

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

WIDENER LIBRARY

HX 5JLA J

82.77.23 B.d. Jan. 1895.

Harvard College Library.

FROM

John Thorkeleson.

13 Nov. 1888.

BEYGING STERKRA SAGNORÐA

i

ÍSLENSKU.

JÓN ÞORKELSSON
HEFIR SAMÐ.

REYKJAVÍK.

PRENTSMÍÐJA SIGF. ÞYMDSSONAR.
1888.

⁷
82⁷/₈ 7.23

673-48-

1888, Nov. 13.

John Thorkelson.

Heimildarrit.

- Ág.*, Ágrip af Noregs konunga sögum. Kbh. 1880.
Al., Alexanders saga. Kristiania 1848.
Am., Atlamál.
AnO., Annaler for nordisk Oldkyndighed.
B., Barlaams ok Josaphats saga. Kristiania 1851.
BH., Sagan af Birni Hítðœlakappa. Kbh. 1847.
Blk., Blómsturkarfan. Lundúnum 1861.
Br., Búnaðarrit. Útgefandi Hermann Jónasson. Reykjavík 1887. 88.
Bret., Breta sögur (í AnO 1848, 102.—215. bls. og 1849, 1—144. bls.).
Bs., Biskupa sögur. 1.—2. bd. Kmh. 1858. 1878.
BT., Bjarni Thórarensen, Kvæði. Kmh. 1884.
DN., Diplomatarium Norvegicum.
Eg., Egilssaga. Kbh. 1886—87.
El., Elis saga ok Rósamundu. Heilbronn 1881.
Eluc., Elucidarius. Kbh. 1869.
Fas., Fornaldar sögur Norðrlanda. 1.—3. bd. Kmh. 1829—30.
Fbr., Fóstbrœðra saga. Kmh. 1853.
Finnb., Finnboga saga hins ramma. Halle a. S. 1879.
Fjöl., Fjölnir. Ársrit handa Íslendingum. 1.—9. ár. Kmh. 1835. 36. 37. 38. 39. 43. 44. 45. 47.

IV.

- Fth.*, Flateyjar bók, 1.—3. bd. Kristiania. 1860. 62. 68.
Fm., Fáfnismál.
Fms., Fornmanna sögur. 1.—12. bd. Kmh. 1825—37.
FP., För pilgrimsins frá þessum heimi til hins ókomna eftir John Bunyan. Lundúnum 1876.
Frb., (Frissbók) Codex Frisianus. Kristiania 1871.
Fs., Fornögur. Leipzig 1860.
Fsk., Fagrskinna. Kristiania 1847.
Fs. Suð., Fornögur Suðrlanda. Lund 1884.
Geisli, Geisli eða Óláfs drápa ens helga, er Einarr orti Skúla-son. Lund 1874.
Gerh., Gerhardi hugvekjur. Hólum 1634.
Ghv., Guðrunarhvöt.
Gísl., Tvær sögur af Gísla Súrssyni. Kbh. 1849.
Gl., Glúma (prentuð í Íslenskum Fornögum I. Kmh. 1880).
Tölurnar tákna kapitula og línu.
Grett., Grettis saga. Kbh. 1853.
Grm., Grímnismál.
GNH., Gammel norsk Homiliebog. Kristiania 1864.
GPBS., Gestur Pálsson, Þrjár sögur. Reykjavík 1888.
Gr. Afh., Den tredje og fjærde grammatiske Afhandling i Snorres Edda. Kbh. 1884.
Grg. i., Grágás 1.—2. bd. Kmh. 1852.
Grg. ii., Grágás. Kbh. 1879.
Grg. iii., Grágás. Kbh. 1883.
Gr. Kv., Benedikt Gröndal, Kvæði og nokkrar greinir um skáldskap og fagarar menntir. Kmh. 1853.
Grm., Grímnismál.
GT., Gísli Thórarensen, Ljóðmæli. Reykjavík 1885.
G. Th., Grímur Thomsen, Ljóðmæli. Reykjavík 1880.
Harms., Harmsól (prentuð í 'Fjórum gömlum kvæðum', 1.—34. bls. Viðey 1844).
HB., Halldór Briem, Yfirlit yfir goðafræði Norðurlanda. Akureyri 1886.
Hkr., Heimskringla. Kristiania 1868.
Hm., Hávamál.
Hms., Heilagra manna sögur. 1.—2. bd. Kristiania 1887.
HO., Homeri Odyssea a íslenzku útlögð af Sveinbirni Egilssyni.

- Viðey 1829—40. Tölurnar tákna bók, blaðsíðu og línu.
- Hund.*, Helga kviða Hundingsbana.
- Hv.*, Heilags anda visur (prentaðar í „Fjórum gömlum kvæðum“, 52.—56. bls.).
- Hým.*, Hýmiskviða.
- Ið.*, Iðunn. Mánaðarrit til skemmtunar og fróðleiks, 1.—5. bd. og 8. bd. 1. h. Reykjavík 1884—88.
- Ið. SG.*, Iðunn. Sögurit. Safnað, íslenzkað og kostað hefir Sigurður Gunnarsson. Akureyri 1860.
- Il.*, Ilíóns-kviða Hómers. Sveinbjörn Egilsson íslenzkaði. 1.—2. bd. Reykjavík 1855.
- Ísl.*, Íslendinga sögur. 1.—2. bd. Kbh. 1843—47.
- Isl. Ann.*, Islandske Annaler indtil 1578, udg. ved Gustav Storm. Kristiania 1888.
- JH.*, Jónas Hallgrímsson, Ljóðmæli og önnur rit. Kmh. 1883.
- JÓ.*, Jón Ólafsson, Söngvar og kvæði. Eskifirði 1877.
- Js.*, Járnsiða Havnise 1847.
- JT.*, Jón Thóroddsen, Kvæði. Kmh. 1871.
- Jv.*, Jómsvíkinga saga, utg. af Carl af Petersens. Kbh. 1882.
- JvC.*, Jómsvíkinga saga, utg. af Gustaf Cederschiöld. Lund 1875.
- Jv.dr.*, Jómsvíkinga drápa (prentuð aftan við Jómsvíkingasögu). Lund 1879.
- KJ.*, Kristján Jónsson, Ljóðmæli. Reykjavík 1872.
- Km.*, Karlamagnus saga ok kappa hans. Kristiania 1860.
- Korm.*, Kormaks saga. Halle a. S. 1886.
- Ks.*, Konunga sögur. Kristiania 1873.
- Leif.*, Leifar kristinna fræða íslenzkra. Kmh. 1878.
- Lil.*, Lilja ed. by Eiríkr Magnússon. London 1870. Wisén, Carmina norrœna. Lundæ 1886, p. 87—100.
- LLH.*, Lýsing landsins helga á Krists dögum. Kmh. 1842.
- Lok.*, Lokasenna.
- Mill.*, John Stuart Mill, Um frelsið. Íslenzkað úr frummálinu eftir Jón Ólafsson. Rv. 1886.
- M.*, Morkinskinna. Kristiania 1867.
- Mar.*, Mariu saga. Kristiania 1871.
- Mpb.*, (Múnpapverárbók) Isländska Handskriften No. 645 4° i den Arnamagnæanska Samlingen på Universitetsbiblioteket i København i diplomatariskt Aftryck utgifven af Ludvig Larsson. I. Handskriftens äldre Del. Lund 1885.

VI

Eg hefi kallað þessa skinnbók Munkaþverárbók, af því að hún er að öllum líkindum sú hin sama bók sem þær Postola sögur, er maðr nokkur sagði Árna Magnússyni að verið hefði að Munkaþverá í barndæmi sínu (K. Gíslason Frump. lxii).

- NgL.*, Norges gamle Lovc. Kristiania 1846. 48. 49. 85.
Nj., Njála; Kbh. 1875. Tölurnar tákna kapitula og línu.
Óð., Óláfs drápa Tryggvsonar. Lund 1875.
ÓH., Ólafs saga ens helga Kristiania 1853.
ÓHm., Ólafs saga hins helga. Kristiania 1849.
OK., Hómers Odysseifs-kvæði. Sveinbjörn Egilsson íslenzkaði. Kmh. 1854.
Orkn., Orkneyinga saga. Hafnæ 1880.
ÓS., Ólöf Sigurðardóttir, Nokkur smákvæði og ein smásaga snúin úr dönsku. Reykjavík 1888.
PM. *Ág.*, Páll Melsteð, Ágrip af mannkynssögunni. Reykjavík 1879.
PP. NS., Pjetur Pjetursson, Nýjar smásögur. Reykjavík 1887.
PP. Sms., Pjetur Pjetursson, Smásögur. Reykjavík 1859.
Ps., Postola sögur. Kristiania 1874.
Rm., Reginsmál.
Rób., Róbinson Krúsóe. Þýðingar ágrip eptir Steingrím Thorsteinsson. Reykjavík 1886.
Sð., Sigdrífumál.
SE., Edda Snorra Sturlusonar. Tom. 1—2. Hafnæ 1848. 52.
Skír., Skírnir. Tíðindi hins íslenzka bókmentafélags. Kmh. 1827—88.
 Að eins fáir af hinum síðustu árgöngum hafa verið notaðir. Fyrsta talan eru tveir síðustu bókstafir af ártali 19. aldar. Hinar tölurnar tákna blaðsíðu og línu.
Skm., Skírnismál.
Skv., Sigurðarkviða.
Sm., Samuel Smiles, Sparsemi. Íslenzkuð og útgefn að tilhlutun hins íslenzka Þjóðvinafélags. Reykjavík 1885.
Sonatorr., Sonatorrek (prentað í Egilssögu 362—367 bls.).
SpR., Speculum Regale. München 1881.
ST., Steingrímur Thorsteinsson, Ljóðmæli. Reykjavík 1881.
Stj., Stjórn. Kristiania 1862.
StH., Homillu-bók. Lund 1872.

VII

- Stoll.*, H. W. Stoll, Kennslubók í goðafræði Grikkja og Rómverja. Steingrímur Thorsteinsson hefir íslenzkað. Kmh. 1871.
- Str.*, Strengleikar. Kristiania 1850.
- Sturl.*, Sturlunga saga. 1.—2. bd. Oxford 1878.
- Sýn.*, Sýnisbók íslenzkrar tungu og íslenzkra bókmennta í fornöld, út gefin af Konráði Gíslasyni. Kmh. 1860.
- T.*, Thomas saga erkibyskups. Kristiania 1869.
- Tang.*, Biblíusögur þýddar og lagaðar eptir biblíusögum J. T. A. Tangs af Jóhanni Þorsteinssyni. Reykjavík 1883.
- Trm.*, Trójumanna saga (prentuð í AnO. Kbh. 1848, 1.—101. bls.).
- Völ.*, Völundarkviða.
- Þ.*, Þiðriks saga af Bern. Kristiania 1853.
- Þjóðv. Alm.*, Almanak hins íslenzka Þjóðvinafélags. Hin fyrsta tala táknar tvo síðustu bókstafi af ártali 19. aldar; hin-
ar tölurnar tákna blaðsíðu og línu.
- Þrk.*, Þrymskviða.
- Þús.*, Þúsund og ein nótt. 1.—4. bd. Kmh. 1857—64.
- Ölkofr.*, Ölkofrapáttur. Halle a. S. 1880.

BEYGING STERKRA SAGNORÐA

i

ÍSLENSKU.

JÓN ÞORKELSSON

HEFIR SAMÐ.

REYKJAVÍK.

PRENTUÐ Í FÉLAGSPRENTSMÍÐJUNNI

1888—1894.

8237.23

John H. Johnson
Nov. 13, 1888 - Sep. 10, 1894

Formáli.

Bók þessi á að sýna beygingu sterkra sagna í fornmálinu (forníslensku og fornorsku) og í hinu nýja máli. Sagnorðunum er skipað eftir stafrófsröð. Við hvert sagnorð er beyging fornmálsins framar, hins nýja máls aftar. Fremst stendur nafnháttur sagnarinnar með venjulegri stafsetningu, svo sýnismyndirnar og síðast dæmi úr bókum orðmyndunum til sönnunar. Sýnismyndirnar eru fyrsta persóna eintölu og fleirtölu í framsöguhátti og viðtengingar í nútíð og þátíð og hluttaksorð fortíðar. Sýnismyndir fornmálsins eru ritaðar með samræmdri stafsetningu, sem líkastri þeirri, er tíðkast í íslenskum skinnbókum, þeim er ritaðar eru á tímabilinu 1200—1240, og hefi eg tekið sérstakt tillit til Stokkhólmsheimilubókarinnar. Í sýnismyndunum er ritað þ fyrir ð og hin sama stafmynd (i) höfð bæði fyrir l og j. Munr er gerður á u og v, þótt skinnbækrnar geri eigi venjulega glöggvan mun á þessum stöfum. Hljóðlengdarmerki er sett yfir langa raddstafi, enn eigi yfir tvíhljóðana. Sem hljóðlengdarmerki er viðhafður broddr (acutus) í flestum skinnbókum (í fáeinum er hafður umbeygingr, circumflexus), og hefi eg því viðhafið hann við sýnismyndirnar, enn eigi umbeyging, sem þó óneitanlega væri réttara að hafa. Í hinu nýja máli er broddrinn hafður eigi síðr til að greina í sundr ólík hljóð, enn til að tákna hljóðlengd. — Þau dæmi, sem hér eru tilfærð úr heimildarritunum, eru prentuð með óbreyttri stafsetningu og með sömu stafmyndum sem í þeim, að svo miklu leyti sem letrbirgðir prentsmiðjunnar hafa leyft. Hljóðgreinarmerkin (aksentana) vantar því í þessari bók, þar er þau vant-

IV

ar í heimildarritunum. Í mörgum af heimildarritunum eru skammstafanir og bönd táknuð með skálettri, en hér í bókinni eru þau eigi prentuð með skálettri, nema þar sem einhver vafi getr verið um hvað þau eigi að þýða. Greinimerkjum heimildarritanna hefi eg venjulega haldið og að eins á mjög fáum stöðum slept greinimerki (punkti), þar sem það raskar hugsuninni og er auðsýnilega ofritað. — Þar sem stórir stafir í heimildarritunum, t. d. G, M, N, R, S, T, eiga að tákna tvefaldan staf, hefi eg ritað tvefaldan staf fyrir hinn stóra staf, t. d. gg fyrir G, og að eins látið hinn stóra staf standa óbreyttan, þar sem mér þótti efasamt, hvort hann ætti að tákna einfaldan staf eða tvefaldan. Fyrir é hefi eg alls staðar ritað é bæði í dæmum úr forn málinu og hinu nýja máli. Eg hefi fylgt hinum sömu reglum við stafsetninguna á dæmum úr nýtslensku og jafnvel þar haldið stafsetningunni óbreyttri, sem hún er auðsjáanlega röng. Eg hefi að eins slept óþörfum greinimerkjum á fáeinum stöðum. — Í sýnismyndum forn málsins hefi eg ritað án hljóðlengdarmerkis raddstaf, er stendr miðilslaust fyrir framan annan raddstaf, t. d. bua, buom, buem, slæm. Er það í samræmi við rithátt fornra skinnbóka, t. d. Stokkhólmshomíltubókarinnar. Af bragfræðilegum reglum má og sjá, að slíkir raddstafir eru skammir í fornum skáldskap.

Eg skal að endingu geta þess, að aðjúnkt Geir Zoëga hefir lesið aðra próförk af fyrsta hefti bókar þessarar og cand. mag. Pálmi Pálsson sömuleiðis aðra af öllum hinum heftunum, og votta eg þeim báðum mínar betstu þakkir fyrir það.

Reykjavík, í júlímánuði 1894.

Jón Þorkelsson.

Heimildarrit.

- Ág.*, Ágrip af Noregs konunga sögum. Kbh. 1880.
- AK.*, Austurför Kýrosar. Rv. 1867.
- Akv.*, Atlakviða.
- Al.*, Alexanders saga. Kristiania 1848.
- Am.*, Atlamál.
- AnO.*, Annaler for nordisk Oldkyndighed.
- Arngr. Gd.*, Guðmundar drápa Hólabiskups, er bróðir Arngrímr orti (prentuð í *Bs.* 2, 187.—201. bls.).
- Audv.*, William Mathews, Auðnuvegurinn. Rv. 1887.
- Av.*, Andvari. Tímarit hins íslenska Þjóðvinafélags. Ár 1.—18. Kmh. og Rv. 1874—98.
- B.*, Barlaams ok Josaphats saga. Kristiania 1851.
- Band.*, Bandamanna saga. Kbh. 1850.
- BB. RK.*, Briet Bjarnhéðinsdóttir, Fyrirlestur um hagi og rjettindi kvenna. Rv. 1888.
- Bdr.*, Baldrs draumar.
- Bergb.*, Bergþúa þáttir (prentaðr með Bárðar og Viglundar sögu. Kbh. 1860).
- BG. Nj.*, Björn Gunnlaugason, Njóla. Rv. 1884.
- BH.*, Sagan af Birni Hítöelakappa. Kbh. 1847.
- Blk.*, Blómsturkarfan. Lundúnum 1869.
- BðH.*, Bölur-Hjálmur, Kvæði og kvíðlingar. Rv. 1888.
- Br.*, Búnaðarrit. Útgefandi Hermann Jónasson. 1.—7. ár. Rv. 1887—1898.
- Bret.*, Bretasögur (í *AnO.* 1848, 102.—215. bls. og 1849, 1.—144. bls.).
- Br. af Skv.*, Brot af Sigurðarkviðu.
- Bs.*, Biskupa sögur. 1.—2. bd. Kmh. 1858. 1878.
- BT.*, Bjarni Thórarensen, Kvæði. Kmh. 1884.
- Clar.*, Clarus saga. Lund 1879.
- CR.*, Codex regius af den ældre Edda. Kbh. 1891.
- DI.*, Diplomatarium Islandicum. 1.—3. bd. Kmh. 1876—98.
- DN.*, Diplomatarium Norvegicum. 1.—11. bd. Kristiania 1849—1882.
- Draum.*, Draumr Þorsteins Síðu-Hallssonar (prentaðr með Bárðar og Viglundar sögu. Kbh. 1860).
- Dropl.*, Sagan af Helga ok Grími Droplaugarsonum. Kbh. 1847.
- Dægst.*, Dægurstytting. Eskifirði 1879.
- Eb.*, Eyrbyggja saga. Leipzig 1864.
- EB. Kf.*, Elín Briem, Kvænnafræðarinn. Rv. 1889.
- Eg.*, Egile saga Skallagrímssonar. Kbh. 1886—88.
- EH. Von.*, Einar Hjörleifsson, Vonir. Rv. 1890.
- El.*, Elis saga ok Rósamundu. Heilbronn 1881.
- Eluc.*, Elucidarius. Kbh. 1869.

- Fas.*, Fornaldar sögur Norðurlanda. 1.—8. bd. Kmh. 1829—30.
- Fas^a.*, Fornaldar sögur Norðurlanda. 1.—8. bd. Rv. 1885—89.
- Fbr.*, Föstbrœðra saga. Kmh. 1858.
- Finnb.*, Finnboga saga hins ramma. Hælle a. S. 1879.
- Fjöl.*, Fjölnir. Ársrit handa Íslendingum. 1.—9. ár. Kmh. 1885. 86. 87. 88. 89. 43. 44. 45. 47.
- Fk.*, Fjallkonan. 1.—10. ár. Rv. 1884—1893. Tilv. eftir Árt., bls. og línu.
- FkA.*, Fjallkonan, Auka-útgáfa til fróðleiks og skemtunar. Rv. 1890.
- Fw.*, Flateyjarbók. 1.—3. bd. Kristiania 1860. 62. 68.
- Fld.*, Fljótsdæla hin meiri. Kbh. 1887.
- Fm.*, Fáfnismál.
- Fms.*, Fornmanna sögur. 1.—12. bd. Kmh. 1825—37.
- FP.*, För pílagrímsins frá þessum heimi til hins ókunna eftir John Bunyan. Lundúnum 1876.
- Frb.*, (Frisebók) Codex Frisianus. Kristiania 1871.
- Fs.*, Fornsögur. Leipzig 1860.
- Fek.*, Fagrakinn. Kristiania 1847.
- Fs. Suð.*, Fornsögur Suðurlanda. Lund 1884.
- Fær.*, Færeyinga saga. Kbh. 1832.
- GB.*, Gísli Brynjúlfsson. Ljóðmæli. Kmh. 1891.
- Geisli.*, Geisli eða Ólafs drápa ens helga, er Einarri orti Skúlason. Lund 1874.
- Gerh.*, Gerhardi hugvekjur. Hólum 1834.
- GHM.*, Grönlands historiske Mindesmærker. 1.—3. bd. Kbh. 1838—45.
- Ghv.*, Guðrúnarhvött.
- Gisl.*, Tvær sögur af Gísla Súrssyni. Kbh. 1849.
- Gkv.*, Guðrúnarkviða.
- Gl.*, Glúma (prentuð í Íslenskum forn-sögum. 1. bd. Kmh. 1880). Tilvisanir eftir kaþítulum og línum.
- GNH.*, Gammel norsk Homiliebog. Kristiania 1864.
- GP. ÞS.*, Gestur Pálsson, Drjár Söguur. Rv. 1888.
- Gr. Afh.*, Den tredje og fjerde grammatiske afhandling i Snorres Edda. Kbh. 1884.
- Grett.*, Grettis saga. Kbh. 1858.
- Grg. i.*, Grágás. 1.—2. bd. Kmh. 1852.
- Grg. ii.*, Grágás. Kbh. 1879.
- Grg. iii.*, Grágás. Kbh. 1888.
- Gr. Kv.*, B. Gröndal, Kvæði og nokkrar greinir um skáldskap og fagar menntir. Kmh. 1853.
- Grn.*, Grímnismál.
- Grott.*, Grottasöngur (i Norrœnum Fornkvæðum). Kristiania 1867, 324.—329. bls.).
- GT.*, Gísli Thórarensen, Ljóðmæli. Rv. 1885.
- GTh.*, Grímur Thomsen, Ljóðmæli. Rv. 1880.
- Guðbr. bibl.*, Guðbrands biblia. Hólum 1684.
- Gyð.*, Gyðinga saga. Kbh. 1881.
- G. Þiðr.*, Gunnars saga Þiðrandabana (prentuð aftan við *Ld.* og *Ld^a.*).
- Hamð.*, Hamðismál.
- Hárð.*, Hárbarðsljóð.
- Harms.*, Harmsól (prentuð í Fjórum gömlum kvæðum, 1.—34. bls., Viðey 1844).
- Hátt. Bögnv.*, Háttalykill Bögnvalds jarls (prentaðr í Snorra Eddu, Rv. 1848, 239.—248. bls.).
- Hauksb.*, Hauksbók. Kbh. 1892—94.
- Hb.*, Nokkur blöð úr Hauksbók. Rv. 1865.
- HB.*, Halldór Briem, Yfirlit yfir goðafræði Norðurlanda. Akureyri 1886.
- Helr.*, Helreið Brynhildar.
- Herv. B.*, Hervarar saga ok Heiðreks konunga, udg. af Sophus Bugge. Kristiania 1878.
- HF. Kv.*, Hannes Finnsson, Quædvæurnar 1.—2. bd. Leirárgörðum 1796—97.
- H.Hv.*, Helga kviða Hjörvarðssonar.
- Hkr.*, Heimakringla. Kristiania 1868.

- Hm.**, Hávamál.
- Hms.**, Heilagra manna sögur. 1.—2. bd. Kristiania 1877.
- HO.**, Homeri Odyssea á íslensku útlögð af Sveinbirni Egilssyni. Viðey 1829—40. Tilvísanir eftir bók, blaðsíðu og línu.
- Ht.**, Háttatal Snorra Sturlusonar.
- Hnd.**, Helga kviða Hundings bana.
- Hv.**, Heilags anda vísur (prentaðar í Fjörum gömlum kvæðum, 52.—56. bls., Viðey 1844).
- Hym.**, Hymis kviða.
- Hyndl.**, Hyndluljóð.
- IA.**, Islandske Annaler indtil 1578, udg. ved Gustav Storm. Kristiania 1888.
- ID.**, Íðunn. Tímarit til skemmtunar og fróðleika. 1.—7. bd. Rv. 1884—89.
- Ídr.**, = Ísl. dr.
- IS.**, Íðunn. Sögurit. Safnað, íslenskað og kostað hefir Sigurður Gunnarsson. Akureyri 1860.
- Íf.**, Ísafold 1874—88. Tilvísanir eftir áttölum, blaðsíðum og línum.
- IGL.**, Íslands grammatíske litteratur i middelalderen. Kbh. 1884—86.
- IGFS.**, Íslenskar gátur, þulur og skemmtanir = ÓD. ÍS.
- II.**, Ilions kviða Hómers. Sveinbjörn Egilsson íslenskaði. 1.—2. bd. Rv. 1855.
- Ing.**, Ingvars saga. Rv. 1886.
- IS.**, Icelandic Sagas edited by Gudbrand Vigfusson. 1.—2. bd. London 1887.
- Ísl.**, Íslendinga sögur, 1.—2. bd. Kbh. 1843—47.
- Ísl. dr.**, Íslendinga drápa. Haukr Valdisarson örtl. Kiel 1874.
- Ísl. Forn.**, Íslenskar forn sögur. 1.—3. bd. Kmh. 1880. 81. 88.
- ÍÆ.**, Íslendaskáventyri hrag. von Hugo Gering. 1.—2. bd. Halle a. S. 1882—83.
- Jb.**, Jónabók (átgeft í 'Norges gamle Love', 4. bd. 183.—840. bls. Kristiania 1885).
- JB.**, ÍABU., Jón Bjarnason, Ísland að blása upp. Rv. 1888.
- JB. Ísl.**, = JB. ÍABU.
- JG. Hv.**, Jónas Guðmundsson, Hugvekjur. Rv. 1884.
- JH.**, Jónas Hallgrímsson, Ljóðmæli og önnur rit. Kmh. 1888.
- JJ. EML.**, J. Jónassen, Um eðli og heilbrigði manalegs líkama. Rv. 1879.
- JJ. Rand.**, Jónas Jónsson, Randiör í Hvassafelli. Rv. 1892.
- JÓ.**, Jón Ólafsson, Söngvar og Kvæði. Eðkifirði 1877.
- Js.**, Járnsíða. Havnise 1847.
- JT.**, Jón Thóroddsen, Kvæði. Kmh. 1871.
- Jv.**, Jónsvíkinga saga utgíven af Carl af Petersens. Kbh. 1882.
- JvC.**, Jónsvíkinga saga utgíven af Gustaf Cederschiöld. Lund 1875. Tilvísanir eftir blaðsíðum og línum í handritinu.
- Jv. dr.**, Jónsvíkinga drápa (prentuð aftan við Jónsvíkinga sögu. Lund 1879).
- JF. DpI.**, Jón Dorkelsson, Digtningen på Island i det 15. og 16. århundrede. Kbh. 1888.
- KJ.**, Kristján Jónsson, Ljóðmæli. Rv. 1872.
- Km.**, Karlsmagnús saga ok kapp hans. Kristiania 1860.
- Korm.**, Kormaks saga. Halle a. S. 1886.
- Krm.**, Krákumál (prentuð í Fornaldar sögum. 1. bd., 300.—310. bls.).
- Krók.**, Króka-Bæis saga. Kbh. 1888.
- Krók.r.**, Króka-Bæis rimur. Kbh. 1888.
- Lb.**, Líknarbraut (prentuð í Fjörum gömlum kvæðum. 35.—51. bls. Viðey 1844).
- Ld.**, Laxdæla saga. Hafnise 1826.
- Ld^a.**, Laxdæla saga. Akureyri 1867.
- Ld^s.**, Laxdæla saga. Kbh. 1889—91.

VIII

- Leif.*, Leifar fornra kristinna frœða íslenskra. Kbh. 1878.
- Lf.*, Lýsing Íslands á miðri 19. öld. Kmh. 1858.
- Lil.*, Lilja edited by Eiríkr Magnússon. London 1870. Visén, Carmina Norrœna. Lundæ 1886. Vol. I. p. 87.—100.
- Ljöv.*, Ljósvefninga saga (prentuð í Íslenskum fornögum. 1. bd. 111.—277. bls. Kmh. 1880).
- LLH.*, Lýsing landsins helga á Kristdögum. Kmh. 1842.
- Lok.*, Lokasenna.
- Lv.*, Leiðarvisan (prentuð í Fjórum gömlum kvæðum, 57.—70. bls. Viðey 1844).
- M.*, Morkinskienna. Kristiania 1867.
- Málsh.*, Málsháttakvæði. Halle 1873.
- Mar.*, Mariu saga. Kristiania 1871.
- Merl.*, Merlínus spá (prentuð í *AnO.* 1849, 14.—75. bls.).
- MJ. HM.*, Matthías Jochumsson, Helgi hinn magri. Rv. 1890.
- Mill.*, John Stuart Mill, Um frelsið. Rv. 1886.
- Myn.*, Mynster, Hngleiðingar um hefubatriði kristinnar trúar. Kmh. 1889.
- Mpb.*, (Munkaþverárþók) Ísländska handskriften No. 645 4° í den Arnamagnænska samling på Universitets biblioteket i København i diplomatariskt aftryk utgifven af Ludvig Larsson. I. Handskriftens äldre del. Lund 1885.
- NgL.*, Nofges gamle Love. 1.—5. bd. Kristiania 1846. 48. 49. 85. 90.
- N.Hf.*, Nielsen, Hjákrunarfræði. Rv. 1881.
- Nik.*, Nikólasdrápa Halls prests. Halle 1881.
- Nj.*, Njála. Kbh. 1875. Tilvísanir eftir kapitla og lín.
- Nj.O.*, Sagan af Njáli Dorgeirssyni (útgefin af Olavíus). Kmh. 1872.
- NL.*, Nucleus latininitatis. Hafniæ 1788.
- Norr. Skr.*, Norrœne Skrifter af sagn-
- historisk Indhold. 1.—8. H. Kr. 1864. 65. 78.
- Núm.*, Rímur af Núma kongi Pompilsyni qveðnar af Sigurði Breiðfjörð. Viðey 1835. Tilvísanir eftir rímu og vísu.
- OB.*, Otte Brudstykke af den ældste Saga om Olav den hellige. Kristiania 1893.
- Ód.*, Ólafs drápa Tryggvasonar. Lund 1875.
- ÓD. ÍS.*, Ólafur Davíðsson, Íslenskar skemtanir. Kmh. 1888—92.
- Og.*, Oddrúnargrátr.
- ÓH.*, Ólafs saga ens Helga. Kristiania 1853.
- ÓHm.*, Ólafs saga hins helga. Kristiania 1849.
- OK.*, Hómers Odysseífs-kvæði. Sveinbjörn Egilsson íslenskaði. Kmh. 1854. Tilvísanir eftir bók, vísu og lín.
- Orkn.*, Orkneyinga saga. Hafniæ 1780.
- ÓS.*, Ólöf Sigurðardóttir, Nokkur smákvæði og ein smásaga antín úr dönsku. Rv. 1888.
- Ósv.*, Ósvalds saga hins helga (prentuð í *AnO.* 1854. 1.—91. bls.).
- ÓT.*, Saga Ólafs konunga Tryggvasonar. Kristiania 1853.
- Pdm.*, Paradísar missir. Kmh. 1828.
- Phys.*, Physiologus (prentaðr í *AnO.* 1889).
- PM. Ág.*, Páll Melsteð, Ágrip af mannkynssögunni Rv. 1878—79.
- PoS.*, Jón Thoroddsen, Piltur og stúlka. Kmh. 1850.
- Plác.*, Plácítúsdrápa (prentuð í *Opuscula philologica.* Kbh. 1887, S. 210.—264).
- PP. NS.*, Pjetur Pjetursson, Nýjar Smásögur. Rv. 1887.
- PP. Sms.*, Pjetur Pjetursson, Smásögur. Rv. 1859.
- Ps.*, Postola sögur. Kristiania 1874.
- Rb.*, = Rímb.
- Rímb.*, (Rímbegla) Äldsta delen af Cod. 1812 4to Gml. kgl. samling på Kgl. biblioteket i København. I

- diplomataríakt aftryck utgifven af Ludvig Larsson. København 1888.
- Rm.*, Reginsmál.
- Rób.*, Róbinson Krúsóe. Rv. 1886.
- Rs.*, Riddarasögur hrag. von. E. Kölbings. Strassburg 1872.
- Rp.*, Rígsþula (= Rígamál).
- Saw.*, Sawitri. Fornindverak saga. Rv. 1878.
- Sb.*, Sálmaþók til kirkju- og heima-söngs. Rv. 1886. Tilvísanir eftir sálmi, versir og línu.
- SB.*, *Svold.*, Sigurðr Breiðfjörð, Rímur af Svoldar bardaga. Rv. 1880.
- Sd.*, Sigdrífumál.
- SE.*, Edda Snorra Sturlusonar. Tom. 1.—2. Hafn. 1848—52.
- Skáldh.*, Skáld-Helga-rímur (prentaðar í *GhM.* 2. bd., 419.—575. bla.).
- Sktr.*, Skirnir. Tíðindi hins íslenska Bókmenntafélags. Kmh. 1827—1889. Rv. 1890—91 og 'um árið' 1891—92. Rv. 92—93.
- Skn.*, Skirnismál.
- Skv.*, Sigurðarkviða.
- Sm.*, Samuel Smiles. Sparsemi. Rv. 1885.
- Söll.*, Sólarijóð.
- Sonatorr.*, Sonatorrek (prentað í Egils-sögu 362.—367. bla.).
- SpR.*, Speculum regale (Konungs skuggajá). München 1881.
- ST.*, Steingrímur Thorsteinsson, Ljóðmæli. Rv. 1881.
- StA.*, Stjórnartíðindi A. Rv. 1874—93.
- StH.*, (Stokkhólms-) Homiliubók. Lund 1872.
- Stj.*, Stjórn. Kristiania 1862.
- Stoll.*, H. W. Stoll, Kennslubók í goðafræði Grikkja og Rómverja. Steingrímur Thorsteinsson hefir íslenskað. Kmh. 1871.
- Str.*, Strengleikar. Kristiania 1850.
- Sturl.*, Sturlunga saga. 1.—2. bd. Oxford 1878.
- Svarfd.*, Svarfðela saga (prentuð í Íslenskum fornögum, 3. bd. Kmh. 1888). Tilvísanir eftir kapitula og línu.
- Svd.*, = Svarfd.
- Svh.*, Svanhvít, nokkur útlend skáldmæli í íslenskum þýðingum. Rv. 1877.
- Sw.*, *VE.*, Swedenborg, Viðómur Englanna. Kmh. 1869.
- Syn.*, Sýnisbók íslenskrar tungu og íslenskra bókmennta í fornöld, út gefin af Konráði Gíslasyni. Kmh. 1860.
- Sæm.*, *E.*, Sæmundar Edda hins fróða udgiven af Sophus Bugge. Kristiania 1867.
- T.*, Thomas saga erkibyskups. Kristiania 1869.
- Tang.*, Biblíusögur þýddar og lagaðar eftir biblíusögum J. T. A. Tangs af Jóhanni Dorsteinsyni. Rv. 1883.
- TB.*, Tímarit hins íslenska bókmenntafélags. 1.—14. bd. Rv. 1880—93.
- Trm.*, Trójumanna saga (prentuð í *AnO.* Kbh. 1848, 1.—101. bla.).
- TÞH. Eld.*, Torfhildur Dorsteinsdóttir Holm, Elding. Rv. 1889.
- TÞH. HoI.*, Torfhildur Dorsteinsdóttir Holm, Högni og Ingibjörg. Rv. 1889.
- TÞH. Sms.*, Thorfhildur Dorsteinsdóttir Holm, Smásögur. Rv. 1886.
- Vafp.*, = Vpm.
- Vb.*, Vísnaþók. Hólum 1612.
- Vid.*, = Vid. Post.
- Vid. Post.*, Vidalsins postilla. Fyrri parturinn. Editio II. Hólum 1724.
- Vigl.*, Viglundar saga. Kbh. 1860.
- Vkv.*, = Völ.
- Vm.*, = Vpm.
- Vsp.*, Völuspá.
- VspR.*, Völuspá eftir Codex regius.
- Vpm.*, Vafþrúðnismál.
- Völ.*, Völundarkviða.
- Þj.*, Þjóðólfrur. Víkublað. Rv. Tilvísanir eftir ártali, blaðsíðu og línu.
- Þ.*, Saga Þiðriks konungs af Bern. Kristiania 1853.
- Þjóðv. Alm.*, Almanak hins íslenska Þjóðvinafélags. Kmh. 1875—1893.

X

Tilvísanir eftir ártali, blaðsíðu og línu.	<i>Æviðr.</i> , <i>Æviðrápa</i> (prentað í Fornaldarsögum, 2. bd., 801.—821. bls. og <i>Örv.</i> 198.—208. bls.).
<i>Þrk.</i> , <i>Dryms-kviða</i> .	<i>Ölkofr.</i> , <i>Ölkofra-páttir</i> . Halle a. S. 1880.
<i>Þús.</i> <i>Dásund</i> og ein nótt. 1.—4. bd. Kmh. 1857—64.	<i>Örv.</i> , <i>Örvar-Odds saga</i> . Leiden 1888.
<i>Þ. stang.</i> , <i>Dáttir af Dorsteini stangarhögg</i> (prentaðr með <i>Vápnfyrðinga sögu</i> , Kbh. 1848, 48.—56. bls.).	

Til kvæðanna í *Sæmundar Eddu* er vísað eftir Bugge's útgáfu. Kristiania 1867. Síðan er *Codex regius* kom út, hefi eg haft hann til samanburðar og vísað til hans í klofum.

Röð sagnorðanna.

aka 6.—7. bla.	falla 96.—99. bla.	heita 197.—201. bla.
ala 7.—10.	fara 99.—106.	hjálp 201.—05.
auka 10.—13.	fela 106.—11.	hlaða 205.—08.
ausa 14.—15.	feta 112.—13.	hlaupa 208.—12.
bella 15.—16.	finna 113.—20.	hljóta 212.—18.
bera 16.—20.	fisa 120.	hlæja 218.—23.
bíða 20.—23.	fjúka 121.—23.	hnafa 223.
biðja 23.—27.	flá 123.—25.	hníga 223.—27.
binda 27.—29.	fljóta 125.—27.	hníta 227.—28.
bíta 30.—32.	fljúga 128.—33.	hnjóða 228.—29.
bjarga 32.—34.	fregna 134.—37.	hnjósa 229.
bjóða 35.—38.	freta 137.	hnjóta 229.—30.
blanda 38.—40.	frjósa 137.—40.	hnyggja 230.
bláa 40.—42.	gala 140.—42.	hnöggva 230.—31.
blíkja 42.—43.	ganga 143.—49.	hrífa 231.—34.
blóta 43.—45.	gefa 149.—55.	hrína 234.—36.
bregða 45.—48.	geta 155.—61.	hrínda 236.—40.
brenna 48.—50.	geyja 161.—63.	hrjóða 240.—42.
bresta 51.—53.	gína 163.—64.	hrjósa 242.
brjóta 53.—56.	gjalda 164.—68.	hrjóta 242.—44.
búa 56.—61.	gjalla 168.—70.	hrökkva 244.—47.
detta 62.—64.	gjósa 170.—71.	hverfa 247.—52.
deyja 64.—67.	gjóta 172.	hvína 252.—53.
draga 67.—73.	gnaga 173.	höggva 253.—59.
drekka 73.—76.	gnella 173.	kala 259.—60.
drepa 76.—80.	gnesta 173.—74.	kjósa 260.—66.
drífa 80.—81.	grafa 174.—77.	klá 266.—67.
dríta 82.	gráta 177.—81.	klífa 267.—68.
drjúpa 82.—84.	grípa 181.—83.	klípa 268.—69.
eta 84.—88.	halda 183.—90.	kljúfa 269.—71.
fá 88.—95.	hanga 190.—92.	klökkva 271.—72.
falda 95.—96.	hefja 192.—97.	koma 272.—80.

XII

krjúpa 280.—83.	bls. sjá (sea) 395.—406.	svelga 483.—85.	bls.
kveða 283.—87.	sjóða 407.—08.	svella 485.—87.	
kviða 287.—88.	skafa 409.—10.	svelta 487.—89.	
láta 288.—96.	skaka 410.—11.	sverfa 489.—90.	
leika 296.—300.	skepja 412.—13.	sverja 490.—93.	
leka 300.—01.	skera 413.—16.	sviða 494.—95.	
lesa 301.—05.	skína 416.—19.	svífa 495.—98.	
líða 305.—09.	skíta 419.—20.	svíkja 498.—500.	
liggja 310.—15.	skjálfa 420.—22.	svimma 500.—02.	
líta 315.—20.	skjalla 422.—23.	svípa 502.	
ljósta 321.—23.	skjóta 423.—26.	syngja 502.—06.	
ljúga 323.—26.	skreppa 426.—27.	sökkva 506.—08.	
lúka 326.—30.	skriða 427.—29.	taka 508.—13.	
lúta 330.—33.	slá 430.—34.	troða 513.—15.	
mala 333.—34.	sleppa 434.—36.	tyggja 515.—16.	
meta 334.—38.	slíta 436.—38.	vaða 517.—19.	
míga 338.	slyngva 439.—40.	valda 519.—21.	
nema 338.—43.	smjúga 440.—41.	vaxa 521.—24.	
njóta 343.—47.	snerta 441.—44.	vefa 524.—26.	
ráða 347.—52.	sníða 444.—46.	vega 526.—29.	
reka 352.—57.	sníva (snýja) 446.	vella 529.—30.	
renna 357.—61.	sofa 446.—50.	velta 531.—32.	
ríða 361.—66.	sperna 450.—51.	vera 533.—39.	
rífa 366.—68.	spinna 451.—53.	verða 539.—43.	
rísa 368.—72.	spretta 453.—55.	verpa 543.—46.	
rísta 372.—75.	springa 455.—57.	víkja 546.—50.	
ríta 375.—77.	spýja 457.—59.	vinda 550.—51.	
rjóða 377.—79.	standa 459.—64.	vinna 552.—56.	
rjúfa 380.—82.	stela 464.—67.	þiggja 557.—61.	
rjúka 382.—84.	stíga 467.—73.	þjóta 561.—64.	
rökkva 384.—85.	stínga 473.—75.	þrífa 564.—65.	
serða 385.	strjúka 475.—77.	þrjóta 565.—67.	
síða 385.—86.	stökkva 477.—80.	þryngva 567.—69.	
síga 386.—88.	súga 480.—82.	þvá 569.—73.	
sítja 388.—95.	súpa 482.	þverra 573.—75.	

Slept hefir verið nokkurum afbrigðilegum sagnordum t. d. gnuu, snua, groa, roa, lea, tea.

Ef rita skyldi greinilega sögu hinnar íslensku tungu frá upphafi og fram á þenna dag, þá þyrfti að semja mörg þykk bindi um það efni; enn til þess nægir eigi sá tími, sem eg hefi til umráða. Hér er því tekin að eins ein grein af sögu málsins, nefnilega beyging sagnorða í fornri og nýrri íslensku, en þó eru eigi tilfærð dæmi frá hverri öld. Eg hefi tekið dæmi úr hinu forna máli frá 13. og 14. og á stöku stöðum frá 15. öld, eigi að eins úr íslenskum, heldr einnig úr norskum bókum. Eg hefi sett fremst orðmyndir frá 13. öld, þar sem þær hafa verið fyrir hendi, aftar hinar yngri frá 14. (eða 15.) öld; enn þar sem hinar eldri myndir hafa eigi fundist, hefi eg eingöngu sett hinar yngri. Af dæmum, sem heyra hinu nýja máli til, hefi eg tekið nokkur úr Vísnaðabókinni frá 1612, enn flest frá síðara hlut 19. aldar. Eins og þau dæmi sýna, er hér eru tilfærð, hefir hið eldra íslenska mál, einkum frá fyrra hlut 13. aldar, e og o í endingum orða, þar sem hið yngra hefir i og u. Eldra málið hefir t. d. orðmyndirnar bindem, bindeþ, binde, bundenn, bindom, bundom, bundoþ, bundo; enn hið yngra bindim, bindit, bindið, bindi, bundinn, bindum, bundum, bundut, bunduð, bundu. Í fyrir e í endingum kemr þó fyrr fram í íslenskum skinnbókum enn u fyrir o. Í norskum bókum er þessu nokkuð öðruvíis háttað. Í mörgum af þeim drottinnar nokkurs konar hljóðlegt samræmi (Vocalharmoni), þannig að raddstafr í hreimlausri samstöfu lagar sig eftir raddstafnum í þeirri hreimdri samstöfu, er stendr næst fyrir framan. Útgefendur Ólafssögu hinnar minni (Kristiania 1849), R. Keyser og C. R. Unger, virðast hafa tekið fyrstir eftir þessu lögmáli, og hafa þeir framsett það þannig í formála sögunnar, IX. blaðsíðu. "Í enda orða er haft i og u, ef í rótstöfunni stendr i (í), u (ú), y (ý), au, æi æy: firir, riki, biscop, gripum; spurði, Knuti, ruddu, husum; synir, tynir, systur, synum; trausti,

lausum; hætir, vælzlu; dræymdi, læystu; *svo og eftir æ (=e)*: hændi, blóðræfill, vætrum, æggjum; *sjaldan e, t. d. vætre.*

e og o eftir e (é), o (ó), æ: drepenn, frette, vegom, letom; kononge, móðer, hollom, toko; ræðer, ræðor; *sömuleiðis eftir á og hljóðvarp þess æ*: raðet, baðer, drapo, vapnom; mællte, giæter, sætto, frændom.

e og u eftir a: marger, fallet, byriaðe; hafðu, skarungr, byriaðu.“

Þetta hið sama raddstafa samræmi á sér stað í ýmsum öðrum norskum handritum, t. d. í Gammel norsk Homiliebog, Gulapings lögum (í fyrsta bindi af Norges gamle Love), Barlaams sögu og fleirum bókum. Þó virðist í þeim eigi vera fylgt sömu reglu sem í Ólafssögu með raddstaf eftir e í hreimdri samstöfu. Þess ber að gæta, að raddstafr í hreimlausri samstöfu samræmist við raddstaf í næstfyrirfarandi hreimdri samstöfu, hvort sem það er rótstafa eða eigi, t. d. í orðinu nauðgaðe. Þar stendr e, enn eigi l í hinni hreimlausu endasamstöfu, af því að a er í næstu samstöfu fyrir framan, sem þó eigi er rótstafa; sama er að segja um orðin yðare, kaupange, bunaðe. Ef orðið er fjórar samstöfur, getr það haft tvefalt samræmi, t. d. þolenmæðe, eigi þolinmæði, mattogare, eigi mattugari.

Eftir þessu lögmáli fara endingar sagnorða í hinum bestu norsku handritum t. d.:

Fara.

Nútið.

Framsöguháttir.	Viðtengingarháttir.
Et. 1. fer	fara, fare
2. ferr (fer)	farer
3. ferr (fer)	fare
Flt. 1. farum, förum	farem
2. fareð	fareð
3. fara	fare
Hluttaksorð: farande	

Þátið.

Et. 1. fór	færa, fære
2. fórt	færer

Framsöguhátttr.

3. fór
 Flt. 1. förom
 2. fóroð
 3. fóro
 Hluttaksorð: farenn

Viðtengingarhátttr.

- fare
 farem
 fareð
 fare

Finna.**Nútið.**

- Et. 1. finn
 2. finnr
 3. finnr
 Flt. 1. finnum
 2. finnið
 3. finna
 Hluttaksorð: finnande

- finna, finni
 finnr
 finni
 finnim
 finnið
 finni

Þátið.

- Et. 1. fann
 2. fant
 3. fann
 Flt. 1. funnum, fundum
 2. funnuð, funduð
 3. funnu, fundu
 Hluttaksorð: funninn, fundinn.

- fynna, fynda; fynni, fyndi
 fynnr, fyndir
 fynni, fyndi
 fynnim, fyndim
 fynnið, fyndið
 fynni, fyndi

Hin sömu sagnorð byggjast þannig í hinum elstu íslensku skinnbókum:

Fara.**Nútið.**

- Et. 1. fer
 2. ferr
 3. ferr
 Flt. 1. förom
 2. fareþ
 3. fara
 Hluttaksorð: farande

- fara
 farer
 fare
 farem
 fareþ
 fare

Þátíð.

Framsöguháttir:

Et. 1. fór

2. fórt

3. fór

Flt. 1. fórom

2. fóroþ

3. fóro

Hluttaksorð: farenn

Viðtengingarháttir.

føra

fører

føre

førem

føreþ

føre

Finna.

Nú tíð.

Et. 1. finn

2. fípr

3. fípr

Flt. 1. finnom

2. finneþ

3. finna

Hluttaksorð: finnande

finna

finner

finne

finnem

finneþ

finne

Þátíð.

Et. 1. fann

2. fant

3. fann

Flt. 1. fundom

2. fundoþ

3. fundo

Hluttaksorð: fundenn.

fynda

fynder

fynde

fyndem

fyndeþ

fynde

Til sönnunar fyrir orðmyndunum hefi eg tilfært heilar setningar, en eigi eintóma orðmyndina, því að ef tilfærð er orðmyndin eintóm, slitin úr sambandinu, er oft ómögulegt að sjá, hver mynd (persóna) það er. Þannig getr myndin take eða taki verið = capiam, capiat, capiant, þ. e. 1. og 3. persóna eintölu og 3. pers. flt., og sést það að eins af stöðu orðmyndarinnar í setningunni, hverja persónu hún á að tákna. Framsögulegar og viðtengilegar myndir þekkjast og stundum í sundr að eins af stöðu þeirra í setningunni. Eins og kunnugt er, hefir framsöguháttir og viðtengingarháttir bæði í fornu og nýju máli hina

sömu mynd í annari persónu fleirtölu í nútíð. Það er því að eins orðasambandið, er sýnir, hvort takep (takið) er = capitis, eða = capiatis. Í hinu nýja máli táknar einnig sama orðmyndin bæði framsögu- og viðtengingarhátt í fyrstu persónu fleirtölu í nútíð, t. d. tókum = capimus og capiamus. Við slíkar myndir er því nauðsynlegt að tilfæra heilar setningar, til þess að séð verði, hvað þær eiga að þýða.

Þau dæmi, er eg hefi tilfært úr hinu nýja máli, eru tekin bæði úr bundinni og óbundinni ræðu, og eigi eftir fastri reglu að því er tímaröðina snertir. Þó eru venjulega dæmin úr eldri bókunum sett fram. Úr hinu nýja máli eru tilfærð tiltölulega færri dæmi, og vantar þar víða dæmi til persóna, nafnháttar, hluttaksorðs o. s. frv.; enn eigi má draga þar af þá ályktun, að sú orðmynd, sem eigi er sönnuð með dæmi, sé eigi til, heldr vantar dæmið, af því að eg hefi eigi haft nógan tíma til að safna dæmunum, og myndi flestar, eða að minsta kosti mjög margar af þeim orðmyndum, sem hér vantar dæmi til, finnast, ef nógu margar bækur væri lesnar.

Til þess að sýna, hve nær sú eða sú orðmynd kæmi fyrst fram, t. d. orðmyndirnar þú berð (fers), þú færð (accipis) þú lest (legis), þú sérð (vides), hefði þurft að lesa allar prentaðar bækur frá 16., 17. og 18. öld, enn til þess hefir mig skort tíma. Að slíkar myndir hafi verið komnar inn í málið á 18. öld, sést af Donatus. Hafniae 1733. Þar stendur á 62. bls.: legis, þú lest, ert að lesa.

Persónumerkið st fyrir t í annari persónu eintölu í þátið, t. d. í orðmyndunum fírst, gafst, tókst, (fyrir fórt, gaft, tókt) munu hafa komið inn í málið á síðara hlut 16. aldar, og hefir það algerlega rutt sér til rúms í byrjun 17. aldar. Í Vísabókinni, sem prentuð er á Hólum 1612, hefir það útrýmt hinu eldra persónumerki, og sést það af þessum myndum: bandstu 8.¹⁴. 169.⁸. 170.²², biostu 91.¹⁰. flekstu 80.²¹. forstu 125.¹⁸. fanstu 25.³⁰. þu fanst 95.⁷. þu giegst 91.⁶. giekstu 140.³⁵. gafstu 5.¹⁴. 9.¹⁰. komstu 61.²⁹. 99.¹⁸. 121.²⁸. þu komst 124.³³. liekstu 121.³⁵. tokst 61.²⁹. tokstu 80.³⁰. þu varst 10.⁴. 168.³⁵. varstu 17.⁷. 91.²². Eg hefi eigi yfirfarið alla Vísabókina; enn í þeim hluta hennar, sem eg hefi lesið, kemr hin eldri mynd eigi fyrir. Í Guðbrands biblíu, sem prentuð er 1584, finnast hinar eldri myndir, t. d. þa þu fort í þetta Stríjd. Dóm. b. 8.¹. þu vart einn þrell a

Egiptalande. 5. *Mbs.* 24.₂₂. þu vart bæðe luinn og dasadur. 25.₁₈. þu vart audvirdeligur fyrir þínum augum. 1. *Sam.* 15.₁₇.

Eg hefi skipað sagnorðunum eftir stafrófsröð, enn eigi eftir flokkum.

Aka.

Forníslenska.

ek, aka, ökom, akem; ók, öka; ókom, ökem; ökenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. ef ek ek með þer. *Þrk.* 13.₉. — **Et. 3.** Hrymr ekr æstan. *Vsp. R.* 47.₁. hvárt sem hann ecr æða riðr *NgL.* 1, 45.₂₂. þá ekr hart at mönnum. *Ísl.* 2, 132.₃. Gísli tekr nú eyki tvo, ok ekr til skógar *Gísl.* 36.₂₃. — **Flt. 3.** þat er siðr manna, er aka langar leiðer. *Eg.* 273.₁₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. sem aki io obryddom | a isi halom. *Hm.* 90.₃.

Nafnháttir.

Þer (= þeir) ætlopo at æca heim kvnni. *Mpb.* 3.₉.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. ek ók í nótt epter viði *Eg* 266.₁₂. — **Et. 3.** Ók at ísarnleiki | Jarðar sunr. *SE.* 1, 278.₁₈. Austrvindum ók | í öngvan krók. *Hkr.* 547.₃. — **Flt. 3.** Sumir oko heim kornino *ÓH.* 30.₂₆. þeir ókv með hana vm daginn. *Jv.* 21.₂₅. varð sein ferð þeira er oko. *Al.* 140.₂₇. Þeir óku vpp á land. *Eg.* 259.₂₅. Þeir óku þat er epter var dagsins. 276.₁₀. Þeir velltu honum i sleða ok oku til munklifis. *Hms.* 1, 618.₁₈. menn oku hingat vögnum j borgina. *Ffb.* 1, 204.₂₁. þeir feðgar oku a heiðina. *Finnb.* 45.₂. þeir óku yfir ísinn *Fas.* 1, 360.₄.

Hluttaksorð.

Var hann ekinn i borgina. *Syn.* 180.₁₅. herra biskup er braut ekinn. *Bs.* 2, 106.₂₃. (hon er) til annarra stada langt brott ekin. *Mar.* 633.₂₃. Voro eknir likamer þeira i vognom. *Hms.* 2, 220.₂₇. Var morgom blossom ekít. *M.* 164.₂₅.

B. Nýislenska.

ek, aki; ökum, ökum; ók, æki; ökum, ækjum; ekinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. Hví þú svo þungu | þoku hlasi | súldar norn! | um sveitir **ekur**. *JH.* 15.₁₇. — **Et. 3.** hann **ekur** að einu veitingahúsi. *Fjöl.* 4, 3, 55.₁₉. Þarna **ekur** einhver. *Ið.* 1, 70.₁₉. Hún **ekur** tveim hestum. *Stoll.* 39.₁₈.

Nafnháttir.

að **aka** snjó á mörgum vögnum. *JH.* 307.₄. þu skalt **aka** kerru þinni. *II.* 1, 111.₁₄. að þú mættir heilum vagni heim **aka**. *Ið.* 4, 375.₃. eg skal láta **aka** yður þangað. *PP. NS.* 77.₃.

Hluttaksorð.

Sumt kom gangandi, sumt **akandi** og sumt ríðandi. *Ið.* 1, 119.₂₉. mætti hann Jósef keisara, sem kom **akandi**. *PP. Sms.* 130.₂₅.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Jeg **ók** til Jörvíkur. *Rób.* 109.₃₁. — **Et. 3.** Eftir morgunverð **ók** jarl af stað með konu sínu. *Blk.* 124.₂₃. Akkilles **ók** þannig ofan til skipa. *PM. Ág.* 16.₂₄. meðan hann **ók**. *Ið.* 1, 71.₃. — **Flt. 1.** Um nónbil **ókum** við á stað. *Rób.* 109.₁₈. **ókum** við á harða spretti. *Ið.* 2, 119.₃. við **ókum** fjarskalega hart. *PP. NS.* 85.₁₉. — **Flt 3.** Þau Jacob **óku** heim. *Blk.* 59.₇. **óku** þeir á kerru. *II.* 1, 102.₁₆. Þeir **óku** báðir á einni kerru. 126.₃. ok fylkis synir | til Feruborgar | **óku**. *OK.* 3, 226.₃. Þau Skotta og hann **óku** fram endilanga Fnjóská. *JH.* 257.₄. Hann varð var við, að þeir **óku**. *Ið.* 1, 89.₃₃.

Hluttaksorð.

En er lýðir | lysting höfðu | á bug ekit | áts ok drykkjar. *OK.* 3, 32.₃. 219.₃.

Ala.

A. Forníslenska.

el, ala; ölom, alem; ól, ccla; ólom, cclcm; alenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. El ek með önn ok bölví | aldr. *Sturl.* 1, 406.₃₀. —
 Et. 3. Nu elr onnur dottor eina. *NgL.* 1, 92.₁₆. ef barn else
 í vteyivm. *Grg.* i., 1, 5.₅. ef barn else sva nær paschom. 7.₁₃.
 — Flt. 1. enn á enskra manna | ölum gjöð Hnikars blóði.
Fms. 11, 197.₃₅. — Flt. 3. Þat briost er þær ala meyborn á
Al. 121.₁₆. í henne (kenningo postolanna) fer (= fær) hverr þat
 er svmer of alase a en svmer verþa feiter. *Leif.* 4.₅. Sva
 verþr oc þeim monnom er alase í blindi þessa heims. 124.₁₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. sva sem olett cona sett í mvrqva stofo oc ale þar
 son. *Leif.* 124.₃.

Boðháttir.

Et. 2. al þú þo dottvr. *Skv.* 2, 11.₁. — Flt. 1. avlvv teitan
 ma sveita. *ÓH.* 207.₇.

Nafnháttir.

Ön synþom muntu son ala. *StH.* 134.₃. þu mon(t) ala son.
 138.₁₄. scylde hverr maþr of þat önn ala. 55.₃₇. oc er bvandi
 scylldr at ala þa vm helgina. *Grg.* i., 1, 24.₁₃. Mendo
 (= mendo) iller menn alase í Paradiso. *Eluc.* 29.₃.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. ól ec mer iop. *Ghv.* 14.₅. — Et. 3. su es ól skap-
 era sinn sialfrar. *StH.* 220.₁₁. hugrenningar þær er hon gat
 af ser oc ól up víþ synþir. *Leif.* 72.₈. ól hertogi | hrafna í
 fiopom. *M.* 202.₃₀. — Flt. 3. ólo þau son. *Eluc.* 30.₁₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. at fyllder væro dagar at hon éle son sinn *StH.*
 134.₃₁. sveini þeim es maría éle. 138.₁₀.

Hluttaksorð.

ef hann er sva alinn. *Grg.* i., 1, 35.₄. ero þeir menn alnir.
 108.₁₁. þær er alen. *StH.* 132.₂₁. alldre var onnvr iamfrið

alen *Str.* 40₈₈. væi oss, at vér scyldum alnar værða. *GNH.* 62₈₀. barn þat er alet er *NqL.* 1, 27₁₉. at hann have alet útlagan mann 1, 71₉₀.

B. Nýislenska.

el, ali; ölum, ölum; öl, æli; ölum, ælum; alinn.

Nútið.

Framsöguhátttr.

Et. 2. Veit eg þú elur eyrar fagra rósu *JH.* 198.
Et. 3. Kirkjan elur hjátrúna *PM. Ág.* 165₂₄. Veiztu það, Ásta! að ástar | þig elur nú sólin *JH.* 127₁₁. huri sjer mý sem marga | í manns huga elur *BT.* 8₂₄. og upp elst grátlaust | með englum nýsköptum 66₁. — *Flt.* 1. þegar við ölum grisinn, þá er það til frálags *Ið.* 1, 77₈₀. — *Flt.* 3. Draumar mjúkt | dregnir gullstöfum | aldur þar og æfi | ala sína *BT.* 250₁₅.

Viðtengingarhátttr.

Et. 2. né þú til hræðslufull sér, | né sorg of allr *OK.* 4,384,
 — *Et.* 3. Var hún mjer æ | sem á vorum all | grös hin grænu | guðfögur sól *JH.* 46₁₀. Eilífur guð mig all 180₁₅.

Nafnhátttr.

né sanngirni ala | sér í brjósti *OK.* 2,107₇. ok önn um ala | af öllum hug 3, 103₈. fjarlægum ala aldur sinn í löndum *JH.* 54₄. Þau voru látin alast upp á almennings kostnað *Ið.* 4, 384₁₈.

Þátið.

Framsöguhátttr.

Et. 1. er eg öl þig svo illu heilli *Il.* 1, 18₈₀. — *Et.* 2. þú ólst mig skammlifara en aðra menn *Il.* 1, 16₈. — *Et.* 3. öl hún sveinbarn *Eús.* 2, 177₂. Faðir þinn öl þig vel upp *Bk.* 93₁₈. móðir hans öl hann á Símoís bökkum *Il.* 1, 99₂. öl hann mig upp *JH.* 249₁₄. Kýros ólst upp með hirðinum *PM. Ág.* 24₂₈. Hannibal ólst upp í herbúðum föður síns 68₂₄. Hann ólst upp í Færeyjum 156₁₀. *Flt.* 1. við ölum þar sinn soninn hvor *Tang* 59₁. við ölumst upp *Ið.* 6, 127₈₀. — *Flt.* 2. að snúa huga yðar frá hinni ófarsælu ást, er þér óluð í hjarta yðar *Eús.* 2, 137₁₂. *Flt.* 3. Bræður mínir ölu hatur

til mín *Fús.* 1, 36₂₇. Þeir ólu þá nokkrar vikur á mörndum og rúsinum 105₂₅. Þeir ólust upp hjá honum *PM. Ág.* 54₈. Ólust og uppfæddust *OK.* 4, 337₇.

Hluttaksorð.

(piltr) er var vaninn á að stela og alinn upp við þjófnað *Ið.* 5, 299₉. frá þeim tíma voru þau aln upp opinberlega *PM. Ág.* 18₁₄. alið ungbarn *H.* 100₁₉. ljónshvelpar, sem alizt hafa upp *Il.* 1, 124₈. hann ráðfærði sig við hina ungu menn, sem höfðu alizt upp með honum *Tang* 62₃.

Þetta hluttaksorð hefir breyst þannig, að hið stofnstæða n er orðið að d fyrir framan raddstaf í endingunni. t. d.

Et.

alinn, alin, alið
alins, alinnar, alins
öldum, alinni, öldu
alinn, alda, alið

Flt.

aldir, aldar, alin
alinna
öldum
alda, aldar, alin.

Þannig er nú einnig blandað saman veikri og sterkri beygingu í hluttaksorðum þátíðar í mörgum veikum sagnorðum, t. d. Et. krafinn, talinn, valinn (=kraftör, taliör, valiör), Flt. krafðir, taldir, valdir.

Auka.

Forníslenska.

eyk, auka; aukom, aukem; iók, yka, ieka; iókom, eykem, ykem, iekem; aukenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. hann eyer þat mioc ör því sem aðr hafðe veret *Al.* 145₂₂. sa eyer syndir sinar *GNH.* 198₁. enda eyez rettr manz *Grg.* i, 1, 112₁. oc eyez réttr þeirra hálfo 136₈. þvíat éino æyce þin virþing *Jv.* 17₁₆. sem alldr hans æygzt *B.* 15₁₈.

Myndir eftir a-beygingunni eru og tíðkaðar, einkum í norskum bókum: þeirra sœmd oc sæla liör allri. nema (=heldr) aukazt æ *B.* 67₃₂. af þinne frauero aukaz oss uestölo *T.* 256₈. hon (áin Phison) fylliz ok aukaz af þeim .x. aam sem falla i hana

Stj. 32₁₆. Kall þeirra fjölgaz mikit ok aukaz 119₃₅. — *Flt.* 1. ver avcom caf croki *M.* 51₃₀.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. ek vil at fullgort se þat er auke yðra frægð *Al.* 160₉. þat rap er allra várr vegr skiz við *Jv.* 17₂₀. þo einu lambe auki hann *NgL.* 1, 40₁₅. nema annat kome meira i gegn oc auki. 1, 42₂₇.

Boðhátttr.

Flt. 1. Aukum enn elda | at Aðils húsum *SE* 1, 396₁₃.

Nafnhátttr.

eigi þarf at avka hiú *Grg.* i, 1, 134₁₀. þa þarf eigi at avca hiu 134₁₁. oc avka ecki á *M.* 125₈. enda a eigi sech hans at avkaz *Grg.* i, 1, 111₉.

Hluttaksorð.

hueruitna hofpingiunum fylgiande. þeirra ráð ok rike hueruitna aukande *T.* 165₆. hann sueipar til suerpino sniðandi mikinn þora krununnar af honum, aukande sua hit fyrsta saret 262₆.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. ec ioc mina spurning *SpR.* 62₃₁. — *Et.* 2. þu iokt æ fular odadir *Hms.* 2, 418₆. — *Et.* 3. en giolldin iok | sa er gisla toc *M.* 225₇. ioc hilmir hialldr 226₁. guð ioc nafn hans *GNH.* 84₂₃.

Eftir a-beygingu: Eysteinn erkibyscvp avkapi mioc stáparins gopi *M.* 122₂₅. Hann avkapi konvngdominn 166₁₇. eigi talpi hann þa lvtina er minn harmr avkapiz við 191₃. *Eigi er vist, hvort avkapiz er hér framsöguleg eða viðtengileg mynd.*

Flt. 3. þeir ioco strenginn *Leif.* 97₇. ranc vm II þar er ioco | allvalldz menn a brennor *M.* 144₃. konvngar iocv þannig riki sitt *Frb.* 25₁₁. þæsse orð ioco mioc soc Adams *SpR.* 140₁. iuku *Ps.* 77₃₃.

Eftir a-beygingunni: postolar drottins aukudu hans riki. *Ps.* 77₃₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Rognvaldr qvað hann fullilla hafa aðr sína savk til buit. þott hann fecl eigi við *Fs.* *Suð.* 20₈₇. yke 20 v. l. 5. at eigi yki hann guðlastan yfir guðlastan *Ps.* 104₈₈. suo ath Haralldi konungi ykiztt æbyrgd i *Flb.* 3, 410₈₈. — Flt. 3. þá kærðu bæendr mjök um þat, at biskupar tæki tíundir af kirkjum ok eyki með veizlur sínar *Fms.* 10, 21, v. l. 9. at byskupar tæki tíundir af kirkium ok yki með veizlur sínar *Flb.* 3, 171₈₈.

Eftir a-beygingunni: at byskvpar tæki tívndir af kirkivm ok avkaði með veizlvr sínar *Frb.* 532₉.

Hluttaksorð.

Hon (festrin) var þa vll sva séig sem iarn es hon var æcin með þeirri iarnfesti es Gvps þrell hafði a ser hafpa *Leif.* 97₉. þa hafi hann kostnat sinn halfu aukinn *Jb.* 191₉₄. at erfingiar hafi helldr af dregit enn við aukit skipan þeira sem áttu 200₉₈.

B. Nýislenska

eyk, auki; aukum, aukum; jók, jyki, yki; jukum, ukum, ykjum, ykjum; aukinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. Gleymirðu þá því, að þú eykr einmitt á mótlæti móður þinnar *Ið.* 1, 157₉₄. — Et. 3. fákur eykur hófa-skill *JH.* 103₁₆. veðurlagsins blíða | eykur yndishag *ST.* 250₇. Verzlunin eykst árlega *PM.* *Ag.* 265₉₈. þannig eykst hláturinn *Ið.* 4, 59₁₂. — Flt. 3. og báru brimóra | bandið auka landa *JH.* 92₈. þar sem sjálfir þeir | sjálfs bøl auka *OK.* 1, 12₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. tak ei aptur eitt ne auker | er ædur sagðer Hionum bæðum *Vb.* 199₂. — Et. 3. skal eg ætið sjá svo um, að henni aukist lotning fyrir mjer *Þús.* 2, 91₁₂.

Boðháttir.

Et. 2. auktu tölu aptur með þúsund *BT.* 245₁₇.

Nafnháttir.

Honum tókst að auka vald og veg krónunnar *PM. Ág.* 267₆.

Dátíð.

Framsögnháttir

Et. 2. þui loxtu mier þæ | so særa þræ *Vb.* 12₁₄. — **Et. 3.** Það jók og á tortryggni, er það frjettist um Jósefus, að hann væri í góðu gengi hjá Rómverjum *Ið.* 4, 116₃₃. jók það eigi lítið á heipt og þráa Gyðinga 123₁₈. við það jókst hún (Apenuborg) og magnaðist *PM. Ág.* 23₅. Með þessari aðferð jókst mönnum Fabíusar hugur 70₂₈. — *Myndin* ók (=jók) er fágæt: Fátt mjer unan ók *BT.* 23₉. — **Flt. 3.** Höfðingjar þessir juku völd sín *PM. Ág.* 196₃₁. Frakkar juku landeignir sínar *Skír.* 85, 102₁₇. Jukust með þeim hætti viðkynni millum Kanaanslands og Pereu heraða *LLH.* 138₁₅. mér jukust birgðirnar af þessu góðgætis viðurværi *Rób.* 62₅. ilmrósir uku þá | angan *BT.* 14₁. ukust að íþrótt og frægð *JH.* 39₈. dynkirnir ukust nú um allan helming 265₂₆. — Þeir jóku ekki gangeyris meginíð *Av.* 13, 25₂₈. Þau fræ, sem eptir kringumstæðunum gátu dafnað, jóku kyn sitt, 13, 223₃₃.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Þar sem grenitrje og björk yxi, og yki þannig við ríki það, er hann hafði erft frá forfeðrunum *Ið.* 4, 13₁₃. Eptir frumvarpinu var ráð fyrir gert, að tala kjósenda jykist um 2 millíónir *Skír.* 85, 51₁₇. — **Flt. 3.** á hinu líka haft orð, að Frakkar ykju mjög her sinn *Skír.* 87, 60₁₉. að þeir jyku her sinn 88, 18₆. að sanna, hversu lífagnir yrðu til, ykjust og margfölduðust *Þjóðv. Alm.* 88, 30₂₇.

Hluttaksorð.

henni (kirkju þessari) var opt breytt og aukið við hana *Ið.* 4, 407₂₁. þær (trúargreinirnar) voru auknar og fegraðar með hugmyndum Orfevsmanna *Stoll.* 8₁₇.

Ausa.

Forníslenska.

eys, ausa; ausom, ausem; íós, eysa; íósom, íusum; eysem, (iysem), ausinn.

Nútið.

Framsöguháttir

Et. 2. hropi oc rógi | ef þú eýss a holl regin *Lok.* 4₈. — **Et. 3.** eyss hann molldu i hofuð sér *Al.* 57₈₂. hann eys hana molldu *Mar.* 592₁.

Boðháttir.

Flt. 2. Auseþ ér up nu *StH.* 187₃₆. Auseþ upp ér nu 190₃₀.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. einn jós ek við þrjá *Fas.* 2, 117₂₂. — **Et. 2.** þú jóst mik vatni *Dropl.* 25₁₉. — **Et. 3.** hann. íos vp þar fir alþýþo ellom glöpom fæpor sins *Mþb.* 124₂. ok jós Haralldr konungr (hann) vatni *Eg.* 198₆. hann jós slíku í augu oss vpp 271₆. keisari íos vatni kolldu i andlit honum *Fs. Suð.* 101₃₁. — **Flt. 1.** senn íosom ver, svanni *M.* 15₂₈. — **Flt. 3.** liggr hann íafnan i hafino, þa er aprir íoso *M.* 148₃₀. þa var svalt a sę | en svmir íoso 211₁₀. Hlóðu síðan at grjóti ok jósu at molldu *Eg.* 174₁₀. átta jusu þeir við hann, áðr en lauk *Grett.* 35₂₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Svá sögðu Viðdælir, at merrin eysi (v.l. jösi) *Sturl. Oxf.* 1, 231₁. Svá segja Viðdælir at merin jysi *Sturl. Kmh.* II. 40₁₇.

Hluttaksorð.

herkonungr | hægi ausinn *Frð.* 33₄. er hann uar uattne ausinn *F'lb.* 2, 10₈. reipomenn visso es vatn hætþo upp auset *StH.* 188₂. þo er rett at vm sinn se idrepit. eþa helt vatni á eþa avsit *Grg.* i,1, 6₇.

B. Nýislenska.

eys, ausi; ausum, ausum; jós, jysi; jusum, jysum; ausinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Spekingurinn eys yfir okkur velgjörðunum *Dús.* 1, 93_{ss}.

Nafnhátt.

Lika skal jeg ausa úlföldum þínum vatn *Tang* 14_{ss}.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. hann jós út tárur *Il.* 1, 16₁₀. hann jós hið sæta ó-dáins-vín af skaptkerinu 1, 26₆. jós Aþena | yfir jöfra kund | ódauðlegum | yndis ljóma *OK.* 2, 5₆. víni hún jós á vínbrúsa 2, 169₆. ok jafnharðan | jós út tárur 5, 76₆.—Flt. 3. jusu síðan vatni á hendir konungunum *Il.* 1, 72₆. Síðan jusu þeir vín úr skaptkerinu á drykkjarkerin 1, 73₆. Alexandriumenn jusu yfir þá smánaryrðum *Ið.* 4, 375₁₄. hinir óstýrilátu vinstra megin jósu hrakmælum á stórborgarana *Skír.* 87, 73_{ss}.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. en þá, sem jysu vatnið upp með höndunum, skyldi hann taka með sjer *Tang* 44₆.

Hluttaksorð.

Þá mundu þeygi | þegnar akkneskir | hafa dauðan hann | hangi ausit *OK.* 3, 121₄. Þá er altært vatn | ausit hafa, | marblakks ýtendr | at munum sínum 4, 161₆.

Bella.

Forníslenska.

Af þessu sagnorði finnast varla aðrar myndir en nafnháttur bella og 3. persóna eintölu í þátið hall.

Nafnhátt.

Menn etluðu sjer ekki bella mega *Syn.* 71₁₀. hann þóttist nú öruggur um, at engi hlutr megi honum bella *Km.* 136_{ss}. Þykkir nú sem þeim muni ekki bella *Sturl.* 2, 207_{ss}.

hafði hann einn fyrirkomið 12 berserkjum, þeim er þeir ætluðu að ekki mundi bella *Fas.* 3, 140₃₀. Rólfr konungur hafði dýrit unnit, þat þeir er ætluðu at ekki mundi bella 3, 149₃₀.

Eigi er víst, hvort þessi nafnháttir tilheyrir hinu sterka sagnorði eða hinu veika: bellí, belda, belt.

Þátíð.

Et. 3. Ball í Keilu kolli *SE.* 1, 260₃. Ball þér nú, Bófi? *Eb.* 86₁₈.

Bera.

Forníslenska.

ber, bera; berom, berem; bar, bæra; þórom, bærem; borenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. ec ber eige ahyggio fyr mér einom *StH.* 201₄. ec bervmz or því vætti *Grg.* i, 1, 58₄. — **Et. 2.** ef þu berr at manne biart liós *StH.* 14₂₆. ef þv berr noccor kenzi á gripe þessa *Jv.* 73₁₂. minzt a huerium herra er þu ber þin herklæði til sæmdar *B.* 98₁₈. þu ber eigi mykla ahygiv firir alþýðunnar nauðzyn 107₁₃. — **Et. 3.** es maþr enn berr meínlæten nocqvor a licamnom *StH.* 140₃₁. oc berr hann þa sigr af þeim es hann getr teygþan fyrri til meíngeorþar 179₃₈. berse þeim þat at hende *Eluc.* 39₁₃. — **Flt. 1.** ef vér berom ahyggio i hug ór-om *StH.* 42₆. ef ver berom gétiscona i brióstino 153₂. — **Flt. 2.** Ef þer bereð firir astar saker bein þeirra. þa skal ec nv beintt lata drepa yðr *B.* 106₁. þér berit sannar jartegner *Eg.* 270₁₃. — **Flt. 3.** þeir englar essender ero bera oft hinna næfn *StH.* 91₃₀. feótr bera licam 186₁₂. þeir scola bera vetti *Grg.* i, 1, 66₇.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. hinn er þo myklu ædri þinn sigr at ek bera herra lut af okkrum viðskiptum *Fvb.* 1, 461₃₃. Uvirðpulegt er þat herra at ec bere nokkora heimsku fyrir yðr *B.* 18₁₉. — **Et. 2.** enda þiki mer suiuirðingarlaust þo at þu berir af mer *Fvb.* 1, 461₃₃. ek get, at þú berir lágt höfuðit af ykkrum fundi *Nj.* 61₂₃. — **Et. 3.** brenni liosit allglatt i fyrstv og berí vel *F3.*

Suð. 52₅₄. þó at hana (Mariu messo) beri nær páskum *Jb.* 193₁₉. enda berese hann or *Grg.* i. 1, 58₆. — *Flt.* 2. a hvern veg þess mege vera. at vér berem crist sem maria bar *StH.* 152₈₄. scolo ver beriaz snarplega vm hriþ. apr en ver berim legra lut *M.* 115₈₉. — *Flt.* 3. þeim ero verc i hǫndom sem þeir bera dust i vinde *StH.* 212₈₀. þa erv þeir vtlagir. oc af goðorpi sinv. nema navþsyniar beri til *Grg.* i. 1, 43₂₂.

Boðháttr.

Et. 2. Berþu þolenmóþlega. ef við þic es misgort *StH.* 192₁₁. — *Flt.* 1. töku vjer strengina ok berum um ássendana *Nj.* 77₄₉. — *Flt.* 2. berit sípan vt a scip vart *M.* 128₈₄. Berið nu þa fram merkin *Al.* 34₈₀. berit þau orð mín Óláfi konungi *Eg.* 164₁₈.

Nafnháttr.

hann melti at Halldorr scyllði bera merkit fyrir i borgina *M.* 10₃₃. Hann lét hingat i heim berase *StH.* 84₂₄. lata berase hingat i heim 140₃₀.

Skyldarorð (gerundivum).

þu att við þann um at ekki er berande hans ræide *Ffb.* 1, 333₂₄.

Framsöguháttr.

Et. 1. Sciott bar ec sciold enn hvita *M.* 189₂₈. — *Et.* 2. þu bart lengi vandrepe synþogs *StH.* 50₂₂. Hvar er nu sa er þu bart hingat *Leif.* 76₈. — *Et.* 3. hann bar fyrr af söllo mannkyne *StH.* 76₄. sa engell es eld bar af altäre 91₈₀. þat barse at 47₁₈. fir scómo barse sa hlutr at *Mpb.* 81₆. Sva barse at eitthvert svmar *M.* 72₁₈. — *Flt.* 1. barvm við honvm þat sem ockr syndiz sannendi *Stj.* 374₁₀. — *Flt.* 2. barvð lind af landi *ÓH.* 16₃₈. Rauðar bárut randir síðan *Fms.* 6, 23₁₇. báru þér konungr þar stórligar gæfur til *Eg.* 33₁₇. — *Flt.* 3. bóro vitnen at beplém mende vegsamasc af burþ hans *StH.* 58₃₀. þann friþ bóro postolar of veröld 124₄. Boro þeir sípan sveinen þangat *Mpb.* 5₂₄. þeir sömo bvar sem þat báro at hinn væri eigi drottins dag a þingi er quaddr var *Grg.* i. 1, 57₃. þau déme es at boroce ovinom gyps *Mpb.* 98₄.

Viðtengingarháttr.

Et. 1. til þess com ec í heím. at ec **bæra** vitne eno sanna *St.H.* 172₂₇. æf ec **bæra** gipto til at muna *Sp.R.* 8₁₀. — **Et. 3.** hreinlífir þat es maria hafþe áþr hon **bære** crist *St.H.* 5₂. sa myndi mestr vera þar. es minnst **bærese** á her 157₂₆. — **Flt. 1.** Nú mætti vera, at vér **bærim** gæfu til við konung *Eg.* 221₁. þó at vit **bærim** eigi gæfu til samþykkiss 230₁₄. — **Flt. 2.** Þat villda ec herra at þer **bæret** með þolenmæðe þat er u-vizka flvttu með folcscv oc rangsyne þessa manz *Al.* 101₉. — **Flt. 3.** Verðr þat þa iafnrétt sem þeir bera sem hinir **bæri** er frumváttr voro *Grg.* i. 1, 59₁.

Nafnháttr.

báru: ek frá Droplaugarsun **báru** hæra hlut en aðra drengi *Ísl. dr.* 6₉.

Hluttaksorð.

spakr engell boþaþe guþ **borenn** *St.H.* 57₃₀. er **borenn** vas hingat í heím 122₁₃. Eige erom ver enn þa **borner** i heimen 80₉. at bornom drótnu 58₉. at hann hafe eige (gleópe) til skrifta borna 78₇. hon var **boren** 127₁₈. at hæfopsynþernar være til scriptar **bornar** 156₇. þui es liós **boret** 123₃₈.

• B. Nýislenska.

ber, beri; berum, berum; bar, bæri; bárum, bærum; borinn.

Nútið.

Framsöguháttr.

Et. 1. Ber eg handa báðum oss | bliða gjöf á vörum mín-um *JH.* 216₁. þó að litlu muni mig | til marar **ber** eg þig *ST.* 106₂₁. í hæðir eg **berst** til ljóssins strauma 225₁₁. — **Et. 2.** nú **ber** þú upp þá goðaspá *Il.* 1, 6₂. í faðmi þér elskunnar fögnuð þú **ber** *ST.* 98₁. syrgjandi **ber** þú höfuð hátt 151₉. Undir alhvítri skör **ber** þú æskunnar fjör 159₉. ef þú **berð** hið minnsta skynbragð á *GT.* 75₄. Það er ómögulegt, að þú getir eigi fengið nóga vinnu ef þú **berð** þig eptir henni *GPE.S.* 52₁₀. — **Et. 3.** hvert lauf á þolli þeim | **ber** þína rún *ST.* 162₉. — **Flt. 3.** Illur auðxtur allra | er það mark sem þeir **bera** *Vb.* 50₁₀. Sveinar **bera** oss það, er vér mælumst til *LLH.* 50₂₃.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. þó jeg beri upp fyrir hann ástarjátning mína *Pús.* 1, 54₂₄. — Et. 3. hvorr þeirra, sem sigri og beri hærra hlut *Il.* 1, 65₇. sem það guðs lamb, er beri heimsins syndir *Tang* 70₂₂. — Flt. 1. þó frá þér við berumst á forlaga straum *ST.* 149₈.

Boðhátttr.

Et. 2. berðu bátinn smáa á brjósti þjer *JH.* 163₆. Ó, ber þú ljóð heim í ættjarðarskaut *ST.* 165₇. — Flt. 2. berið fram Þrændir | þjóðar merki! *JT.* 26₁₇. berið mjöd inn | þér Mist og Hildur! 53₆.

Nafnhátttr.

að hinn langskeyti guð láti þeim þessar raunir að hendi bera *Il.* 1, 6₄.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 2. hulin flikum hjarta flekklaust barstu *ST.* 113₇. ver hvað þú varst | þá vegsemd barst 304₁₈. — þú barst hærur þínar með sóma *PP. Sms.* 158₂₂. — Et. 3. Oss bar hin ljúfsára löngun | á léttfærum vængjum *ST.* 59₁₄. honum barst fregnin *Íð.* 4, 112₂₂. þar barst ýmislegt veraldlegt á góma 4, 389₁₁. — Flt. 1. og bárum þá (mennina) svo upp í hellirinn *Rób.* 95₁₈. — Flt. 2. Þið báruð hamingju til að komast inn í þessa höll *Pús.* 1, 113₃₆. Með augunum ykkur ek fylgdi | og altaf bárust þið fjær *ST.* 210₁₁. — Flt. 3. Þann Asíus Hyrtaksson báru rauðir hestar *Il.* 1, 59₂₈. þeir báru upp erindi sín 69₂₄. þá er valdisir | veigar báru *JT.* 52₁₆. Hinir tveir bárust á grynning *BT.* 101₁₉. bárust þar bræður | banaspjótum *JT.* 57₂₁.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. Mig dreymdi, að eg bæri á höfðinu þjár körfur *Tang* 21₂₄. Hún sagðist ekki efast um, að eg bæri hann (pokann) með heiðri og sóma *JH.* 251₁₅. — Et. 3. Eiríkur jarl sagði, að Ólafur bæri svo af öðrum konungum, sem Ormurinn langi af öðrum skipum *PM. Ág.* 151₈. ef megnið af íslenzku bænda-

fólki bæri gott skyn á bókmenntir *Ið.* 4, 74₂₀. — Flt. 3. hvað kynlegir hlutir, sem fyrir hana bæru *Pús.* 1, 134₂₄. Þegar prestarnir, sem sáttmálsörkina bæru, hefðu stigið út í ána *Tang* 41₂₂. Ei var þess að vænta, að neinir lærisveinar bæri slíka virðingu fyrir kennurum sínum *LLH.* 32₂₃.

Fluttaksorð.

Nú er á brautu borinn vigur skær *JH.* 54₇. ljósvængjum borinn hugi *ST.* 116₆. urðu því bornir | ofurliða | fyrðar flugskjarrir *JT.* 50₁₀. Eg var borin á völl og borin af aptur *JH.* 304₃. Fellur þá faldur | hinn fagurreiði | hallur af höfði | hafi bornri (= borinni) meý 207₁₁. Þar voru bornar upp gátur *Pús.* 2, 107₂₈. fyr en hann hefði borið upp erindi sitt *Tang* 15₅.

Bíða.

Forníslenzka.

bíþ, bípa; bípom, bíþem; beip, bípa; bípom, bíþem; beþet.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Væl hefir sá maðr, er hann biðr æigi sliet illt *GNH.* 159₄. — Flt. 1. Bíþom byriar | i Brvna vagom *Hund* 2, 6₅. — Flt. 2. Hvers bíþit er | i Brvnavagom 2, 5₆.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. Hvat stoðar þer, þo at tu æignisc allan hæimen, en þu bíðir scaða andar þinnar? *GNH.* 36₁₁. Bið ek felagi at þv bíðir her *Stj.* 410₇. at þú farir til Þverár ok bíðir hans þar *Gl.* 16₁₈. — Et. 3. at hann bíþe eige scaða lífs síns. *StH* 208₂₆. — Flt. 1. Vil ec þess bíþia at ver bíþim allir orþa Magnvs konvngs *M.* 27₂₆. — Flt. 3. Ec mon mela at þeir gangi inn, ok bíþi þess er meirr mornar *M.* 26₄.

Boðhátt.

Et. 2. Bíþ enn segir Barþr *M.* 48₁₂. Gef mer þat til marks at þu bíð min her *Stj.* 390₂₅. — Flt. 1. Bíþom enn frendi *M.* 31₂₄. en bíþom þess es goþ vill gert hafa *Ps.* 822₁₆. ok bíðum

enn *Flb.* 1, 477₂₅. — *Flt.* 2. Væsep ömólgar oc bífíp sva dróttens *St.H.* 53₈.

Nafnhátt.

Her man ek bíða þinnar tilkvamv *Stj.* 390₂₇. Bíða mun ek of brúði . . . aldregi bótir *Isl.* 1, 152₅.

D á tíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Beip ek ennar þripio qvomo þinnar *St.H.* 202₂₅. þó beid ec þess doms át *Sp.R.* 197₁₄. — *Et.* 2. Nú hefir þú runnit ok beitt eigi Skútu *Gl.* 16₂₆. — *Et.* 3. Hann beip þessa fiolmennes *St.H.* 22₂₇. hann beip lip(s) sins. *Ag.* 38₁₅. — *Flt.* 3. Hon bopape ollom himnesca lausn þeim es bípo rikess guþs *St.H.* 84₄. þá bíðu þeir flæðar *Eg.* 89₁. Fóru þeir til Knafahóla ok bíðu þar *Nj.* 61₂₇.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. Vist vera ec þa sannliga kallaðr verri hofþingi ef ec bípa sva elle *M.* 117₂₀. þa kom einn hans maðr ok hio þat hog til min, at ek bíða aldrei bot, ef tekit hefði *Fs. Suð.* 158₂₄. — *Flt.* 3. þóat góper menn bípe . . . himinrikis fagnapar efter dauðann *St.H.* 54₂₀.

Hluttaksorð.

þa es hon hafpe sva beþet tilqvomo buanda sins *St.H.* 129₂₈. Væl hefir sa maðr, er hann bíðr ælgi slict illt þessa hæims, sem hann potez þa beðet hafa *GNH.* 159₁.

Þetta hluttaksorð virðist eigi hafa verið til í karlkyni og kvenkyni. Myndin er óreglhuleg Hún ætti að vera bíðet í líkingu við liðet, riðet, skriðet.

B. Nýíslenska.

bíð, bíði; bíðum, bíðum; beid, bíði; bíðum, bíðum; beidið.

Nú tíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. og svo bíð jeg til að vita, hvaða hugsanir eða tilfinningar kvikna í huga mjer *Ið.* 2, 52₄. á bókkuð blárra

strauma | eg bíð og vona fer *ST.* 36₁₅. — Et. 2. ef þú deyr og bíður nú skapadægur þitt *IL.* 1, 86₃₃. — Et. 3. Bíður kona heima á hlaði *JH.* 167₁₆. og brjótið þetta brezka far, | sem bíður mér þar til skapraunar *GT.* 123₂₇. — Flt. 2. Eða bíðist þjer þess, að Trójumenn komi nær? *IL.* 1, 90₄. Hvi standið þið á lengdar óttafullir, og bíðist annara? 1, 93₂₂. — Flt. 3. Börnin smá í kyrrð og ró heima í hreiðri bíða *JH.* 41₁₈. Svanirnir liðu frá ljósanna gelm | ljóðandi morgunsins bíða *ST.* 218₁₆.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. og þó að nokkurt andstreymi jeg bíði. *JH.* 186₁₆. — Et. 2. Veginn spara vil eg þjer | vor þú bíðir þaðra *Núm.* 8, 53: — Et. 3. svo hann bíði bana og hitti skapadægur sitt *IL.* 1, 41₁₉. Segið þér mér, að hann bíði hér úti eftir fyrirgefningu föður síns *IL.* 1, 214₁. — Flt. 3. Eg er hrædd um, að annars heims bíði mín meiri ófarir *Blk.* 136₁₀.

Bóðhátt.

Et. 2. Bíddu við *IL.* 4, 392₂₁. Bíð, bíð, kvað meyjan *IL.* 1, 61₁₁. og bíddu, unz máttu lausan | fá mig úr líkams fjötrum *BT.* 70₁₀. — Flt. 1. Bíðum nú við *KJ.* 149₂₁. — Flt. 2. Bíðist mín hjer *Pús.* 2, 95₈. Bíðist þið hjer á meðan *IL.* 1, 216₈. þá hvatið eigi | brúðkaupi mínu, | en bíðit heldr *OK.* 2, 45₈.

Nafnhátt.

Betra' er ei á beð að síga | og bíða sóttu kvalinn hel *BT.* 15₁₀.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Þegar röðull | á rósir skein | og bládögg beið | á blómi sofanda *JH.* 49₈. lukkuna stríðlaust þá vissustu beið *BT.* 101₁₇. Hann beið nú þess, að sér gæfist færi að ráða á Grikki *PM.* Ág. 47₈. hann beið þá ósigr 94₁₁. — Flt. 1. Mart hér á ofan | mein vér bíðum *OK.* 3, 55₈. þars vér Akkverjar | ángr um bíðum 101₈. | Flt. 3. en harnar hans bíðu | heima optast *BT.* 206₈. þeir bíðu þess, að einhver önnur sveit Akkea réðist á Trójumenn *IL.* 1, 93₁₆. bíðu þeir hans ekki 105₂₂. skip Grikkja bíðu þar Persa *PM.* Ág. 32₁₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. en á hinn bóginn (kvaðst hann) verða feginn, að þau kæmust þangað, er friðr og ánægja **bíði** þeirra *Blk.* 128₁₀. en nærri lá, að hann **bíði** ósigur *PM. Ág.* 90₂₆. en bóndi vildi þó, að Sigurður **bíði** *Ið.* 5, 370₁₂. ef hann **bíði** við 370₁₆.

Hluttaksorð.

Gimsteinakaupmaðurinn hafði **beðlið** nokkrar stundir heima hjá sjer *Þús.* 2, 169₂₄.

Bíðja.

Forníslenska.

bíþ, bíþia; bíþiom, bíþem; baþ, bæþa; bápom, bæþem; beþenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Bíþek yþr góþ sýstken *StH.* 50₂. Bíþec þic 62₁. þa bíþec þic at þu farer aptr til heimkynna þinna 132₃₄. Ek bíþ guþ drotten minn miscunnar 148₄. ek bíðr yðr *T.* 208₄. Af þi bíðr ek yðr þæss 225₂. — **Et. 2.** þo bíðr þu miskunnar *SpR.* 195₂₇. — **Et. 3.** Sa bíþr vislega er sva bíþr *StH.* 53_{16.17}. Ef lyþr þinn bíþr fyr sér 99₇. sa maþr es vel þiónar goþe oc bíþse reokelega fyrer 198₂₇. — **Flt. 1.** Enn ézsta fopþor bíþiom ver ennar ézto beónar *StH.* 29₂₀. En þa bíþiom vér vel ef vér bíþiom þess guð es vér viliom geta 114₂. þa er ver bíþiomse fyrer 63₃₆. — **Flt. 2.** þa es ér bíþit þurfop ér eige mart at mála *StH.* 28₃₅. hverskis es ér bíþit *Mþb.* 63₁₁. Hvatki es ér bíþeþ fopþor i namni mino 115₂₇. — **Flt. 3.** þeir es meirr bíþia þessa heims góþanna af guþi an annars heims sælo *StH.* 95₃₅. Þeir muno þat opþasc es þeir bíþia 96₁₀. þa es þeir bíþia oss af sollom hug sinom 136₃.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Reiz æigi þu mer þræli þinum þo at ec bíðla þec ænn framarr *SpR.* 162₂₂. — **Et. 2.** Vil ek at þu bíðir dottur Eyiolfs a Moðruvillum *Finnb.* 53₉. Uil ek at þu bíðir Sigurd þess *Fwb.* 2, 14₁₈. — **Et. 3.** Sa er góþr er bíþe af sollom hug *StH.* 50₃. Bíþe hann staþfastlega at eige take fra honom alíka giþf 52₂₇. at hann bíði dottor hans *Þ.* 47₃₉. at hann

biðe þann goða guðs vin *T.* 97₄. — Flt. 1. þó mon ríke goðs coma þót vér biðem þess eige *StH.* 197₁₁. — Flt. 2. þa géreþ ér annat tveggja at ér biðeþ fyrir ypr. eða ér synged goðe lof *StH.* 218₃₃. þa es ér biðetse fyrer 195₃₃. — Flt. 3. þa kallar hann a þiopena at þeir biðe með honum *StH.* 122₃₃ at þæir biðe fyrri honum til guðs *T.* 28₃₀.

Boðháttr.

Et. 2. Þigg nú þessi lavnin at þv bið mik friðar manni þeim er eztr er banndingianna *M.* 45₃₀. Bið þu fyrir þeim es þer blóta *StH.* 192₁₃. Nú biðþv hann þó at ec sia þess omacleggr *Mþb.* 64₂₇. — Flt. 1. Biðiom guð fulltings i allar þurft-er *StH.* 67₁₃. Biðiom ver fyrir heilagre cristen guðs 70₃₀. Biðiom ver nú aller saman *Mþb.* 69₃₀. — Flt. 2. Vakeþér oc biðeþ fyrir ypr *StH.* 67₇. Biðeþ fyrir ávercamonnom vþrom 118₃. þa biðit ér. at hann come eige hingat *Mþb.* 101₃₁.

Nafnháttr.

En hvat se af meire reókp við oss en at veita oss betra en ver kvnnem biðia *StH.* 9₇. þa scal hann ofst biðlasc fyrir 63₃₅. kendu oss at biðlasc fyrir 195₃₄.

Hluttaksorð.

biðlande (orans) serhuern þeirra meðr tarum *T.* 28₁₉. biðlande fyrst fyrri folksens oc sinum syndum 34₁₄, kærande sec her meðr mikelega oc litillatlega biðlande 202₃. biðlande hann meðr litilæte gæfa ser guðlega blæzan 221₁₁.

Skyldarorð (gerundivum).

Er þér þess ekki biðjanda (tibi petendum non est), at Egill fari refsingalaust heðan *Eg.* 222₂₃.

Þátíð.

Framsögnháttr.

Et. 1. sa er gerþi alt þat es ec baþe hann *Mþb.* 83₃. þa es ec baþ þic *StH.* 99₃. En ec baþ dróttin at þu scyllder vitrasc mér 202₆. Baþ ec þic *Leif.* 118₃₉. — Et. 2. 1) baþt: baðt þv þer gefaz vitrv *Stj.* 558₁₃. baðt þu eigi fyrir sæl þinni *Ps.* 698₃₄. þv baðt mik *Mar.* 275₁₇. baðtu *Hkr.* 254₃. þu baðt *Mar.* 709₃₄. 909₆. 938₃. sem þu baðt *B.* 151₁₃ — 2) batt:

bénar þinnar þeirrar er þu batt mik *GNH.* 1. Þessa luti orta ec þer... sva sem þu batt 58₁₆. er þú batt þess *Nj.* 31₈₄. þu batt mic biþa *Ps.* 465₁₈. þu hefir nu þegit þat, sem þu batt *Mar.* 731₈₂. þv batt fyrir mer þinn sæta son 804₈. skalltu fa þat sem þu batt 952₁₅. draum þann er þu batt at vit skyldim leynd *Nj.* 149₅₄. Nu hæuir guð ueitt þer þat er þu batt *P.* 59₇. 3) þazt: þat er þu þazt þer gera *GNH.* 4₁₄. þa cono veslo es tu þatst fyrir *Hms.* 1, 271₁₁. — Et. 3. þaþ þa vandlega fræta (=frétta) at sveinenom *StH.* 57₁₁. Þaþ ionás i hvals qvíþi 63₈₁. þaþ daniel i grøf enna órgo dýra 63₈₂. hann þaþse firer *Mpb.* 17₅. Petrús postole þaþse þar firer longom 49₁₁. en sa þaðse vndan *M.* 220₇. — Flt. 1. sem vér bõþom i primatipenne *StH.* 110₁₈. — Flt. 2. þer þadut hann blota *Flb.* 1, 323₂₄. þer þadut 323₈₁₋₈₄. — Flt. 3. Postolar bõþo drótt-en várn kenna sér beon *StH.* 28₈₄. (þeir) bõþo litellatlega Gvþ *Mpb.* 72₂₁. Lifis þaþo ser lypir *M.* 66₈. Aller þaðo þann goða guðs vin . . . væita ser fulting *GNH.* 152₁₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. ef ec bæþa fõþor minn *StH.* 171₄. ef ec bæþa dominvn nostrvm *Mpb.* 110₂₈. — Et. 3. oc bæþe hann þic selia sér til hirþslo fe þat es hann gaf þer *StH.* 145₁₀. ef Þórólfr bæði Ásgerðar frændkonu hans *Eg.* 129₁₅. — Flt. 1. at hann mondi géfa þótt ver bõþim *Leif.* 50₆. — Flt. 3. at þeir bæþi eige a vallt i guþs nafni *StH.* 96₈. þo at þeir menn er fyrir varo bæþi þeim þannig . . . þa scyllde þeim þat ecki tíá *Jv.* 64₂₀.

Hluttaksorð.

Þa er þeirro bæþner *StH.* 31₂₄. hon mun þat veita er hon es bæþen *StH.* 9₈. hann hafþi eige i guþs nafni bæþit svá at hann hefþi þess bæþit es til eilífrar hialpar kómi *StH.* 96₁₈₋₁₄. hon hafþe lengi bæþetse fyrir 129₁₈. hon hatþe mioc lengi fyrir bæþetse 129₂₇.

B. Nýislenska.

bið, biðji; biðjum, biðjum; bað, bæði; báðum, bæðum; beðinn.

Nútið.

Framsöguhátttr.

Et. 1. bið eg þig þess bróðir minn *PM. Ág.* 174₃₁. bið eg þann föður | þjer fyrirgefa *JH.* 226₉. — Et. 2. Biðurðu ekki um meira *Fús.* 1, 86₁₂. — Et. 3. enn huer sem biður með hreinum Hug | af honum fær Andsvör greid *Vb.* 100₁₅. nu biður beggja hiartað hlýtt *GT.* 94₉. — Flt. 1. allir vjer biðjum með eldjökli því | auðnu konungi til handa *BT.* 91₂₂. — allrar hamingu biðjum við þér *ST.* 159₇. — Flt. 2. j minnu Nafni ef biðied blijtt *Vb.* 35₃₅. þa skal breytt sem biðie þier 136₃₄. — Flt. 3. þeir biðja' að sönnu, en biðja illa *GT.* 141₃₁.

Viðtengingarhátttr.

Et. 2. að þú aldrei biðjir mig nokkurs hlutar *PP. Sms.* 67₃₁. Et. 3. af hiarta biðie huör sem ma *Vb.* 138₉. — Flt. 1. vill að um Fögnud fullan | og Frid Samvisku biðium *Vb.* 36₁₉. þo vier biðium Drotten dæda | , duger það stundum eeke þar 70₁₅.

Boðhátttr.

Et. 2. Bið þú allþarft | til Aþenu *OK.* 4, 350₁. Bið þú guð hinn gæzkuprúða *GT.* 100₆. — Flt. 1. og gesti vora biðjum guð að blessa *JH.* 43₃. — Flt. 2. Biðied þess vegna Bræður nu *Vb.* 36₁. en biðjið Guð af hjarta *PM. Ág.* 192₂₇.

Nafnhátttr.

að biðja | enn skal mín iðja *Sb.* 529₁₇. Pilturinn hjelt áfram að biðja *PP. Sms.* 119₂₅.

Hluttaksorð.

Svo mælti hann biðjandi *IL.* 106₂₄.

Þátið.

Framsöguhátttr.

Et. 1. Því lýsi nú hið litla blað | , sem löngum fyrir þjer jeg það *ST.* 30₁₂. — Et. 2. Jeg veiti þjer það, sem þú þaðst um *Tang* 58₂₁, og einnig gef eg þjer það, sem þú þaðst ekki um 58₂₄. — Et. 3. Nær það rós . . . sjer að fyrirgefa *BT.*

71. Hvort það hann drottin heitt um náð? *KJ.* 135₁₇. þannig þaðst hann fyrir *Il.* 1, 3₆. er hann þaðst fyrir í must-
eri goðs síns *Tang* 69₁₃. — *Flt.* 3. báðu mig bændur | belg
þinn að hrjá *JH.* 185₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. en bæði einhver þá að gera miskunnarverk á sjer,
. . . . þá ljetu þeir hann ósnertan *Ið.* 4, 125₃₁.

Hiuttaksorð.

Vel beðið er hálfur sigur *PM.* *Ág.* 192₂₇. þeir höfðu beðilzt
fyrir *Il.* 1, 20₁₆. 44₃.

Binda.

Forníslenska.

bind, binda; bindom, bindem; batt, binda; bundom, byndem;
bundenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Bind ek skó minn *Nj.* 92₉₆. þa bitt=(bind) ec mic
við doma þria *NgL.* 1, 89₆. — *Et.* 2. Fast bindr þv nv Petr
M. 220₈₅. ef þu bize=(bindsk) honom a hondom *Mar.* xxxi₁₅.
ef þv bizk í því *Jv.* 105₁. — *Et.* 3. oc þar með bindr hon
Samson sofanda *Stj.* 416₁₉. (maðrinn) festir sic oc bindr sic fyrir
diofinum með syndum sínum *GNH.* 105₈₀. — *Flt.* 1. hinn er
annar (kostr) at uit bindum þig *Ffb.* 1, 384₂₁. *Flt.* 2. hvatke
es ér bindip a iorpo *StH.* 16₃. ef þér bindit mik *SE.* 1, 112₃.
— *Flt.* 3. þeir ero þa bundner naupger i quqlinni er her
binda sic lostca *StH.* 168₁₀. þeir binda ill gros i bundin
Leif. 126₁₆.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. þarftu þat at varasc at þu binnder alldrigi þina
hina fræmri skialldar ronnd unnder skilldi annars *SpR.* 101₁₇.
Flt. 1. nu uil ek at ver bindim rad uor saman *Ffb.* 2, 173₁. —
Flt. 2. þa man ek kost þann gera yör at þer bindit mik
sem yör likar *Stj.* 414₉. — *Flt.* 3. at þeir samni illom gros-

om oc bindi saman i bundin *Leif*. 126₁₄. fyrr scal ek vera sarr xx sarom . . . en hœðingiar binde mic *El*. 39₆. Fáer ætla ek at þau bindi sárin, er hann veitti *Eg*. 65₁₇.

Boðháttr.

Et. 2. Bit um hals þui fingrgullit *Str*. 62₁₈. Tac minn hialm oc bitt a hœfuð mer *P*. 199₃₈. bitzst sem mest a hende Olafi þeim hinum unga *Fb*. 2, 9₇. bitt (v.l. bind) æ þik skua þina *Ps*. 73₈. bittu munn hans *Hms*. 2, 275₃₈. — **Flt. 1.** bindo ver nv smiorit Birkibeinar *Frb*. 392₈₈. — **Flt. 2.** Bindeþ ér hendr hans *StH*. 216₈₄. bindit er hendr hans *Leif*. 77₁₈. oc bindit oss eigi þer (=þær) bvrþar es ver megom eigi valda 117₂₄.

Nafnháttr.

at þeir scylldi binda hendr hans *StH*. 168₈. ero þa enn at at binda sáR sín *Jv*. 120₂₄.

Hluttaksorð.

ganga þeir fyri konungenn, bindande sek honum a hende *T*. 107₉.

Dátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. ec batt hann við lind æina *P*. 195₃₀. — **Et. 2.** þu er batt diofulinn *Hms*. 1, 412₁₉. — **Et. 3.** guð batt diofolenn *StH*. 109₁₈. es ovinr batt attian vetr *Leif*. 85₂₄. nv er hermo-genes batt þic *Mpb*. 93₇. guð bant þessi dyr *Hb*. 20₁₄. var (=várr) drottenn bant diofulenn 32₂₁. — **Flt. 3.** Gyþingar tóko iesum. oc bundo *StH*. 171₉. dioflar bvndo hendr hermo-genes *Mpb*. 92₂₁. (þeir) bundu hann þar *GNH*. 159₁₉. síþan bundv þeir þetta fastmælvu *Jv*. 54₂₈.

Viðtengingarháttr.

Et. 3. at hon bynde i harþræpe sínom fingrgoll *StH*. 206₃₀. — **Flt. 1.** mer syndesc sem vér byndem þafann sjalfan *Mpb*. 65₈.

Hluttaksorð.

hann var bundenn af gyþingom *StH*. 67₁₈. þa sende annas

iesum bundenn til chaiphás 171₃₃. late hann lausa þa er bundner ó. 71₂. þeir ero þa bundner naupger 168₉. hve hendr órar scolo vera negldar eða bundnar 84₃₇. 148₃₈. hendr bunnar abac áfr. *Mpb.* 106₉. cristnum mænnum, er þar lágo bunnir *GNH.* 159₃₈. varo bunnar byrðar a bak þeim *ÓHm.* 11₉. vinberla brotna og bvnna saman *Stj.* 366₃₈. þeir settu þa upp á mula bæðe bundnum hondum oc fotum *El.* 21₉. allt mannkyn vas a valt bvnðet stríplega af secp ens fyrsta manz *StH.* 46₉. var þat bunndit eiðom *Frð.* 27₃₀. hon hefir bvnðit Samson *Stj.* 416₃₁.

Nýislenska.

bind, bindi; bindum, bindum; batt, byndi; bundum, byndum; bundinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. bind jeg á baki þjer | bagga örlaga þungan *JH.* 4₉.
Et. 2. hvað sem þú bindur á jörðu, skal á himni bundið vera *Ið.* 4, 404₁₉. — **Et. 3.** hún (stefnan) bindur sig við það, sem er gamall siður *Ið.* 4, 77₁₈. — **Flt. 3.** Svo traust við Ísland mig tengja bönd | ei trúrri binda son við móður *ST.* 305₁₁.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. Og aldrei, aldrei, bindi þig bönd | nema bláfjötur *Ægis* um klettótta strönd *ST.* 167₉.

Boðhátt.

Et. 2 ok bitt lok | fyrir brúsa hvern *OK.* 2, 157₉. ok bitt þér um brjóst | blæju þessa 5, 164₉. — **Flt. 2.** Hendur bind- ed og hnepped Giest | j Heliar myrkur *Vð.* 61₃₁.

Hluttaksorð.

en Loki bundinn beið í gjótum | bjargstuddum undir jökulrótum *JH.* 66₁₈. ef hann væri bundinn *Tang* 44₃₂. Títanar liggja bundnir í Tartaros *Stoll.* 11₁₂. þeir voru undir eins teknir og bundnir *PP. Sms.* 169₂₀. þeir gátu ekki tára bund- izt *Tang* 78₉.

Bíta.**Forníslenska.**

bít, bíta; bítom, bítem; beit, bita; bitom, bitem, bitenn.

Nútið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. Ofund bítr scilning *GNH.* 41₁₆. veit ec þo þat er meirr bítr á mic *Al.* 155₂₉. hann bítr oc með tonnum *El.* 92₉. hon bítr höfuðit af hinu dyrinu *Stj.* 97₁₄. — **Flt. 3.** hvast bita nv hvndar konungs *M.* 60₂₈. þa rada þeir á þa. bita ok særa *Stj.* 90₂₆. síðan rennaz at hestarnir ok bíta *Nj.* 59₂₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Bítí eigi illzka hug varn *GNH.* 70₁₆. þat væntir mec at bítí þer sverðit *P.* 97₂₆. er meiri van at (sverðit) bítí flest er vndir þess eggjar kæmr 122₁₂. — **Flt. 3.** Þat er ouðrökemiligt at menn bítizt vm sem hundar *NgL.* 2, 60₂₁.

Nafnhátt.

Ef hundr er bundinn í seti. þa scal hann eigi taca a stock fram at bíta menn *Grg. ii.* 371₁₈.

Þátið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. agn þat es hann beit *StH.* 75₃₂. órbisk hann og bét með tonnom arma sina *Leif.* 137₁₆. hon beft oc barði *Mpb.* 78₂₄. Beit bvdlnvgs hiorr *M.* 225₂₇. — **Flt. 3.** rendr bito stál fyr stravndo *M.* 88₈. sverþ bito snarpa fyrþa | sløtt 134₂₈. sverþ bito Hogna hvrþir 151₃₄. horþ spiot bito 218₇. æýxn bito af allt gras *Jv.* 4₂₈₋₃₂. þeir er eigi bitu járn *Eg.* 25₁₈. allt bitu honum annnan veg vápnin 65₁₆.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. *Polm.* eigi var þa undarlegt, at þú bítist vel, er merrin fylgdi þér *Fms.* 6, 323₂₈. — **Flt. 3.** hon (öxin) beit hann, þótt eigi bítí önnur vápn *Fms.* 6, 66₁₈.

Hluttaksorð.

scal sa er **bítinn** er beiðazt með vattom kvikvendes *NgL.* 1, 58₃₀. af þui sem hon (fæzlan) uar **bítin** edr tuggin *Stj.* 118₃₀. Eigi er nv undarligt at þv hafir vel **bítiz** *M.* 81₈.

B. Nýislenska.

bít, **bíti**; **bítum**, **bitum**; **beit**, **biti**; **bitum**, **bitum**; **bitinn**.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 2. því (=hví) **bíturðu** mig þá? *Þús.* 1, 80₃₇. — **Et. 3.** issþjóti íturhvössu | ónýta seggi **bítur** *BT.* 8₁₀. Grátur geð þó **bítur** 57₆. hann **bítur** ei ótti eða sorgin 248₁₃. kind, sem köldum fótum | krapsar snjó og **bítur** *JH.* 150₁₇. og **bítur** fje, svo blæðir *GT.* 98₆. — **Flt. 3.** þau herða Vörn og hoggua ei minna enn Hrottar **bljta** *Vb.* 145₃₆.

Boðhátt.

Et. 2. Bósi! geltu, Bósi minn!; en **bíttu** ekki hundur! *JH.* 107₁₃.

Nafnhátt.

So mun ljíkt Sorgen **bljta** | sarlega ydr og þia *Vb.* 34₂₄. Skemtir það litlu lambi | líti það varga **bítast** *JH.* 192₃.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. jeg **beít** á vörina *JH.* 251₁₉. — **Et. 3.** Allden **beít** þui ædstum villde | j æru jafn og Skilning skiærum *Vb.* 197₁₂. hann **beít** í bak á mönnum *BT.* 107₆. (pilturinn) **beít** Þorbjörn í lærið *Íð.* 1, 20₂₇. — **Flt. 3.** vopn dauðlegra manna **bitu** þá *Stoll.* 12₃₃. hann skyldi vinna ljón það er engin járn **bitu** *PM. Ág.* 13₂₃. þeir hentu gaman að því að reyna, hvað sverðin **bitu** á þeim, sem lífsmark var með *Íð.* 4, 125₃₀. og **bitu** flesk og belgdu vín *GT.* 120₃₈.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. hestarnir máttu eigi vera saman, svo þeir **bítist** ekki *Br.* 2, 19₉.

Hluttaksorð.

varð jeg á barkann **bitinn** *BT.* 67. Varð fyrir jöfurs | járnum **bitinn** *JT.* 46₂₄. en öðlingr | ángri **bitinn** | í fótspor gyðju | feta réð *OK.* 5, 92. þá væri jeg ekki **bitinn** og stunginn af þessum hugarkvölum *Þús.* 1, 77₂₇. Hún hafði **bitið** hann *ID.* 1, 169.

Blarga.

Forníslenska.

berg, biarga; biörgom, biargem; barg, byrga; burgom, byrgem, borgenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

E. 3. hann **bergr** sökinne *Grg.* i. 1, 55₁₈. hann **bergr** öngom *Mpb.* 100. þar **bergsk** hann við biargquipinn *Grg.* i. 1, 52₂₂. **bergsc** hann 130. **bergsc** hverr sem ma *M.* 50₈₀. hann **biargr** opt þeim miscunsamlega, . . . er stórt hafa tilvercat *GNH.* 157₁₇. hann **biargr** oft miscunsamlega þeim er a hann hæitr *ÓHm.* 81. I þessom hæimi **biargr** guðs miscun þeim er gera iðran *GNH.* 23. — *Flt.* 3. helgir cennimenn **biarga** þeim til lævsnar *Leif.* 38₃₁ varðar þeim monnom öllum scog Gang er þa **biarga** þeim scogar manne síþan *Grg.* i. 1, 95.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. at ec hanom **biargigac** (=biargak-a) *Hm.* 152. — *Et.* 2. Þat reþ ec þer it niynda, at þu nám **biargir** *Sd.* 33. — *Et.* 3. at hann **biarge** mér *Mpb.* 64₂₃ (=Ps. 145₃₁). at hann **biargi** sálum þeira *Ks.* 44₂₆. — *Flt.* 1. at vér **biargem** öðrum af þeim lutum, er himnescr faðir hæuir oss miscunsamlega let *GNH.* 28₁₈. at vér **biargemsc** í miscunnar vercum 10₁₂.

Boðhátt.

Et. 2. yfirskjöldungr **biarg** aldar | oss *Geisl.* 65. **biarg** þar við bornum þinum *El.* 38₁₈. **biarg** lifi þinv *Fs. Sud.* 153₃₇. Guþ Martini, **biargðu** oss! *Hms.* 1, 574₁₁. *Flt.* 2. **bjargið** mjer, góðir drengir *Nj.* 88₆₄.

Náfnháttr.

miscunn mon **biarga** þeim er iþrasc synþa sinna *StH.* 62₁₀. hann synesc þa **biarga** er hann léttr af at meiþa *Mpb.* 100₁₀. þa matte astarop engom **biarga** 100₁₂. es sender einga son þinn af himne til iarþar. at **biarga** øss 115₂₄.

Þátíð.

Framsögnháttr.

Et. 1. a heilsodegi **barg** ek þer *Hms.* 1, 252₁₂. vil ek at þú launir mér, at ek **barg** þer *Fas.* 2, 150₁₈. — **Et. 3.** enge **barg** þeim til upriso *Eluc.* 14₇. oc **barg** guþ honom *StH.* 63₃₁. bön (=bœn) marþeins **barg** honom *Leif.* 96₁₇. gvp **barg** hon-vm *Fs. Suð.* 139₄₄. Sigmundur **barg** Þrande *Ffb.* 1, 367₃₁. — **Flt. 3.** treftr klæða hans **burgu** siukum *Ps.* 84₁₁. bvrðose þer þa við þat *Mpb.* 39₇.

Viðtengingarháttr.

Et. 1. villdo þeir eigi snuaz til mín at eigi **byrga** ec þeim *Ps.* 235₂₄. — **Et. 3.** nema hann **byrgi** með bœnum sinum bæðe kirkiunni oc oðrum husum *GNH.* 158₁₉. at hann **byrgi** þeim *Stj.* 323₂. at sa **byrgi** honum, er fyrir rettletinu let þessa heims lif *Hms.* 2, 181₁₈. var vorkunn á þótt hann **byrgi** því (barninu). *Isl.* 2, 21₁₈. ef Þorbjörg | þessu skáldi | (hon er allsnotr) eigi **byrgi** *Grett.* 121₂₂. til þess at hann **byrgi** ollum truondum monnum *Hms.* 2, 273₁₇. — **Flt. 2.** vilda ek at þér **byrgiz** at allir samt *Gísl.* 144₂₆. (sveinarnir) vildu, at þér **byrgist** at aller saman 58₆. — **Flt. 3.** þó at menn **byrgi** honum hér á landi *Gísl.* 50₂₅.

Dolmyndaðr Náfnháttr.

Alls øuga frákr aðra | iafnmarga svá **burgusk** *Jvdr.* 39₆. hygg ek **burguz** vel varga *Islðr.* 10₈.

Hluttaksorð.

Lazarus þvþisc svo sem **borginn** *Leif.* 38₃₀. nema honom være **borget** af heilsamlegre lécningo *StH.* 54₃₃. en sama sócn er við þa er fyrr hafa **borgit** honom *Grg. i.* 1, 95₈. monnum uard **borgit** *Ffb.* 1, 367₃₁. En þat er hit ellifta ef eigi er líki **borget** *NgL.* 1, 80₂₈.

Nýíslenska.

bjarga, bjargi; björgum, björgum; bjargaði og barg, *vth.* bjargaði og byrgi; björguðum og byrgjum; bjargað og borgið.

Nútið.

Framsögunhátt.

Et. 2. bjargar þu mier j allre Raun Vb. 110₈₁. — Et. 3. Hann kienner j Brioste vm Brædur sijn | og bjargar þeim fra Synd og Pijn 106₈₅. ønguum þeirra Eymden fargar |, øllum fra eg þeim Drotten bjargar 175₂₇. nautertingamaður bjargar fjelaga sínum Ið. 4, 57₂₅.

Boðhátt.

Et. 2. bjarga þú mér Il. 1, 116₉. — Flt. 1. Björðum enn til bjargar | báti, verum kátir JH. 164₁₈.

Þátið.

Framsögunhátt.

Et. 3. sá atburður, er bjargaði ríki Karls sjöunda PM. Ág. 134₈₂. en hann lifði, og það bjargaði þeim 185₂₅. Jóhann Sobieský bjargaði kristnum mönnum undan Tyrkjanum 212₂₅. — Febus Appolon barg honum Il. 1, 115₂₁. Svo øllum Odysseifr | Akkverjum barg OK. 4, 129₁₀. Þannig frá þeim sjó | þengill um bargst 5, 204₂. — Flt. 3. björguðu þau sér á einu stóru skipi Stoll. 27₂₇. Það eru Demístokles og Aristides, sem þá björguðu Grikklandi PM. Ág. 34₄.

Hluttaksorð.

Veit eg ekki, hvort þjer gætuð einu sinni bjargað honum Pús. 2, 57₁₇. hann gat eigi bjargað Magdeborg PM. Ág. 193₅. æ! betur jeg hefði bjargað því GT. 125₄. reynt að missa fóta' og falla | en fest þó hönd og bjargað mér JO. 147₁₁. henni var borgið Ið. 1, 170₁₅. hann var búinn að sjá sér nokkurn veginn borgið Ið. 4, 22₁₁. þá er honum borgið 58₄. Aþenu var borgið PM. Ág. 30₁. Sagt er, að vargynja hafi borgið sveinunum 54₇. hinum unga manni, er fékk borgið föður sínum 73₂. Orleans var borgið 135₁₈.

Bjóða.**Forníslenska.**

býþ, blópa; blópom, blóþem; þaup, bypa; þupom, byþem; þopenn.

Nútið.**Framsöguhátt.**

Et. 1. ef hann gerer sem ek býþ *StH.* 86₂₀. sa mon hallda þat es ec býþ honom 113₂₂. slica hlute sem nv byþ ec þer *Jv.* 80₄. byð ec *SpR.* 167₁₈. rekkum byð ek regins dryk *Flb.* 1, 582₂₂. ek bydr Þori at sitt auga se stungit or höfde a huorum ockrum 2, 79₂₅. Ec blóþome under bardaga þinn *StH.* 194₂₇. bjóðumz ek til þess *Nj.* 98₂₆. — **Et. 2.** ef þu byþr oss eige annat *StH.* 114₁. Eigi es þeim sia dæpi maclegr. er þv byþr *Mpb.* 88₁. þú býðr at etja vandræðum við mik *Eg.* 224₁₇. — **Et. 3.** guþ byþr oss til synþa bótar *StH.* 82₁₂. hve maþr vill hafa þat es guþ byþr 87₇. heldr hitt eitt huat guþ byþr honom 114₁₄. þat er byskvp byþr *Grg. i.* 1, 21₂₁. — **Flt. 1.** Þesser lutir ero þeir er ver bloðom staðfastlega at hallda *B.* 43₄. ver blóþvmz til forysto oc varþveizlo vm eignir þinar *M.* 140₂₆. — **Flt. 2.** þat synizt oss hærra (=herra!) at sa siðr se bæztr er þer bloðeð *ÓHm.* 65₂₂. ver kunnum æigi þann sið er þer bloðeð oss 65₂₂. — **Flt. 3.** ver fyrgefom þeim monnom. er blópa oss yferbeótr *StH.* 136₂. sípan blópa lendir menn honom heim til sinna bva *M.* 141₂₀. þeir bloða samneyti sitt at því sem þeir vilja dæma *Grg. i.* 1, 75₂₅. þeir Leifr bloda þeim sættir *Flb.* 1, 557₂₇.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. Jomn er soc min firi Guði at ec gæri þat oc þa at ec bloða æinum hværium aðrum *SpR.* 190₂. — **Et. 2.** þo at þv bloder þat *M.* 85₁₆. — **Et. 3.** Sa enn same blóþe oss þá til eivistar með sér at vera i dýrþ himinrikiss *StH.* 60₂₆. scal fyrgefa æþrom brátt þót annarr misblóþi 142₂₀. — **Flt. 1.** leyfa munt þú oss, at vjer bjóðim hánnum hestaat *Nj.* 58₂₇. — **Flt. 3.** Blóþþu þat eitt nóngi þínom. er þér líke vel at slíct blóþe aþrer þér *StH.* 107₂₄.

Boðháttr.

Et. 2. Vertu konvngur oc blóð yfir oss *Stj.* 399₁₀. En þu blóþ þat nu oc, at *Ps.* 819₁₁. blóð þú honum at þiggja skipit at þér *Eg.* 113₁₉. blóð honvm allt þitt ríki *Fs. Suð.* 139₃₉. blóþ þu vesalingom oc hœlltom monnom *StH.* 218₆. Blóþo at hingat se sendr bravþhleifr *Mþb.* 82₂₈. oc ef þat féz egi af honom þa blóttv honom bardaga *Jv.* 51₂. — **Flt. 2.** blóþit ællom þeim er ér finniþ til brúþcaupsens *StH.* 165₆. Blóþi þer Hægna. *Hund.* 1, 52₁.

Nafnháttr.

scal síþan blóþa honom script *StH.* 61₂₁. Viliom ver blóþaz til at bera friþmal í milli *M.* 140₆.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. þat es ec báþ þer *StH.* 202₆. forreþi oc eigor sem ec bavþ þer fyrr *M.* 168₁₇. Nu seec at þu vill þui hlýþa er bôþk þer *StH.* 157₁₁. Hann svarar: „Bauð ek“ *Fbr.* 9₁₈. baud ek ydr þa sem nu sidaskifte *Ffb.* 1, 322₁₀. — **Et. 2.** a) bauðt: fylldi ek alla þa lvti sem þv bavðt mer *Stj.* 492₂₆. eftir þi sem þv bavðt mer 593₃₀. of sið bauðtu þetta *SE.* 1, 434₇. hefi ek gert þat, er þu baudt mer *Hms.* 1, 418₃₅. baudt þu gull fyrir lif þitt. *Fs. Suð.* 195₁. bauð þú *Fbr.* 9₁₇. b) bautt: þat es þu bátt mér *StH.* 202₂₆. Gort es sem þu bátt *Leif.* 48₆. sem þu báut 52₃₅. er gull bautt hanom *M.* 21₃₄. þu bautt oss at færa þer þenna uarn brodur *Stj.* 219₁₆. fje þat, er þú bautt *Nj.* 87₃₁. þú bautt mér hólmgangu *Ísl.* 2, 262₆. þu bautt mer fee *B.* 82₂₈. þu bautt oss gœðe oc auð-
œve 82₂₈. sva sem þu bautt 144₇. oc bauttv mic fram *E.* 124₂₈. hvi bauttu þessvm monnum mic hengað at flytia 163₂₅. — **Et. 3.** hann bauþ hveriom manne at gæfga fæþor sinn oc móþor *StH.* 8₆. hann bauþ 141₂₇. bôþ hvscarlinn *Mþb.* 11₃₅. bôþ hann 83₇. — **Flt. 1.** tungli buðum wer at lysa *SpR.* 166₁₀. — **Flt. 2.** þer buðut þa lute at næma 14₁₂. budu þer mer at huerfa til blota *Ffb.* 1, 322₁₀. þer budut honum at snæða med ydr 323₂₂. — **Flt. 3.** hon lét sér sóma at fylla þau boþorþ es lög buþo *StH.* 82₁₀. log budo at feóra lamb oc dufo eþa turtura til altera 82₂₄. Sett buþo seggia drotni | síclings vinir micla *M.* 59₁₃. hvþu *Ag.* 17₁₀. buðu *Eg.* 149₂₀. buðu 190₁₉.

Þáttíð.

Et. 1. æigi mundi Haralldr konungr næita ef ek byða honum *Flb.* 1, 578₈. — **Et. 3.** Ef necqverr byþe syslo þrele sinom *Eluc.* 34₁. at hann byþe vtt leipangri *Jv.* 22₈₀. at þeir uillde undir eingi olaug ganga þo at konungr byde þeim *Flb.* 1, 283₂₄. þótt vnnasta þin byðiz þer *Fs.Suð.* 151₁₀.

Hluttaksorð.

Af þui es oc ællo cristno fólke meiri fagnopr **boþenn** *St.H.* 71₂₈. þa es órom drótna almótkom iofnopr **boþenn** 135₃₁. fōglar voro **boþner** i logom til fórnar 82₂₈. hann hafðe neitað tysvar **boðnom** friðe *Al.* 59₄. goþs retti ser **boðnom** *M.* 160₄. hverr es óstena á. þá es **boþen** es *St.H.* 113₉. nu es oc hveriom hióm su skipon **boþen** 116₃₂. at bindasc munopa sinna **fyr-boþenna** 116₉. hitt es **boþet** hveriom hiuscap 116₃₆. vas **boþet** þangat iesu 187₂₉.

Nýislenska.

býð, bjóði; bjóðum, bjóðum; bauð, byði; buðum, byðum; boðinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. býð jeg yður að gera útför minna virðulega *Þús.* 1, 96₂₈. yðr býð eg ekkert *Il.* 1, 91₁₉. — **Et. 2.** þú býður mér at segja *Il.* 1, 4₁₄. — **Et. 3.** Tíminn liður, | tíminn býður | sælan sólskins dag *ST.* 251₁₄. Skiljið nú, hvað skyldan býður *JÓ.* 130₁₁. — **Flt. 3.** Bændabýlin þekku | bjóða vana til *ST.* 99₇. hreinir andar tryggja samfylgd bjóða 292₁₇.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. bjóði hann mætri | móður sinni | aptr heimfara *OK.* 2, 92₈. — **Flt. 3.** þeir bjóði *Il.* 5, 292₂₈.

Boðhátt.

Et. 2. Bjóð þú öðrum *Il.* 1, 13₂₅. Bjóð þú nú skjótt Aþenu að fara 82₂₀. Ilmlaust ei bjóð þú mér blóm *ST.* 175₉. — **Flt. 2.** bjóðið henni að minnzta kosti sæti *Þús.* 2, 91₂₂. bjóðið dýrlega | búa veizlu *OK.* 3, 199₇.

Nafnhátt.

finna þörf á einhverju æðra og betra en því, sem klerkarnir hafa fram að bjóða *PM. Ág.* 170₉. Þótti Pólverjum tækifærið bjóðast 251₉.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Bauð jeg þá öllum, sem við voru, að fara burt *Þús.* 1, 58₉. jeg bauð svo fyrr *KJ.* 131₉. — **Et. 2.** Eg skal hlyða j öllu þier, | epter þui sem baudstu mier *Vb.* 169₉. þad baudstu mier að geyma þrent 170₂₉. ok mér bauðst | á byrðingi | um kolblátt haf | kanna leiðir *OK.* 2, 119₉. — **Et. 3.** huað hann akuad, | mier baud og þad *Vb.* 12₁₈. Hann bauð til hinum ágætustu höfðingjum *Il.* 43₁₉. — **Flt. 3.** Þeir buðu honum að leysa hann *PM. Ág.* 43₁₈. Aðalsmenn á Jótlandi buðu fððurbróður hans konungdóm 266₁₉. Þegar gullpeningarnir buðust *Þús.* 2, 109₈₄. Buðust þá margar þúsundir manna til fararinnar *PM. Ág.* 122₁₁.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. sem tilfinning skyldleika, máls og þjóðernis byði *Skir.* 87, 118₂₈. hvar borg sú væri, | er Føbus byði | ferðamönnum *KJ.* 139₁₁.

Blanda.

Forníslenska.

blend, blanda; blöndom, blandem; blett, blenda; blendom, blendem; blandenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. blend ec þeim sva meini miop *Lok.* 3₉. — **Et. 3.** a huerngi veg er sior blendr saman fe manna *Grg.* ii., 534₂₈. Sva sem nv blenz saman lios oc myrkr . . . sva blenz ok endir heims þessa við vpphaf oorþinnar veralldar *Hms.* 1, 253₂₈₋₂₈. *Veikar myndir*: en ef hann blandar *NgL.* 1, 12₁₈, 13₁₁. Nv tekr hann svarfit oc blandar við miol *Þ.* 79₄. hann blandazt við bufe *NgL.* 1, 18₉. karlfuglinn blandaz við

annan karlfugl *Stj.* 77₈₈. — Flt. 1. blöndom ver licama orom við hold oc blóþ eriz drotens *St.H.* 78₂₂. — Flt. 3. Ef menn blanda við hann mœtuneyti *NgL.* 1, 13₂₄. Ef karlar tveir blandasc likams losta saman 1, 20₈.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. (skapdrottinn) blande eigi motuneyti við hann *NgL.* 1, 13₁₁.

Nafnhátttr.

geði scaltv við þann blanda *Hm.* 44₄. oc blanda eigi motuneyti við *NgL.* 1, 12₁₂.

Dátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. dreyra blett ec þeirra *Am.* 82₈. — Et. 2. þar er blézt blóði *Fms.* 6, 140₁₂. — Et. 3. hann blett éitri drvc hans *Leif.* 90₈. — Flt. 1. er við i ardaga | blöndom bloþi saman *Lok.* 9₈. — Flt. 3. þeir blöndo drvc hans éitri *Leif.* 109₈. þeir blöndu hunangi við blóðit *SE.* 1, 216₁₆ en þegar virðar | vatni blöndu *BH.* 29₈. *Veik mynd:* Drotning ok Bárðr blönduðu þá dryckinn ólyfjani *Eg.* 134₁₄.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. Fra þeire tíþ var Martinus varr umb sic, at eigi blöndisc hann síþan i samlage slicra kennimanna *Hms.* 1 573₃₈.

Hluttaksorð.

vas blandinn *Geisl.* 23₈. hann sendi Gvþs manni eitrblandinn hleif *Leif.* 143₂₀. Nu ero samblandner goþer oc iller *Eluc.* 37₁₀. förner oblandnar heímskraute *St.H.* 81₃₂. Þui er vatne blandet við vín 124₂₁. vín oblandet 124₂₂. *Veik mynd:* þeim dryk, er ek hafde blandat með æitri *Fb.* 1, 399₂₈.

Nýislenska.

Þetta sagnorð er næstum undantekningarlaust veikt í nýja málinu og gengr eftir a-beygingunni.

Nú tíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. sem Lærdom þennan **blandar** soddan Hæde *Vb.* 114. hið mjúka **blandast** stríðu *ST.* 227₂₀.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. Bryti nú blóttungur | bragnar gjörva, | ok vín at venju | vatni **blandi** *OK.* 3, 154.

Nafnhátt.

Látum ei sorg né söknuð vinið **blanda** *JH.* 43.

Þ á tíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. aldinn öðlingr | enn af nýju | **blandaði** vínveig *OK.* 3, 181, ok drykk ódáins | dreyrrauðan **blett** 5, 42. — Flt. 3. **blönduðust** *Ið. SG.* 4₁₆.

Hluttaksorð.

Hér er viðhöfð bæði hin sterka og hin veika mynd. a) hin sterka: langir dagar meini **blandnir** *JH.* 32. Eina stund honum | í illu geði | býr tortryggni | **blandin** heiptum *BT.* 244₁₆. að jörð sje þar gulli **blandin** um land allt *Ið.* 2, 28. við yðar tign er **blandin** | hin minnisríka sagan snjöll *ST.* 228₁₂. — *b) hin veika:* með hvítu mjallahrein | mjúkt **blönduð** rauða skein *BT.* 13. og hafa þar Myrru **blandad** við *Vb.* 153₂₁.

Blása.

Forníslenska.

blæs, blása; blásom, blásem; blés, blésa; blésom, blésem; blásenn.

Nú tíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. blæs ek at eldi *Fas.* 2, 133₁₂. — Et. 3. (heilagr ande) blæss þar es hann vill *Leif.* 114₃₀. vegg blæss vepr vm tiggia *M.* 152₁₅. bless elreki of asi | Vtsteins vefi þrvtna 228₁₄. hann blæs *SpR.* 16₂₅. hann blæss 58₃₀. hann blæs af oðe 61₁₄. (norðanvindr) blæss stríðlega 62₁. — Flt. 3. (sel-

arner) blasa *SpR.* 49₄. helger englar blasa hatt i luðra *B.* 31₃₁. blása rönn fyr ræsi reyk *SE.* 1, 506₉. sækvikendi blása 2, 46₃₀.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Blase eigi á os ofmetnaðr *GNH.* 70₁₇. þo at hann blasi kalldan *SpR.* 58₃₃. blase síðan vindr á *Al.* 50₃₅.

Boðhátt.

Et. 2. blástu meir *Ísl.* 1, 270₉. rétt fram brandinn ok blás á *Korm.* 19₃₀. — **Flt. 2.** blasi þer allir i yðvr herhorn *Stj.* 394₄.

Nafnhátt.

menn hæfþo eigi sét iafnmiðr blása *Mpb.* 16₈. let hann blasa til landgongo *M.* 115₇.

Hluttaksorð.

gvð let þa blasanda uind koma *Stj.* 59₃.

Þátið.

Framsögnhátt.

Et. 2. bléstu spektar anda *Hv.* 2₁. — **Et. 3.** blés hann a þá *StH.* 73₁₆. blés hann (fötinn) allan *Mpb.* 9₃₅. hon blés við 77₉. bles castar hræfasti *M.* 142₂₈. holmerki bles 150₃. ok blés við *Frb.* 30₃₁. — **Flt. 3.** Flvgdrecarner bleso af næsom sér reýc *Mpb.* 110₁₇. hregg bleso *M.* 200₁₀. Þeir blesu *Ffb.* 2, 467₁₃.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. þo at hann blesi *SpR.* 58₃₉. sem vindr blesi *Ffb.* 1, 269₃₄.

Hluttaksorð fortíðar.

Hans likamr allr var hræðilega blasinn *Mar.* 667₁₁. fotr blasinn af eitri *Ffb.* 1, 400₁₉. uar blasinn herblastr 2, 123₁₁. blásna hvapta *Fms.* 8, 208₅. veprblasin vę *M.* 215₃₉. blásinna tjalda hreggs *Harms.* 57₆. er blasit til motz *M.* 6₃₄. Blasit er 36₃₃. var blasit 181₃₉. 207₇.

Nýíslenska.

blæs, blási ; blásum, blásum ; blés, blési ; blésum, blésum, blásinn.

Nú tíð.

Framsögnhátt.

Et. 3. yðar örlæti blæs mjer í brjóst öllum þeim háleitu hugsunum, sem *Þús.* 2, 61₆. Á stólpípu Æskulápur blæs *BT.* 151₇. blæs þar og nösุม hvæsir *JH.* 126₆. sólar halla blíð-ur blær | blæs um fjallatinda *ST.* 1₆. — Flt. 3. Blása vor-vindar *BT.* 261₆ og eru svangir og blása í kaun *JH.* 178₁₁

Viðtengingarhátt.

Et. 3. bríma í brjóst þjer | blási hún ástar *BT.* 67₁₇. Hlíð, þér um haga | hlýr æ blási andi *JT.* 11₂. — Flt. 3. Þott að Sior og Bylgjur brattar | blasest saman með þungum Ræsum *Vb.* 199₆.

Boðhátt.

Flt. 2. blási þið, vindar, hlýtt á kinnum fríðum *JH.* 162₄. tryggðanna fögru hjer blásið að blossom *BT.* 168₁₁.

Hluttaksorð.

Þá lét Aþena | hin augum-glæja | byr blásanda brögnum sendan *OK.* 2, 188₆. byrir blásandi 4, 162₇.

Þá tíð.

Framsögnhátt.

Et. 3. en Kári bljes | köldum anda *Fjöl.* 5, 1, 46₂₇. Bóndi hennar bljes í pípu sína *Íð.* 4, 392₁₈. elris rakki | bólgnum hvoptum | blés í voð *OK.* 2, 191₆.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. valla má kalla, að þar bljesi af steini *Fjöl.* 2, 3, 40₁₇.

Blíkja.

Forníslenska.

(blík. bleik, blikum).

Af þessu sagnorði finnast að eins einstakar myndir, t. d. nú-

tið, framsh. flt. 3. scildir **blíela** *Grg. i. 1, 206₁₈.* *Nafnh.:* á baki létu **blíkja** . . . Svafnis salnæfrar *SE. 1, 34₇.* *Hluttaks-orð:* **blíkjanda** bøl *SE. 1, 106₁₀.* *Þátið flt. 3.:* scildir **blíeo** þeirra *Völ. 6₇.* röðuls **blíku** vápn í veðri *Geisl. 53₇.*

Hin veika mynd er einnig viðhöfð í forn málinu: t. d.: **blíkuðu** þar skillder við *Eg. 302₂₈.* **blíkudu** við skillder *Fb. 1, 551₈.*

Nýislenska.

Í núverandi íslensku mun orðið í daglegu tali ávalt vera veikt. Sterkar myndir kunna að finnast í skáldskap.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. **Blíkar** í lopti birki þrasta sveimur *JH. 53₁₄.* Fjörðurinn bjartur og breiður | **blíkar** á aðra hlið *JH. 131₈.* Ei **blíkar** sóley björt á velli *JT. 98₈* og sól á meiði **blíkar** blitt *Íð. 1, 38₂₂.* — **Flt. 2.** Föðurlandshliða beltin bláu, | sem **blíkið** demöntum móti sól *BT, 115₁₆.* — **Flt. 3.** **blíka** stjörnur *BT. 52₂₃.* **blíka** þar vötnin skygð *ST. 147₁₃.*

Viðtengingarhátt.

Et. 3. boða blíðum roða, | að **blíki** sól ný *ST. 12₆.*

Þátið.

Framsöguhátt.

Flt. 3. **Blíkuðu** alls konar vopn við birtu kyndlanna *Þús. 2, 110₉.* **blíkuðu** litir svo þúsundum skipti *Íð. 4, 41₂₀.*

Blóta.

Forníslenska.

bløet, blóta; blótom, blótem; blét, bléta; blétom, blétem; blótenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. **Blót** (= bløet) ek ei af því bróður Vilis *SE. 1, 238₁₂.* **Blætka** því | bróður víles *Sonatorr 23₁ (Eg. 367₁₀).*

Viðtengingarhátttr.

Et. 2. at þu blotir minn Gvp *Mpb.* 107₈. er þat vili norr allra at þu blotir sem adrir konungar *Ffb.* 1, 319₁₀. — Et. 3. blóte hann nú þegar í stað *Mpb.* 67₁₂. — Flt. 1. Ef þu vil at ver blotim goðom þinom *Hms.* 1, 263₃. aþr ver blotim 1, 263₈. — Flt. 2. þess vil ec biðja yðr at þer bloteð mic æigi *ÓHm.* 1₉₉. skurgod þat er mer er sagt at þer blotit *Ffb.* 1, 401₈. — Flt. 3. hann gefr svor vr scvrþgoðom at þer blote honum *Mpb.* 100₇.

Boðhátttr.

Et. 2. Blótt, sem vilt, bornom *Am.* 78₈. — Flt. 2. blotiþ goðom þeim, er frendr yþrir gæfga *Hms.* 1, 263₁.

Nafnhátttr.

at clemens scylde blóta goðom þeira *Mpb.* 68₁₄. villði hann ok blóta þeim *Frð.* 18₁₈. Jarll etlapi þat, at þer (= þær) mondo blota *Hms.* 1, 263₇. Þat etlopom ver, at þer mundo blota 263₁₉.

Þ á t í ð.

Framsöguhátttr.

Et. 3. hann blét til langlifis sér *Hkr.* 22₂₈. *Veikar myndir*: ec synda Gvp þann byndenn. es frater tvvs (= bróþer þinn) blotape *Mpb.* 107₈. blotaðe hann *ÓHm.* 14₂₇. hann blotaðe til byriar dottor sinne *Al.* 52₁₇. Þa blotaði Avn konvngr æðrom seyni sinom *Frð.* 18_{6·10·12·13}. — Flt. 2. því telk, brjótr, þars blétoð | bragðvisan þik, díser *Eg.* 134₂. — Flt. 3. Svíar blétu honum til árs sér *Hkr.* 37₂₁. *Veikar myndir*: oc blotopo þeir þar *Mpb.* 100₁₈. Þat (kykvændit) blotaðu þeir lannzmennener *ÓHm.* 11₂₁. Þeir blotaðu ækci 62₈. Svíar blotodu aunan (tremanninn) sealfir *Ffb.* 1, 403₂₇.

viðtengingarhátttr.

Flt. 1. var várr leitap, til þess at ver blétim (=blétim) með æþrum borgarmönnum *Hms.* 2, 238₂₄. — Flt. 3. *Veik mynd*: þót þeir blotape *Mpb.* 100₁₈.

Hluttaksorð.

er blotinn var diofoll sa er callaþr vas solar áss *Leif.* 145₁₈. þar er var annarr diofvll blotenn *Mpb.* 100₁₇. *Veikar myndir*: þa er hann hafði blótað vij. sonom sinom *Frb.* 18₁₀. hafi þer berilliga blotat *Ffb.* 1, 404₈₀. þeir er blotat höfdu 1, 404₈₈.

Nýislenska.

Þetta sagnorð er nú veikt og gengr eftir a-beigingunni: Þeir voru heiðnir og blótuðu heiðin goð *PM.* Ág. 140₂₇. blótaðu ekki seiði smáu *JH.* 165₁₉.

Bregða.

Fornislenska.

bregþ, bregþa; bregþom, bregþem; brá, brygþa; brugþom, brygþem; brugþenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Stvndom bregþ ec a mic cycqvenda like *Mpb.* 45₁₉. — **Et. 2.** en ef þu brægðr af þesso *ÓHm.* 2₁₆. — **Et. 3.** bregþr síþan vp hendinne *Jv.* 103₂. enn unge maþr bregþr á gamanmál 125₇. *I norskum handritum finst víða orðmyndin brígðr*: síþan brígðr hann sværðe *P.* 43₂₈. hann brígðr sverði 85₂. 108₂₈. 116₆. 119₁. 124₁₀. 152₁₆₋₁₉. *ÓHm.* 5₂₈. Þormoðr brígðr saxe 72₂₇. eigi brígðr hann þer þinv afbroti *Hms.* 1, 462₂₄. þá brígðr Nisus sverði *Bret. AnO* 1848, 112₁₀. þá brígðr honum svá mjök við 122₂₄. hann brígðr sverði 126₃₁. — **Flt. 2.** lif yðvart mon við liggja ef þer bregþit af *M.* 128₂₆. — **Flt. 3.** englar goþs á himnom bregþa i eongo af goþs villia *StH.* 197₂₈. ef þeir bregþazk vm *Grg. i.* 1, 50₂₆. *I norskum handritum brigða*: þeir brigða sverðom *P.* 122₅. 126₆.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. segir hann at ællvm monnom bregþi við *Jv.* 124₁₀. at þer bregðe mæirr þræla ættina *Ffb.* 1, 334₂₂. oc brægðez noccot siðr lannzens *SpR.* 87₂. at þætta samband brægðæzt

T 64₂. — *Flt.* 3. oc uggir konongr várr at menn bríggðizt hanom *NgL.* 1, 103₂.

Boðháttr.

Et. 2. oc bræggð um asenn *ÓHm.* 2₁₁. bræggð sem skiotaz sverði þino *Stj.* 402₁₇. bræggðv nv vpp skilldi þinvm 365₁₈.

Nafnháttr.

þeim má etke brægþa *StH.* 30₁. Í norskum handritum bríggða: ef maðr vill bríggða kaupi *NgL.* 1, 39₃₈. ef maðr vill oðal sitt bríggða. 1, 86₆. oc vænta nv at hann (honom?) mvn bríggða i beztv æt sina *P.* 131₃₀.

Dátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Opt bra ec hiorvi *M.* 150₁₄. víst brá ek hrafns á hausti | hungri *Nj.* 62₁₈. — *Et.* 2. þv bratt allri mvnins fosto *M.* 219₄. þv bratt sva skiott af því sem ek bavð þer *Stj.* 451₁. þv bratt erindi þinv i hatt verra *Hms.* 1, 462₁₀. þu brátt þer i merarliki *Ölkofr.* 20₈. — *Et.* 3. hann brá sverði *StH.* 157₈. 171₁. brase hann við sciott *M.* 172₂₁. brazst hann við *Fth.* 1, 321₈₇. — *Flt.* 1. Beitat nú, sás brugðom, blár dragvandrill rander *Eg.* 244₁₅. Þó er mögulegt, að brugðom sé eintala, = ek brá, því að í fornum skáldskap finnast víða myndir á -m, sem virðast vera fyrsta persóna eintölu — *Flt.* 3. En þar brvgþv meunn sciöldom við *Mpb.* 56₇. Brugðu þegar morgum kesjum *Eg.* 172₈. brvgðvz holþar | i huga sinom | mennzco milldom | Magnvs syni *M.* 210₃₂.

Viðtengingarháttr.

Et. 3. áþr simon brygþe iverlitom hans *Mpb.* 58₁₁. sa er af brygþe þessom lægvn *Jv.* 63₂₆. hvernog jarle brygþe við 110₆. oc sem minz bryggðiz hann i ænskisskonar nauð *P.* 178₆. þo at hann bryggðizst j þessu sattmale *Fth.* 2, 180₁₈.

Hluttaksorð.

með brugðnu sverði *Nj.* 72₃₉. *Stj.* 358₁₈ með brugnu sverði *El.* 113₁₈. með sverðit brugðit *Eg.* 313₁₈. sem af være brugþet

St.H. 117₈₈. Sveinn konvngtr hefir brvgðit stefnonni *M.* 55₁₈.
þat hever mér miðc brvgþeze *Mþb.* 51₁₉.

Nýislenska.

bregð, bregði; bregðum, bregðum; brá, brygði; brugðum,
brygðum; brugðinn.

Nútið.

Framsöguhátttr.

Et. 1. Svo, þegar bregð jeg blundi | og breiði faðm þjer
móti *BT.* 70₆. því jeg bregð mér á bæ *JT.* 87₆. — **Et. 3.**
Merkjá, er bregður í bugður *BT.* 4₁₈. Svífur þá að skýi |
og sverði bregður 126₁₈. sá aldrei bregzt | alda sonum 64₁₈.
Býr nú brullup (bregzt-a þat) oss *OK.* 4, 360₃.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. So Sueinum þeirra bregde j Brun *Vb.* 144₈₆. þu
villt, og það mællt er | , þo hun bregdest, ei tregda 185₁₁.

Boðhátttr.

Et. 2. bregð eigi sverðinu *Il.* 1, 10₁₁. Bregð mér ekki um
ástgjafir hinnar gullfögru Afrodítu 1, 64₄. bregztu' ei vorum
vonum *ST.* 240₁₆. — **Flt. 2.** Bregðið mjer bráðlega | bandi
fyrir sjónir *JH.* 227₁₈. Bregðið þér, bændur | beittum naði
JT. 29₁.

Nafnhátttr.

nema Hefestus hefði frelsað hann, með því að bregða yfir
hann myrkva *Il.* 1, 103₁.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. brá jeg eggssárum | Angurvaðli *KJ.* 108₁₇. brá jeg
blundi 109₁₈. ég brá mér herna yfir um í kvöld *Ið.* 1, 138₁₈. —
Et. 3. skýi sem brá | og sér fleygði frá *JH.* 154₁₆. og feimnis-
roða | brá á fagrar kinnar *KJ.* 162₂₃. þá brást Atreísson
reiður við *Il.* 1, 17₁₈. þá yndisvonin öll þeim brást *ST.* 104₁₃.
trygð, sem ei brást 159₁₄. brást soldán reiður við *PM.* *Ag.*
244₁₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þó jeg brygði mjer snöggvast inn *Ið.* 6, 123₄. — **Et. 3.** eins og elding brygði fyrir *Ið.* 2, 109₂₀. að bráðlega brygði til einmuna tíðar *Ið.* 3, 84₁₁.

Hluttaksorð.

með brugðnum Brand *Vb.* 148₂₅. hann brugðnum stóð með hjör *KJ.* 77₂₁. fyrir brugðna Tru *Vb.* 72₂₂. með brugðna grjelu *GT.* 125₁₉. Skjótt hefir guð brugðlið gleði góðvina pinna *JH.* 109₉.

Brenna.

Fornislenzka.

brenn, brenna; brennom, brennem; brann, brynna; brunnom, brynnem; brunnenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. þú brennr úmakligr inni *Nj.* 129₆₂. — **Et. 3.** Breþr i Biarcey miþri | bol *M.* 135₁₅, er hugrinn brenn i þessom eldi *Leif.* 32₂₂. ef kirkia brenn upp *Grg.* iii, 64₁₅. brennr þar vpp allt þat fe er þeir höfðu lengi saman dreget *Al.* 123₁₁. brennome (=brennr mér) feldr fyr *Grm.* 1₄. — **Flt. 1.** ver brennom þegar nú *Mpb.* 92₁₂. oc brennom vér 92₁₂. — **Flt. 3.** þau fylke es af návisto scapera síns brenna í ó-sýnelegre óst *StH.* 90₇. (*Leif.* 62₁₂.) brenna þeir i elsko guþs 91₆. (*Leif.* 63₂₆).

Viðtengingarháttir.

Et. 1. oc brennae fyr hans sakar *StH.* 113₄. — **Et. 2.** fyrri hvi ræðesc þu æigi at allr brenner þu *GNH.* 36₉. — **Et. 3.** brenne liós góþra verka í hondom oss *StH.* 86₂. — **Flt. 3.** at dramblatir brenni með dramblotom *Leif.* 126₁₇. at ranglatir brenni í eilifom eldi 138₁₅. eþa vitar brenni *M.* 32₄.

Nafnháttir.

eld sa ec vþbrenna *Hm.* 70₄.

Hluttaksorð.

gangak i elld brennanda *StH.* 113₄. brennanda vas hiarta í oss 190₂₄. Se brennande kerte i hondom yþr 82₂₀. *Sem nafnorð*: Brennendr oc logendr callasc þau fylke es 90₆. (*Leif.* 62₁₇).

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 2. Nú branntu því á fótum, at þú hafðir skrudðsokka ok svarta skúa *Bs.* 1, 453₁₀. — **Et. 3.** brann af því sia mest a tungu i pislom er misgerði i ofati *Leif.* 42₂₅. á þeiri nátt brann vpp allt danavirke *Jv.* 29₂₉. ok sa brann | a beði Skuto | menglætvör *Frð.* 10₂₉. — **Flt. 3.** af þeim eldi brunno æll hris þar es fvrir urpo *Leif.* 95₂₇. sveinom es i ofn voro settir oc brunno eigi 99. þar er logar brvnnu *M.* 213₂₄. brvnnu byggir 213₂₇. brunnu yfir mer .ij. kertislios *Ffb.* 1, 358₈. brunnu allualldz inni 2, 41₄.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. hvat hann mende til vilia vinna at eige brynne hann a valt *StH.* 49. ef hann ginge yfir iarn gloanda sva at hann brynne egi *Jv.* 32₂₈. sem brynni eldr *M.* 19₈. — **Flt. 2.** þat veri macligra at þér Geiso dætr brynnit her inni *M.* 52₁₈.

Hluttaksorð.

brvnnvm havrtygli *Stj.* 416₂₄. er ælddar þesser ero brunni *ÓHm.* 67₁₆. Nu lét almatagr guð kirkiuna úbrunna standa *GNH.* 158₂₁. kirkiur obrunnar *ÓHm.* 81₃₅. oðrum husum. þeim er ubrunnin vðro *GNH.* 158₂₀. eigi at eins voru brunnin tre *Mar.* 649₂₃. hus brunnin 649₂₇.

Nýislenska.

brenn, brenni; brennum, brennum; brann, brynni; brunnum, brynnum; brunnin.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. jeg brenn fyr en mig varir *BT.* 255₁₄. — **Et. 3.**

Ræðers Briost af Reide brenn *Vb.* 151. brennur ástkærust | kveðja frá Bjarna *BT.* 11₁₈. Í heiðríkju bláma hin sigandi sól | við snjóhvítan jökulás brennur *ST.* 96₇. — Flt. 3. eins sálir vorar saman skulu renna | í sæludraumi þegar kossar brenna *ST.* 6₈. og angri þrútin þau brenna *Ið.* 1, 111₂.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. Hier vil eg Hræðslu kienne | huör sem þecker sig, | so j þeim Elde ei brenne *Vb.* 101₁. hver þar svo brenni mjög, ef þú spyr að *BT.* 90₁₈.

Nafnhátttr.

Slíkan eld lét hún brenna af höfði hans *Il.* 1, 102₉.

Hluttaksorð.

af þeim hinum brennanda guðmóði *Stoll.* 49₁₈. brand brennanda *OK.* 5, 233₈.

Þátfíð.

Fransöguhátttr.

Et. 3. Brann þjer í brjósti . . . ást á ættjörðu *JH.* 49₁₈. öldur brann úr augum hennar 296₁₀. oss kossinn á vörunum brann *ST.* 78₇. Hjarta trúfast hans í brjósti brann 286₁₀. — Flt. 3. brunnu úr augum | bjartir logar *JT.* 69₈. brunnu brúna ljósin 107₂₀. brunnu þá tveir þriðjungar Rómaborgar *PM. Ág.* 100₈. brunnu þessi forðabúr til kaldra kola *Ið.* 4, 118₂₇.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. drottning ímyndaði sjer, að kongssonur brynni af sömu munadarlífis girnd og hún sjálf *Þús.* 1, 55₁₂. — Flt. 3. án þess hendur og fætur brynni *PM. Ág.* 154₂₁. sem eldar nökkurir brynni *Ið.* 2, 14₂₁.

Hluttaksorð.

böndin brukku af honum sem brunnninn þráður *Tang.* 44₂₇. En er kerbitarnir voru brunni *Il.* 1, 20₂₂. að hann hafi brunnið af afbrýði *Þús.* 2, 173₂₇.

Bresta.**Forníslenska.**

brestr, bresta; brestom, brestem; brast, brysta; brustom, brystem; brostenn.

Nútið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. oc ef þat brestr *M.* 228₉. brestr spiotet hvartveggia *Al.* 37₂₈. er þat furda er iordin brestr æigi j sundr undir honum *Frb.* 2, 188₂₁. þui næst brestr hallar veggrinn *Fs.Suð.* 22₅₂. — **Flt. 3.** æigi væit þo huerir manni eru truir ef fedrnir bresta *Frb.* 1, 305₂₇.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. vill at viso na Dario fyrr en flottenn breste *Al.* 41₁₄. þó at í breste nakkvat um þetta *Nj.* 67₂₈.

Nafnhátt.

þa lét almatigr droten bresta sundr fiall æit mykit *GNH.* 163₁₉.

Hluttaksorð.

brestanda boga (scyli manngi trva) *Hm.* 85₁.

Þátið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. brast niþr iss *Mbb.* 19₁₄. spiotscaptit brast i sundr *Al.* 37₁₂. brast hann (boginn) sundr i tvau *ÓHm.* 20₂₀. brast boge þinn 20₂₁. flottinn brast *Frb.* 33₂₈. brast rikula ristinn | rit *Hkr.* 560₁₀. brast i sundr jörðin *Nj.* 101₂₇. — **Flt. 3.** folcs brvstv svell *M.* 225₂₄. hristust björg ok brustu *SE.* 1, 280₇. baðer skilldir þeirra brustu *El.* 29₁₄.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. bað konúng fá sér þann dauða sem hann vildi, ef eitt orð brysti í því, er hann hafði þeim sagt frá þeim lutum *Fms.* 4, 71₂₁.

Hluttaksorð.

Jón vissi þessa sína ætlan **brostna** *Bs.* 1, 289₃₆. at **bróst-**
it muni hafa þau hin fögru fyrirheitin, sem þeim váru heitin
Ks. 44₁₆ (*Fms.* 8, 102₆).

Nýislenska.

brést, brésti; bréstum, bréstum; brást, brýsti; brustum, brýst-
 um; bróstinn.

Nú tíð.

Framsögunátt.

Et. 3. þegar stórvíðri **bréstur** á eptir hita *Il.* 1, 136₃.
 Sjónin sortnar, **bréstur** *ST.* 136₄. Nú gefur að skilja, að góð-
 an köttinn **bréstur** ei vilja *GT.* 58₃₈.

Viðtengingarhátt.

adra Millding feste | þa heidarligustu hittast kann | og Hlyd-
 nen ecke **breste** *Vb.* 151₃₈.

Nafnhátt.

j Bwenu kann þau **bresta** margt *Vb.* 101₈.

Hluttaksorð.

Ryðja straumi með ströngum | stór-ár **brestandi** spöngum
ST. 258₁₈.

Þá tíð.

Framsögunátt.

Et. 3. en á bátnum ekkert **brást** *BT.* 218₁₆. „byrg oss!
 fel oss!“ **brást** í jökultindum *JH.* 1₁₆. Þegar hann **brást**, þá
 þagnaði allt *KJ.* 100₁₆. — **Flt.** 3. slitnuðu brynjur | **brustu**
 hringar *JT.* 33₆. og jarðar-lífsins **brustu** bönd *KJ.* 100₁. Þá
brustu öll bönd *Id.* 6, 116₂₄.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. vildi eg, að hin víða jörð **brýsti** undir mér *Il.* 1, 87₁₇.

Hluttaksorð

og bogi Amors **bróstinn** er í sundur *BT.* 72₁₄. Þá fagnar

unn, er **bróstin** baðar ylgja | hinn hjarta fót *ST.* 31₁₀. **bróst-**
nar munu að mestu | . . . gjarðir elkers *JT.* 91₁₅. **Bróstið** er
 anga, brjóstið kalt *KJ.* 100₁₂. **bróstin** angu senn ei mega sjá
 9₁₈. Hvi er nú **bróstið** brúna-ljós, | er blikaði skært um stund?
 99₆. berst mjer negg í brjósti snautt, | en **bróstið** ekki get-
 ur 9₄.

Brjóta.

Forníslenska.

brýt, brjóta; brjótom, brjótem; braut, bryta; brutom, brytem;
 brotenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. nv brytr þu oc tynir scipino *M.* 64₁₂. **Brytr** þv
 varn vilia *Fs.Suð.* 141₂₂. — **Et. 3.** æll (lög guþs) brýtr sa
StH. 112₂₄. prestur enn brýtr oblét í þria hlute 126₂₂. Hreið-
 arr bryze vt *M.* 42₂₆. hann bryz vm 13₁₉. ormrinn bryz
 vm 13₂₆. Sialfr bryz hann við at briota veggenn *Al.* 90₁. —
Flt. 1. en brjótom óra munop ranga *StH.* 85₁₆. þa er ver
 briotom hans boðorð *B.* 95₅. — **Flt. 3.** þeir briota þat (svefn-
 hvsit) vpp *M.* 14₁₅. Þeir briota þegar vpp vapn sin *Jv.* 104₂₀.
 þeir briota upp uopnn sin *Ffb.* 2, 108₁₇.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. enda briota ek ægi berliga min ord a bak *Ffb.* 1,
 461₂₈. — **Et. 2.** þot þv briotir scipit *M.* 64₁₅. ver bændr
 vilium ægi at þu briotir lögh a oss *Ffb.* 1, 319₁₅. at þu
 briotir þar folk til kristne 1, 340₇. — **Et. 3.** er nu vón, at
 hann brioti spiotscapt sitt *El.* 21₆. at Adamr brioti æighi logh
 þau er nu ero sætt occar á milli *SpR.* 128₂₀. Þo at ek edr
 minn make brenne hana edr brioti *Ffb.* 1, 320₁₆. at hann
 briotezt or bondum *NGL.* 2, 55₁₀. — **Flt. 3.** þeir er eigi þarf
 til roprar brioti vpp vapn var *M.* 22₁₀. at þeir briote ærki-
 byskupsens herberge *T.* 252₁₈.

Boðháttr.

Et. 2. brióttv scvrbgop þar öll *Mbb.* 94₉. briot þu brouð þit fyrir hungraðan *GNH.* 110₂₆. briot niðr blotstall favðvr þins *Stj.* 391₈. — Flt. 1. Öyðum ver borg hans oc briotum *P.* 42₁₀. — Flt. 2. brjóti þér þat (skjalldþilit) upp *Eg.* 142₂₄.

Nafnháttr.

at bana monnom eða brióta hendir oc fétir *StH.* 153₁₂. at hann meonde ofan brióta mustere þetta 171₂₆. nu er mere ecke við at briotaz i þessvm heiminum *Al.* 159₂₈.

Þátið.

Framsöguháttr.

Et. 1. braut ec borger hærmanna *SpR.* 167₈. braut ek fot annars *Fvb.* 1, 399₁₄. — Et. 2. Enn brauztv ela kennir | ygs gunnþorinn bryggior *ÓH.* 20₂₂. bravztv við bragning nyztan, | bag 219₁₂. bræztv vnd miciael mæztan . . . Sunnlond Haralldr rændo *Frb.* 195₂₈. Leggi brauzt þú Leiknar *SE.* 1, 258₂₁. Þu guð, er niðr brauzt velar tveggja fiðlkunnigra manna *Ps.* 784₁₂. — Et. 3. hann braut helvítis byrge *StH.* 146₈. hann bræuze um *GNH.* 155₁₇. kalfrinn bravtz avþrom megin garþzins *M.* 97₂₂. — Flt. 1. vér brutum .x. laga orð *GNH.* 107₂₄. vér brutum bæðe hin nyio log oc hin forno 108₈. — Flt. 2. þér brutuð Thebas alla til iardar *Al.* 33₂₀. þér konungr brutuð log á Agli *Eg.* 220₁. — Flt. 3. menn brvto vp (of annan) avll vapn *M.* 77₂₇. hravnn brvto hlyr en stiunno 143₁₁. þeir brutu baða fotlæg(g)ina *ÓHm.* 79₂₂. þeir brutu þar á raufar *Eg.* 87₁. þeir brutu þilit 142₈. þeir brutu vpp þilið 143₁. hinom er i mot brvtvz þeim var hann grimmr *M.* 25₈.

Viðtengingarháttr.

Et. 3. kvapat mann ramman . . . nema kálc bryti *Hým.* 28₈. suo er sagt at j þeim atrodre bryti hann allan buning af Orminum *Fbb.* 1, 490₂₀. — Flt. 1. ef vér brytim æigi hans boðorð *GNH.* 194₂. þoat ver brytim *B.* 45₁₀. — Flt. 3. at þeir bryti sialver scvrbgop sín *Mbb.* 107₈.

Hluttaksorð.

Nv er vpp brotinn stocrinn *Þ.* 76. hennar (borgarennar) merke ma hverge sia. sva var hon vandliga niðr broten *Al.* 93₈₀. at niðr brotnvm byrgivm helvitis *Stj.* 420₈. (þau höfþo) brotit boþorþ guþs *St.H.* 138₂. fengo þeir nv brotit hliþ stor a borginni *M.* 8₇. allar borgir þer er ver hovom við brotez *Al.* 90₇.

Nýislenska.

brýt, brjóti; brjótum, brjótum; braut, bryti; brutum, brytum; brotinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Hlekki brýt eg hugar *JH.* 169₇. grænan svörð eg brýt *ST.* 106₇. En fyrst að aðrir brutu þetta boð, | þá brýt jeg með *GT.* 39₉. — **Et. 2.** *Þolmynd*: þá þú brýzt um við bjarg *ST.* 216₁₁. — **Et. 3.** plokkar, pils upp brýtur *JH.* 152₉. þar sem að háleit hugmynd leið sjer brýtur 194₁₇. brýzt í austri roði' um ský *BT.* 17₄. — **Flt.** oss sijna bliðu Brædur, | sem brlotum henum a mot *Vb.* 84₂₂. Vér brjótumst allir móti þér *Il.* 136₁₈. — **Flt.** 3. hvorir okkar sem brjóta á móti þessu eiðfesta sáttmáli *Il.* 1, 73₇. þar sem þeir brjóta borgir *PM.* *Ág.* 10₁₉. sumir brjótast lengi um áður en þeir deyja *Ið.* 4, 57₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. og þó brjóti' og bramli | brimsjór stormi glæddur *BT.* 130₁₄. svo hann brjóti ekki úr sjer tennurnar *JH.* 319₁₂. að ljósið brjótist fram úr myrkri *Stoll.* 40₈₂.

Boðhátt.

Flt. 2. og brjótið þetta brezka far, | sem biður mjer þar til skapraunar *GT.* 123₂₆.

Nafnhátt.

ef eg ekki skal brjóta sundur þenna fagra boga *Il.* 1, 110₁₈. að brjóta skarð:í yzta múrinn *Ið.* 4, 122₈₀. sjest því elsku bál | brjótast upp í blossanum snörum *BT.* 72₈. brjótast aptur til valda *PM.* *Ág.* 266₂₄. að brjótast undan ánauðaroki Rómverja *Ið.* 4, 112₈₉.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. þuiað eg braut þijn Bod *Vb.* 81₃₇. braut eg eirn þier þo mote mest 192₂₂. Aldrigi braut jeg boðorð þitt *KJ.* 130₈. jeg brauzt út fyrir nokkru úr tukthúsinu *Ið.* 1, 264₈. — Et. 2. þui braust þu það sem baud eg þier? *Vb.* 195₁₀. þú hylli þjóðar hlaut | þritugan hamar brauzt *JT.* 24₉. Mín blessuð ást, hér brauzt þú dauðans vigur *ST.* 127₁₀. — Et. 3. tok þa brauded og braut j verd *Vb.* 27₂₈. Illþýði þetta braut upp hús manna *Ið.* 4, 125₁. Einu sinni brauzt hatur þetta út 4, 365₈. Brauzt hann því næst fram í lið óvinanna *PM.* *Ág.* 62₂₉. — Flt. 3. síðan barma brutu | blíðan mjer frá síðu *JH.* 141₁₇. Gyðingar brutu þau (hervirkin) niður *Ið.* 4, 123₂₈. en landsmenn brutu þau (skýlin) jafnharðan *PM.* *Ág.* 217₇. útlendir herskarar brutust inn yfir landamerkin 105₁₂. morðingjarnir brutust inn 188₃₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Alt vinnufólkið gekk að hjálpa til að fella tréð, svo það ekki bryti önnur tré *Blk.* 110₈.

Hluttaksorð.

liggur lifandi | með limu brotna *BT.* 204₂₁. brotín sé lög á þeim *PM.* *Ág.* 152₁₈. þeir hafa brotið móti sáttmálinu *Il.* 1, 91₁. Jugurtha hafði brotízt þar til ríkis *PM.* *Ág.* 78₈.

Búa.

Forníslenska.

bý, bua; buom, buem; bjó (bjuggi), viðth.: biögga, (bögga), beygga, biögga, bygga; bioggom, biöggem o. s. frv.; buenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. by ek her firir austan skoginn *Fvb.* 1, 343₁. — Et. 2. sæg mer i huæim stað þu býr *Str.* 31₂₁. hvi bystir eigi Halldorr *M.* 47₈₁. — Et. 3. svasem prestr býr þionosto *StH.* 126₂₈. I criste iesu býr æll fylling guðdoms 220₁₄. er her býr a Þingvelli *Grg. i.* 1, 10₂₈. býr 11₁₈. 14₂₀. 16₈. 17₂. 61₁₂.

hann býse til svefns *StH* 110₈₈. iosep býse at sölom hlutom víp brúpkæpe 134₁. — Flt. 1. ef vér búum sva övænt óra sok til 108₉. wer æigum suðr at lita er firer norðan buum solina *SpR.* 59₈. — Flt. 2. *Polmynd*: snemma búiz þér Egill *Eg.* 272₈. — Flt. 3. þeim er næstir búa heimilino *Grg.* i. 1, 95₁₁. ef fleiri bva a kirkio bæ 16₂₈. hina er næstir bva þingvellinom 107₈. þa menn er þa bua næstir þeim stað 122₇. Ef menn bua saman 126₁₉. Þar til er scíp buaz *M.* 64₂. þeir bvaz vm 108₈₈. Nv buazst þeir til bardaga *Ffb.* 2, 43₃₀.

Viðtengingarhátttr.

Et. 2. Nv vilec at þv hver clépi *Mbb.* 37₁₇. at þv hvir ferþ þina *M.* 175₁₂. fysa uil ek at þu buir þetta mal til *Ffb.* 1. 497₃₄. at þu buizst nu j kaupferdina *Ffb.* 2, 74₂₇. — Et. 3. sú Bén er sem bue huge vara til ennar ózsto Bénar *StH.* 124₃₆. yfir hverio hann hví *M.* 106₃₄. bue huerr sig *Ffb.* 2, 42₁₆. at hann hviz til orrosto *M.* 117₁₆. — Flt. 1. *Polm.*: buemse vér of alla iolafostona *StH.* 218₂₅. — Flt. 2. koungur býðr yðr, at þer buiz sem bazt *El.* 85₁₈. — Flt. 3. þeir es sékia samcundo búl vel innan brióst sin *StH.* 94₉. Bvize menn nv víp segir hann *M.* 154₁₆.

Boðhátttr.

Et. 2. Tacpv sǫno þina tvá oc hv þá til farar *Mbb.* 35₂₉. bu þat (málit) huort tueggia til Hunauatz þings *Ffb.* 1, 497₈₈. — Flt. 1. buum okkr uaskliga *Ffb.* 1, 305₁₉. buumse sva til beonarennar *StH.* 198₁₈. buomse víp þui at bera mein-gerþer 166₂₁. — Flt. 2. hvit ér yþr sialfa til *Mbb.* 129₁₄. buið yðr til himinrikis vistar *GNH.* 67₆.

Nafnhátttr.

let clemens bva farscost goþan *Mbb.* 42₂₆. vill annarr bva (söc) til varþings *Grg.* i. 1, 109₂₇. costgéfom víp þeire tíþ at bvase *StH.* 65₁₆. at buase víp þui eno mikla rápe 77₁₂.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. dǫgorþ minn bló ec til *StH.* 162₃₉. — Et. 2. þu blott fyrer auglite allra þioþa *StH.* 83₂₂. þu blot *GNH.* 100₃₄. Leipangr blottv af lapi *M.* 51₃₀. Valfasta blottu vestan |

veðrörr tva(a) knörru *Hkr.* 234₁₂. hilmir bjóttu ok hættir | harðbrynjuð skip kynjum *Fms.* 11, 186₂₂. Et. 3. Varð fram-
 gengt, | þar er Fróði bjó | feigðar orð *Hkr.* 12₂₁. bló hann
 sic þa til holmgængu *GNH.* 148₃₀. þa blóse lucianus *StH.*
 203₃₈. hann blóse bravt *Mpb.* 49₁₀. Þórer hersir blóz til ferð-
 ar *Eg.* 151₂₁. — *Orðmyndin bluggi eða blogge er norsk:*
 konongren bluggiz til bardaga *GNH.* 151₃₄. þa bluggise
 hann 158₈. stnimma vm morgonenn blvggi hann sik *B.* 20₂₄.
 fianddenn bluggi sinar stnarur 156₆. konongr blvggi ferð
 sina 211₄. þa bluggi sa kono hans *Str.* 32₃₆. þa blogge
 hann sek *T.* 47₁₀. ærkibyskup bloggez til messo 34₇. bloggez
 hinn sæle Thomas ærkibyskup til borðz 39₃. — *Flt.* 2. *Pól-*
mynd: þit blugguzt i brott or riki minv *B.* 12₇. — *Flt.* 3.
 bloggo þeir þar i tiolldom *M.* 147₃₂. I þessom bæ blogggu
 tvæir riddarar *Str.* 36₈. þa bloggose þau vípr *StH.* 130₂₉.
 konungar blogguz til bardaga *Stj.* 107₃₄. vvinvm þeirra.
 er blvggv vmhverfis 381₂₃. þá bjuggu þeir skip *Eg.* 112₁₃.
 þjónustumenn bjuggu reckjur manna 143₁₀. þeir bluggu vel
 vm *Finnb.* 29₁₂. blugguz síðan brott 70₁₂. bluggu *Str.* 17₂₅.
 bluggo 78₃₀. blöggv þeir þar vm *ÓH.* 226₁₇. Borgarmenn
 blögguz fyrir *Stj.* 359₆. blöggvz huarertueggiö til bardaga
Fs. Suð. 40₁₅

Viðtengingarháttir.

Et. 2. at þu vigg a brim byggir | brandz *Fllb.* 2, 459₁₁. —
 Et. 3. at sa scyldi quedia er malen blögge til sócnar *Grg. i.*
 1, 183₉. cato kallaði þó stórmikla várkunn á að honum blöggfi
 mikit i skapi um hefndina *Syn.* 379₂. vynni þa sydi ok mat-
 blöggfi alla þa luti sem þeir þyrfti ælaugardaginn at hafa *Stj.*
 293₂₂. þeim sýndist þat ráð, at Rafn beyggi til mál *Bs.* 1,
 666₉. Hrappr spyrr, hvi bóndi bjoggi svá fjarri öðrum
 mönnum *Nj.* 87₁₁₉. Biskup stóð réttir, ok þó svá sem hann
 byggfi til hálsinn *Fms.* 7, 172₁₁. — *Flt.* 2. Þat syndiz mer
 macligt rap at þit byggift saman *M.* 83₃₄. naudsyn var þat
 at þer byggift mat yðuarnn til *Fllb.* 2, 162₂₉. — *Flt.* 3. ok
 þótti (honum) sem hvarir tveggju bjoggist til orrosto *Hkr.*
 613₆. æf mænn byggfi iam nær hinum kallda wæginum *SpR.*
 58₃₈. hvi þau byggfi sier .ii. samt *Hms.* 1, 437₁₆.

Hluttaksorð.

at þa være (hann) vel víp buinn *St.H.* 155₈₄. Buinn fognopr enn 165₈. fare sva buenn a guþs hótíp 193₁₀. coma hreinlega buenn til samcundo 193₉₈. hann sér hann buenn vera gópra verka scrúpe 216₈₄. maþr vngr oc bvenn itarlíga *Mpb.* 41₁₇. vanbúner *St.H.* 4₈. betr búner at vite 4₁₅. búner víp andláte óro 85₂₂. aller hluter búner 163₁. ero búnir *Grg.* i. 1, 64₂₂. buner *St.H.* 163₈₀. þeim (ekkiom) er búnarró til beóna hallz 53₁₀. þær (sacir) er til ero búnar *Grg.* i. 1, 66₁₇. söcum þeim er búnar voro 1, 97₂₅. sacir ero búnar 98₅. sem þær voru til búnar 100₂₂. allar þær sacir er þar voro búnar 107₂₈. sök til búna 125₂₉. Þar á móti án hljóðlengdarmerkis; emc bvinn 98₂₂. með buenni þionosto *Str.* 21₂₈. þar hafþe hann buet *St.H.* 176₁₈. vas buet of liket 206₂₁. búð (= buið, built, veri simile est): búð svá sje til ætlat, at skammt skyli okkar í meðal *Nj.* 77₂. Upphaflegga er built, at: bvit, at litt comi oss nv fe at halldi *M.* 7₁₇. Af þeim dæmum, sem hér eru tilfærð, má sjá, að samstafan bu- í þessu sagnorði er í fornum handritum, þeim er gera mun á löngum og stuttum raddstöfum með því að setja brodd (akút) yfir hina fyrri, venjulega án lengdarmerkis fyrir framan raddstaf, en með lengdarmerki (akút) fyrir framan samhljóðanda: bua, buinn, buin, built; enn búnir, búnar, búna, búnum. Árið 1876 hefir Dr. Sophus Bugge sett fram þá skoðun, að langr raddstafur geti hjá fornum skáldum verið brúkaðr sem stuttr miðilslaust fyrir framan annan raddstaf. (Det første nordiske Filologmøde i Kjøbenhavn, Kbh. 1879. S. 142). Á því ætla jeg engan efa vera, að íslensk skáld hafi gætt þessarar reglu alt fram að 1400; en hún virðist einnig hafa gílt í óbundinni ræðu.

Nýíslenska.

bý, búí; báum, báum; bjó, byggi; bjuggum, byggjum; búinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Bý jeg undir kristals-krossi *JH.* 96₁₇. Þegar jeg bý 187₁₀. miklu fremur býst jeg við, að 274₂₂. ef jeg dey bráðum,

sem jeg býst við *Pús.* 2, 169₂₂. býst jeg við að gjörast þar prestur *BT.* 138₁₈. — Et. 2. seg þú mjer hverju þú býr yfir *Pús.* 1, 131₁₆. er þú burtu býst *JH.* 203₆. Um hávetur býst þú á braut *KJ.* 146₁. — Et. 3. því að hann lifir og brosir og býr | bjargandi móður í skjólinu hlýr *JH.* 51₁₆. tign býr á tindum 59₆. — Flt. 1. vnder allskyns meinum | vier aumer bwum *Vb.* 65₃₅. við búumst sífellt við árásum *Pús.* 1, 119₄. — Flt. 2. menn, sem búíð í þeim dalnum *BT.* 166₁₀. þótt ið fjarri búlt *OK.* 3, 89₄. — Flt. 3. skáldið hnígr og margir í moldu | með honum búa *JH.* 117₂₀.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. þui að eg þessu true | þu muner Hialpa mier | til hægri Handar snue | og hia þier sijdar þwe *Vb.* 68₂₈. — Et. 3. Nú búí hvort að sínu sem ræður viljinn fri *ST.* 131₁₂. — Flt. 3. búí þeir ekki | bagga sína *BT.* 77₉.

Boðhátttr.

Et. 2. bú þig að öllu | upp að koma *JH.* 80₁₈. Sof nú, mitt barn, og bú þú rótt und líni *ST.* 19₆. Sturluðum hug og hjarta bú | þá himinkyrð, sem ríkir nú 135₁₁. — Flt. 1. þolm.: berjumst því og búumst við betri dögum *JH.* 113₂₃. — Flt. 2. *Þolm.*: búist við hinu skelfilegasta *Pús.* 2, 170₁₁.

Nafnhátttr.

Abraham bað svo Söru að sækja mjöl og búa til kökur *Tang.* 11₂₂.

Þátíð.

Fransöguhátttr.

Et. 1. bjó jeg í brunni þessum *Pús.* 1, 137₈. jeg bjóst við, að hún mundi bera fyrir sig fástækt *Ið.* 5, 309₁₈. jeg bjóst helzt við það bana yrði sár *GT.* 139₂₀. — Et. 2. Med Bæn og Angre bjóstu þig til *Vb.* 91₁₉. Þjer hefir verið illa launað fyrir þann fögnuð, sem þú bjóst mjer í sakleysi þínu *Blk.* 101₁₆. — Et. 3. bjó þér í anda | ást á ættjörðu *JH.* 49₁₄. sakleysi' og yndi í brjósti bjó *KJ.* 49₂₄. beint uppi yfir hæn-snahúsinu bjó uglan *Ið.* 3, 299₁₇. Í Alexandriu bjó sveit auðugra Gyðinga 4, 364₁₇. — Flt. 1. þar bjuggum við til börur

Rbb. 95₁₈. við bjuggum í sama húsi *Tang* 58₃₂. — *Flt.* 3. foreldrar mínir göfgir bjuggu þar *KJ.* 52₂₈. Þar er þau Nabal og Abigael bjuggu *LLH.* 119₆. þau bjuggu sjer til mittis-skýlur *Tang* 5₁₇. menn bjuggust kappsamlega til varnar *Ið.* 4, 121₁₄.

Viðtengingarháttr.

Et. 3. Sögdðu Aþenumenn, að hann byggji yfir svikum *PM.* *Ag.* 30₆. hugsuðu þeir sér, að í hlutunum byggji andlegt afl *Stoll.* 1₂₁. að hann byggji í sínu eigin húsi *Ið.* 4, 29₁₆. að hann byggist við föður sínum 1, 94₆. — *Flt.* 3. en þar mundi líka koma fyr en margir byggjust við, að *Skír.* 85, 14₃₈. *Hin forna mynd byggji fyrir byggju:* voru fáir í Ísrael . . . að byggji yfir góðri sál *LLH.* 102₁₂. þó margir byggist við, að hann mundi halla sjer meir að Frökkum *Skír.* 88, 46₇.

Hluttaksorð.

atgeirnum beitta búinn *JH.* 54₆. blásvörtum feldi búinn *Tindafjöll* 52₁₈. þú hefur mæðu-marga | myrkurstund oss í hjá | búlð með böi og þrá 115₁₀. Þeir höfðu búlð þar svo öldum skipti *Ið.* 4, 364₁₈. Er búinn að, var búinn að með eftirfaranda nafnhætti af öðru sagnorði, er nú orðið mjög títt í íslensku og er með því táknað perfectum og plusquamperfectum, t. d. eg er búinn að gera eitthvað=eg hef gert eitthvað; eg var búinn að gera=eg hafði gert. Búinn í þessari merkingu mun vera þýðing hins þýska orðs fertig: ich bin fertig damit, eg er búinn að því, eg er búinn að gera það. Í þessari merkingu finst búinn í byrjun 17. aldar og hefir að líkindum fengið hana fyrr: það Straff er Gud bwen alla reidu að leggja uppa sinn Hiartans Son *Gerh.* Eiljv₆. þó hann sie bwen að frammkvæma og fullgæra vora Endurlausn *Evjv.* 19. bwen að medtaka *Evij.* 13. Nu er hann bwen anægelega að sla Sonenn *Gij.* 18. næsta ár um sama leyti skyldi Sara vera búin að eignast son *Tang.* 11₂₈. þegar hún var búin að því, sagði hún 14₂₂. Í tuttugu ár var Ísak búinn að lifa í hjónabandi 15₂₇. Jakob var búinn að vera tuttugu ár hjá Laban 18₂. jeg er búinn að sjá þig 27₁₆. þegar búlð var að segja honum 46₁₆. Davíð var búinn að fréttu 57₁₇.

Detta.**Forníslenska.**

dett, detta; dettom, dettem; datt, dytta; duttom, dyttem, dottenn.

Nútið.**Framsöguhátt.**

Et. 1. dett ek eigi niðr milli dægra við skraf þetta *Grett.* 79₂₁. — **Et. 3.** er mer ok forvitne a segir hann at vita huort þegar dettr lif ór mer *F7b.* 1, 525₈₆ (= *Fms.* 3, 214₂).

Viðtengingarhátt.

Et. 3. vilia þeir enn fleira við freista fyrr en a dette dauð-enn sialvr *Al.* 90₈₁.

Nafnhátt.

láttu niðr detta, engu er nýtt *Fs.* 159₁₈. man þungt afælle meðr uerþughum dome a dætta *T.* 206₂₈.

Dátið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. blotnautit datt niðr dautt *F7b.* 1, 262₈ (= *Fms.* 3, 132₂₇). datt hann (örninn) dauðr niðr *Fms.* 3, 179₂₁. datt norðanveðrit í logn *Bs.* 1, 834₈₄. sauðfénaðr staðarins datt unnvörpum í megrð 873₈₂. 913₁₈. datt hestrinn dauðr niðr *Sturl.* 2, 132₃₀. — **Flt. 3.** þá tóku þeir skarphjedin ok grímr brandana jafnskjótt sem ofan dattu *Nj.* 129₁₀₈. dattu þær ofan af seiðhjallinum *Fas.* 2, 84₁₀.

Hluttaksorð.

Et. 3. var hón (bókakistan) fyrir borð dottin *Sturl.* 1, 97₂₇. þau (kvikfé staðarins) hafa nú niðr dottið í hor *Bs.* 1, 875₁₁.

Nýíslenska.

dett, detti; dettum, dettum; datt, dytti; duttum, dyttum; dottinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. ekki dettur mér það í hug *Il.* 1, 8₂₂. eingum dettur í hug, að þessir smælingjar muni verða að stórum blómtrjám *Blk.* 77₂₄. mjer dettur nokkuð í hug *Pús.* 1, 93₁₁. aður en það (óveðrið) dettur á *Ið.* 4, 23₆. það (nautið) reikar um stund, áður en það dettur 56₆. — **Flt. 3.** brætt j eina Gröf detta *Vb.* 46₂₀. detta Tær um Vífed þetta 199₁₀. af björkum laufin detta *KJ.* 8₂₁. sum (nautin) detta niðr *Ið.* 4, 56₂₀. sumir (hestarnir) detta dauðir niðr 57₂.

Nafnhátt.

ad Virðing þeirre hann veltte fra | sem vodaligast ad detta *Vb.* 194₆. hræðandest þa Hefndargnott | sem hier fyrir mun þeim detta 195₆. Menn höfðu séð tré, steina og málma detta til jarðar *TB.* 7, 120₇.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Jeg datt af baki *PP. Sms.* 177₂₂. datt eg hér ofan í *FP.* 8₇. — **Et. 3.** hann datt af baki *Ið.* 4, 53₂₀. datt mjer einu sinni í hug 63₁₇. það datt hvorki af henni nje draup 388₁₀. Hann datt í lækinn 395₂₁. — **Flt. 3.** Reiðskjót-ar dattu, og dattu reiðmenn *BT.* 101₁₁. þartil hinir vodaligu timar dattu á *LLH.* 72₈. þær (hæurnar) dattu allar dauðar niður *Ið.* 3, 301₁₅. Innýfli hestskepnunnar dattu út 4, 47₁₀. dattu svo báðir í einu *FP.* 7₁₆.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. svo það (tréð) ekki bryti önnur tré, um leið og það dyttli *Blk.* 110₆. eins og honum dyttli allt í einu eitthvað í hug *Ið.* 1, 167₁₈. þótt henni dyttli ekki í hug að líta við mjer 4, 398₂₇. — **Flt. 3.** um leið og þær dyttu *FP.* xiv₁₀. ef Frakkar dyttu úr sögunni *Skír.* 87, 64₂.

Hluttaksorð.

núna getur mjer ekkert dottlið í hug, sem vit er í *JH.* 257₁₁. þegar allt er látið fjúka, sem heimskum manni getur dottlið í hug 315₁. enn hafi aldrei dottlið í hug *FP.* xxi₁. Þor-

birni hafði sjálfum döttið sama í hug *Ið.* 1, 74₃₁. Mátti þá heita, að hið þýzka ríki væri döttið úr sögunni *PM. Ág.* 238₆. geta þær (örvarnar) ekki döttið út úr holdinu *Ið.* 4, 47₃₂.

Deyja.

Forníslenska.

dey, deya; deyiom, deym; dó, dœa; dóm, dœem; (dauðr) dáenn.

Nútið.

Framsögunhátt.

Et. 1. Nu dey ec a þessvm miðium degi *Str.* 79₁₉ þa er ec dæy *El.* 5₁. adr en ek dey *Ffb.* 1, 385₂₈. — **Et. 2.** ef þu dæyr sua buit *B.* 30₃₁. æf þu dæyr *SpR.* 137₁₈. 196₂₅. — **Et. 3.** ande es eigi deýr með hollde *StH.* 209₂₂. sa (ande) es deýr með hollde 209₂₄. deyr 215₃₀. *Leif.* 128₃₀. hværr maðr dæyr með sarlæic *GNH.* 49₄. Huerr er eigi dæyr aðr *B.* 15₂₂. oc dæyr hann af þui *NgL.* 2, 59₆. ef hann dæyr af 2, 66₁₇, — **Flt. 1.** siðan deyju vit *Eg.* 286₁₃. — **Flt. 3.** es aprer deyla *Eluc.* 26₉. deýr fe | deyla fröndr *Hm.* 76₃. devla þer eigi *Leif.* 130₃₃. menn deyla bradlega *GNH.* 23₁₆. ef born deyla heiðin 137₂₇. þeir er dœya *B.* 30₂₆.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. adr en ec deyla *Al.* 114₅. at ek deyja ór þessum sárum *Eg.* 26₇. at ec dœyla *SpR.* 137₁₇. man ydr makligt þikia at ek deyi *Ffb.* 1, 328₉. — **Et. 2.** hvart sem ek vill at þu livir eða dæyir *ÓHm.* 17₂₇. at þú deyir eigi í stofureyknum *Grett.* 88₂₄. — **Et. 3.** eigi lifnar nema fvrr devl *Leif.* 23₁₁. þo at hann deyi *GNH.* 22₁₁. nema þat falle a iorð oc dœye 69₈. adr en hann dœy *B.* 16₈. oc er miok sva sem dofne oc firir durum dœy su ras er þeim visaðe a nokkon goðan vegh 72₁₁. þu er eigi villt at syndugr maðr dœy 182₄. æf hann will at hann dœy *SpR.* 184₂₀. ok sua þo at sa dœy er skoten uar *NgL.* 2, 60₁₈. — **Flt. 1.** at þadan af frægimz uær fyrr enn uær deyim *Stj.* 66₃₃.

Boðháttr.

Flt. 1. deylom sem drengiom somir *Al.* 98₂₁.

Nafnháttr.

danþa mon hann **deyia** *Eluc.* 33₁₄. Cristr lét sér sóma at **deyia** meþal vandra manna *StH.* 68₁₅. at einn maþr skylldi **deyia** fyr ællom lýþ 171₃₃. at hon óttesc eige at **deyia** 198₄. sva mvno oc aller miner menn aldregi **deyia** *Mþb.* 46₆. allt þat er **dó(y)ia** ma *Leif.* 22₁₂. Ef ver viliom eigi **devia** 35₂₁. hann man aldargin **døya** *GNH.* 22₁₅. hon ma aldri **døya** 138₁₁. eða **døyia** ælla *P.* 37₈. hælldr vill hann **døyia** 198₂₄. biðr þa **døyia** 252₂. ver er nu erom bunir at **døya** *B.* 12₅. Man ec eigi **døya** 16₄. sa skal alldri **døya** 37₁₈.

Hluttaksorð.

Af þui hóf hann up hofþ. þat es hann lagþe i græf **deyl-
ande** *StH.* 75₂₃. hon (iorþen) skalf at honum **deylanda** 58₉. þar (auþeöfen) mego eige coma epter ypr **deylondom** 144₃₀. at koma til **dó(y)landa** drottins *Leif.* 75₈.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Önnur persóna eintölu ætti að vera þú dótt eða þú dótt,
enn hana hefi eg hvergi fundið, og eigi heldr fyrstu og aðra
persónu í fleirtölu, sem ætti að vera vér dóm, ér (þér) dóþ.
— **Et. 3.** þar es hann **dó** síþan *Eluc.* 23₁₇. hann **dó** a krossenom
StH. 37₁₁. þa es andlect lios **dó** 69₁₇. hon **dóó** eigi *Stj.* 35₂₆.
Dóó þa huerr lifandiss likami 58₂₆. huartueggia þeirra **doo** *B.*
35₂₀. — **Flt. 3.** þeir **dó** síþan vesaliga heþan ór heime *Mþb.*
60₁₃. **dó** þeir báðir þegar í stað *Fbr.* 79₃₁. Þeir **do** naliga
allir *Ffb.* 1, 397₂₅. aðrer **do** af guðs hefnd *B.* 25₂₀.

Viðtengingarháttr.

Et. 1. ef ek mætti sua skiliðaz við þik, at ek **dæi** *Mar.*
892₁₆. — **Et. 3.** hann hafþe eige áþr þat es hann **dée** *StH.*
219₂₃. áþr hann **dée** or hemi *Leif.* 74₁₈ at hann **døi** þa sciota-
ara en aðr *Al.* 130₁₂. er nokkor þionastumaðr af þvissa husi
syktizt eða **døe** *B.* 8₂₇. at hann **døe** æigi sialfr *SpR.* 185₂₇.
Flt. 1. fyrir þa sauk at mit **dæim** eigi þar af *Stj.* 35₁₂. —

Flt. 2. ef ér dæið fyrri *Fas.* 1, 349₁₅. — Flt. 3. Nu þó at aller Egiptar vissi at þessar vðaðamenn lifði eða dæ *B.* 138₂₀.

Hluttaksorð.

Arf skal þar sækia i því fylki. sem arfr er ðænn *NgL.* 1, 52₂₈. þar skal um arf dæma sem ðænn var 1, 54₈. ænnor kýr hafði litlo áþr ðæt *Mþb.* 3₁. er þat sagn manna, at hon hafi af því dælt *Korm.* 37₁₂. at hann skyldi eigi hafua ðaalt *Stj.* 51₂₈. af því sare sama segia þeir hann ðaat hava *B.* 138₂.

Nýislenska.

dey, deyi; deyjum, deyjum; dó, dæi; dóum, dæjum; dáinn.

Nútið:

Framsöguháttir.

Et. 1. áður enn jeg dey *JH.* 289₈. eg dey af elsku til yðar *Þús.* 2, 149₁₆. því dey eg rólegur *Blk.* 76₂₀. þess vegna dey eg i útlegð *PM.* *Ág.* 120₂₀. áðr en jeg dey *Tang* 27₂. — Et. 2. a) deyr: því þú deyr *BT.* 187₆. áður enn þú deyr *Þús.* 1, 18₁₂. ef þú deyr *Il.* 1, 86₂₈. — b) deyrð: þú deyrð ekki með hatri i brjóstinu *Blk.* 48₄. hvar sem þú deyrð *Tang* 46₈. — Et. 3. fyrst deyr i haga rauðust rós *JH.* 115₄. eins og sigruð hetja á hölm | hörðum deyr af sárum *KJ.* 19₈. — Flt. 3. þeir deyja aptur úr kulda og kröm *JH.* 178₁₇. hvor i annarar örmum deyja *KJ.* 158₂₂. sumir deyja þegar *Ið.* 4, 56₃₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Deyi jeg, þá dey jeg við sæmd *Þús.* 1, 13₂₉. — Et. 2. og deyrir þú svo illum dauða *Il.* 1, 77₂₇. — Et. 3. þó heimsdvalar dreyrinn | deyi þjer af vörum *BT.* 69₆. Deyi sá okkar, er dauði og skapadægur er ætlað *Il.* 1, 65₁₇. deyji hún fyrir tímann *Ið.* 1, 159₁. — Flt. 2. snertið hann ekki, svo þið ekki deyið *Tang* 5₉. — Flt. 3. Blið þó að blómin deyji *Gr.* *Kv.* 45₁₈.

Nafnháttir.

því vjer lifum | svo lærum að deyja *BT.* 106₈. í munar draum þá myndi eg henni fylgja, | við mjallahvíta fætur deyja' af gleði *ST.* 31₁₈.

Hluttaksorð.

dunar mjer á baki | dökknaðra sóla | flugniðr allra, | sem fossa deyjandi *JH.* 231₄. og littu við fjöllin hinn deyandi dag *ST.* 98₁₅.

Þ á tíð.

Framsöguhátt.

Et. 2. Dóst þú fyr, en kendir kífs *JÓ.* 8₃. — **Et. 3.** er hnje hann jarðar til og dó *KJ.* 135₁₄. Auðmaður nokkur eitt sinn dó *GT.* 105₄. fólk dó hrönnum saman *Ið.* 4, 125₂₂. — **Flt. 3.** og dóu heim og heimsins glaum *KJ.* 158₂₆. dóu þá svo margir, að eigi varð tölu á komið *PM. Ág.* 38₁₈. það varð eigi komið yfir að jarða þá, sem dóu *Ið.* 4, 125₂₅. þeir dóu hræmulegum dauða 365₁₉.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. væri eigi svo undarlegt þó eg dæl á undan honum *Þús.* 2, 182₃₃. — **Et. 3.** þótt hann dæl óvirðugliga *LLH.* 141₆. dæl hann nú snögglega, þá væri öll von úti *Þús.* 1, 93₁₅. — **Flt. 1.** Guð gæfi vjer dæjum á þessari eyðimörk *Tang.* 39₈₁. — **Flt. 3.** stóð hann á því fastara en fótunum, að margir dæju að eins af því, að þá vantaði þrek og vilja til þess að lifa *Ið.* 3, 288₈.

Hluttaksorð.

en að góður drengur dásinn er | daprir frændur, hryggir vinir játa *ST.* 292₄. sá hinn dáni sýndist minna' enn var 292₆. dýrdarmann dásinn 295₇. nákominn ættingi eða vinur var dásinn *Ið.* 5, 368₁₈. Hún er dáln *Þús.* 2, 173₁₈. móðir hans var dáln *Tang.* 15₃₀. þar sem Kristur hafði lifað og dáið *PM. Ág.* 121₁₈. þar sem hann hafði dáið *Ið.* 5, 367₃₀.

Draga.

Fornislenska.

drag, draga; drögom, dragem; dró, drøega; drögom, drøeg-em; dregenn.

Nútið.

Framsögubáttir.

Et. 1. er ek dreg saman vöru mína *Ffb.* 2, 161₂₂. þá dreg ek mik vndan konungsens dome *T.* 110₁₀. — Et. 2. (þv) dregr fram lvta mavrlandans *M.* 173₃₅. nu dregr þu flocc i mote mer *ÓHm.* 68₅. ef þv dregse eigi a bravt *M.* 98₄₀. — Et. 3. sva dregr æll dómin til *StH.* 167₄. dregr hann alt fólc i villo sína *Mpb.* 68₁₀. dregr vpp scy dæct *Jv.* 116₁₁. dregr nú yfir scyit 116₁₄. dregr (hann) þegar her mikinn saman *Frb.* 28₁₀. — Flt. 1. vér drögom orþa plóg guþs *StH.* 182₁₅. *GNH.* 80₃₅. es vér drægom af við oss *StH.* 211₁₅. Ver drögom ilm af gózco aldini *Leif.* 122₁₀. — Flt. 2. Macliga dragit ér nú stoka oc steína *Mpb.* 64₆. þessa hertecna menn er þer dragit eftir yðr *El.* 24₈. er þer dragit jall æigi af elldinum *Ffb.* 2, 177₂₆. — Flt. 3. þar draga menn iafnan scíp ifir *M.* 146₁₈. þeir draga síðan her at ser *Frb.* 16₂₄. Nv draga þeir strengina upp *ÓH.* 28₃₅. Of mioc dragaz lendir menn þa fram *M.* 139₁₇.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Aldrigi scaltv þat heyra at ec draga annan grvn til hvsfreyiv minnar en þann einn er goðr er *F.* 128₂₆. — Flt. 2. þu fær þa iorð alldrigi. nema þu af dauðum drager *NgL.* 1, 86₁₂. 89₂₈. — Flt. 3. þat er alls eki er eigi dragi oss til licnar *Leif.* 3₂₁. uggir mik at dragi til mikillar úgiptu *Gl.* 18₆₄. er þat likara at hjer dragi öðrum hvárum til bana *Nj.* 92₂₅. at hans dauðe dragez eigi undan *T.* 258₄. — Flt. 1. nema ver dragem deóme þíonosto þeira til batnaþar várs *StH.* 90₁₁. dragim *Leif.* 62₂₈. dragem *GNH.* 178₈. — Flt. 2. nu kann ek þok ok öfusu at þer gangit inn i hus uor . . . ok dragit suo grun af at ver sem samuitande þess illuirkis *Ffb.* 2, 151₁₀. — Flt. 3. þa leita illir andar sinna verca i utgangandi ond. at þeir dragi hana með ser til quala *Leif.* 74₆. at isarner ok frostet drage swa mykit afl unnder sec *SpR.* 56₄.

Boðháttir.

Et. 2. drag þer til nytia þau dømi *SpR.* 120₁₄. dragstv út hepan *Mpb.* 54₁₈ (= *Ps.* 139₁₅). dragstv i bravt *F.* 125₄.

dragz inn i eldhvs 128₉₅. — **Flt. 1. drögum** hest á lög læsta (= lesta) *SE.* 1, 656₉₈. — **Flt. 2. dragit** hann yr þessi veisv *Fs.Suð.* 82₇.

Nafnhátt.

scolom ver **draga** deome af þíonosto þeira *StH.* 90₁₅. *Leif.* 62₄₇. *I norskum handritum finst myndin drega:* let hann **drega** segl i hun upp *ÓHm.* 13₆. Nu lætr Olaftr **drega** upp strængina 17₁. þeir skildu **drega** upp segl 20₉₈. at **drega** hann til dauðans *B.* 57₉. fee oc auðœuc oc ast sv er maðr legr þar a saman at **drega** 60₁. er viðr leita allavega oss niðr at **drega** til avarkosta 60₉₁. i ængum stað af henne at **drega** þa luti sem goðer menn . . . hava til hennar lagt *DN.* 1, 38₉₈. með rongu af annars sœmd **dregha** *SpR.* 90₈₀.

Hluttaksorð.

dragande (*nom. sg.m.*) hælagrair kirkio goðs under konungs garð *T.* 17₄. þar sem sialfer Romverer ræna ok raufa, under sek allt **dragande** 188₉. byskupunum, er þess dirfðuz at fyrirdiarfa mina virðeng ok minnar kirkio vægsæmð, **dragande** þat valld með sino ofbællde under sek 245₉. Sumer laupa til hestahusanna, **dragande** (*extrahentes*) hestana út af stollunum 267₉.

Skyldarorð (gerundivum).

En þo at æinnhuerr þeirra have annathuart miok slíor eða of forr veret i sinum framferðum, þa ero oss þar enge dæme af **dragande** (*nulla nobis exempla inde petenda sunt*) 181₉₈.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Ofvsa dro ec yso *M.* 101₉₄. þessom auðœvom er ec aflaða lengi oc saman dro *B.* 92₆. — **Et. 2.** hvi deyddir þu æigi selinn segir konungr ok **ðrott** hann a land *Fb.* 1, 462₂₁. *Fms.* 2, 270₉₀. þú **ðrótt** hann (Cerberum) allt upp í ljós veraldar *Trm.* k. 13. (*AnO.* 1848, 32₉). þu **ðrott** mik or sauri *Hms.* 2, 28₉₈. þat mæn þa sannast er þv **ðrott** i orð aðr en við færím heiman *E.* 130₉. — **Et. 3.** hann dro hrifona *Leif.*

94₁. dró hann þa her saman *Frð.* 33₃₅. dróse fram svmarfang miéc víþ veiþe þessa *Mþb.* 3₂₇. dróse Jronom sva mikít líþ saman *M.* 154₃₀. dróse honom mikít (líþ) 179₃₆. — *Flt.* 1. vér drógom stoka oc steina efter þess *Mþb.* 65₄ (= *Ps.* 145₂₇). er að hjörrógi drógumz *SE.* 2, 114₁₀ (= *Gr. Afh.* 75₁₈). — *Flt.* 3. riþerar drógo (coróno ór þyrnom) a hæfoþ honom *StH.* 173₁₁. Hermenn drogo Benediotum ut or husino *Leif.* 99₂. drogo þeir efter ser of streti stoka oc steina *Mþb.* 64₁. Finnar drogo saman lið mikít *Frð.* 13₃₀. drogo Sviar her saman 29₃₂. þeir drogo (neten) at lande *Þ.* 71₁. drogo þa oc leiddu *B.* 104₁₄. þeir drogo vt or hofði þeim með iarnn-krokom tungur 109₄. drogo *ÓHm.* 79₃₅. 80₃₉. eykir þeir er drogv kerrv konungsens *Al.* 112₁₇. þa drogo þeir her saman *Flb.* 2, 31₁₇. Drógu þegar segl sitt *Eg.* 105₃. þa drogozt knærrirnir saman *ÓHm.* 16₃₈. þeir drogvz ífir fenin *M.* 154₃₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. enn þú dreyrug hræ drægir *Fas.* 1, 296₁₇. — *Et.* 3. at rannzaka þann fyrsta fisk er hann up drægi *SpR.* 126₁₀. ef eigi drægi konungr sjálfr at liðit *Eg.* 159₁₉. syndizst vik-ingum at þa drægi suo snogt vndan *Flb.* 2, 15₃₆. — *Flt.* 2. villða ek at þit drægt eigi manninn af mer *M.* 173₁₁. — *Flt.* 3. at þeir drégi þar clemens pafa *Mþb.* 64₃. at þeir drægi þá fram með skipinu *Ks.* 60₃₀.

Hluttaksorð.

herr mikill var saman dreginn *Eg.* 24₁₈. Hvart ero ver til dóms dregnir? *Ps.* 25₂₄. Vlfr oc Halldorr voro fyrst vpp dregnir *M.* 13₃₈. scipit var dregit 146₁₄. at hann hefpi dregit vndir sic finnscattinn 177₄.

Nýislenska.

dreg, dragi; drögum, drögum; dró, drægi; drógum, drægjum; dreginn.

Nútið.

Et. 2. drag Framsöguháttir.
út hepan *Mþb. mynd:* ónýtan jeg dregst með fót *GT.* 111₃. —

Et. 2. Hví með sárum þú | sorgar tölum | dapran dauða |
dregur mjer um höfuð *JH.* 202₇. það tekur engu tali, hvað
þú **dregur** refsingu Núrgehans *Þús.* 1, 80₂₇. — **Et. 3.** vonin
dregur, óttinn agar *JH.* 167₂₀. Í annan stað **dregur** skugga
á páfadóminn *PM. Ág.* 166₁. að tortíma öllu undir himninum,
sem lífsanda **dregur** *Tang.* 7₂₂. — **Flt. 1.** svo lengi vér lífs-
ins anda **drögum** *ST.* 303₁₄. **Flt. 3.** Bólgna með býsnum
| bláfreyddar unnir | og **draga** hræ | hans í iðu *BT.* 259₈.
eins ljett og **draga** hvítt á völlu | smámeijar fagurspunnið lín
JH. 114₁₆. þau (skýin) **draga** frá aftur *Blk.* 38₁₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. að þú **dragir** eftir þjer | yfrið þungan vetur *BólH.*
43₇. — **Et. 3.** en vera má hún **dragl** úr þjer kjarkinn *Ið.*
1, 87₂₂. Diktan su er dyrleg Ræda, | so **dragist** af henne
efned Kuæda *Vb.* 122₂₀. Dyrden Guds ei **dragest** j hlie 128₂₂.
— **Flt. 1.** so **dregunst** alldrei j Diöfla dom, | nie Dær hins
jlla Fianda *Vb.* 195₉. — **Flt. 3.** að fódra innan gufukatlana
og eldstórnar, sem **dragl** til sín allan hitann *Ið.* 2, 69₂₇. Það
er kominn tími til, að Íslendingar **dragl** af sjer slenið 4, 95₂₈.

Bodháttir.

Et. 2. **Drag** nú hið blástirnda | blysum leiptranda | salar-
tjald saman *JH.* 78₁₇. **Dragðu**, sveinn! úr djúpi köldu | dag-
verð þinn sem býr í öldu 166₇. **drag** hina bitru ör úr öxl
minni *Il.* 1, 106₁₁. og **drag** þér af augum hvert dapurlegt
ský *ST.* 165₁₈. og þú, dálitli drengur minn! | **dragstú** á ept-
ir kerlingunni *GT.* 142₇. — **Flt. 2.** **Dragið** óragir bitran brand
BT. 18₁.

Nafnháttir.

Veið mér sálir, þá mun þungar | seilar **draga** ferjan full
ST. 82₁₇. það lætur Gud ei **dragast** j hlie *Vb.* 121₂₇.

Þátið:

Framsöguháttir.

Et. 1. Jeg var að búa mig til að binda bagga úr henni
(peysunni) og pokanum, en dró það samt *JH.* 250₂₄. Eg dró

hann (hringinn) á fingurinn *FP. NS.* 68₁. — **Et 2.** *Hvorki í hinu forna máli, né í núverandi framburði er nokkurt g í eintölu; þó finst það nú víða í bókum:* margt heilræði, er þú drógst (*rétt: dróst*) þaf blómumum *Blk.* 37₇. þú drógst hann yfir til þín *Ið.* 1 142₂. — **Et. 3.** blæju yfir bæ | búanda lúins | dimmra drauma | dró nótt úr sjó *JH.* 87₁₆. meðan hann dró hið mikla sverð úr slíðrum *Il.* 1, 9₂₂. hann dró þá á talar *Ið.* 4, 376₂₄. Sara dró Zigeuna-stúlku 4, 400₂₅. ok glöðum | gamnendum sér | skuggsýnt rökkur | of skarar dróst. *OK.* 1, 168₄. þá dróst hún um leið í skugga *Stoll.* 34₂₆. — *Hinnar miðr réttu myndir dróg, drógst:* Alt í einu dróg dimt ský fyrir tunglið *Blk.* 38₁₀. dróg upp ský og byrgði sunnu *JÓ.* 11₈. Allt dróg til þess, að *Ið.* 4, 105₂₈. hann dróg sig út úr þessari hreyfingu 110₁₂. Það dróg þó smámsaman að því, sem verða vildi 126₁₉. drógst seggja sjót | í sveitir tvær *OK.* 3, 69₉. Drógst þá heilög nótt | á himin upp 4, 197₁. 267₁. auðurinn drógst úr höndum Genúa- og Venezíu-manna *PM.* *Ág.* 167₁₇. en það drógst þó 177₄. — **Flt. 3.** a) drógu: hestar þeir, er drógu hinn ágæta Peleifsson *Il.* 1, 57₆. Drógu þeir Menelás þá lík bræðranna inn í flokk Akkea 124₂₈. drógu þeir með sjer upp á eyrna þrjá menn í böndum *Rób.* 98₁₈. en sumir drógu það í efa *JÓ.* 167₆. Þeir drógu hina dauðu hesta út *Ið.* 4, 52₁₈. Margir aðrir drógu sig í hlje 5, 320₂₅. nú drógust ernirnir rómversku þangað að er hræið var *LLH.* 73₁₉. drógust þau (veralðarvöldin) til muna úr greipum páfians *Skír.* 87, 66₂₉. — b) dróu (*samlvæmt núveranda framburði*): Dróu spár þessar mikið úr fögnuði konungs *Þús.* 1, 105₈. Þjónar hans dróu fyrir ársal tjaldhiminsins 2, 116₂₈. 117₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. líklega drægirðu allan fundinn undir þig *Þús.* 1, 136₂₇. — **Et. 3.** krækta trúí' eg loks hann drægi | magra skötu og illa æta *ST.* 82₇. Menn ímynduðu sér, að Afríka breiðkaði því meir sem sunnar drægi *PM.* *Ág.* 167₈. Það var eins og móðu drægi fyrir augun á henni *Ið.* 1, 44₁₄. ef ferð þeirra drægist fram yfir jólin 5, 363₁₄. — **Flt. 3.** að þeir drægju sjálfa sig á talar *Skír.* 87, 36₂. að meginráðin í Evrópu drægjust því skjótara Þjóðverjum í hendur 85, 11₁.

Hluttaksorð.

þótt þeir sjái, sju dregnir | synir þeirra, beitufegnir *JH.* 166₁₃. Sumir voru dregnir gegnum göturnar *Ið.* 4, 365₃₁. vistir (voru) dregnar saman *PM. Ág.* 217₈. nema hann hafi sjeð heila fjallshlið dregna eins og húð utan af fjallskrokknum *Ið.* 4, 27₁₃. þjer hafið verið dregnar á talar *PP. NS.* 69₂₂. En unnar dýr | hin önnur fimm | blám of stafna | steini dregin *ÓK.* 3, 138₄. höfuðverkur og hósta-pín | hafa svo dregið krappt úr mjer *JH.* 16₉. sögðu, að þeir hefðu ranglega dregið í sinn sjóð nokkuð af alþýðlegu fé *PM. Ág.* 74₂₃.

Drekka.

Fornislenska.

drekk, drekka; drekkom, drekkem; drakk, drykka; drukkum, drykkem; drukkenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Com til mín a morni þar sem ec drece *M.* 188₁₃. dreck ek til þín Egill *Eg.* 263₃. ek drek ok mungat *Flb.* 2, 24₃₀. — **Et. 3.** sa es Criz blóþ dreker ómaclega *StH.* 215₃₁. þes mæir er hinn drækr *GNH.* 190₁₅. — **Flt. 3.** þeir er eta oc dreeka of þurft fram *StH.* 56₁₄.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. villpu eigi at ec dreeka drykc þann es faþer minn gaf mér *StH.* 171₇. — **Flt. 2.** se wið þwi at þu drækir þec brunscarpan *SpR.* 100₁₃. mér er ok sagt, at þú dreckkir vín um netr ok daga *Trm.* k. 13 (*Ano.* 1848, 32₄). — **Et. 3.** þat svnic mer gott at maþr éti oc dreecl *Leif.* 129₃₆. — **Flt. 1.** at ver dreckem at eilífo drykc eilífs unaps *StH.* 124₃₉. — **Flt. 2.** Nema ér etep quap hann hold sonar manz oc dreckep blóþ hans *StH.* 215₃₇.

Boðhátt.

Et. 2. Dreeþu sialfr þat er þu fórþir mer at dreka *Leif.* 90₁₁. dree eigi þu 90₁₃. dree her með oss *M.* 64₃₀. dræceþu

smam oc tíðum *SpR.* 100₁₃. — Flt. 1. drekcom sva andlect
vín at þat fáe a oss *StH.* 191₂₀. — Flt. 2. Drekeð hærri
ÓHm. 64₁₆.

Nafnhátt.

giarn með gyllto horni | geck sialfr a mig **drecca** *Frb.* 257
20. glaðr skal ek öl með Ásum | í öndvegi **drekka** *Fas.* 1,
310₃₄.

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. ænscis manz fe át ec ne **drac** ec *GNH.* 193₈. —
Et. 2. þú **drakt** af horninu *SE.* 1, 164₁. þessi brjóst **draktu**
í þinni bernsku *Bret.* k. 16 (*AnO.* 1848, 176₁₇). þu átz ok
drackt með þeim *Ps.* 45₃₄. þau briost er þu **drakt** ero sæl
Hms. 1, 542₂₈. — Et. 3. hann **drack** þar víp vatn *StH.* 12₂₂.
Af forse **drak** hann 75₁₉. hann át oc **drack** með þeim 146₁₄.
Baltasar konungr **drack** or gullkerom *Al.* 35₂₉. — Flt. 1. Gott
var í gamma | þars ver glapir **drvecom** *M.* 214₁₁. — Flt. 2.
Eigi qvomþ er í hus cononnar oc otop þar oc **drukop** *Leif.* 146₃₂.
— Flt. 3. óto menn ege kiot ne **druco** vin *Eluc.* 30₁₄. þeir
óto oc **druco** með honom *Leif.* 57₃₃. **drveco** þar bæði saman
Frb. 26₂₅. Þeir feðgar **drveco** iafnan iol með Magnvsi kon-
vngi *M.* 30₆. er aðrer **druco** mungat *ÓHm.* 19₁. **druco**
þau saman vm kuelldit *Eg.* 148₁₉. **Druco** fyst sueitardryckju
152₂₀. þeir **druco** ákaft skyrit 261₂₂.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. ef eigi **drycki** Halldorr fyr hann *M.* 46₂₈. at hann
blezadi ok **drycki** fyrri *Hms.* 1, 617₁₅. at sitt ker **drycki**
huerr þeira *Mar.* 784₂₂. at eigi **drykki** hann af í einum drykk
Fas. 1, 295₁₉. — Flt. 3. hann dracc alldregi sva í scytning-
om at eigi **drycci** hvscarlar hans allir með honom *M.* 233₁₀.
en lítil var þá gleði í stofunni, þótt nockurer menn **drycki**
Eg. 264₂₅.

Hluttaksorð.

sa verþr **druco**enn af guþs víni es hitnar í óst guþs *StH.*
191₂₂. þa es menn ero **drvener** 188₄. 191₅. svasem et verra

vín være byrlat **druenom** monnom 191₈. Enn er menn voro miog **drvknir** *Frð.* 25₃₈. gerðuz þá ok aller mjog **drukner** *Eg.* 263₁. at þeir mondo **drveket** hafa vín unct *StH.* 23₂₈. en er menn höfðu **druckit** ok etit *Frð.* 2, 128₃₈.

Nýislenska.

drekk, drekki; drekkum, drekkum; drakk, drykki, drukk-um, drykkjum; drukkinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Aleinn **drekk** jeg, aldrei gef jeg, | einn vindropa hjú-um mín *BT.* 184₁₅. Lofnar minni, angurs erfi | eg í kossum þínum **drekk** *ST.* 27₈. — **Et. 3.** nær æskufjörð fyrsta sinni | fagnandi **drekkur** Lofnar minni *KJ.* 159₈. — **Flt. 2.** eg hef ekki frið, fyrr enn þjer **drekkið** það *Pús.* 2, 93₁. — **Flt. 3.** þeir eta eigi brauð og **drekk**a eigi hið skæra vín *Il.* 1, 115₁₈.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. þó aðrir hárprúðir Akkear **drekki** mælt. *Il.* 1, 90₂₁.

Boðhátt.

Et. 2. **Drekk** þú *Tang.* 14₁₄. **Drekk**, herra minn 14₃₀. — **Flt. 3.** **Drekkum** heilir mentafélagsminni | meðan nokkur and-ans geisli skín *ST.* 158₈. **Drekkum** minni þessara hjóna *PP.* *Sms.* 60₁₈. — **Flt. 2.** **Drekked** aller það er mit Blod *Vð.* 27₂₇. og segir: „Guðvelkomnir! **drekki** þið nú!“ *JH.* 85₁₈.

Nafnhátt.

svo þú megir **drekka**, þegar þig lystir *Il.* 1, 90₂₂. láttu mig **drekka** *Tang.* 14₁₄.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. fyrst drakk jeg eina flösku *Sm.* 94₁₀. — **Et. 2.** Segðu

mjer hvað þú drakkst mikið á laugardaginn *Sm.* 94. — **Et. 3.** barnið borðaði sætabrauð og drakk nýmjólk *JH.* 290₂₂. þá í höll hann | harðla glaðr | vorri veigar drakk *OK.* 1, 94. og Óðinn gamla', er drjúgum drakk | hinn dýra mjöð *GT.* 124₁₀. — **Flt. 1.** Meðan viðtalsleyfið var útvegað, drukkum vjer te í sal einum *Ið.* 2, 178₃₁. Því næst drukkum við kaffi *PP.* *NS.* 80₃₁. — **Flt. 3.** Þeir drukku hið bláa vatn úr Esepus *IL.* 1, 59. þeir drukku hverir öðrum til 80. Þeir fjelagar drukku fast *Ið.* 2, 113₃₁. drukku menn allfast 4, 16₂₁.

Viðtengingarháttr.

Et. 2. það væri ekki henni að kenna, heldur þjer, því að þú drykkir upp alla peningana *PP.* *Sms.* 153. — **Et. 3.** nú var eins og hún drykki þyrst í sig hvert orð *Ið.* 1, 117₁₀. skyldi hann láta hvern þann, er . . . drykki með munnum, snúa heim aptur *Tang.* 44.

Hluttaksorð.

eg reikaði eins og drukkinn maðr *PP.* *Sms.* 29. fóstrur hins víndrukkna Diónýsosar *Stoll.* 116. þangað til þeir hafa drukkið nóg *Tang.* 14₂₃. þú hefur drukkið vín 75₁₂.

Drepa.

Forníslenska.

drep, drepa; drepom, drepem; drap, dræpa; drópom, dræpem; drepenn.

Nútið.

Framsöguháttr

Et. 1. ek drep ok deydi huern þann likam. sem undir himnum er *Stj.* 56₁₈. lívi ec við dyra holld þeirra sem ec dræp *Str.* 31₃₁. — **Et. 2.** þat er faar mikit | ef þu fæti drepr *Fb.* 1, 352. þin pinsl ok hefnd er æ þui meiri. er þv drepr fleiri kristna menn *B.* 12₁₂. — **Et. 3.** sa es heNde drepr við eíno boporpeno *StH.* 112₃₅. drepr honom alldrege scý fyr aúgo 181₂₅. hann drepr þig a fétr oss *Jv.* 20₁. — **Flt. 3.** þeir

drepa þa iafnan sialfa *Jv.* 31₁₀. þeir **drepa** niðr busmala *Al.* 112₇. þeir **drepa** margan mann *Þ.* 155₆.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. at ec **drepa** þa menn er ganga a mina miscvnn *M.* 59₂₀. ængi skal wita at ec **dræpi** hann at vilia minum *SpR.* 186₂₀. — **Et.** 2. at þu blindir mig edr **drepir** *Ffb.* 1, 331₆. suo at þu legger ekki at honum edr **drepir** hann 473₆. þo at þu **dreper** oss með sua margfallegom dauða sem þinn mattr er til *B.* 108₂₉. — **Et.** 3. at eige¹ **drepe** hann marga sac-læsa *Mbb.* 120₄. — **Flt.** 1. vil ek at vjer **drepim** hann í kveld *Nj.* 98₂₇. — **Flt.** 3. sua segiz. at þeir **drepi** eigi þann mann er þeim gorir ecki mein *Stj.* 71₂₈. Fari nv til varir menn .v. taki vapn þeirra oc clæði oc **drepi** sialva þa *Þ.* 130₂₂. 'Þeir einir munu vera' segir hann 'at ek hirði aldri þó at **drepiz**' *Nj.* 54₂₀.

Boðhátttr.

Et. 2. **drep** eigi hendi við þesso bopi *M.* 141₁. **drep** þa alla *ÓHm.* 64₂₇. **drep** mik ægi *El.* 64₅. **drep** þu mig þa *Ffb.* 1, 326₁₈. — **Flt.** 1. **drepvm** þenna hvNd *Jv.* 122₁₄. förum at njálssonum ok **drepum** þá *Nj.* 89₄. komum keisara i opna skiöldu ok **drepum** hann *Fs. Suð.* 20₅₄. — **Flt.** 2. Taked Ærling handum oc **drepeð** hann ægi *ÓHm.* 53₂₂. **drepeð** oc einn feitan oxa *B.* 47₆. **Drepi**t hann þa *M.* 41₂₀. Farit nv oc **drepi**t hrossit 128₂₁. **drepi**t nidr herorinne *Ffb.* 2, 172₁₀.

Nafuhátttr.

banna þeim at **drepa** fé manna *StH.* 153₁₄. drap ec þann er mic vildi fyrri **drepa** *Þ.* 94₁₄. þat er engi hans fremð at **drepa** eina cono 134₂₁.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. eigi drap ec hann sovanda *Þ.* 118₂₂. drap ec hann

1) Í skinnbókinni stendr n, sem er skammtöfun, er táknar hið latneska orð non. Það orð hefir ritarinn eigi viljað tákna, heldr hið samsvaranda telenska orð elge.

aðr en letti 164₁₉. ek **drap** roskinn mann meðr særingu *Stj.* 46₂₈. ek **drap** fyrr í sumar þræl þinn *Eg.* 300₁₆. **drap** ek þá marga vargana *Nj.* 62₃₄. ek **drap** Sigmund Þorkelsson í dag *Gl.* 8₃₉. **drap** ek göltinn *Fas.* 1, 529₈₁. — Et. 2. þv **drapt** Finn broþor minn *M.* 220₈₈. at illum tíma sialvum þer **drapt** þu þenna mann *El.* 25₁₀. þa menn sem þu **drapt** 69₁₈. **aðr draptu** Lút ok Leiða *SE.* 1, 260₄. þv **drapt** hann *P.* 118₁₉. er þu **drapt** sua goðan dreng 245₂₂. enn unga Samson **draptu** 255₂₉. fyrir hvi **drapt** þu son minn? *Hms.* 1, 19₆. En fyrir guðs nafni **drapt** þu hann 477₈₈. þu **drapt** í gær hinn e-gipzka mann 2, 295₁₂. þv **drapt** .ij. bræðr Liforij *Fs. Suð.* 99₄₁. þu **drapt** minn faður 213₂₉. þu **drapt** Gorgonium *Trm.* k. 13 (*AnO.* 1848, 32₁₆). þú **drapt** bræðr þína. *Fas.* 1, 139₂₄. — Et. 3. elldr **drap** saúpi þína alla *StH.* 97₆. hocon iarl **drap** þegar gullharald *Ág.* 21₂₄. (hann) **drap** þa Rut *ÓHm.* 64₂₇. — Flt. 1. Konvng **drapom** fyrstan *Am.* 99₁. **drapo** vær af þeim vel *M. El.* 18₆. særðum seggi | en suma **drápum** *Fas.* 3, 22₁₁. — Flt. 2. þer **drapot** allan borgarlyðenn *Al.* 33₃₀. þer **draput** .ii. konunga *Stj.* 352₁₀. þér **drápum** menn af honum *Eg.* 220₂. þit **draput** hærre yccarn *SpR.* 180₁₆. — Flt. 3. þa tóco seNdimenn hans oc **drópo** *StH.* 164₂₆. þeir **drópo** fenob hans allan 153₁₆. þeir **drapo** þar menn *M.* 44₂₄. þeir **drapo** ór botninn *Jv.* 29₁₁. þeir rænto menn ok **drápo** *Frb.* 19₄. menn Suiakonungs **drapu** hann *Ffb.* 2, 54₁₇.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. hefði hann verðleika til at ek **dræpa** hann *Eg.* 265₁₅. væri þat makligt, at ek **dræpa** þik *Ísl.* 2, 64₂. — Et. 2. þott þv **dræpir** eigi Odd *M.* 108₈₈. ef þú **dræpir** þórð leysingjason *Nj.* 41₅₃. þo at þú **dræper** huern at oðrum *Finnb.* 74₂₆. — Et. 3. þær báðu Egil, at hann **dræpi** eigi Ármóð *Eg.* 265₁₈. hann skyldi þeim einum manni gipta dóttur sína, er **dræpi** orminn *Fas.* 1, 346₂. þann mann skyllde drepa at mann **dræpi** inne j konungs herberge *Ffb.* 1, 327₃₇. — Flt. 2. ef þér **dræpit** (þá) *Fbr.* 15₁₂. — Flt. 3. Sigurpr brasc eigi helldr víp. en þeir **drepi** (= **dræpi**) a stocc eða stein *M.* 221₂₇. at þeir **dræpi** eigi þat er lífs var *Stj.* 389₂₃. at æigi **dræpi** þeir fleire mina menn *Ffb.* 2, 101₁₇. at þeir **dræpi** einart niðr *Finnb.* 75₁₀.

Hluttaksorð.

þa var hann drepenn *StH.* 151₂₂. es einn osipamaþr es drepenn *Mpb.* 120₄. váro sveinar drepner *StH.* 183₂₀. at þeir se drepnir allir *Jv.* 125₁₈. mvn (hann) brat drepinn vera *Fs. Suð.* 149₃₆. hann bloðgaði linkyrtil hænnar af fuglenom dræpnom *Str.* 37₁₆. þeir sægþv iarli dæili a hvern þeir hæfþv drepit *Jv.* 122₂₀. þo at þv haver drepet hans þionastumenn *B.* 117₁₄.

Nýislenska.

drep, drepí; drepum, drepum; drap, dræpi; drápum, dræpum, drepinn.

Nútið:

Framsöguhátt.

Et. 1. jeg kvel þau ekki eða drep *JH.* 269₁₂. áður en jeg drep þig *Pús.* 1. 44₂. annars drep jeg þig *Ið.* 4, 367₁. — **Et. 2.** Mjúklega döggar þú daglúid auga | drepur á hvarmana svæfandi grein *ST.* 84₁₁. — **Et. 3.** þegar nautabani drepur naut *Ið.* 4, 53₁₄. enda drepur hún á land og þjóð yfir höfuð 4, 71₂₆. þangað til hún drepst *Pús.* 1, 19₁₆. — **Flt. 2.** þegar þjer fyrst drepíð á dyr *Pús.* 2, 82₂₆. — **Flt. 3.** höfði drepa hrygg við moldu *JH.* 104₁₉. en aptur drepa þær (ferðabækurnar) sjaldan á sögu Íslands *Ið.* 4, 72₆.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. að eg drepí hvorntveggja þeirra *Il.* 1, 112₁₁. Statu upp, að jeg drepí þig *Pús.* 1, 22₂₅. 27₃₀. — **Et. 3.** Eg er hræddur um, að sonur hins hugstóra Týdeifs . . . drepí okkur *Il.* 111₁₂. — **Flt. 1.** Það er mitt ráð, þegar þú hefir numið þær (bænirnar), að við þá drepum hann *Pús.* 1, 93₂₀. Hvað stoðar það, að vjer drepum bróður vorn *Tang.* 20₂.

Boðhátt.

dreptu mig *Ið.* 4, 366₂₂.

Nafnhátt.

Et 2. láttu drepa þig *Ið.* 4, 53₁₀.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 2. eins og þú drapst son minn *Þús.* 1, 22₂₅. —
 Et. 3. Annað naut drap 4 hesta *Ið.* 4, 53₂₅. — Flt. 2. sa
 ed var son Barachie, ! sem þier drapuð vid Alltare *Vb.* 7₁₂. —
 Flt. 3. þeir drápu hann þar í kirkju einni *PM.* *Ág.* 144₁.
 jafnframt drápu þeir innlenda auðmenn *Ið.* 4, 104₅. Gyðing-
 ar drápu alla, nema fyrirliðann 108₁₇.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. til þess að andinn dræpi hann *Þús.* 1, 25₂₅. — Flt.
 3. þó úlfar dræpu börn fyrir bændum, máttu þeir ekki drepa
 þá *PM.* *Ág.* 221₈.

Hluttaksorð.

þar til er þeir verða sjálfir drepnir af mannavöldum *Il.* 1,
 124₅. í einu nautavígi eru stundum drepnir allt að tuttugu
 hestum *Ið.* 4, 57₁₅. Gyðingar voru drepnir þúsundum saman
 107₈. allt mannfólkið var drepð 115₁₁.

Drífa.

Forníslenska.

drif, drífa; drífom, drífem; dreif, drífa; drífom, drífem; dríf-
 enn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. drífr þangat at síðan herinn *Al.* 162₅. til hans drífr
 herr uvigr *P.* 31₈. — Flt. 3. drífa menn til þeiarins *M.* 34₈.
 sva þyckt dríva nu spiot oc orvar . . . at varla ma sia fyrir
 heiðan himin *Al.* 36₂₅. þa dríva Gríckir a hendr þeim 111₂₅.
 Nú drífa ok menn at þeim *Eg.* 275₁₆.

Nafnhátt.

þa tók at dríva þangat fiølþi manna *Mpb.* 74₂₂.

Þátið:

Framsöguhátt.

Et. 3. Dreif til handa | herr framr grami *M.* 157₄. Síðan

dreif til hans mart illþýðisfolk *Frb.* 19₉. verþr hann borinn ofrípe af landher þeim er at **dreif** *Jv.* 34₁₆. — **Flt.** 1. Ver **drifum** . . . reidir upp í sceiðar *ÓH.* 40₉. — **Flt.** 3. **drifo** til reipa . . . resiss (=ræsis) þegnar *M.* 211₈. **drifo** þeir þa til fleire vercmenn *Mbb.* 26₉. **drifo** marger heraðsmenn þangat 71₄. **drifv** þa til hans ungir menn *Stj.* 405₇. þui næst **drifu** menn þangat *Ffb.* 1, 366₁₄. **drifu** þa menn til hans 2, 446₁₈.

Hluttaksorð.

er flolpi til **drifinn** *M.* 8₈₀. oss kom Hrund til handa | hræpolls **drifin** gollu *SE.* 2, 122₁₉ (= *Gr. Afh.* 80). vnd **drifno** tialdi *M.* 31₉₆. allt folkit er **drift** til þeirra *Ffb.* 1, 366₁₂.

Nýislenska.

drif, drifi; drifum, drifum; dreif, drifi; drifum, drifum; drifinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

og beggia yckar Bænen hrein | j burtu **drijfur** Diöfla mein *Vb.* 171₉. Frá honum kemur sérhvað það er **drifur** á daga mannanna *Stoll* 31₁₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Ieg hrædest harda Reide . . . yfer oss einn Veg **drijfe** *Vb.* 7₂₇.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. I þann Tijd Folk **dreif** Flokkum að *Vb.* 47₂₈. **dreif** að honum mikill mannfjöldi *Tang* 104₁₉. — **Flt.** 3. þá **drifu** orðin sem snæfok á vetrardegi *Il.* 1, 70₇. áður Hroptatýs | hyrstökkvundur | rómu lystir | und randir **drifu** *JT.* 56₂₆.

Hluttaksorð.

bústaður þinn er svölum **drifinn** úða *JH.* 200₂₁. sjóföt mín samtöld | salti **drifin** 206₂. hið helzta, sem hefur **drifið** á daga þjóðariunnar *Id.* 4, 75₇.

Dríta.**Forníslenska.**

drít, dríta; drítom, drítem; dreit, drita, dritom, dritem; drit-
enn.

Nútið.**Framsöguhátt.**

Flt. 3. þau líkneski . . . mega eigi gud vera, þar sem
fuglar dríta æ þau *Hms.* 1, 280₁₀.

Nafnhátt.

hann sögðu þeir dríta á alla þá, er við hann áttu, af hrópi
sínu *Sturl.* 1, 230₁₅.

Þátið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. Constancius dreit or ser iþronum öllum *Hms.* 1.
609₈₀. Gyðingrinn settiz þar yfir uppi ok dreit á líkneskit
Mar. 133₉.

Fluttaksorð.

all ertv, deigja! dritin *Lok.* 56₈.

Í hinu nýjara máli hneigist þessi sögn á sama hátt, sem í
hinu forna. Dæmi hefi eg enn eigi fundið.

Drjúpa.**Forníslenska.**

drýp, driúpa; driúpom, driúpem; draup, drypa; drupom,
drypem; dropenn.

Nútið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. en meðan drýpr eitrið í andlit honum *SE.* 1, 184₂₀.
hvar sem hon flygr þa drypr eitr af vængiom hennar *Al.*
156₂₈. drypr æ bloðet, er ovan rigner *T.* 116₁₈. — **Flt. 3.**
atta ero iafnhafgir | er af driúpa | ena niondo hveria nótt
Skm. 21₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. latit hana þar vndir er drivpi smam oc smam i munn henne *M.* 71₆.

Nafnháttir.

hann sá driúpa blóð smám oc smám *Fms.* 10, 366₆. tóku húsín at drjúpa *Gísl.* 22₁₆. at eitrið skyldi drjúpa *SE.* 1, 184₁₆.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. vatn dræp þegar or steini *Leif.* 95₁₈. dravp vatn- it smam i munn henne *M.* 71₂₂. þá er hrimit draup *SE.* 1, 46₆. — **Flt. 3.** Af honom drupu skírnar dropar *StH.* 80, Af honum drupu scírnar dropar *GNH.* 90₂₇. hina níundu hverja nótt drupu af honum víij gullhringar jafnhöfgir *SE.* 1, 178₆.

Nýislenska.

drýp, drjúpi; drjúpum, drjúpum; draup, drypi; drupum, drypum; dropinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. Enn nu at þat klemur yfer þig, þa drypur þu nidur *Job.* 4, 4. (*Guðhr. b.*) — **Et. 3.** hárið bleikt af salti drýpur *JH.* 95₆. Hárið sítt af höfði drýpur 139₆. dætra Danáus | drýpur æ úr ker 239₂₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. drjúpi' hana blessun drottins á *JH.* 69₆. vonin ylfriófa | drjúpi sem dögg | af dýrðar hönd þinni 79₆. þótt drjúpi úrsvöl dögg á rós *KJ.* 98₆. öll blessun drjúpi þér i koll *Ið.* 4, 390₁₁.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. Angistar svipur | þér af enni draup *ST.* 171₁₁. Það datt hvorki af henni nje draup *Ið.* 4, 388₂₀. — **Flt. 3.** Af hringnum drupu níundu hverja nótt átta hringar jafnhöfg-

ir og hann *HB.* 25₂₆. svo af augna brám | *Odyssseifi* | aum-
kunarleg tár | ofan drupu *OK.* 8, 250₉.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Stakkst aldrei Sáls | sverð í slíður | að það ei drypi
| dauðablóði *BT.* 36₁₉.

Eta (Éta).

Forníslenska.

et, eta (ét, éta); etom, etem (étom, étem); át, æta; ótom,
ættem; etenn (étenn).

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Ec ræðumz æf ec et at ec dœyia *SpR.* 137₁₇. —
Et. 3. þa es móperen etr gnógt brauþ *StH.* 30₂₆. (dúfa)
etr eke hrátt ne óhreint 80₂₂. sa etr óhreint er munn sinn
fyller sauryrþa 80₂₇. Ef maðr étr þau kykuende er fra ero
skillin *Grg. iii.* 82₁₆. — **Flt. 1.** Ver drogom ilm af gózco
aldini oc etom þevgi þat aldin *Leif.* 122₁₁. Um nót etum
vér lambs hold *GNH.* 119₁. *Þa etom vér þiarft brœuð við
ácrsurum, er ver meðum lícame vara i mæinlætum 119₂₂. —
Flt. 2. Iamskiott sem þit eteð af þema avexti *B.* 24₇. Þit
munuð dœyia þægar þit etit af þwi *SpR.* 128₂₂. Þægar þit
etit froðleiks æpli 129₁₅. — **Flt. 3.** Þeir er eta oc drecka of
þurft fram *StH.* 56₁₄. menn eta þar af æf þeir værða siukir
SpR. 42₁. taki þeir at vsekiu ef þeir þyrfa þat sem ross
þeira éta þar *NgL.* 4, 343₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. svnisc mer gott at maþr étli oc dreci oc nioti fag-
naþar af erfþi sino *Leif.* 129₂₆. at hann hafi hönd sina aa lifs-
trenu sealfu takandi þar af ok etli *Stj.* 39₂₂. ef biscop kenner
þat manne at hann ete kiot a freadogum *NgL.* 1, 11₂₂.
helldr scal hann hund eta. helldr en hundr ete hann 12₇.
— **Flt. 2.** Nema ér eteþ quap hann hold sonar manz *StH.*
215₂₇. — **Flt. 3.** þau kiöt. sem til þess eru nidr logð . . .
at leones eti þar af *Stj.* 71₂₄.

*) Í skinnbókinni er stungið á fyrir þ.

Boðháttr.

Et. 2. Melpv at steinar þessar verði at bravði oc et *Mpb.* 104₂₅. Iet eigi kiot síðan *Leif.* 149₈. Nu et þu fyrri *SpR.* 137₁₈.

Nafnháttr.

gófoþ ér mér þá at eta *StH.* 218₁₇. hann talpi fvrr gott vera at eta oc dreca *Leif.* 130₄. allz kyns fiska og huale a maðr at éta *Grg.* iii. 83₂₈. at þv mvndir eta bygg *P.* 360₂₇. æta 360₂₈₋₂₉.

Hluttaksorð.

hon misgordi etandi af tressins aauexti *Stj.* 38₆. Eigi misgerði Adam iafnmiok með þeirri aastundan etandi fyrr sagt epli 38₂₉.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. ænscis manz fe át ec ne drac ec *GNH.* 193₈. Nu ero V dagar liðnir síðan er ec át mat *El.* 60₈. ec at mat faður þins *SpR.* 189₁₆. ok aat ek *Stj.* 36₃₀. ok aat ek fyrir þa sauk af trenu 37₆. — Et. 2. áttzt þu spyo þina *GNH.* 191₁₂. nema þat er þu áttz af þi tre *Stj.* 36₂₈. See nu áttz þu lifs braud 210₄. þu áttz ok drackt með þeim *Ps.* 45₃₄. oc atzt (þu) oc dract með þeim 291₁₆. þu atzt sætt æpli *SpR.* 139₁₀. — Et. 3. Meþan adam át eige *StH.* 63₁₅. En þa er hann át 63₁₆. þa es hon át eple 85₁₀. hann át oc drack meþ þeim 146₁₄. át hon þegar af bonnoþo tre *Eluc.* 29₁₁. oc át hann 29₁₂. fir synþ þes er át *Mpb.* 105₁. hann át aþr hann tæki corpus domini 119₄. át hann oc up ste *Leif.* 22₂₇. þa er hann át 22₂₉. át hann, oc var a braut rekenn *GNH.* 28₁. þa er hon át æpli 62₇. hann tóe við oc át *Str.* 45₃₀. Síðan át hann sialfr 45₃₁. þa tok hon við epli oc aat *B.* 24₁₀. hann tok hvngant oc át *Stj.* 411₂₅. — Flt. 2. Eigi qvomoþ er i hus cononnar oc oþoþ þar *Leif.* 146₂₂ (*Hms.* 1, 210₁₈). — Flt. 3. óto menn ege kiot *Eluc.* 30₁₄. maþka daúnn þeira er óto hold þeira *StH.* 49₁₆. þat eple. es þaú efa oc adámr óto fyrboþet 85₂. þv óto þat es þeim vas bannat 211₇. þv stóþosc i ynþe meþan óto eige 211₁₆. þeir óto oc druko með honom *Leif.* 57₂₁. þeir óto dagverb *Mpb.* 3₇. þau ato af

bannaðo tre *GNH.* 62₉. sumir ato i vikv tvisvar *B.* 50₃₀. sumir ato eigi fyrr en settizt sol 50₃₀. menn áátu kiöt *Stj.* 56₇. ok atv annan dag nyian iarðar avöxt 358₆. atv þeir þa alldin 358₆.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. fyrr en hann æte páska lamb *StH.* 63₆. at eige æti hann epli þat er guþ hafði bannat 169₁₆. at hann gerþe bravþ or griote. oc ète *Mpb.* 103₃₅. oc verþr eige* af því sekr at hann ète (=æte). heldr** af því. at hann gerþi i gegn Guþs legom 119₉. varþar honvm sva við log sem hann æti sialfr *Grg.* i. 1, 35₁₆. sa madr sem opt sinnis æti af þi matti eigi deylia likams dauda *Stj.* 31₃₅. ef hann æti eigi epli 38₃₃. — Flt. 1. at wit munndim dæylia æf wit ætim *SpR.* 129₁₁. þótti mér sem vér ætim vora hleifa til loks *Syn.* 54₃₀. — Flt. 2. suo at þer ætit æigi hratt *F7b.* 2, 162₂₀. — Flt. 3. heldr ète þeir brauþ *StH.* 24₉. at þæ ète eple þanaps trés *Mpb.* 113₂₁. aþr þeir eti (=æti) dagverþ *M.* 81₃₅. ok villða æiga huskarla sva marga at up æte kyr Halfdanar broðor mins *OHm.* 22₇. at þeir æti at einu male allar kyr Halfdanar brodur mins *F7b.* 2, 69₇.

Hluttaksorð.

þeir sa guði sina etna oc æydda *B.* 139₁₀. es bæþi er oheimilt oc a fosto tíþom etit *StH.* 168₂₀. þa er lyþr hever hold þes etilþ *Mpb.* 128₃₇. þat lamb. es séft er oc etilþ 129₂₄. menn hófðu druckit ok etit *F7b.* 2, 128₂₈. aa þeim degi sem þu hefir af þi etit *Stj.* 33₆. þegar hon hafði etit epli 35₃₈.

Nýislenska.

ét (et), éti (eti); étum (etum), étum (etum); át, æti; átum ætum; étinn (etinn).

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 2. á þeim degi sem þú etur af því *Tang.* 4₁₄. — Et. 3. fyrst uxinn jetur ekki *Dús.* 1, 17₄. segir happ þeim

*) n í skinnbókinni.

**) s í skinnbókinni.

hlýtur | og horaða rjúpu jetur *JH.* 152₁₂. varastu hunda-
Heródes | hann hengir þá og jetur *GT.* 34₁₆. — Flt. 1. Við
jetum ekki nema hertekna menn *Rðb.* 89₁₀. — Flt. 2. Og
þá líka herteknu mennirnir, sem þið jetið *Rðb.* 87₉. á þeim
degi, sem þið etið af þessum ávexti *Tang.* 5₁₁. Hvers vegna
jetið þið ekki flesk? *Ið.* 4, 375₁₇. — Flt. 3. hrafnar jeta
gorið *JH.* 129₄. þeir eta eigi brand *Il.* 1, 115₁₇. Enn þeir
upp eta | eigur mínar *OK.* 1, 91₁. ok sufl þat | er sælir eta
| sífjúngar síklínga | Seifi bornir 3, 222₆.

Viðtengingarháttur.

Et. 2. enn eter af þui þungar Þrautir | þier eru bunar og
Pijna verre *Vb.* 197₆. — Flt. 3. Á er mér uggr | at ofjarl-
ar þeir | allar upp eti | eigur þínar *OK.* 3, 146₃.

Boðháttur.

Et. 2. Vel þér heldr | þat er vildaraer, | at þú et ok drekk,
| sem áðr fyrri *OK.* 2, 135₁₁. — Flt. 2. etið ekki af hon-
um (ávextinum) *Tang.* 5₉.

Nafnháttur.

flýttu þér meðan augabragðið er, | því eptir skamma stund
jag fer að jeta *GT.* 35₇. hvað á hrafn að eta? *JT.* 81₉. en
hænsnin vildu ekki eta *PM.* *Ág.* 67₁₈. trje, sem voru inndæl
á að líta og góð til að eta af *Tang.* 4₃. manna fljótastur að
eta mat sinn *HB.* 36₁₀. Þrymi þótti brúður sín eta og drekka
í meira lagi 40₈.

Þátíð.

Framsöguháttur.

Et. 1. Konan gaf mjer að eta af trjenu, og svo át jeg
Tang. 5₂₄. Höggormurinn tældi mig svo jeg át af ávextinum
5₂₆. — Et. 2. að sá maður væri nein bleyða, sem þú átst
mennina fyrir *HO.* 9, 19₃₀. þú ázt af því trje, sem jeg bann-
aði þjer að eta af *Tang.* 5₃₃. — Et. 3. Drekinnt át nú úng-
ana *Il.* 1, 39₂₄. Konan tók af ávexti þess (trjesins) og át og
gaf manni sínum þar af og hann át *Tang.* 5₁₈. — Flt. 1.
vér sátum við kjötkatlana og átum oss sadða *Tang.* 34₃₃. —
Flt. 3. þeir átu vezirinn og allt föruneysi okkar *Þús.* 1,

112₂₂. fuglar átu þær (krásirnar) *Tang* 21₂₅. hinar mögru kýr átu hinar feitu 22₁₄.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. Þu sagdir j traustum Trygdum | tynast skylldu j Vjltis þjnnu | Hionen tuø ef Epled eina | ætu af þui Trenu sæta *Vb.* 198₄₀.

Fluttaksorð.

förunautar kongssonarins voru uppjetnir *Þús.* 1, 105₂₉. voru þeir jetnir með samkynja idýfu 119₂₈. En er blótbitar | brunnir voru | ok iðrar etnar | ýtar höfðu *OK.* 3, 214₃. alla jetið hafði þá | hrafn fyrir hálfri stundu *JH.* 42₈. kaupmaðurinn sjálfur hefur jetið úr mjer fiskinn 301₂. hefurðu etið af trjenu *Tang* 5₂₂. Esaú fjekk við þetta tækifæri auknefnið Edom, þ. e. rauður, eptir lit þess matar, sem hann hafði etið 16₁₄.

Fá.

Forníslenska.

fæ, fá; fóm, faem; fekk, fenga; fengom, fengem; fengenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Nv fæ ec þegar tol þin *Þ.* 77₁₉. Nv fæ ec þer þetta 96₂₉. ef æigi fæ ec þinn hest þer aptr 192₂₈. ec fæ ei frælsi til kirkju at ganga *Str.* 75₂₀. ec fæ æigi huilld ne ró 25₂₀. Elgi fær ek ok skilit *Stj.* 23₁₈. meiri fagnað enn ek fær af þer 63₂₆. til serhuerra nauðsynia fær ek æige funnet sendiboða *T.* 248₁₆. ek fær huarki her ne þar nockors konar rettyndi fyre fundet 249₂. — Et. 2. ef egi fær þv þat rap er dvgi *Jv.* 17₁₈. af þesso eino fær þv þer lif keypt *Þ.* 95₂. ef þv fær þat frægðarverc gort 97₁₀. ef þu fær æigi þinn hest 192₂₄. — Et. 3. Qvinr mannanna fær ser illrar sveitar *StH.* 21₁₉. Sumom fær mikils es þeir heyra guþs orþ 87₁₇. varla fæzt hans maci *Þ.* 177₂₈. — Flt. 1. þa fóm vér þann geisla *StH.* 24₂₄. hversø fam við þetta reynt *Þ.* 74₁₈. ef ver fam sigr 189₇. ef ver fam usigr

189₈₋₁₀. guð ma raða ner uer fam hana 254₂₈. skulu ver taka þar skip er uer fam *Flb.* 1, 553₃₄. ef ver fáam hann fengit *B.* 103₄. Fáam ver oc eigi honom náat 103₉. — *Flt.* 2. ef þer fält nú vsigr *Jv.* 99₁₁. ef nu æigi bæint fai þer hæim-illdar mann *El.* 63₁₁. huaðan fæe þer fæzlo *B.* 80₁₉. — *Flt.* 3. fá hvarigir sigraþ aþra *Jv.* 27₉. þeir fá egi naþ sciponom 31₁₁. (þeir) fá nú ecki at gort 61₁₉. þeir fá ser fiáB 76₂₂. þann mann er nu fáse traútt slíker i heimi at gótsco sem hann er *StH.* 153₂₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Þatki at ec fa mala minn falslavst *M* 48₁₁. at ec fa þer eigi þat er þv beiðiz *P.* 97₁₈. at ec fa leyfi 185₁₈. þo at alldri fa ec þec 224₂₈. at ec fá þér i hendr herskip *Eg.* 104₄. sva at ek fæe líkn *T.* 75₁₂. at ek fai líkn *Mar.* 850₄. at ek fai minni hialp 850₁₈. — *Et.* 2. hældr en æigi faer þu glæði þina *ÓHm.* 33₂₇. þo at þu faer allan heimenn vndir þec laget *Al.* 157₂₀. at þv faer ivir hann stigit *P.* 97₉. at þv fair steininn 84₁₂. at æigi fair þv þinn hest 192₂₂. — *Et.* 3. þo at maþr fæe afláts hug allra synþa *StH.* 137₇. drekcom sva andlect vín at þat fæe a oss 191₁₁. nema hann fæe iþrvn síþan *Grg.* i. 1, 12₈. nema hann fæe lögvörn fyrir sik 1, 56₈. nema hann fáí biarg quið 1, 67₂₄. at ueidi-maðrinn faai þi sidr fundit hann *Stj.* 71₁₉. at hann fæe hænni fuglenn *Str.* 37₁₄. — *Flt.* 1. vér fáem efling af guþe *StH.* 111₁₀. vit faem nockot gort *Al.* 137₂₇. at ver faem æigi væl til gort *ÓHm.* 43₂₄. at ver faim við þeim seiþ (=sét) *Jv.* 125₁₄. aðr en ver faim rekið yðr fra mer *P.* 41₁₂. at þar af faim ver hart oc haðulegt aptrkast *T.* 91₂₈. — *Flt.* 2. vil ec þess beiþa af yþr at eir (=ér) fält oss .iii. scip *Jv.* 47₁₈. konv þa er ek vil at ið fält oc fastnit mer til eigin-konv *Stj.* 411₁. Hvat mælir hann til? At þér fáit mér eigi minni sóma hér, en ek á ván á Íslandi *Bs.* 1, 18₂₇. vilivm vit ok biodom at þer faet korsbræðrom lyklana *DN.* 2, 43₂₄. viliv vit at þer faet þat aptr korsbræðrom 43₂₉. — *Flt.* 3. þót þeir costgræfi gaman veraldar ennar epa epterlífi at þeir fáí *StH.* 165₁₀. at eige fæe menn scapa af dæne þeim *Mpb.* 93₂₂. at kirkiur oc klærkar fæe frið *T.* 66₁₇. at þær fæe

nockorar skammer 68₉₀. at goðer menn fæc frið 70₂₂. at þeir fæc hans sœmð allre fyríkomet 120₆.

Boðháttr.

Et. 2. faþu vittnes til þess *StH.* 171₂₀. fa þu oss alla atvinno þa es vér þurfom at hafa her í heíme 200₁₇. — *Flt.* 2. fæc mer hest oc vapn *P.* 127₂₂. fæc mer cleði mín *Fs. Suð.* 92₂₂.

Nafnháttr.

engi má hiólpina fæc *StH.* 156₇. hann scal sialfr fæc hvþir til *Grg.* i. 1, 13₄. at hann scyldi cristnat fæc noreg *Jv.* 33₁₀. hann biþr ser ecke fleira fæc 77₁₉. kvaz sialfr mýndv fæc ser vistir 77₂₀. at hennar fætr mætti huilld eðr nádir fæc *Stj.* 59₂₁. Eigi skalltu meiri gledi eðr yfiruettiss fagnað fæc 63₂₄. at ek megí af henni syni fæc 112₂₁. þeir munu fæc uallid yfir uerolldinni 114₂.

Hluttaksorð.

nackorr uirðulegr maðr kom til hans . . . faande (*tradens*) honum tiv pund silfrs í hond *T.* 20₁₀.

Skyldarorð.

segia þeir, at epter loglegum rettyndum se þiliker curie í hæendr fæcande (*tradendos curiæ*) *T.* 60₈.

Þátið.

Framsöguháttr.

Et. 1. Sia er minn lýþr er ec fek meþ blóþe míno *StH.* 52₁₆. fecc ec þeim reipskióta 201₁₄. þat lip er ek fecc þer *Jv.* 49₁₂. alldri fyrr fec ek sva mikinn fagnað *Str.* 43₂₀. þa fecc ek sva stor sar *P.* 120₁₆. — Et. 2. Hann toc einn kastalann. er þv fect eigi aðr vnnit *P.* 109₁₆. alldre fect þu annan (scaða) iamnmikinn *El.* 23₉. taffis hauggit, þat er þv fekt *Fs. Suð.* 12₂₁. uil ek at þu segir huadan þu fekt gull þat *Fth.* 1, 349₆. hui fektu mer þenna ræidskiota 2, 12₂₂. her mattv fa sva micla sœmð sem aðr fectv osœmð *P.* 113₂₂. — Et. 3. hann feck ríki fyr utan haf *StH.* 46₂₄. hann fek

scapa 75₈₈. hann feck þau svor 83₇. er hon fek þessa gift af goþe 134₃₂. feke hon helgan anda guþs 139₃₃. — Flt. 1. ver fengom sva til gett (=gætt) at ver heldom feno *M.* 23₂₉. ver fengum oll þau mæin af syndum varum *GNH.* 66₂₈. þat sama valld er ver fængum yðr fyrr *T.* 168₁₈. — Flt. 2. þa er þer fengoð hans ræði *ÓHm.* 41₁₅. þer fengvt eigi víp set *M.* 109₆. ver kollom til opala þeirra er þer fengvt með rænggv *Fs. Suð.* 156₃₄. er þit fæingut hans ræide *Flb.* 146₃₈. þer fénguð *JvC.* 76₈. — Flt. 3. fognopr upriso domini . . . es fengo viner guþs *StH.* 73₂₆. þeir fingo bráþan bana 125₂₁. fingo enn heilso tveir fótveiler 206₁. vnz þér fingo miscvnn *Mpb.* 39₈. nybreytne þa er Rvmaborgar hofþingiar fingo fir scemo 125₁₄. fingo þeir ser nv órnar vistir *Jv.* 30₁₆. með allan her þann er þeir fíngv til 26₂₃. fingu *Eg.* 42₁₀. 48₁₄. 57₁₄. 211₁₄. 232₁₃₋₃₁. lið þat sem mest féngu þeir *JvC.* 65₇. fíengu *T.* 496₁₇. *Flb.* 3, 426₁₆. *Trist.* 207₉. engver fengose honum íafner *Ag.* 9₁₆. uarla fenguz íafningiar þeirra *Þ.* 222₂₇.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. oc fenga ec þar með fe mikið *M.* 83₂₅. þott ec fenga meira 177₁₉. þenngill efek stef fenga 188₂₈. oc alldregi fenga ec huilld *Str.* 31₃₆. at ec fenga hans dottur *Þ.* 225₇. at ec fenga slíkan vtíma *Fs. Suð.* 108₉. at ec fenga (eigi) nockot at giort 143₅₂. ef ek fénga þessa konu *JvC.* 59₃₀. ek fínga *Fms.* 7, 130.v.l.1. ek fengi 1, 130₁. ek feingi *Mar.* 850₁₄. ef ek feingi tafit *Isl.* 2, 444₁₉. — Et. 2. þot þu fengir undir þec lagt alla heims bygd *Al.* 132₁. villda ec at þv fengir mer bref þit *M.* 105₁₄. ef þu fengir mer konu *Flb.* 1, 289₁₅. aldregi fengir þv hann síðan *Þ.* 93₈. — Et. 3. ef Alexander fenge nat honom *Al.* 110₂. sva mikit at spent fengi umb mesta fingri *Ag.* 49₈. at Zardan fengi heilsu *B.* 101₁₇. at hon finge þat rap nackvaþ til gefit *Jv.* 13₁₆. at enn hvite fíngi bana 13₂₂. — Flt. 1. at vér fengem sva fast haldit þesso micla ríke *Al.* 119₂. ef ver fengim enn tek- it hann *Þ.* 99₇. ef við fengim ivir þat (dýrit) stigit 120₁₅. at ver fengim halldit staðinom 276₃₂. æf wer fengim noccot at gort *SpR.* 135₃₀. ef við fengim ór komit .iiij. steinvm gaðaðinu *Fs. Suð.* 153₁₃. — Flt. 2. ef þer fengt drept

hann *M.* 91₃₀. — Flt. 3. ef þeir fenge cristni fyrir hælgi þessa dags *GNH.* 61₁₂. með því lípe er þeir fingi til *Jv.* 104₃.

Hluttaksorð

at maþr se fingenn annarr í staþ minn *Jv.* 84₃. fenginn auðr Serkia *Al.* 45₁₂. þa er herfinginn lítom vér. mvmom ver þa hve goþ leýste oss *StH.* 52₂₆. niota fenginnar frægðar *Al.* 119₃. at fengnum andsvorom spurðra luta 51₁₁. at þiliker klærkar se hans monnum i hændr fængner *T.* 59₁₀. þa er meðalgongumenn hóðu af herra pavanum verit fængner 194₁₁. menn þa er keisari hafþe fingeþ honom *Jv.* 33₂₀. þa er hann hafði tekið við exi þeirri, er Skallagrimr hafði fengit í hendr honum *Eg.* 127₁₂.

Nýislenska.

fæ, fá; fáum, fáum; fékk (fekki), (feingi), fengi; (feingum), fengum (feingjum), fengjum; (feinginn), fenginn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Fæ jeg að bera pokann þinn? *JH.* 251₃. eg fæ ei losnað,—vil það heldur ei *ST.* 27₁₄. nú fæ jeg víst kossinn hjá henni 75₁₇. — Et. 2. a) fær: Gietnað þu fær | hingaðfuga Mær *Vb.* 25₃₁. og Heims Motlæted sie mier sætt, | þui sialfur fær þu Vanefnen bætt 35₂₂. þú fær ekki inngaungu *Pús.* 1, 111₁₇. b) færð: þú færð það nú ekki samt *JH.* 302₃. En þegar munninn mynda hennar skalt | þá mun þjer alt | forgefins reynast, færð sem í að velja *BT.* 27₁₆. fyrst að þú færð lamb, þá getur hún fengið grís *lð.* 1, 25₃. þú færð víst ekki neitt að gjöra hjerna í dag 4, 26₃. — Et. 3. Neisti guðs líknsemdar ljómandi skær, | lífinu beztan er unaðinn fær *JH.* 51₂₂. hjer er hann getinn, hann fær enginn *GT.* 96₃. — Flt. 1. hvar faum vier Braud að fæða | Folk þetta allt j senn. *Vb.* 23₂₀. uns vér fáum tekið hina miklu Priams-borg *Il.* 1, 40₁₇. — Flt 2. og svo fáld þjer sendingu þar á ofan *JH.* 275₁₂. en hjer þjer fáld hlutdeild í *GT.* 121₂₂. hvað mikið fáld þjer í kaup? *lð.* 5, 318₁₀. — Flt. 3. Tárin að ónýtu falla á fold, | fá hann ei vakið, er sefur í mold *JH.* 228₁₄. umsjónarmennirnir fá nóg að gera *lð.* 4, 58₂₂.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. so vnned fæe eg a þeim suig *Vb.* 127₃₁. Fæe eg Nad þa finst það ræð 140₁₅. að eg fái þá hugarró, sem eg hafði fyrst framan af *PP. NS.* 45₁₃. — **Et. 2.** En svo að fagran farfann kinna sett | þú fálir rjett *BT.* 28₃. — **Et. 3.** leitar hún ætið fremst og fyrst, | að fái' hún einhvern hræddan nist *BT.* 16₃. Það er ómögulegt, að hann fái lifað út þetta vor *Blk.* 81₃₀. — **Flt. 1.** so faum vier halldid Hylli Rijkismanna *Vb.* 86₃₃. svo ávöxt yðvars starfa | þjer ítran getið sjeð | og óðals-eyju þarfa | að oss vjer fáum tjeð *KJ.* 69₁₄. — **Flt. 2.** Fyrergiefed, so faed a mot | Fyrergiefning fyrer yðar Brot *Vb.* 45₃₄. vinátta mín mun aldrei fallast á, að þjer fáið þá konu, sem yður er svo lítt samboðin *PP. NS.* 46₃. — **Flt. 3.** Tárin að ónýtu falli á fold, | fái' hann ei vakið, er sefur í mold *JH.* 228₁₉. Eg ætla að sýna þeim þessa hluti, svo þær fái að vita, hver þjófurinn er *PP. NS.* 68₃₂.

Boðháttir.

Et. 2. Faderen ansar fa þu þier | Fylgdarmann, sem hollur er *Vb.* 169₁₁. Fáðu mjer keyrið mitt *JH.* 283₃₆. Fáðu' ei Loka fyrir vin *ST.* 192₃. Fáðu skömm, þú ljóti karl 193₃. fáðu þjer hesta *Íð.* 4, 93₃₁. *Þolmynd:* fástu ekki við veðurspár eptirleiðis *Íð.* 4, 26₁₆. — **Flt. 2.** fáið sinn helminginn hvorri *Tang.* 59₃. Fáið oss nú tvö naut 63₃₁.

Nafnháttir.

og bíddu' unz máttu lausan | fá mig úr líkams fjötrum *BT.* 70₁₁. menn að fá með sjer í fylgi 79₃.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. hungraður fleck eg Fædi *Vb.* 68₃. af Reidenne fleck eg Frid 82₃₃. en í því sama sötan fjekk jeg koss *KJ.* 150₃. hér fékk eg að sofna þeim blíðasta blund *ST.* 79₃. fékk jeg *BT.* 89₃. — **Et. 2.** Fyrir þa Freistni gillda, | er fleckstu að Reyna hier *Vb.* 80₃₁. þars þú glaður | þeim er gabbað fjekkest | mætir að munaði *JH.* 13₃. ljós fjekkestulýðum 77₁₃. þar fékkstu skot í gegnum nárann *Il.* 1, 113₃. þú friðaðir oss við föðurinn | og fékkst oss barna-rjettindin

GT. 68₃₀. — Et. 3. a) fékk: fleck sinn Pening einn sierhuør *Vb.* 17₄. Hun Fögnud fleck 25₃₅. — b) fékk: fékk það henni óendanlegs fagnaðar *Blk.* 39₄. Hann fékk þá samninginn *Íð.* 3, 254₂. Hann fékk samt ávæning af, að 4, 401₁₉. *Folmynd:* fjeckst ekki lykillinn *GT.* 124₃₈. — Flt. 3. Fögnud feingu megnan *Vb.* 5₁₇. Myrkur eingen það hondlad feingu *Vb.* 6₁₇. Fiskana so þeir feingu 23₃₄. á hverjum degi fengu hin litlu blóm Maríu nýrrar gleði *Blk.* 12₃₀. Fátæklingarnir fengu fyrst að kenna á því *Íð.* 4, 124₁₂.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. ef Heilax Anda Hialp eg feinge *Vb.* 76₁₇. so Dyrð og Dasemd þjina | Drotten feinge eg tiad 98₃₈. svo eg fengi fadmað þig að mér *Blk.* 106₁₇. ef jeg fengi því til leiðar komið *Rób.* 106₁₁. svo fljótt sem eg fengi þor og áræði til þess *PP. NS.* 24₃₈. — Et. 2. at þu hvatlega | yfir hafsgeim dimman | fengir fram komizt *OK.* 4, 218₇. — Et. 3. og ljóss og sigurs lif sitt fengi | í ljóma sveipað eins og þú *KJ.* 127₃₈. og sízt þó fengi sólu mót | í sannri hæð að skarta *ST.* 281₁. Flt. 1. vier so frialser færur | enn feingjum Hefndagiöld eingen *Vb.* 10₃₈. Himna so feingjum Vist 28₈. mjer þætti miklu betra, að við fengjum duglega skúr *JH.* 252₃₆. ef við fengjum nokkuð í pokana 255₈. Förunautur minn annaðist um, að við fengjum nýja hesta *Íð.* 2, 120₁. Maðurinn sagði, að vjer fengjum ekki að sjá auglit sitt *Tang* 24₃₄. Flt 2. á að vera fengjuð, enn eg hefi ekkert dæmi við höndina. *Visnabókin frá 1612* hefir eldri mynd: ef þier feingled j minne lagt 36₄. að þier ei hneyxlan feinged 37₃₀. — Flt. 3. að það væru að eins áreiðanlegir og góðkunnir menn, sem fengju lán hjá kaupmönnum *Sm.* 119₃₆. Girard sá um, að þeir fengju sómasamlega greptrun 152₃₁. Það var því ráð Ebbu, að þær fengju sjer eitthvað í hendurnar *Íð.* 1, 254₁₀. þeir hjeldu og, að þeir með þessu fengju hreysti og hugrekki þeirra sem etnir voru 4, 187₁₆. *Hin eldri mynd:* Hionen feinge *Vb.* 99₃₆. allar feinge 135₈. Gydingar feinge 160₈. Judar feinge 161₈. so allar feinge godan Enda 178₈. þó ekki fengi þeir akurinn plægðan *LLH.* 5₈. að heiðingjar fengi ráð yfir landinu 21₃₉. hvaða klæðnað þeir fengi á síðasta degi 27₈. Þó að nú dæmisögurnar ekki þá þegar fengi á hugarfar manna 33₁₆. að Prússar fengi öll yfirráð á Þýzkalandi *PM.* Ág. 259₃₀.

Hluttaksorð.

endir lifa, endir kifa, | er þú þráðir, | fenginn er *GT.* 102₁.
að fenginni frægð *JT.* 26₇. að honum þætti gaman að sjá
þann mann, sem gæti fengið sig til að fara þaðan burtu *Íð.* 4,
29₁₀.

Falda.

Forníslenska.

feld, falda; fǫldom, faldem; felt, felda; feldom, feldem; fald-
enn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Ef maðr feldr ser til velar við kono oc varðar þat
florbavgs garð *Grg. i.* 2, 47₁₉.

Nafnhátt.

Stála kendi steykkvilundum | styrjar valdi rauðu falda
SE. 1, 676₂₅. Eigi mun sú er eigum | auðrær at mik dauð-
an | (Fold vill mens í moldu | minn aldr) blao falda *Ísl.* 2.
351₉. hún vill falda sér við motrinn *Ld.* 192₉. mun ek
falda þik með höfuðdúki *Nj.* 129₄₄.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. peitneskum félt ek páska | pálsunnudag hjálmi
Fsk. 76₈₈. bors niðjar feltek beðjo | blóðe hadds ok fróða *Eg.*
206₈. — **Et. 3.** Sleitu-Helgi | sekþauðigr felt rauðu *Ísl.* 1,
166₁₁. Ormr hrauðsk enn félt rauðu | Eiríks hirð *Ód.* 19₈.
— **Flt. 3.** allar konur felldu höfudúkum *Orkn.* 244₄ (= *Frb.*
2, 468).

Hluttaksorð.

áðr at yggjar brúði | élhvetjanda setja | hildar hjálmi fald-
inn | hoddmildingar vildu *Hkr.* 140₂₄. (*Frb.* 109₇). hjálmi faldinn
Eb. 29₁. Sólgrund Siggjar línna | sjaldan hefir um faldit |
jafnhátt 47₂₇.

I hinu nýja máli mun þetta sagnorð oflast vera veikt og ganga eftir a-beygingunni. Eg hefi að eins eitt dæmi við höndina: Fjallkonan trygg, þá faldar hvítt | og fornvín kveðju sendir ST. 279_{1r}.

Falla.

Fornislenska.

fell, falla; fjöllum, fallem; fell, fella; fellom, fellem; fallenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Ef ec fell or sauðlinum, þá matt þu hafa hann (hestinn) brott met þer *EL* 34₃. — Et. 3. þat scal (hann) láta sér í hug koma. þa er hann fellr a knéþ *StH*. 110₂₂. alldrege fellr hon 213₃. fellr sumt niðr i hia vegenom *B*. 18₂₄. — Flt. 3. (þeir) falla til iarþar *StH*. 57₁₀. Fyr þessa fosto falla niþr lester 62₂₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. fälle (hann) a kneþ oc syngue pater noster *StH*. 109₁₀. Hyggi at góþr at eige falli hann 178₁₂. falli fe hans allt j konungsgard *Fb*. 2, 170₈. — Flt. 3. Þuertre þau es vegge styþia at eige fälle þeir fyr ofvþre. merkia friþ oc samþycke *StH*. 101₂₈ (= *Leif*. 164₁₇).

Boðhátt.

Et. 2. Her næst fall æ kne i annan tíma *Mar*. 244₁₈. — Flt. 2. fallit til fþta mer oc biðit miskunnar *EL*. 89₃.

Nafnhátt.

svát þau (gopverc ór) mege eige falla fyr ofvepre diofoleg-rar freistonar *StH*. 102₁. kneþ scal falla tysvar et minsta meþ hverre tíþ 110₁₀. helldr kvro meirr ens millda | milldings en griþ villdi | vm folcsnaran fylki | falla liþsmenn allir *M*. 119₁₈.

Þá tíð.

Framsöguhátt.

Et. 1 fell ec nu *ÓHm.* 15₈₇. Fell ec nv *ÓH.* 26₈₄. fell ek nu sagde hann *Fb.* 2, 32₂. — Et. 2. æigi felltu herra (=herra) *ÓHm.* 15₈₈. Eigi felltu konungr *ÓH.* 26₈₈. æigi felltu *Fb.* 2, 32₂. Þa félltv sem maclict var *Fs. Sud.* 151₁₄. þeir (vargarnir) rifu í sundr alla bræðr mína nema þik einn, ok þó félltu *Fas.* 413₁₄. — Et. 3. þa fell hann ýr munne fiandans *StH.* 76₁₅. þa reis iób upp . . . ok fell til iarþar 97₁₄. adam fell í dauða grof *Eluc.* 34₉. hann sialfr fiell a grufu *El.* 35₁₇. hann sa þar konv eina þa sem honvm fiell vel i skap *Stj.* 410₈₁. Bjarni fjell af baki *Fbr.* 26₂₉. Su stærsta klucka sem þar var, fiell ofann or stoplinum *Mar.* 642₆. — Flt. 3. þesser fello þegar í pisler *Eluc.* 16₁₉. sumer fello a kné *StH.* 173₁₈. menn fello til iarþar *Mpb.* 75₁. Þar fellu .viþ. menn *Eg.* 124₁. miklo flæiri fiello *Stj.* 369₂₀. fiello þav til iarþar 410₁₉. i þessv striði fiellv af Jsrael .xl. þvsvnda 385₂₅. Í þeim bardaga fjellu 3 menn af Þorgíls liði *Fbr.* 23₂₂. aðrir þrir fjellu af liði þeira Þorgeirs 24₁.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. at ege felle hann þar *Eluc.* 34₉. *Þá varð hann á kin hoggvin aðr en hann felle *GNH.* 149₂₈. þeir nentu æigi þess at bida at siorr felle under skip þeirra *Fb.* 1, 539₂₁. stuccv af almi. | þeims iofvrr sveigþi | hvitmylingar | aðr Hvgi felli *M.* 146₄. þat hafa gamler menn mælt, at þess manz mundi hefnt verða, er hann felli á grúfu *Eg.* 74₁₄. Mer þotti sem fiodr nockvr felli af treno *SE.* 2, 283₇. — Flt. 3. EN ef færi þa felli under konung egner þess *Ág.* 48₁₈. En ef nokcorer fære þa felli undir konong allar æignir þeirra *ÓHm.* 60₈₁.

Hluttakssorð.

oc koma þar fram vm síðer er konungr var fallenn undir treno *Al.* 148₁₄. Nv sia Saxar, at konvngv er fallinn *Fs. Sud.* 140₂₇. at swa ageter hófðingiar scola væra fallnir ifra raðagerðum oc rikis stiorn *SpR.* 192₁₄. holld hennar . . . skæin huitara flurum ok fonn nyfallinni *El.* 87₆.

*) Í *akinnbókinni* er stungið d (ð) fyrir þ.

Nýislenska.

fell, falli; föllum, föllum; féll, félli; féllum, féllum; fallinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. þú fell eg aptur með öllu | j Efa sem jatat hefe *Vb.* 182₁₈. Faðir minn! | í faðminn þinn | eg fell og bið *ÓS.* 9₄. — Et. 2. og ef þú fellur, ertu hreinn *GT.* 97₁₈. Þú flýgur í blindni, þú flýgur ofhátt; | svo fellurðu' í ógæfu hafið *ÓS.* 43₁₈. — Et. 3. ef Alexander fellur *Il.* 1, 72₂₈. Þar fellur lokkur ljós um háls *JÓ.* 174₈. Enginn til foldar fuglinn smár | fellur án drottins vilja *ST.* 123₈. Hann faðir þinn . . . fellst á uppástungu mína *Þús.* 1, 93₈₈. — Flt. 2. Jeg sje, að þið fallið í stafi af orðum mínum *Þús.* 1, 114₁₂. — Flt. 3. j eina falla þeir báðir Gref *Vb.* 46₄. Arfi lýtur orfi, | allar rósir falla *JH.* 158₁₈. Fossar falla' í giljum, | freyðir kolblá röst *ST.* 99₁₀.

Viðtengingarátt.

Et. 1. Það skal líka verða hugsað fyrir þjer, þó jeg falli frá *Ið.* 1, 163₈. — Et. 2. væri betur, að þú fallir ekki svo skjótt fyrir spjóti hans *Il.* 1, 78₁₉. — Et. 3. Í skjalinu . . . stendur, að ef einhver falli, skuli annar koma þegar í hans stað *Ið.* 4, 54₄. farsæld hver þér falli' í skaut | fósturjörðin kæra! *ST.* 143₁₈. — Flt. 1. hvi leiðir drottinn oss í þetta land, svo að vjer föllum fyrir sverði *Tang* 39₈₈. — Flt. 3. Tárin að ónýtu falli á fold, | fái' hann ei vakið er sefur í mold *JH.* 228₁₉.

Nafnhátt.

Polmynd: og þú verður líka að fallast á hana (uppástungu mína) *Þús.* 1, 93₈₈.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. fjell jeg á nótum fast í söng | sem foss ofan af bjargi *BT.* 233₈. — Et. 3. fjell með honum frægð og snilli *GT.* 99₄. Ekkjan félt á það, sem Jóhanna vildi *Ið.* 1. 216₇.

Konráð fjellst undir eins á þessa uppástungu *PP. Sms.* 114₁₆.
— Flt. 3. fjellu fagar ár | fiskum kvikar *JH.* 27₁₁. Þá
féllu af villimönnum að eins tveir *Rbb.* 91₁₉. sveitir
þeirra fjellu á vígvelli *Ið.* 4, 103₂₆. En þar sem þeir fjellu,
ljotu landar hans síðan reisa minningarmark 4, 382₂. (þeir)
féllu til jarðar sem hávaxin furutré *Il.* 1, 124₈. Féllust þeim
hendur, | fálmaði geð *JT.* 46₁₅.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. En þó hann félli svo snemma frá . . ., hafði hann
fengið svo mikið aðgjört, að veröldin bar þess miklar menjar
PM. Ág. 52₃₀. Til þess ól jeg hann, að hann fjelli fyrir ætt-
jörð sína *Ið.* 4, 387₁.

Hluttaksorð.

En þú ert fallinn, brostin böndin, | sem bundu þig við
lífsins verk *GT.* 47₂₀. Fallinn er sá, er Ísland allan | átti
98₁₉. Því skal með sverði | til sigurs vega | fylkir svo fræg-
ur, | eða fallinn liggja *JT.* 46₄. lof valfallnra (=valfallinna)
BT. 261₁₈. synir þínir eru fallnir *Tang* 47₃₄. flestir þeirra
voru fallnir *PM. Ág.* 151₁₄.

Fara.

Forníslenska.

fer, fara; fðrom, farem; fðr, fðra; fðrom, fðrem; farenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. ec em vanr at fasta þa es ec fer til Benedictus
Leif. 147₁₈. ef ec fer með yðr á scip ýtt *Jv.* 107₄. þa er
ec fer af heiminum *Al.* 162₆. ælgi fer ec daglangt i brott
El. 71₁₅. — Et. 2. þa er þu ferr með ovin þinom *Leif.* 72₁₉.
þú ert furðuliga djarfr maðr Egill, útlagi Eiríks konungs, er
þu ferr hingat í land hans *Eg.* 186₉. — Et. 3. En síþan ferr
dróttenn varr heim i himinríkis dýrþ *StH.* 45₁₁. at hon (dúf-
an) mege sia skugga i vatne þess er hráþelect ferr at henne
i lofte 81₅. Nu ferr at firr 117₂₈. ef einløypr maðr fer

meðal kaupangrs oc heraðs *NgL.* 2, 38₂₄. ef hann fer ual með þui starfe 39₁₈. Nu fer maðr a skip annat 41₁₂. þa er sa sekr mork silfrs uið konung er eigi fer 61₂₁. þat sem millum fer 66₉. þa fer hann vt *B.* 18₂₄. tungl fer oc rær-
ezt' eptir sinni skylddu 133₃₈. — Flt. 1. þa es vér færum
ýr heime *StH.* 99₈₀. er ver farom heðan or þvlsa liose *GNH.*
66₂₄. er ver farom i brot *P.* 104₁₄. — Flt. 2. er þer fareð
þangað *ÓHm.* 62₂₄. er þer fareð með *B.* 114₁₈. — Flt. 3.
Nu fara þeir *StH.* 57₁₈. en hin eðpre fylke fara hverge til
hinnar ytre þiónosto 91₂₄. kirkior farase með heime 102₂₉.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. at fyrr geta ec bét synþer minar en ec fara ór heime þessom *StH.* 148₆. mvna þer betra þiccia at ec fara einn *M.* 37₂. at þu fær mér langskip ok þar lið með ok fara ek í viking *Eg.* 104₆. Skyllt er þat . . . at ek fara 235₈. Hvat berr til þess, at þu vilt, at ek fari þessa leið *Fbr.* 31₁₈. — Et. 2. biþec þic at þu farer aptr til heimkynna þinna *StH.* 132₃₄. þat rap vil ec til gefa með þer attv farir ecki lengra fyrst j brát *Jv.* 48₅. þat er ecki mitt ráð attv farir eptir þeim sama Þiðric *P.* 97₆. Hældr en þu farer i brott *ÓHm.* 43₂₄. — Et. 3. Fare (hann) síþan brátt til kirkio *StH.* 109₉. áþr maðr fare at sofa 110₈₈. til þess at eitrit fari ór hug-
nom 158₁₂. — Flt 1. segir hann at ver farim í dag á merkr oc scoga *Jv.* 28₂₈. þo at ver farem or heiminum *B.* 60₁₇ villi gvð at alldrigi fari ver þvilika usæmð *P.* 188₈₀. — Flt. 2. vil ec þvi yþr til kiosa at þer farit með minni eflingo *M.* 128₇. ek em sendr hingat . . . at segja þjer, egill, at jer feðgar farið til knafahóla *Nj.* 61₈₀. (farit *Nj.O.* 94₁₀). — Flt. 3. Sum-
ir (englar ero) til þess setter. at varpveita cost mannanna at þeir fare eige at fílscopom 153₉. vvarligt er at hæfþingiarnir allir fari fra lipino *Jv.* 114₂₂. Ef menn hafa eigi gengit við þingfesti þess manz er at var spurt. fyrr enn domar fari vt *Grq. i.* 1, 42₁₉.

Þaðháttir.

Et. 2. Ristu upp oc far til eigiþta lanz *StH.* 183₂. far síþan i anþekio *Mþb.* 55₁₈. Far herscilldi yfir oc brenn allt oc bæl *Jv.* 48₈. Farþu til brøpra minna *StH.* 72₂₄.

farþu nu anna til borgar hliþs þess es aurea es kallat 129₁₈. **Farþu** i iorsalaborg 176₂₈. **Farþu** at finna naúpstadda 192₄. **Flt. 1.** **Forom** nv baþir saman broþir *M.* 37₁₆. **For-um** nú aptr til bæjarins *Eg.* 143₃₄. **forum** þegiande *El.* 75₁. En nv þo at þeir se margir saman. þa **farom** i mot þeim *P.* 126₄. **Flt. 2.** **Fareþ** ér fra mer *Eluc.* 40₈. **fareþ** braut ér 40₁₁. **Fareþ** oc segeþ breóþrom mínom *St.H.* 72₃₁. **Fareþ** ér nu til gatna móta 165₆. **Fareþ** eige meþ langmæle i beon 195₂₅. **Faret** ér nv *Mþb.* 46₁₇. **Farit** ér oc leiþeþ hingat iacobvm 92₈. **farit** ér aftr 92₂₀. **farit** oc gerit mvstere Guþe 116₁₉. **Fare þér** *GNH.* 116₂₀. **Faret** heim aptr 192₃₁. **Fareð**, bræðr, seger hann 256₇.

Nafnhátt.

Ec ma fara i gegnom fioll *Mþb.* 45₁₂. Eigi veit ec mer verr fara vknaleic minn *M.* 37₁₀. (hann) baþ honom vel farase *Mþb.* 43₈.

Hluttaksorð.

mon koma a mote þer farande anna cona þin *St.H.* 132₃₁. þa com þar oc fiáandi farandi 153₂₀. væið(i)maðrenn cœmr þar farande *GNH.* 105₂₇. iarlinn com til farandi *P.* 125₄. (yrmlingarnir) rifa sua ok slita skeinandi hennar sidur ok þar ut farandi *Stj.* 97₁₀.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. oc for ec meþ boþorþ friþar alt i iervsaleim *Mþb.* 86₁₂. mikit starf oc vandræði hevi ec haft síðan ec for heim-an *P.* 106₁₆. hælldr fór ek . . . sem fyrst gat ek *T.* 250₁₂. for ek þa vijþa vm lönd *Fib.* 2, 136₁₆. Nu fór ek a yðvarn fund *Finnb.* 33₁₇. — **Et. 2.** þa er þu fórt heiman *St.H.* 132₁₆. hui fórtþu sva hingat til bops at þu hafper eige boþ-sémilict klæpi 168₈. ecki fortv at því með vęð *M.* 48₂₈. oc fortu illu hæilli hæiman *ÓHm.* 24₃₁. þv fort at beriazt við hæiðingia Madian *Stj.* 394₃₅. huersu fortu at *Finnb.* 26₂. — **Et. 3.** hvert fór adam þa *Eluc.* 30₂. sogþo þeir . . . hvé þat fór alt *St.H.* 73₆. Engell sa fór er mælt hafpe

við mic 92₁. hann fór hingat sialfr i heimenn 167₈₇. oc forsk þeim alt it greizta *Mbb.* 69₁₈. þa er honom micit i því vilnat er hann forse fyrr 87₇. enn þat fórz þó fyrir *Nj.* 87₁₄₆. — Flt. 1. Sóm vér stiorno hans i austre oc fðrom af þui at gæfga hann *StH.* 57₁. þat byr mer i skapi . . . at fara ei margar slicar sem þessi er ver forum vm ríjd *Ffb.* 2, 450₈₀. — Flt. 2. Sva fðroþ ér at seðkia mic með sverpom oc stongom sem pióf *StH.* 170₈₈. forvt er hyngat *Jv.* 128₁₂. er it fðruð austr til markarfljóts *Nj.* 109₅₁. þit fðrvð *Nj.O.* 168₁₈. þér fðrut norðr á Halogaland *Eg.* 35₄. — Flt. 3. þeir fóro apra gðto *StH.* 59₈₀. Oþro sinne (sýndesc) drottenn konom tveim þeim es fóro fra leiþe hans 72₈₈. Konor fóro með ilmandum smyrslum til grafar drotens *GNH.* 116₈₇. þeir fóro með skreppo sina *B.* 105₈₇. Vndz fyldesc tala þeira engla es fórose *Eluc.* 26₈. þeira es með honom fðrose *StH.* 72₈. oc fðrose þar þa öll børn þín 97₁₈. Miscunn oc et rétta fðrose a mót 118₂₁. oc fórose þar iafnan morg scíp *M.* 187₁₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Hitt þotti mer raðligra sagði Carl at ec fðra einn með feno konvngs *M.* 5₂₁. þottoz frændr minir nv ériþ hafa þott ec fðra nv i brot þapan *Jv.* 78₈₈. — Et. 2. villða ec at þu fðrer sændifor mina *ÓHm.* 2₈. ef nu fðrir þu brott sua buit . . . þa mœnde skiott vera mællt . . . seð her son Iuliens gamla *El.* 5₈. En þo væri mer þess þorf attv fðrir egi i brot ór borginne *Jv.* 86₇. væri bætr fallit. attu fðrir heim með oss *Þ.* 221₈. — Et. 3. Engenn kom sa þurfande til hans hærbærgiss, er af hans garðe gíafalauss fðere *T.* 37₁₈. fyrr æn sialfr hann fðere meðr þeim ærendum 222₁₁. sagþe bana palna við liggia fyrir harms sækom apr hann fðri þessa ferþ *Jv.* 40₁₀. at hann scyllde eige fra guþe líta þót allr feðrese heímr enn *StH.* 211₁₁. — Flt. 1. þat mvn þa sannazt. er þv drott i orð aðr en við fðrim heíman *Þ.* 130₈. þá vilda ek at vit fðrim i hernað *Nj.* 29₁₈. fðrum i hernað *sst. v. l.* 12—15. — Flt. 2. apr en þer fðrit ór landino *Jv.* 76₁. mynda ek þat vilia, . . . at er fðrit lægra *Nj.O.* 220₈₈. — Flt. 3. hann býþ at þeir fðri eigi or ierusalem *Leif.* 22₈₈. at þeir fynni æigi Herodem, er þeir aprt fðre *GNH.* 96₁. þott favþorbanar hans fðri þiðleip *M.* 216₂₄. aðr en þeir

fære til bardagans *ÓHm.* 19₃₆. ef nokcorer fære 60₃₀. at þeir færi heim *Eg.* 163₇. Æirekr konungr kaus at þeir færi yfir skoginn *Fb.* 2, 72₁₁. þo at englar förese (=fóresc) ege *Ehuc.* 26₉.

Nafnhátt.

þó hykk fúrviðu fóru | fleygarðs en mik varði, | beiðihlökk
fyr brekku | blikis harðara miklu *Gl.* 27₉₄. Nú frákr norðr í
eyjo, | [norn erom grimm] til snimma | þundr kaus þremja
skynde, | Þórólf und lok fóro *Eg.* 73₆.

Hluttaksorð.

En Þorkell havi bropir Sigvallda ferr í brot þegar er Sigvalldi var farinn *Jv.* 119₃. hann bergþe dauða í framför skyndelega sva sem of farenn veg *StH.* 75₃₃. þa atti hann næpsvñ a fornom vegi at leiga ser hest *Leif.* 88₁₀. ef ver hyggiom at verkom þeira es ýr heime ero farner *StH.* 102₇. Nu hefec faret yver þat er einkom er oss næpsýnlegast 111₆. Sva víða sem ec hevi farit vm heiminn *Þ.* 151₁₀. huerso sem hann hefer meðr konungsens goðs faret her til *T.* 19₇. maþrinn þafpi faritsc *StH.* 169₃₃. scip þat hafþe faritze *Mþb.* 39₁₈. hann leysti fra dæða in fyrsta mann es fareze hafpi 126₆.

Nýislenska.

fer, fari; förum, förum; för, færi; förum, færum; farinn.

Nútið.

Framsögnhátt.

Et. 1. gagn er það yður eg hiedan fer *Vb.* 35₆. Svo á eg heiti, | sem eg um heiminn fer | allan ýmsa veginu *JH.* 37₁₈. nú fer eg aptur til hinnar veðurnæmu Ilionsborgar *Il.* 1, 73₁₄. — **Et. 2.** a) fer: drag fyrst Augn wt af Auga þier | ept-er það sia til hvar þu fer *Vb.* 46₁₈. Vik hjer að vinur | sem á vági fer *JH.* 23₁₂. þú fer nú heim og heitin efnir fögur *GT.* 31₁₆. Ef þú fer að mínum ráðum, muntu sjá, að vel bregður við *Þús.* 1, 15₁₆. Þú fer alfarinn burt í aðra veröld *PP. Sms.* 108₆. b) ferð: og hvar þú ferð að *BT.* 153₄. segðu mjer, hvernig þú ferð að komast af með fje þitt *Sm.*

93₈. Jeg skil ekki, hvað þú ferð *Ið.* 4. 392₃₅. ef þú ferð að hlæja, þá er það dauðasynd 5, 314₂₈. Hvert sem hú ferð, þangað fer jeg *Tang.* 46₂. þú ferð ekki að mannvirðing 123₃₃. Ef þú ferð burt núna, þá segja allir, að þú sért búinn að svíkja mig *GP. ÞS.* 51₈. Þú ferð á burt, já burt með allt, | sem berst með þínum straum *ÓS.* 37₁₀. — Et. 3. gras það j Dag þu sier | sem Elldur skal þó eyða | j Ofn a Morgun fer *Vb.* 56₁₀. "Má-at hinn megin- | máttki guð | vindi valda, | þeim er fer vog yfir *JH.* 23₆. Sjer ei nje skilur þá hörmunga stærð, | sem að þjer ógnar og á dynja fer 50₁₈. þangað til bóndinn fer að slá 270₇. — Flt. 1. (við) förum þó betur með ykkur, en mennirnir fara með dýrin *JH.* 269₁₈. — Flt. 2. Og heill og heiður, hinir landar góðu! | sem hólmann gamla farið nú að sjá *JH.* 43₁₈. — Flt. 3. Svo frá heimi | til himinsala | frelstar sálir fara *JH.* 20₁₆.

Viðtengingarháttur.

Et. 1. þui fare eg ei hiedan að Herran kuad | Huggaren kemur ei j minn Stad *Vb.* 35₈. það er bezt jeg fari með þau bæði *JH.* 263₈. þeir kalla mig að héðan hratt | úr hlið eg ofan fari *ST.* 229₁₀. — Et. 2. mjer þó að farir þú fyrri | til friðsala himna *BT.* 69₁₅. og svo má binda, þó þú farir *JH.* 283₂. Farir þú til norðurs, þá fer jeg til suðurs *Tang.* 10₁₁. — Flt. 3. að ærnu fé sé ausið út til einskis, af því að ölmuþugjafirnar fari ekki fram með neinni reglu *Ið.* 5, 295₁₀. En Guði er hún alt eins kær, | þó engar fari af henni sögur *ST.* 284₁₈.

Bodháttur.

Et. 2. friði þig frelsarinn lýða! | far nú vel, Bjarni! *JH.* 110₂₀. Far þú skjótt til herliðs Trójumanna *Il.* 1, 82₂₈. Far þú ekki með ósannindi 96₈. Farðu vel ástmey! *KJ.* 128₈. Farðu vel, þú hrausta, hreina sál *ST.* 286₈. Farðu til Íslands *Ið.* 4, 93₂₀. Farðu af skipinu 93₂₁. — Flt. 1. förum öngul beittan beita *JH.* 165₁₅. friðum Fornjóts bur | og förum þangað *KJ.* 141₈. Förum þá á stað *Þús.* 2, 108₁₈. — Flt. 2. Farið ei, farið ei í koldimma skóga *BT.* 12₈. Farið þá út í bátinn *Þús.* 2, 109₈. Farið aptur og kaupið oss matvæli *Tang.* 24₂₃.

Nafnhátt.

Sá hann með himni | hvítskrúðaða | flugárum eldlitum | fara
meyju *BT.* 83₂₄. Flýta vil eg ferðum — | fara vil eg þangað
JH. 229₁₂. við skulum fara 264₁₈.

Hluttaksorð.

Kemur þá óðfluga | um auðan veg | mjer í móti | mynd
farandi *JH.* 231₇.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Og síðan út jeg fór *BT.* 12₁₀. Suður fór eg um
ver *JH.* 190₈. Þegar stúlkan kom með ljósið, fór eg að virða
hann betur fyrir mjer *Ið.* 5, 362₂₄. fór eg að taka eptir því,
að ýmsir smámunir hurfu á óskiljanlegan hátt *PP.NS.* 65₈.
— Et. 2. Boas sa sem fyrstu frá *Vb.* 125₁₈. þú fyrst á
fund útlendra manna *Il.* 1, 63₁₈. Gekkstú þrisvar þá | um
þelli-málfeta, | ok höndum hvervetna | fyrst um hola vél *OK.*
4, 124₈. Rafnseyri floginn frá | fyrstu öll rit að sjá *JT.* 23₁₁.
Í heiminn komstu' af hærum grár, | hótaðir dauða' og glötun; |
burtu fyrst sem bleikur nár *GT.* 45₁. — Et. 3. Fór kóngs-
sonur með þeim *Þús.* 2, 133₂₂. Allt þetta fór eins og stúlk-
an sagði fyrir 130₈. *Þolmynd:* en það fyrst fyrir *Ið.* 4,
107₂₈. — Flt. 1. við fórum næsta morgun heim til hallar-
innar *Þús.* 2, 165₁₀. Við fórum nú inn í grafreitinn
Blk. 105₈. Við fórum á veitingahúsið *Ið.* 5, 362₈.
— Flt. 2. hvernig fóruð þér að komast hingað? *Blk.* 101₈.
Þá er þér, þróttkir | þegnar Akkverja | í Týs leik fórut | til
Trójuborgar *OK.* 4, 62₈. — Flt. 3. Að því búnu fóru þeir
á stað *Þús.* 2, 162₂₂. fjöllin fóru í kaf *Tang* 8₁₂. enda
fórust menn hans þúsundum saman *PM.Ág.* 69₁₀. fórust þá
margir í troðningnum í borgarhliðinu *Ið.* 4, 107₂₄.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. vt fra eg Eingell fære *Vb.* 26₁₀. þo tru eg so
framm fære 44₂₇. Adam af jörðunni fyrri' en að færi *BT.*
62₁₉. að vera við því búnir, að allt fólkið færi yfir ána
Jórdan *Tang* 41₁₉. — Flt. 1. vier so frialser færum *Vb.*
10₂₈. færum við einhversstaðar inn ótilkvaddir, mundi oss

verða vísað á dyr *Ið.* 5, 293₉. kom okkur saman um að fá okkur hressingu, áður en við færum að skoða okkur um í kaupstaðnum 362₉. — *Flt.* 3. Þeir færu ekki með þig, ef þú hefir áræði að því skapi, sem þú hefir burði *Pús.* 1, 15₉. Tengdadóttir þeirra hafði talið stundirnar með mestu óþreyju, þangað til þau færu *Blk.* 129₈. jeg er hræddur um, að Íslendingar færu þá ekki að taka útlendingum vel *Ið.* 4, 70₃₀. Pilatus hótaði að láta höggva þá niður sem hráviði, ef þeir færu ekki burtu 100₁. til þess að eigi skyldi svo fara, að þeir gengi í lið með óvinunum og færu svo af landi burt *Tang* 29₈. *Hin forna mynd:* svo að þeir því fremur sjálfir færi að yfirvega hlutina *LLH.* 32₁₈.

Hluttaksorð.

leggurinn hafði elzt, og var nú farinn töluvert að framast *JH.* 302₂₆. Tölum við um tryggð og ást, | tíma löngu farna *ST.* 121₂. Oss var ei liðið enn úr minni, | öldu næstfarnri (=næstfarinni) þegar á | niður í svala yðvart inni | Eggert hinn snjalla náðuð fá *BT.* 116₁₅. jeg var með hana (skelina) úti í varpa, þegar farið var að slá *JH.* 302₁₂.

Fela.

Forníslenska.

fel, fela; felom, felem; fal, fæla; fólom, fælem; fólenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. færi ec at lögom oc felk þer a hende abyrgð hans at öllo *Grg.* ii. 112₁₄. þér a hende felec sœpe þa. er þv selder mer *Mpb.* 89₁₄. Fæper fel ec anda minn a hende þer *StH.* 175₉. þjer fel ek á hendi, Skarphjediinn, at hefna bróður þins *Nj.* 98₉₃. Líf mitt ok limar fel ek vndir þinni miskvnn *Fs.* *Suð.* 153₃₈. — *Et.* 3. Eige mon hiálpasc sa er felr synþer sínar *StH.* 61₃₈. sa er felr sic goþe a hende 88₁₁. hann má þui eryllegar hirþa goll sitt sem hann felr vandlegar 145₂₈. Kolskeggr felz á hendi Sveini konungi tjúguskegg *Nj.* 81₄. — *Flt.* 1. Tac þu, heilagr andi, andir orar,

þer (=þær) er ver felom þer á hende *Hms.* 1, 265₈₇. en vér felum í rúnum eða í skáldskap svá, at vér köllum þat mál . . . þessa jötna *SE.* 1, 214₂₂. — *Flt.* 3. Nu fela menn fyrir þeim omaga *Grg. i.* 1, 87₁₂. (þeir) fela sidan þannig sem Oddi syniz rapligast *M.* 106₁₁. þar felase æll guþs boþorþ ænnor í *StH.* 153₆.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. maþr má eige mikit goll varþveita. nema hann fele þat i iorþo *StH.* 145₂₄.

Boðhátt.

Et. 2. fel þec i nockorom leyndum stað *Str.* 77₁₇. Fel þu olmoso i scanti vesals mannz *GNH.* 31₄. Felþu sverþ þitt i umbgeorþ *StH.* 171₂. fel þu gude a hende allar þinar vonir *Fwb.* 1, 514₂₈. — *Flt.* 1. felom oss i beóna halde óro a alla vega sem mest under miscunn guþs *StH.* 79₂.

Nafnhátt.

grandvere hugar es at . . . fela alla hlute under guþs ful-tinge *StH.* 103₂₂. þar komo til iorsala borgar þess eyrendis at fela dóttor sina Guþi a hendi 130₁₆. (maþr scal) fela vón sína alla under guþi 142₂₆.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. þwi fal ec mic drottinn *SpR.* 130₁₇. ok þi fal ek mik *Stj.* 36₂₁. þessa hlvti agirndvmz ek oc bravt berandi fal ek i iorðv 364₁. — **Et. 2.** Se viþ þu at drecca or tunnonni er þu falt *Leif.* 113₂₄. þu falt æitrliga owwnd i þinum licam *SpR.* 139₁₂. þú falt fé þitt *Band.* 37₁. — **Et. 3.** guþ fal likam hennar *StH.* 8₂₂. hann einn fal sinn vænd 133₂₁. en sa fal apra tunnona *Leif.* 113₂₀. hann toc vit duconom oc fal i serc ser 114₃. (Clemens) fal sic meþ tárvm vnder bøner hans *Mpb.* 43₈. guð fal licam hennar *GNH.* 173₂₄. solen fal gæisla sinn *ÓHm.* 70₂₆. (hon) fal þat (barnit) undir guðs varnaði oc varðveizlo *Str.* 17₃₆. kerlingen fal sec a bac reffunum 77₂₈. longom fal solena *Al.* 31₁₈. Jesus gengr

þa er musterenó og fálse fyrir þeim *StH.* 87₁. fálse riddarinn valski *M.* 148_{6,11}. — *Flt.* 1. Wit fálum ocr *SpR.* 139₂₂. — *Flt.* 3. þeir er fáló andur sínar og sinna manna á hende scapera sínom *StH.* 55₅. þa fáló gyðingar cros hans í iorðu *GNH.* 139₇. og fóló flester menn gull sitt *Ág.* 71₂₂. fáló þa flestir menn gvll sitt *M.* 127₁₈. þau fáló sic á hændi guði *ÓHm.* 85₆. þæu fálóse á hænde guði *GNH.* 162₂₂. Þat var enn og (*r.* er) onnor | Olafr ne svic fálóse | odda þing í eyddri | Eysyslv gek heya *ÓH.* 18₂₅.

Viðtengingarháttur.

Et. 1. ek hreddomc at fyrdomasc ef ek fela (=fæla) þeg-iande í iorþo pund þat es Gop selde mer *Eluc.* 1₆. Til þess þad ek þriggia daga frest af drotni minum, at ek fæla þer á hendi þessar meylar *Hms.* 1, 294₆. — *Et.* 3. þa gek stvrimaþr til fvndar við muncinn at hann fæli sic undir þen-ir hans *Leif.* 139₂₈ (= *Hms.* 1, 245₂₀). dreyndi Þorvald Gizurarson, . . ., at Jón Loptsson fæli Pétri postula á hendi þá hjörð, er Páll biskup sonr hans hafði gætt *Bs.* 1, 145₂₈.

Hluttaksorð.

þa ena helgosto þionosto es Guþ hever hugþa til handa oss. og myklo es margfalldre dyrþ og hiólp í folgen. heldr en hugr manz ne eins mege at fulló of ranzaka *StH.* 77₁₀. og es eige fólgen stynr minn 80₈₁. fingrgoll þat es steinn sa (var) í fólgen 206₈₀. hefnd er folgin fvr ogom þinom *Leif.* 73₂₅. þæir varðvæita sic og sér á hende folgna men *GNH.* 179₃. Guðs miskunn gærir margha luti mannum kunna og synilega þa er mioc wæri firir mannum folgnir æf Guð willdi æigi birtaz lata *SpR.* 165₂₀. og hæwir hann til þærs marga luti birt firi mannum þa er aðr waro folgner mæðr sialfum han-um 165₈₀. toko þeir þa vpp læsafeit er hann hafði folgit *Frb.* 19₁. hann hafde folgit fe vti j ymsum stodem *Ffb.* 2, 158₂₅. geta þess sumir, at Egill mundi þar hafa fólgit fé sitt *Eg.* 320_{1,4,5}. hann fann þav þar sem þav höfðv folgiz *Stj.* 411₁₈.

Nýislenska.

fel, feli; felum, felum; fal, fól, faldi; *vth.* fæli, feldi; fálum, fólum, földum; *vth.* fælum, feldum; fólgin, falinn.

Nútið.

Framsögnhátt.

Et. 1. Varðveit þú, faðir, mig og mína, | á miskunn fel
jég oss alla þína *BT.* 182₂. jeg fel mína sök guði á hendur
Pús. 1, 23₃₅. og síðan fel jeg guði hitt á hendur *PP. Sms.*
106₃₀. — Et. 2. Fegin í fangi mínu | felur þú augun þín
JH. 236₁₈. Hvar sem þú felur þig í veröldinni, sleppurðu
ekki hjá refsingunni *Pús.* 1, 117₃₅. jeg mun finna þig, hvernig
sem þú felur þig *Ið.* 1, 264₃. — Et. 3. ógnin felur ró í
sér *JÓ.* 145₁₈. ýmsa þá kærustu' af ástvinum mínum | ískalt
nú grafarhúm felur mér sýnum 177₁₀. vér skulum eigi fresta
leingi þeim starfa, sem guð felur oss nú á hendur *Il.* 1, 44₁₉.
— Flt. 1. Kuikfie, Borger, Lyde og Lönd | til Lífis og godra
Næða | það felum vier a þijns Herra hænd *Vb.* 131₃₁. — Flt. 3.
Bláleit fannaþjöllin | fela' í skýjum tind *ST.* 100₃. saklaus
blóm | þau er ei synd þekktu, | felast fyrir þjer *JH.* 13₂.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Þó landahringur bylgjum blám | ey vora' í faðmi
felli víðum *JH.* 2₁₉. Hver veit nema náttúran feli í sér ann-
að afl meira enn rafmagnið *Ið.* 2, 96₁₇. getum vjer eigi
viðurkennt, að í orðum frelsarans fellist nokkur heimild til
þess fyrir páfa, að 4, 405₈. — Flt. 3. að Krists orð feli í
sér að eins nokkurn hluta alls sannleikans *Mil.* 102₃₁.

Boðhátt.

Et. 2. „byrg oss! fel oss!“ brast í jökultindum *JH.* 1₁₆.
feldu þig *Ið.* 4, 53₁₀. — Flt. 1. Felum drottins föðurhönd
| harma vora og hjartaþunga *JH.* 101₁₇. felumst undir
Grænlands jökulströnd 2₁₆. — Flt. 2. fellð svo enda | undir
Horndröngum *BT.* 127₁₉. felest þid uppi Fíallsins Hlið med
neste *Vb.* 113₁₈.

Nafnhátt.

hann hefir gert ráð fyrir því eins og sjálfsögdum hlut, að
allir menn hefðu sama ráðið til að fela sendibrjef *Ið.* 2, 53₁₉.
tilbúnar smugur til að fela í hluti 53₃₀.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. En áður eg færi, **fól** jeg barnið og ambáttina konu minni á hendur *Þús.* 1. 29,. Jeg hef gert það, ansaði hún, eður öllu fremur systir mín, sem jeg **fól** það á hendur 37₂₅. Jeg varð hræddur og því **faldi** jeg mig *Tang.* 5₂₁. — **Et. 2.** Treystir þú og **falst** þig | hans tryggri hendi *JH.* 119,. — **Et. 3.** a) **fal**: Og móðir mögu vekur, | því morgun gyllir brún, | og hulu myrkra hrekur, | sem hliðir **fal** og tún *JT.* 8₁₆. Þar sem að eygló í eldskýum hnigur | eilífa móðirin skauti þig **fal** *ST.* 84,. af baki fór hjárðsveinn, þar bergið iðu **fal** 97,. Þó færir þú mér dimman dag | nið'r í djúp sem geislann **fal** *ÓS.* 39₄. Grikkir létu smíða tréhest geysimikinn, og í honum **fal** Odyssevs sig *PM.* Ág. 16₃₀. Marius **fal** þeim manni, er Súlla het, á hendi, að semja um það efni við Bocchus 78₃₂. hún hljóp og **falst** í dimmum sorgargeim *ST.* 44₂. höfgum stýrum **falst** þér röðulroðinn 154,. — b) **fól**: og á því (þessu tré) **fól** hann sinn anda í hendur föðursins *LLH.* 115₂₇. konungur **fól** vezirnum ríkisstjórn á hendi *Þús.* 1. 3₈. **fól** gimsteinakaupmaðurinn lík hans varðveizlu húsráðandans 2, 172₁₆. hann **fól** þau vernd og varðveizlu hins himneska föður síns *Blk.* 53,. hann **fól** einum þeirra ekknaheimkynnið *Ið.* 6, 157₂₄. Þá **fól** hann einni ætt á hendur að fylgja lesta-mönnum *Ið. SG.* 31₂₂. skömmu seinna **fól** stjórnin honum á hendur að ganga í nefnd *Sm.* 171₁₇. sá kraptur, | sem að fjöllunum hlóð | og tróð fjótunum slóð | og svo **fól** sig í björg-unum aptur *JÓ.* 153₁₄. eins og moldvarpa, fold sem **fól**, | firrist hann lífsins dag og sól *ST.* 118₉. árshring gylti alda-fars á vegi | auðnu sól, er dimma **fól** ei nein 155₁₂. — c) **faldi**: Funded Lijked flutte heim, | **falde** j hwse sijnu *Vb.* 164₃₇. **faldi** hann sig þar *Þús.* 1, 54₁₁. hann **faldi** sig í fossi einum *HB.* 47₂₀. — **Flt. 3.** a) **fálu**: menn sögðu dæmisögur og **fálu** þar í sannindi þau, er mönnum skyldu hugföst *LLH.* 33₉. spámennirnir **fálu** sig fyrir ofsóknum Akabs konungs 81₁₈. þeir **fálu** biskupi á hendur að kjósa til ferðar með þeim þann Íslending, er *Fjöl.* 3, 2, 23₂₅. Á dögum föður míns **fálu** menn gull sitt og gersimar *PM.* Ág. 153₂₈. Þjóð-

stjórnarnir **fálu** Napóleoni það erindi á hendur 233₁₀. undir líki þessa stríðna skógarpúka **fálust** hið innra dýrlegir gripir *Ið.* 6, 272₈. b) **fólu**: Grátum ei kvenna sezta sólu, | sem eptir langan æfídag | heimaskilnaðar fjöllin **fólu** *BT.* 148₉. þeir **fólu** hann guðs forsjá á hendur *Pús.* 1, 64₂. eyjarskeggjar **fólu** sig *Ið.* 1, 196₁₇. — c) **földu**: þa hinir vngu menn sáu mig og þeir **földu** sig *Job.* 29₈ (*Guðbrands b.*). eg vissi ei, | er þúfa hvarf mér hæsta þín, | hvort að **földu** hana sjón | haf eða tárin mín *ST.* 95₁₈.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. að Krists orð **fælu** í sér að eins nokkurn hluta alls sannleikans *Mill.* 102₂₂.

Hluttaksorð.

a) **fólginn**: var sú (aðferð) **fólgín** í einstökum athöfnum, er táknuðu lærdóminn. er nema skyldi *LLH.* 33₂₆. uppgötvun hinna **fólgnu** muna *Ið.* 2, 54₁. ekki eru allar ástir í andliti **fólgnar** *PP. NS.* 53₂₄. jeg gróf upp aptur hinar þrjár þús- undir sekkina, sem jeg hafði **fólgid** *Pús.* 37₂₆. læknislyfin, sem jeg hef **fólgid** í skaptinu 49₁₆. jeg hef **fólgid** kistil í herbergi mínu 99₇. að hin dýpsta og sannasta eðlisgrein goðanna væri í ódauðleikanum **fólgín** *Stoll* 6₃₈. — b) **falinn**: Nú er mæringur moldu **falinn** *BT.* 178₄. Barnunginn bliði | bjó á móðurskauti | ást**falín** ungri | algleymisværd *JH.* 222₇. þá uni jeg mér efst við gil | í einverunni **falinn** *ST.* 227₁₂. Svo dylst opt lind und bergi blá | og bunar táhreín, skugga **falín** 284₁₆. var honum þá **falín** á hendur öll herstjórn austur í Asíu *PM. Ág.* 85₁₇. að Gygingar hefðu með sjer **falið** fje *Ið.* 4, 126₅. frelsuð frá holdi | **földu** í moldu | er nú ung meyja *BT.* 165₂. Þa Hiördu og Lyd sem hefur þu mier | a Hende **faled** *Vb.* 93₂₄. trjed, sem báðir konungarnir höfðu **falið** sig í *Pús.* 1, 10₆. hann hafi þá **falið** það annarstaðar *Ið.* 2, 42₂₆. þeir leita að einhverju, sem hefir verið **falið** 52₂₆. í hvert skipti sem þýfi er **falið** 53₃₀. Vespasianusi varð það til lífs, að hann gat í tíma flúið og **falizt** 4, 113₁₁. komu þá og félagar þeirra, er í hestinum höfðu **falizt** *PM. Ág.* 17₁₁.

Falinn hneigist sem alinn.

Feta.

Forníslenska.

fet, feta; fetom, fetem; fat, fæta; fótom, fætem; (fetenn).

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. ygs fet ec lip at smípa *M.* 15₂₂ (= *Fms.* 6, 170₁₄). Hygg víse at, | vel sómer þat, | hvé þylja fet, | ef þogn of get *Höfuðl.* 3₈ (*Eg.* 351). Dáðsterk dýrðarmerki | dólgmínnígs fet ek inna | skýbjóðs skelfíhríðar | Sköglar borðs hin fjorðu *Fms.* 2, 279₄.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. en svá fjarri ferr, at ek feta þangat *Fas.* 2, 284₂₇. — Et. 3. fældr ok byrgör, en feti þó hvergi | fúss í braut ór völundarhúsi *Lil.* 92₇.

Nafnhátt.

(hann) ætlaði, at hann mundi feta til síðar *Ísl.* 1, 146₂₄. (þeir) þottuz vita at þeir mundu feta heim *Fib.* 1, 97₂₀. Sá maðr er þingferr, er hann má . . . feta leið einn saman þar er honom er kunt *Grg.* i. 1, 160₁₈.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Jöforr hygge at, | hvé ek yrkja fat *Höfuðl.* 19₈ (*Eg.* 356). Nú trað ek hauðr um heiði | hundvillr því ek fat illa *Eb.* 74₈. fat ek dros ok man kiosa *SE.* 2, 363₁₉ (= 490₃₁). fat ek vârkunnar vinnur *SE.* 2, 226₂₂ (= *Gr. Afh.* 139₉). — Et. 2. Biorrn faztu opt at arna | ís fyrir mer af visa | goðs meguð gott of raða | gunnríðr því at vel kunnvt *ÓH.* 55₂₁ (= *Hkr.* 274₁₄). — Et. 3. oddherðir fat gerða | . . . | lönd síns föður röndum *Hkr.* 155₉. hann fat eigi til dyranna *Fs.* *Suð.* 22₆₄. hann fat af því heim, er hann sá ljósit *Grett.* 46₁₈. — Flt. 3. Annan dagh eftir fauk sua sandrinn at menn

faatu trautt leid sína j sumum stodem *Isl. Ann.* VII. 1300. S. 262_{ss} (=Bs. 1, 804_s). hvarfla þeir aptr ok fram ok fátu hvergi *Fas.* 3, 401_{is}. en firir myrkurs sakir þa fatu þær æigi hæim *Flb.* 1, 97_{is}.

Nýislenska.

Í hinu nýja máli hefir þetta sagnorð veika beyging og gengr eftir a-beygingunnni, t. d.: en hann fetaði ekki í fótspor hans *Tang* 70_{so}. en þeir fetuðu eigi allir í fótspor hans 68_{is}. og fjallsins svo hrópandi fetum í spor *BT.* 92_i. lýðurinn hafði fetað í fótspor konunga sinna *Tang* 68₇.

Flinna.

Forníslenska.

flnn, flinna; flnnom, flnnem; fann, fynda, fynna; fundom, funnom; fyndem, fynnem; fundenn, funnenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. því at ec finne nv sem fyrr með ypr sanna vngon til var *M.* 141_o. þa finnec þar sétt (=sett) dæme vilnabar oc ípranar fyr augu hugar vars *StH.* 76_{ss}. Eonga sæc flnn ec í þessom manne 172_{ss}. oc flnn ec eigi *Leif.* 86_{is}. nv flnn ec at sannu at þu annt honum *Str.* 59_i. — **Et. 2.** oc seg mér ef þu flþr þa *StH.* 203_{so}. ef þu flþr þa 203_{ss}. oc er þú flþr in helga petr *Mbb.* 42_{is}. ef þu flnnr nokora þa huar sem þat er *Str.* 9_{is}. væit ek eigi hver sannendi þv flnnr til þess *Stj.* 406_{is}. — **Et. 3.** su ænd es vesol es etke flþr i sér af þeim góþom hlutom es nu tíndom vér *StH.* 91_{is}. ef hann flþr þat er stórom se avant 111₂. ef hann flþr eige þat er stóranmorkom sæte 111₃. En es hann flþr þa leggr hann sæþinn a axlir ser *Leif.* 58_{ss}. unz hon flþr 60_i. Eu er hon flþr kingona 60_{is}. es eki flðr i ser af góþom hlutom 64₂. Ef maþr flþr savþ i rett *Grg. i.* 1, 25₂. Ef maþr flþr

reka tre 25₃₄. ef hann flþr hinn sialfan 41₁₃. Nv flðr ivngfrv at svic ero gor *P.* 86₈. Oc finnr nv Sveinn konvngr att mikít stendr vndan víþ hann í vinfengeno *Jv.* 91₂₈. þo finnr hann at fullo at *Str.* 8₈. Velent finnr eigi þann mann *P.* 76₁₃. fyrr en hann finnr hann 125₁₉. þat finzk oft í sægom heilagra manna *StH.* 8₈. þat finse í kenningom dionisij biscops 91₂₁. — Flt. 1. er Grams (*r.* gram) finnvum *Jv.* 110₉. eigi veit ek, hvi vjer finnum hann eigi *Nj.* 88₁₅₈. ef vit finnum hann kuikan *Str.* 6₂₆. Ver munum sættaz er ver finnumz *P.* 251₂₁. er ver finnum vara bræðr firir *B.* 11₂₀. Sva finnum ver a bokom ritat 38₁₀. ver finnvme *M.* 42₁. — Flt. 2. ef ér finneþ hann *StH.* 57₁₁. viteþ ef necqvát finneþ ér þeira hluta 91₁₃. bióþit sölom þeim er ér finniþ til brupcaups ens 165₆. ef ér finneþ í scape ypro eþa atferþ. sòfund eþa reiþe 193₂₉. ef ér finnit hann *Mþb.* 101₂₀. ef nacquat finnið er *Leif.* 63₂₃. hvern es er finnit 77₁₀. siðan er þer finnið hann *GNH.* 94₉. þa er it finnez *Jv.* 17₂₉. þa er þer finnið *Eg.* 88₁. — Flt. 3. þeir finna guþ allðrege *StH.* 58₂₇. sumer menn finna þat til sem satt es, at 116₂. finna menn þa at þat var villa ein allt þat er hann hefer kent 155₂₈. En ef engi finnase ben a liki. þa er þat skróec *NgL.* 1, 67₂. þægar er þeir finnaz *P.* 204₅.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. ann ec þott ec elgi finnag | opt gvðveflar þopto *M.* 152₁₀. enda mætti ec þo hann finna at ec finna Þiðrik fyrri *P.* 138₉. nema ec finna yðr fyrre aðroviss gera viðr mek ok mitt rike *T.* 210₁₇. at ek finni þar eigi matéér ok mælingar *Stj.* 23₁₂. — Et. 2. kann vera at þu finner nockot þa firer *Al.* 133₁₂. at tu finnið á himni þat er þu gæft a iorðu *GNH.* 36₅. — Et. 3. at síþr finne hann þa er hann fyrdéme *StH.* 60₇. at eige finne hann yþr sofendr 62₂₁. at etki finni guþ þat í hugarfari óro es augo hans stygguisv víþ 93₇. svát etke finne guþ í mustere síno . . . þat es hann styggvesc víþ 102₁₄. en sa es vándr es. finne hann deóme leiprettingar póls 178₁₀. finni hann *GNH.* 75₁₂. — Flt. 1. Af þui er oss naupsyn . . . at vér leítem hveria skynseme vér finnem í þýþingo nafnanna *StH.* 17₉. vettir mic at nv finnim ver a scipino þat sem ver leitom *M.* 108₂₁. Af þui

scolom ver víþ buasc áþr. at ver finnemsc synþalauser *StH.* 48₂₈. lat þu hann sva gera at veðr se skyiat a morgon oc finnimk ver þa *ÓHm.* 25₃₆. enda er vsynt at vit finnimz sva vilgis opt *M.* 50₁₆. — *Flt.* 2. þó at ér finneþ á því sanna málstaþi *StH.* 4₁₃. vetti ec at simon myni eki mega þér til meíns gera þótt it finneze *Mþb.* 53₂₅. — *Flt.* 3. oc geri hann þér (=þær) iartegnir at menn finni at hann íþriz i hvginum *Grg. i.* 1, 12₁₂. Sua segiz at þeir aalar finniz ok faiz i aanni *Jndo Stj.* 69₂₃.

Boðháttr.

Et. 2. hofop þitt leystv | helio ór, | finn mer lindar loga *Rm.* 1₆. — *Flt.* 1. *Pólmýnd:* Nu sittv heill en hallar | her finnvme meirr þinnar | at unz ec cœm vitia | Olafr konungr mala *ÓH.* 80₆ (= *Hkr.* 307₁₇). oc finnumk a morgon firir sol *ÓHm.* 26₁₉.

Nafnháttr.

oc vil ec finna hann *StH.* 57₁₃. herodes ma eige finna iesum þó at hann leite 58₃₄. oc finna mono mic þeir er snimma vaka til mín 62₁₉. hon matte eige finna hann 72₂₂. ver megom finna rauf a kinn hans 76₂₆.

Hluttaksorð.

at hann væite þæim enga hialp heþan af, finnande þat til saka, at *T.* 187₉.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. fann ec enga dæþa sœc i honom *StH.* 173₄. ec fann sæþ minn *Leif.* 57, 58₂₇. hitt fann ec at þer var forvitni á *M.* 41₂₄. barnn er ec fann undir askinom *Str.* 18₁₁. — *Et.* 2. þu fant miscunn *StH.* 134₇. nytr þv þa þes er (þu) fant Suein konung *M.* 64₁₇. Þu fant mik sivkan oc synnafullan *B.* 99₆. Fantu nacqvæt iób vin minn *StH.* 95₉. — *Et.* 3. lagþe hann a axler sér saúp en es hann fann hann *StH.* 184₁. lucianus fann etke i háge þeim es þeir

grófo þar 204₇. líkamr hennar fanze eige 8₁₄. síþan* fanzk scipit ospilt *Mpb.* 8₉. varþ sa feginn es átti er fanzk 8₁₁. hann fanzk aldregi 90₈. þa fannzk svæinnenn hværgi *ÓHm.* 86₈. Fannz mikít vm hana *Frb.* 21₁₈. — Flt. 1. ver fundum þenna mann *ÓHm.* 83₈₉. vér funnum þenna unga mann *GNH.* 161₃₅. Her fundume ver nu Fiðr *M.* 80₂₈. Aðan er við fvndumz *P.* 194₁₈. þann tíma er við Hælnrekr konungr funnumz *T.* 244₂₁. — Flt. 2. Heimil varþ er ec heyrþa | hoddstriþir þer síþan | græn er gull bavtt hanom | grvnd er Magnvs fvndop *M.* 21₃₅. þá er þér funduz *Eg.* 35₁₈. er þér Eyuindr funduz 183₁₂. — Flt. 3. oc fundo borenn dróttén *StH.* 58₈₂. þeir sòmnoþo saman sállom þeim er þeir fundo 165₁₁. þa fundo þeir hversó 190₂₈. þeir fundo bý(scop) andaþan *Leif.* 135₂₈. Vnðr er ef eige fundo *M.* 79₁₂. — þeir funno Joseph oc Maria *GNH.* 68₄. Þeir funnu þegar svæinen 163₂₂. menn funnu þat ækki *SpB.* 195₂₁. þeir funnv ser til þessa einar afleiðingar oc aðrar *B.* 36₁₇. funnu menn þau bæðe saman *Str.* 10₄. funndu þær þar æina friða fru 12₈. þa er þv fundose þa cystost þv *StH.* 118₂₁. þa fvndose líc tveggja mœþgna *Mpb.* 33₈. rvnar fundose a steinþro pafans 73₄. Hann klædde hana rikulega með hinum villdastom klæðom. er í þui lande funndusk *Str.* 12₁₈. með hinum fægðstum notum er a Brætlande funnusk 15₁. bendr aller funnuse *GNH.* 163₁₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. áðr enn Sæmund fyndak *Fas.* 2, 278₁₀. áðr ek Sævið fyndak 550₁₈. ef ek fynda hesta mína ok vápn *Nj.* 12₇₈. ef ec fynni nokkon sva vitran *B.* 19₁₈. — Et. 2. oc fynder þu vin þinn *StH.* 145₉. at þú fyndir | uppi allt hjá Kroppi | álpollr Sððulkollu *Gr.* 105₂₈. Ef þu fynnir a torge tru fala, hværsu myndir þu caupa hana *GNH.* 35₇. — Et. 3. þa þræla er hann fynde vakendr *StH.* 62₁₇. gunnar spurði, hvat hann fyndi til *Nj.* 33₇₄. At sylgian fyndese *Mpb.* 22₂₇. — Flt. 1. mer þotti sem vit Sveinn konungr fyndime *M.* 77₁₈. helldr villdi gud, ath vit fyndimzt *Hms.* 1, 485₂₀. Guð

*) Í handritinu p = lat. post = síþan.

villdi, at við fyndimst 499₇. — Flt. 3. En Gormr konvngur reip (=rép) ecki j þetta sva at menn fynde *Jv.* 14₃. ef honom hefpe n[ac]kvat brvghit við þessa syslo svat þeir fyndi þat 124₃. ef þeir fyndi Crist *GNH.* 95₁₆. æf þeir fynni noccot er þitt væri a lanndino *SpR.* 51₂₂. — at Einnarr flvga mindi illan hvg a honom hafa ef þeir fyndiz *M.* 100₁. kveðz hvergi þykkjaz varbúinn við njáls sonum, hvar sem þeir fyndiz *Nj.* 92₂₂.

Hluttaksorð.

1) fundenn: þuiat fundenn vas annarr vátr vitranar heilagra *StH.* 204₃. steinn sa. es fundenn hafpe veret í oc-sa nýra 206₃₁. en nu es þar tóm fundengröfen 8₁₇. hve honom þótte funden sú breýtne 13₆. þu es fundin ert ón ranglæti 134₃. hafa fundiz í giliu ensker peningar *Eg.* 319₁₉. sva sem þeir verða fundner *T.* 71₁₂. varo þeir fundner 72₄. vusénior mæðr mikille agirnd fundnar 51₁₁. mæingerðum nylegha fundnum 78₁₈. — 2) funnenn: wirðez mer nu sæm hann (þæsse siðr) se witrlega til funninn *SpR.* 79₁₀. Sæll er sa er funninn wærðr flærðlaus felagi wiðr mec 168₁. þwi næst war funninn sæinn ungr maðr 186₇. En þæsser luter ero þeir enn er þa waro til funnir 82₁₇. en drepa skyllði alla þa kristna menn er fvnnir yrði *B.* 12₁₆. vopnum til þess funnum *T.* 252₁₃. oc hafa mænn hværgi þat funnit *SpR.* 51₂₄. ec man þa funnit hafa 83₂₄. hvar var þetta hit goða pell funnit *Str.* 22₁₅. Ec hevi engan þann enn her til funnit *B.* 19₁₆. oc þat til funnet *Al.* 124₁₂.

Nýislenska.

finn, finni; finnum, finnum; fann, fyndi; fundum, fyndum; fundinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. og á að senda hann til hirðarinnar, hvar sem jeg finn hann *JH.* 306₁₇. Í laufbrekku grænni þig löngum jeg

finn *ST.* 89₈. Eg finn hver kraptur líf mitt enduról 127₁₂. En alt um það finn eg að reiði Guðs hvílir þungt á mér *Blk.* 136₁₆. Jeg finn enga sök hjá honum *Tang* 132₉. — Et. 2. úti fyrir Fáskrúðsfirði | þú finnur það eyjarval *JH.* 134₁₈. finnurðu það með eldi' og eim | á áttatiu dögum? *JÓ.* 164₁. Þú finnur aldrei hnoss í heimsins glaum *ST.* 141₂. Þú finst ei gulls við glampa, | þar girndin brjálur vit 38₁₇. — Et. 3. og hleypur þegar hreppstjórinn | finnur hana á förnum vegi *JH.* 41₈. Og eptir því skjótari æfin oss finst | Sem augnabliks glöðværðir smækka *ST.* 179₁₇. — Flt. 1. við skulum segja konungi vorum frá háttum þínum þegar við finnum hann *FP.* 101₁₂. Á eyju fornri isa' og báls | vér augun bláu tíðar finnum *JÓ.* 174₇. Þá skal einum þakkir klökkar inna, | þér sem veldur nú að finnumst hér *ST.* 155₁₄. Enn ekki ætla jeg að seigja þér frá því fyrr en við finnstum *POS.* 67₆. — Flt. 2. Kveykið þjer brúðar | blysin norðurljós, | litum, þeim fegursta finnið *BT.* 128₁. Þið finnið ekkert í honum, því haugurinn er rændur áður *JH.* 277₁₁. Því velkomnir hingað á Frónbúa fund, | þér finnið hér alúðar vilja *ST.* 298₇. — Flt. 3. fatæk Hionenn finna | fullopt Herrans Vægd *Vb.* 101₇. systur florar sem hönum næstar, | suinnar vppa Ræded finna 197₁₉. Færri und sólar finnast tjaldi, | og fundizt sjaldan hafa þeir, | sem skylduverk við skatna haldi *BT.* 147₁₁. nú finnast fáir veikir *GT.* 125₂₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Auk mjer Tru Iesus líjka, | að eg þinn Krapt so finne *Vb.* 66₄. Huert skal eg flyia so finne Skiol 82₁. Finni jeg í Sódóma fimmtíu rjetfláta, þá þyrmi jeg öllum staðnum þeirra vegna *Tang* 12₁₁. — Et. 3. hann fare fra oss og jate, | að finne snart aptur þo *Vb.* 34₁₈. þui hann og Faderen finne | fræga vist 38₂₆. Sú grund er fræg sem Gunnlaug ól, | þó gróf hans hvergi finnist *ST.* 229₉. og er ekki við því að búast, að þeim finnist mikið til um bæina á Íslandi *Ið.* 4, 62₈. — Flt. 1. Komið því fljótt með mjer, svo að við finnum hann heima *Þús.* 2, 96₉. til þess að vjer finnum til almættis hans 176₂₂. — Flt. 2. *Pölm.*: Farðu vel, Bogi! | til betri heima, | svo þið fedgar finnist *JT.* 166₁₂. — Flt. 3.

Og sigurverk þar sá eg standa inni, | og seggir hygg eg traudla því líkt finni *JT.* 104₃₆. Egiptar eru ekki svo hörundsárir, að þeir finni til, þó varguriinn bíti þá *Íð.* *SG.* 92₂₀. Það tekur enginn til þess, þó þeir finni að því, sem á skilið aðfinningar *Íð.* 4, 71₄.

Boðháttr.

Et. 2. Þú í framkvæmd, fræðslu | finn þinn læknisdóm *ST.* 139₆. Vertu alteins og afi þinn | ástsæll við bræður þína; | eins og hann, næmt það illa finn *GT.* 143₁₁. móður fyrst og föður | finndu *JH.* 182₄.

Nafnháttr.

Jeg kem til þín minn foss í fjarðarklettum, | að finna þig um miðja sumartíð *ST.* 21₈.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. föður jeg fann á láði | og föður við skildi *BT.* 60₈. En eg fann ekki neinn *JH.* 141₈. þú fagra er fyrst í öllu | eg fann þig, heyrði' og sá *ST.* 40₃₄. Því fann jeg missi þess sem ei jeg átti 44₇. — **Et. 2.** hia Gude fanstu so goda Næd *Vb.* 25₃₀. Þu fanst hia Gude fagra Næd 95₇. *Pölm.* Fordildarlaus þú verk þitt vanst | virðandi' hið góða, fagra og sanna, | og hét því skeyta hvorki fanst | hégómadrýr né lofi manna *ST.* 274₁₁. — **Et. 3.** Í þínu skauti frið hann fann *KJ.* 41₁₀. því opt stein þjer í mein | þrautgjörn öldin | setja vann, samt hún fann | sömu gjöldin *GT.* 102₁₇. en ein vinnukonan fann hann (legginn) *JH.* 303₂. en hann fannst hvergi 303₈. — **Et. 1.** við fundum á einum stað klettaskoru *JH.* 255₂. fundum vér og fiskimiðið *JT.* 290₃₃. — **Flt. 2.** Fíotrum læstan mig fundud *Vb.* 68₈. Þjer eruð sá, sem funduð peningana *PP. Sms.* 24₂₀. Fjárjóður sá, sem þjer funduð . . ., er yðar eign 25₁₁. — **Flt. 3.** Vor hjörtu þann fögnuð þá fundu, | sem flýði því miður svo skjótt *ST.* 78₁₀. fundu Rómverjar engan bilbug á vörninni *Íð.* 4, 126₁₆. Menn hans fundu að því *PM. Ág.* 80₆. Margir menn fundu meiri

eða minni löngun til einhvers æðra 97₂₀. dósirnar fundust hvergi *PP. Sms.* 44₁₃.

Viðtengingarháttur.

Et. 1. enn vænna mundi mér þykja, ef eg fyndi Jakob og Maríu *Blk.* 110₂₀. — Et. 3. hann leitaði, ef hann fyndi einhverstaðar hinn goðumlíka Pindarus *Il.* 1, 108₂₀. var í henni (auglýsingunni) heitið 40 gullpeningum þeim, sem fyndi budduna *PP. Sms.* 147₁₅. áður hann fyndi hreysi það, er hann þó loks flýði inn í *Íð.* 4, 22₉. án þess nein vissa væri fyrir, að í þeim rústum fyndist þá það sem að var leitað 2, 5₂₀. þó að sumum fyndist nóg um *PM. Ág.* 172₂₁. hvert mannsbarn af Hugenottum, er í París fyndist 188₁₉. — Flt. 1. við mijna Bræður so semie hier, | að stíðar Næð þíjna fyndum vier *Vb.* 46₁₇. Andarstyrk einn veg fyndum 62₂₄. Ó! að fagran fyndum þráð *BG. Nj.* 83₁. — Flt. 3. það var nauðsynlegt, að börn, sem ekki mundu leyna því, er þau fyndu, skyldu fyrst sjá hringinn *Blk.* 115₂₇. til sönnunar fyrir því að menn fyndu til áhrifa guðlegrar náðar á hjartað *FP.* 74₁₉. þótti mönnum sem hvergi fyndust þeirra jafningjar *Íð.* 5, 347₅. Þeir, er slíkar bækr fyndust hjá, skyldu lífi týna *Tang* 156₁₉.

Hluttaksorð.

þegar menn fundu læk, er ei var fyrr fundiun *LLH.* 85₂. Margar hefir víf | vélar fundit *OK.* 2, 43₂. Þetta höfum vjer fundið *Tang* 20₁₈. þjer hafið ekkert fundið í minni hendi 48₂₂.

Físa.

Forníslenska.

Þetta sagnorð finst nú að eins í myndunum físa, físandí, fíls: hvarki þv þa þorþir | fyr hrözlo þinni | físa ne hniosa *Hárð.* 26₈. físandí rann hann Gísli *Grett.* 137₁₇. en hann fíls við *Ísl.* 2, 177 v. l. 10.

Í nýjari bókum hefi eg eigi fundið þetta orð nema í orðabók Konráðs Gíslasonar undir hinu danska sagnorði físe.

Fjúka.

Forníslenska.

fýk, fiúka; fiúkom, fiúkem; fauk, fyka; fukom, fykem; fok-
enn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. ef nockot stendr eptir eða fýkr fra oss *Stj.* 422₁₅.
ok fýkr af höfudit *Ld.* 40₁₁. — Flt. 3. fjúka tennrnar or
höfðino *JvC.* 74₁₆. man ek lesa saman axhelmvr þær sem
flvka eða fallast vm hendr kornskvrðarmavnnvm *Stj.* 422₆.

Nafnhátt.

Tók þá at fjúka *Grett.* 77₂₀. hann lætr fjúka harða tölu
ÍH. 1, 42 B ₁₂₄.

Hluttaksorð.

Var fjúkanda mjök ok kalt *Grett.* 160₄.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. stvndom fave hann fyrir sem vindli *M.* 41₁₈. sva
at af fave hofvþit 120₃₃. faúk af haufudit *JvC.* 76₁. hau-
uðet fauk af *ÓHm.* 36₂₇. fauk af höfuðit *Nj.* 63₄₃. höfuðit
fauk upp á borðit 155₂₅. ok nefndi tíu höfuðit, er þat fauk
af bolnum 158₂₆. sua at þegar fauk höfuðit af bolnum *Ffb.*
1, 198₁₆. hann fauk ór kerrunni 321₃₄. fauk af hofudit 2,
107₂₄. — Flt. 3. fvko tennrnar ór Búa *Jv.* 117₃₁. þá fuku
inn spænirnir *SE.* 1, 222₆.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. sýndist þeim sem eldr fyki út um alla gluggana á
kirkjunni *Bs.* 1, 7₈.

Hluttaksorð.

nv var fokinn kostur at sitia við dryck alla daga *Mar.* 283₁₄. nu er fokinn hans kostur at sitia við dryck nætur og daga 292₂₀. sá góði herra studdi mik á hverju ári með sinni ölmusu, en nú er hann fokinn *ÍH.* 1, 87₁₈₇. aðdrættir ok útvegur Háreks eru foknir *Fms.* 11, 423₈. þessi van er giorsamliga fokinn *Hms.* 2, 134₈. nú mun fokit í öll skjól *Nj.* 148₄₈. þikkir honum nú fokit vera í öll skjól *Gisl.* 63₂₈.

Nýislenska.

fýk, fjúki; fjúkum, fjúkum; fauk, fyki; fukum, fykjum; fokinn.

Nútið.

Framsöguháttur.

Et. 3. Fýkur yfir hæðir og frostkaldan mel *JH.* 50₈. Svo sem að hey | í hvössum vindi | fýkur fausklétt | um foldu slétta *JT.* 35₂₁.

Nafnháttur.

bædi síðan Brijxl og hoot | að Bonda lætur fluka *Vb.* 166₂. en löðr í lopt upp | langt nam fjúka *OK.* 12, 115₁₀. þegar alt er látið fjúka *JH.* 314₂₆.

Þátið.

Framsöguháttur.

Et. 3. Annan dag eptir fauk svo sandurinn, að trautt mátti finna leið sína á sumum stöðum *Fjöl.* 5, 13₂₁. aska og eimyrja fauk um allt *Ið.* 4, 392₁₄. — Flt. 3. eins fuku þá | um þvera völlu | vopnaðir menn | í vígra gusti *JT.* 35₂₂.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. þá var ekki við öðru að búast, en að margt klúr-yrðið fyki með *ÍGPS.* 2, 29₂₈.

Hluttaksorð.

Þókti Amgiad sem fokið væri í öll skjól *Þús.* 2, 245₄.

Flá.

Forníslenska.

flæ, flá; flóm, flæm; fló, flæga; flógom, flægem; flégenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. nv fær hann þann biorn veiddan oc flær af honum belg *Þ.* 149₈. ok flézt hann or kyrtlinum áðr *Bs.* 1, 442₂₄.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. oc synir hann þat monnum fyrr en hann flæ huð af *NgL.* 1, 25₁₄.

Nafnhátt.

scal hann flá af fit af fremra fæte hæggra megin *NgL.* 1, 31₁₄. lætr hann flá af því (dýrinu) belg *Fas.* 2, 181₇. sor hann þess vid Maumet, ath alla þa skyldi hann flá lata kvika *Fs. Suð.* 218₄₅. þa let hann flæ hana af klæðum *Hms.* 1, 372₈.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. fló ek af gyltar grísi | geitbelg *Fms.* 2, 249₁₆ (= *Syn.* 32₂₄). — *Et.* 3. Vermundr fló af sér ífrklæði *Sturl.* 1, 382₃₀. þa flozt hann or fantum *Ps.* 347₂₉. — *Flt.* 3. síðan flogu þeir scinn af honom kycom *Mbb.* 107₁₈. þeir flogu hann or klepom *M.* 221₁. Marga karla ok konur flógu þeir kvika *Hms.* 1, 548₈. þa flogu þeir þa ór fætom 2, 216₇. Síðan flogu þeir biorninn *Finnb.* 26₈. hinir suortu andar flogu af honum hudina kuikum *Mar.* 539₁₈. þann sem hinir suortu-
uztu andar flogu lifanda 1166₂₈.

Hluttaksorð.

sem hann veri fleginn kvicr *M.* 221₃. Þá var otrinn fleginn *SE.* 1, 352₂₁. Þa er því líkazt sem fiadrhamr veri fleginn af grip *P.* 92₁₇. eftir þat voru þeir (hafrarnir) flegnir *SE.* 1, 142₆. ef hann syner aðr en huð se af flegin *Js.* 121₁₆. en af sumum kykom skinn fleget *St.H.* 41₁₁. en af sumum qvicum skin flegit *GNH.* 186₁₆.

Nýislenska.

flæ, flái; fláum, fláum; fló, flægi (fláði, flæði); flógum, flægjum (fláðum, flæðum); fleginn, fláður.

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 3. Skjálgur af skuldunautum | skinn og holdið flær *BT.* 108₆. Sakleysið grætur, grimdin hlær | gullskreytt ráðvandan þjófshönd flær *ST.* 118₁₆.

Nafnháttir.

gláður flá gjörir hann fyrða *JT.* 250₂₀. er þá ráðið: uppi' að slá hann | og á staðnum heima' að flá hann 269₁₄.

Þátið.

Framsögnháttir.

Et. 3. Fló ok fékk mér | fylkir ríkr | af nauti níu vetra | nýfleginn belg *OK.* 10, 9₁. — **Flt. 3.** skáru þau (blótdýrin) svo á háls og flógu *Il.* 1, 20₁₆. skáru hann (uxann) svo á háls og flógu 44₄. flógu þeir geitr | í garði úti *OK.* 2, 133₆.

Myndir viðtengingarháttar hefj eg eigi fundið; enn eg hefj myndað þær eftir viðtengingarhætti í þátið af draga. Í alþýðumáli eru til veikar myndir: flæði, flæðir, flæð-um, -uð, -u. Til eru og í alþýðumáli ýmsar aðrar veikar myndir af sterkum sagnorðum, t. d. vth. þátiðar dæði, dræði, hlæði, sjæði, slæði, þæði af sagnorðunum deyja, draga, hlæja,

sjá, slá, þiggja; enn þessar veiku myndir finnast naumlega allar í prentuðum bókum.

Hluttaksorð.

konuefnið er eins og fleginn köttur *Ið.* 4, 391₁₀. flutti nýflegnar | fjórar utan | af söltum sæ | sela húðir *OK.* 4, 200₆. unz að beinið bert er flegið *JT.* 300₆. Gjalds er vant | við gleði vora, | skal það bændum | af baki flegit *JH.* 6₂₈. Hann hafði flegið börkinn af hríslukvistinum *Ið.* 1, 89₂₆. Þar var nautið flegið 4, 52₁₇. Húðin var fláð af eða skorin í sundur *Dýravinurinn* 1887, 43₄.

Fljóta.

Forníslenska.

flýtt, fljóta; fljótom, fljótem; flaut, flyta; flutom, flytem; flotet.

Nútið.

Framsöguháttur.

Et. 1. ið vitið eigi, hvárt ek flýtt á vatni *Fas.* 2, 545₁₁. — **Et. 3.** Sia mono þer hvar flytr einn ravþr sciollr *M.* 220₉. ór sarino flytr sva mikit bloð at hann úmegnir bratt *Al.* 147₂₈. tiaran su sem á vatninu flytr *Stj.* 123₂₈. ketillinn flýtr ofan með kjötligri feiti *Bs.* 2, 135₂₈. — **Flt. 3.** himneskar kenningar þeirra fljóta of alla veröld *StH.* 180₁₈. vellir flota af bloði *Al.* 41₈. Fogla eigv menn at æta. þa er a vatni flota *Grg. i.* 1, 34₁₀. rennandi vötn fljóta af ýmissum uppsprettum *Fms.* 2, 89₁.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. þikki mer er ec þecki | þunnisunga gunni | sem fleybrantar floti | fley meðal tueggia eyia *Sýn.* 35₈₁. at þar floti logandi lampi *Stj.* 76₂. at enginn hlutr floti 76₄. — **Flt. 3.** naddhrípar skal'k nipa | niót svát steinar flóte *Korm.* 37, 44₈.

Nafnháttur.

munum vér láta (skipit) fljóta hér í höfninni í nótt *Fbr.* 103₇. toku uðtnin at æsaz ok yfir at flota alla iðrdina *Stj.* 58₈. hlotu þeir þa seglunum ok letu flota *Fb.* 1. 478₃₆.

Hluttaksorð.

Görir huár þeirra þar fyrst sinn flotanda bekk af séer framm fallanda *Stj.* 75₂₈. En þa er hann cominn a flotandi furo er hann hefir favt sin a scipi *Grg. ii.* 331₁₀. hann skal veita bonda flotandi gnögð fyrri vðefa *Mar.* 284₂₆. sua muntu nu or annarri uestold æ huerfa ok falla i adra sem flótanda uatn *Stj.* 38₇. ellar hafi hann fundit þat dautt kuikendis flotanda ræ. sem hann hafi til lyst 59₂₇.

Þátíð.

Fræmsöguháttur.

Et. 2. þu framm flautz ok ut helltiz . . . til herfilegrar lostasemdar *Stj.* 230₁₇. — Et. 3. Fra upphafe heims flát daúpa forss yver alt mannkyn *StH.* 75₃₀. yfer hann flaut vatnet 80₈. þa flaut þar scipit heilt við baka *Mpb.* 7₂₀. um kono þa flout oc fór ferlect uorðan *GNH.* 155₈. Þar flaut firi landi dreki sá, er Þórólfr hafði gera látið *Eg.* 32₁₄. flaut mikít blod af munni hans *Mar.* 644₈. — Flt. 3. af oss flvto synþer i þeim dropom *StH.* 80₇. dæþir menn flvto vípa a senom (=sænom) *M.* 220₈. er margir flvto 220₁₆. en af os flutu syndir i þæim dropum *GNH.* 90₂₈. stræymðv vótnin i sinn farveg oc flvtv at vanda *Stj.* 355₁₈. þegar samstundis flutu skip Olafs konungs *Fb.* 2, 29₁₄.

Hluttaksorð.

at ek hefir þetta høyrð oc þat hefir flötet um .iij. bæa *NgL.* 1, 141₈. þau fela þat (hlandit) þegar i stad ok hylia med sandi. eptir þi sem þat hefir fra þeim flötit *Stj.* 90₁₂.

Nýislenska.

flýtt, fljóti; fljótum, fljótum; flaut, flyti; flutum, flytum; flotið.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 2. hvenær sem eg minnst á dauðann, flýtur þú öll í tárur *Blk.* 77₁₇. — **Et. 3.** Drottinn gefur oss það landið, sem flýtur í mjólk og hunangi *Tang* 39₄₀. — **Flt. 3.** allir í feiti dag og nótt | sem síld í salti fljóta *JT.* 249₁₇.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Hvorir okkar sem brjóta á móti þessu eiðfesta sáttmáli, fljóti heili þeirra til jarðar *Il.* 1, 73₈. — **Flt. 3.** í heimsins glaumi hygg jeg æ að fljóti | hverfandi skuggar, tál-dragandi þrjá *KJ.* 54₂₃.

Nafnhátt.

Lát ei leingur hér | líf þitt fljóta, | börr böllþrúnginn, | braut í tárur *OK.* 5, 78₂. aðalgagnið ætlum vær | alt af lífi fljóta *BG.Nj.* 71₄.

Hluttaksorð.

en í því leit hann mig slíkum bænaraugum, fljótandi í tárur *Þús.* 1, 31₁₆. varð hann eina stund | vatn fljótanda *OK.* 4, 210₁₀.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. jörðin flaut í blóði *Il.* 1, 98₈. Svo flaut líf lofðungs | laust í tárur *OK.* 5, 74₇. Frá djúpi náhljóð drundu grimm | og dreyri flaut á bylgjum *ST.* 234₂. svo að hún (örkin) flaut á vatninu *Tang* 8₁₈. — **Flt. 3.** og skrautbúin skip fyrir landi | flutu með friðasta lið *JH.* 39₁₅. þá flutu fögr | fagnaðartár *OK.* 4, 241₇. illvirkjarnir flutu í sínu eigin blóði *Rðð.* 100₁₉. formælingarnar flutu jafnframt af munni hans sem bólginn árstraumur *Ið.* 4, 28₈₀.

Fljúga

Forníslenska.

flýg, fljúga; fljúgom, fljúgem; fló, flaug, flyga; flugom, flygem; flogenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Né ek flýg, | þó ek fer *SE.* 1, 118₈. — **Et. 3.** Qlmoso góþe oc armvítke flýgr i gognom heimenn *StH.* 64₈. hann (örnenn) flýgr hæra an aprer fōglar 181₂₈. flýgr ær af scipi þvi er Bvi hefir á verit *Jv.* 121. hann flýgr síðan leiðar sinnar *Al.* 72. or flygr at honom 147₂₁. aren loccar unga sina oc flýgr yfir þeim *GNH.* 126₂₇. sva langt sem ælftir min flygr *Str.* 52₁₇. mannzens raki (=hráki) sa er flyghr af fastannda mannz munni *SpB.* 139₁₈. — **Flt. 3.** þar flíuga eige elldingar *StH.* 144₁₀. þeir er flíuga með helgom skilningom 163₂₈. þar flívgæ aldregi eldingar *Mþb.* 113₁₂. flívgæ foglar i borgina til hreiþra sinna oc vngæ *M.* 7₂₆. þeirra orð oc ærende fara oc flíuga um allar halfur heimsins *B.* 50₁. firir honum fléuga .ii. fvglar *P.* 175₂₆. opt fléuga .ii. fuglar firir haukum 175₂₈. .ii. fuglar er firir honum flévgæ 189₈₁. sva sem foglar flvgæ i loft af iorþo *Leif.* 79₄. ok flíugæzt þeir (hestarnir) æ *NgL.* 1, 46₂₇.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Þo at ek flíuga i lopt upp, þer ek þaðan gull, ef ek vil *Ps.* 52₁. — **Et. 3.** at þu taker oc vengena at eige flívgæ hon (hamingian) fra þer *Al.* 134. firir honum fellr mannfolk sem skotællr flíugi *P.* 179. ok fyrir þa sauk segiz at þar flíugi eigi nockurr fugl *Stj.* 17₂₈. — **Flt. 3.** get ec at þeir (foglarnir) flívgi þa til setra sinna *M.* 7₃₄.

Boðháttir.

Flt. 1. Flúgom vér með tuennom ástar vængom . . . til himneskra hluta fra iarþlegom girnþom *StH.* 182₂₂. Flíugum ver með tvinnum astar vængium . . . til himneskra luta fra iarðlegum girndum *GNH.* 81₁₁.

Nafnháttir.

þeim ástarvængom tueim má huers manz oNd **flúga** a himna *St.H.* 84₂₀. Ec ma **flívga** i lofte i ellz like *Mbb.* 45₁₁. Huessu sagðe spamaðren **fluga** til sin æin (=einn) af log-söndum *GNH.* 181₈. (Loki) ætlaði sér stund, at **fljúga** eigi upp fyrr en hann (sendimaðrinn) hafði farit allt torleiðit *SE.* 1, 284₁₉. *Auk hinnar reglulegu myndar finnast og myndirnar flúgla og flúga:* Huginn ok muninn | **fljúgja** hverjan dag *SE.* 1, 126₂₅. ok aldri (mundi hamarrinn) **fljúgja** svá langt, at eigi mundi hann sækja heim hönd 344₁₁. — sva sem foglar **flvga** i loft af iorþo *Leif.* 79₄. þa er nocqvorom svndosc ærvar **flvga** or lofti á menn 127₃₃. En allir so (=só, sao) þeir er hia voro dufo . . . **flvga** or husino i gegnom glugg til himins 134₉.

Hluttaksorð.

(járnteinninn var) suo huass sem **flúgandi** broddr *Mar.* 1055₂₈. sa hestr var sva skiotr sem fvgl **flivgandi** *P.* 83₂₀. þa glikiome vér **flúganda** erne *St.H.* 182₁₉. et fiórþa (cyquende) vas glíet erne **flúganda** 180₃₁. Huerr **flugandi** fvgl sem fyrir hans seonum uerdr *Stj.* 93₂₅. at **flugandi** fvglar ueri loptzens skraut 18₁₈. **fluganda** (=flúgandi) fvgl kyn 18₆. eigi vndir valld **flugannde** fvgl *B.* 19₁₆. A fimta degi pryddi gud loftit meðr **flugandum** fvglum 17₆. **flugandum** himinsins fvglum 55₂₆. Hugsid eptir **flugandi** fvglum *B.* 44₂₈. **flugandi** fvgl *Stj.* 18₁. Vatn merker helgar ritningar. þær es sýna allar **flugande** velar ens forna fianda *St.H.* 81₆. Postolar kallasc sem **flugendr** 16₂₄.

Þátíð.

Framsögunháttir.

Et 3. *Hér eru hafðar tvær myndir: fló og flaug. Hin fyrri er eldri og er viðhöfð í hinum eldri íslensku skinnbókum. Hin síðari er venjuleg í norskum handritum, jafnvel hinum elstu.*

A. fló: Einn af serafim **fló** til mín *St.H.* 91₂₆. en iohannes **fló** upp til himins meðr dróttne 181₃₀. Einn af seraphim **fló** til mín *Leif.* 64₁₄. nacqvarr svartr fvgl litill **fló** sva nér

andliti hans 107₃₀. brafuinn flo a brætt 144₉. qRnen fló enn of dag i efna *Mpb.* 25₂₀. oc fló hann í flogor horn hofsins 105₂₈. þa fló in svarti ande or hofeno 106₁₄. ámt (álms?) flo griot a gavta *M.* 114₁₀. strengs flo hagl a hringa 145₉. broddr flo þar er slavg snyddv 145₃₀. fló (spjótit) í gegnum skjöldinn *Nj.* 54₇₀. ær flo at því er þeim þotti af hveriom fingri flagzins *Jv.* 116₂₇. streingr gall ok fló aur af *JvC.* 75₇. ok er hann lét lausan enn fyrsta, fló sá aptr um stafn; annarr fló i lopt upp . . . ; en þriði fló fram um stafn *Ísl.* 1, 29₇₋₈. (qr) fló under brvNstýcvna *Ág.* 16₁₀. digr fló beint meðal bjúgra | bifþorn ketels rifja *Eg.* 196₁₈.

B. flaug: þa flaug oren aftr at mer *Str.* 7₄. elftren flaug 52₃₀. oc flaug hon þegar skyndelega til castala Miluns 63₃₂. hann flaug ovan firir eitt berg *B.* 56₁₂. hon (dúfan) flaug fagrlega upp til himinrikis 88₁₇. haufuðet flaug fjarri af bukinum *El.* 32₈. flaug hann i brott *Stj.* 59₂₈. oss flaug þetta i eyro 368₁₂. Æsirnir sá, er valrinn flaug *SE.* 1, 212₁₈. ok hvar örninn flaug 212₁₄. ok þa er valrinn flaug inn of borgina 212₁₆. Þá brást hann í arnarham, ok flaug sem ákafast. Þiazi flaug eptir honum 222₁₈₋₁₉. Loka hafði þat hent, þa er hann flaug einu sinni at skemta sér, . . . at hann flaug fyrir forvitni sakar í Geirrödargarða 284₁₈₋₁₄. flæg (hann) a ymsi lond *Frb.* 12₃₀. hann flæg i akr karls 12₃₂. spjótit flaug yfir hann fram *Nj.* 38₃₁. flaug spjótit fyrir neðan fætr hánum 92₁₄₈. I *GNH.* *finst myndin floug (með hljóðvarpi):* Johannes floug upp til himins með drotne 79₃₂. Floug til min, það hann, einn af logændum 180₃₂. — Flt. 3. Flvgo þeir víða vm lond *Frb.* 6₃₀. spiot flvgv . . . | lavs i gymna havsom *M.* 114₁₄. flvgv framliga | fecc svanbecciar | snarr solþverrir | sigr falvigrar 200₂₀. Eldingar flugu *GNH.* 176₆. oll laufin flugu á vollinn *El.* 30₂. þa flugu til fuglar *Stj.* 111₃₁. þeir fluguz þá á *Nj.* 37₃₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þa syndesc monnom sicvt (=sem) simon flygi i loft vp *Mpb.* 46₁₈. Hann let ok synaz, sem hann flygi i loptit upp *Ps.* 91₃₂. sva snart sem ellding flyge *Al.* 41₁₁. fór hann svá hart, sem fugl flygi *Nj.* 92₁₁₀. þotti honum sem ein dufa flygi i kringum hans hofut *Mar.* 670₁₈. þotti honum sem

ein suortt dufua flygi fram firir anndlit honom *B.* 88₁₈. — *Flt.* 3. sén voro ogorlig undr i lofti sva sem eldlig spiot flygi . . . ór norþri *Leif.* 123₆. Síðan baud hann fuglunum, at þeir flygi a braut *Hms.* 1, 635₂₂.

Fluttaksorð.

nú er örninn gamli floginn á æzlit *Eb.* 66₂₂. Ok þa er hann var i brott floginn, mælti Pall *Hms.* 2, 188₃₀. Beit fleinn flogenn *Eg.* 354, (*Höfuðlausn* 13₁). spiotit hafde flogit yfir þa *Ftb.* 2, 72₃₀. hann þottiz þat helz ætla, at hann hefði flogit þangat með dyrit *Fs. Sud.* 66₃₀.

Nýislenska.

flyg, fljúgi; fljúgum, fljúgum; flaug, flygi; flugum, flygjum; floginn.

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 1. flyg eg á vinda | vængjum yfir | háar leiðir | himinljósa *JH.* 229₇. Eitt sinn fæ jeg fjaðrir | og flyg burt af strönd *JT.* 141₃₂. Að vori með farfuglum feginn | eg flyg heim í dalanna skaut *ST.* 23₃₀. Þá sorg, sem þig mæðir, þú mér skalt fá | jeg með hana flyg út í himininn blá 48₃. Með hugann til þín yfir fjöllin jeg flyg 89₅. — **Et. 2.** Skinandi vængjum úr vestri þú flygur *ST.* 84₃. þú flygur í blindni, þú flygur of hátt *ÓS.* 43₁₄. — **Et. 3.** flygur fákur um grund *JH.* 69₁₈. Önd til fornra flygur alda *JÓ.* 148₁₆. já, heim að þeirri friðu fold | mín flygur önd 168₁₈. það flygur þá eins og fiskisaga *lð.* 4, 59₁₆. Þessi fagri kollur flygur af þegar jeg vil 370₂₇. — **Flt. 1.** á henni vér fljúgum í upphimins sal *Gr. Kv.* 35₁₁. — **Flt. 2.** *Polmynd:* Fljúgizt þið á i illu þarna fyrir handan? *lð.* 1, 24₇. — **Flt. 3.** eins og þegar álpitir af ísa grárri spöng | fljúga suður heiði með fjaðrabýtt og söng *JH.* 233₁₁. Þær (uglurnar) fljúga allar fram hjá stúlkunni 294₆. Sem upp til himins fuglar flugið gæða | eins fljúga vonir okkar beint til hæða *lð.* 1, 315₇.

. Viðtengingarhátttr.

Et. 2. Það er bezt, að þú fljúgir þangað með mjer á morgun *Íð.* 5, 54₁₀. — **Flt. 3.** en þegar þær (dúfurnar) fljúgi fram hjá sogdröngum, þá týnist ætíð einhver þeirra *Stoll* 82₂₈.

Boðhátttr.

Et. 2. krjúptu að fótum friðarboðans | og fljúgðu' á vængjum morgunroðans *JH.* 102₁₀. fljúgðu þá of Gjúka grundu *JT.* 210₇. með dauðans afraun fljúgðu' úr fúlu legi *ST.* 125₄. — **Flt. 1.** Saman fljúgum ljóss að landi | lífsins gegnum iðuhring *ÓS.* 23₇.

Nafnhátttr.

fljúga kunni hann drjúgum *JT.* 146₆. láta fljúga gnoð um græði 208₃. Sæla er að sjúga | sætar varir blóma, | frægra er að fljúga | til foldar himinljóma *ST.* 71₆. Aðrir sögðu það væri bezt að lofa þeim að fljúgast á *Íð.* 1, 87₂₀.

Hluttaksorð.

úr fangelsi jarðnesku fljúgandi anda | flytur þess (o: veldis þíns) skoðun í hæðir til þín *JT.* 120₆. sexvængjaða sá jeg mynd fljúgandi *BólH.* 107₁₇. En í sama bili komu tveir stærri fuglar fljúgandi úr annari átt *Þús.* 2, 219₁₈. Eins var af velli | vígs að líta | fenjur fljúgandi *JT.* 42₁. stórflokkar af fljúgandi fuglum *Il.* 1, 45₁₈.

Þátið.

Framsöguhátttr.

Et 3. Í 1. og 3. persónu eru hafðar í bókum tvær myndir, fló og flaug; hin fyrri mest í skáldskap; sú myndin er varla höfð í tali.

A. fló: um Iudalands alla Fíallbygd flo | Frasögn þui margir hlyða *Vb.* 44₈₈. j Hiartad flo su Heiptar or | að hrepte af margur Otta 130₃₁. sé eg fugl um loptið líða, | litil erla þar sem fló *JT.* 209₁₆. frjáls þá fló hin unga önd | út úr búri sínu *JÓ.* 36₁₀. því sálin fló til himins heim | og heimsins flýði ból 191₁₇. að himins-dýró in unga önd | á eng-

ilvængjum fló *KJ.* 100. Á flugárum þytlausum fló burt mín tíð *ST.* 179. Svo fló örninn af stað *Ið.* 1, 36. Upp hrökk fuglinn og fló 38.

B. flaug: og ljómandi flaug | til ljóss uppsprettu *BT.* 59. helgur roði' um snjófgar kinnar flaug *JH.* 1. flaug örn yfir 124. Mædd á manna bezta | miskun loks hún flaug 151. Flugan brosti við og flaug lengra ofan á völlinn 270. Þetta hans hafði drepið dug, | á dauðastund það flaug í hug *KJ.* 51. Á norðurvegu nóttin flaug *ST.* 117. En þá flaug henni allt í einu í hug, að hún svo langa lengi hvorki hefði átt föður né móður *Ið.* 4, 394. Honum flaug margt í hug 401.

Flt. 3. skýskuggar flugu yfir engin *JH.* 301. Í 9 daga flugu örvar guðsins um herbúðirnar *II.* 1, 3. flugu örvar guðsins alla vega um hinar víðu herbúðir Akkea 17. Greinir þessar flugu á örstuttum tíma út um allt Þýzkaland *PM.* Ág. 172. Tíðindin frá Varsjá flugu víðsvegar 251. hænum flugu upp á spýtur sínar *Ið.* 3, 298.

Viðtengingarháttir.

Et. 1 Værirðu handan fur hafð | og værir ofar en fjöll, | vildi' eg yfrum hafð | og flygi yfir fjöll *BT.* 253. — Et. 3. Hann fór eins og fugl flygi um ríki sitt *PM.* Ág. 209. Ef meginið af íslenzku bændafólki bæri skyn á bókmentir, þá flygi ekki út leirburður eptir Símon og aðra eins fugla *Ið.* 4, 74. — Flt. 3. Á mar-arnar vængjum þó erlendis flygju | og ungmeysja fegurstu liti þar sveit *BT.* 167. og þaðan flygju svo embættisbréfin stór og tíguleg *FK.* 88, 129.

Hluttaksorð.

floginn ertu sæll til sóla, | er sortnar hið neðra *JH.* 110. steinninn var floginn fram hjá 266. Rafnseyri floginn frá *JT.* 23. meðan örnin unga | á brott flogin var 69. hefði sjer allt í einu flogið í hug lávarðurinn *Ið.* 4, 401. Ekki sá hann aftir piltinn, sem hann hafði flogið á við 1, 22. En þegar móðir Sigrúnar frétti, að hann hefði flogið á í illu i, 26.

Fregna.

Forníslenska.

Fregn, fregna; fregnom, fregnem; frá, fræga; frógom, fræg-
em; fregenn.

Nútið.

Frumsögubáttir.

Et. 1. fregn ek gjörla þat *SE.* 1, 422₂₄. fregn ek allt *Geisli* 51₈. Eyðendr (eyði?) fregn ec at elsa þjófir, | inndrott þin er hóf þat minnom | græpi lostins gupi it næsta | geima vals i þessom helmi *M.* 32₇. fregn ek auðskata dauðan *Dropl.* 31₂₂. fregn ek at suðr með Sygnom | Sighvatr hefir gram lattan *ÓH.* 239₈. — **Et. 2.** stattu fram, meðan þú fregn *SE.* 1, 36₁₈. þu scalt lios lata brenna i mina minning, þa er þu fregn anlat (=andlát) mitt *Hms.* 1, 261₈. — **Et. 3.** eða fregn hann eigi, hvar ferans domr scal vera *Grg. i.* 1, 93₁₆. oc scal hann þar segja þvum þegar er hann fregn at hann vill hitzi i þingi vera 137₃₀. þa er hann freng (=fregn) at aki var farinn til bópsins *Jv.* 38₇. þetta fregn Haralldr konungr *JvC.* 59₁₆. ok er Júpiter fregn þetta, ferr hann á hendr þeim *Trm. k.* 1 (*AnO.* 1848, 8₈). hann fregn at Eneas hefir orð sent Latínó konungi *Bret. k.* 3 (*AnO.* 1848, 108₁₈). ok er Eneas fregn þetta (110₈). — **Flt. 1.** því biðjum vér þagnar | þegna tjón að fregnum *SE.* 1, 248₁. — **Flt. 2.** Hvers fregnið mik *Vsp.* 28₅. — **Flt. 3.** ef þeir fregna hvar hinn hafðe beiðt ferans doms *Grg. i.* 1, 93₁₈. eða þeim er sva síð fregna at eigi vm stefnir 93₃₀. En þeim einom monnom varðar elði þeirra manna er sekir verða a varþingi er fregna 108₁₇. fregna eigi þat | á fold konur *Fas.* 2, 217₁₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þo at hann fregni annat síðarr *Jb.* 332₁₈. — **Flt.** 1. ovme ec aldregi | þótt ver ogn fregnim *Am.* 13₈. — **Flt.** 3. Gaungum vpp adr Engla | ættlond farin (les farim) raundu | mordz ok miklar ferdir | malmregns stafar (skafar *Flb. og Fms.* 5, 227; stavar *ÓHm.* 8₃₄) fregni *Flb.* 3, 238₁.

Nafnháttir.

Hava ráps at fregna *Hm.* 109₈. oc þess at fregna | hveim enn froþi se | ofreiþi afi *Skm.* 1₄.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Allt um fra ec hve eltti | avstmenn a veg flavsta | Sveinn *M.* 59₈. snorp fra ec a því . . . mein 132₁. Vt fra ec yþr þar er heitir | Alkassi styr hvassan | folcþeysandi fysask | fiorþa sinn at vinna 161₁. Fra ec at leti | lif sitt konvng 221₁₇. *Eigi er víst, hvort myndin frágum* (*Fragum* Finnz hve magi | fylgdvþ Kalfr um dylgior) *ÓH.* 244₃₄, *er eintala eða fleirtala*. — **Et. 2.** Fráttu hve fylkir mátti . . . dróttins svik leiða *Hkr.* 641₁₁. — **Et. 3.** En konongr reidisc (=reiddisk) es hann fra þat *Leif.* 77₆. En er Martinus fra þat, þa for hann til Melansborgar *Hms.* 1, 578₈. En er knutr fra þat *Ag.* 48₄. oc er hann com til Noregs fra hann at *M.* 54₃₁. litlo siparr com Jvarr vt oc fra þetta 167₂₁. Ok er Elena, kona Menelaus frá, at þessi inn ágæti konúngs sun var þar við land kominn *Trm.* k. 15 (38₃₆). en er Alexandr frá þessi orð k. 20 (50₇). Einn ricr oc raustr riddare . . . fra þessi tíðennde *Str.* 51₂₈. — **Flt. 1.** nv hefir þv enn ækit | þat er aþan fragom *Am.* 86₁₀. lvudr qvazc heill at hondom | hiers fragom (*Et.?*) þat gerva *M.* 134₃₂. — **Flt. 3.** byscopar frogo . . . þangatfær Martini *Hms.* 1, 572₃₉. lærcsvæinar Jóhannis frago andlát hans *GNH.* 145₁₆. þegar er fiandr hans oc uvinir frágo þat 149₃. es þeir frago iarteinir þessar *Mþb.* 71₄. þeir er þenna atburð frago *Str.* 81₂₃. Ok er kristnir menn frago andlat hennar *Hms.* 1, 5₃₂. þeir fragu þar þau tíðende *Ffb.* 2, 189₈. byskupar fragu . . . at Martinus var þangat von *Hms.* 1, 631₂.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. aþr ec frægac | folcvorþ at gram *Gkv.* 2, 6₈. — **Flt. 1.** Comtaþv af því þingi | er ver þat frögim | at þv sæc söttrir *Am.* 101₂.

Nafnhátt.

brauztu við bragning nýztan | bág, þat kveð ek mik frágu
Hkr. 493₁₀.

Hluttaksorð.

margr þa froþr þiccz | er hann freginn erat *Hm.* 30₅.
gerðizc einn atburðr, er síðan var víða freginn *Str.* 54₆.
Þessi tíðennde varo víða fregin 51₂₅. allt folket er kann
hana oc fregit hævir til hænnar 15₃₃. þetta var fregit vm
allt Brettlannð 51₃₆. Ok ek þess opt | of Yngva reyr | froþa
menn | of fregit hafðag *Frb.* 12₆. Gamalla uxna nöfn | hefi
ek gjörla fregit *SE.* 1, 484₁₆. hrútr sagði gunnari úfregit
allt um skapferð hallgerðar *Nj.* 33₆₄.

Nýislenska.

*Þetta sagnorð er eigi allttit í hinu nýja máli. Það beygist
sumpart eftir hinni sterku beygingu sem í fornmálinu, sum-
part eftir a-flokki hinnar veiku beygingar.*

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 2. Hví þú, óðgöfugr | Atreifs niði | þeirra fregnar
mik | fróðra spjalla *KO.* 4, 225₇.

Nafnhátt.

Fýsir mig að fregna margs um flæðar-búa *JT.* 294₁₉.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. til hans fra eg að færi | firtur allri Sorg | einn Hundrads
Höfðinge *Vb.* 13₃₇. mwgur Borgar med henne | margur fra
eg vtrynne 56₃₈. hann fra eg ædstur er 57₃₅. fra eg hann
yrde Sæmdar Mann 128₃₇. hans Son fra eg að Salma er
128₃₈. fra eg sig verde eingin 131₁₆. — **Flt. 2.** Frágut
ér eigi | af feðrum yðrum? *OK.* 4, 319₁.

Hluttaksorð.

Hefka ek sanna | fregit hersögu OK. 2, 21. til Capernaum
hann fregnad fær, | Frelsarenn Jesus sie þar nær Vb. 62.
Konguren sem þad fregnad fær | fyre þad Reide til sijn slær
63₁₅.

Freta.

Forníslenska.

fret, freta; fretom, fretem; frat, fræta; frótom, frætém;
fretet.

*Þetta sagnorð hefi eg að eins fundið í Et. 3. í þátið fram-
söguháttar: Griotgarðr giavrir nv sva oc treysti at iafmt í
þvi oc frat við M. 60₈. Austmaðrinn spyndi til sveinsins, en
hann frat við Dropl. 31₁₈. Í Lv. 17₄₄ er þetta sagnorð veikt:
barn eitt hvarflaði þar á hellunum fyrir Guðmundi ok fret-
aði.*

*I nýislensku er þetta sagnorð veikt og gengr eftir a-flokk-
num.*

Frjósa.

Forníslenska.

frýs, friósa; friósom, friósem; fraus (frera), vth. fræra, frera,
frysa; frúrom, frusom, frærem, frerem, frysem; frærenn, frer-
enn, frosenn.

Nútið.

Framsöguháttar.

Et. 3. fryss haf allt optlega a vetrom OH. 168₂₃. hann
(brunnrinn) frýss þann tíma dags sem heitaz er Stj. 96₁₁.
opttlega oc fryss þat (vatnet) oc kœlezt B. 132₂₅. til þess er
iorð fryss Jb. 289₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þó at fríosi fyrir ofan bæ oc neþan *ÓH.* 188., þó at fríose bæðe firir ofan oc neðan *ÓHm.* 57₈₁. þótt bæði frjósi fyrir ofan ok fyrir neðan *Fms.* 5, 23₈.

Nafnháttir.

alldregi scal her corn fríosa *ÓH.* 188., alldrigin skal her korn fríosa *ÓHm.* 57₈₀. aldri skal hér frjósa korn *Fms.* 5, 23₈. áðr enn frjósa tók 167, (*Ffb.* 2, 28₈₈). suo alldri matti fríosa *Ffb.* 2, 28₈₁.

Hluttaksorð.

Vindr var á norðan ok frjósaða *Sturl.* 1, 64₁₈.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. ok fraus at hrími *SE.* 1, 42₈. þá voro sva mikil frost at frævs allan dryckinn *Fvb.* 392₈₈ (= *Fms.* 9, 241₈). fraus inni skip Erlings *Fsk.* 178₈. fraus at honum klæðin oll *Finnb.* 21₁₇. fengu þó stor afauill urðu aller aluotir ok frerri at þeim klæðin *Ffb.* 2, 98₈₈. — Flt. 3. urðu allir alvátir ok frusu at þeim klæðin *Fbr.* 13₈₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. ok ætludu þess at bida, at skip Olafs konungs frerri þar j hafninne *Ffb.* 2, 28₈₄. at hann munde Frey svo ávarðr fyrir blótin, at hann munde ekki vilja, at fróre á mille þeirra *Gisl.* 32₄. at frysi milli þeirra 116₁₈.

Hluttakssorð.

Þetta hluttaksorð hefir þrjár myndir: frerenn, frerenn, frosenn. Tvær hinar fyrstu eru hafðar í hinum eldri íslensku bókum, hín síðasta í norskum og yngri íslenskum bókum.

A. frerenn: var karls, er com, kinnscogr frörinn *Hým.* 10₈. var scipit sollit oc frerit *Mpb.* 31₈₅ (= *Bs.* 1, 355₁).

B. frerenn: ein tá hans hafði staðit or meisinum, ok var

sú frerín *SE.* 1, 276₂₀. 2, 299₂₀. menn ganga úti hjá húsunum . . . á frerum skóm *Fbr.* 15₂₅. vátu þeir vátir ok frernir *BH.* 53₁₀. skóklæði þeirra vátu frerín 53₂₀. hengu þær (brækrnar) um nóttina á þili, frernar 54₂. rjáfrít gekk í sundr, bæði viðirnir ok þekjan frerín *Grett.* 85₁.

C. frosenn: þó at hann (vindrinn) blesi af norðanwærdri frosinni heimsins síðu *SpR.* 58₂₀. Tre þau er stoðo með frosnom rotom 18₁₀. hiorto frosin af langri heipt *Mar.* 60₁₀. 399₁₁. þeir er áðr eru frosnir af ástleysis kulða 99₀. 716₀. ok sér, hvar at skórr Gísli liggja, frosnir ok snægir aller *Gísl.* 31₁. var Sigmundur votr ok frosinn mjök *Ísl.* 2, 23₂₁. auðrum fast frosnum a fotum *T.* 26₇. flestir menn voro nockvt frosnir *Frb.* 447₈ (*Fms.* 9, 353₁₉). þeir (isarnir) hafa frosit a hafno siolfu *SpR.* 47₂₅. þó at hafit se frosit 49₂₄. þat (hafit) er bæðe frosit um vætrum oc sumrum 54₁₂.

Nýislenska.

frýs, frjósi; frjósum, frjósum; fraus, frysi; frusum, frysum; frosinn, freðinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. því út fyrir kaupstaði islenzkt í veður | ef hún sér vogar, þá frýs hún í hel *BT.* 44₈. allt í helvíti brennur og frýs *JH.* 176₁₀. glögt ég heyri' í þeim stormi stynur | stúrið mannkyn og hugur við frýs *JÓ.* 128₁₂. Nú er frost á Fróni | frýs í æðum blóð *KJ.* 38₄. Vatnið síast inn í holur og rifur steinsins og frýs þar *Av.* 13, 101₀. svo að ekki frýs *TB.* 6, 265₂₀.

Nafnhátt.

fer ver en skyldi | að frjósa ei þótt feginn vildi *GT.* 105₁₂. hætt er við, að vatn kunni að frjósa á vetrum *TB.* 6, 265₁₂.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. Elskan fraus til fölska *Vb.* 191₁₅. Moldin fraus *Br.* 2, 97₅. upp af ísnum lagði gufu, er síðan fraus *HB.* 5₈.
— **Flt. 3.** skórnir frusu utan um þá *AK.* 94₈₅.

Hluttaksorð.

A. frosinn: botnfrosinn belgur hver | kúrir, þar sem hann kominn er *JH.* 25₁₇. Felldur em eg við foldu | frosinn og má ei losast 149₁₄. Allt er frosið úti gor *JT.* 80₁₉. Kalda fœtur hungruð hjörð | hristir á gaddi frosnum *KJ.* 18₁₂. frosin er nú heipt | úr fúnu brjósti 43₂₁. en frosnum á barmi mitt vonarlauf grær *ST.* 32₂₀. yfir vetrarhauðrið hvíta, hrimgan ís og snjá, | strauma frosna, stirðnað hafið, starir sólin lág 300₆. vera frosin | og vermast ekki *ÓS.* 41₁₂. þegar hún (moldarþekjan) er orðin gegnfrosin *Br.* 2, 97₁₁₋₁₂.

B. freðinn: þar sem allt var áður heitt | er nú kalt og freðið *JT.* 118₁₀. faðm sinn í freðinn karlinn leggur 235₁₄. harðviðrið freðinn svörðinn lamdi *GT.* 51₁₈. Karls við freðið klakaskegg | kærust dóttir hlær *ST.* 77₁₄.

Gala.

Forníslenska.

gel, gala; gólom, galem; gól, gœla; gólom, gœlem; galenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. sva ec gel, | at ec ganga ma *Hm.* 149₄. vndir randir ec gel 156₄. — **Et. 3.** hraðmælt tvnga, | nema haldendr eigi, | opt ser ogott vm gelr *Hm.* 29₂₆. lę tecr klvngrs at knyia | keip en gelr í reipom *M.* 152₁₈. er hani gelr hvitr *Fs. Suð.* 69₄₈.

Nafnháttir.

firir þui skaltu suo skliott at gala vm þetta við konung

Fb. 1, 182₆. þeir er vanir eru at hvæsa at höggormum eda gala til gorunar galldz *Hms.* 2, 550₁₈.

Hluttaksorð.

ginanda vlf, | galandi krako *Hm.* 85₄. brestr á sá galandi landnyrðingr *Bs.* 2, 49₁₅.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. gol vm hanom | i gaglviþi | fagrrædr hani *VspR.* 41₈. afl gol hann asom *Hm.* 160₄. rict gól Oddrvn | ramt gól Oddrvn *Og.* 7₅₋₆. hon gól galdra sína yfir Þór *SE.* 1, 276₁₈. þa gól hane *StH.* 171₂₁. Herodias gol opt at um lifat Johannis *Ps.* 847₂₅. svá gól fyrr, þá er feigir | fólknárungar váru | gunnar haukr *Ísl.* 1, 161₁₀. En er hani gól þa riðu þeir þápan *Fs. Sud.* 135₄₄. — Flt. 3. ok golo þeir æftir i staðenn *ÓHm.* 14₁₂.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. at hann meonde fyrr honom .ijvar neitt hafa an hane geóli *StH.* 171₂₂. Áðr or hneigi-hlíðum | hárs ölgefjon sára | reiði-týrs it rauða | ryðs heyli böll *SE.* 1, 284₁.

Hluttaksorð.

Þetta hluttaksorð er venjulega haft sem lýsingarorð í merkingunni: óðr, vitlaus.

hans menn voro galnir sem hvnndar eda vargar *Frb.* 6₁₈. þeir fóru galnir sem hundar *Eb.* 38₂₅. hliop hann (gríðungri) a skóg ok varþ galinn *Frb.* 19₂₈. Þar er ok ein sú tíðr at hennar uatn er sua gínt ok galit at *Stj.* 84₂₅. Katilina barðiz sem hann væri galinn *Sýn.* 178₉. væn yfirlits ok galin í skapi *Gisl.* 138₂₅. allir er út komo urðu galnir *Fms.* 7, 187₉. var hann suo galinn fyrir þessi horkonu, at *Mar.* 1027₄. suo gladr sem galinn væri 1050₂₆. galinn útsýnningr *Bs.* 2, 104₂₇. er hane hefer galet *T.* 28₁₁.

Nýislenska.

Þetta sagnorð er nú veikt í talmálinu og beygist eftir a-flokknum; í bókum finnast bæði sterkar og veikar myndir.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. Fagurt gól hann fyrri | fegur gelur hann þaðra *BT.* 111₁₈. Gelur nú gleði | við glasmunna *JH.* 5₁₈. Söng-fugl á greinunum glaður | gelur af elskunnar nægð *ST.* 53₂. hve rökkurfuglinn blítt í lundi gelur! 91₁₁. helztu kappana' úr heimsins sögu' hann velur | hverjum þeirra hann eina rímu gelur *GT.* 21₂₄. en myrkra-selur tíma telur, tónglar og gelur 44₂. áður en haninn galar tvisvar *Tang* 128₂₈.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. fuglsins, er gól fyrri | fagurt í lundi Braga *BT.* 110₁₈. fagurt gól hann fyrri 111₁₇. Á angurbliðu brunni | þinn bjarti svanur gól *ST.* 39₂. en manstu' að nornin gól þér galdur? *ÓS.* 32₁₆. Valva ein að nafni Gróa . . . gól yfir honum galdra sína *HB.* 42₁₀. gekk hann þá út í forgarðinn og þá gól haninn *Tang* 131₁₁. Þá gól haninn annað sinn 131₁₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. minntist þá Pjetur þess, er Drottinn hafði sagt, að áður en hanin galaði tvisvar, mundi hann hafa afneitað sjer þrisvar *Tang* 131₂₀.

Hluttaksorð.

Því á enginn mjer til meins | maður virða, nema galinn *BT.* 166₂.

Ganga.

Forníslenska.

geng, ganga; gongom, gangem; gekk, genga; gengom, geng-
om; gengenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. þeir mvno mic þegar drepa ef ec geng heþan *Mpb.* 93₁₃. þicki mer því betr er ec geng yðr nerr *M.* 41₇. við þinni frændsemi geing ek alldri *JvC.* 61₂₇. Ec geng i gegn *SpR.* 160₂₈. — **Et. 2.** gengr þv við þat til frettar *Mpb.* 46₈. fyrr en þv gengr þar fram a stréti 55₁₈. ef þu gengr þenna dag eptir venio *Al.* 161₁₈. — **Et. 3.** Jesus gengr þa er musterenó *StH.* 86₂₂. þat gengr eitt fyr öll boþorþ 112₂₈. fyrr en hann glængr til scripta *GNH.* 197₂₄. geingr nu alldri af þeim *JvC.* 61₂₁. þa gingr sa a grið sin *Js.* 8₂₁. sem allra manna gingr i miðil 67₉. ef bufe gingr or kuium 100₄. oc gingr þar fe inn 101₆. eða gingr flokkir manna at garðe 109₁₆. oc sa gingr við er luka a 113₂₀. sa er gingr i lauka garð manz 134₁₁. og sva skiott gængz hann viðr i sinne skyro skilneng, at *T.* 31₁₄. meðan þeim gængse væl *GNH.* 103₈. — **Flt. 1.** epter dómenn gængom ver i holl guþs *StH.* 55₂₇. vér gængom inn i cristnena 100₂₈. sva gængom ver inn i himnadyrþ 100₂₄. þa gongom ver friþar goto *Leif.* 81₂₄. — **Flt. 2.** J hvertke hús es ér ganget inn *StH.* 122₁₁. þa er þit gangit til aptansöngs *Band.* 32₈. — **Flt. 3.** (þeir) ganga síþan i húset inn *StH.* 57₁₈. oc ganga þeir a tal *M.* 41₈. ef menn gangast at i floccom tveim og beriasc *Ngl.* 1, 64₁₇. Síðan gáz á fylkingar *Eg.* 171₂₂.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. oc gangak i elld brennanda *StH.* 113₄. egi þarftv til þess at ætla at ec ganga við frennisime við yþr *Jv.* 51₁₈. Biði þér mik, at ek ganga heldr á hólm við berserkinn *Gl.* 4₂₇. Hialp mer oc styrk mik at ec gange eigi af vegh þinna boð-
órða *B.* 100₂₀. — **Et. 2.** at þu gangir eigi framar or farveg

þínom *Leif*. 94₁₃. mon konvngur egi þola þer lengr attv gangur á hans ríki *Jv*. 52₁₃. Hon suarar. at þu gangir nu þegar inn j stofu *Ffb*. 1, 507₃₄. — Et 3. áþr hann gange til matar *StH*. 110₃₄. Gange hann enn hingat til mals víþ mik *Jv*. 102₂₂. aðr sol gangi af þinguelli *Grg*. i. 1, 43₂₀. aðr hann gangi i brott 73₆. aðr við gangiz malit *M*. 179₂₅. — Flt. 1. at vér gangim allir j einn staþ *Jv*. 28₃₀. latom þat spyriaz at ver gangim vel fram *M*. 78₂₈. til þess at uer gangim hann (sannleiksins ueg) *Stj*. 25₇. — Flt. 2. Þess bið ek alla vara menn at þer gangit eigi i brot *Nj.O*. 187₂₂. villdum vér annat hvárt, at þer gangit af hvalnum *Fbr*. 23₁₈. — Flt. 3. at þeir fare eige at fíflscopom ne gangi glapstígo *StH*. 153₉. ec mon mela at þeir gangi inn *M*. 26₄. en ec get at þeir gangi allir inn 26₈.

Boðháttr.

Et. 2. gacþu eige með þeim *StH*. 186₁₀. gackþu inn i fægnoþ dróttens þíns 194₁₁. Gacc nu á scíp með oss *Jv*. 106₂₀. gongome (=gang mér, gakk mér) *Grm*. 1₂. — Flt. 1. Gongom víþ i virþa hys þat es víþ eigom *Mþb*. 40₂. gongom síþan sem skiotast a þingit *M*. 178₁₂. drekki menn uel ok geri sig glada ok gongum síðan at sofa *Ffb*. 1, 407₁₁. — Flt. 2. Gangeþ ér at andans forráþe *StH*. 117₉. gangit nu helldr baðir upp i turninn *El*. 85₇. þa gangit aull ut aa iordina *Stj*. 60₁₆.

Nafnháttr.

gub lét þa vatnit ganga yfir allan heimenn *StH*. 156₂₆. Þottoð mer er ek þatta | Þorkisels liðar dvælia | (sazc æigi þæir sværða | song) i folc at ganga *ÓHm*. 9₈. meðan Glámr lét ganga töluna *Grett*. 85₃₀. hugr mun gángast | hilmis-dóttur *Fas*. 2, 218₂₂.

Hluttaksorð.

oc lét sér soma at koma hingat i heim. út gangande fra meyar qvíþe. en i dag fór sigrsæll ríþeri til himins hallar út gangande ór tialdbúþ licams síns *StH*. 177₂₃ (*GNH*. 73₂₄₋₂₅) Björn fór á Hítarnes með þrjá gangandi gripi *BH*. 22₁₁. margum riddarom mæðr hanum ingangande *P*. 42₂₀.

Skyldarorð.

uiliandi af hans brottsending ok aptrkuamu uiss uerda. huart er honum uæri utganganda edr öðrum kuikendum af örkinne fyrir uatna sakir edr eigi *Stj.* 59₃₄.

Þátið.

Framsögnháttir.

Et. 1. Geke ec of akrenn *StH.* 203₃₁. Inn gek ek í hus þitt *Leif.* 81₈. ec gee í illan stað *GNH.* 194₄. gece ek fram af munni hins hæsta *SpR.* 166₁. gece ec fram af fagru hærþærgi 167₄. — **Et. 2.** þu gecet í hælli æinn *SpR.* 190₂₆. þu gekt á mitt valld *Eg.* 225₁. þu gekkt þar heim *Grett.* 160₇. æ verandi í sama skola, sem þv inn gekt í þinvm barndomi *Mar.* 490₇. Eigi geckt þu við mik til skriptar 736₃₄. — **Et. 3.** drottenn várr geek synþalauss til píslar várrar *StH.* 76₃. þa geek hann í eyþemorc 105₄₄. þa geek at honom einn aflæresveinom hans 195₃₈. Síþan gee konungrinn undan merkionom fram *Ág.* 15₇. Honom gecse þá hvgr við *Mþb.* 33₁₆. — **Flt. 1.** Medr samþycki gengum ver í guds husi *Stj.* 1₂₂. við huert fótspor er ver framm gengum *T.* 269₉. ver gengum nokkut eftir þinum fortölum *Fth.* 1, 402₁₀. — **Flt. 3.** Petrus oc Paulus gengo under þorum under hæfþa hlut *StH.* 3₃₈. fótr efo oc adáms gengo til afgerþar 85₃. síþan er þæ gingo saman at lægom Gypinga 127₃₄. vætnen gingo yfer alla verolldina 156₃₄. Aprer guþspialla menn gingo a iorþo með dróttne 181₃₈. gingo þæ hvern dag í kirkio 207₁₈. þa gingv þeir enn aptr í seinn *Jv.* 5₃. oc gingo aptr í sioenn 5₇. æýxn gingo vp ór sænom 5₁₅. .iii. æýxn gingo vpp ór sæ 5₂₃. þeir gingo aptr allir í sæinn 5₃₉. gingv þeir alvaprþir 13₆. oc gingo þeir .iii. á malstefno 16₃₉. nv gingo þeir af þessi malstefno 18₁₆. þeir keisari gingo yfir brvarnar 30₉. svmir gingo aptr til heiþne 35₆. þeir toku vapn sín baðer ok gingu út *Finnb.* 60₆. ok gingu þegar í milli þeira 66₃₂. þegar gingu i sundr .iii. rifin i pilltinum 67₃₂. þa gingu menn at 73₆. Síðan gingu þeir Þórólfr inn í stufu *Eg.* 27₃₄. gingu Norðmenn hart framm 42₆. sumer gingu á land 52₂₁. Marger aðrer viner Aulias gingu fyrri konung 77₂₁. Gingu þá til matar 234₆. En á várum gingu naut Steinars mjög á Staksmýri 295₃₄.

Pann dag gingu menn i þingbrecku 302₁₇. — þeir gengose at móte *Mpb.* 54₉. es þeir gingose at móti 54₁₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þat hafða ek ætlat, ef ek genga móti þeim, at ek skylda eigi beggja missa *Gl.* 28₁₉. — **Et. 2.** at þv scyldir yrkia viso apr þv gengir inn *M.* 188₁₇. Nu villða ek. at þu gengir út *Finnb.* 15₉. réttara væri nú at þú gengir einn fram á vígvöllinn *Tvm.* k. 21 (54₁₁). vilda ek, attv gengir eigi þeim orðvm a back *Fs. Sud.* 60₂₉. Ek villða goðr dreingr at þú ginger inn í stofuna *Eg.* 216₉. — **Et. 3.** þa vas ret at enn batzte gingi i gisling fyr hann *Eluc.* 36₁₉. þot þeim ginge illt til *StH.* 87₃₁. at þa væri sípr hógt at órækia ef með ríki gingi 141₃₁. at pétr gingi a mót simoni *Mpb.* 79₁₉. þar allt sem dænsk tvnga ginge *Jv.* 16₂₉. þa mikl-omz ver aller af ef at þesso ginge 18₁₉. — **Flt. 1.** at vér gengim at röngu *Fms.* 8, 241₁₇. þo at vær gæingim helldr firir blidu en stridu *Ftb.* 1, 314₁. — **Flt. 3.** at guþs log gengi ríkra helldr an ovenia vándra manna *StH.* 159₉. kon-ungr spurði huersu gengi málin *JvC.* 69₁₉. honom þyckir enn sem .iii. æýxn ginge vpp ór sænom *Jv.* 4₃₁. apr en þeir ginge i malstofona 11₄.

Nafnháttir.

þar hyck ek fast hins frækna | fylking Haralldz gingu
Frþ. 237₃₇. Skólms frá ek hart með hilmí | hvatum norrænna
skatna | Yggjar báls í éli | erfingja fram gingu *Ísl.dr.* 13₉.

Hluttaksorð.

Búi er fyrir borþ gingenn *Jv.* 118₁₉. ok þótte nér sem hann være af viti ginglun i harmi sinom *Ps.* 130₉. þa er .xxx. manna ero útt gingnir *Jv.* 87₂₉. handgengnir menn *Jb.* 249₁₉. veit engi hvert þeir hafa gengnir verit *B.* 88₁₉. allra handginginna manna *Js.* 14₁₉. Þæssum þrættan ut-gengnum *T.* 29₁₉. þo at baðer iataðe wiðrgengna glœpi *SpR.* 151₃₉. huert er fru min gængin *Str.* 8₂₉. Þessar gotor glotonar verþa gengnar *Leif.* 1₁₉. þwi næst a hann at biðia wægðar oc miskunnar firi wiðrgengnar afgerðer *SpR.* 156₉.

en ef hiun ero oll or þę gengin *Jb.* 247₁₁. guþ veit allt þats yfir mik hever ginget *St.H.* 106₉₀. hvat herfilegast hefer yfer oss ginget 106₉₀. alla hlute þa er a þeire nótt hafa yver hann ginget 109₁₁. þapan fra er þa hæfþo saman ginget 128₁. egi hefþa ek gingitt með þer ef þig hefþi sva dreymt *Jv.* 6₈. hafa þeir Vagn gingit þari gegnum fylkingina 112₁₀.

Nýislenska.

geng, gangi; göngum, göngum; gekk, gengi; gengum, gengjum; genginn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Því geng eg einn | og óstuddur *JH* 99₁₈. meðan eg geng til grafar minnar 220₁₁. Upp! glaður nú ris eg af grösugum blett | og geng meðan endist mér dagur *ST.* 79₁₈. meðan eg geng upp stigann *PP. NS.* 60₉. — **Et. 2.** Aumir eru allir | óreynd er þú | ástar algæst | í augu gengur *JH.* 205₁₆. sá væri sæll, er veg sinn gengi, | sem veg þinn björt þú gengur nú *KJ.* 127₂₄. Þú gengur með tvær þjóðir *Tang* 15₃₁. — **Et. 3.** Hver er hin grátna, sem gengur um hjarn *JH.* 50₁₁. Frægur er sá fremstur gengur *BT.* 15₁₇. — **Flt. 1.** og Glæpum öllum göngum fra *Vb.* 169₆. — **Flt. 2.** j Guþs Ríjke ei ganged inn *Vb.* 48₂₁. — **Flt. 3.** hallter ganga og hlaupa *Vb.* 2₃₄. Til hans þa hallter ganga 26₃₆. Grænkar stekkur | glöð í brekku ganga kná | börnin þekku bóli frá *JH.* 156₁₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. Ef þú vilt, að eg gangi aptur í orustu *IL.* 1, 64₉. Hitt er ráð annat, | at ek á holt upp gangi *OK.* 5, 224₃. — **Et. 2.** Heldurðu kannske að jeg muni horfa með rósemi á að þú gangir í eina sæng með öðrum manni *IL.* 1, 168₂₈. — **Flt. 1.** En það er bezt við göngum afsíðis *Rób.* 99₁₉.

Boðháttr.

Et. 2. Heim nú gakk | til hallar þinnar OK. 2, 129₁. Gakktu með karlmannshug að ströngu starfi JH. 43₁₈. gakk ekki nær Tang 30₂₁. — Flt. 2. ganged þui vt a Gatnamot Vb. 61₂₂. ganged ei vt þui það er spie 67₁₈. gangið að skoða | í guðs musteri! JH. 61₁₆. nú gángið vel að verkum JT. 9. Gángið til búðar Akkilla Peleifssonar II. 1, 14₂₇.

Nafnháttr.

Þá fór Pjetur útbyrðis og tók að ganga á vatninu til Jesú Tang 107₁₇. enn hun fleck Ordlof vt að ga Vb. 142₂₂. enn fylgdenn öll skal epter gæ 176₂₀.

Hluttaksorð.

En er nær fjórðungur lifði nætur, kom Jesús til þeirra gangandi á vatninu Tang 107₁₁.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Gekkk eg í Gripskógi | gola þaut í laufi JH. 124₁₄. Eitt sinn einn jeg gekkk um grund KJ. 147₁₉. fyrst að jeg gekkk þar inn á annað borð GT. 80₂₀. Svo gekkk jeg dapur grænar fram um brautir ST. 44₉. — Et. 2. so ætsamlega a allan hætt | ædur enn þu giegst til Pijnu Vb. 91₆. fyr hueria Grein | so giekstu ein | göfug að tiallde mijnu 140₂₅. Þegar skær um bláa gekkst þú braut KJ. 10₁₀. festum þar fegin-sjón | fram þegar gekstu, Jón! ST. 161₁₈. Gekkst þú til, gyðja II. 1, 18₄. — Et. 3. Aðkomukonan gekkk með öndina í hálsinum rakleiðis að rúmi sjúklingsins PP. NS. 41₁₈. hann gekkst hvorki fyrir gulli né silfri PM. Ág. 78₁₄. — Flt. 1. við geingum fámennir upp undir Aresarvegg II. 1, 96₁₁. Nú gengum vjer lengi Þús. 2, 113₂₂. Við gengum inn í skóg-inn Rób. 99₂₁. gengum við þá inn í borðstofuna PP. NS. 77₉. — Flt. 2. Gieste veittud mier greida, | glengud og til mijn þa Vb. 68₄. Geste ei veittud greida | gelngud þa stjst til mijn 68₁₇. áðr enn þið genguð framm á mig FP. 93₂₂. — Flt. 3. heldur geingu allir til móts við hann II. 1, 23₁₀.

þar er þeir geingu 45₁₄. Hinar æðri stjettir gengu á undan í spillingunni *lð.* 4, 102₂₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Svaraði jeg því um, að jeg gengi fúslega að fyrri skilmálanum *Þús.* 1, 32₁₉. — **Et 3.** hann gruna tók, hví grátið sprund, | svo gengi þar um næturstund *KJ.* 134₁₈. — **Flt. 3.** *Eldri mynd:* prestar fra eg i seckium geinge *Vb.* 133₁₀. Þeir sýndu þeim, að meðan þeir gengi soltnir í myrkrunum, lifðu aðrir á vinnu þeirra við glaum og gjálfi *Sktr.* 88, 66₂₁. — *Yngri mynd:* að það væri hætt við, að þeir gengju í samband við kristna menn í Japan *lð.* 3, 252₁₉.

Hluttaksorð.

Höfuðlaust heita | heimili má, | er bóndinn er | á brottu genginn *JH.* 185₂₈. Hví er hinn sterki' úr hafi bláu genginn? 195₁, við genginn ástar gæfuhag | þá grættist hetjan snjalla *ST.* 233₁₁. Nú er hann glaður gráts afláði | genginn þangað sem mein eru engin 277₂. En er hann var genginn úr skugga um það *Þús.* 1, 3₁₇. hann var nærri genginn af vitinu 42₁₂. allur Spánn er genginn honum til handa *PM.* *Ag.* 89₈. Gengin er tíð, þá lopt og lög | Valkyrjur riðu í leiptra ljóma *ST.* 151₁₀. fugla, sem vappa aftr á bak og áframm um gengnar brautir *FP.* 122₂₈. Þá mun sá takmörk tíðar setti, | og telur hreldra gengin stig, | og sem upp beygða reyrinn rétti, | reisa úr duppti einnig þig *JT.* 116₁₆.

Gefa.

Forníslenska.

gef, gefa; gefom, gefem; gaf, gæfa; gófum, gæfem; gefenn.

Nú tíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Braúp þatz ek gef til lífs heime *StH.* 127₄. far sva nv (at) ollo sem ec gef rap til *Jv.* 52₈. þa gef ec þer vpp halft ríkit 79₃₀. — **Et. 3.** hann gefr oss iþron at eige ørvilnemsc ver *StH.* 76₂₂. þui gefr hverr friþ øprom

126₈₄. En þá er hann hafþe ritit. þá gefsc honom málet 11₃₁. — Flt. 1. heldr gefom ver rikismonnom fé til at þeir esse oss i gegn logom *StH.* 67₃₅. sva sem ver fyrgefom þeim es oss misbióþa 118₁₁. sem vér fyrgefom gersamlegar óvinom órom 179₁₇. — Flt. 2. Ef ér fyrgefes monnom synþer þeirra *StH.* 179₁₉. En ef ér fyrgefes eige 179₂₀. Fyrgefnar scolo synþer þeim monnom es ér fyrgefes 73₁₇. — Flt. 3. Þeir gefa eige gaúm guþs boþorþom *StH.* 164₃. þeir ero cap- endr i mustere er fe gefa ricismonnom *Leif.* 73₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Þót ec gefa alla eigo mína æmom *StH.* 113₃. Vileþ ér at ec gefa yþr conung Gyþinga 173₃. — Et. 2. nema þv gefe til friþar nacqvát *Mþb.* 93₁₄. Ec vil attv gefir Sveine konvngi dottor þina *Jv.* 90₁₆. ænscis annars en þu farer or lande oc gefe upp rikit *ÓHm.* 17₃₈. — Et. 3. oc gefe hann oss hógð oc rótt líf *StH.* 70₂₂. En almáttegr guþ gefe oss her víþrauka i góþom atferþom 111₇. at guþs sonr gefe oss elifan friþ 126₃₃. oc oss gefesc scilning 123₃₀. — Flt. 1. at vér gefem fé æmom monnom *StH.* 218₂₇. þat vill hann, at vjer gefim til allir gerðarmenn *Nj.* 123₃₅. — Flt. 2. nema er fyrgefes hveriom es víþ yþr misgerer *StH.* 34₂₅. Hyggit at er, goþir drengir! at þer gefiz sva i þessi sokn at yþr se eigi amelanda! *Fs. Suð.* 144₅₅. — Flt. 3. hældr bið þu at þér fyrigæfesc hinar fyrri (misgerðir) *GNH.* 22₃.

Boðháttir.

Et. 2. Gefþu oss i dag *StH.* 31₃. fyrgefþu þeim synþ þessa 68₃. fyrgefþu oss synþer órar 118₁₁. Guþ gefþu dóm þinn conungi 162₂₉. Gefþu fateókiom 192₃. Gef vþ sverð þitt *P.* 102₂₃. Gef þessom manni grið 109₁₃. — Flt. 1. Gefom þau déme þeim er hia oss ero *StH.* 65₃₅. Gefom víþ ocr nomn ænnvr *Mþb.* 36₂₅. Gevom gorlla gaum at *B.* 130₃₈. Gefome nv sem best *M.* 159₂₅. — Flt. 2. fyrgefes þer hon- om af ællom hug *StH.* 34₂₆. Gefes ei til þess mestan cost 217₂₇. gefit henne mat *Mþb.* 102₁₈. gefit valorþom fé 123₁₃. gefit vpp þetta mal *M.* 178₂₄. gevet mer grið *P.* 99₁₀.

Nafnháttir.

Þat er oss skyllt at gefa vax til paska kertes *StH.* 70₃.

Níðungr konungr vill geva honum dottur sína *P.* 158₈. kaup hann at meyar þær er þionat hæfðo í musteri guþs skyldi . . . gefase epter síð þiðpar *StH.* 133₇. oc mvno ýþr firgefase synþer yþrar *Mþb.* 98₁₈.

Hiuttakesorð.

Af þessarre hans halæitre hugsan hitnar hans hiarta, gæf-
ande (=gefanda) hæita ældlegha gneista hæilagra hugrenninga
T. 19₁₅. at þeir skalo aller snuaz mote Thomase erkibyskupe
. . . gefande honum þa sok 106₁₇. sem tungur gloande oc
alla vega af ser ællz gneista gevannde *B.* 28₃₀.

Skyldarorð.

ef ek sege þat valld uera uppgefanda saker konungsens
uilia *T.* 93₈. þer dæmdut Baraban manndraparann helldr
uppgefanda *Ps.* 24₂₂.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Ec gaf þeim bjartleik þann es þu gaft mér. *StH.* 170₁₈. til hiuscapar oc yndis gaf ec þer konona *SpR.* 140₁₉. ec gaf þwilic dæmi folki guðs 182₃₀. ek gaf þa vndir yðvart valld *Stj.* 389₃₃. — **Et. 2.** at þeir se biartleic þann es þu gaft mér *StH.* 170₁₉. Ertv sa maprenn er mer gaft rapit *M.* 24₈. þu gaft mer þetta it goða suerð *El.* 30₁₇. þat hit mickla haugg, er þu gaft mer 111₉. þv minn herra gvð gaft þenna kinnarkialka i havnd mer *Stj.* 414₃₁. þessa skikkju gaft þú, flosi, höskuldi *Nj.* 116₆₀. þv gaft mer þina dottor *P.* 94₁₀. Hueria sæc gafttu honum 245₂₁. þat verð, sem þu gaft mot þeim *Mar.* 797₂₇. — **Et. 3.** gaf hann oss boþorþ *StH.* 76₂₂. unz cristr gaf en nýio (læg) 189₃₂. þa gafse hliop gótt af alpyþo *Mþb.* 41₂₈. sva gafse nv oc Steig-arþori oc Agli *M.* 139₂₁. hinn veg gafse þeim 159₃₀. Gafz nu upp þinget *T.* 95₈. sem fundrenn gafz upp 183₁₅. gáf-umk (=gaf mér) íþrótt | úlfs of bági *SE.* 1, 238₂₀. Ræs gáfumk reiðar mána | Ragnarr 374₁₁. — **Flt. 1.** allt þat er ver gafvm yþr *M.* 22₂₆. en ver aller blinder varum, er yþr

gafum þat rað *T.* 190₁₂. — *Flt.* 2. oc gófoþ ér mér þá at eta *StH.* 218₁₇. gófoþ ér mer at eta *Eluc.* 38₁₂. þat fingrgull er þer gavot mer *Str.* 23₁₀. þer oc allir hæðingiar gafut tru yðra *El.* 103₁₆. þa gafo þer mér þat alt *GNH.* 98₂₀. þer gafut honum af yðarre mildde *T.* 227₉. — *Flt.* 3. en þa hlypne gofo Gyþingar honom at sok *Eluc.* 36₅. Heiþner menn gófo nófn solmerkiom *Rimb.* 32₁₂. Einn hlut fiár sins gæfo þw goþe *StH.* 127₂₇. Annan hlut fiár sins gófo þw gorvalla stafkqríom 127₂₀. þeir gofo fe varþhallz monnom *Mþb.* 81₂₂. þa gofo þeir fé .ii. hundraps hæþingíom 94₂₆. hvi þu visdóms brunnr scapaðer þa luti, er æigi gafosc væl *GNH.* 195₁₀. þa gafvz Norþmenn vpp *M.* 150₂₂. þeir gafuz honum i ualld *Stj.* 85₂₂.

Viðtengingarháttur.

Et. 1. ef ec ætta þat frialst, þa gæfa ec þat æigi sambornum brøðr minum firer hina rikastu borg *El.* 30₇. til þess at ek gæfa þer þetta sama land til eignar *Stj.* 111₁₆. — *Et.* 3. at hann gæfe rēgn a iorþena *StH.* 35₁₆. ef hann gæfe yþr fé sín 53₂₂. af hui almattegr goþ gæfe þat velde i gegn þessom manne 104₁₆. at hann gæfi þeim heilso *Mþb.* 75₇. Þórólfr bað fauður sinn at hann gæfi Birni eigi þetta at sauk *Eg.* 109₁₆. — *Flt.* 3. bidia til solar ok mána. at þau gięfi andsvör spurðum lutum *Al.* 174₂. konungr spurði hvart þeir Danir gæfi (=gæfi) sic vp fyr þeim *M.* 82₂₂. hann eyddi mioc vípa aþr þeir gæfz (=gæfz) vpp i hans valld 144₇.

Hluttaksorð.

vas enn helge ande gefenn postolom *StH.* 74₂₄. þeir hluter aller ero af sōdenne honom gefner 116₁₂. ef einom være aller gefner 121₁. þeir hluter. es sva ero deilsamer. at ekki eýþasc fyr sōprom. víþ þat es sōprom ero gefner 121₈. Sia mærr mon guði helgoþ vera oc honom gefen til þionosto 132₂₂. vas anna gefen þeim manne es cleophas hét 200₂₂. her þarf at synþer se fyrgefmar 34₂₀. er aþr ero fyrgefmar synþer órar 52₂₇. þa er hon hever þann aldr er aþrar meyjar ero manni gefmar 132₂₆. síþan es guð hafþe en forno lōg gefen

22₂₈. þa es honom er siálfræpe til þess gefet 118₈₈. ef ein-
om være allt gollet gefet 120₈₈.

Nýislenska.

gef, gefi; gefum, gefum; gaf, gæfi; gáfum, gæfum; gefinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Guði gef jeg sál mína | en grami fjör mitt *BT.* 82₁₈.
gott þeim kauplð gef jeg 128₁₀. helminginn af eignum mínum
gef jeg fátækum *Íð.* 4, 390₁₄. — Et. 3. blessi þig jafnan og
efni þitt ráð | guð, sem að ávöxtinn gefur *JH.* 52₈. nær æsku-
fjörð fyrsta sinni | fagnandi drekkur Lofnar minni | og gefur
sig á hennar hönd *KJ.* 159₁₄. hann, sem svipti, gefur giptu
GT. 100₉. — Flt. 2. Þið gefið ykkur, Íslendingar, fala *GT.*
61₂₈. mun eg því yður | alla sæma | gjöfum ágætum | ef mér
gefið vel *JT.* 63₁₈. — Flt. 3. þeir glefa illum Are | jun-
gang tuisuar sinnum *Vb.* 23₁₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. Bid eg þu glefer vel gaum að mjer *Vb.* 2₁₈. vona
jeg að þú gefir mér fyrir hana (söguna) þriðjunginn af lífi
þessa kaupmanns *Þús.* 1, 39₈₈. — Et. 3. eilífur guð mjer
gefi | geði með sama' að kveðja *BT.* 6₈. hverr hafi til taks
skjöld sinn, gefi og hinum fótfráu hestum vel að eta *Il.* 1,
42₁₇.

Boðhátt.

Et. 2. gef oss lastvart að lifa hjer *BT.* 182₈. Ljúfi! gef
mér lítinn koss *JH.* 215₁₈. Tárast eg get ei, grátsins flóð |
gef þú að létti hrygðarmóð *ST.* 135₈. heldur leirugt gef mér
gull | enn gyltan leir 187₈. vægðu mjer og gefðu mjer frest
Þús. 1, 25₁. gef, að eg vinni á þeim manni *Il.* 1, 106₂₀. —
Flt. 1. fridar oss Guð vor godi | því glefum Frid þeim oss
bíðia *Vb.* 63₈₈.

Nafnhátt.

gíefa so Gull við Eire | að gírnast Suikarans Ræð Vb. 101₂₂. Því lýða vildi' hann gagn ei gefa | að geta sjer með því heimskra lof BT. 179₇. Títus var eigi vonlaus um, að Jerúsalem mundi gefast upp varnarlaust Ib. 4, 121₉. Títus reyndi að telja þá á, að gefast upp 123₁₆.

Hluttaksorð.

Reist smíð þessa | í Róm suður | Albert Thorvaldsen | fyrir árum tólf, | ættjörðu sinni | Ísalandi | gefandi hana | af góðum hug JH. 64₉.

Skyldarorð.

Höfundur Tistrans rímna er auðsjáanlega sök á því gefandi, að hann valdi slíkt efni JH. 313₂₈.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Í þetta sinn gaf jeg samt lítinn gaum að fegurð náttúrunnar JH. 253₃₁. gleymdi' eg gefnu heiti | og gaf henni kossinn BT. 224₉. — Et. 2. Son þinn godann at gafstu mjer Vb. 5₁₄. glötudum Gíesku synder | gafst oss þinn kíæra Son 28₉. þú gafst mjer um daginn nokkrar sveskjur JH. 262₂₈. Gretti hetju gafstú móð KJ. 58₁₅. margt heilræði, er þú drógst af blómunum og gafst mér Blk. 37₉. — Et. 3. Albert Thorvaldsen | ættjörðu gaf JH. 64₉. Fyrir drykk af mærum mímisbrunni | manna faðir auga gaf í veð ST. 156₁₈. Tarentuborg gafst upp fyrir Rómverjum PM. Ág. 65₁₂. — Flt. 1. Gest so að greida veittum, | gáfum þjer Klæde hier Vb. 68₉. hvenær sáum vjer þig þyrstan og gáfum þjer að drekka? Tang 125₂₄. — Flt. 2. Af því að þjer gáfuð kaupmönnum fje til þess, að flytja hingað hesta PP. Sms. 67₉. Eg vona, að þér og maður yðar hafið ekki gleymt því loforði, sem þér gáfuð mér PP. NS. 81₁₂. Hungraður var jeg og þjer gáfuð mjer að eta Tang 125₁₉. — Flt. 3. Þjónarnir, sem viðstaddir voru, gáfu sig þá fram, Þús. 2, 168₂₀. margir sveinar Akkea gáfu sig undir vald þitt Il. 1, 68₂₂. stund-

um gáfu menn sjer eigi tóm til að matreiða það (kornið) *Íð.* 4, 124₁₈. þeir gáfu þeim í skyn, að þeir kynnu sjer ekki hóf 375₂₄. margar borgir gáfust upp 109₂₄. en allar gáfust þær þó um síðir upp 116₁₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. mætti jeg þá ekki vona, að þú gæfir upp þessum veslings aumingja þriðjung þess, sem hann hefir misgert? *Þús.* 1, 28₁₅. — **Et. 3.** hafa ei Sorg nie Heilsubrest, | ef Herran glæfe mier leinge frest *Vb.* 110₈₉. Hann beið nú þess, að sér gæfist færi á að ráða á Grikki *PM. Ág.* 47₈. Frakkar biðu þess, að færi gæfist til, að gjöra þeim ráðningu 260₁₈. — **Flt. 2.** ef þér för at eins | fremðit mína | ok gjafar gæfist mér | glæsilegar *OK.* 11, 181₇. — **Flt. 3.** *Eldri mynd:* hugðust þeir mundu verða heilagir, ef þeir lifði einlífi, og gæfi nákvæmar gætur að sínum innra manni *LLH.* 30₈. *Yngri mynd:* að menn yrðu sáluhólpnir, ef þeir gæfu kirkjunni gjafir *PM. Ág.* 109₁₆.

Hluttaksorð.

Árna Friðrik sjötta | at fá megi sjá | barnabörn | brúðar nýgefnrar (=nýgefnnar) *BT.* 127₄. en gangir þú ekki þeim á vald, þá verður þessi staður gefinn í hendur óvinunum *Tang* 71₁₁.

Geta.

Forníslenska.

get, geta; getom, getem; gat, gæta; gótom, gætem; getenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. getec at þat sé hegóme mikill *StH.* 98₁₆. at því er ec get til *Jv.* 97₁. — **Et. 2.** Eigi getr þv allner *M.* 39₂₂. ec veit at visu at ei getr þu borit mic *Str.* 55₁₈. — **Et. 3.** getr hann at líta þar mann *StH.* 167₂₇. berr hann þa

sigr af þeim es hann getr tēygþan fyrra til meíngæorþar 179₈₉. þar er hværr maðr geze með synd *GNH.* 49₃. getz mer nv vel at *M.* 99₂₂. — Flt. 1. ef vér getom þat at æss at vera víþ þa menn góþer er æss geora i gegn *StH.* 44₂. en ef ver getum ægi þessu a læid komit *FtB.* 2, 146₁₂. — Flt. 2. ef þer getið læyst (gátvna) innan þessa .vii. daga *Stj.* 411₂₁. ef þer giētið ægi gatv mina læyst sva at mer liki 411₂₂. — Flt. 3. En sumer geta at hann hafi fvrir borþ fallit *Ag.* 40₁₂. þa geta þeir at lita huar menn ganga utan eftir uelli *FtB.* 2, 167₁₆. þess geta menn, at þar hafi verit Loki Laufeyjarson *SE.* 1, 180₂₁. morg tócn getase af verpleicom. oc bēnom sancti Mathei apostoli *Mþb.* 124₁₄.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. Ec biþ . . . at fyrr geta ec bét synþer minar en ec fara ór heime þessom *StH.* 148₆. ek se ægi at ec geta halldit ykkir firir vvinum vorum *FtB.* 1, 300₂₅. kvíði ek eigi því, ef ek lifi, at ek geta eigi hefnt þessa atviks *Grett.* 176₂₁. — Et. 2. hvat hann mon villia til leggja attv getir efnt heitstrenging þina *Jv.* 97₁₄. Vera ma þat . . . at rett getir þu þessa *FtB.* 1, 349₁₁ (= *Fas.* 1, 320₆). — Et. 3. nema hann geti þann quið *Grg. i.* 1, 38₂₄. 43₁₅. Ero nockorer menn þeir er þer getise eigi at *M.* 167₂₁.

Bodhátttr.

Et. 1. get ecki þa vm ferþ þina fyr oprom monnom *M.* 36₁₇. get ecki nu bardaga! *EL.* 85₇.

Nafnhátttr.

en viliom eige þess biþia es ver sēttem mesta þorþ at geta *StH.* 9₉. Wil ec nu þess geta fyr yþr hvar til þau vandeófe scolo æss leiþa 44₂₇. Órvilnon es þat næst at hyggiase eige muno beót geta synþer sínar 136₂₂.

Dátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. oc er nv sem ec gat aðr at Eyvindr er at øngo

obvenn *M.* 42₇₇. oc flypi eigi fyrr sem apr gat ec 156₃. Sva sem ec gat aðr *GNH.* 125₃. Drecinn brvnr nv fram váno brápara. sem ec gat apr *ÓHm.* 92₃. huergi gat ek honum vikit *Ffb.* 2, 136₃₄. — Et. 2. Fvr skommo apr gaztu at þu mattir eigi sia ondina *Leif.* 132₂₅. þa gaztv mic *Str.* 44₁₉. Ec em Þiðricr svnr Petmars konongs af Bærn sem þv gazt *P.* 113₂₁. sem þv gaz til 194₂₉. — Et. 3. mærgat son *StH.* 79₂₆. es maþr gat eige erfingia víþ cono sinne 128₃. Þui gat hon þess víþ 140₁₈. henni gaz ecki at þessi ætlan *Finnb.* 63₂₁. ok gaz honum geyse illa *T.* 169₇. — Flt. 1. sem ver gótom fyr stundo apr *StH.* 156₁₉. með þui nafne sem ver gatom *Str.* 18₂₁. sem ver fyrr gátum *T.* 27₁₇. sem ver gátum fyrr at var 29₆. sem ver fyrr gatum 39₆. — Flt. 2. þer gatuð litlu fyrr í yðarre ræðu þeirra luta *SpR.* 14₂₇. æpter þwi sæm þer gator i hinu fyrra orðu 56₁₇. er þer gator ænn fyrr i yðarri ræðu 56₂₈. þeir luter er þer gatur 58₁. þer gatur þæss mioc longu 59₂₅. þæss gatur þer 60₆. þer gator þæss er mer þycki licliet 126₁. mæðr þwi oc at þer gator þærs 127₂₈. — Flt. 3. góto menn enger með ællo i spor þeim stigit *StH.* 127₂₅. þeir er heriat góto himinríki 159₄. þeir góto hlaþeþ ernenom *Mpb.* 26₉. sumir gáto log af guði *GNH.* 107₁. gáto þeget þa leyfi at iarda liket 157₂₈. þeir gáto eigi fyrir þeim söcom borit quíð þann *Grg. i.* 1, 64₁₈. enn gatv þo æigi vvnnit borgina *Stj.* 385₁₁. þau gatu bratt son *Ffb.* 1, 289₂₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. ef ec gæta þenna raþa kost *Jv.* 40₂. Ef ec gæta apr enda heitstrenging mina 126₁₈. ok væri þat gæfa, er ec giæta fellt þik *EL.* 107₇. — Et. 2. Gætir þú þangat komizt *Grett.* 155₁₅. — Et. 3. er hann gæti rapit ór þessom vanda *Jv.* 13₁₆. kono þeirrar er honom væri mikill some í ef hann gæti 39₂₅. — Flt. 1. ef ver gétim drepit Magum *Fs. Sud.* 41₁₀. — Flt. 3. oc fyr þær sacar gæti þeir stundum eige þat es báþo *StH.* 96₇. at þær gæte nockot at gort *T.* 146₁₈. er þær gæte yðr siþan sakar gefet 251₂₀.

Hluttaksorð.

nema hann være endrgetenn af vatne oc helgom anda *St.H.* 201₁₉. es getenn vas at locnom qviþe meýjar 220₈. þu hever eigi enn getenn erfingia víþ cono þinne 128₃₀. þwi at þau (villidýrin) ganga mæð getnum burð *Sp.R.* 18₂₀. alla þa es með licams munuð ero getnir *Leif.* 74₂₈. svá at i guþspiollom se getit *St.H.* 72₂₁. þat er með henni es. er af helgom anda getet 134₁₈. þeir er egi var apr getiþ *Jv.* 109₈. þess er oc víþ getiþ at 121₇.

Nýislenska.

get, geti; getum, getum; gat, gæti; gátum, gætum; getinn; *hvorugkyn*: getið og getað.

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 1. Ekki get jeg gert að því *JH.* 269₉. Svo get eg ekki sofið vel 16₁₄. og enn þá varla trúað get jeg því *KJ.* 150₁₇. nema tvo herforingja get eg ekki komið auga á *Il.* 1, 70₂₄. Jeg get vel vorkennt höfundinum *Íð.* 4, 85₃₀. — Et. 2. Hverjar frekari sönnur geturðu heimtað að færðarsjeu á nið-ingsskap þann, er drýgður er leynilega? *Þús.* 1, 96₁₈. Hvað getur þú brugðið mjer um? 2, 86₃₃. Hversu getur þú sagt, að við séum afskiptalausir af orustunni? *Il.* 1, 94₄. þú átt að láta svo lítið á þjer bera sem þú getur *Íð.* 4, 393₄. þú getur ekki ímyndað þér, hvað sýslumanninum varð við *Bk.* 114₃₀. — Et. 3. uni fleti hver sem getur *JH.* 157₁₀. Þá gæðist úr djúpinu hin grimma Rán, | sem getur ei vitað neins manns lán *GT.* 123₂₁. — Flt. 1. við skulum fara og tína í hana (peysuna) allt hvað við getum *JH.* 264₁₉. Getum við með engu móti losnað? 396₁₈. vér getum eingan útveg fundið *Il.* 1, 40₂₈. — Flt. 2. eins og þið getið nærri *JH.* 297₁₇. Hin beztu tíðindi, sem þér getið óskað *Þús.* 2, 148₉. þið getið bráðum farið að tína jarðarber *PP. NS.* 75₇. það getið þið 85₇. — Flt. 3. þá er það víst, að beztu blómin gróa | í brjóstum sem að geta fundið til *JH.* 42₁₉. svo hjer

geta komizt allir inn *GT.* 75₇. ef menn geta eigi sigrað mig *PM.* Ág. 175₁₀. útlendingar geta víða lesið um náttúru Íslands *Ið.* 4, 72₄.

Viðtengingarháttr.

Et. 1. samt langar mig til að lifa, svo jeg geti borgað þjer *JH.* 270₃₀. Seg því vilja þinn, svo að eg geti eptir því gert ráð mitt *Pús.* 2, 183₁₄. Komdu hjerna, svo jeg geti slegið þig *Ið.* 4, 392₃. — **Et. 2.** Getirðu það ekki, sver eg að láta drepa sjálfan þig *Pús.* 1, 20₁₃. Jeg skal sjá um, að þú getir átt góða daga *Ið.* 4, 26₁₅. — **Et. 3.** að þú þokir þjer svo til, að sólin geti skinið á mig *PM.* Ág. 49₁₃. — **Flt. 1.** Jeg ætla að opna ofurlitið, svo við getum horft inn um rifuna *JH.* 291₃₀. Seg oss því æfintýri þín, svo að vjer getum aptur sagt kalífanum *Pús.* 2, 118₃₆. leggi hverr allan hug á bardagaun, svo vér getum þreytt hina óttalegu styrjöld allan daginn *Il.* 1, 42₁₉. Ég held við getum svarað þessu undir eins *Ið.* 1, 139₃₁. — **Flt. 2.** Þið skuluð ekki hugsa, að þið getið nokkurn tíma skilið, hvað jeg tek út *Ið.* 4, 393₃₆. — **Flt. 3.** að þau (goðin) geti á svipstundu þotið yfir ómælilega viðáttu *Stoll.* 5₃₃. um þau ógrynni af marmaramyndum . . . er sagt að menn geti varla gert sjer neina hugmynd *Ið.* 4, 411₃₁.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Vertu öldungis óhrædd, sagði jeg svo blíðlega sem jeg gat *JH.* 262₁₆. gat jeg með engu móti skilið í, hvernig á henni stóð 279₃₃. eg þakkaði álfkonunni, sem eg bezt gat *Pús.* 1, 37₁₀. Jeg gat engu orði upp komið *Rób.* 105₁₃. — **Et. 2.** en fyrst þú gæzt svo góðs til mín, | get eg þá sleppt að minnast þín? *JH.* 187₆. því heims af góðum grami | gæztu báða hami *ST.* 71₁₁. hvernig gæztu fengið af þjer, að færa mjer dóttur sjálfs þín? *Pús.* 1, 20₆. hvernig gæzt þú fyrir svona víst sagt, að hann mundi skella á með óveður? *Ið.* 4, 22₃₀. — **Et. 3.** Hinn frægi Stenelus Kapaneifsson gat at líta þá *Il.* 1, 111₃₀. Þessi uppreisn á Gyðingalandi gat

orðið til þess, að *Ið.* 4, 112_{ss}. Konungssyni gazt ekki að þessari úrlausn *Þús.* 1, 82₁₈. — *Flt.* 1. Við gátum ekki gizkað á, hvaða maður þetta gæti verið *JH.* 267_s. Iophtherbergjunum, er vér áður gátum um að stundum hefði verið notuð fyrir helgistað *LLH.* 51₄₄. því að eins hefurðu þyrmt lífi okkar, að við sjálfir gátum varist illmennsku þinni *Þús.* 2, 88₁₈. gátum við að eins fengið hann til að súpa á vini að öðru hverju 166₇. — *Flt.* 2. þjer gátuð ekki valið hentugri tíma enn daginn í dag *Þús.* 2, 59₁₁. það gátuð þjer sagt 2, 82₂₂. gátuð þjer efast um skirleika dóttur minnar? 2, 92₁₉. Gátuð þið nú talað nóg saman *Ið.* 1, 132₁₆. En eigi gátu þér, | guðir hóglífir, | augum óskjálguðum | á þat litit *OK.* 5, 57_s. — *Flt.* 3. þær (kesjurnar) gátu ekki sært nautið sjálft *Ið.* 4, 45₂₉. aðrir gátu ekki með friðsamlegri vinnu leitað sjer uppeldis 103₈₁. Vinir Vespasians gátu þó mýkt Neró 113₁₉.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. hann var aldrei svo blíður eða eiginlegur í máli, að jeg gæti fest ást á honum *JH.* 250_s. því visast væri, að eg gæti gert yður meiri smán *Þús.* 2, 86₈₁. spurði eg hana, hvort eg gæti verið henni til þægðar í nokkru 119₃₀. en ef eg vildi taka á fyrir alvöru, þá gæti eg dregið yður upp með allri jörðinni og sjónum *Stoll* 29₁₈. — *Et.* 2. Vildirðu ekki vera svo ljettur, að þú gætir sezt á einhvern fallegasta skuggann þarna niður frá *JH.* 265_s. þá gætirðu sezt að á sljettunni 265₁₁. þá gætirðu sent eftir konu þinni *FP.* 12₁₈. sýnist mjer nú, að þú gætir gjarnan gert þjer dagamun *Ið.* 4, 402₂₀. — *Et.* 3. Fyrrum hann í söngmanna sessi | sagt er gæti tekið á vessi *JH.* 159₇. Hann heldur, að korn gæti þrifst þar *Ið.* 4, 72₁₀. mann, sem gæti sameinað hina dreifðu krapta 4, 111₁₄. — *Flt.* 1. Sögðum við honum þá, að við gætum vel verið nætursakir þar sem við vorum *Þús.* 2, 114_s. Ef við að eins gætum verið viss um hann *Ið.* 1, 140_s. — *Flt.* 2. og veit jeg ekki hvort þjer gætuð einu sinni bjargað honum *Þús.* 2, 57₁₇. yður mundi aldrei bresta fje, ef þjer gætuð flutt það burt 97_s. mæltu þeir ennfremur, að þjer einn gætuð skýrt frá högum þeirra 162_s. þá held jeg, að þjer gætuð lagt yður betur í framkróka *Ið.* 2, 48_s. — *Flt.* 3.

The Author

verkmenn gætu haft allan ágóðann af erfiði sínu *Sm.* 52₈₀. svo að litirnir gætu notið sín sem best *Blk.* 22₄. þó að þeir gætu orðið Rómverjum skeinuhættir í smáorustum *Ið.* 4, 121₃₉. til þess að þær gætu fætt ríkinu tápmikil börn 384₃₈. Það vant-
aði nú mikið á, að þeir gætu heitið algáðir 390₃₁. væru sumir, sem borið gætu vitni um hinn látna konung 5, 350₁₄. — *Hin eldri mynd* gæti: enn það stóð ekki svo á fyrir Rabbínunum að þeir gæti sagst vera spámenn *LLH.* 31₁₃. til endurminningar um einhvern viðburð, er menn gæti metið sem náðargáfu 38₇. og á eg þó ekkert hér, það er Danáar gæti tekið *Il.* 1, 121₉.

Hluttaksorð.

Værir þú skynlaus, grimmur ger | getinn á villustig *JH.* 9₉₀. Getinn í pukri eins og allir *BT.* 129₈. Í merkingunni commemorare er höfð hvorugkyns myndin getið, enn í merkingunni posse getað.

A. getið: Þetta ræð jeg af ýmsum atvikum, sem getið skal verða seinna *JH.* 274₁₁. Hinrik hafði getið þess í brjefinu, að *Ið.* 4, 397₄. Hjer skal að eins þess getið, að 412₁.

B. getað: Huernen hefur gud gletad vingiarnligar við oss rædt *Summaria* I F iiij^v₂₈ (Núpufelli 1589). Síðan Adam fiell j Synd og Ohlydne, hefur alldrei nekkur madur getad hallded þesse Bodord *Catechismus* (Hólum 1610) B vj₈. Hvernig nokkur mennsk hönd hefir getað fullgert það *Ið.* 4, 413₃₉. og sagði um leið, að það hefði getað orðið af óaðgæzlu *Tang* 24₃₁. Enn þá hefur enginn Guð getað verndað nokkurt land fyrir hinum mikla Assyriukonungi 68₃₈.

Geyja.

Forníslenska,

gey, geyia; geyiom, geyem; gó gœa; góm, gœem; (gaenn).

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. En hann ger geflon *Mpb.* 67₆ (*Ps.* 146₃₉). Geyr garmr mioc | fyr gnipa helli *Vsp.* R. 43₁. En er Álfðis verðr

þessa vör, þá geyr hón á þá *Gisl.* 139₂₆. — *Flt.* 3. sva sem hundar gø(y)la *Leif.* 38₂₂. þeir hafa hundz hqfud ok geyla *Al.* 171₂₈. hunddar hlaupa vt ok geyla *Fs. Sud.* 21₁₉. En ef menn mælast illa við eða geyast. þá skal orð orðs hefna *NgL.* 1, 333₂₆ (*Bjark* 162₈).

Viðtengingarhátttr.

Et. 2. lat mig eigi heyra, að þú geyir heilagt nafn drottins *Hms.* 2, 233₂₉.

Boðhátttr.

Et. 2. gest þv ne geyla *Hm.* 135₆. *Án neitunar er þessi orðmynd: gey.*

Nafnhátttr.

þeir ero dumbir hundar oc mego eigi gø(y)la *Leif.* 38₂₆. ver heyrþvm hvelpana gæýla í græýhvndvnom *Jv.* 10₁₄. hann mun ok geyja at hverjum manni *Nj.* 70₄₈. Hirðmönnum var mikil forvitni a, at hverio hunddar munndu geyýja sva fast *Fs. Sud.* 21₂₁.

Hluttaksorð.

illgiarn andi wekr vpp mikinn fiolda hunda þeira sem hlaupa i kring vm hann geylandi *Mar.* 718₁₀.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 3. hundrinn gó eigi at hánum *Nj.* 48₂₁. þá hina sömu nótt gó hundr hans Flóki, er aldri gó, nema hann vissi konungi ótta vonir *Fas.* 2, 33₂₀. gó elris hundr alla þá nótt *Fbr.* 14₁₈ (*Ffb.* 2, 98₂₉). gó hann (hundrinn) til tveggja orða, en mælti hit þriðja *Hkr.* 90₈₁ (*Frb.* 70₈₁). hliop at þeim hundr olmr oc go *Hms.* 1, 570₂₄. hundrinn gó *Fas.* 3, 5₂₀. — *Flt.* 3. hvelpar gó *Jv.* 10₂₀ (*Ffb.* 1, 104₁). hann gerði hunda or steini, þa er go *Ps.* 185₂₄. 306₉.

Viðtengingarhátttr.

Flt. 3. þotti jarli sem gæl hvelparnir *Jv.* 8₈ (*Fms.* 11, 10₇, *Ffb.* 1, 102₂₆). sem hundar af steinum skornir gæl *Ps.* 91₂₀.

Nýislenska.

Af þessari sögn hefi eg að eins fundið 3. persónu eintölu í nútíð og þátíð: geyr í hrauni lævis tóa *ST.* 72₁₁. í holti refur gó 93₁₈. hundrinn gó hátt *Ið.* 1, 110₃.

gína.

Fornislenska.

gín, gína; gínom, gínem; gein, gína; gínom, gínem; gínenn.

Et. 3. grans þar er gulli búnum, | gínn hlunnvisundr munni *SE.* 1, 502₁₁. Bomilcar gínn nú yfir þessa flugu *Sýn.* 128₆. þann tíma sem hann yfir gín beituna *Bs.* 2, 179₁₂ — *Flt.* 3. þeir gína við þesse flugu *Al.* 9₂₀.

Nafnhátt.

esat ráfaka rækis | (rang esu mál á gangi, sje ek við mínu meini) | mínligt flugu at gína *Nj.* 102₄₄. það hann konvng gína yfir hoddvna *Frð.* 74₂₆ (*Hkr.* 95₂₉). ok er gína tóku sár hans, þá kvað hann vísu *BH.* 10₂₄.

Hluttaksorð.

gínanda vlfí *Hm.* 85₃. margygren for gínande at skipi Olafs *ÓHm.* 11₃₉. Su bolvud galldraskioda flytir ser an dvol gínandi við sva svivirdligu bodi *Hms.* 2, 91₂₂.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. Vargr gein vm val *M.* 211₂₅. Miðgarðsormr gein yfir oxahöfuðið *SE.* 1, 170₃. Þraungvir geln við þúngum | þánga rauðbita tångar | kveldrunninna kvenna | kunnleggs alinmunni 256₂₅. konvng bra lindúc vm ketilhoddvuna ok gein yfir *Frð.* 74₂₈ (*Hkr.* 95₃₂ *Flb.* 1, 57₅). gein hæss fyrir steini *Frð.* 187₂₁₂ (*Hkr.* 539₂₁₆ *Fms.* 6, 79₂₅). gein veltifug steina *Grett.* 154₇. gein vargr of sal mergjar *Jvdr.* 31₆.

Hluttaksorð.

Þóttist Sigmundur nú yfir flugu gínit hafa *Isl.* 2, 25₃.

Nýislenska.

gín, gíni; gínun, gínun; gein, gíni; gínun, gínun; gínið.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. skínandi trjóna gín mót sjávargrandi *JH.* 53₂₄. þar niðr ein heljardimm gjárfi gín *StH.* 3₂₂. hægt hér yfir lest-in líður, | lognrór hylur undir gín *JÓ.* 146₁₂. — **Flt. 3.** Og þó oss skilji sollin sund, | þars sjávar-öldur gína *KJ.* 61₁.

Hluttaksorð.

hvoptvíðs hrótgarms hátt gínanda *OK.* 4, 190₆.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. geln gini tvennu | griðr stofna *OK.* 5, 113₆. — **Flt. 3.** Fallbyssukjaptar ginu á móti borghliðunum *lð.* 6, 107₂₉.

Gjalda.

Forníslenska.

geld, gjalda; giöldom, gialdem; galt, gylda; guldóm, gyldem; goldenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. enn geld ek þat, er illa er til mín gört *Nj.* 87₂₁. þetta fé gelld ek þér *Eg.* 251₂₀. — **Et. 2.** ef þú geldr eigi annarra at *Nj.* 32₂₆. — **Et. 3.** þa es honom þess manz déme es rér leipena enda gelldr þó leipvitet *StH.* 114₃₆. halfan þann hlut. er hann geldr þangat *Grg.* i. 1, 14₂₅. gellze allt vpp *M.* 49₃₀. ef fe þat gelldz eigi þar *Grg.* i. 1, 88₅. Ef þat fe gelldz eigi 88₁₁. — **Flt. 1.** ef vér giöldom þat gupe er hann a at oss *StH.* 24₃₂. þars ver giöldom oft miclom opocka smár sacar 87₃₂. Huers giöldum ver at *Fv.* 1, 299₃₀. — **Flt. 3.** ef þeir gjallda honom nacqvarar vagir af brendo silfri *M.* 51₁₆. þeim monnum er sva litit fe eigv. at eigi gjalda þingfarar kapp *Grg.* i. 1, 25₁₆. íamnan gjallda hans þo nalæg-er grannar *SpR.* 57₂₇.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. þat vilju vjer, at þú gjaldir ekki fje *Nj.* 51₂₄. vil

ek, flosi, at þú gjaldir mjer þriðjung minn úskerðan 147₇₀. — Et. 3. þat es rett at maþr gjalde þat es hann tecr fra oprom *Eluc.* 34₁₃. enda gjalde hann eigi meira enn logcavp *Grg. i.* 1, 130₆. — Flt. 1. þat er makligast, at við gjaldim sjálfir heimsku okkarrar *Fas.* 2, 545₁₄. — Flt. 3. En þeir sem eigi koma til forfallalaust gjallde eptir þui sem tala rennr til *NgL.* 2, 38₇. þa gjalldi þeir aptr er fyrri toku *Jb.* 235₉₈.

Boðháttr.

Et. 2. gjalltu eige þeim synþ þessa *StH.* 176₇. gjalldþu eige þeim synþ þessa 178₁. Gjallt þu eige illo illt 192₉. gjalltu enom hæsta heit þín 214₉. gjalt þu æigi þæim synd þessa *GNH.* 75₁. gjallt mer aftr nv styrkleic minn hinn fyrri *Stj.* 419₁₂. gjallt þv okr viti fyrir 455₈. — Flt. 1. Gjollid-om honvm! segir hann *Fs. Suð.* 93₆₇. — Flt. 2. Heiteþer oc gjaldeþer dróttne guþe yprom *StH.* 51₁₂. gjalldit honom ravðan belg fyrir grán *Nj. Ó.*, 141₈.

Nafnháttr.

hverso skylde adamr gjalda *Eluc.* 34₁₇. fyr hui er eige o-hæft at ætla þat at guþ myne eige gjallda þer meþ miklom avexte *StH.* 145₁. þa scola þeir gjallda of þat scynseme a dómsdege 210₂₁. þa scal fe þat allt gjaldaz *Grg. i.* 1, 88₄. scola gjalldaz scaða betr 116₂₀. Í norskum skinnbókum finst *viða myndin* gjællda: hann skyldi gjællda keisaranom skynsemd af vtalulego fee *B.* 58₈. Litla vinatto a ec þer at gjællda 58₁₆. er með sva litlum drengskap villdu honom sinn goðvillia aptr gjællda 59₃. skal ec þo þer með goðre ambun þat aptr gjællda 59₁₈. skallt þu gjællda suor oc skynsemd fyrir þa alla 91₂₅. Ver skolum helldr gjællda þer 105₉. þer eigið firir þat siðan þakkar at gjællda oss 106₃. þu villt hava marga menn vndir þínv valde til þess at gjællda þer skatta oc skulldir 107₂₄. *Norðmenn viðhafa þó einnig myndina* gjallda: þa scal hann gjallda hinum svein sinn er atte *NgL.* 1, 35₇. Hon skal nu þess gjallda er *Þ.* 163₃₂. muntu þess gjallda um siðir 253₂₄.

Skyldarorð.

oc vist er þetta með goðom lvtvm gjaldandi (= gjaldanda) *Þ.* 153₁₉.

Þátið:

Fransöguháttir.

Et. 1. Mvnd galt ec mörri *Am.* 95₁. Þess galt ek nú *Nj.* 63_{ss}. galt ek þér þat fyrir þrályndi þína *Gl.* 14_{ss}. gallt ek eigi aptr þetta naut? *Hms.* 1, 340_{ss}. — Et. 2. Aptr galltu, kvad engillinn *Hms.* 1, 340_{ss}. þv galzt harðan hug *Fm.* 19_s. — Et. 3. líte hann a zakeum es ferfallt gallt þat es hann tóç at rongo *StH.* 77_s. At firgefa þeim með fvllo er galt ona (=ána) *Mpb.* 2_s. Vicveriom gallt . . . gorrþi gramr *M.* 225_{s.1}. — Flt. 1. þá er Hálfðáni | heiptir guldum *Fas.* 2, 276_{ss}, 549_{ss}. — Flt. 3. þeim es gulldo guði með avexte lán þat er hann veitte þeim *StH.* 41_{ss}. þeir gvldo hatr fir elscó mina *Mpb.* 97_{ss}. þæim er guldo *GNH.* 186_{ss}. þann skatt er Suar gulldu *Fb.* 1, 403_{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. oc væri hitt makligra at þu æinn gyldir *B.* 213_s. — Et. 3. at hverr sem einn gylde honom penning boþorþa hans *StH.* 47_{ss}. at eige þétte sem hann gylde þeim þá illyrþe sín 87_{ss}. at þa gyldiz þat sem optir var scipverzins *M.* 50_s. segir hvert veitræði fyrir hann var sett, léz ok vilja at brátt gyldiz *Gl.* 16_{ss}. — Flt. 3. allr herrinn let vel ifr því þo at Danir gyldi nocqvot afrap *M.* 51_{ss}. at þeir gylde scatt *Mpb.* 86_{ss}. ekki er þess getit at þeir gyldi fe frændum Þorolfs skialgs *Fb.* 1, 299_{ss}. eða þav fe onnor er hann yrði scogar maðr ef eigi gyldiz *Grg. i.* 1, 89_{ss}.

Hluttaksorð.

Sa heiter hornongr er frialsar kono sunr er. oc eigi golldenn mundr við *NqL.* 1, 48_{ss}. þa licape þeim eige vel es eren var golden *Mpb.* 1_{ss}. hann let Kalfi | klingroavga | helldr harðliga heiptir golldnar *M.* 215_{ss}. nema allar bætr sé aðr golldnar *Jb.* 206_{ss}. Hann let þeim golldit þapom *M.* 185_{ss}. goldit var honum þetta *SE.* 1, 180_{ss}.

Nýislenska.

geld, gjaldi; gjöldum, gjöldum; galt, gyldi; guldum, gyldum; goldinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Landed giælldur so Synda *Vb.* 188_{ss}. svo at salargólf allt | samkveð geldr *OK.* 10, 110_s. hégómadýrðin gelzt með bitrum sorgum *ST.* 141_s. — **Flt. 1.** ad Ovallder hier Hældar | hafa Væld huers vier giælldum *Vb.* 189_s. — **Flt. 2.** ef þjer gjaldið jáyrði við, þá munu allir það vel róma *Þús.* 2, 357₁₁. — **Flt. 3.** jörlum og konungum, sem eru nágrannar mínir, eða gjalda mjer skatt *Þús.* 1, 96_{ss}.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. það er þier eingen Æra | vm Allder þess Maduren giællde *Vb.* 187_s. — **Flt. 3.** bert villia hann birte | ef ber þeim Skattgiældum vera | Gude baud hans þeir greide | og giællde riett Yfervællde *Vb.* 65_s.

Boðhátt.

Et. 2. giælltu seiger hann allt huad er | inne Fie mitt nu hia þier *Vb.* 63₁₀. — **Flt. 2.** gjaldið æ varhuga við | því víti sem afglapann hendi *JT.* 20₁₅. gjældit illt illu | ok æsit þessa *OK.* 2, 33₁₅.

Nafnhátt.

Missum ei það mikla happ; | maginn kann þess gjalda *JH.* 22_s. Ástverk þín með elsku vill hún gjalda *ST.* 156_s. lát þá ekki gjalda þessarar syndar *Tang.* 147_{ss}.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 2. ei þú valdir, og þess galztu, | öll brot *GT.* 102₁₅. **Et. 3.** en Simon sonur hans galt féð *PM. Ág.* 30₁₅. — **Flt. 1.** guldu vér harðlega heimsku vorrar *OK.* 10, 40₁₁. — **Flt. 3.** Konungar og aðrir þjóðhöfðingjar létu þá eina fá byskupsdæmi, sem mest fé guldu fyrir þau *PM. Ág.* 119_s. aðrir guldu eigi skatta 221₁₅. Gyðingar guldu smán við smán *Ið.* 4, 102_s. Heiðingjar guldu líku líkt 109_s. Fyrir peninga þá, sem honum guldust, keypti hann sjer vörur *Þús.* 1, 35_s.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Grey þótti forðum Freyja, | hin fagurleita' og teita | (gjöld hörd þó fyrir það gyldi) | galtefidum vera Hjalta *BT.* 231₈. — **Flt. 3.** Einsetti hann sjer, að snerta ekki á tekjum þeim, er af eignum þessum gyldust *Fús.* 3, 44₁₈.

Hluttaksorð.

eg verð og þori það með vissu segja, | að þessi skattur réttlega goldinn er *JT.* 237₁₈. Sumir ímynda sér tolla og tekjur, sem goldnar eru stjórninni, skyldugjöf landsmanna *Fjöl.* 8, 1₁₁. Miltiades gat eigi goldið féð *PM.* Ág. 30₁₁. en því vægari yrði hreinsunareldurinn, sem meira fé væri goldið þeim, er syngja sálumessur 109₂₁. tekjur þær sem honum höfðu goldið *Fús.* 3, 45₁₈.

Gjalla.

Fornislenska.

gell, gialla; giðllom, giallem; gall, gylla; gullom, gyllem; (gollenn).

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. en þægar sumra tækr. þa syngir hon oc gellr um nætr *Str.* 36₈. gridungr gellr hátt *GrhM.* 1, 424₁₈. strengr gellr við *Fas.* 2, 197₈. heyrir hann, at strengr gellr í skóginn 2, 528₈. — **Flt. 3.** Gjalla hátt fyrir Hillar | hvern dag frekir ernir *Hkr.* 521₁₁. fuglar syngja eða gjalla *SE.* 2, 46₁₇, 364₁₄.

Boðháttir.

Et. 2. svo sem þu gallt inn í eyra gridungs þessa, svo gialltu ut fyrir krapti drottins vors Jesús Kristz *Hms.* 2, 273₂₁.

Nafnháttir.

Hravstr let Elfi avstarr | allvaldr saman gialla | (vitr stillir ravþ vollo) valskan brand oc randir *M.* 149₂₈. gradungr tok at belia ok gialla akafliga *Fb.* 1, 545₁₀.

Hluttaksorð.

af geiri giallanda *Akv.* 5₈. með geiri giallanda 14₁₈. Far-

Faret hefk blóðgom brande | (mér benþiðorr fylgðe) | ok gjall-
anda geire *Eg.* 148₁₈.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 2. þu gallt inn i eyra griðungs þessa *Hms.* 2, 273₈₁.
— Et. 3. gall styrfengins stillis | strengr *M.* 102₁₆. hatt
gall hiorr 155₁₅. gall, ádr grams menn fellu | gunnmár of
her sárum *Orkn.* 36₅. luðr gall hátt *Fs. Suð.* 25₃₇. — Flt. 3.
oc gvillo víp | gæss i túni, *Gkv.* 1, 16₅. þar komv þa flivg-
andi hrafnar .ij. ok gvillo hátt *Frð.* 113₁₄. þar er gollin spjör
gullu *Hkr.* 212₂₁. *Fms.* 10, 359₁₅. strenger gullu *Orkn.* 34₁₁
(= *IS.* 1, 31₂₃). spjör gullu *SE.* 1, 488₁₁.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. Hugda ec mer af hendi | hvelpa losna, | glæms
andvana | gylli bápir *Gkv.* 2, 42₄.

Nýislenska.

gell, gjalli og gelli; gjöllum og gellum; vth. gjöllum og gellum;
gall, gylli; gullum, gyllum; golið.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. kaldhlátur dauða þar gellur i gjá *BT.* 102₂₁. og
ei hvar glaumur gellur | af glópa kersknis róm *ST.* 38₂₁
Þegar herlúðrinn gellr hátt *FP.* 125₈. — Flt. 3. Ungur syng
þú mest sem mátt, | meðan hljóðin fagurt gjalla *BT.* 222₁₃.
og aptanklukkur angurbliðar gjalla *ST.* 91₈. þegar nauta-
bani drepur naut með einu sverðlagi, þá gella við mestu ástar
og gæluorð um hann *Íð.* 4, 53₁₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. en þótt um eyrun þver | á þjer rangfengna dala-
hrúgan gjalli *JH.* 9₁₈. — Flt. 3. gjalli ógnefðar | um eyru
þjer | söngdimmar bjöllur | úr sálarhliði *JH.* 221₁.

Nafnhátt.

Þegar hárri höllu i | heyri' eg söngva gjalla *BT.* 18₁₄. en

glætt þó á góðri stundu verum | og gjalla látum hörpa þetta kvöld *JÓ.* 193. Hér í sal og himni Snælands undir | hljómi fögrum skal það gjalla í kvöld *ST.* 155₁₈. Hátt var upp til hjalla, | heyrði' eg svani' gjalla 244₁₀.

Dátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. brandr gall blár of undum *KJ.* 84₁₈. gall þá einn af ræningjunum við *Fús.* 2, 166₂₀. hinn silfrlegi bogi gall við ógurlega *II.* 1, 3₁₉. Hvar er hún? gall einhver við *Ið.* 2, 121₂₀. í því vetfangi gall við lúðurhljómur 4, 44₈₁. Nú gall lúður við á ný 49₂₂. — **Flt. 3.** og bjöllurnar gullu á heiðskirri nótt *JH.* 233₇. sífelt gullu færri klakkur í turni Lóretókirkjunnar *Jð.* 1, 268₂₂. alstaðar gullu við óp 4, 38₂₇. Lofs-ópin gullu við úr öllu leikhúsinu 50₂₂. lúðrar gullu 52₂₀.

Gjósa.

Fornislenska.

gýs, gjósa; gjósom, gjósem; gaus, gysa; gusom, gysem, gosenn.

Nútið.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. sva sæm þar gjose upp svartr reykr *SpB.* 55₁₈.

Nafnhátt.

hann sá eld mikinn gjósa upp *Grett.* 37₇.

Dátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. efter þat gæv vp gratr *Mþb.* 6₁. gæv har logi or hvsom *M.* 56₂₀. vítt var ferð á flótta | fús, gaus eldr or húsum *Hkr.* 646₂₀₁. gaus upp logi ór húsum *Jodr.* 19₁. blóðit gaus ór sareno *Str.* 78₃. þar gaus upp stundum eldrinn *Nj.* 130₂₀. gaus spýja ór honom *Eg.* 136₂. Síðan þeysti Eg-ill vpp ór sér spýju mikla ok gaus í annlit Ármóðe 263₁₄.

Nýislenska.

gýs, gjósi; gjósum, gjósum; gaus, gysi; gusum, gysum; gosinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. gýs upp rykmökkur *Ið. SG.* 140₁₈. Svo gýs upp frakkneska stjórnarbyltingin *Ið.* 6, 216₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. elsan þótt ótt gjósi | Odds ei sljófgar það breidd *BT.* 153₁₈. ófrið þann er búast má við að gjósi upp í Evrópu er minst varir *Fk.* 88, 89₈₈.

Nafnháttir.

Hér þarf sannarlegt eldfjall að gjósa *JÓ.* 117₁₈. Það-at hann gjósa | gust um smugu *OK.* 10, 11₈. af því hann (Stökkur) var tregur til að gjósa *Ið.* 4, 83₈. nú þarf að bera svo og svo mikið ofan í hann af hnausum, til að fá hann til að gjósa 85₁₄.

Hluttaksorð.

var það (virkið) á að sjá sem gjósandi eldfjallstindr *Ið.* 1, 144₁₈.

Þátíð:

Framsöguháttir.

Et. 3. Brakaði brimalda | ok brunandi gaus *OK.* 5, 191₈. gaus upp eldur í henni (borginni) á ýmsum stöðum *PM.* 49. 241₁₄. óhemjulegt óp gaus upp alstaðar *Ið.* 4, 51₁₄. Áður gaus Stökkur af sjálfadæðum 85₁₁ — Flt. 3. gráblár reykur og eldlykt gusu upp *JH.* 266₁. benti hann þeim með fingrinum á tvo lystihvera, sem gusu upp úr tveimur gullskálum *Pús.* 1, 114₂₃. ok gusu glæspýjur | úr gini hennar *OK.* 12, 115₈. landfarsóttir gusu upp *Ið.* 6, 90₈. gusu upp nýjar óeirðir 236₁₇.

Hluttaksorð.

Hann segir, að 1770 hafi hann (Geysir) gosið 11 sinnum á dag *Ið.* 4, 85₁₀.

Gjóta.**Fornislenska.**

gýt, glóta; glótom, glótem; gaut, gyta; gutom, gytem; gotenn.

Nútið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. Þat (helvíti) gældr sem hann byðr þa er þat gytr ok glæypir því er hans er vmbod til *AnO.* 1858, 103₃. — **Flt. 3.** oc at waxannda ware þa glota þeir (fiskarnir) rognum sínum *SpR.* 17₂₂.

Þátið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. hann sá, at Glúmr gaut sínum sjónum harðliga *Grett.* 85₃. Hann gaut augum til hringsins *Fas.* 3, 497₃.

Nýislenska.

gýt, gjóti; gjótum, gjótum; gaut, gyti; gutum, gytum; gotinn.

Nútið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. En skýhnoðrinn grái hann sortnar á svlp, | sótdimmur augunum gyttur á skip *JT.* 126₃.

Þátið.**Framsöguhátt.**

Et. 3. Þá gaut hann illilegum augum til þeirra *FP.* 108₁₀. En er gestgjafinn heyrði þetta, gaut hann hornauga til manns, sem gagnvart honum sat við borðið *PP. Sms.* 165₂₇. — **Flt. 3.** stúlkurnar gutu augunum af forvitni til dátanna *PP. Sms.* 215₃. Nú sátu þau í bátum og gutu hornauga hvort til annars *Ið.* 1, 166₃₃.

Hluttaksorð.

ýlfrar óvættir á máttlega, | hvolpi nýgotnum | næsta glíkt *OK.* 12, 41₇.

Gnaga.

Forníslenska.

gneg, gnaga; gnogom, gnagem; gnó, gnæga; gnógom, gnæg-em; gnegenn.

Þetta sagnorð beygist venjulega í fornum bókum eftir a-flokki hinnar veiku beygingar. Af hinni sterku beygingu finnast þessar myndir: gnegr af gaddi digrum | grjót ok veðr hin ljótu Hkr. 592_{bas} (Frb. 226_{bas}). Hirtir ero oc flórir | þeirs af hefingar á | gag-halsir gnaga Grm. 33_g. Rata munn | letomc ríms vm fá | oc vm griot gnaga Hm. 106_g. þá skulu þik hundar | í hel gnaga Fas. 3, 206_{g1}. oc var nv við sialptt at þær (mýsnar) hefði sundr gnaget (ætti að vera gneget eins og dreget af draga) B. 56₁₇.

Nýíslenska.

Þetta sagnorð hneigist í nýja málinu eftir a-flokki hinnar veiku beygingar. Orðbók Bjarnar Halldórssonar hefir tvær myndir: gnaga og naga. Í þeim myndum, sem eg hefi við höndina, er g-inu slept framan af: beljan geld á básnum nú | bryður hris og nagar utan staura JT. 316₁₇. vatnið hefir jöfnum höndum nagað hinn mjóa fjalls kamb beggja meg-in Av. 13, 103_g.

Gnella.

Forníslenska.

gnell, gnella; gnellom, gnellem; gnall, gnylla; gnullom, gnyllem; gnollenn.

Að eins eitt dæmi hefir fundist: haukar þeirra gnullu leiðilega Km. 376₁₇.

Gnesta.

Forníslenska.

gnest, gnesta; gnestom, gnestem; gnast, gnysta; gnustom, gnystem; gnostenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. gnestr hjörr SE. 1, 418₁₇. gnestr hann (Sköfn-

ungr) nú hátt í þeirra haustum *Fas.* 1, 102₁₄. þeir berja um
 öxarhömrum ok stinga í öxarhyrnum, ok gnestr í steininum
Bs. 1, 601₃₃. ollum monnum gnestr í eyrum, huat sia salugi
 madr hefir gert fordum sva omannliga við brodurkonu sína
Mar. 437₂₄. — Flt. 3. viðir brotna eða gnesta *SE.* 2, 46₂₂
 (*IGL.* 50₁₈).

Nafnhátt.

skapt mun gnesta, | skjöldr mun bresta *Nj.* 157₁₃₇. gnesta
 man í baðvm eyrvm þess sem hæyrir *Stj.* 647₁₄.

Dátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Geir í gunna sárum | gnast *Gísl.* 26₂₈ (110₂₈).
 málmr gnast í dyn hjálma *Nj.* 157₃₁₄. Hlíf gnast við hlíf
SE. 2, 150₁₀. lyðrinn epti sva gnogliga at gnast í eyrvm
 borgarmanna *Stj.* 360₁₀. kom (höggit) á öxl honum ok gnast
 við *Fas.* 3, 332₂₄. skjöldrinn brast, en í brynjunni gnast
Km. 175₂₇. — Flt. 3. gnustu gráir málmar *Fms.* 1, 173₂₈.
 Gnustu þá saman vápnin *Sturl.* 2, 150₃₇.

Nýislenska.

Eg hefi fundið að eins eitt dæmi: hátt í gunnhlífum gnast
JT. 25₁₈.

Grafa.

Fornislenska.

gref, grafa; grófom, grafem; gróf, grœfa; grófom, græfem;
 grafenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. grefr at síþan vandvirclega hue nér þeir sœ stíorn-
 ona *StH.* 57₉. tálgrafar þær er övinrenn grefr 151₆. — Flt.
 2. Alltíðvirkir eru þér, Danir! er þér grafið þá, fyrr enn
 þeir eru dauðir, *Fms.* 11, 377₁₅. — Flt. 3. upp grafaz ill
 ráð greppa | ærit mörg *Orkn.* 322₉ (*IS.* 1, 180₁₈).

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. Þat fe skal hverr hava er i sinni iorðu finnr. þo at annarr upp grave *NgL.* 1, 58₈₇. — **Flt. 1.** En til huers (er) at uær grafimz eptir greinum af þeim kuikendum sem huarki eru medr oss ne i moti *Stj.* 24₅.

Boðhátttr.

Et. 2. grafðu dauða *StH.* 192₈. Farðu oc graf haúgenn 203₂₂. — **Flt. 2.** gravit ér nú iqrþena *Mpb.* 70₁₈.

Nafnhátttr.

mange má grafa under synþom sínom. nema hann se iohannes *StH.* 17₂₂. þa skal vandvirclega at grafa 61₂₀.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. síþan gróf ec hann vegsamlega *StH.* 201₂₄. — **Et. 2.** Ertu eigi ordinn fiolkunnigr af Laurencio, þar sem þu groft líkama hans *Hms.* 1, 430₁₉. gróftv sva vndir *Am.* 96₅. — **Et. 3.** þá gróf Sigurðr gróf á veg Fáfnis *SE.* 1, 358₂. Glúmr gróf Sigmund upp *Gl.* 9₄₅. — **Flt. 2.** Sa klerkr er þier grofud fyrir xxx. daga fyrir vtan kirkingard *Mar.* 762₁₉. Sakir huers grofut þer ok gerdut suo hæðiliga við minn cancellarium 762₁₆. — **Flt. 3.** Gráfo þeir gróf fyr áglite míno *StH.* 151₇. cristner menn grófo líchans 176₈. lucianus fann etke i hýge þeim es þeir grófo þar 204₃. En es munkar grofo. þa fundo þeir þar scurpgoþ *Leif.* 145₂₂. þeir grovo þar iqrþina *Mpb.* 70₁₈. toco þeir licam petars af crosse oc grofo 89₂₁. grofv þeir i Sichem a akri þeim er Jacob faðir hans hafði keypt *Stj.* 376₁. frendr Samsons grofv hann hia feðr sinvm 419₂₂.

Viðtengingarhátttr.

Flt. 3. lucianus sende orþ sölom beojar monnom at þeir rise upp snemma. oc gréfe hægenn *StH.* 203₂₄. ef þar græfzt nokorer mæinbugher up *DN.* 4, 66₁₆, $\frac{1}{2}$, 1306.

Hluttaksorð.

líkamr hennar vas grafenn *StH.* 8₁₅. lícame hans var grafenn 146₇. marger lícamer sanctorum þeir er grafner óro 175₁₉. þeira es grafner væro með honom 176₁₁. hon and-

apesc oc vas grafen 8₂₀. cona mín etheria. oc enn ellre sunr minn sedemias ero grafen a æþrom beo 201₂₀. at Sigurþr veri (= væri) þar grafinn *M.* 222₄.

Nýislenska.

gref, grafi; gröfum, gröfum; gróf, græfi; grófum, græfum; grafinn.

Nú tíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. grefur vpp Galldra ræd *Vb.* 79₂₉. mörgum veltir straumsins farg | og í djúpum aur þá grefur *JÓ.* 149₂₁. holur nafar grjót grefur *JH.* 75₁₆. — **Flt. 3.** þeir grafa og pæla og gjöra' ei á töf | að grafa, unz sjálfum sjer taka þeir gröf *BT.* 248₂₁.

Boðháttir.

Flt. 1. Gröfum og gröfum, | glamra rekur *KJ.* 42₁₈ gröfum og gröfum, | götu ryðjum 46₂.

Nafnháttir.

Stolna muni sje frjálst að grafa *GT.* 122₉. það er eðlilegt, að flestir geri sjer far um að grafa það upp, sem berst út um þá manna á milli *Ið.* 4, 61₂.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. hinar þrjár þúsundirnar gróf jeg niður *Þús.* 1, 35₂₃. Jeg gróf dálitla holu í jörð niður *Rób.* 66₇. — **Et. 3.** Eptir það andaðist Móses og Drottinn gróf hann *Tang.* 41₉. hann gróf gröf umhverfis það (altarið) 64₁₆. hann er líkur manni þeim, er byggði sjer hús, og gróf djúpt fyrir *Ið.* 6, 184₁₀. — **Flt. 3.** Á hlið hvora | honum sátu | gammar tveir, | grófu netju *OK.* 11, 284₄. Gýðingar grófu leynigöng út að hervirkjum þeirra *Ið.* 4, 123₂₄. þeir grófust aldrei eftir gimsteinunum hans *FP.* 119₁₉.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. hvurjum var sitt pund í hendur feingjöld, ekkji til þess að hann græfi það í jörðu *Fjöð.* 3, 1, 68₂₃.

Hluttaksorð.

Lát-attu ógrátinn | né ógráfinn mik | eptir verða *OK.* 11 38₂.

mundi þeir (lækirnir) bráðum þorna, ef ei væri brunnar grafnir *LLH.* 84₂₇. þar vil jeg vera grafín *Tang.* 46₆. eru grafín göng utan hjá *Ið.* 2, 5₆. Síðan hafa menn grafið sig niður í þessar fornu borgir *PM. Ág.* 101₃₀.

Gráta.

Forníslenska.

græt, gráta; grótom, grátem; grét, gréta; grétom, grétem; grátenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Ec græt sagðe hon sakir þín *Str.* 27₂₈. þat er langt at sægja hvi ec græt *P.* 247₂₈. ek grét mer allri, þegar ek kem til leiðiss hans *Fs. Suð.* 33₆₀. munuð jer nú ok reyna, hvárt ek græt nakkvat fyrir yör *Nj.* 54₃₉. — **Et. 2.** hvi grætr þu æigi þat, er þu glataðer? *GNH.* 35₁₄. hvi grætr þv frv *P.* 247₂₁. skapþungt er þjer nú, frændkona, er þu grætr. enn þó er þat vel, er þu grætr góðan mann *Nj.* 116₃₀. hvárt grætr þu nú skarpheðinn? 130₁₁. — **Et. 3.** sa er grêtr þat er hann misgerþe *StH.* 62₆. su æond es enn vesalle es eige grætr þat es hon misser þessa dagnaþa 91₁₅. heilog cristne grætr brávtrekning sinna manna ýr heíme 184₃. — **Flt. 1.** ef ver gratom synþer orar *StH.* 76₂₆. Sæler erom vér es vér grótom þat sárlega es vér misgerþom 212₁₈. (vér) sytum þar oc grátum *Stj.* 53₇. — **Flt. 3.** sæler mono þeir er nú grata ill verc sín *StH.* 49₃. (vér scolom) gráta með þeim í smaneyte es synþer sínar gráta 212₁₆. sæler ero þeir es gráta 212₁₇. i gegn þi sem aull onnur börn gráta *Stj.* 101₁₅. ef allir lutir í heiminum, kykvir ok dauðir, gráta hann *SE.* 1, 178₂₆.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Gretr oc sva sem eigi grati sa er sva harmar þessa heims scapa at hugr hans huggisc avallt af eilifom avexti *Leif.* 55₂₂. — **Flt. 1.** þess er oss næþsyn . . . at ver gratem fvrr orar synþir en fvrlitim apra *Leif.* 80₃₁. **Flt. 3.** sva lata þair nu, sem þair grate *T.* 70₂₀.

Boðháttir.

Et. 2. Grát eigi þu cona *Leif.* 56₁₂. grát þú eigi, móðir *Grett.* 159₁₅. — **Flt. 1.** grátom nu synþer várar *StH.* 150₈₁. Grátom vér synþer órar 49₁. Grátom vér oc þa *Mpb.* 98₂. — **Flt. 2.** staðfestezker i gráte oc gráteþ vislega *StH.* 53₁₄. gráteþ eige mic 174₁₂.

Nafnháttir.

ef nakkvarr mælir við, eða vill eigi gráta *SE.* 1, 180₁. oc hugða attu mundir helldr fagna . . . en grata æigi *E.* 247₂₂.

Hluttaksorð.

vétter (= vættir, væntir) lícnar gratande *StH.* 50₅. Leiddo landrægni | lyþar oneísir | gratendr gvnnhvata | or garði húna *Akv.* 12₂. gratandi Bæþvildir | gecc or eyio *Vkv.* 29₇. stoðo sva buin oll saman firir hallardurum konongsens gratannde oc valande *B.* 20₂₅.

Skyldarorð.

þat es gratanda es allt miklom gráte *StH.* 212₈₇.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. líte hann a petarr postola es sárlega grét þat es hann neítte drotne *StH.* 76₃₇. hon grét a beon sinni 132₁₄. pétr grét sárlega 171₂₃. Rakel grét sono sína 184₂. hann greit acaf-liga *Hms.* 1, 199₁₆. — **Flt. 2.** ér grétoþ fyr ásthuga minom *StH.* 49₂₂. — **Flt. 3.** conor þær es gréto pisl hans *StH.* 174₁₁. er aðr varo ryggvir oc gréto dæuða hans *GNH.* 116₁₀. vinir hans ok ovinir gréto hann *Frb.* 84₂. konvr grietv dottvr Jepte *Stj.* 407₁₉. þær greetu þa badar miok *Frb.* 2, 438₁₉. þa gretu allir *Al.* 174₁₄. 21.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Maria Magðalena . . . er fyrr en hon greti var mattugt meingerða ker *Mar.* 166₁₄.

Hluttaksorð.

es gratenn vas dæpe várr at fornóm siþ *StH.* 203₂₀. at

fara til þess hus es dæpr maðr er grátinn *Leif.* 129₈₁. at biðja at Baldr væri grátinn or helju *SE.* 1, 180₈. synir Rachel vorv grátnir vtan hvggan *Stj.* 385₂₈. hon hafpe mioc grátet a beon sinni *StH.* 129₁₈.

Nýislenska.

græt, gráti; grátum, grátum; grét, gréti; grétum, grétum; grátinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. né hann einan ek | angraðr græt *OK.* 1, 88₈. Mjer himneskt ljós í hjarta skín, | í hvert sinn er jeg græt *KJ.* 40₁₄. Nú græt jeg sárt, er gleymt er það *ST.* 68₁₄. — **Et. 2.** Seg mér ok hvi þú | sáran grætr *OK.* 8, 272₂. Hvi grætur þú barn, *IL.* 1, 16₁₈. — **Et. 3.** Enginn grætur Íslending | einan sjer og dáinn *JH.* 179₁₈. Sakleysið grætur, grimdin hlær *ST.* 118₁₈. ekkjan þín grætur, börn þín gleði láta *GT.* 118₁. — **Flt. 1.** Yferboot ef vier grátum | af jnstre Rot glæpe liota *Vb.* 44₁₆. Vér grátum hið liðna, en grátum sem stytzt *ST.* 166₇. — **Flt. 2.** Sannlega satt eg seige | syrgiande grate þier *Vb.* 34₁₈. yckar styrke vm það Tru | edla Hion sem grated nu 108₂₆. Hvi grátíð þjer | þann's í gröf hvílir? *JH.* 18₁₇. þér hrökkvið saman og grátíð *PP. NS.* 35₁₁. — **Flt. 3.** A-killen gráta Grikklands eyjar *BT.* 118₁₈. Eigi víf né börn við börur hér | böli þrungnum sorgartárum gráta *ST.* 292₈. gráta börn, því vant er varnar *GT.* 100₁.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. og Ord þitt finne hier goda Grund | græte eg mijn Brot a huörre stund *Vb.* 18₈. — **Et. 3.** Gráti því hér enginn | göfugan föður *JH.* 112₂₁. Fjarri hefir, | at ek firna nokkurn, | þótt dáinn hal | dapr gráti *OK.* 4, 84₄. — **Flt. 3.** Hörð eru dauðans heiptar slög, | Hel viknar ei þó dísir gráti *ST.* 272₁₀.

Boðhátt.

Et. 2. Ó, grát þú, kalda Garðars-frón *KJ.* 41₁₈. Ó, grát þú ei, því enn þá straumar | í æðum mínum boga lífs 126₁₈. svo tak þinn reyni fast í faðm | mín fósturjörð og gráttu *ST.* 281₁₂. — **Flt. 1.** Gísli var fagur geisli, | grátum hann eigi látinn *JT.* 172₁₄. — **Flt. 2.** Grátíð mig, meyar *JH.* 219₁₈.

grátíð ei, því hún er gengin | að gleði frá hörmum *KJ.* 29₂₅.
grátíð eigi vinir mínir *PM. Ág.* 192₂₀.

Nafnhátt.

sinn ástvin þjóðin þekkja vann | og því mun Ísland gráta
hann *GT.* 134₃. Hún fer út að gröfnni til að gráta þar
Tang 119₁₂.

Hluttaksorð.

Davíð gekk þá grátandi og berfættur *Tang.* 56₂₇. veiztu
hvað er í ráði? sagði hún grátandi *Pús.* 1, 100₁₂. Geingu
grátendr, | ok við grátna skildu *OK.* 10, 101₅. hjer á sjer ei
heiti | harmur grátenda *BT.* 250₂₀. kyssir á sjónir, er sorg-
artár lauga, | söknuðinn deyfir og grátenda kvein *ST.* 84₁₂.
tár væta brá, þó sjáum | guð til góðs að ræður | grátendum
frænda láti *JT.* 169₃.

Dátið:

Framsöguhátt.

Et. 1. Grjet jeg hann, grjet jeg hann | gullnum tárur
KJ. 112₁₁. Grjet jeg dauða hans *Pús.* 1, 112₁₁. eg grjet
og stundi við 3, 30₁₀. — **Et. 2.** hvað kom til, að þú grézt
svo beisklega, þegar eg kom *Blk.* 108₆. Meðan barnið lifði,
fastaðir þú og grjezt *Tang.* 55₂₀. — **Et. 3.** Hvort grjet
hann eymdir ýta við? *KJ.* 135₁₉. hún grjet yfir vetrungs-
grindinni *GT.* 45₇. — **Flt. 1.** Við Babýlons ársátum vjer og
grjetum *Tang.* 72₆. — **Flt. 3.** Grjetu þá í lautu | góðir
blómálfar *JH.* 170₁₂. en feginstárum fögrum augun grétu
ST. 127₂₂. konurnar, sem grétu með *LLH.* 45₂₄.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. Og þó þú gulli grétir líkt og Freyja *JT.* 237₉. —
Et. 3. hann spurði, hvort hún hefði frjett dauða kóngssonar
og grjetti þessvegna *Pús.* 2, 173₇. blikna mundi bergið gráa, |
blóði gréti jörðin þá *JÓ.* 130₄.

Hluttaksorð.

Komu at hveldu | hellis rjáfri | gyðja góðviljuð | ok grátinn
maðr *OK.* 5, 93₄. Eigi hnuggins hag | harmr bætir, | né grát-

ins guma | geingi þróast 4, 252₇. Mun sá, er grátinn leggur
lifs frá ströndum, | með létu geði sigla' um ókunn höf? *ST.*
19₁₀. Grátinn jarðlifs gestur, | geisla heims eg leit 136₂.
Óðr reið upp á heiðar | allkátr, hún sat grátin *JT.* 146₄. en
þeir kringum mik | kveina grátnir *OK.* 10, 234₂. Hver er
hinn grátni, | sem að grafar beði | beygðu höfði biður *JH.*
20₂₀. Sé eg þig sitja þar grátna *JT.* 202₁₁. En er ek grát-
ið hafða'k, | sem ek gjarnast vilda'k *OK.* 4, 251₁.

Grípa.

Forníslenska.

grip, grípa; gripom, gripem; greip, gripa; gripom, gripem;
gripenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. grípr þu fyrir ofriki þat, er þer licar at hafa *GNH.*
35₁₆. gripr þu þat er þú māt 36₇. — **Et. 3.** gripr hann
í fang sér licnesciu þes góða lavarz *GNH.* 163₇. gripr vpp
síþan eitt spiót *Jv.* 107₂₈. þa gripr hann í fang ser licnæskiu
þess hins agiæta hofðingia *ÓHm.* 85₁₂. — **Flt. 3.** sva sem vargar,
þat er þeir grípa at apne, æigi lata þæir æptir á morne *GNH.*
38₁₂. A varga væniu grípa þæir alla luti 38₁₄. iamskiott
sem þeir fa veit. þa grípa þeir með grimlegre agirnd *B.* 107₃₁.
grípazst þeir þa til *Flb.* 1, 530₃₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. at svá þykki sem ek grípa gulli á við þá *Nj.* 3₄₃.
— **Et. 2.** þat er mér sagt, at þú farir heldr úspakliga, ok
grípir fyrir mönnum góðs sitt *Grett.* 125₁₅. — **Et. 3.** honom
þvker eigi of þat micils vert þott hann grípi otrva menn *Leif.*
19₂₂. oc æigi huggir (= uggir) þu at braðr dæuði grípi fra
þer læiðrettingar dag *GNH.* 23₁₅. — **Flt. 1.** eþa ef þui or-
kom ver eige. at þa gripem ver hinn fulltruan *StH.* 118₂₈.
— **Flt. 3.** nema þegar sem þer stiget fotum a Ængland, þa
gripe þeir yðr *T.* 216₁₂.

Boðháttir.

Et. 2. grip nu gulli a vit konunginn *Flb.* 1, 181₃₃. —

Flt. 1. grípum vér í greipar | gunnborð *Hkr.* 103₈₅. Grip-
um nv vpp allan varnn styrk *B.* 53₂₁.

Nafnhátt.

hann treýstesc at grípa þann es hann hafþe etke vellde i
gegn *StH.* 75₂₇. ella mon til coma bráþr daúþe. oc grípa þau
(auþeofe þín) fra þér 145₇.

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. ek greip þegar hamar minn *Flb.* 1, 397₃₀. greip
ek af höfði mér falldinn *Ld.* 126₁₀. — **Et. 2.** Nv greiptv
a því kylino er ec hvgþa at fyr longo myndi springa *M.* 187₇.
þann olifismann, sem þu greipt illmannliga undann uorum
herradomi *Mar.* 530₂₄. þu greipt mik af fadmi mins fyrra
brudguma 585₁₁. — **Et. 3.** (hann) greip þá hamarinn Mjöllni
tveim höndum *SE.* 1, 148₂. greip hann til hamarsins 164₂₁.
hann greip Þórð vpp *Eg.* 125₄. þá greip hann aptan vnder
hendr honum 313₁₇. — **Flt. 2.** sakir huers griput þier þessa
ond *Mar.* 835₂₀. — **Flt. 3.** þa gripo þeir neqvern mann
StH. 174₃. En síþan gripo þeir gyþingar enn gøfga clemens
pafa *Mþb.* 72₆. gripu þeir hann þegar *B.* 4₁₉. toko oc gripu
munkana 104₁₈. gripu þeir Eyuind *Flb.* 1, 385₁₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. þotti honom sem hann gripl hana með henndi sinni
B. 88₁₈. þo at ec mætti löynaz utan yztu ænndimærki haf-
liðgrar auðnar þa gripl mic þar hægri honnd þín *SpR.* 160₁₈.

Hluttaksorð.

en sa varþ gripinn af ohrenom anda *Leif.* 100₂₇. En hann
gripinn af guþligum ótta svaraði honum *Ps.* 41₂₁. uar Sig-
urdr þa gripinn *Flb.* 1, 386₂₄. guðs maðr var af sinum vuin-
um gripenn *T.* 206₁₈. (synþger) verþa gripner með guþs
hende ór munne ovinarens *StH.* 76₂. at eige verþem ver
gripner i munne orms þessa 76₂₄. þó at gripnir vyrði af
sínnum úvinum *Bs.* 1, 37₁₇. ef þeir verða i sinum gløpum
gripner *T.* 59₁₈. olpumadrinn gat gripit j nidrdrættinum
stræinginn *Flb.* 1, 307₃₀.

Nýislenska.

gríp, grípi; grípum, grípum; greip, gripi; gripum, gripum; gripinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. gríp eg þig með hörðum höndum *JH.* 240₆. kalffinn hefur gefið mjer vald yfir þeim, sem eg gríp hjer *Þús.* 2, 307₆. — **Et. 3.** Gæða-konan góða | grípur fegin við | dýri dauða-móða *JH.* 152₆. með opnum munni gráðugur hann grípur *GT.* 37₂₄. Hefndin er heimskunnar fró, hún grípur ætið í tómt *ST.* 174₄. — **Flt. 3.** Hulda! hví grípa hendur þínar ljósu | um hendur mjer *JH.* 198₆. (ljónshvolpar) grípa þaðan naut og feita sauði *IL.* 1, 124₃. (þeir sem næstir eru) grípa þá einnig til stafa sinna *Ið.* 4, 58₂₇.

Boðháttir.

Et. 2. Tækifærið gríptu greitt, | giptu mun það skapa *ST.* 176₂. gríp þú ekki optar til vopna *PP.Sms.* 31₂₇. — **Flt. 1.** Grípum hann sem hraðast má *KJ.* 47₁₈. — **Flt. 2.** grípið skjöld trúarinnar *FP.* 125₃₁.

Þátíð

Framsöguháttir.

Et. 1. jeg greip þá hnífinn *Þús.* 1, 31₁₄. þá greip eg frammi 2, 62₅. jeg greip í tjaldið til að styðja mig *PP.Sms.* 28₂₄. — **Et. 2.** og greipst þá aptur af *JH.* 170₆. — **Et. 3.** Hví greip þig dauðans harða hönd | úr heimi burt svo skjótt? *KJ.* 98₂₈. Hann' greip þá rós, er rétti stund *ST.* 55₆. Jeg skal aldrei gleyma þeim hryllingi, sem greip mig *Ið.* 4, 42₃₁. Gefið heitu greipst af stríði *Svh.* 19₂₈.

Hluttaksorð.

þessar kenningar . . . eru grípnar af handa hófi *JH.* 320₆.

Halda.

Forníslenska.

held, halda; holdom, haldem; helt, helda; heldom, heldem, haldenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. en þat stendr þó til vánar, ef ek helld lífi *Eg.* 114_g. fyrri engan mun helld ek mik til konungs *T.* 244_g. Af þeirre baronie . . er ek hælldr af konungenum, em ek buenn at suara 241₁₈. — Et. 2. þeygi víst hvárt þu helldr lífeno *StH.* 174₁. meðan þú helldr teknum hætti vm beitina *Eg.* 300₂₆. ef þú heldr eigi þá sætt, sem gör er *Nj.* 73_g. — Et. 3. Sa heldr andlega imbrodaga er varþveiter þrenningar trú *StH.* 35₂₉. hiarta spacara manna heldr hrygþ 60₁₈. su es helldr rétta stiörn hirtingar í kenningo 178₃₀. sauðfé hellz á vetrum í fjaldaulum *Eg.* 94_g. — Flt. 1. Af þui hólldom ver . . sva hreinlega ok ástsamlega drottens dag *StH.* 28₃₀. alz ver hólldom ena hēsto hotiþ 78_g. í dag hólldom vér sigrsæla písl riþera hans 176₃₂. ef vér holdom með litelléte oc þolenméþe minning píslar hans 66₂₆. Af þui hólldom vér aþra imbrodaga 36₂₁. En af þui hólldom ver ena þriþio imbrodaga 36₂₈. Ða haldom ver manz ásiono í atfærð varre *GNH.* 80₁₁. ef ver haldum os . . fra atláte synda 80₂₁. ef ver haldom lífno *P.* 101₁. hólldum uer þa monnum uarum oc liui 254₂₉. — Flt. 2. heýreþer karlar oc konor er hreínlífe haldeþ *StH.* 52₃₄. fyrir þaz ér halldéþ íolatíþ 217₂₁. ef þer halldizst j þionostu við hann *Ffb.* 1, 284₃₄. — Flt. 3. þeir ero með góþom villia er a guþ almátkan trúa. oc hans þoþorþ halda *StH.* 137₁₆. hivscaper þeir es haldasc at Gvþs lögom *Mpb.* 119₂₈. meðan buðir halldaz at scipi *Grg.* i. 1, 91₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Ef þv villt at ec halld eilissu minni *B.* 14₁₈. — Et. 2. Rét er þat . . at þv halder i dag með oss heilso fægnot *Mpb.* 78₁₄. þa vil ec at þu haldir fram sogonne *Leif.* 108₂₆. ek vænti at þu haldir þui ollu betr helga tru sem þu ert tregari til *Ffb.* 1, 313₁₈. Et. 3. at hann halde verr feótzlo sinne *StH.* 65₂₀. Sa es góþr es halld e hann rettlétte allt til enda 178₁₁. reýnom til. hve fast hann halldi vinótt-onni við mic 153₃₂. es fyrþui skyllt at hverr halldi sic i litillæti 168₂₈. En naúpsyn es at hverr cristenn maþr halld e sér fra þessom ilm 185₃₁. — Flt. 1. svát ver haldem oss fra synþom *StH.* 42₁₆. at vér berem fyr kennemenn allar atgeorþer.

oc halldem bop þeira 136₁₈. — Nu vilium ver yör þes biðia oc biðia af guðs hende, at þer haldeð væl cristindom *GNH.* 65₁. varaztv at þit haldit sva alla lvti. er þit mælit *P.* 136₂₄. Bioðum vér at þer halldit þessa alla articulos *NgL.* 4, 353₈. — *Flt.* 3. þeirró (= þeir ero) fáer es at láte at calleno. oc halldre boporþen *StH.* 112₈.

Boðháttr.

Et. 2. Haltu hogværenne *StH.* 50₃₄. hallt vpp bardaga vip þa *Jv.* 52₁₄. hallt nv ok tyn eigi *Hms.* 1, 463₃₁. halt svá hendi yfir hánnum *Nj.* 152₃₇. haldt ok sömum vinum, sem ek hefi haft *Fas.* 1, 375₃₀. hald hesti mínum meðan *Rs.* 58₇. — *Flt.* 1. holdom vér þa sannlega hotiþ guþs *StH.* 60₁₈. Holldom ver oc . . . tócn píslar cristz 69₃₃. holldom ver i hiortom orom minning píslar cristz 70₁₈. Høldom vér oc þa aller píslar tiþ postola *Mpb.* 123₈. Holdum vér nu væl tið þessa *GNH.* 64₇. — *Flt.* 2. heyri þér. oc scilet. oc haldeþ i hiortom yprom *Mpb.* 118₈. haldit avallt hretslo Gvþs *Leif.* 49₃₉. halldit til njósn vm ferð Þorgils *Eg.* 50₃₃. en að þðrum kosti halldit vid mik bardaga *Flb.* 1, 324₃₇. Halldiz vel saman *Fs. Suð.* 144₃₇.

Nafnháttr.

til þess at vér sem verþer at hallda eilífan dróttens dag *StH.* 28₃₁. paska scal hallda a enne þriþio viko tungls þap-an fra es þat es .xv. náttu 75₁. scal af þui minning þeirar laúsnar halda þriþio viko tungls 75₇. Nv skulo halldaz hand-salat mal þau sem halldaz mego at logom *Js.* 118₃₀.

Hluttaþsorð.

hann mæðer sek i mæinletum . . . sialfan sek þvingande oc sek um stund altaris æmbætte fra halldande *T.* 77₉.

Skyldarorð.

En sia friðr er haldande með góðom (*haec pax cum bonis custodienda est*) *GNH.* 9₆. Af søllu afie er friðr hald-ande (*omnibus viribus pax est custodienda*) 9₁₆. þa være þess-orrr hattr halldande *T.* 91₁₉. Þar fyri segi ek æi ne ræð ek þetta vera frammfaranda, ne hitt meðr fullu halldanda 93₁₄.

Þá tíð:

Framsöguháttir.

Et. 1. Þa hellt ec á oc hvgþa ec at *Jv.* 41₁₈. Þo vænti ec at sa þyckiz illa leikinn er ec helt a *Þ.* 141₂₂. ec heelt einna fastast lögom þeira *Ps.* 232₂₁. — **Et. 2.** a) helt: þá er þú tókt sjálfðæmit ok þú hellt á atgeirinv *Nj.O.* 82₁₈ (þú hjelt á atgeirinum *Nj.* 53₂₇). heltu þar er hrafn né svalta | (hvatráðr ertu) láði *SE.* I, 416₁₀. b) heltz: aldriðin helz þu æinorð hvarke við guð ne við mik *GNH.* 190₉. sva dyrlega sem þu hellzt hinn fyrra fastudagenn *ÓHm.* 37₁₈. Vér því völdum | er þú velli hóltz *Hkr.* 109₈ (er þv velli hellz *Frð.* 84b₁₆), þv hœltz (hellt v. l. 10) eigi vpptækinni þionosto *Stj.* 574₁₈. hellztu þar er hrafn ne svalta *ÓH.* 165 b₁₈ (hellztu *ÓHm.* 50b₂₀). — **Et. 3.** Þat hellt vp ællom crosse es i iorþo vas *St.H.* 38₁₇. Helvite varp aftr at selia þa dauþa menn es þat helt áþr 58₁₂. hann helt retlæte i live *Eluc* 36₁. Josve hœltt vpp skilddi sinvm *Stj.* 365₂₀. Siðan hœltt postolinn haundum til himins *Ps.* 372₂₂. sakir þess fridar ok rettdæmis er Heinrekr konungr hœltt þar um sina daga *Mar.* 643₂₀ voro þeir suá sterker at ecki hellz við þeim *Eg.* 87₈. — **Flt. 1.** fyr skommo heldom ver burþar tíþ drottens *St.H.* 60₂₂. J gér helldom ver tíþlegan burþar dag himna conungs 176₂₂. Fyr þa hotið, er i gær heldom ver, erom vér leystir *GNH.* 74₂. oc fengom sva til gett at ver heldom feno *M.* 23₂₀. a várum siðarsta funde, er ver helldum i Frannz *T.* 192₁₂. — **Flt. 2.** Jnn var i sem brynni | iðglict sea (*M. hefir* sio) miðian | elldr þars yðrom helldoð | orms mvnn scipom svnnan *M.* 19a, a þæim nesta funde, sem þer, herra, helldut *T.* 194₇. — **Flt. 3.** (þeir) heldo orrosto uip hocon *Ág.* 13₁₆. kerte þau es þeir helldo *StH* 122₁₈. er þær heldo vqco yfir hiorð sinni *GNH.* 69₁₉. þeir helldo hatið guða sinna *Stj.* 418₁₆. (þeir) helldv þa vinstrvm hõndvm liosvm logandvm 394₂. mote ollum þæim, er meðr honom hœllo *T.* 86₈. þær er hœllo mote herra pavanum 200₂₂. Þá hellduz menn aller *Eg.* 215₇. Hellduz uðtnin meðr þiliku yfiruættiss diupi *Stj.* 58₂₂.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. (hann) qvap mic þa eigi felavsan ef ec hellda því *M.* 65₆. þo at ek hellda allri kristni ok tru minne *Fb.* 2, 134₂₆. — **Et. 3.** Nu þótti mér þat vita mega . . . hve fast hann helldi vinótttonni við þic *StH.* 153₂₈. ef hann helde boð-orð vars drotens *GNH.* 98₁₁. Þat sýndesc honom maclect at þar heldesc minning allra heilagra *StH.* 39₂₇. Þeir gera i gegn þeiri ost er Gvp veitte oc lovaþe at heldesc i licqmom *Mpb.* 118₁₄. — **Flt. 1.** mer þótti sem vit Sveinn konungr fyndime oc heldim a einni havnc *M.* 77₁₈. — **Flt. 3.** ef aþrer helde þat boþ við mic *StH.* 114₁₆. var þat neckor varkvnn . . . at þeir heldi vndir hann riki *M.* 133₆. Þo at þeir uekti ok helldi uord aa *Fb.* 1, 466₁₀.

Hluttaksorð.

Af þui es nauþsyn at skýra af hveriom rëkom hann (drótt-ins dagr) es halldenn *StH.* 25₂₂. es fyrst leitanda hui siá dagr es halldenn 25₂₂. ef synþ vári i rétholldnom hiuscap 188₁₀. Nv er fyr þeim socom imbrodagar haldner 24₆. páska tíþ es etke miþr halden i gæfgon ennar efsto upriso 73₂₉. þær (hótiþer) es drótni órom ero halldnar 140₂₇ (maþrenn) gat eige halldit þat it eina guþs boþorþ 169₁₆ hann fër varla við halldiz *Al.* 146₈.

Nýislenska.

.held, haldi; höldum, höldum; hélt, héldi; héldum, héldum, haldinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. jeg held það væri heillaráð | að hætta nú að snæða *JH.* 72₆. Nú held eg áformi yðar megi verða framgengt *Fús.* 2, 175₁₂. Jeg held þjer gætuð lagt yður betur i framkróka *Ið.* 2, 48₈. — **Et. 2.** Heldr þú, Páll! að það hafi verið rétt af þeim? *TPH. Sms.* 4₁. — **Et. 3.** A Aare huðriu Upphaf riett | øllden helldur so er það sett *Vb.* 104₉. Þá stingur sveinninn sverðinu i skeiðina | og síðan heldur Gísli áfram leiðina

GT. 80₁₅. — *Flt.* 1. Í Hafnarnaust vier hældum logs með hægán Byr *Vb.* 77₈₁. Í dag þá hátíð höldum vjer *BT.* 171₁₇. — *Flt.* 2. Hvernig haldið þið jeg hafi vitað, hvað þið voruð að hafast að? *JH.* 277₁₅. haldið þjer það? 300₉₅. haldið þér, að þér getið fyrirgefið mér? *PP. NS.* 36₄. — *Flt.* 3. halda rætur mér við moldu *ST.* 18₃.

Viðtengingarháttr.

Et. 1. Þó halld (=halde) eg tru kuad Heidursfru | við Himna Guð minn rietta *Vb.* 141₁₅. — *Et.* 2. bið eg þig þess . . . umfram allt, að þú haldir fast við trúna *PM.* *Ág.* 174₈₂. ætlastu til, að þu haldir sjálfur heiðursgjöf þinni *Il.* 1, 7₄. — *Et.* 3. Ó! látum guðdóms geisla valdi, | þér, Guð! vor sál í skuggsjá haldi *ST.* 253₁₂. svo að nautið haldi fram hjá honum *Ið.* 4, 58₈. þá haldist enn mannbygðin í borg Þríamuss konungs *Il.* 1, 80₂₂. — *Flt.* 1. Þó höldum eitthvað eyðist | í aðra mynd það leiðist *BT.* 55₂₀. því er bezt við höldum heim *ST.* 74₁₆. Þá getur enginn . . . annað enn í-myndað sér, að hann vill líka að vér höldum þeim (gæðum þessa lífs) sín vegna *FP.* 95₂₁. — *Flt.* 2. að þjer hallded Seinlæte Drottens til Reidennar að vera Hialpræde. *Vid. Post. Ed. II.* 1, 19₈₀.

Boðháttr.

Et. 2. haltú sjálfur taumunum *Il.* 1, 111₅. Halt mér eigi nú | hjá þér leingr *OK.* 1, 119₆. Og haltu minning, móður-láð! | þess manns í hreinu gildi, | sem hefði blóði feginn fád | hvern flekk af þínum skildi *ST.* 282₅. — *Flt.* 2. Nú sem neytt hafit | náttverðar þér, | haldit til húsa | ok til hvíldar gángit *OK.* 7, 89₃.

Þ á t í ð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Hjelt eg þjer á hesti | í hörðum straumi *JH.* 170₁₉. hjelt jeg fyrst það væri hnaus eða steinn 279₁₇. Eg hjelt í fyrstunni eins og þjer . . ., að ræningjarnir væru hermenn kalífans *Þús.* 2, 165₁₈. — *Et.* 3. En hún hjelt, að lítið yrdi

úr öllum þess háttar sögum í björtu *JH.* 256₂₆. Því mörgum meir | moldar fjötrum | ánauðug hjelzt, | svo ei sín naut *BT.* 40₇. — Flt. 1. Þangað til við hjeldum, að við mundum ekki koma meiru heim *JH.* 256₈. Við hjeldum eins og kalífinn, að hún væri hnigin í öngvit *Þús.* 2, 174₂₆. Því næst héldum við áfram *PP.NS.* 85₂₃. — Flt. 3. af því menn hjeldu hann (turninn) væri fullur með drauga og forynjur *JH.* 293₁₀. (sveinar) héldu á fimmyddum eldskörum *Il.* 1, 20₂₂. Þeir hjeldu að þeir mundu verða ofurseldir varðmönnum *Þús.* 2, 164₁. Þeir hjeldust eigi við í fylgsnum sínum *Id.* 4, 129₆. héldust blótin þar eins eptir að Íónar voru þaðan farnir *Stoll* 98₃₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. ó, að eg ljeti með þjer líf | og uppheims-sölum að svo hjeldi í örmum þínum, fölva víf! *KJ.* 125₈. — Et. 3. hve blindur maðurinn gæti orðið, er hann héldi, að tóm orð væri nóg til að öðlast sælu himnaríkis *Blk.* 133₁₂. og spyrja hana í góðu, hvort hún hjeldi, að *Id.* 4, 388₂₄. gátu synir þeirra eigi haft þá stjórn á sjálfum sér, að friður héldist *PM.* *Ág.* 267₂₁. ef keisaraveldin á meginlandinu miðluðu þeim málum svo með sjer, að friðurinn hjeldist *Skír.* 87, 34₂₄. — Flt. 1. Ferjumaðurinn svaraði: „Já, ungi herra! ef við hjeldum svona áfram *PP. Sms.* 108₂₆. — Flt. 2. menn bjuggust við að þið hjelduð þing *GT.* 58₁₁. — Flt. 3. spurði María þau, hvert þau héldu ekki að honum mundi batna *Blk.* 81₂₇. þó allir hjeldu kyrru fyrir, hlytu Frakkar og Þjóðverjar að leiða saman hesta sína *Skír.* 87, 96₁₉. — *Forn mynd*; ef menn hjeldi mig færan um, að starfa það nokkuð, er að notum mætti verða *Fjöl.* 4, 2, 24₂₁. svo þær (pýramíðurnar) héldi lengur við minningunni *Id. SG.* 155₂₃. að Þjóðverjar héldi liði sínu inn á Frakkland *PM. Ág.* 227₁₄.

Fluttaksorð.

Þessar hátíðir voru haldnar í 7 daga *Id. SG.* 125₈. Góða þökk fyrir haldin heit *JT.* 218_{7. 11. 18}. Þér skulut af afli | átök knýja | ok höldnum hapt | hvergi vægja *OK.* 4, 191₃. En vér af afli | átök knýðum, | hvergi slökuðum | höldnum

tökum 4, 211₄. held jeg leikinn maður hefði getað haldið hvorutveggja, bragarhættinum og efninu *JH.* 260₁₀.

Hanga.

Þetta sagnorð kneigist í nútíð eftir e-flokki hinnar veiku beygingar enn í þátíð hefir það sterka beyging.

Fornislenska.

hange, hanga; hǫngom, hangem; hekk, henga; hengom, hengem; hanget.

Nútíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. hvart menn mǫvno alldregi hætta fyrr lygi sægvm í landino en noccorr hangir vppe fyrir *Jv.* 102₁₃. En ef við hanger þa hanger holfum giolldum *NgL.* 1, 66₁₄. þa er þessi hinn illi hvndr hangir vppi firir Bern *P.* 109₂₅. — **Flt. 1.** ef konungr verðr uiss, at vit erom her, þa hongu vit baðir a þessom degi *El.* 77₃. — **Flt. 3.** sva hanga þyct á þeim scot-in at þeir mego varla hrørast fyrir *Al.* 138₂₈. firir því land-tialldi hanga .xiii. skilldir *P.* 189₃₈.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. skal ec æigi þat sea. at þeir hangi a galga *P.* 251₇.

Nafnhátt.

hvernn þeira qvað hera (=hæra) | hialldrblics en sic miclo | þeip of mikít eyþir | angr macligra at hanga *M.* 135 b₃₀.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Velt ec at ec hecc | vindga melði a | nętr allar nío *Hm.* 138₁. **Et. 2.** ða es þu hect á crosse fyr oss *Hms.* 1, 270₃₀. — **Et. 3.** þa es hann heck a crossenom *StH.* 5₃₉.

guf várr oc drottenn sa er a crosse heck 20₄. enn framm æ halsi hestinum hieck ein geit *Mar.* 539₁₉. — *Veik mynd: hángði* hon (naðran) á lifrinni þar til er hann dó *SE.* 1, 364₂₅. *Flt.* 3. (hann) græip æina digra furustong er klæðe a hengo *Str.* 10₁₇. mæðan þeir hengo a crossinum *SpR.* 150₇. oc hengv þeir allt til aptans *Stj.* 370₂₄. Voru þeir festir upp i kirkiu ok hengu þar langan tima *Mar.* 673₂₀.

Þátíð.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. væri þat þo maclegra. at þenna dag hengir þv vppi firir Bærn *P.* 125₅. — *Et.* 3. þotti honvm sva til at lita sem hann hengi i lopti þar fyrir palli *Fs. Suð.* 75₂₆ þær er til þess komo til várs drottens kross at briota hans bæin, ef hann henge a krossenum lifande fyri þeim *T.* 264₇. þo at hann hengi a crossi *SpR.* 150₉. — *Flt.* 1. ok var sem vid heingim helldr en sætim *Hms.* 1, 440₂₈. — *Flt.* 3. eða tvær lær hengi | at ins tryggva vinar, | þars ec hafða eit etit *Hm.* 67₄.

Hluttaksorð.

hon (exin) hafði hangit þar hjá hvíllunne *Bs.* 1, 523₁₂ (= *Sturl.* 1, 254₁₈).

Nýislenska.

hangi, hangi; höngum, höngum; hékk, hengi; hængum, hængjum; hangið.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. heldur grænan her eg slæ | enn hangi í smiðju, hví, hví! *ST.* 2₇. — *Et.* 3. Klægum af riettum rogie | Ranglætis yfir oss hanger *Vb.* 51₂₂. hangir isskjöldur | hal á öxlum *BT.* 142₁₃. Hangir þar heitspjald *JH.* 205₂₁. — *Flt.* 3. þar hanga i kringum Perlen græn *Vb.* 142₂₆. lokkar ljósgulir sitt | í liðum niður um herðarnar hánga *JT.* 82₁₃. uppi yfir höfði hans hanga hinir lystilegustu ávextir *Stoll.* 17₂₀.

Boðháttr.

Flt. 2. Hengið gullfesti ofan frá himinhvolfinu og hangið allir í henni *Stoll. 29₁₂*.

Nafnháttr.

einu sinni allir vér eigum að hánaga *JT. 251₈*. Líkt sem borg í lopti' ei má | laus frá jörðu hánaga *BG.Nj. 200₂*.

Þátíð

Framsöguháttr.

Et. 1. Þar hékk eg með vitund og vissi fullljóst | eg var allri manns hjálp svo fjær *Svh. 6₂₈*. — **Et. 3.** bezta mín móðir, | mjer sem ætíð | fast hjekk við hjarta, | sem henni' eg sjálfur *BT. 119₉*. Við þinna hékk hann bjarga brjóst *ST. 282₁₁*. — **Flt. 3.** einstakir Gyðingar hengu svo í myndum málsins *LLH. 18₈*. hjengu því fortjöld fyrir *Þús. 2, 99₁₁*. Gull- og silfurlampar þeirra hengu í haglegum festum *Íð. 3, 139₁₈*. Innýfli hestskepnunnar hengu og dingluðu eins og poki 4, 47₁₀. Þeir sem uppi hengu, voru líkari dauðum mönnum 125₂₈. handleggirnir hengu aflausir niður með stólbríkunum *GP. ÞS. 19₁₇*.

Viðtengingarháttr.

Et. 3. og hönd hans, þó hængi þar naðra, | í hendi mér kreisti *JT. 135₈*. — **Flt. 3.** Hengigardarnir voru svo til að sjá, sem þeir hængi í lausu lopti *FM. Ág. 11₂₈*.

Hefja.

Fornislenska.

hef, hefja; hefiom, hefem; hóf, hœfa; hófom, hœfem;
hæfepr, hæfpr (hafenn).

Nútið og hluttaksorð fortíðar þessa sagnorðs hneigist eptir hinum rötstutta ja-flokki hinnar veiklu beygingar (eins og telja).

Nútið.

Framsöguháttr.

Et. 1. Sua hefr ek mína hönd upp til hins hæsta guds

drottins mins *Stj.* 109₁₈. — Et. 3. hann læger ofmetnoþ en hefr litillæte *StH.* 187₂₂. þa hefr sol gængo sína *Rimb.* 32₁₉. Islendingr segir savguna hefr vp íoladag *M.* 73₁. Þráta oc syndrþyki alt hefsc a valt af ogegnom monnom *Mpb.* 67₂₆ hefsc enn iii. (vetr) solar aldar *Rimb.* 27₇. — Flt. 1. ef vér heflom hug várn yfer ský *StH.* 182₁₉. ver heflum nu upp þa tíð *GNH.* 109₁₀. ver heflomsc ývir oss fýr miscun uplitningar *Leif.* 110₁₂. — Flt. 3. þær (vøkor) hefla hug manz fra iorþo til himins *StH.* 62₁₂. sumer hefla sva upp góþa atferþ at þeir halda henne meþan þeir lifa 168₂₂. þær (ógner manna) heflasc brat vp *Mpb.* 129₁₈. þa ero þær ogorlegar. ef sva heflasc vp. at eige endesc 129₂₀.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. lægstu, at upp hæfsc (= hefsc) tu *GNH.* 17₁. — Et. 3. Lægiom ver oss siáluer. at guþ hefe oss *StH.* 14₁₁. En síþan er hann lýcr þeire beón. þa hefe hann up tíþer sínar 109₁₂. I licamligom hlutom ma engi hóva hluti taca nema hann hefsc up *Leif.* 76₁₀. — Flt. 1. Þvi hæfvir í vpphafvi at ver allir samt heflim vpp ok styrkim trv vora *Hms.* 1, 62₁₇. Vil ek helldr, at vit látim þetta mál niðr falla ok heflim eigi vpp *Eg.* 249₁₈. — Flt. 2. segir hann oc ván att bózt myne verþa fyrir seiþ (= séþ, sét) vm gleþina at eir (= ér) hevitt fyrst herra *Jv.* 94₃. — Flt. 3. mon ec calla þangat engla mina. oc biþa at þeir hefl mic vp a himna til fæþor míns *Mpb.* 85₆. Konongrenn biðr at meunn skulu lyða tíðum aðr en þær hævi upp færðena *ÓHm.* 62₁₉.

Boðhátt.

Et. 2. Hef up þu hleifinn evruggr *Leif.* 144₇. hef eigi vpp þinar hinar saurgu henndr til guðs *B.* 92₁₂. hefst nú aldregi af höndum þeim sumarlángt *Fms.* 11, 59₂₂. (hefz *Jv.* 50₂). — Flt. 1. heflom upp hugscots ægo ór *StH.* 151₄. — Flt. 2. hefeþ up nu þa aller huge yþra *StH.* 51₂₂.

Nafnhátt.

(Vér scolom) hefla sva upp beoner órar at *StH.* 84₁₁. mun sa verþa lægþr oc mýgþr af guþi es sic vill siálfr upphæfla

93₈₀. vas steinn sa einn es þeir motto eigi up of hefla *Leif*.
145₂₆. þa er hann ætlar vp at heflase til himna *Mpb.* 86₇.

Eluttaksorð.

hætit er launum upphæflandum (inchoantibus præmium promittitur) *GNH.* 4/11.

Dátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Vpp hófec hendr minar *StH.* 186₂₂. Vpp hóf ec hændr minar *GNH.* 88₁₅. sæm ec hóf upp firi aundværðu *SpR.* 94₁₁. — **Et. 2.** vil ec at þu haldir fram sogonni sva sem þu hóft up at segia *Leif.* 108₂₇. þu hóft i dag kvað hann illa ok unyta deilld *Str.* 71₂₇. Af oskilum hóft þu mæl þitt *Hms.* 1, 291₂₄. — **Et. 3.** (Gup er) fyr þui uphaf at hann hóf allt fyr ændverþo *StH.* 161₂₈. (hann) hóf upp i galileo 172₂₀. Þenna hóf mildi gvps up *Leif.* 68₂₄. kona . . . hóf ketil af elde *Mpb.* 26₁₄. a honom hófse páska hald gyþinga *StH.* 74₂₈. vnz sv dirfþ hófse at gera stopul *Mpb.* 109₁₇. — **Flt.** 1. ef vér fyllum með staðfostum ænda gott værc, þat er vér hófum up *GNH.* 47₁₀. — **Flt. 2.** sa late ypr vel til loka leiða þat er ér hófoþ vel *StH.* 15₉. þit hófut þetta sama ákall við Bárð *Eg.* 29₁₄. vm erendi þat, er þið hófut við mik 67₁₇. þer bændr . . . hófut mik til rikis yfir land þetta *Ffb.* 1, 314₃₅. — **Flt. 3.** þa hófo drecarner vp ægo sin *Mpb.* 111₂₃. (þeir) hófo þegar bardaga *ÓHm.* 24₂₂. (þeir) hófv hana or vagninóm *Jv.* 21₂₈. hófv þeir paschahalld *Stj.* 358₅. i minning þeira tákna es þær (helgar típer) hófosc af fyr ændverþo *StH.* 73₂₈. Þa hófvz mioc dryccior oc scytningar *M.* 125₂₈. Þaðan af hófuz deilldir með þeim *Eg.* 123₂₂. þá hófuz vpp til úfriðar þeir hófðingar, er 155₂₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þo at a sina lynd hefi hverr sitt mal *M.* 17₂₈. en þui vas iesus festr a cross at gup heófese upp *StH.* 14₁₄. en af ungmennes munne hevise lof gups iver Martino *Hms.* 1, 558₁₀. aðr en bardagenn hæfez *T.* 95₁₈.

Hluttaksorð.

sa hverr . . . es sic læger fyr guþs sácar. mun upp verþa hafeþr af guði *StH.* 93₉₉. En síþan var hann uphafiþr at þeim siðndom *Leif.* 22₉₉. Fvrer log var up hafiþr Enoc 26₁₈. licamr Cristz es up er hafiþr i licam ývir engla *L.* 76₁₉. hann var leidr fra ser siolfom oc hafiþr up ývir sic 110₁₆. hann var opt uphafiþr ývir sialfan sic 110₉₀. hugr hans vas hafiþr til krapta heþar (= hæþar) 116₉. meþan hann vas eigi up hafiþr 120₁₅. þeir renna eigi varcunnar hug til recninga Guþs es up ero hafiþr i rettleði hans 43₃₄. sænd hennar vas upp hafeþ yver söll engla fylke *StH.* 8₁₈. upp var þá hildr um hafið *Hkr.* 104a₃₃. vpp var þá hildr of hafið *Frð.* 81a₂₄. at þu værðr mæð noccorri scæmð upphafðr af rikis monnum *SpR.* 115₁₄. en wit takim hælldr rettan framgangs wægh upp hafðrar ræðo 142₃₁. barn hvert er boret verðr efter nott hina helgu. þa scal þat haft væra firi gagnfostu *NgL.* 1, 12₂₀. En ef borit er i fostu. þa scal haft væra at paschom 1, 12₂₁. at inna af hveriom reokom fastan hever hafeze *StH.* 104₃₉. af honom hever skepnan söll hafizze 161₂₂. — *Myndin hafenn*: Drottinn minn Jesus Kristr . . . var hafinn æ rettsnuinn kross *Ps.* 1, 109₄. aðr hann væri hafinn uppá spjótin *Fas.* 1, 348₃₇. man sciot coma til guðs æyrna upphafen bæn *GNH.* 29₁₃. En er messan var upphafin *Hms.* 2, 182₃₆. ok er hann heyrði messu upphafna *Fms.* 5, 225₆.

Nýislenska.

hef, hefji; hefjum, hefjum; hóf, hæfi; hófum, hæfum; hafinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. en í því sama hátt þú báðar hendur | hefur á lopt og litur yfir ána *GT.* 36₁₈. — **Et. 3.** og hefur styr mót himinbáum snjöllum *GT.* 75₁₉. hver, sem upphafir sjálfan sig, mun niðurlægjast *Tang* 117₁₁. Orrustan hefst þá fyrst *lð.* 1, 183₃₇. — **Flt. 1.** Gángið nú til dagverðar, áður en vér hefjum orustuna *Il.* 1. 42₁₅. Hér upp í hamra þröng | hefjum vér morgunsöng *ST.* 243₉. — **Flt. 3.** Hugum, sem í hæðir

snúa, | hefja von til sólarlanda *ST.* 247. hjörtun hefst, |
er hetju sjá | standa eina í stríði *JH.* 22. hægt þær hefst |
með hafriðu 206.₁₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Hefji höfuð sín | hingað farinn | lýður og lesi | let-
ur á steini *JH.* 63.₁₈. Jeg get vel vorkennt höfundinum, þó
hann hefji ekki Geysi og Strokk til skjanna *Ið.* 4, 85.₃₁.
Hefjist á hæsta tind | þín heill og dád *ST.* 148.₁₈. — **Flt. 3.**
og þangað hefst hljóð þín silfurskæru *ST.* 125.₁₉.

Boðhátt.

Flt. 2. Gerið svo vel og dýfið höfðinu niðri vatnið og
hefjið það upp aptur *Þús.* 1, 62.₄₄. hefjið til bænar hendur
yðar *Ið.* 6, 96.₄₄.

Nafnhátt.

Eitt augnablik helgað af himinsins náð | oss hefja til far-
sældar má *ST.* 208. ráð eru nóg að hefja hann, | háskóla
dýrðing prófaðan *JT.* 249. þegar að grimu í heiðstirndum
hjúpi | hefst vér lítum á drottningarstól *ST.* 84. því vill
hefst himna til | hugurinn lofsýngjandi *BG. Nj.* 3.

Þátíð:

Framsöguhátt.

Et. 1. Hóf eg þig hærra | en hafinn skyldir *JT.* 48. hófst
ek at lopti, | hátt upp seildist *OK.* 9, 186. — **Et. 2.** Sönglist
hófstu sjálfur meðal vor, | söngsins vængir skulu nafn þitt
bera *ST.* 287.₁₈. — **Et. 3.** Hann hóf upp mikið bjarg *JH.*
298.₁₉. (María) hóf tárug augu til himins *Bk.* 106.₃₈. (Gyllem-
bourg) hóf upp kvæði um Karl konung *Ið.* 4, 16.₃₀. Sú var
tíð er ánað hófst hin arga *ST.* 153.₁₀. Af öllu þessu hófst
langt og strangt stríð *PM. Ág.* 119.₂₂. Og nú hófst höggor-
usta *Ið.* 4, 50. þegar úrkomutíminn hófst 109.₂₇. — **Flt. 1.**
hófum upp hendr | til himna jöfurs *OK.* 9, 143. dúka dript-
hvíta | með dragreipum | hófum við húna 12, 194. við hóf-
umst upp í kærleik, von og trú *ST.* 128. — **Flt. 2.** á yður

landslög | löngum brotið | hefir, og illu | einu launað | það, er þér hófuð | hann til ríkis *JT.* 27₂₈. — Flt. 3. þá hófu þeir ræður sínar *LLH.* 37₃₀. hófu þeir heróp | háum rómi *JT.* 30₁₀. og söngva hófu fuglar þúsund munnum 103₂₈. deilur hófust af nýju *PM.* *Ág.* 61₁₇. Nokkrum árum síðar hófust aptur innbyrðis óeirðir 81₁₁. Eptir það hófust ýmsar ættir til ríkis í Svíþjóð 162₈.

Hluttaksorð.

Þótt þjer sjeuð hafinn til keisaratignar, hljótið þjer þó einhvern tíma að deyja *PP. Sms.* 39₁₀. hver, sem litillækkar sjálfan sig, hann mun upphafinn verða *Tang* 117₁₈. Elting ill er hafin *JH.* 151₁₈. hafin er höll þín 207₃₀. Þú Guðs mynd, sól, er geislum vafin | glóir á snjóvgum tindum hafin *ST.* 117₁₈. Með þessu var uppreistin hafin *ID.* 4, 108₁₁. sá lét hátt hafnar | húna blæjur *OK.* 11, 5₈, 12, 73₈. þau (goðin) hljóta því að vera hafin yfir hin vanalegu takmörk líkamlega heimsins *Stoll.* 5₁₀. þá er hanþ gæti hafð steininn *PM.* *Ág.* 14₉. Þennan foringja og frelsara hefir Guð upphafið *Tang* 146₁₈. Andinn getur hafizt hátt | þó hófuð lotið verði *ST.* 121₁₁.

Heita.

Forníslenska.

heit (*promitto*), heite (*mihi nomen est*), heita; heitom, heitem; hét, héta; hétom, hétom; heitemn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. a) ek heit (*promitto*): nu heite þer þui at ec skal af láta *StH.* 51₃₄. Þvi helt ec þer *M.* 62₈. heit ec ollom beiarmonnom vinatto minni 131₂₁. scal ec enda þat er ec heit þer *Jv.* 55₄. — b) ek heite (*nominor*): Ec heite Gamaliel *StH.* 201₇. Ec hefti Clemens *Mpb.* 42₁₈. ec helti Viðga *P.* 99₂₇. Þar sem ek helter hirpir ok hofpinge *T.* 139₁₀. — **Et. 2.** a) heltr (*promittis*) ef þu hæfnir þat sem þu heltr *P.*

168₃₃. — b) **heiter** (*nominaris*): Hve þv heitir | hala na-graþvg? *HHv* 16₁. — Et. 3. a) **heitr** (*promittit*): þann telr guþ enn sik meta mikils er hann heitr þui at leggja niþr æfund víþ mann *StH.* 51₃₅. ef hann heitr þui oc efner 52₂. — b) **heiter** (*nominatur*): i upphafe manapar þess er November heiter *StH.* 39₂₉. er hann heiter greopare 56₂₇. pafi sá es bonifacius hefter 151₁₁. i staþ þann es heiter Caluarie locus 174₇. c) **Heiter** = **heitr**: Siðan hæltir hann á hann (*invocat eum*) *GNH.* 160₈. veraldar virðing hæltir hann oc svicr með þvi margan 164₁₆. — Flt. 1. hve móttogr sa es. es vér heitom á *StH.* 196₃₈. — Flt. 2. sva helteþ ér oc endep er heit oskodd *StH.* 133₁₄. oc enda eigi þat er ér heitit *Mpb.* 17₂₄. — Flt. 3. Huat ero þesser nema stolar scapera sins. oc i þat fylke talþer es stólar hefta *StH.* 90₃₉.

Viðtengingarhátttr.

Et. 2. næma þvi heitir þv við gvðs vitni. at mer skal alldrige skómm at vera *P.* 194₂₆. — Et. 3. oc se sa enge er eige hefte neqve góþo *StH.* 51₃₉. Sa es grimr es hefte hann miscvnseme 52₁₀. — Flt. 1. heitem ver geozsco heitom *StH.* 51₁₂. — Flt. 3. epa þót eige hefte vercmenn *StH.* 158₁₄.

Boðhátttr.

Et. 2. eða heit hvers manns niðingr ella *Nj.* 116₃₄. heit þeim öllum í móti . . . eilífu trausti í þeira nauðsynjum *Mar.* 139₁₆. — Flt. 1. heitom vér blíplega ok travstlega *StH.* 51₁₄. — Flt. 2. Helteþer oc gialdeþer dróttne guþe yprom 51₁₃.

Nafnhátttr.

Titt geresc yþr nú sagþe hann. At hefta a leiþ fram *Mpb.* 17₂₃. Nu ma vesa at er spyriþ mik hui er scolop hefta *StH.* 51₁₅.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. lit hingat oc se þat sem ec hét þér *Str.* 40₃₁. þui het ek Jarizleifi konungi at ver mundim hingat leita *Fyb.* 2, 131₂₁. Ek leidda yðr . . . af Egyptalandi a þa iorð sem ec hiet feðr-

vm yörvm *Stj.* 381₂. hetome Grímr, | hetome Gangleri *Grm.* 46_{1—2}. eino nafni | hetome aldregi 48₆. hetvme Þundr fyrir þat 54₃. **Hétome** er *eigi þolmynd* (forma passiva), *heldr gjörmynd* (forma actíva) = **hétom ek.** — *Þolmynd*: Þeim **hetome** þa | þiophkonvngi *Skv.* 3, 39₁. — Et. 2. ver vettom at þu mondir coma sem þu hezt *Leif.* 115₂₂. ofro heztv þa er þv stett vpp or Jordan *M.* 193₃₁. þu helldr engan þann skildaga er þu hezt brøðrum mínum *Fs. Suð.* 20₂₂. nærr ætlar þu at finna fobur þinn sem þu hezt honum *Finnb.* 58₂₂. Ef þu vill enda þitt fyrirheit, þat sem þu hezt minni husfru Marthe *Hms.* 1, 543₃. sa hinn mæte gimsteinn. er þu fer með oc þu hezt at syna mér *B.* 29₁₉. at þu gerer honum skynsæmð, sem (þu) hezt *T.* 108₂₀. hversu vær skilldim gera þann stad, sem þu hetz *Hms.* 1, 171₂₆. Minnz þu nu ok . . þins fagra fyrirheit, þess er þu hetz at vitia min 540₂₀. nu er til þess at taka er þu hetz með suardaga *Ffb.* 3, 449₁₈. mvn þú nú hveriv þú hetz *Nj.O.* 171₂₃. — Et. 3. drottenn hét vegsemp vokondom *StH.* 62₂₉. Anna hét spakona 84₁. Auitus hét annarr prestr 204₃₆. Sonr buanda necqvers dó þess (es) hir-eneus hét 206₃₁. ríkess maþr necqverr sa es eleusinus hét 206₂₆. (hann) hét þa a nýia leic *Mbb.* 13₂₂. i þeiri van er gvp hiet feprvm vorom *Ps.* 232₂₂. — Flt. 1. ver hæfom elge efnt þat es vér hétom gupe i skírn *StH.* 212₂₁. ver hetom hanom trvnaði *P.* 103₂₇. sem við hetom hvarr occarr aðrom 110₄. gefum goða gæum at því er ver hetum guði *GNH.* 64₁₆. — Flt. 2. sem it hetop bæpi hju Guði *StH.* 132₂₈. læiðit hana brottv or harki oc haska. sem þið hetvð henni *Stj.* 360₁₆. — Flt. 3. þau héto því almotkom gope *StH.* 128₃. þeir héto a stephanum *StH.* 206₂. Sípan héto a enn sela thorlac biscop faper oc moper barnsens *Mbb.* 13₆. Héto þar sípan a en sela thorlac biscop 14₁₈. oc tignaðv skvrðgoð er sva hletv Báal oc Astaroth *Stj.* 381₃₀. Abotar þæsser giora sem þeir hlæto *T.* 155₁₂.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. ef ek heta travsti mínv eða vmsjá *Nj.O.* 260₂₄. Þat munda ek ætla ef ek heta Brynjolfr at þu hetir Halluadr *Ffb.* 2, 444₁₄. — Et. 2. þu hetir *Ffb.* 2, 444₁₄. — Et. 3. Heyrþa ek at hetl | Hvinngestr fapir þinn *M.* 28b₁₂. Jsvngr

spýrr . . . hvat sa kappi hetí er hertekinn var *P.* 150₁₉.
Sem ek eftir spyrða . . . hvat hann hietí *Stj.* 409₂₁. báðo
hann þes, at hann hétese hinum hælga Olafe kononge *GNH.*
159₂₀. — Flt. 3. hygg ek hetí | Hreimr ok Fíosnir *Rp.* 12₂.

Hiuttaksorð.

sa er vill heitinn horscr *Hm.* 63₂. at hann mundi vera
hinn líkazti Þórólfi Kuelldúlfssyni, er hann var epter heitinn
Eg. 98₁₈. þau rædduz þann dauða er þeim var heitinn *SpR.*
137₁₀. hann hellt allri þeirri sœmð er hanum war aðr heitin 150₂.
meþan hann costar til heitinnar hvilpar *Leif.* 6₁. er heiti
þesso var heitit *StH.* 128₁₂. guþ hafði þui heitit þeim abra-
ham oc iacob 140₁₉.

Nýislenska.

heiti, heiti; heitum, heitum; hét, hétí; hétum, hétum; heitinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 2. þu heiter að sa skule ei sia | Dandans Kvæl þo fare
hier fra *Vb.* 181₂. — Et. 3. (Harpagos) heitir honum sinni
líðveizlu *FM. Ag.* 25₂. — Flt. 2. Eru það þjer, sem heitið
Skrámur? *Ið.* 5, 317₁₀. — Flt. 3. en tryggð hvort öðru
hreinni' er heita | tvö hjörtu, svo sem Baldurs er *KJ.* 124₂₂.

Þátið

Framsöguhátt.

Et. 1. Sótta' eg koss þinnar kærú | kinnrjóðrar, er jeg hjét
þjer *BT.* 223₁₂. — Et. 2. Hwsfrw þinne hlestu Trygd *Vb.*
168₂₄. að mykia alla Mædu þa | sem mier þu hlest með Eyde
180₂₀. því hjeztu mjer *JH.* 192₂. kossinn kærú minnar | kinn-
rjóðrar er þú hjezt mjer *BT.* 223₁₄. — Et. 3. Folked suar-
ar fagnande | hann fromur Spæmann hiet *Vb.* 26₂₂. einn
saman stóð, | augum leiddi | nýja náttúru | og nöfnum hjét
JH. 27₂₄. Jósefus beið þeirra í borg þeirri, er hjét Jótapata
Ið. 4, 114₁₂. — Flt. 1. Við hétum því *PP. NS.* 81₄. — Flt.
3. af öllum hug og hiartans Dug | hietu bæði og sэгdu *Vb.*

173₈₄. Þeir hétu nú enn að nýu að gera allt, sem skipstjórinn krefðist af þeim *Rób.* 104₉.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þó að það hétí svo, að friður væri saminn milli landanna *PM. Ág.* 133₂₇. að hann ljeti þá vita, hvað hann vildi að sveinninn hjeti *Tang* 85₂₈. Þeir vildu eigi gefast upp, nema Titus hjeti þeim griðum *Ið.* 4, 129₁₅.

Hluttaksorð.

Þannig var Rebekka heitin Ísak *Tang* 15₁₄.

Hjálp.

Forníslenska.

help, hialpa; hiólpom, hiálpem; halp, hylpa; hulpom, hylpem; hólpenn.

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 2. Hvat leggr þu a mot þersu, Malce, nema þat eitt, at þu helpir þer *Hms.* 1, 438₈₄. þu helpir öllum kristnum monnum 1, 502₂₁. Guð, hinn mildi ok miskunsami, er iafnann helpir þinum mōnnum *Fs.Sud.* 183₄₀. þu hialpr ok læysir alla þa er til þin kalla *B.* 187₂₅. — Et. 3. hann helpir ællom sínom monnom *St.H.* 148₂₁. ef eige helpir henne brátt iþronar læcning 216₆. enda helpir honom þat ecki *Grg. i.* 1, 90₁₈. oc helpir sua live sino *Js.* 128₁₁. hversu miskunusamliga hon helpir öllum þeim, er henni þíona *Mar.* 106₁₈. sa er öllum helpir 852₂₉. ok þar med hans modur Mariam, er öllum helpir 979₂₁. ef nokkur helpir þer *Fms.* 11, 192₁₉. oc hælpr ecci, hvat sem fyrir ocr er gort *GNH.* 194₃₀. þæirrar er þæim við hælpr, er vanlyta verða *T.* 99₄. hialpr hann þeim wiðr *SpR.* 68₁₇. — Flt. 2. Þetta er varevnn mikil segir hann at þer hialpít monnom við *M.* 58₃₅. — Flt. 3. þa hialpase þa hiú vel *St.H.* 116₃₈. þatz þeir hialpase *Leif.* 12₅.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. morgum manni mun líklegt þikia at ek healpi þer *Ffb.* 1, 236₁₁. — Et. 2. ek man i hendr falla hæiðingia vtan þv hialpir mer *Stj.* 414₃₈. — Et. 3. at hann hialpe þeim sva í nauðsyniom sem hann villde at guð hylpe honom *StH.* 210₈. hialpi mer sva guð *Grg.i.* 1, 80₂₄. at hann komi til liðs við þá ok hjálpi þeim *Trm.* 58₁₄. sva hialpi hann Floventi þessi ferþ *Fs.Suð.* 144₃₃. sua hialpi Mahun augna minna *El.* 25₁₀. — Flt. 1. sva at þeir sæcqeve i helvitis diúp. en ver hialpemse fyr ipron óra *StH.* 27₃. — Flt. 2. Ein er allra uor bæn . . . at þer hialpid hiord ydra *T.* 401₁₇. ok biði þer a meðal yðar at þer hialpese *GNH.* 19₉. — Flt. 3. at þeir hialpi þui framarri af þui fé lægligum vmaugum *Jb.* 209₂₂. á helldr þat at vera at báper hialpese *StH.* 117₁₇. þu villt at aller hialpezt *B.* 100₁₀.

Boðhátttr.

Et. 2. hialppú sa er ert i enom hæstom hlutom *StH.* 125₈. Hjálp þú, dýrr konúngr, dýrum, | dags grundar, Hermundi *SE.* 1, 318₂₁. Saðr stillir, hialp þú snjöllum, | sóltjalda, Rögnvaldi 320₂. Guð og hin heilaga Maria, hialp mer *Mar.* 662₂₂. far þu. enn goði Vrðarkauttr. ok hialp oss við *Finnb.* 14₂. Hin sæta iungfru min viðr hialp mer *Str.* 8₂₅. herra. hialp mer *B.* 45₄. — *Veik mynd*: hialpa nu lífi þínu ok saal *Stj.* 122₂₁. — Flt. 2. ger firir þinnar tignar saker at hialpeð mannenom *ÓHm.* 40₉.

Nafnhátttr.

hon vill hialpa øllom þeim es hana dýrka *StH.* 8₂₆. at hann scylde honom við hialpa *Mpb.* 24₁₆. Sigmundur bidr þa at þeir mundu healpa ser *Ffb.* 1, 544₃₂. er eige megom annan veg hialpase *StH.* 61₂₁. Eige mon hialpase sa er felr synþer sínar 61₂₂. þoll mátti eigi hialpase ellegar 96₁₈.

Þátíð:

Framsöguhátttr.

Í þessari tíð finnast einnig veikar myndir eftir a-flokknum.
Et. 3. a) halp: hann tók út höndunum ok halp svá lífi

sínu at sinni *Hkr.* 722₅. Þat halp þeim mest, er þeir Ólafr kendu þá eigi 805₆. — b) hialp: sva mykit hialp honum við várn drotten þes hælga mannz arnaðarorð *GNH.* 158₂. Fyrir þui hialp honum allz ækki i æilivu livi þat sem hann bað oc villdi *Str.* 29₃₄. Galopin hialp honom allt þat sem hann matti *El.* 70₁₀. skal su kona vitni vm bera er hialp henne *NgL.* 1, 303₃₄. hann hialp hirðmanni sínum *Hkr.* 195₃₀. hjalp þeim þat mjök Birkibeinum, at svá var myrkt at þeir kendust eigi *Fms.* 8, 306₂₀. kirkiur voru allar læstar, ok hjalp þeim þat ekki 329₁₈. þat hialp þeim mest er Ólafs menn kenndo þa eigi fyr myrkri *Frð.* 380₅. sa hjalp Inga konungi er hann svam yfir ána *Ks.* 271₃. — c) holp: sa hólp Inga konungi, er hann svam yfir ána Níð *Fms.* 9, 288₅. sá holp Inga konvngi *Frð.* 416₁₂. — d) hjálpape: hann hialpapi sva lifi sino *M.* 205₃₈. ok hialpaði með því lifino at sinni *Frð.* 323₃₆. — *Flt.* 2. en þer hulpuð þeim eigi *GNH.* 212₁₄. *Flt.* 3. því næst hliopo varir menn a skoginn ok hvlpo ser með því *Frð.* 460₁₈. (= *Fms.* 9, 382₁₉, *Flb.* 3, 82₃₄). *Veik mynd:* i minning þeirra .VIII. manna sem i aurkinni hialpaduz *Stj.* 60₂₉.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. a) hylpe: sem hann villde at guþ hylpe honom *StH.* 210₆. ef hann hylpi þeim *GNH.* 152₁₂. ef eigi hylpi þer miskunn lausnara mannkyns *Hms.* 1, 334₁₅. (= *Syn.* 453₃₀). hugleiddi hann, at þessi maðr myndi ofsóktir verða, ef eigi hylpi hann honum *Bs.* 1, 703₃₀. — b) helpi: en hon hólp svá lifi sínu með einu æpli *Fms.* 10, 368₁₄. at haska mundi von, ef hann helpi þeim eigi *Hms.* 2, 395₃. — c) *Veik mynd:* hialpaðe: farande i raufaðan rosbuk at hann hialpaðe sva sino life *T.* 26₆. — *Flt.* 3. ef þau hylpi þeim *ÓHm.* 77₃₈. Hann villdi oc at bræðr hans hylpizt er æftir hann lifðu *Str.* 29₃₈.

Hluttaksorð.

en ef þu mat ut cumasc, þa ertu holpen *GNH.* 160₃₂. Bjarni hefir sik í skóginn, ok er nú hólpinn *Vápn.* 25₈. wærðr hann holpinn af iðran oc kwol er hann þolir *SpR.* 179₁₈. eru þeir þá hólpnir, ef þeir fá hann *Fs.* 66₁₁. hann

hæver morgum um þetta holpet *Str.* 38₂₀. dyrlega hefir þu holpit mer 65₈. honum uar holpit af heilagri Marie *Mar.* 534₁₈. — *Veikar myndir*: haf þik helldr i fiallinu heilan ok hialpaðan *Stj.* 122₂₄. síðarr var þeim sagt at konunggrinn sjálfr hafði hialpat þeim *Sýn.* 17₁. vér hefðim aldri bót fengit, ef eigi hefði vetrtaksmaðr þinn hjálpat oss *Grett.* 48₁₂.

Nýislenska.

I núverandi íslensku er þetta sagnorð veikt og gengr eftir a-beygingunni. Hjá skáldum kunna einstakar sterkar myndir að finnast.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. að þu ert minn þyður Hirder, | þecker mig Sauden þinn | og hialpar mier j minne Stiett *Vb.* 33₂₂. — **Et. 3.** það hialpar þier kuad þesse Her, | að þu hefur Ætlan froma *Vb.* 140₁₇. Allra Hæste einka Gud audmiuk Hiørtun sæmer, | hialpar þeim vr huerre naud 152₂₇. — **Flt. 3.** Nú hjálpa þau bæði sjófarendum, þegar þeir eru í háska staddir *Stoll.* 104₂₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. þo allt forgange nu | eda so sóckua meige, | nema sialfur hialper þu *Vb.* 14₂₂. þu Hershöfðingen fræge | hialper so vel næge 102₂₆. — **Et. 3.** hættu þier sialfur huörge j voda, | þo hialpe Drotten best vr naud 70₂₆. Hjálpi drottinn höndum öllum! *JH.* 166₄. guð hjálpi mér og mínum fátæka lýð *PM.Ág.* 186₂₈. — **Flt. 1.** Það getr þó varla verið mjög á móti hans vilja, að við hjálpumst að með uppskeru og hirðingu á Sunnuhvoli *Ið.* 1, 123₁₆. — **Flt. 2.** En hið fyrsta, sem þið verðið að gera, er það, að þið hjálpið mér til að ná aptur skipinu *Rób.* 104₈.

Boðháttir.

Et. 2. Heptu mig æ af heimskum Dom, | hialpa að mijn

sie Lunden from *Vb.* 46₁₆. **Hjalpa** þu oss Herran gode 76₂₈.
Hjálpa þú mjer, herra *Tang.* 107₁₀. *Sterk mynd*: þui að eg
vil þau Orden ein | juna hier **hjalp** þu mjer *Vb.* 91₁₇. —
Flt. 1. Flýtum okkur og **hjálpum** Giandar *Pús.* 2, 237₉. —
Flt. 2. **Hjálpíð** þjer mjer þá ofan stigann *Pús.* 2, 82₂₈.

Nafnhátttr.

þá hugsaði jeg: „nú er gustuk að **hjálpa**“ *GT.* 74₁.

Þátið.

Framsöguhátttr.

Et. 3. *Sterk mynd*: Barg háleit Hera | hlýra þínum | og
heilum **halp** hilmis flota *OK.* 4, 235₈. — *Flt.* 2. eins og þjer
hjálpuðuð mjer upp *Pús.* 2, 82₂₈. — *Flt.* 3. en þá **hjálpuðu**
Frakkar og Englendingar *PM.Ag.* 250₉₈. Í Kartagó **hjálpuð**-
ust allir að 76₈.

Hluttaksorð.

Öðrum gat hann **hjálpað**, en sjálfum sjer getur hann ekki
þjargað *Tang.* 136₉. *Hin sterka mynd er viðhöfð í orðasam-*
bandinu að verða (vera) hólpinn: En Drottinn bætti dag-
lega við söfnuðinn þeim sem hólpnir urðu *Post.Gj.* (Oxford
1863) 2, 47. oss sem hólpnir erum *1. Kor.* 1, 18. bæði fyr-
ir ena hólpnu og hina glötuðu *2. Kor.* 2, 15.

Hlaða.

Forníslenska.

hleþ, hlaþa; hloþom, hlaþem; hloþ, hloþa; hloþom,
hloþem; hlaþenn.

Nútið.

Framsöguhátttr.

Et. 3. reynt mun slíkt verða, segir skarphjediinn, hverr
grjóti hleðr at höfði öðrum *Nj.* 91₁₁₈. En it horska dýr |
hleðst aldini *Merl.* 1, 21₉. — *Flt.* 3. Hvnskar meyar | þer

er hlaða spíoldom *Gkv.* 2, 26₄. sumir taka landtíolldin vpp.
oc laða i vagna sína *Al.* 118₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. vér viljum eigi, at fjölmenni hlaðist at, er vér erum
afklæddir svá gamlir *Fms.* 2, 152₄ v. l. 1.

Nafnháttir.

þar eigu þeir at grafa fyrir lunnri oc gera róf oc laða ueggi
fyrir skip sit *Jb.* 317₂₄. því skal laða i klofarumi 318₁₆.

Boðháttir.

Flt. 1. hlöðum við borð á barða | haugskjöldum Sigvalda
Fms. 11, 128₁₀. (= *Jv.* 110₈).

Þátíð

Framsöguháttir.

Et. 1. Valkostom hlöðk vestan | vang fyr merkestanger
Eg. 175₁. — Et. 3. malmr song en hloþ hilmir | hrekost *M.*
200b₁₈. Storulfr hlod heyi *Ffb.* 1, 521₃₀. enda hlöð Helge þá
vörðuna er ek svaf *Gisl.* 61₁₆. ok svaf ek, meðan Helgi hlöð
vörðuna 148₆. — Flt. 1. hloþu ver . . . blámannna görpum
Orkn. 304₂₉ (Hlöðu vér *IS.* 1, 173₈). — Flt. 3. hlöðu skipit
með hueiti ok hunangi *Eg.* 49₉. Hlöðu þetta, er þa hófu
þeir fengit 86₃₁. ok hlöðu at grjóti 89₈. Hlöðu síðan at
grjóti 174₉. hloþvz modgir | a mara bógo *Ghv.* 7₇. Hunndar
hloðuz a hann *Fs.Suð.* 21₃₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. bratt fra ec hann at hlæpi | hvgrprþvm armoði *Jvd.*
29₇. — Flt. 3. vel mætte þess vatna | viggriðande bíða, | at
hafskiða hlæðe | hljótendr of mik grjóte *Eg.* 293₃₆.

Hluttaksorð.

Hygg ek, at nærr veri (knörrinn) hlaðinn af gráuru *Eg.*
50₁₉. Haurg hann mer gerdi | hlaðinn steinum *Hyndl.* 10₂.

Hlaðnir váru þeir haulda | ok hvítra skjalda *Hkr.* 62a₁₀. (= *Frð.* 48a₃₈). hlaþin halsmeniom *Am.* 46. sceiþr sa herr fyr havþri | hlaþnar *M.* 51b₃₈. Gvllkistor sva mioc hlaþnar af gvlli at *Jv.* 73. (= *Fms.* 11, 85₂₀). voru þær (3: hendrnar) hlaðnar hringum gulls til axlar *Fas.* 2, 472₁. margr sa er hann hafðe laðet sec af gulle oc gersimum þottiz engis aflat hafa *Al.* 93₁₈. drifo þeir þa til fleire vercmenn. oc góto hlaþeþ ernenom *Mþb.* 26. (= *Bs.* 1, 350₃₄).

Nýislenska.

Nútið.

Framsöguhátt.

hleð, hlaði; hlöðum, hlöðum; hlóð, hlæði; hlóðum, hlæðum; hlaðinn.

Et. 3. Harðstjóra kúgun, klerka lýgi | með klækjum hleður myrkra vígi *ST.* 118₂₀. guðsmyndinni er örðugt um flug, þegar aldurinn hleður á hana dusti *GP. ÞS.* 103₂₆.

Boðhátt.

Flt. 2. hlaðið upp bálköstinn og kastið honum á *Þús.* 1, 118₁₇.

Nafnhátt.

ok um borg vora | bröttum hlaða | háva í hring | hömrum bjarga *OK.* 8, 268₁₀. Hún ein hefir leyfi til að hlaða valköstum *lð.* 5, 374₁₈. lét Alexander hlaða garð úti eyna *PM. Ág.* 51.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. hlóð jeg hverja þeirra um sig með fimm kúlum *Rðb.* 90₁₈. — **Et. 2.** Hlóðstu mjer að höfði | hringum ilmandi | bjartra blágrasa *JH.* 170₁. — **Et. 3.** Hver vann hjer svo að með orku? | aldrei neinn svo vígi hlóð *JH.* 105₂₂. Maðrinn

hlóð sig gulli *Bús.* 1, 94₂₈. allt af öðru hverju **hlóð** svo snjó fyrir andlitið á honum, að hann gat ekkert sjeð *Ið.* 5, 375₂₂. — *Flt.* 3. Á elztu tíðum reistu menn upp steina eða **hlóðu** vörðu þar sem einhver merkisatburður hafði orðið *Ið.SG.* 155₁₉. En húspernur | **hlóðu** karfir | brauði með | ok á borð settu *OK.* 1, 54₂. **hlóðu** Kínverjar grjótagarð mikinn til varnar móti fjallaþjóðunum *PM. Ág.* 3₂₄. ætið fékk eg einn á skip, ef aðrir **hlóðu** *JT.* 289₁₆. hann skoraðist aldrei undan aukastörfum þeim, er á hann **hlóðust** *Ið.* 1, 210₂.

Hluttaksorð.

Nú er **hlaðinn** bátur að borði *JH.* 166₁₉. Nú er hálr sjá | **hlaðinn** raunum, | hingat kominn | af hrakningi *OK.* 6, 94₂. Hár umhverfis | var **hlaðinn** garður 9, 89₂. (skip) **hlaðin** gulli, silfri og gimsteinum *Tang.* 59₂₆. þú hefur ekki **hlaðnar** smábysur á þjer eins og jeg *PP. Sms.* 17₁.

Hlaupa.

Forníslenska.

hleyp, hlaupa; hlaupom, hlaupem; hlióp, *vth.* hlœpa (hliópa), hlypa; hliópom, hlypom, *vth.* hlœpem (hliópem), hlypem; hlaupenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. ef ek hleyp út ór eldinum *Nj.* 129₁₂₆. læyp ec um morkena æinn saman *Str.* 31₃₀. nokkuiðr læyp ec 31₃₂. — *Et.* 3. (hann) hleypr at gunnari af mikilli reiði *Nj.* 72₂₈. Biorn hleypr vt síþan *Jv.* 61₁₀. þá hleypr Þorleifr scvma í moti Vagne 113₂₇. Oc læypr vpp oc til sællzins *Þ.* 167₂₂. Nu læypr hann upp a Sintram 198₂₅. oc læypr (skriðan) ivir risann 69₆. Síðan læypr hvarrtveggi af sinom hesti 109₁. oc læyprzt vndan sokn *NgL.* 2, 38₁₅. En ef hann læyprzt fra syslu manni 54₆. — *Flt.* 2. mun keisara auðuellt at drepa yðr, ef þer hlaupit eptir górnigum Ubba *Fs.Suð.* 26₂₈. *Flt.* 3. hlæpa þeir á land vpp *Jv.* 71₁₉. þeir hlaupa eptir *Nj.* 87₁₁₀.

þa hlaupa þeir þegar i mot þeim *Stj.* 414₁₆. þa laupa þeir af hestom sinom *Þ.* 122₄. laupa af hestvm sinvm 126₆.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. villtu þa. segir Rafn. at ek hlaupa a Eyri *Finnb.* 48₈. — Et. 2. Warast þu þat oc wanndliga at þu laupir æi snæmma i át eða dryckiu *Sp.R.* 97₂₈. — Et. 3. oc meiri van at folkit hlaupí af þingino *M.* 178₁₂. at æigi laupi hværr fyri annan sæm siðlausir menn *Sp.R.* 97₈₄. — Flt. 1. Nv er þat vart rað at ver hlaupimz með yör ok sæmnom liði *Frb.* 396₂₀ (= *Fms.* 9, 248₂₆). — Flt. 3. laupí nu fram miklir hundar ok rífi Petrum i sundr *Ps.* 95₂₁.

Boðhátttr.

Et. 2. hlaup þú hjer út *Nj.* 129₁₁₄. hlaup þú út fyrri 129₁₂₁. hlaup heim til búðar sem skjótaz *Fbr.* 88₉. — Flt. 1. hlaupu vjer at hánnum fram allir senn *Nj.* 63₈₄. hlaupum nú at hánnum 102₆₁.

Nafnhátttr.

Eínarr hafði þat miok í mali at hann myndi hlaupa ór flokke jarlsins *Jv.* 109₂₆. ek mun hlaupa þegar eptir *Nj.* 129₁₁₆. þú skalt hlaupa fyrri 129₁₁₈. þá vildi Uni hlaupast á braut *Ísl.* 1, 246₂₀.

Hluttaksorð.

Jarl hefir .viii. c. manna fyrir vtan hlaupandi sveina *Fs.Suð.* 95₇. Eptir þetta riða þau vestan tuæ saman. ok einn hlaupandi sueinn með þeim *Finnb.* 59₁₁. spyr hann af hlaupandi monnum at Þorkell ok Þora kona hans voru komin i Bolstað-arhlið 59₁₈. sa kémr laupande um fioll *GNH.* 126₈. sva springr upp fyre þeim æinn burstigull, laupande framm millem þeirra *T.* 115₂₁. laupande suæinum 227₂₁. Tueir sueinar höfðu oc komet laupande i kirkiuna 255₁₈.

Þátið:

Framsöguháttir.

Et. 1. síðan hliop ec vpp orviti *M.* 191₁₁. enn ek hljóp þegar undir herðar Þorgrími *Fbr.* 88₃₀. er ec hlopp fra þer i olæyfi þínu *El.* 71₁₁, ek hlupumzst a brott leyniliga *Ffb.* 1, 330₂₂. — **Et. 2.** því (= hví) hljóptu eigi eptir mér? *Fas.* 2, 283₂₂. hví hljóptu eigi eptir? *Örv.* 174₆. þu hliopt or klaustranum *P.* 370₆. — **Et. 3.** hliop maðr at honom *Frb.* 32₆. hann hliop a miscun konungs *Ag.* 46₁₈. — Þorgeirr hlióp at skiðgarðinum *Eg.* 56₁₄. — **Flt. 1.** Í vár réðu vér til ok hlupum á brott 142₂₀. — **Flt. 3.** eoxn hliópo með vagnlasse á svein necqvern ungan *StH.* 206₈. En hann vetti (= veitti) þeim (o: diqñonom) þat at þeir hliopo i svinin *Leif.* 101₄. oc hliopv nú ýtt á scip *Jv.* 61₁₈. ok hljópu þegar vpp til vápna sinna *Eg.* 56₁₂. Hljópu menn þá til dyrauna 144₁₂. Þá hlupu menn frá búðunum *Gl.* 27₇₂. þá hlupu þeir upp aller *ÓHm.* 26₈₆. þeir er til æykianna hlupu 27₈₂. Þá hlupu hæiðingiar a hesta sina *El.* 72₁. þeir hliópose a bravt *Mpb.* 37₆. (= *Pz.* 128₃₀).

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Þat segia menn, at á sitt borð lœpi hvárr þeirra *Fms.* 10,364₂₀. sat hverr um annan, ef ut hlœpi (=hlœpi) *Fs.Suð.* 21₁₄. við þat var buit at upplýpi hurðen *ÓHm.* 37₃₈. um nætr var sun boandans i iarne með hanum til giæzlo at hann lœpeze ægi 82₄. at hann lypiz ægi fra honum *GNH.* 158₂₀. at hann hliopiz eigi fra honom *ÓH.* 246₃₃. — **Flt. 2.** vilda ek ráða yðr ráð frændum mínum, at jer hlyplð eigi upp við frameggjan Hallgerðar konu minnar *Nj.* 41₁₉. (*Nj.O.* 61₂₂). — **Flt. 3.** með hunda .ii. þa sem þui varo vaner at spyria þa menn upp er undan lœpeze *ÓHm.* 82₁₈. at ei slite þeir fylkingarnar oc hlope þegar á Serke *Al.* 67₈. Bolli hélt at sér kyrtlinum, at ei hlypi út idrin *Ld.* 244₂₀ (*Ld².* 162₂₆). er því varo vaner at spyria þa er undan lypisc *GNH.* 159₁₄.

Hluttaksorð.

væra'k þrápa þrúpe... á bak hlaupenn *Korm.* 43₂₂. ætla allir at fiandinn sialfr se lavpinn i þann biorn *P.* 152₂₆ (hann

ser hvar nylavpin var ein scriða 69₁₀. Ölfusá er ofan hlaupin með ís *Sturl.* 2,137₈. var skeinan saman hlaupin *Grett.* 179₂. mikit svell var hlaupit upp fyrir austan fjótit *Nj.* 92₁₀₄. eða hafa þeir hlaupit af landi á brott *Eg.* 270₁₂. Magnvs broþir hans hafði hlaupiz fra konvngi *M.* 147₆.

Nýislenska.

hleyp, hlaupi; hlaupum, hlaupum; hljóp, hlypi; hlupum, hlypum; hlaupinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. hátt á | himinfólgnum stig | hleyp eg skryddur í morgunsins roða *JH.* 4. Hleyp eg svo á hlaðið út og höfuð kerri *JT.* 288₁₉. Eg hleyp þá til að hjálpa honum *Pús.* 2,291₂₆. **Et. 3.** Hver er guýr sem gegnum loptið hleypur? *JH.* 2₁₂. og hleypur, þegar hreppstjórinn | finnur hana á fœrnum vegi 41₇. sjer að hleypur, hyggur steypist | hrannaljón á djúpu lóni 167₁₈. — **Flt. 2.** Því (=hví) hlaupið þið þá burt? *Pús.* 1,71₁₈. — **Flt. 3.** hlaupa þeir um holur *JH.* 185₁₈. hæðir hlaupa og gnípur *JT.* 89₁₈. innan í honum hlaupa þrátt | hnettir aðrir dag og nátt *KJ.* 154₁₁.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Ef það verður | at Ares strjúki | undan bótum | ok á brott hlaupi *OK.* 8, 167₄.

Boðhátt.

Et. 2. Hlaupu upp á hólinn þarna *Rób.* 102₈. hlaupu, hlaupu allt hvað þínir gömlu fætur toga *PP. Sms.* 159₈.

Nafnhátt.

girnest margur í vandan sess að hlaupa *Vb.* 87₉.

Hluttaksorð.

er brennheitt blóð | brand í kringum | hart hlaupanda | hvervetna flaut *OK.* 9. 188₇.

líz mér á þenna dregil, sem enga frægð munak af liota *SE.* 1, 110₁₀. enn þó mun hjer margs manns bani af hljóðaz *Nj.* 58₇₄.

Hluttaksorð.

Hljótandi er haft sem nafnorð í skóldskap: Sverðs hafa slíkar byrðar | (sanns nýtr hverr við annan, | Haraldr skiptir svá heiptum) | hljótendr er sér brjóta *Hkr.* 626b₁₆ (= *Frb.* 253b₁₀). vel mætte þess vatna | viggriðande biða | , es hafskiða hlæðe | hljótendr of mik grjóte *Eg.* 293₂₇.

Þátíð

Framsöguhátt.

Et. 1. Hlaut ec af hrafþung sciota | hlyri mér in seyra *M.* 102₂₁. ef þú vill gera mjer sæmð nakkvara fyrir hrakningar þær er ek hlaut í Norvegi *Nj.* 91₂₅. — **Et. 2.** Óparfar unnostur áttu — hlautz af annarri örkuml *Fbr.* 40₇. (*Ffb.* 2, 155₁₀ hlauzst). Vel er þat er þú hlautz slíkt af konungi *Hkr.* 455₂₀. þv lavzt *ÓH.* 191₂₂. — **Et. 3.** Til micla garz fór hann oc hlaut þar mikla tign *Ag.* 88₄. Oc hlaut sendingina sá er styrpe *Jv.* 118₂₇. Egill hlaut at leika við suein þann, er Grímr hét *Eg.* 122₂₀. úlfr hlaut at greiða fjeit allt *Nj.* 60₁₈. sva mykla miskunn laut hann af guði *B.* 26₁₃. siðan taki hverr þat er lavt *P.* 102₁₈. Skjöld bar ek heim frá hjaldri, | hlauzk mér til þess, gauzkan *Hkr.* 542a₂. var lutað um, hvárum megin vágsins standa skyldi (kirkjan), ok hlautzt fyr norðan *Bs.* 1, 20₁₇. — **Flt. 1.** hlutum mer stór ædæfi *Al.* 165₁₃. — **Flt. 2.** ok sókngæðir siðan | snjallmæltr hlutuð allrar | , hér lýsi ek veg vísa | , vald framkomit aldar *Fms.* 10, 110₁₇. — **Flt. 3.** þo hlutu þat margir *Ffb.* 2, 164₂₄. þa er vel ef þeir villia út ganga er lutu *NgL.* 1, 47₂₀. í hæfnd þeirra swika er menn lutu af þinni flærð oc bliðu *SpR.* 139₁₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. en um þat vilda ek at mín ákvæði stæðist, at þú hlytir því verra af feðr þínum, en Oddr hefir af mér hlotið,

sem þú hefir meira í hættu en hann *Eb.* 34.₁₈. fyrir hvi hon hefdi þolat at pilagrimr hennar hlyti voveifligan dauða *Hms.* 1, 551.₃₈. enn eigi vilda ek, at þat hlytlz af mjer til *Nj.* 75.₉₁. — Flt. 2. en þat væri vili minn, at þér hlytið allir illt af mér *Eb.* 34.₉. Þat mynda ek vilja, segir hrappr, at it hlytið af mjer mest illt *Nj.* 88.₉₉ (*Nj.O.* 133.₁). — Flt. 3. oc (man) þyckia þa bézt að þeir hlyte *Jv.* 97.₃₂. heldr vilda ek vera úgildir, enn margir hlyti illt af mjer *Nj.* 109.₈₁. Eingi mann-dráp vilda ek at af mer hlytlz *Fs.Suð.* 27.₃₉.

Fluttaksorð.

Þeir er skirn hafa hlotna *Lv.* 12.₄. þa scal þingat hverva i þa kvisl oðol sem loten ero *NgL.* 1, 94.₁₈. en litit etla ec þic af honom hafa hlotit *M.* 37.₈. eða nefnir i annan dom en hann hafi hlotit *Grg.* i. 1, 39.₈. þa hofom ver þat alt af henne hlotet *StH.* 6.₁₃. at vér megem þá georr skilia hveria miscunn ver hofom hlotet af þeim 16.₄. oc hvgsaðe með sér hvar sa micle craptr er hann hafðe lotet mette leynaz *Al.* 121.₃₈. Sva var oc um aðra postola oc guðs vini er lut hofðu af lotet *GNH.* 129.₃₈.

Nýislenska.

hlýt, hljóti; hljótum, hljótum; hlaut, hlyti; hlutum, hlytum; hlotinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Ein sit eg inni | og annast hlýt | kaflaðna hvolpa *JH.* 185.₁₅. jeg hlýt að birta þjer hugskot mitt *Þús.* 1, 88.₃₈. Þá hlýt eg að segja, að eg sje allra manna ófarsælastur 2, 135.₁₅. — Et. 2. á þá götu, | er þú ganga hlýtur *JH.* 99.₈. Þú hlýtur að vera furðu skapharður *Þús.* 2, 93.₁₈. Það er nú þrent í ráði þessa manns, sem þú hlýtr að hafa allan viðbjóð á *FP.* 15.₁₅. — Et. 3. mitt á köldum bana stig | hlýtur að slokkna lífið ljósa *JH.* 240.₁₈. Það hlýtur að verða okkur til góðs *Blk.* 31.₃₀. hann liggur þungt haldinn, og hlýtur að

deyja 82₁₅. Þó að reitt sje höggið hátt, | hlýzt þó stundum af því smátt *KJ.* 153₁₆. — Flt. 1. og huad vier hliotum ljíða | Hatur sie ei nema Bate *Vb.* 35₃₁. nu vier Nidiar þeirra | niotum Christs og það hliotum 43₂₅. ef vér á honum hljóttum færi *JT.* 62₂₄. binda þau sár, er benja fyrir vendi | í bardaganum, vinir, hljóttum við *GT.* 31₁₅. — Flt. 2. Þjer hljóttið að vita, hvar hann er *Þús.* 2, 196₁₄. með því móti hljóttið þið að lenda í klóm Tyrkjans *Ið.* 2, 104₃. Þá hljóttið þér að gjalda jáyrði til þess, að verða konan mín *PP.NS.* 45₁₉. — Flt. 3. Miklar hljóta syndir mínar að vera *Þús.* 2, 88₃₁.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. so hliote eg vist með slijkum *Vb.* 97₁₁. Til Fögru-
hliðar mig hvetjið þið, að harma-fró ég í kyrkju hljóti *Ið.* 1,
111₄. — Et. 3. Stíornar valldenu stöndum ecke a mote, |
strangan Reikning tru eg það gjallda hliote *Vb.* 87₃. Fjærri
fer því, svaraði eg, að eg vilji að nokkur hljóti ónæði eða
skaða af mjer *Þús.* 2, 125₉. Hljóttist af því það sem guð vill
1, 18₇. og hljóttist illt af, þá skal það lenda á mjer 2, 324₁₄.
— Flt. 1. Líð sæll til ljóssins staða |, ljúfasti bróðir kær! |
þó harma hreggi baða | nú hljóttum kinnar vær *JT.* 162₇. að
vér séum ennþá í syndum vorum og hljóttum að lokum fyrir-
dæminguna *FP.* 87₁₉. — Flt. 3. Heims Illgjörder tru eg að
straffast hliote *Vb.* 86₂₃. en hverfa hljóti | horskir biðlar | aptr,
erindi | ekki fegnir *OK.* 5, 12₉.

Boðháttir.

Et. 2. hljóttu þreytt æ væro svo væra |, sem var mér
þessu sinni léð *JT.* 139₂₆. Hjartans harma minna | hljóttu
skyldugjald *ST.* 137₁₆. — Flt. 2. Langljífed og fastan Frid |
og Fögnud hlioted bæde *Vb.* 173₁₁. Heliarpíjnu | hlioted so
fyrer æded liota 198₂₆. Og þessa yndis, þessa frelsis njótið
| og þar með blessun guðs af hæðum hljóttið *JT.* 236₁.

Nafnháttir.

Þar sem var mín vagga | vil eg hljóta grófi *ST.* 102₃. Auð-
maður sá, er um jeg kveð |, aftökustað þann hljóta réð *GT.*
105₁₀. af þjer og þínu afkvæmi skulu allar þjóðir jarðar-

innar hljóta blessun *Tang.* 17,. Ílt mun af því hljótask
II., 1,25₇.

Pátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Herðar hve fagarar | hlaut jeg að líta *BT.* 242₁₀. ef
ek þrautir allar | , er ek þola hlautk | at röguna ráði, | rekja
vilda'k *OK.* 7, 102₆. Mig hefir vilt þitt veilla skin | , en vörn
eg hlaut mót illu *ST.* 181₇. Hlaut jeg því að taka því, sem
að höndum bar *Þús.* 1, 112₈. — Et. 2. Þú hylli þjóðar hlaut
JT. 24₈. Varst þú of góður | vorum heimi | og hlautst því
ungur | inndælli vist? *JÓ.* 78₂₈. — Et. 3. til hinnar ungu |
athvarfslausu | sem mitt hjarta hlaut *JH.* 18₉. sjálfur hann
elsku | nær engra hlaut *BT.* 76₈. þá Skáld-Hrafn fjóðið fagra
hlaut | hve fölnuð sýndist hlíðin *ST.* 233₉. Scipió hlaut einn-
ig að reyna hverflyndi hamingjunnar *PM.* *Ág.* 74₃₀. Þat af
heipt hlaut | háskasamlegri | meyjar Ginnregins | ennar gló-
eigu *OK.* 3, 64₁. svo grimmlegt stríð hlaut örnum af | þeim
íttra Borgarsvani | , að loks þeir börðust handan haf, þar hvor
varð annars bani *ST.* 234₇. Hlaut Aþena Attiku *Stoll.* 97₁.
Flt. 1. Hlutu vér margir | of Helenu sök | at foldu falla |
frægir kappar *OK.* 11, 219₁. Þú einn mátt bæta bezt | böl þat
er hlutum mest *GT.* 41₁₆. Vér hlutum að dást að inum gamla
manni *Ið.* 1, 198₄. Flt. 3. að hnoða saman rögum lýsingum á
landsmönnum, sem þeir hlutu sjálfir að vita manna bezt, að voru
vanþakklátlegar *Ið.* 4, 93₁₄. Gyðingar . . . hlutu að taka sér
nærri, að sjá hin skaðlegu áhrif, sem veldi Rómverja og sam-
vistirnar við þá höfðu á þjóðina 102₁₅. jafnvel konungar og
keisarar hlutu að auðmýkja sig fyrir þeim (páfum) *Tang.*
158₆.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þegar mönnum fór að skiljast sá sannleikur, að hverr
maðr hlyti eptir dauðann að taka umbun eða refsingu fyrir
breytni sína á jarðríki *Stoll.* 19₃₉. Hann þóttist sannfærður
um, að fyrir vestan Atlantshaf hlyti að vera til afarmikið
land *PM.* *Ág.* 167₃₉. þótt hann hlyti að vita, að vindáttin gat

ekki verið nema ein *Ið.* 1, 163₁₇. annars hlytist illt af því, | ef mistakast kynni að fela *BT.* 42₁₈. — *Flt.* 3. a) *eldri mynd* hlyti: Vatnið ætti þannig að miklu að ausast upp af sjálfu sér, þar sem árnar hlyti að vaxa við það *Ið.* 2, 96₉. það þótti ekki umtalsmál, að allir hlyti að fá barnabóluna 6, 108₁₀. ráðgjafinn sagði, að hinar fegurstu fyrirætlanir hlyti að fara að forgörðum 203₁₀. — b) *yngrri mynd* hlytu: var það álitid sjálfsgagt, að stjórnendrnir hlytu að standa andvígir þeim, er þeir áttu yfir að ráða *Múll.* 2₁₈. þeir hlytu líka að hata það flest, sem samþegnum þeirra væri hnossa kærast *Skír.* 87, 19₈. mjög þótti tvisýnt um, hvort friðarrelpin hlytu ekki að slítna 23₂₇. yfir þetta ríki... hlytu þeir að skjóta skildi 66₁₈. en þeir, sem engan skilding eiga..., hlytu að deyja úr sulti *PP. Sms.* 127₇. kvaðst hann nú eigi geta að gert, þó óregla og óspektir hlytust af *Pús.* 2, 194₂₄.

Hluttaksorð.

Þá sýslu hefir hann hlotið snemma *Stoll* 49₇. þeir geta ekki annað enn hlotið að sjá hana *FP.* 103₉. þær hafa hlotið að verða mjög svo optirbátar manna sinna *Ið.* 4, 382₁₁. mundir þú fyrir laungu kominn í grjótstakk fyrir slysin, sem af þér hafa hlotist *Il.* 1, 63₁₀.

Hlæja.

Fornislenska.

hlæ, hlæia; hlæiom, hlæem; hló, hlœga; hlógom, hlœgem; hlegenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. Hlæra þv af því | heiptgiorn kona *Skv.* 3, 31₈. enn hvárt er sem mér syniz — hlær þú? *Nj.* 130₁₈. *Et.* 3. mér hlær at því færi (= mér hlær at því færir) *M.* 52 b₂₈. hlær mér þess hvgr *Jv.* 82₂₇. — *Flt.* 1. þu telr oss ęra vera, er ver gleymum eigi eða hlegium med galausum monnum *Hms.* 1, 287₁₈. — *Flt.* 2. O hosson ypr er hleęþ *StH.* 60₁₁.

pikir yör vel komit málinu yöru er þér hlælt svá mjög *Gl.* 11.₄. — *Flt.* 3. At boþorþe mino hleia licnesce þæ er ger ero ör trø *Mpb.* 45.₁₈. oc hleia menn at honom *M.* 94.₂₁. aller horfðu a oc hlæia at honum *Finnb.* 9.₃. hlæja hlíför | við Hallsteini *Ísl.* 1,224.₁₄. Sem Nordmenn sia konunginn falla æ bak, hlægja þeir *Mar.* 924.₉.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. þuiat uær uilium æigi at fiolmennr hlei at oss *Ffb.* 1, 383.₉. (hlæi *Fms.* 2, 152.₄). — *Et.* 3. en ekki þykki mér þat hlægilegt, þó at þeir sveinar hlæi at því, at þú sitir mjótt og gnúir saman lærum þínum *Band.* 38.₁₆.

Boðháttur.

Et. 2. at három þvi | hleþu aldregi *Hm.* 134.₆.

Nafnháttur.

hlæia eige at gómlom mannæ ne vanheslom *StH.* 103.₂₆. at eige þori aprer lerisveinar minar at hleia at mér *Mpb.* 92.₁₀. toku þa allir at hlæia at honum þeir er nærr voru *Ffb.* 1, 285.₉. (= *Fms.* 1, 282.₂₇). frændr njáls slíkir sem þorgeirr er munu eigi hlæja fyrr enn nakkvat er heft brennunnar *Nj.* 136.₁₈. sa engi maðr hann hlægja fyrr enn þa *Hms.* 1, 300.₁₉.

Hluttaksorð.

Konvngr svarapi honom hlelandi *M.* 38.₇. var hann iafnan hlelandi víþ því er þeir melto 40.₉. oc spurðu hlæjandi allir *Bs.* 1, 38.₁. Hann fagnaði henne lelandi *ÓH.* 78.₁₇. hlælandi af þeirri gleði ok fagnadi sem hann hafði fengit *Stj.* 115.₃₀. Hlelandi Vælvndr | hófz at lopti *Vkv.* 29.₆ (= *Vkv.* 88.₁). er æon gratandi | gorrðiz at segia | þat er hloþandi | hælþa beiddi *Br. af Skv.* 15.₇. Hlelandi Gvdrvn | hvarf til scemmo *Ghv.* 7.₁.

Þ á t i ð.

Framsögnháttur.

Et. 1. Eigi hló ek *Stj.* 119.₁₀. — *Et.* 2. Hvi hlottv nv

segir konungr *M.* 104₂₅ (= *Fms.* 6, 390₃₁). hitt er sannara at þu hlótt *Stj.* 119₁₂. en þu þar j mot hlott hæðiliga *Ffb.* 1, 321₃₅. hvað kom þer i hugh, er þu hlott *Hms.* 1, 394₃₆. — Et. 3. En annarr . . . hló at honom *StH.* 174₃₁. Diacninn gerði eigi fara oc hlo at mali býscops *Leif.* 94₁₀. inn forni fiandi com at honom oc hló 146₁₀. oc hlo hann at folkyngre hans *Mpb.* 92₅. lerisveinn hans hló at honom 92₇. þa lo Velent *P.* 98₁₄. þa lo konungsdottir 227₅. — Flt. 3. þeir hlógo oc mæltu *StH.* 172₆. oc hlógo Gyþingar at honom 173₁₂. þeir hlogo svá at honom. sem at bandingia *Mpb.* 64₅. þa hlógo cristner menn 71₁₇. þeir . . . hlogo at henne 88₁₄. (þeir) logo at *ÓHm.* 75₂₁. (þeir) settu þat (höfuðit) a þufur upp oc hlogu at *Ffb.* 2, 166₁. Af þeim uoru þeir nockurir, er hlogu fast *Mar.* 539₂₈. hlogu þeir oc skutu at þessu helga klæði 923₁₈.

Hluttaksorð.

hleginn var hann, at hann leysti oss fra diofla hlatri *Hms.* 1, 283₂₁. En iarlinn kunni þessu því verr, sem hann sa sik meir hleginn 435₃₉. Sara ottadiz þa oc nitadi at hun hefði hlegit *Stj.* 119₁₀. hefi ek aldri fyrr hlegit, síðan þú vátt þráinn á markarfióti *Nj.* 130₁₅.

Nýislenska.

hlæ, hlæi; hlæjum, hlæjum; hló, hlægi; hlógum, hlægjum; hlegit.

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 1. jeg hlæ að því, sem asinn okkar sagði við nautið *Þús.* 1, 17₂₄. — Et. 2. a) hlær: Jeg vil vita, að hverju þú hlær *Þús.* 1, 17₂₈. hví hlær þú svo gríðarlega? 2, 106₃₂. Vordag þú hlær *JT.* 123₅. því (= hví) hlærðu ekki, herra minn? *JH.* 172₂₁. — b) hlærð: Enn ertu ekki að gjöra að gamni þínu, þú hlærð? *FP.* 70₁₀. — Et. 3. hvílir á blómabíkar, | í blænum hægt er kvíkar, | og morgunroða móti hlær *KJ.* 80₁₈. Af öllu bláu, brúður kær! | hið bezta þér í augum hlær *ST.*

66₃. Sakleysið grætur, grimdin hlær 118₁₈. Hvi hlær Sara? *Tang.* 11₈₂. — Flt. 1. Vjer hlæjum að Kínverjum *Auðv.* 49₆. — Flt. 3. Þannig eykst hláturinn, þangað til þessir tíu þúsund áhorfendur hlæja allir í einu *Ið.* 4, 59₁₈. meðan jörð og himinn hlæa | hvort mót öðru gegnum tár *ST.* 213₆. hýrt með glösum hringja, | hlæa, dansa, syngja 251₆.

Viðtengingarháttur.

Flt. 3. Háar þjer móti hlæi | heiðar um norðurleiðir *BT.* 129₁₁.

Boðháttur.

Flt. 1. Hlæjum enn og syngjum | og á haf leitum *JH* 242₆.

Nafnháttur.

a) hlæja: eins og Biðlund mun hafa (ástæðu), til þess að hlæja að Ástriðu *FP.* 24₆. og heimrinn tók að hlæja strax og flissa *JÓ.* 59₁₂. — b) hlæa: Kaupmaður ljet hana skilja, að hún yrði að láta sjer nægja með það, að heyra hann hlæa *Þús.* 17₂₂. — c) hlægja: Heldur vil eg hundr vera' | og hlægja að túngli *JT.* 270₄. þegar soldán sá hann, gat hann ekki að sjer gert að hlægja *Þús.* 2, 106₆. Harún Alraschid gat ekki að sjer gert að hlægja að hótunum þessum 113₁. að menn væru farnir að hlægja að honum 132₃₁. gat hann samt ekki að sjer gert að hlægja að gamanyrðum konunnar fögru 245₃₁. gat kalífinn ekki að sjer gert að hlægja 322₃₀. Ástriða hafði því ekki gilda ástæðu til að hlægja að Biðlund *FP.* 24₆. hann ljet þar við sitja, að hlægja að Vespasianusi fyrir hræðsluna *Ið.* 4, 113₁₃.

Myndin hlæja er hin rétta; g á ekki að vera í neinni nútíðarmynd. Í þáttíð á g að standa í fleirtölu framsöguháttar og í viðtengingarhætti.

Hluttaksorð.

a) *hin rétta mynd hlæjandi*: Þú ert skýrleiksbarn, sagði systir mín hlæjandi *JH.* 247₁₂, hvar virðar þeygi stirðir | hvessa bakmælgí hvassa | og hlæjandi lýði rægja *BT.* 182₁₀. — b)

hlægjandi: Hlægjandi gekk | honum móti | Antínóus | ok til orða tók *OK.* 2, 134₁. (hún) hældist um hlægjandi við Biðlund *FP.* 23₁₉. sagði majörinn hlægjandi *Ið.* 6, 245₂₁. (hann) horfði á karlinn hlægjandi *Pús.* 2, 313₇.

Dátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Jeg gerði ekki nema hló *Ið.* 2, 50₁₀. **Et. 2.** Það er ecke so, þu hloost *1. Mós.* 18₁₅. (*Guðbr. biblia*). Ef þú ekki meðgengur þegar í stað, að hverju þú hlóst *Pús.* 1, 17₃₀. — **Et. 3.** a) hló (*hin rétta mynd*): hló hún á himni *JH.* 169₁. meðan að sól í heiði hló 199₁₈. en allt af jafnt um æfi langa | aldan í þínu djúpi hló *KJ.* 31₁₆. Svo mælti hann og hló í kampinn dátt 150₁₄. unz loks úr húmi laukst upp vegur þröngur | að ljósri dæld, er sólþjört við mér hló *ST.* 41₁₈. Man eg morgunsunna | mærust þegar hló 100₁₀. En þegar mér ljómandi lífs-morgun hló, | hve langt sýndist skeiðið að vera! 179₆. Síðan hoppaði hann í háa lopt, hló og söng og dansaði *Bób.* 94₇. Það er manna siður, sagði kerlingin og hló við *Ið.* 4, 395₂₀. — b) hlóg: hlóg þá Herteitur | huga öllum *JT.* 52₂₈. þá hlóg Ingiríðr *Ið.* 1, 67₂₂. hann studdist upp við ölboga og hlóg 72₂₈. — **Flt. 1.** Hlógum við á heiði *JH.* 170₇. — **Flt. 3.** a) hlógu: hlógu hlíðar | við himinljósi *JH.* 27₇. hlógu þá hæðir og laut *JT.* 14₉. hann andlitinu alla breytti' á vega, | á alla starði' — og sífelt hlógu þeir *JÓ.* 59₁₉. þá hlógu þær og hlökkudu til *GT.* 123₂₈. Allir sem viðstaddir voru, hlógu að honum *PP. Sms.* 173₆. Þá hlógu sumir í hópnum *Ið.* 1, 87₁₁. en þeir hlógu að honum *Tang.* 12₂₈. — b) hlóu: hlóu ambáttirnar dátt að því *Pús.* 2, 81₉. hlóu margir að Alnaschar 93₂₈. Hlóu þau þá dátt 313₂₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. (hann) skældi kjaftinn eins og hann hlægi *Ið.* 1, 73₄. — **Flt. 3.** a) hlægi: af gleði' og ást vor hjörtu hlægi | himinsins dýrðar unun seld *KJ.* 126₁. — b) hlægju: Heldurðu það yrði skemmtilegt fyrir mig, að geta hvergi komið, svo að menn hlægju ekki að mjer *GP.ÞS.* 51₁₇.

Hluttaksorð.

alvarleg spæta þar í næsta tré hafði hlegið *Lð.* 1, 37.

Hnafa (= haggva?).

Forníslenska.

Af þessu sagnorði, sem virðist hafa hneigst eins og grafa, finnst nú að eins þáttíðarmyndin hnóf: apr ek hnóf | hofvþ af Niflvngom Ghv. 12. Hin sama mynd finst í nýtslensku: Hnóf (= skar, særði) hjarta vort | hugar kviði OK. 11, 3.

Hníga.

Forníslenska.

hníg, hníga; hnígom, hnígem; hné, hneig, *utl.* hníga; hnígom, hnígem; hníggenn.

Nútið.

Framsöguháttur.

Et. 1. en mann mun ek hafa fyrir mik ádr ek hníg at grasi *G. Þiðr.* 378₉₀ (*Ld.* 255₉₈). — *Et. 3.* þa er prestr hnígr til hégre handar hía alltera *St.H.* 126, sva sem ande hnígr efster vília guþs 197₈₄. hnígrat hilmir fregri *M.* 121. hnígra sa halr fyr hiorom *Hm.* 158. Hún hnígr þá aptr í stólsbrúðunum *Fas.* 2, 223₁₈ (*Örv.* 107₈). þa nígr brátt mannfallit í þeira lið *Al.* 138₁₁. þa nígr hann nu aptr at því micla tre er stoð at bake honom 147₃₅. — *Flt. 3.* þeim er hníga vilja til hans vináttu *Fms.* 8, 239₁₇. at skiliaz eigi fyrr við þetta mál, enn aðrir hvárir hníga fyrir öðrum *Nj.* 124. allir níga til hans swa sëm til guðs *Sp.R.* 126₈₈.

Viðtengingarháttur.

Et. 1. þat skulu þér til eiga at segja, ádr en ek hníga í gras, at ek nenta at vísu at neyta vapna *Ísl.* 2, 366.

Nafnhátt.

tre tætur at hníga | ef heyggr tág vndan *Am.* 73₆. oc þi a hann helldr til var at hníga en yðar *Stj.* 540₂₆. hann lét Hálf-dán | hníga at velli *Fas.* 2, 279₁₄. (= 551₂). enir hesto turnar hava nu nvmet honom at níga *Al.* 90₁₂.

Hluttaksorð.

at nígannða dæge *SpR.* 16₈. Girarör var nú mjök hníg-andi, svá at hann hafði hundrað vetra síns aldrs *Km.* 162₁₉. hann er með hníganda yfirbragði 542₂₄.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Hnecap ec af því | til hialpar þer *Og.* 10₁. — **Et. 3.**
a) *eldri mynd* hné: hne fyr eggio | opiðpar lið *M.* 211b₂₄. hne hersakyn 213 a₂₈. enn Hampir hne | at hvsbaki *Hamð.* 31₄. Hne hans vm dolgr | til hlvtu tveggia *Skv.* 3, 23₁. hendr oc hæfvp | hne a annan veg 23₄. (hann) hné vp at hallar vegg-inom *Jv.* 14₂₅. ok hne margr madr firir honum *Ffb.* 1, 193₂₈. höfudit hné af honum *Sturl.* 2, 97₄. — b) *yngrri mynd* hneig: þa hneig hann *Ag.* 51₁₆. (= *Fms.* 10, 400₈). Emundr hneig honum *ÓH.* 85₂₀. (= *Hkr.* 314₂₈). hann hne(i)g vp at dynon-um *M.* 60₈. (= *Fms.* 6, 280₈. *Ffb.* 3, 350₈). (hann) hneig þa upp at hallaruegginum *Ffb.* 1, 106₁₂. at þer vissut eigi, hvat manna hann var, sá er yður þjonusta hneig til *Fms.* 8, 21₂₁. oc neig mykell fiöldi ængla til hans *SpR.* 135₆. — **Flt. 1.** adrar váro | ocrar specior, | er vip hormvg tvø | hnigom at rýnom *Gkv.* 3, 4₈. — **Flt. 3.** hnigo .vi. tigur *M.* 157a₂₅. þa er Vinðr hnigo 212₂. hnigo hringvipir | hvarratveggio 212 b₈. hnigo menn i gny gynnar | gagls fyr strengiar hagli 235b₁₂. hnigo heilog votn | af himinfiollom *Hund.* 1, 1₈. Hnigu fjandr at glym Göndlar | grams und arnar hramma *SE.* 1, 420₈. Varð iafnan þeirra hlutr betri er til hans hnigu *Fms.* 8, 47₁₈. (= *Ks.* 21₁₁). hnigu þeir þar báðir fur því vapni *Ísl.* 2, 365₆. foru þar til er uotnn hnigu til vestraettar af fiollum *Ffb.* 1, 219₂₈.

Hluttaksorð.

Hann gerðiz þá heldr **hniginn** at alldri *Eg.* 122₈. kuetzst þa vera **hniginn** j alldr *Ffb.* 1, 538₂₄. hann var... **hniginn** at alldri 2, 456₆. nú er fyrir oddum | jarlmaðr **hniginn** *Nj.* 157₁₆₃. var hurð **hnigin** *RF.* 26₆. hon (hurðin) uar greyft j stokk ok **hnigin** ægi allt j klofa *Ffb.* 1, 258₃₁. ok var **hnigin** hurð á gátt *Gisl.* 29₁₈.

Nýislenska.

hníg, **hnígi**; **hnígum**, **hnígum**; **hné**, **hneig**, *vth.* **hnígi**; **hnigum**, **hnigjum**; **hniginn**.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Blunda vil jeg í bárum þínum, | þá bleikur loksins **hníg** jeg nár *KJ.* 31₁₈. í gröf jeg **hníg** | án hluttakara *ÓS.* 42₂. — **Et.** 3. **hnígur** hún hóglega *JH.* 111₆. skáldið **hnígur** og margir í moldu | með honnum búa 117₁₀. fyrir þinni hægri hönd | **hnígur** auðmjúk í duptið mín önd 208₂₂. illviljuð eitur-kind **hnígur** | aflvana meiðar að rót *ST.* 53₁₂. þar sem að eygló í eldskýum **hnígur** | eilífa móðirin skauti þig fal 84₄. **hnígur** miðs-vestrar-sól *KJ.* 36₈. þegar nautið hefir fengið banasárið og **hnígur** niður *Íð.* 4, 55₂₆. — **Flt.** 3. **hníga** þeir á haustkvöldi | hjervistardags *JH.* 112₆. algildir í oddahrið | yngissveinar **hníga** bleikir *JT.* 180₁₈. særir því hjartað harmur, | **hníga** af augum tár *KJ.* 4₁₀. Hví **hníga** tárin heit svo ótt | nú hennar augum frá? *JÓ.* 190₁₆. því fölnuð laufin **hníga** á bleikan beð *Íð.* 1, 311₁₆.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. en ekki, að hún aki um himininn eins og Helíós og **hnígi** niður í vestrinu *Stoll.* 89₁₈. Þótt **hnígi** sól að svölum hrönnnum *KJ.* 98₆. þótt vinur **hnígi** lík að láði 98₁₀. Og pígrims **hné** sem **hnígi**, | þá helgan engil sér *ST.* 37₇. bládögg á þitt blómsturskaut | blíðheims-sala **hnígi** *ÓS.* 12₁₈. og jafnvel ekki þótt nautvígamaður **hnígi** niður örendur *Íð.* 4, 54₂. —

Flt. 3. þótt harma-tárin hnígi' (*prentað hnígi'*) um kinn *KJ.* 5₁₇. Hjer þótt hnígi tíðum | af harmi vakin stríðum | beizk og höfug tregatár 81₂₁.

Boðháttr.

Et. 2. Hníg nú hóglega *JH.* 77₂₁. 78₁. hníg þú að hvílu 78₁₀. Hníg því hóglega 79₁₇. Hníg mér í faðminn, elskuð yndisvera *ST.* 27₇.

Nafnháttr.

Hversu máttli | á hæðum Gilboa | hníga til heljar | hraustur Jónatan? *BT.* 37₁₇. Þá lét hann beiska | undan brúna hvolfum | harmdögg hnípinn (*les hnípinn*) | hníga niðr *OK.* 4, 66₄. Að svo mæltu lét hann hníga hlöð preytta höfuð *Blk.* 72₂₀. hann á að hníga að velli í blóma æsku sinnar *Stoll.* 103₂₀.

Þátíð

Framsöguháttr.

Et. 1. Fláráðum manni | í faðm eg hneig *JH.* 220₂. — Et. 2. er að hjarta mér töfrandi hneigst þú í draum *JÓ.* 127₁₈. — Et. 3. a) hné: Hreifðist land af helgum snortíð fótum | hnje þá sól um öldugarðsins bak *JH.* 1₁₁. það var vin-átta | sem á vængjum friðar | hnje frá himni 30₂₁. Af himins hvolfi | hné þá niðr | svipljótt svartnætti *OK.* 5, 140₆. (= 12, 151₆). ok hann í ómegin hné 5, 217₄. mildan er hné til moldar | mannbaldr vorrar aldar *JT.* 148₂₁. Hné þar til haudurs | hýrlegast blóm 159₂. Við sátum einatt saman eins og bræður, | þá sólín hnje og myrkrið færðist á *GT.* 30₁₆. Því, sem að Ísland ekki meta kunni, | er Ísland swift; því skáldið hné og dó 168₄. þá var jeg barn | hjá brjóstum móður, | er faðir hnje að foldar-skauti *KJ.* 15₂₀. og eigi hnje hans bana-blóð | á bliða settar-storð 133₇. þá hnje af öldunga auga tár 135₂. hann hné niður aptur með andvörpum *Röð.* 93₂₂. — b) hneig: hin ágæta Afrodíta hneig í kjöltu Díónu *Il.* 1, 116₂₂. að sveinsins barmi mey | þá hneig *KJ.* 135₁. Vilhjálmur hneig máttvana niður *PP. Sms.* 240₂₅. Hún hneig að barmi honum *Id.* 1, 42₁₇. — Flt. 3. friðir og ungir hnígu í stríði *JH.* 117₂₄.

Ýtar hinir æðstu | Ísraels barna | hnigu til heljar *BT.* 35₁₀.
 hnigu unnvörpum, að Óðins rúnu | baugþiggendur | buðlungs
 Dana *JT.* 46₉. Margir af þeim er hærra hugðu hnigu að
 Fariseaflokki *LLH.* 28₄. Margir auðmenn og höfðingjar meðal
 Gyðinga hnigu að þessum flokki 29₁₃. hnigu fyrir honum
 fegurstu blóm 93₉. þau hnigu í ómegin *Fús.* 2, 138₂₂. 274₂₁.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. og þó Hallgerður | þjer hnigi að armi, | banarád búin
 þjer | þá bráðlega hyggðir *BT.* 52₉. Tjáir ei harma þó hýðið |
 hnigi fagurt til moldar 92₉. — Flt. 3. og (var) því hægra
 að hafa fleiri menn af Persum fyrir sig, áður þeir fjelagar
 hnigju að velli *Íð.* 4, 381₂₁.

Hluttaksorð.

Sá eg hinn góða, | er guði treysti | . . . Lárus á bana- |
 bólstur hniginn *JH.* 47₁₀. Hvert ertu hniginn | af himin-
 stöðvum | gullhærði röðull! 206₉. En á græna | grundarhvilu |
 bleikur bróðir | var í blóð hniginn 210₁₆. helbrostið auga
 hnigins sonar 225₉. brennið mig á báli | buðlungs hnigins
KJ. 115₂₆. og hermenn hraustir | hnignir til moldar *BT.* 38₉.
 þar eru merkismenn | til moldar hnignir 215₁₆. Sólseturs
 geislar leika á lygnum bárum, | lágt er að öldubaki hnigin
 sunna *ST.* 31₉. Hnigin er hetjan 295₁₀. vindar þegja, værðir
 blómin taka, | víðar til er hnigin sunna rauð *JT.* 3₁₀. hann
 er sem eikin, er hretviðrið slær, | og hnigin er þegar að velli
 111₂₂. Frú Mejnert var æruverð kona, hnigin á efra aldur
ÓS. 61₁₃. eins og ung og fögur hetja, sem hnigin var í blóma
 aldurs síns *Stoll.* 90₉. blíða ljós! | að bylgju skauti | hnigið
 hæðum frá *JH.* 17₉. hnigið er heimsljós 99₁₀. Holdið er
 hnigið til jarðar *KJ.* 29₉. þá er kastað höfðu trú sinni og
 hnigið að blótskap *LLH.* 122₂₁.

Hníta.

Forníslenska.

Þetta sagnorð finst að eins í myndunum hníta, hneit, hniðo.

a) **hníta**: hvergi þykki mér við **hníta** *Ísl.* 2, 243₆. hon kvað hvergi stórum við **hníta** *Korm.* 1₂₀. Héðan leiðir þat, er herra Guðmundr lét **hníta** við *Bs.* 2, 44₈₁. — b) **hneit**: **hneit** egg við fíor seggia *M.* 155b₁₆. (= *Fms.* 7, 71₈). þar **hneit** viðna *Fms.* 3, 73₆. **Hneit** þar, sagðe hann, *Gísl.* 22₂₈. Við **hneit** þarna 106₁₈. **hneit** mer uð hiarta | hior Angantys *Herv. B.* 307₆. (= *Fas.* 1, 427₆). syni mínum **hneit** snemma | slíðra þorn við hjarta *Fas.* 306₁₈. (*Krákumál* 17₆). ok þar **hneit** uid, sem hann þottiz uidr litils *T.* 397₂₁. — c) **hnito**: **hnitu** reyr saman dreyra *Hkr.* 212a₂₀. (= *Fms.* 10, 359₆).

Þetta sagnorð hefi eg eigi fandið í hinu nýjara máli nema í myndinni **hneit**: **hneit** við hjarta | hættlegt járn *JT.* 53₂₁. Gullbikar fleygi' eg — þar féll hann og **hneit** | í feikna-gín hins svelgjandi munns *Svh.* 2₁₂. En aleinn jafnt og eins á vegum manna | þá ör jeg fann, sem mér við brjóstið **hneit** *ST.* 44₁₆.

Hnjóða.

Forníslenska.

hnyþ, hnióþa; hnióþom, hnióþem; hnaup, hnyþa; hnuþom, hnyþem; hnoþenn.

Af þessu sagnorði finst að eins 3. pers. eintölu í þátíð: **hnauð**, og hluttaksorð fortíðar í hvorugkyni: **hnoðet**.

a) **hnauð**: oc nv lavpa at ketlingarnir oc **hnavð** i fotinn *M.* 205₁. **Hnauð** við hiarta ok síðu | hreggblasnum mer asi *Sýn.* 39₂₀. (sbr. *Frb.* 1, 535₂₉). meðan heimdragi | **hnauð** at rauða *Fs.* 177₂₁. helgi **hnauð** hjalt á sverð *Nj.* 44₂₂. hestrinn liop i einn mikinn við oc **nauð** hofði sino mioc fast *Str.* 45₆. — b) **hnoðet**: þar hafpe Vigfvs apr **hnoþit** við sverz hioilt sín *Jv.* 113₂₁. Vigfúss Vígalúmsson tók upp nefstedja, er maðr hafði áðr **hnoðit** við hugró á sverði sínu *Hkr.* 158₂₂. (= *Frb.* 123₁₄). spiot þau er ramliga eru skept oc .ij. geir-naglar eru i eða sa einn er i gegnum stendr oc **noðit** at baða uega *NgL.* 2, 42₁₆.

Nýislenska.

Í nýislensku er til veikt sagnorð hnjóða (að hnjóða í e-n, hnjóða að e-m = gera lítið úr einhverjum), sem hneigist eptir a-beygingunni: þykktist hann jafnan, ef hann heyrði hnjóðað að einhverjum. TþH. HoI. 45.

Hnjósa.

(= hnerra, d. nyse, l. sternuere, sternutare).

Forníslenska.

hnýs, hníósa; hníósom, hníósem; hnaus, hnysa; hnusom, hnysem; hnosen.

Af þessu sagnorði hefi eg fundið orðmyndirnar hnýss, (at) hnjósa, hnaus. — a) Nútið, framsöguh., et. 3. hnýss: hnyss (les hnýss) hann við prestrinn Bs. 2, 181₄₁. Hætt er þeim við harmi hnýs | heita ást at skilja Skáld-H. 2, 18₁. — b) nútið, nafnh. hnjósa: hvarki þv þa þorþir | fyr hrözlo þinni | fisa ne hniosa Hárð. 26₈. Einn hræðiligr hellisskuti var þessa manz heimile, sa er monnum matti naliga hniosa (= hrjósa) hugr við Hms. 2, 434₂. — c) þátið, framsöguh., et. 3., hnaus: Vm kuellit er menn saatu við ellda hnaus Rognvalldr jarl miok Flb. 2, 509₈ (= Orkn. 386₁₀. IS. 1, 212₉). þunglega við mér þjóðin hnaus Krókar.rím. 4, 3₈.

Nýislenska.

Í hinu nýjara máli finst orðmyndin hnýs (= hnytr): En sem versnar vegurinn | verða snöggleg umskiptin, | hann hnýs um hverja þáfu Stefán Ólafsson, Kvæði 1, 228₁₅.

Hnjóta.

Nýislenska.

hnýt, hnjóti; hnjótum, hnjótum; hnaut, hnyti; hnutum, hnytum; hnotið.

Núttíð, framsöðuh., et. 3. Ef hann (örvaskotsmaðurinn) snýr sjer öfugt eða hnyrtur, er hann óðara rekinn í gegn *Íð. 4, 48₁₁*. þeim sem dregst með þunga byrði, gengur seinna að reisa sig, ef hann hnyrtur, heldur en hinum, sem er laus og frjáls *Br. 2, 21₁₅*. — *Flt. 3.* Hin rangsnúna úrelta þjóðarskoðun liggir svo nærri að menn hnjóta um hana í hverju spori *Fk. 88, 22a₃₀*. — *Þáttíð, framsöguh., et. 3.*: enn með því hann gætti ekki vel fótanna, hnaut hann og datt *FP. 58₂₂*.

Hnyggja.

Forníslenska.

hnygg, hnyggja; hnyggiom, hnyggem; hnogg, hnyggja; hnuggom, hnyggem; hnuggenn.

Af þessu sagnorði finnast myndirnar hnygg, hnogg, hnuggenn. — a) *núttíð, framsöguh., et. 2.*, hnygg: hnygg þá andskotum, tiggi (*les* tyggi) *Hkr. 560a₆* (= *Fms. 6, 175₂*, hneygg þv *Frð. 203a₁₇*). — b) *þáttíð, framsöguh., et. 3.*, hnogg: sva at sv iarnhvrð nogg ovægilega þeim er tírir innan stoð *Þ. 141₁₈*. — c) hnuggenn: miclo ertv hnvgginn *Grm. 51₂*. Reiþ folehvotvþr | fyrst i gognom | somnvt Svía | sigri hnvgginn *M. 150a₁₈* (= *Frð. 274a₂₈*, *Fms. 7, 58₂*).

Eg hefi eigi fundið þetta orð í hinu nýjara máli. Lýsingarorðið hnugginn (forknyt, mismodig) er tíðkanlegt í nýíslensku.

Hnoggva (= hrasa).

Forníslenska.

hnegg, hneggva; hneggom, hneggvem; hnogg, hnyggja; hnuggom, hnyggem; (hnuggenn; *sbr. hrokkenn, sokkenn*).

Af þessu sagnorði finnast myndirnar hneggvem, hneggvande, hnogg: — a) *núttíð, vth., flt. 1.*: Nú þótt vér hnöggvim og gangim verr en vera skyldi, er í mót öllum setningum ok sjálfum náttúrulögunum, at limr afdæmi höfuðit sinni sæmd *Bs. 2, 91₁₇*. — b) *hluttaksorð nútíðar*: allir vier forum miog hnöggvande j morgum hlutum *Ps. 470₂₈*. — c) *þáttíð, frsh.*,

et. 3.: sidan hnaugg (hann) vœ sinn með sælum Petri postula
T. 503₁₄.

Í hinu nýjara máli finn eg eigi þetta orð.

Hrífa.

Forníslenska.

hrif, hrifa; hrifom, hrifem; hreif, hrifa; hrifom, hrifem; hrifenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. Ef maðr bítr mann eða hrifr eða klypir sva at blátt eða raítt verðr eptir. ok varðar þat florbavgs garð *Grg.* ii. 382₂. Ef maðr hrifr mann sva at blæðir *Jb.* 220₁₆. Þorgils hrifr (= þrifr) þa til hlustanna og vill eigi at sökkvi dýrit *Fs.* 146₂₆. fleini þat hrifr | i fold niðr *Fas.* 1, 481₆. — Flt. 3. fella þeir þa seglit ok kasta akkerum, ok hrifa þau við um sípir *Bs.* 1, 423₁₉. Sidan kasta þeir ackerum ok hrifa þau þegar við *Ld.* 76₆ (*Ld^s.* 65₁₁).

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þo at maðr hrife hris á annars iorðu *Jb.* 266₁₈.

Nafnháttir.

Þórðr ræddi um við Símon Þórhallzson fylgðar-mann sinn, at hann skyldi hrifa um hálsinn á sér *Sturl.* 2, 263₂₆. iarl let... beria hana með sínvöndum ok hrifa snörpum harklædum um hörund hennar *Hms.* 1, 155₃₄. Þat var eitt kveld, at Grettir skyldi hrifa bak Ásmundar *Grett.* 24₂.

Þ á t í ð.

Framsöguháttir.

Et. 3. Þá hét hann á heilagan Jón biskup, at kvikurnar skyldi duga, ok hreif þegar við *Bs.* 1, 197₁₁. En nokkut

bægði allsstaðar, svá at hvergi hreif við *Gisl.* 125₁₁. — Flt. 3. Veðr gerði mikit um nóttina af hafi svá at eigi hrifu akkerin við *Sýn.* 16₁₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Möndull... reist þeim seiðvillur með þeim atkvæðum, at þeim hrífi sjálfum seiðmönnunum *Fas.* 3, 319₁₀.

Eluttaksorð.

Sem hann hefir margt ok mikit upp hríft af gömlum grunni sinna glæpa, segir prestinn at údæmi hans illzku gengr yfir allt hóf *LAÆ.* 1, 10₁₈.

Nýislenska.

hríf, hrífi; hrífum, hrífum; hreif, hrifi; hrifum, hrifum; hrifinn.

Nútið.

Framsögunháttir.

Et. 1. Jeg hrífst sem í leiðslu með hljómannanna straum *ÓS.* 8₁. — Et. 3. Stein í hendur hrífur þá | hinn, sem stendur, eigi smáan *Núm.* 6, 67₁. enginn veit sitt æfi-kvöld, | fyrr en dauðans hulda hönd | hrífur lífið köld *KJ.* 83₈. hættan skelkar, en sigurinn hrífur *Ið.* 4, 60₈. — Flt. 2. og sem við fjörur fósturjarðar | feigðir boðandi kveðið ljóð, | og opt hið bezta hrífið hratt, | hennar sem út af skauti spratt *BT.* 116₁₈. — Flt. 3. áður en sorgir hjörtun óspillt hrífa | í hreinum barm *KJ.* 94₁₈. en hinir (verndargripirnir) hrífa fyrir tildrátt jarðstjarna og málma innbyrðis *Fús.* 1, 92₂₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. hrífi þig á braut | skjótar skapadægur, | hve um skerður | þann skilnað lifa | minnur ástsæll má'g *JH.* 203₈. elti þig vofan | hin ógurlega | hrífi þig hvarvetna | helköldum greipum 225₁. Örvænting þótt hjartað hrífi, | herra guð eg treysti því, | mér í öðru leyfir lífi | líf mitt aftur byrja á ný *JÓ.* 126₁₈.

Boðháttr.

Flt. 2. hrífið þér allar hurðarlokur frá, | í himnaríki vil jeg
bústað ná *GT.* 68₇.

Nafnháttr.

so og huerium þier banned riett | Synder ad dryia þeim skal
þa | þetta bann **hrifja** Himnum a *Vb.* 32_{ss}.

Þátíð.

Framsögunháttr.

Et. 2. Harðbrjóstud varstú, hrönnin kalda, | að heims-norna
gastú fullnægt dóm | og hreifst í burtu verinn valda *KJ.*
95₂₁. — Et. 3. Hörð var hrönnin þunga, | er hreif í burt ið
unga | skáldið mitt úr skatna heim *KJ.* 27₁₈. Örvænting sjer-
hvert hjarta hreif, | hjálparlaus vænti hver síns dauða 34₁₇.
síðan ástvin þann, | er unna'g mest, | hreif mjer úr faðmi |
hrannar ceði 104₁. Svo mælti Föbus. | En firða hreif | óróa
blandin | ofsa-kæti 139₆. Svo hreif það ljós og hljómsins un-
un sú *ST.* 128₁. og Kefalos... hreif hún brott af tindi Hý-
mettosfjalls *Stoll.* 90₁₆. — Flt 3. Ræður hans hrifu Skýrendr
djúpt *FP.* xviii₁₈. sýslanir þessa lífs hrifu hana til sín *Ið.* 6,
119_{ss}.

Viðtangingarháttr.

Et. 3. því að hrifi ekkert á | öll skilningarvitin, | reynslan
frædt ei feingi' oss þá, | frá oss alveg slitin *BG.Nj.* 405₁. Menn
áttu á hættu, annaðhvort að straumurinn hrifi bátinn með sjer
og hvolfði honum, eða *PP. Sms.* 50₁.

Hluttaksorð.

Þá varð hrifinn | hróðrar smiðr | gipt guðs anda *OK.* 8, 236₁.
Svo var inn fríði | fráneygi sveinn | hrifinn burt | frá hjarta mínu
KJ. 112₉. Kunngjörir guða krapt um lönd | klerkur af trúar-drambi
hrifinn 131₂₁. Ó, seg mér, eygló! ef þú sást | hinn unga Gunn-
laug fyrrum | í þessum hliðum, hrifinn ást *ST.* 232₁. aptur
á móti verður maður stundum hrifinn og næstum sem ölvím-
aður af leiknum *Ið.* 4, 59_{ss}. allir (tilheyrendurnir) virtust vera
mjög svo hrifnir og hugfangnir af mælsku hans 33_{ss}. menn

verða hræddir, síðan hrifnir, síðan reiðir 59₁₀. Þessir ungu menn urðu svo hrifnir af þeim góða þokka, sem hún bauð af sjer *PP. Sms.* 142, önd mín hrifn, svani lík, | blítt í draumi | berst með straumi | út á hljóms þins haf *ST.* 126₁₅. Allir þér, sem valkyrjur dauðans ekki hafa á burt hrifð *II.* 1, 39₁₂.

Hrína.

Forníslenska.

hrín, hrína; hrínom, hrínem; hrein, hrína; hrínom, hrínem; hrínēt.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. þat er grísaýr; þá er grísir sjúga hana, þá hrínn hón *Herv.B.* 260₁₀. — *Flt.* 3. Þat er við ecki hræt nema þat, er svin hrína *Fs. Suð.* 69₅₄. en i því qveþa þq (= þau) við illa ok hrína hátt 73₁₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. elligar hríni þat allt á þér, sem ek hefi þér verst beðit *Fas.* 3, 206₂₆ (*Fas.*^a. 3, 252₁₈).

Nafnhátt.

en hann hlynti sva fyrir spámaðrinn, at skyldi a þeim einum hrína, er sakir gerði til *Ps.* 769₂₉. Þú skalt hrína, sem þú mátt hæst *Fas.* 3. 148₉₉. þá tóku þau at hrína hátt sem undan kómust *Ingv. Rv.* 86, 25₂₈. ella mun ek mæla þat orð, Yngvildr, at uppi mun vera alla æfi í knérinni yðrum, ok mun á hrína *Draum.* 132₂₄.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Stundom iarmapi hann sem geit. eþa hrein sem

svín *Leif.* 89₃₀ (= *Hms.* 1, 221₃₈). Þá ljóp or skóginum nokkvorum merr at hestinum, ok hrein við *SE.* 1, 136₁₃. hrein hænan við hananum *Fs.* 156₃₈.

Hluttaksorð.

Mjök þykir þetta ákvæði á hafa hrínt *Ld.* 154, (*Ld.*³. 101₄). Þótti þat mjök hafa hrínt á *Ld.* 230₃₈ (*Ld.*³. 153₃₇). ok hefir þat hrínt á henni *Fas.* 3, 390₁₈ (= *Fas.*³. 3, 294₃₁).

Nýislenska.

hrín, hríni; hrínum, hrínam; hrein, hríni; hrínum, hrínum; hrínið.

Nútið.

Framsöguháttir.

Flt. 3. þó á það skíni, | ei á því hrína | guðdóms sólar geislarnar *BT.* 208₁₈. hinar heiptarfullu óbænir, sem hrína á þeim, er misbjóða foreldrum sínum eður eldra bróður *Stoll.* 95₃.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. en alt, sem gott ég ykkur bið, | á ykkur hríni og festist við | í fjórða lið *JÓ.* 189₁₇. á þjer bæn mín hríni *GT.* 90₆.

Nafnháttir.

fær sjer bók og hættir að hrína *JH.* 161₁. bóndi barði sjer á alla vegu og fór að hrína 308₃. Eptir litla stund heyrir hann svín hrína ákaflega *Ið.* 5, 317₃₅.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. hokinn bak við stein | skaut og hátt við hrein | gæfumaðurinn gildi *JH.* 140₁₃. Þorsteinn hrein við odda-at *KJ.* 301₁₄. Þá hrein barnið hástöfum *PP. Sms.* 65₃. Það (þ: svínið) hrein og grenjaði *Ið.* 5, 318₃. — *Flt.* 3. Hrínu

þá hástöfum | horskar dætur *OK.* 3, 209₁. hjólið rann, **hrinu** gullnir strengir *JT.* 104₂₂. Glumdu dvergsalir, ginntröll **hrinu** *JÓ.* 155₁₁.

Gluttaksorð.

Hrópi allt, sem **hrinið** fær, | háðung þína fjær og nær *BólH.* 112₈.

Hrinda.

Forníslenska.

hrind, hrinda; hrindom, hrindem; hratt. hrynda; hrundom, hryndem; hrundenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. Svmir taka hlið er þv kippir at þer. svmir er þv **hrinder** (= **hrindr**) fra þer *SE.* 2, 369₁₈ (= *IgL.* 61₂₁). — **Et. 3.** gunnarr **hrindr** nú ok sínum hesti í móti *Nj.* 59₃₅. Konræðr **hrindr** stong Boðbertz af scilldi sinvm *Fs. Suð.* 81₄₅. **hrindr** honom síðan á fetr sinom lavarðe *Al.* 38₃₁. Jokull **hrindr** honom *Finnb.* 62₂₆. ryðr skiott oc af þeim **rindr** uvini *Str.* 29₂₁. Nu **rindr** hann þeirri hurðu *P.* 169₁₁. oc **rindr** honum sua hart 198₂₆. **rindr** honom sva leicnom dauðom til iarðar *Al.* 37₂₆. **rindr** (honom) dauðom apter af hestinom 39₉. — **Flt. 3.** hlaupa þeir þorgeirr ok kolr þegar á lend hesti sínum ok **hrinda** sem þeir megu *Nj.* 59₃₄. fram **hrinda** þeir enn skipinu 88₁₇₁. **hrinda** allir menn ugg ok ótta *Fms.* 6, 63₁₄. heiðingjar... **rinda** þeim fyrir björg eða hamra *Bs.* 1, 23₇.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þat er misverka myrkrum | munar **hrindi** *Lb.* 4₆. ok herþarfr | **hrindi** gerla | gumna liðs | grandí hverju *Merl.* 1, 68₄. nema hann **hrindi** hanom a utborða *NgL.* 1, 69₃₄. — **Flt. 2.** Ein er allra uor bæn, sem tærin uotta, at þer hialpid hiord ydra, enn **hrindit** æigi framm i daudligt forað *T.* 401₁₈.

Boðháttr.

Et. 2. hritt harminom oc gleð vini þina *M.* 190₉₉. hritt af þér harmi *Fas.* 1, 194₁₇. — **Flt. 1.** hrindom af þessu oc verom katir *M.* 176₉. hrindom ört | illu ráði! *Merl.* 1, 64₇. **Hrindum** heilir | hallar bjóri *Norr. Skr.* 23₁₁ (*Fas.* 2, 44₆: **Hryndum**).

Nafnháttr.

let eigi **hrinda** honum i logann *Leif.* 127₉. at ec mega **hrinda** þessarre úhevu *Al.* 103₉. at **hrinda** fram skutunni *Finnb.* 30₆. Eptir þat lætr hón **hrinda** trénu á sjá *Grett.* 177₂₈. vil ec... **rinnða** honum af hestinum *El.* 27₄. vár scolum... **rinda** honum af hestinum 27₉.

Hluttaksorð.

þar til at ouinsins erendrekar koma **upphrindandi** myrkua-stofunne *Mar.* 563₁₀.

Þá tíð:

Framsöguháttr.

Et. 1. oc ratt ec hvrövnni með minom fösti *Þ.* 141₁₇. — **Et. 2.** a) hratt: Vngr hrattv a vit vengis | vigraccr konungr blacki *ÓH.* 16a₂₉. hratt þú *Fms.* 4, 39₉₀. hrattu *Ffb.* 2, 15₉. Þú hratt viltom englom i helvitis diup *Hms.* 1, 307₆. b) hrazt: Ungv hraztu á vit vengis | vigrakkr konungr blakki *Hkr.* 220a₁. — **Et. 3.** Hratt hvast skipi | i hvoto veðri | rost ripandi *M.* 211b₇. Þá gekk Hyrrokkin á framstafn nökkvans, ok hratt fram i fyrsta viðbragði *SE.* 1, 176₉. Skallagrímur gekk til sjófar, ok hratt framm skipi áttæru *Eg.* 97₁₁. Kolskeggr... hratt hánun út á rangá *Nj.* 72₂₄. — **Flt. 3.** (þeir) **hrvndo** honum styndom *M.* 41₁₂. **hrundu** þeir fram skútu *Nj.* 11₂₅. (þeir) **hrundu** þar j hófdinu *Ffb.* 2, 166₇. þeir **rundu** ut skipum sinum *ÓHm.* 27₈₀. þeir **rundu** hældingium af hestum *El.* 40₁₁.

Viðtengingarháttr.

Et. 2. til þess at þu hryndir hertuga vorum i glatan med

þier *Mar.* 735₁₃. — Et. 3. Þat er sumra manna sögn, at Þorsteinn genja hryndi Gró inn í eldinn *Sturl.* 2, 165₃₃. — Flt. 3. En þó adr þeir hryndi þeim inn í hann (o: munn kvikendisins), þa bordu þeir þær ok særdu *Hms.* 1, 337₃₃.

Eluttaksord.

at hann væri æigi mæðr noccorre haðung brot **runndinn** or þwi sæti *SpR.* 165₃. með mikilli suivirðing or vera **rundinn** sínum soðli *El.* 28₁₁. grund var grápi **hrundia** *SE.* 1, 278₁₀. uhreinum óndum **hrundnum** í þokafull lopt *Pa.* 20₁₃. þotti konvngi nv **hrvndit** þesso mali *M.* 12₁₃. gramr hefr gerðehqumrom | grundar upp of **hrundet** *Eg.* 178₃. er hann feck aundiinni frá sér **hrundit** 263₁₃. Síðan er Darius konungr fcr af ser **rundet** meðelegom andvorpum harmþrungins hugar *Al* 82₃₃. þa er vel ef hans er hemt. æða utanbords **rundit** mannbana *NgL.* 1, 65₄.

Nýislenska.

hrindi, hrindi; hrindum, hrindum; hratt (hrinti), hryndi (hrinti); hrundum (hrintum), hryndum (hrintum); hrundinn (hrint).

Nútfð.

Framsöguhátt.

Et. 2. Vekur þú von | og vekur þú bæn, | hvenær sem dapri | dimmu **hrindir** *JH.* 81₄. svona **hrindir** þú föður þínum af hæzta tindi hamingjunnar *Þús.* 2, 289₁₃. Þinn engilfótur veikan vef ei slítur, | né værum dúr | sofanda fugl', er höfðu höfði lýtur, | þú **hrindir** úr *ST.* 51₁₃. — Et. 3. Enn **hrindir** þetta nokkru í stafsetningarpættinum okkar? *Fjöl.* 3, 1, 9₃₃. **hrindir** sjer frá | hverju því tálma sem má *BT.* 158₃. Hrannar ljóni hafs um ál | **hrindir** vestangjóra *JT.* 93₁₄. *Vísnaðókin* 1612 hefir sterka mynd: Hiuskap bindur og Blecking **hrindur** 171₃₃. — Flt. 3. peningar **hrinda** öllum mótbárum *Þús.* 3, 36₃. draumunum árgeislur **hrinda** *ST.* 219₃.

Viðtangingarhátt.

Et. 3. samviskan jafnan glediast god | af Guddoms Fride

enn hrinde Mood *Vb.* 38₂₂. enn vinstri Handar líd hrindist
| j hellar glod fra mier belvad 68₂₄.

Boðháttr.

Et. 2. Heill svo, hritt brott | úr huga þínum | raunum
ríkum *OK.* 8, 71₁. — **Flt. 1.** Hrindum nu Hrædslu Kuijda
Vb. 85₂. Hrindum heilir, | hørskir jöfrar, | út á marar hyl |
megindjúpan | svörtum sessrúmni *OK.* 8, 16₁. — **Flt. 2.** hrind-
ið þeim (o: ástæðum), sem fyrir hendi eru *Pús.* 2, 182₂₁. Hrind-
ið sút og sorgum frá *JÓ.* 115₁₀.

Nafnháttr.

ef einhver vildi hrinda þeim (o: greinum Lúthers) opinber-
lega *PM. Ág.* 172₂₆. Opt reyndu Egiptar að hrinda af sér
oki þeirra *Íð. SG.* 13₂₄. Því handmegni með | máttu vér elgi
| hrinda brott höfðu | hurðar bjargi *OK.* 9, 148₂.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 3. (hann) hratt honum ofan af kerrunni *Íl.* 1, 102₂₂.
(hann) hratt honum til jarðar ofan af kerrunni 134₂₈. Stakk
Menelás þá hendi við Adrestus og hratt honum frá sér 140₁₃.
hann var jafnan öflugur og hratt öllum frá sjer *Pús.* 2, 282₂.
Að svo mæltu hratt hann hinum ógæfusama konungi... út í
sjóinn 3, 16₂₀. hún hratt honum frá sjer snarplega *Íð.* 1, 169₁₂. þar
á móti hratt Giacomo della Porta henni (o: smíðinni) elgi all-lítið á-
fram 4, 410₂₁. (hann) hratt niður borðum peningavíxlaranna *Tang.*
123₂. — **Flt. 3.** a) hrundu: hann ritaði upp alla þá vitnisburði, er
hrundu ákærum af þeim er klagadur var *LLH.* 69₂₄. hrundu
þeir Þóanti frá sér *Íl.* 1, 101₁₁. hrundu þeir honum frá sér
126₂₆. (þeir) hrundu þeim öllum í djúpa gjá *PM. Ág.* 20₁₄.
ýttu til og hrundu hver öðrum *Íð.* 4, 38₁₆. Einatt ölduljóni
| á óalega sjóinn | hrundu hart um sanda | hraustir menn úr
nausti *JH.* 164₂. straumar tímanna fram mjer hrundu *KJ.*
14₁₀. — b) hrintu: Foringjar nokkrir hrintu honum *Sktr.*
90, 99₂₄.

Í tali heyrast oft, að minsta kosti á suðrlandi, hinar velku myndir hrinti, hrintir, hrintum, hrintuð, hrintu.

Hiuttaksorð.

snérist í hring ! hjörtr ránga, | **hrundinn** hyrðeini | himna jöfurs *OK.* 12, 201., en þar mundi að koma, að henni mundi **hrundið** til helvítis *LLH.* 133₁₈. fyrr en eg hefi **hrundið** of-an hinusótuga þaki *Príamuss IL.* 1, 43₂₈. ástin getur **hrundið** yður í það undirdjúp glötunarinnar, sem þjer aldrei fáið risið upp úr *Þús.* 2, 137₂₀. til þess að ekkert skyldi geta **hrundið** sér frá ríki *Stoll.* 9₁₈. *Veik mynd hrint = hrundið:* ef vér hefðum **hrint** Austurriki frá oss, þá hefðum vér orðið undirlægjur Rússa *Sktr.* 89, 14₂₈.

Hrjóða.

Forníslenska.

hryþ, hriópa; hriópom, hriópem; hrauþ, hryþa; hruþom, hryþem; hropenn.

Nútfð.

Framsögnhátt.

Et. 3. leggz hann sua at hryðr vm krapit *Finnb.* 62₁₈. — *Flt. 3.* (þeir) hrióða scip sin oc setia landtiolld *AL.* 13₁₁.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. þat er misverka myrkrum | munar hrindi svát (*útgáf-an hefir:* svo) blindi | míns ór mælsku túni | móðs vandlega **hrjóði** *Lb.* 4₈. — *Flt. 3.* at þeir es sokia samcundo oc heim-bop himna conungs... hrióþi a bravt æfund oc hatri *StH.* 94₁₀.

Nafnhátt.

en þo es næpsyn at leíta víþ svæ sem vér megom at **hrióþa** a bravt synþa saúri *StH.* 93₇. Napi herr at **hrióþa** | (hlavt drengia vinr fengi | fyrþom hollr þar er [þars?] fellat | fatt lip)

galeiþr átta *M.* 159a₁₇. oc er rett. at hriþa skip oc bera farm af. *Grg.* i. 1, 25₉.

Viðtengingarháttir.

Menn skolu æztum unna | ángrs hrjóðanda þjóðar | (mér berr máls á stýri | mart) af öllu hjarta *Lv.* 37₁. *Hluttaks-orðið* hrjóðandi er hér haft að nafnorði.

Þáttíð.

Framsögnháttir.

Et. 3. Hravd sa er hvergi flyþi | heiþmeirr (= heiðmærr) Dana sceidir | glaþr vnd gvlli roþnom | geirialm konungr hialmi *M.* 80a₁. Sigvrþr hravþ þar .vij. scip 210₃₃. Hravþ vngr konvngr | .vij. sneccior 211a₃₃. Þá hrauð hann .xij. skip af Daunum *Eg.* 279₁₁. hvgði a harðreþi | oc hrædze or scickio *Am.* 49₁. Hravþse vnd iofri | avstan comnom | (bito slog svðren) | sneckia (*M.* hefir sneckio) með stofnom *M.* 220a₁. — Flt. 1. Sigurþr! vast[u] eige | þars sex hruþom | hþbrynjob skip | fyr Holmsnese *Örv.* 162b₆. — Flt. 2. hrudu þeir öll Dana skipin *Ffb.* 1, 483₁₁. ok hrudu suo hin næstu skip 2, 15₃₃. þeir Oddr hruðu þessi skip x. *Örv.* 87₁₈. þeir berserkir | böls of fyldir | tvö skip hruðu | tryggra manna *Fas.* 2, 212₁₆ (= *Örv.* 98₁). Þa hrvþose scip þeira *M.* 218₃₅. hrvþvz Engla beit 225b₃₃. hruðusk riðmarar Róða | rastar *Hkr.* 157b₃₁. hruduz skip þeirra *Ffb.* 1, 393₁₁.

Hluttaksorð.

eftir liggja þar .vij. tígir sceida Dana er hroþnar varo *M.* 79₃₃. þa er mioc var hroþit scip Magnvs 218₃₃. Vann leyfðr konvngr | i liþi Þoris | þriv scip hroþin 212 a₁₇. oc þa erv hroþin x. scip hasalldz *Jv.* 53₁. Léttu þeir fæðgar eigi fyrr, en hroðit var skipit *Eg.* 85₁.

Nýislenska.

hryð, hrjóði; hrjóðum, hrjóðum; hrauð, hryði; hruðum, hryðum; hroðinn.

Eg hefi að eins fundið þessar myndir: Eða hugur og hönd, | sem að hrauð þessi lönd | og sem hefiði slétt fjöll og sprungur *JÓ.* 154₁. víkingar höfðu ofurefli og hruðu skipið *Þús.* 1,

105₂₁. skip voru hroðin Ólafs öll | utan gnoðin langa *Sig. Breiðfjörð, Svoldarr.* 5, 25₂. þar kom að lyktum, að öll voru hroðin skip Ólafs Tryggvasonar nema Ormrinn langi *PM. Ag.* 151₁₁.

Hrjósa.

Forníslenska.

hryś, hrjósa; hriósom, hriósem; hraus, hrysa; hrusom, hrysem; hrosenn.

Af þessu sagnorði finnast að eins þessar myndir: hryss hugr við, þótt at eins sial þa eða heyri til þeira Ps. 780₁₁. ávallt hryss mler hugr uid er eg sie þig Krók. 5₁₀. Þeim bauð af hánnum úþekkt mikla, ok hraus þeim mjök hugr við hánnum Grett. 78₁.

Þessa orðmynd hefi eg eigi fundið í nýjari íslenskum bókum, enn sagnorðið rísa er nú haft í sömu merkingu sem hrjósa: honum rís hugr við, honum reis hugr við Undir orðinu rísa stendr í orðbók Bjarnar Halldórssonar: Mér rís hugr við, abominor, jeg gyser, forskrækkes for, afskyer.

Hrjóta.

Forníslenska.

hryft, hrióta; hriótom, hriótem; hraut, hryta; hrotom, hrytem; (hrotenn).

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. hrytr ór scallanvm víþ hæggin *Jv.* 113₁₄. Skrymir hrytr ok sefr fast *SE.* 1, 148₁₀. sofnar þegar ok hrytr fast *Finnb.* 81₁₉. Síðan leggst hann niðr, ok hrytr hátt *Fas.* 3, 472₁₀. en þar rytr af sem hagl af hvse *Al.* 39₂₈. oc rytr sva at langt matti heyra *Þ.* 69₂. sva at i svndr rytr skaptit 108₁₆. hann rytr vt a ana 164₉. — **Flt. 3.** vapnin hriota af vpp afscallan-om aslacs *Jv.* 113₁₉. hrjóta spærnir upp í móti honum *SE.* 1, 222₂. víða hrjóta veglig mæti *Fms.* 10, 116₁₆. *Frb.* 568b₃₄. *Ks.* 461b₃₀. veþr hriota víþ honom a sæ *Ps.* 234₂₈. or reota .v. tenn or hans hofði *Þ.* 256₉.

Nafnháttir.

eldr þótti af hrjóta er vápnin kómu saman *Sturl.* 2, 163.
eymyrju lætr áma | upp skjótliga hrjóta *Bergb.* 125.

Hluttaksorð.

meðr sva micklo mote harmar hann sitt tilfelle, at millem
samfleyttra tára, íþulega hordum hixtum upp riotandum (*singultibus crebro erumpentibus*), heyrez hann mæirr orðen sundr
slita oc halfsogð vpp gæva *T.* 76.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. Hraut i stongom *M.* 218a. Því næst sofnar Skrímir
ok hraut fast *SE.* 1, 146. eldr hraut or hlunnunum 176.
hraut hón (o: oxin) ór hendi hánum út á rangá *Nj.* 54. sverð-
it hraut ór hendi berki 63. Þa hrætt við | inn reginkvngi
| baldr i brynio *Hamð.* 25. *Hér verðr fyrir sakir rímtastanna*
að lesa raut (eigi hraut). og *sýnir sú orðmynd, að kvæðið er*
eigi mjög gamalt. — **Flt. 3.** þar hrætt or silfrpenningar nacq-
varir *M.* 23. hrætt þeir fra honom 41. i svendr hrætt bagnar
Am. 46. nafarnar hrutu af firi utan *Eg.* 64. þeir hrutu badir
firir hamar ofan *Flb.* 1, 552. forunautar Butrallda hrutu fra j
brott 2, 103. Grettir brá svá hart við, at þeir hrutu af hán-
um *Grett.* 118.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. sem biorn hryti *Hamð.* 25. hryti hár logi | hús mín
i gognom *Am.* 15. suo syndizst sem dust hryti ór hræinbialb-
anum *Flb.* 2. 356. — **Flt. 3.** þott sevarnir hryti vndan best-
onom *M.* 163.

Nýislenska.

hrýtt, hrjóti; hrjótum, hrjótum; hraut, hryti; hrutum, hrytum;
hrotinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. Heyrir þú, hvernig hann hrýtur? *PP. Sms.* 167.
Signor B... sefur og hrýtur *GT.* 55. þungbúnu hrýtur hagi

af auga *ST.* 151₄. engum meðaumkunar-tár þó hrýtur *JÓ.* 56₁₈.
 — Flt. 3. Og hins vegar ungar hrjóta | úr hreiðrum með nef
 og stjel *JH.* 133₁₉. tínir, mjöllu mærrí, | mola sem af borði |
 hrjóta kind hjá kærri 151₈. Hrjóta högl af augum | hörð á
 fölvu kinn *JT.* 71₂₂. funa högl úr hörðum nagla | hrjóta rauð
 89₁₁. Hrjóta allir hjer á bæ *GT.* 93₂₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Það getur líka borið til, að það (o: nautið) nái honum,
 slái hann með hausnum, svo að hann hrjóti um koll *Íð.* 4, 58₂.

Nafnháttir.

gerði hann reikandi | rekka við drykk, | lét þeim úr höndum |
 hrjóta skálar *OK.* 2, 177₈. svo að heilaslettur | hrjóta skyldu
 hans | um hellis álfur 9, 223₈. og rjett samstundis tók hann að
 hrjóta *Þús.* 1, 10₁₉. hún heyrði Bahader hrjóta 2, 249₂₄. hann
 var farinn að hrjóta *Íð.* 5, 364₂₂.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. Hraut hnúkr fjalls | úr hálopti *OK.* 9, 236₁. (andinn)
 hraut í fasta svefni *Þús.* 1, 11₁₈. hraut tár á borðið *Íð.* 1, 136₂₁.
 — Flt. 3. Hrutu halir | á haf útbyrðis *OK.* 12, 202₁. brenni-
 skiðin hrutu í allar áttir *Íð.* 1, 5₁₈. mjólkurdroparnir hrutu af
 flípanum í allar áttir *GP.* *ÞS.* 107₁₇.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þá skyldi eg slá honum svo niðr við, að heilinn úr
 honum hryti viðs vegar um hellirinn *HO.* 9, 19₁₀.

Hluttaksorð.

Þjór þverhöfði, | er á þambi stóð, | um fætr hins | að foldu
 hrotinn *JH.* 7₂₂.

Hrökkva.

Forníslenska.

hrökk, hrökkva; hrökkom, hrökkvem; hrøkk, hrykka; hrukkom,
 hrykkem; brokkenn.

Náttíð.

Framsöguhátttr.

Et. 3. ryplaz þeir nv (svá) vmb at allt hrækr lipit fyrir *Jv.* 112₉₀. Gunnarr konungr hrœkr fyrir *Fs. Suð.* 31₈₈. bleikt har oc rœkr nockot *P.* 176₁₈. — **Flt. 3.** þeir (3: eitormarnir) dofna af nætrkuldanum. huadan af er þeir stirdna ok hrœkua saman *Stj.* 97₉₂.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. hrœkkvat (= hrœkkviat, hrœkkvi-t) þegn fyr þegni *Krm.* 23₈. — **Flt. 3.** enn ef hinn veg ferr, at þeir hrœkkvi fyrir *Nj.* 139₁₁₉. hravkkvi *Nj. O.* 228₁₀.

Nafnhátttr.

(bvanda lipit) mvn vera clett (= klætt) illa oc hravkkvasaman miavc *M.* 90₁₀. ef hœbreccan (= hœbrekkan) hrœqvva | hreins scolom tveir fyr einom 111b₃₁. munt þú ekki annat mega enn hrœkkva við *Nj.* 58₇₈.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 3. vondr hrocc vamn la bvnndinn *M.* 227b₉₈. enn þegar bjarni kemz á fætr, hrœkk hann undan *Nj.* 145₇₈. Gjorði þá atgongu harða, suá at hrauck firi lið Óláfs *Eg.* 173₁₈. Þessi þyckva fylking hroek vndan þeim *Mar.* 879₉₀. — **Flt. 3.** því nest hrveco þeir af borgarveggnum *M.* 162₉. gatu þeir enn ekki at gört ok hrukku frá í annat sinn *Nj.* 77₂₈. eptir þat hrukku þeir frá 77₈₁. þeir flosi hrukku undan 145₈₉. þeir hölmsteinn hrukku undan 145₈₁. rukeu bœndr undan *ÓHm.* 24₂₈. rukeu bœndr undan 28₃₈. runnu oc rucku aptr i þa sömu eydimork *Stj.* 113₈₈.

Hluttaksorð.

Þá er forns litar flotna | á fangboða aungli | hrœkkvi-áll of hrokkinn | hékk Völsunga drekku *SE.* 1, 370₁₇. hrokkit skinn *Rþ.* 8₄. mæð roenum kinnum *SpR.* 47₈. er þeir hofþo hroekit i hellinn fyr scotonom *M.* 162₁₈. Hallvarðr hafði hrokkit fram or lyptíngunni *Fms.* 8, 388₈.

Nýfialenska.

hrökk, hrökkvi; hrökkvum, hrökkvum; hrökk, hrykki; hrukkum, hrykkjum; hrokkinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. a) hrökkur: margra hröckur Hausa kleif | fyr hegguum þa *Vð.* 145₈₇. og hrökkur á bak aptur *Íl.* 1, 125₂₄. smáinn rotast, hjerdin hröckur *Núm.* 7, 14₂. hleypir nú í hempuna vindi, | hrökkur út úr kirkjunni í skyndi *JH.* 160₁₀. — b) hrekkur: Líkist ómur þessi söngnið í hljóðfærastreng, sem hrekkur þegar hann er sleginn *Íð. SG.* 174₂₄. hrekkur varla hvarmaskúr | af hreppetjóranna skjáum *GT.* 125₁₈. yfir mannhring öflgan stekkur | undan fjanda-sveitin hrekkur *JT.* 145₆. sofnuð hans er samvizkan, | svo ei við hrekkur 250₁₇. Rósemd hrædd þér hrekkur frá, | hjarta gremi þjáða *JÓ.* 9₆. — Flt. 2. þér hrökkvið saman og grátið *PP. NS.* 35₁₁. — Flt. 3. dverg-ar hrökkva við, steina sem byggja *JT.* 87₁₇. meðan hagarnir hrökkva fénaðinum *Íð. SG.* 34₂₀. töfrasproti, er allar 'hurðir hrökkva upp fyrir *Auðv.* 63₂₀. vitnisburði samtíðarmanna, sem sjálfsagt verður að skipa í fremstu röð, að svo miklu leyti sem þeir hrökkva til *TB.* 10, 93₂₉.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Vera kann . . ., að sú skörulega kona hins reiðfima Díómedess hrökkvi upp af svefni *Íl.* 1, 118₁₈. aðra, sem langar til að hún móðir mín hrökkvi upp af sem allrafyrst *Íð.* 4, 398₁₈. að eptirgjald eignarinnar hrökkvi fyrir banka-afborgun og vöxtum af andvirðinu *Íf.* 89, 173b₄₀. — Flt. 3. að öll auðæfi hans, hvað mikil sem eru, ekki hrökkvi til *Þús.* 3, 128₂₁.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. En við einhverja hreifingu í bekknum hrökk jeg upp *PP. Sms.* 28₂₃. þá hrökk eg á bak aftr af ótta *FP.* 14₁₇. við það hrökk jeg upp *Íð.* 6, 189₁₄. hrökk jeg upp við hamfór sálarinnar *BólH.* 108₁₇. — Et. 3. Þá hrökk hurðin upp *JH.* 292₁. en hin flugbeitta ör hrökk af streingnum *Íl.* 1, 85₆. hrökk hún

(o: glerkórfin) úr húðinni útá stræti *Þús.* 2, 93₇. þá hrökk hún saman *PP. NS.* 47₁₀. — Flt. 1. hrukku hart undan | inn at hellis gaffi *OK.* 9, 113₇. — Flt. 3. Trójumenn hrukku undan *N.* 1, 99₇₇. hrukku þá hinir fótfráu hestar út á hlið 113₃₃. dyrnar á musterinu hrukku snögglega upp *Þús.* 1, 89₈₈. hrukku Tyrkir fyrir *PM. Ág.* 137₁₃. sumir af biskupum hrukku af landi burt 158₈₈. Frakkar hrukku að lyktum norður yfir Pyrenæa-fjöll 240₈.

Hluttaksorð,

við vorum nærri hrokknir útbyrðis *Ið.* 2, 119₂₀. gulu lokkararnir hrokknú blakta í sólskininu *Ið.* 1, 219₂₆. Þá hrundi straumur gullinna, hrokkinna lokka niðr um herðar hans *Ið.* 1, 215₁₆. mundu Trójumenn nú hafa hrokkið undan Akkeum... ef *N.* 240₈₈. það hafa nokkrir Tyrkjahausar hrokkið af bolnum í hefnd eptir þá bræður! *Ið.* 2, 108₁₀.

Hverfa.

Forníslenska.

hverf, hverfa; hverfom, hverfem; hvarf, hyrfa; hurfom, hyrfem; horfenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. hverf ek aptr *Isl.* 2, 227₈. — Et. 2. oc hverfr þu þo aptr til min *Leif.* 84₁₇. — Et. 3. oc et sama hverfr þat (o: braupet) niðr í bríóst hennar *StH.* 30₂₀. þa er hann fremr góða hlutí oc hverfr til gups 57₁₆. — Flt. 1. Aller sculum vér þat vita at hvi vér sculum verða, er vér heðan hverfum *GNH.* 138₇. En ef ver fallum í hinar fornno syndir oc huerfum aptr til hinna fyrrv misvérka *B.* 43₈. — Flt. 3. a litelle stundo hverfa þesser aller hluter *StH.* 49₁₄. hafa þolenmopi við arendoma alþýðonnar hvarz hverfa til lofs eða lostonar *Leif.* 13₈. hviliker mvno þeir menn verða er hverfa efter þér *Mbb.* 46₈.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. Byscop hvpr þer at þu hverfir aftr í farveg þinn *Leif.* 94₈. — Et. 3. sa es illr es. hverfe skíótt fra illsko með

þælo *StH.* 178₁₃. sva er gerandi þessa heims gleði. at aldregi hverfi ór hug ógn ens hesta doms *Leif.* 71₁₆. Ennú renni sa er vill fra dæða til lífs. oc hverfe aftr til paradisar þápan *Mpb.* 114₂₈. — Flt. 1. at ver hverfilm aptr fra lostom *Leif.* 84₂₈. os er mycil nauðsyn. at vér hverfilm til várs drotens *GNH.* 97₁₇. at ver hverfem á domsdege í ena hægri sveit 207₃. aðr en ver hverfilm fra þessu erendi *P.* 35₈. — Flt. 2. Takedu nu þat ráð er yör samer bazt at þer . . . hværvið aftr til sættar við guð varn *ÓHm.* 27₇. mun ei þat nu ráð, at þér hverfít aptr? *Ld.* 348₆. (*Ld.* 299₁₄). — Flt. 3. en hinir hverfi aptr er ec vil æigi at fari *Stj.* 392₂₅. En ef hann a onnur born. þa hvervi þau i hofuðbarm sinn *NgL.* 1, 52₁₄.

Boðháttr.

Et. 2. Hverf aptr þu nu *Leif.* 127₃. Hverf aptr faþir 144₂₄. Hverf aftr þv *Mpb.* 126₂₈. Hverf aptr þu til þinnar fru *Stj.* 113₁₃. — Flt. 1. allz vér heyrþom sagt fra þolenmeóþe stephans góþer fratres. þa hverfom vér aftr til vár siálfra *StH.* 179₃. En með því at vér heyrðum sagt fra þolenmeðe Stephani, goðer vinir, þa hverfum ver aftr til vár siálfra *GNH.* 76₁₃. — Flt. 2. hverfeþ a bravt ér fra mér ener bælvorþo menn *StH.* 218₁₄. Hverfið til mín oc haldeð boðorð min *GNH.* 97₁₁. þa hverfi þer aftr til ydarrar eignar iardar *Stj.* 351₃. Hverfít her nv aptr 392₂₅.

Nafnháttr.

(vér) villiom epter góþo hverfa *StH.* 24₂₆. scola þeir hverfa i tælo veldes engla 90₂₆. at snuasc fra eno illa oc hverfa eige aftr til þess 106₁₆ þa scal þingat hverva i þa kvísl oðol *NgL.* 1, 94₁₃.

Hluttaksorð.

þviat a hverfanda hveli | voro þeim hiorto scarpvð *Hm.* 84₄ kalla hverfanda hvel helio i *Alv.* 14₄.

Skýldarorð (*gerundiorum*).

er til sögunnar aptr hverfanda ok þar til takanda sem fra uar horfít *Stj.* 30₂₇.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. aptr ec hvarf *Hm.* 99₁. Hvarf ek frá hvítri | hlaðbeðs gunni *Fas.* 1, 427₂₇. — Et. 3. endahvarf hann þeim þa *StH.* 73₃. Þa hvarf hann frá hans fundi 133₁. Síðan es iesus hvarf frá augliti þeira 190₂₂. En síðan hvarf hann a brávt 202₂₁. — Flt. 1. Fra heraðe óro hurfom vér fyr metnaðarsakar *StH.* 59₂₂. Þui hurfu uit aftr *Fb.* 1, 382₂₀. — Flt. 3. þeira es af heilþnom þióþom hurfo til trú *StH.* 69₂₁. iarbleg oc steinleg hlorto heilþenna manna hræðosc oc hurfo til synþa iþranar 69₂₂. hurfu til synda iðranar *GNH.* 115₁. Síðan hurfu þeir aftr *ÓHm.* 27₂₄. .v. hurru aftr 62₂₂. Þeir gerðu suá ok hurfu aptr *Eg.* 269₂. gripir godir hurfu ór gullhuse konungs *Fb.* 1, 564₂₄. Síðan hvrvrfv .ij. (o: sólr) en sú sýndiz til sólarsetrs er i mið var *LA.* 116₁₂.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. mættir þu, ef ek aftr hyrfi, taka salubot *Hms.* 1, 438₂₁. — Et. 2. mættir þu, ef þu aftr hyrfir, heil ræð leggja firi mædr þina *Hms.* 1, 438₂₂. — Et. 3. þa eggloþo hofþingiar Magnvs konvng at hann hyrfi aptr *M.* 147₂₂. Þat var maclit at þa hvrfi cenn-ing þeirra oss til hialpar *Leif.* 23₂₂. at (hon) hvrfi elgi aptr a villo goto fra retletis stig 81₂₂. hversu hann hvrfi aptr 104₂₂. — Flt. 3. Þeir mende þegar qþlasc líc oc miscvnn af Gvþe es þeir hyrfe fra blotom *Mþb.* 60₁₂. Þa er Gyðingar hyrfi fra gvði sinvm *Stj.* 375₂₂. þat segia menn þa er Olafr konungr hvarf af Orminum langa at hyrfui ok hornnin *Fb.* 1, 362₂₂. Þa gerðe Olafr konungr þeim koste. at þeir tæke við skirn ok fylgði hanum eða hœrvi aftr ælligar *ÓHm.* 62₂₇.

Hluttaksorð.

hon kunni þui illa mioc er buande hennar var horfenn *StH.* 129₁₁. þu ert a brant horfenn fra forvisto hennar ráþahags 132₁₂. hann villdi biarga þeim, er skulldum voru horfniir *Hms.* 2, 247₂₂. Nu met þui at þer erot sua horfniir mer, þa *El.* 7₁₁. Slíc ond. ef eige helpir henne brátt iþronar læcning. verþr myrcr-om horfenn *StH.* 216₂. alls i aptan, þella, | ek tegumk sjálfr at drekka | opt horfinnar erfi, | armlinns, gleði minnar *Eb.* 51₂. sa hafði horfuit fra villo simonar ens folevnga *Mþb.* 89₂₂. Nv er

þar til at taka er fyrr var fra horfít *Stj.* 391₂₅. munu vjer þessa jafnan lðraz, er þú hefir aptur horfít *Nj.* 49₁₂₂.

Nýislenska.

hverf, hverfi; hverfum, hverfum; hvarf, hyrfi; hurfum, hyrfum; horfinn.

Nútið.

Framsögnhátt.

Et. 1. þar mun jeg síðar sjá þig, dóttir, | er sorgum heimsins hverf jeg frá *KJ.* 24₂₈. þá hverf eg inn í skóghraun skjótt *ST.* 229₁₁. — **Et. 2.** þangað til þú hverfur aptur til jarðarinnar *Tang.* 6₄. svo hvik sem haugaeldur | þú hverfur sjónum nær *ST.* 37₂₀. Svo þú í draumum, blessað augans yndi, | optlega skín | og hverfur burt í mjúkum morgunvindi 51₁₉. Á ferjunnar kjaltre sem kallað er: von, | þú klöngrast og sökku og hverfur 209₀. — **Et. 3.** auganu hverfur um heldimma nótt | vegur á klakanum kalda *JH.* 50₉. hún hvarf! — og mannleg hverfur sýn *KJ.* 22₁₇. — **Flt. 1.** áður vér hverfum frá Arabíu *LLH.* 14₃. við erum hans börn og hverfum til hans aptur *Þús.* 2, 235₂₄. — **Flt. 3.** Mun jeg æ, unz aldir | allar af jörðu hverfa, | í höllu drottins hárrí | heimili eiga *BT.* 35₁. fagarar hverfa fósturjarðar heiðar *JT.* 2₁₈. Kartagóborgarmenn hverfa úr sögunni *PM.* *Ág.* 76₂₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Eins láta þeir Hómer og Hesíóð ósagt og óákveðið, með hverjum hætti Helíos hverfi aptur frá vestri til austurs *Stóð.* 85₈. hamingjan hrynji' í skaut, | hverfi ólán á braut *BT.* 48₆. þótt þagni fugl á greinum grönnum | og gleði dagsins hverfi skjótt *KJ.* 98₃.

Boðhátt.

Et. 2. Hverf heldr aptur | herbergis til *OK.* 1, 138₁. Dvel hjá oss, Guðs sól! hverf ei með hraða *ST.* 246₆. Hverfðu' í hylinn minn 106₁₈. aumkaðu' ið hrynjanda hús og hverf þú frá uppteknu ráði *KJ.* 146₂₀. — **Flt. 1.** Veljum fyrirliða og hverfum aptur til Egyptalands *Tang.* 39₂₅.

Nafnháttir.

Hví þér, hilmir, gat | til hugar komið | í heim Hadesar | hverfa niðr *OK.* 11, 237₄. Titus sá vel, hvað mikið hann átti á hættu, ef hann yrði nú frá að hverfa *Íð.* 4, 123₆.

Hluttaksorð

Hverfanda allt á hveli líður, | í heimi stöðugt ei er neitt *KJ.* 188₁₂.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Þá hvarf eg hið bráðasta frá honum *FP.* 62₆. — **Et. 2.** þú hvarfst á burt svo enginn vissi *Þús.* 2, 341₃. Því hvarfstu mín æska, svo óðfluga þó? *ST.* 179₃. þú hvarfst mér og aptur ei kemur 179₁₃. En æ, þú hvarfst hin æskubliða stund *Íð.* 1, 311₆. — **Et. 3.** vonar stjarna | vandamanna | hvarf í dauðadjúp *JH.* 50₃. meýjan unga barns á aldri blíðum | burtu hvarf um lífs síns morgunskeið *KJ.* 106₁₆. Svo gekk jeg dapur græn- ar fram um brautir | og gægðist eptir þeirri, sem að hvarf *ST.* 44₁₀. — **Flt. 1.** Nú munum vjer segja nokkuð af Badur kóngsdóttur, sem vjer hurfum frá *Þús.* 2, 213₃₁. — **Flt. 3.** a) hurfu: þeir er aptur hurfu úr útlegðinni *LLH.* 101₁₆. Eyddust aldir, | ár um hurfu *JH.* 29₁₃. hurfu mjer víf *KJ.* 14₁₁. þá hurfu menn að þessum fornu trúargreinum *Stoll.* 8₁₆. þegar settir manna á gullöldinni hurfu af jörðinni 21₁₇. flestallir villimennirnir hurfu til eldsins aptur *Rðb.* 78₂₃. hurfu þeir á burt aptur *Íð.* 2, 11₃. — b) hvurfu: hvurfu á þeim dögum síðustu menjar af mikilleik og mentun Egipta *Íð. SG.* 15₁₅.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. a) hyrfi: skyldi það tákna að þjóðin hyrfi frá synd- um *LLH.* 40₆. eins og heldur Forngríkkja eða Sljettumanna hyrfi skyndilega af jörðunni *JH.* 298₆. Eða hvarf hann, svo hyrfi | úr heimi gjörva | nafn hans með niðjum | nýtra rekka? *OK.* 4, 329₆. hyrfi aflið frá sjer *Tang.* 44₂₃. að ef hár hans væri rakað af honum, hyrfi allur styrkur hans 45₁. — b) hvyrfi: mælte þesse Mey við Hwsfru sína | af míjnum Herra huyrfe sárleg Pijna | með vorre Þíod ef være hann *Vb.* 114₃₇. sannlega hvyrfi þjer sorgin, ef sælrðu' hann, móðir! *Gr. Kv.* 40₇. Væri

því ráðlegast, að hún hvyrfi undireins heim aptur *Þús.* 2, 362₉. — Flt. 1. *Forn mynd*: at osta nokkra | á braut hefðim | ok úr helli svá | hyrfim aptur *OK.* 9, 107₉. — Flt. 3. Hún (s: stjórna- in enska) sætti sig við, að þau hyrfu aptur undir siðleysisvald hinna fyrri drottna *Skír.* 85, 38₁₄.

Fluttaksorð.

Þá var mjer bróðir | blíður horfinn *JH.* 32₁₆. „Dáinn, horfinn“ — harmafregni! 100₉. Og það var gleði gráti blandin, | góðvinnar horfins mynd að sjá *KJ.* 48₁₄. hann helgar yður heið- um blæ | af horfins tíma ljósi *ST.* 228₁₈. þangað kemur einnig síðar sú, | sem að horfinn trygðavin mun syrgja 286₁₇. þeir eru horfnir og þeirra sér eingann stað *Blk.* 72₂₆. Sje jeg í draumi | daga horfna *KJ.* 183₂₂. horfinna daga frægð er týnd og misst 53₂₂. en augun lýstu hetjuhug | og horfna daga kappa-dug 133₄. Í sama bili var hún horfin *Íð.* 4, 395₂₀. segðu hvað hjartanu huggunar fær, | horfinnar ástar er söknuður slær *JH.* 228₁₆. lýsir sem leiptur um nótt, | langt fram á horfinni öld 38₁₃. Jeg skal ei harma, — horfnri (= horfinni) gleði nær | ei hjarta mitt, þó si og æ jeg þreyi *Íð.* 1, 312₁. Nú voru allar þessar vonir horfnar *PP. Sms.* 236₁₄. Nú syngur og klingir hin fagnandi fold | því fundið er landið hið horfna *ST.* 299₁₈. Var þá elgi fyr frá horfið, en Trójuborg var gjöreydd *PM. Ág.* 17₁₂.

Hvína.

Forníslenska.

hvín, hvína; hvínom, hvínem; hvein, hvína; hvínom, hvínem; hvínenn.

Af þessu sagnorði finnast að eins fáar myndir í fornu máli:

Nútið, framsh., flt. 3. örvarnar hvína *Ks.* 76₂₁. orfar huína *Flb.* 2, 599₁. *Fluttaksorð nútíðar*: urðu elgi fyrr varir við, en örvar flugu hvínandi yfir höfuð þeim *Ks.* 17₂₂. *Fms.* 8, 39₁. *Flb.* 2, 547₁₄. *Nafnhátt nútíðar*: Heinþyntan lét hvína | hrynneld at þat brynju | foldar vörðr sa er fyrðum | fjornharðan sik varði *SE.* 1, 428₁₉. *Fsk.* 35₁₄. *Fyrsta samstafan í öðru vísuorði á að vera löng, en er hér stutt.* Til þess að samstafan verði

löng, mun hér eiga að lesa hrynjeld, eins og stendr í öðru handritinu af Fagrskinnu: rynield = hrynjeld. Sbr. orðbók Sveinbjarnar Egilssonar bls. 407 og Sievers í PBB. XII. 486. — Þáttíð framsh., et. 3. hvein í hjarna mæni | hein at Grundar sveini SE. 1, 282₁₈. Et. 3. fundu þeir eigi fyrr en örvar hvínu hjá þeim öllu megin Fms. 8, 179₁₇.

Nýislenska.

hvín, hvíni; hvínum, hvínum; hvein, hvini; hvinum, hvinum; hvinið.

Þetta sagnorð er fágætt í hinu nýjara máli og virðist eigi vera haft í 1. og 2. persónu. Nútíð, frsh., et. 3. svo lengi á öldnum eyja-linda að aldan hvín KJ. 72₃₀. það hvín í mjer Nucl. Lat. u. strido. Flt. 3. en á haustinu hvína | þar hretin um stráin Gr. Kv. 38₄. Stormarnir hvína stráin sölna KJ. 31₉. — Nafnh. nútíðar hvína finst í hinni dönsku orðbók Konráðs Gíslasonar undir orðinu hvíne. — Hluttaksorð: því at hregg-óðr á | hvínandi brast | allt í einum svip | útnyrðingr OK. 12, 197₆. þegar hinn sterki norðanvindur sefur og aðrir hvassir vindar, þeir er vanir eru að feykja hinum dimmu skýum burtu með hvínanda blæstri IL. 1, 122₂₈. sá hann sama snjóbálkinn . . ., sem allt af var að færast nær iðandi og hvínandi Ið. 5, 373₃₀.

Höggva.

Fornislenska.

hegg, höggva; höggom, höggvem; hió, vth. hegga, hlogga, hygga; hloggom, vth. hoggem, hloggem, hyggem; höggvenn, höggenn.

Nútíð:

Framsöguháttir.

Et. 1. ella heþan bípit | meðan ec heygg yðr galga Am. 39₁₀. höggom Eg. 237₁₅ sýnist vera eintala. — Et. 2. En æf þu höggur af æinn hværn liminn SpR. 143₃₀. — Et. 3. oc höggur a tver hendr M. 118₁₈. Gyrðr höggur til hans í mót 229₁₂. Hann höggur í sciöld Nichanoris AL. 39₂₆. með sverðeno höggur hann hond af þeim manne, er Dorilus heitir 40₆. höggur síðan til hans

i gullroðenn hialm 40₁₇. tre tætr at hniga | ef heyggr tág vnd-an *Am.* 73₂₆. hegr af honum þegar foten *GNH.* 159₁₀. hæggr af hanum hauðet *ÓHm.* 37. hæggr af hanum ranann 14₂₉. Sigurðr hæggr af henne hondena 42₁₈. Stambuin hæggr til Þormoz 45₂. Þormoðr hæggr af hanum hondena 72₂₇. hæggr af hanum fotenn 82₁₄. Gengr at þeim er hanom var nærri oc hæggr banahogg *P.* 69₁₁. — Flt. 3. i þessom þyss havggva Danir tengslinn *M.* 79₄₁. (þeir) hægga í hǫfvp honom *Jv.* 113₈. Ef menn hoggva þar upp scog *Jb.* 268₆. nu hoggva þeir tred /v *Flb.* 2, 129₁₇. hvar ytar tvnom i | hæggaaz hverian dag *Vm.* 40₈. Allir einheriar | oðins tvnom i | hæggaaz hverian dag 41₂.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. Ferþv oss vatn fyrr en þu hæggrver ocr *Mpb.* 99₁₈. — Et. 3. þa hoggvi sa er uill þann uið *Jb.* 267₂₀. þa hoggvi meðan hann þarf 267₇. — Flt. 3. at þeir take kyrnar ok gæitrnar ok hoggvi a skip þeirra *Flb.* 1, 186₂₆. at þeir leme lasa en hogge hurðer *T.* 252₁₂.

Boðháttir.

Et. 2. Hogg þu up þat (o: tré þetta) *Leif.* 85₁₂. En ef þat verþr eigi þa hoggþu þat up 85₁₈. Hogg up þu þat 86₂₉. havgg þv vpp allan blotskap vmhverfis hofuð *Stj.* 391₁₀. hogg þu fiandann *Flb.* 2, 87₆. hogg þú hestinn *Nj.* 59₄₄. — Flt. 2. Takit er nú kyrnar oc gæitrnar oc hæggvip vt a scip vart *Jv.* 106₁₄. hæggvit af hrossino hofvþit *M.* 128₂₈. hoguið rauvar a allum (o: skipunum) *ÓHm.* 26₂₆.

Nafnháttir.

a) hoggva: Ef þu matt hoggva þa moncap ec banna *Leif.* 95₂₈. at hoggva up þorna 112₂₈. þeim þotti ollom þat rap at hoggva hofuð af honom 120₂₈. at hann scyldi taca ysaác son sinn oc hoggva *StH.* 157₆. brá sverþi oc villdi hoggva hann 157₈. helldr villder þu hoggva hann 157₁₈. hǫfvp hægga | ec mvn þer halsi af *Skm.* 23₄. (hann) let hoggva af honom hondina hegri *M.* 215₆. (hann) bouð at hoggva hofuð af Johanne baptista *GNH.* 145₁₈. ec hugðizt nu hoggva Noreg i hond þer *ÓHm.* 54₂₇. komst nauðulega at af at hoggva virgilenn 81₁₇. þwi næst bauð dauðið at af skyldi hoggva þeim bæði hænendr oc

fætr *SpR.* 180₁₁. — b) hogga: wapna þeirra er skiota skal eða casta eða hogga mæð *SpR.* 109₃. buinn við at hogga 170₃₇. swa sæm buinn at hogga 193₉. þa bauð konongrinn at sunndr skyldi hogga barnit 194₁. ræfsingar swærd þat er hann skal hogga mæð 205₁. Nu skal konongr hogga hvern utan awunnd 205₁. sua skal hann skog hogga sem leigumaðr *Js.* 86₃₃. þa scal hann hogga skog þann ser til þarfinda 95₁₄.

Hiuttaksorð.

hæstar miner varo oc hapulega spillter, er Robert af Broch fœllte hoggande þeirra rófur *T.* 247₁₉. Þisa nest leypr hinn þriðe riddare hoggande meðr þi mote til hofuðs erkibyskupenum 262₁.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. ek hjó varginn í sundr fyrir aptan bóguna *Nj.* 62₃₈ oft hio ek til hans *Ffb.* 2, 150₁₆. ek hjó á öxl þér *Fas.* 2, 534₃₂. ek hjó áðan fyrir skömmu á háls þér *Örv.* 92₁₄. — **Et. 2.** þv hiótt i einv hoggi broðvr hans *Fs. Suð.* 99₁₇. nu hiot þu Noreg or hændi mer *ÓHm.* 54₂₈. þú hjótt upp á hann *Grett.* 158₁. nv hiottv Noreg or hendi mer *ÓH.* 184₁. nú hjóttu Noreg or hendi mér *Hkr.* 445₁₅. — **Et. 3.** a) hió: þa brá simon pettar sverþe. oc hió af eyra et heógra af þræle einom *StH.* 171₁. frænde þess es hann hió eyrat af 171₁₈. (hann) hio tysvar palinom niþr vnder fétr lambino *Mpb.* 70₂₀. (hann) hio niðr merki brøðra *Frb.* 16₂₀. hiose hildar scy | við Hvita by *M.* 226₃. — 2) hloggi: ok iamskiot sæm þeir komo firir vttan hæmili Næridz þa hlogge Hælghi til Næridz. *DN.* 1, 197₁₅, ⁷/₈ 1337. Þorer hlogge til sira Gudthorms firir briostet 1, 281₁₇, ¹²/₉ 1358. (hann) hlogge til Þores Rofs sonar 281₂₀. Arne hlogge till Kæitjuls æit hog 2, 272₆, ¹/₇ 1356. — **Flt. 1.** Hjuggu vér með hjörvi *Fas.* 1, 300₁. (*Krákumál* 1₁). — **Flt. 2.** eigi er nú þat heim at segja í kveld, at þér haft eigi erindi haft hegat í Holt, er þér hjoggut rokkinn *Eb.* 33₁₄. — **Flt. 3.** langa hriþ hloggo þeir Jra niþr *M.* 155₁. oc sva hloggo þeir niþr mvngat sitt 237₁₃. (þeir) hloggv strandhægg *Frb.* 30₂₈. (þeir) hloggu af honum hendr ok fætr *SE.* 1, 370₁. hildar veggs ok hloggust | hreggnirðir til skeggjum 424₃. ok hlvggv framan af fotvm hans *Stj.*

379₁₀. þeir hjuggu titt ok hart *Eq.* 243₂₁. þa er menn hiuggose *Hms.* 1, 569₁ þeir hiögggu kuikfee allt *Stj.* 355₃₃.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. at ek höggva | Hlín gudvefjar mína *Eb.* (1887) 78₁₀. at ek högga *Isl.* 1, 90₂₃. hjöggja *Eb.* 28₂₀. ek hugða nu at ek höggva Noreg í hönd þér *Fsk.* 87₁₃. — Et. 2. þat uillda ek at þu neittir mer at þu hyggir sem skiotazst af mer höfudit *Ffb.* 1, 198₈. — Et. 3. Þat dreyrde mik hina fyrre nótt, at af einum bæ hrökktist höggormr ok hjöggi Véstein til bana *Gisl.* 24₁₄. ok hjoggi Véstein til bana 108₁₀. sumir menn segja at hann hægge haund af hænne *ÓHm* 12₈. engi uxi var sá framleiddr, at ekki hyggi hann af höfud með annarri hendi *Bs.* 1, 620₆. — Flt. 3. Þv vörir þess | verþvst qvenna, | at fyr æg-om þer | Atla hioggim *Skv.* 3, 32₄. — Flt. 3. Aslákr hafði beran skallann ok þo at þeir höggui í hans skalla. þa beít eigi *Jv. C.* 73₁₄. eigi grandaðe þeim at þau ormar hyggi *Hb.* 13₁₈. baund hann millum annarra þeira illra hluta, sem hann gerði, at gydingar hyggi (v. l. hiuggi) brott líkneskiuna af murinum *Mar.* 691₂₄. Þeir mæltu, er hjá stóðu, at Íslendingar hyggi (v. l. 12: hjeggi, höggvi) smátt *Isl.* 2, 265₁₇.

Af þeim dæmum, sem hér eru til færð, má sjá, að v fer stökum sinnum á eftir g, t. d. höggvi (caederent) fyrir hægge, hæggi. V virðist þó eigi vera hér upphaflegt.

Hluttaksorð,

sa mon sverþe höggvenn verþa *St.H.* 171₂. sumer væro sverþom hogner 41₈. gripungar miner oc alifuglar hogner 163₁. alifoglar ero hægner 163₂₀. Sveinar væro hægner 183₂₇. en svmir með sverðum hogner *B.* 49₃₁. ef hond er hoggvin af manne *NgL.* 1, 66₁₈. þar matti sia... (marga) brynio smátt høgna *Fs. Svð.* 145₈. brynior hoggnar *M.* 215₂₀. at hværr vítl sic auðvællegar mega af sniða limar at undan hoggnom rotom *GNH.* 48₈. Litil bærn væro hoggven *St.H.* 183₁₆. Litil born væro hoggvin *GNH.* 82₄ þui var hoggvet hqfop af ioane *St.H.* 14₁₈. græde hann eyraþ. es af var heggveþ *Mpb.* 123₇. — *Myndirnar* höggenn, -en, -et o. s. frv. finnast í norskum og nýjari íslenskum skinnbókum: Dionisius var hoggenn fyre nafne guðs *T.* 195₁₈. nu var hoggin farmr a skipit *Ffb.* 1, 540₂₁. var sa

högginn fyrr er sidarr gek 2, 87¹⁰. hann hafde höggit strand-hogg 30^a. sagðe sinum fælaghum síþan, at hann hæfðe hogget hond af Jone af Sarisbær *T.* 261^a.

Í *StH* er g í þessu hluttaksorði einfaldað í þeim myndum, þar sem g og n standa saman: hognar, hognar, hognom.

Nýislenska.

högg, hegg, *vth.* höggvi; höggvum, höggvum; hjó, hyggi, hjyggi; hjuggum, hyggjum, hjyggjum; höggvinn, högginn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. eg högg í sundur *NL.* 90. *u.* concido. eg högg af *u.* decido. eða eg hegg af þjer höfuðið þegar í stað *Þús.* 3, 126¹¹. — **Et. 3.** rennestocka höggur hann *Vb.* 136^a. höggur nú og leggur *JH.* 90as. Þegar egg dauðans blá | sú er allt bitur á, | ljúfan ástvin oss höggur frá síðu *JT.* 110^a. — **Flt. 3.** þau herða Vern og höggua ei minna | enn Hrottar bjta *Vb.* 145as. tveir gammar höggva lífur hans *Stoll.* 17as.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. hann hefur látið kunngjöra, að hann höggi (=höggvi). höfuð af hverjum manni, sem fari skemmtiferðir um Tígrisfljótið *Þús.* 2, 109as.

Boðháttir.

Et. 2. högg þú til hans *IL.* 1, 134as. Eptir hverju ertu að bíða? höggðu! *Þús.* 2, 326¹⁵. höggðu — sagði hann við böðulinn —, svo, að hann geti fundið, að hann er að deyja *Id.* 4, 368¹⁸. — **Flt. 2. a)** höggvið: Höggvið höfuðið af þessum tíu ræningjum *Þús.* 2, 70as. Það sje hvorki mitt nje þitt, höggvið það í sundur *Tang.* 59¹⁹. — **b)** höggið: takið illmennni þetta og höggið hann undireins í stykki *Þús.* 1, 78¹⁷. höggið höfuðið af þrælum yðar *Þús.* 2, 249as. höggið höfuðið af þessum ósvífna þorpara 357as.

Nafnháttir.

geldkvígu | þá er gólegust sé | helma í höll þinni, | höggva skulir *OK.* 10, 249¹⁰. Eptir þrjá daga mun Faraó höggva af

þér höfuð þitt *Tang* 21⁷, þá skyldu þeir launa honum svikin með því að höggva hann þegar í stað *Ið.* 4, 115^{ss}.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. Fór ek þá til, | ok feðming næsta | kylfu efnis af | enda ek **hjó** *OK.* 9, 157⁴. — Et. 3. (Þóant) brá svo hinu bitra sverði og **hjó** með því um þveran kviðinn *Il.* 101⁷. sem fastast **hjó** með hneitis egg | og hörpu snjallast knúði *ST.* 229^s. Alexander **hjó** knútinn í sundur *PM. Ág.* 50²⁴. — Flt. 1. **huggum** hjörvi | og hjálma klufum *OK.* 3, 52¹. vér **huggum** sumstaðar ísinn með öxum *Sktr.* 90, 22^s. — Flt. 3. lifr **huggu** *OK.* 11. 284^s. Rómverjar **huggu** þá niður sem hráviði *PM. Ág.* 81⁴. riddarar hans **huggu** niður hið ljettvopnaða lið Engilsaxa 117¹⁸. loksins **huggu** þær hver aðra til óbóta *Ið.* 3, 301¹⁴. sem ungir fjalla-ernir tveir | í eigin **huggust** blóði *ST.* 234^s.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. Mátti kalla, að hjer hyggi sá sem hlífa skyldi *Sktr.* 87, 73²⁰.

Hluttaksorð.

a) **höggvinn**: ok skjöldur Sals | í sundur **höggvinn** *BT.* 36¹⁰. Karl konungur var **höggvinn** í Lundúnum *PM. Ág.* 199^s. var hann **hálshöggvinn** 21. janúar 1793 228¹¹. því næst var hann **höggvinn** 231^s. Höfuð af höggva | ok til hauðrs láta | **höggvinn** haus fjúka *OK.* 10, 213^s. en dreingir mínir | voru hlífðarlaust | hverr at öðrum | niðr **höggvinn** | sem hráviði 11, 206⁷. Lát þér lánstokka | létt til **höggna** 5, 79^s. og á hliðum þeirra (þ: steinsúlnanna) ... er **höggvið** letur egipzkra manna *PM. Ág.* 7²⁵. eru **höggvin** út göng eða hellar 6²⁵. Veit eg að vísu, hin ljúfa! | að var þér mjög nærri | **höggvið** *JT.* 132⁴. — b) **högginn**: helli sem **högginn** var í hamrabelti undir fjalli einu *Fús.* 1, 110²⁵. hafði konan sjeð, að hönd mín var **afhögginn** 2, 24¹⁰. er allur Lybiu fjallgarður grafinn og **högginn** í sundur að ofan með göngum og hellum og hvelvingum *Ið. SG.* 137²⁵. Hann er sverð, sem **höggið** getur | höpt af deyfðri þjóðarsál *ST.* 271¹. myndir og háttalag manna, sem **höggið** er og pentað á byggingar og

minnismerki forn-Egipta *Íð. SG.* 119²¹. Var þar allt höggíð niður sem vörn sýndi *Þús.* 1, 119²⁸.

Kala.

Forníslenska.

Þetta sagnorð er ópersónulegt og er því viðhæft að eins í et. 3., nafnhætti og hluttaksorði fortíðar.

kell, kale; kól, kœle; kalinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. kell mic í hœfvþ. *Völ.* 31⁴.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. þá rœðir Jódís um, at hann kale á hálsinn. *Bs.* 1, 443²⁷. ber á þik hálm ok bjarnfeldi, svá at þik kall eigi *Fas.* 1, 30²².

Nafnhátt.

gvð let til þess mann kala ok hvngra. at sv navðsyn skyldaði hann til erfðis *AnO.* 1858, 157¹. mig tekr nu at kala *Fib.* 2, 112². tók hann nú at kala *Grett.* 25².

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. frost var sva mikit, at marga menn kól til bana *Hms.* 1, 575²². Var bæpi. at hann eól miéc. oc hvngraþe *Mpb.* 25². eki eól hann þapan fra 25¹². alla kól þá um nóttina *Fas.* 1, 78⁷. hann kól sem aðra hundtík *Fs.* 71²². Helgi hinn magri deyddi hana þar — ok kól hana í hel — svá at hann sat henni þar mat, þar til er hón dó *Svd.* 16⁷.

Hluttaksorð.

Eldz er þærf | þeims inn er kominn | oc a kne kalinn *Hm.* 3². hann var kalinn miok a fotum *Fib.* 2, 504². ok var kalinn á fótum *Sturl.* 2, 172²². en þetta eru með öllu undr, at konúngr, kalinn ok klæðalaus, haf komit til húsa vorra *Fas.* 3, 8². kalnir ok máttðregnir mjök *Fær.* 42². (Olaf) klæðde kalna *ÓEm.* 22¹².

(hann) fæddi hungrada, en klæddi kalna *Hms.* 1, 575⁸¹. var hon alls hvergi kalin váðakulpa, nema á tá eina *Bs.* 1, 444¹¹. hún fannst á mánadaginn eptir heil ok ókalin 2, 28²⁹. Æinarr hefir latizst fýst ok kalit j hel *Ffb.* 1, 556³⁷. dyrit var kalit á fyrra fæti *Fs.* 179²⁷.

Nýislenska.

Í nýislensku hefi eg fundið að eins tvö dæmi og sýnir annað þeirra, að þetta sagnorð er þar einnig haft persónulegt. Í daglegu máli er það alment og er venjulega ópersónulegt.

Féð bítr einmitt limið af nýgræðings-skóginum, og svo kell hann *JB.* *Ísl.* 13²⁵. byrgði sig und bergi | blíðust sól, þér kólu | fætr um frosta nætur *JT.* 95²⁰.

Kjósa.

Forníslenska.

kýs, kíósa; kíósom, kíósem; kaus, kere, *vth.* kera, keyra, kyra, kesa; kurom, kerom, kusom, *vth.* kerem, keyrem, kyrem, køsem; korenn, kerenn, keyrenn, kosenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. oc kys ec þaz ec vil | or konvngs garði *HHv.* 27. þenna kys ek *SE.* 1, 214². þá skömm kys ek mjer eigi til handa *Nj.* 123¹¹¹. þá kys ek sókn undir mik 142²²². þetta kys ek *Finnb.* 58¹⁷. þa kys ek laust kaup uort *Ffb.* 2, 124⁴. kys ek miklu heldr at deyja *Grett.* 187²². myklu kys ec hælldr skiotan dauða *Str.* 11²⁵. — **Et. 2.** með slikri nafnbot, sem þv kyss þer *Fs.* *Suð.* 101²². þu kyss hælldr, at flæire heyre a vart tal *T.* 240². hvern kys þú? *Gl.* 14¹⁴. gripe þa er þu kyss *Ffb.* 2, 87. skal ek gefa þér þann mann, er þú kys þér sjólf *Bret.* c. 12, *AnO.* 1848, 158². þá kýstú þat er öllum oss gegnir verst *Ld.* 354¹¹. — **Et. 3.** a) kýss: Mæren kýss þetta *StH.* 13²². enn þar Hroptr kyss | hverian dag | vapndaþa vera *Grm.* 8². Ef maðr kyss ecki vm *Grg.* i. 1, 139¹⁰. hann kýss menn ór liði yðru *Grett.* 139¹⁴. — b) kys: eigi kys maðr allt þat er hann ser *B.* 71¹². þa kys hann þat sem hellzt visar hugr hans honom til 71²⁴. —

Flt. 1. þat sem aðr er firir ætlat með raðe. þa **kiosom** ver at hallda með staðfestu *B.* 71s. Þat **kjósu** vér þá, at þú skemtir *Fas.* 2, 225¹². **kjósum** vér Örv. 110¹². — Flt. 2. siai þer nu rað yduart herra huort þer **klosit** oss til yduar edr fra *Flb.* 2, 131²⁴. huar **kiose** þit oreigar yckr hælitz brauðs at biðia *T.* 225¹⁷. — Flt. 3. hveriar 'ro þer nornir | er næðgænglar 'ro | oc **kiosa** möpr fra mögom? *Fm.* 12s. val þeir **kiosa** *Vpm.* 40s. þær **kjósa** feigð á menn *SE.* 1; 120s.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. þess ertu fusari at ek **kiosa** hennar gerd a *Flb.* 2, 133¹². — Et. 2. þat er mitt rað at þu **klosir** mann í stað þinn *Jv.* C. 68¹⁰. vil ek nú at þú **kjósir** hvárt þú vilt *Bret. c.* 7. *AnO.* 1848, 130¹². þat hygg ek at þú **klósir** þann hlut til handa báðum ockr er verr muni gegna *Ld.* 150¹⁰. = *Ld*³. 130¹¹. — Et. 3. þat kveðst hann þiggja vilja, at hann **kjósi** sér sjálfr dauðdaga *Fas.* 1, 348¹². þat vil ek, at Ingibjörg **kjósi** sér sjálf mann 516²². en seg Petronio, þeim sem eigi gerði þenna minn boðskap, at hann **klosi** ser dauða *Ps.* 71s. at i hans kapellu **klosez** einnhuerr i stað hins framfarna *T.* 134s. — Flt. 1. eigi er ráðit, at bæði sje, at vjer **kjósim** ok deilim *Nj.* 117²⁰. at við **klósim** ok deilim *Nj.O.* 178s. vilju vér, at þú skiptir, en vit **kjósim**. *Svd.* 27¹⁰². — Flt. 3. at hann samþycke, at klærkar oc kænne-mænn **kiosæ** ser byskupaefne *T.* 50¹⁴.

Boðhátttr.

Et. 2. Nv **klos** vm .ij. kosti *Fs. Suð.* 98²². **klos** oss nu annat-huort til edr fra *Flb.* 2, 126¹². **kjós** skjótt annanhvárn kostinn *Grett.* 95¹². **klos** nu hvart er þu villt liva eða dæyia *ÓHm.* 17²⁷. **Klóstþu** þaz þu vill at leiks launom *StH.* 13²². nú **klóstu** þer dæpdaga þann er þu vill *Leif.* 120²². **Klosattv** Hiorvarp | ne hans sono *HHv.* 31. — Flt. 2. **klosi** þer nu *Fs. Suð.* 20⁴⁰. **klosit** nu þegar j stað af minne æignn ydr til handa huat er þer villit *Flb.* 1, 407s. **klosit** nu huort kaup uort skal standa leingr 2, 123²².

Nafnhátttr.

Hof mvn ec **kiosa** *HHv.* 41. þenna mvnda ec sízt **kiosa** herinn *Jv.* 103¹². oc þarf eigi þa at **klósa** honom heimilit *Grg.*

i. 1, 95¹⁷. hon skal **kjósa** sér mann *SE.* 1, 212²⁴. **kjósa** at fót-
um 214¹.

Fluttaksorð.

þryðer hann sec nv þegar sua blæzaðum byskupleghum hatt-
um, klosande ser uttan alla duol, huerium hann uill sialfs sins
gæzlo æinkannlegga mest a hænde fæla *T.* 21¹⁴.

Þátíð.

Framsögnháttir.

Et. 1. þa kaus ec hinn villdra veg *B.* 68s. þa kaus ec þic
mer til mannz *P.* 209s. — **Et. 2.** ok kœst þer til herbergis inn
rettlatazta ok inn helgazta likam Marie meyar *Fs. Suð.* 150s.
kaust þer til herbergis 194⁷. makligan fulltrúa kaustu þér *Gl.*
14¹⁷. (þú) kaust mik til þess embættis at vera þinn maðr *Fas.*
1, 139s. þu caust þænna lut *SpR.* 195s. þat er þu caust i fyst-
unni 195s. — **Et. 3.** a) kaus: þu kœs hann at eiga etke *StH.*
12¹⁵. guþ slálfir kaus hana til móþor sér 138s. kona þin hefir
gipsc manne þeim, er hon kaus ser *GNH.* 192²⁷. þa kaus hann
ser þann lut hælðr at dæyia *ÓHm.* 77s. þeim er hann kaus
sialfr *B.* 31¹⁸. — b) kere, keyre, kere: Jall klóre þann (o: kost)
Ffb. 2, 47¹⁰. þa klóre hinn danski þann sem hinn norræni attí
adr. 175²⁸. Sigurðr konungr **kjöri** heldr leikinn *Fms.* 7, 96¹⁰.
hann neytti svá þeirrar frumtignar, at hann **kjöri** ríkra manna
sonu *Bs.* 1, 37¹². Grettir **kjöri** at fara til þings *Grett.* 31s.
því **kjöri** Þorbjörn hann til gjörðar fyrir sína hönd 100¹⁰. enn
hann **keyri** heldr at leysa líf sitt *Nj.* 76¹⁰. — **Flt. 1.** Konvng
drapom fyrstan | kvrom land þapra *Am.* 99s. — **Flt. 2.** Nu þat
er þér kusuð (kusið *Cd.*) yðr, hafe ðer *GNH.* 63²⁸. — **Flt. 3.**
a) kuro: þer læg lægðo | þer líf kvro *Vsp.R.* 20s. en þeir kuro
ser illvirkia *StH.* 70s. heldr kvro meirr ens millda | milldings
en griþ villdi | vm folcsnaran fylki | falla lípsmenn allir *M.*
119b¹⁰. kvro margir þat er betr gengdi *Jv.* 31s. (þeir) segia
honom hvat þeir kvro af 56¹¹. .v. þusundir þeira riddara er
eige villdo flyia. oc heldr kvru at falla a foðurleifðum sinom *Al.*
111¹⁰. kostgripi þá, er þeir kuru til handa honum *SE.* 1, 394²².
þeir kuru skjótt *Fas.* 2, 522¹⁷. — b) kusu: oc eusu þeir ser
illvirkja *GNH.* 115¹⁸. oc kusv þa allir Ionet sér til hofðingia
Str. 81²⁰. þat kusu flæiri at þiona hanum *ÓHm.* 18²². (sumir)

kusu enn vruggare (= öruggara) lif *B.* 50¹⁶. **kusu** þeir ser kon-ong 61¹⁸. Calldei **kusu** helldr at dyrkka skepnur en þeirra skap-ara 131⁹. chardinalar **kvsv** .ij. byskvpa *LA.* 116¹⁵. — c) **kéru**, **keyru**, **keru**: bændr **klöru** helldr þann kost *Fvb.* 1, 432²⁹. (**kjöru** *Fms.* 2, 216²⁸.) þeir **klöru** at færa helldr fe til strandar 2, 25²⁸. þótti þá minni slægja í en þeir ætluðu, er **keyru** Þorvald til eptirmáls *Gl.* 23⁴⁰. þat **keru** flester at hætta til *Eg.* 41⁷. hvorir-
tveggju **keru** Ambrosium til byskups *Hms* 1, 30⁸.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Síðan leiddi hann mik á tal ok spyrr, hvern ek **kjöra** af þeim, sem komnir voru *Fas.* 1, 191²⁸. Oddr mælti: hvort mund-ir þú **kjósa**, hvat þinn hagr yrði um þetta mál. Hildir svarar: Þat **kjöra** ek, at verða konúgr *Fas.* 2, 233⁷. — **Et. 2.** Sva var skilt, at vit skylldim gera, nema þu **klörir** helldr þa aðra er þetta mal eiga með ockr *Ölk.* 18²⁸. — **Et. 3.** monnum þótti sem Dofri yrði honum driugr j radum ok suo skæinuhættir í bardögum vvinum hans ok klöre miog menn or flokki *Fvb.* 1, 571¹⁸. nema fenge þeir honum .cc. herskipa ok mann þann er hann klöre j forina 2, 71¹⁸. En þo at hann **klóri** (*v. l. keyri*) þik fyrr en hann síðarr, glórði hann yckr baða iafnrika *Ps.* 39²⁸. allir sogðuzt villia, ath hann **klóri** *Hms.* 1, 673²¹. Hákon konúgr bauð Kristóforus konúgi, hvárt hann vildi heldr þig-gja af honum Maríusúðina eðr III skip önnur, þau sem hann **keyri** or herinum *Fms.* 10, 84⁸. lét Sverrir konúgr bjóða þá enn sem fyrr Magnúsi konúgi at skipta í helminga landi, en Magnús konúgr **kyri** (*v. l. keyri*) *Fms.* 8, 152¹ — **Flt. 2.** Þetta vildim ver at þer **kæseð** (=kysid) *ÓHm.* 43²⁸. — **Flt. 3.** Þa bad enn helgi Maurus konunginn leyfiss til þess, at þeir munkar ok hann sialfr **klóri** mann til abota *Hms.* 1, 673¹⁹.

Hluttaksorð.

a) **korenn**, **kørenn**, **kløreinn**: Marger callaper en fær corner *StH.* 112⁸. ýr þeim enom mærgom ero fær corner til himna 112⁷. allz ener mærgo ero sva callaper at þeyge ero corner at helldr. en ener fô ero sva callaper at corner ó 119²⁷. marger ero callaper en fær ró **kørner** 168²⁸. hve marger þeir ero af þesso lípi er **kørner** sé af gupi til himinrikiss 168²⁴. Enn fyrste pafe af petro vigþr oc til **køreinn** var linvs *Mpb.* 59²⁴. en þó mun þar nú niðr koma, er þó eru allir aðrir

frá kjörnir *Band. 35^{ss.}* — b) kosenn: þa er Thomas canceler kosenn til ærkibyskups *T. 18^{a.}* kosenn *18^{s. 16.} 19^{10.} 20^{s. 5.}* þeir waro til kosnir *SpR. 122^{a.}* at sitia unnder lyðni kosinna domara *1227.* ero þeir walder mer til kosinna gersima *134^{ss.}* at kosnum þæssom domarum *121^{ss.}* moti konvngi þinom rettkosnom *M. 1407.* ok þat helzt, at hann væri kosinn til byskups *Ks. 4^{ss.}* Ofan ór hrepp var Bárðr til kosinn *Gl. 18^{ss.}* skulu þeirra atkvæði standa, er til vóro kosnir *18^{ss.}* Nv skolo þer hava kosinn kost a mer *Fs. Suð. 109^{ss.}* var Beringr kosinn til konvngs *120^{18.}* er maðr hevir koset *B. 71^{18. 30.}* at hon myndi hinn haglegazta kost af sinum raðom koset hafa *89^{21.}* Þetta syniz mer undarlíga kosit *M. 63^{ss.}* gup er þetta barn hafpi kosit til storra hluta *Ag. 32^{a.}*

Myndirnar með r í rótinni fyrir s (kurom, -op, -o; korenn); *eru íslenskar; myndirnar með s* (kusum, kosenn) *eru norskar og íslenskar.*

Nýíslenska.

kýs, kjósi; kjósum, kjósum; kaus, kysi; kusum, kysum; kosinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. einn þig mjer riddara kýs *BT. 87^{s.}* Fari svo, drengir! | er eg fremst um kýs *JT. 62^{s.}* áður enn jeg kýs dauðdaga minn *Þús. 1, 46^{s.}* þá kýs eg heldur að lækna hana ósjeða *2, 207^{ss.}* kýs eg þá með vilja helzt þau tilfelli, er óvænlegust eru mínum málstað *Mill 46^{ss.}* — Et. 2. Þú kýs hans þjónustu framm yfir mína *FP. 50^{s.}* eða ef þú kýs það heldur, þá far þú upp á fjallið *AK. 76^{15.}* — Et. 3. af þeim sjer meira gaman og gagn | hin gullinhærða kýs *BT. 1897.* veit eg hann brosir | og veigar kýs *JH. 220^{10.}* maðurinn kýs opt í óvissu, þegar hann kvongast *Þús. 2, 181^{ss.}* — Flt. 2. hvern kjósið þjer? *GP. ÞS. 128^{21.}* — Flt. 3. Flestir kjósa fiskar líf, ef forðast geta | öngultafn og augu neta *JT. 295^{s.}* Margir kjósa þó heldur að sofa á strætum úti *Íð. 5, 310^{ss.}*

Viðtengingarháttir.

Et. 2. Eg óska þess, að þú kjósir hinn maklegasta. *Saw. 9^{s.}*

— Et. 3. ræde nu huer og kiese | að hafa hana heim með sier
Vb. 87²¹. er hvorki Englendingum nje öðrum láandi, þó þeir kjósi
að þeir einir atburðir verði, sem þeir megi sjer að skaðlausu
hjá sitja *Skír.* 87, 36²⁰.

Boðháttr.

Et. 2. Kjóstu einhvern af hinum (3: hestunum) og óðar skal
jég drepa hann *Þús.* 1, 76²². Kjóstu þjer fyrst förunaut 133².
— Flt. 2. kjósið í dag, hvaða guðum þjer viljið þjóna *Tang.*
42²².

Nafnháttr.

Iesus eg vil kiosa, | at þu sliett mig vidrietter Vb. 10¹². Svo
skal hinu unga | alþingi skipat | sem að sjálfir þeir | sjer munu
kiósa *JH.* 84². Og mætti' eg hennar lokka gullinljósa | með
léttum fingrum að eins koma við, | og hugfró mér af hennar
vörum kjósa *ST.* 43¹².

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. þess vegna kaus jeg heldur að drepa á skyldleika
þeirra *ÍGPS.* 2, 33². — Et. 3. a) kaus: Játvarður prins kaus
hið síðara *PM.* *Ág.* 133²¹. Þá kaus Lot hjeraðið fyrir sunnan
Tang. 10²². þá konungborið kappalið | kaus sér að deyja brjóst
þitt við *ST.* 151¹⁷. hann kaus að fara frá stjórninni *Skír.* 87,
71¹². — b) kjöri: því Heródes mikli kjöri borg þessa til höfuð-
borgar Rómverja í Palestínalandi *LLH.* 121¹². Kristín kjöri
til síns eptirmanns Karl Gústaf *PM.* *Ág.* 271¹⁰. Þegar Davíð
var orðinn gamall, kjöri hann son sinn Salómon til eptirmanns
síns *Tang.* 57²².

Viðtengingarháttr.

Et. 1. Hljóp út hlutr | hölda fjögra, þeirra er minna manna
| mest of kysa'k *OK.* 9, 161⁴. — Et. 3. Þó Alexander keisari
annar hefði mestu mætur á frænda sínum, furstanum af Batten-
berg, og kysi hann því öðrum fremr til valdanna á Bolgara-
landi, er sagt, að *Skír.* 87, 118¹². — Flt. 3. (þeir) sögðu, hvern
þeir kysu *GP.* *ÞS.* 127¹².

Hluttaksorð.

a) **kosinn**: Var það þá til bragðs tekið . . ., að **kosinn** var alræðismaður *PM. Ág.* 70¹¹. Var hann nú **kosinn** ræðismaður 79²³. Konungdómur gekk þar eigi að erfðum, heldur voru konungar **kosnir** 212²⁰. sem **kosíð** hefir sitt lífsins hlutakifti *Íð.* 1, 18¹⁸. (hann) hefði feginn **kosíð**, að vera þar hvergi nærri 4, 15¹⁰. — b) **kjörinn**: Um sama leyti var hann **kjörinn** til konungs yfir Svíþjóð *PM. Ág.* 159²⁰. vona eg þú gerir glöggan mun á Trúarveikum og slíkum **kjörnum** hermanni konungsins *FP.* 123²⁷.

Klá.

Forníslenska.

klæ, klá; klóm, klaem; kló, kløga; klógom, kløgem; klegenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. en er hún klær, líkir sira Guðmundi þat sem honum þykki hún ofkyrt vinna *Bs.* 2, 29¹⁵.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. vænte ek, at nokkorer klæe sárt síður, áðr vit Aron látimst báðir *Bs.* 1, 538⁸.

Boðhátt.

Et. 2. konungr mælti. þv kona. gæck ok klæ fött minn *ÓT.* 45²¹.

Nafnhátt.

konungr sa hvar kona stod uæn. þar uar ek. ok kallade a mig ok bad klæ fot sinn *Flb.* 1, 400². Þar var fengin til kona um aptaninn..., at klá fót hans *Bs.* 1, 462⁹. *Bs.* 2, 29¹¹.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. oc kló ec fótinn þá enn *Fms.* 10,331²². ok klø ek fetr hans *ÓT.* 45²¹. klø ek fótinn *Flb.* 1, 400² (= *Fms.* 2, 188⁸).

— Et. 3. þá kló hann kinn sína *Dropl.* 22¹². Fót kló jarðar Áta | elds Guðmundar þella *Bs.* 2, 29²².

Fluttaksorð

Þá er fótrinn minn hafði kleginn verit, vakta ek þegar upp biskup *Fms.* 2, 188¹⁷. *Flb.* 1, 400¹⁴. En er honum þótti ofkyrt klegit, þá spyrnir hann við mjök hart fétinum *Bs.* 1, 462¹¹.

Í hinu nýjara máli er sagnorðið klóra haft í staðinn fyrir klá. Klá hefi eg fundið að eins á þessum tveimr stöðum: eg klæ NL. 1477 u. scabo. Klæe sit Hoved (klá höfuð sitt) KG., Íslensk orðabók 246b. u. klæe.

Klífa.

Forníslenska.

klíf, klífa; klífom, klífem; kleif, klífa; klífom, klífem; klífenn.

Nútfð.

Framsöguhátt.

Et. 3. klífr sa ilmr allt vpp til himna *Hms.* 1, 467¹⁵. Hann klífr upp hamrana *Fbr.* 92². klífr Helge upp á þilit *Gtsl.* 47²². klífr hann á þilit upp 133¹⁶. — Flt. 3. þeir klífa í vinvið æinn *El.* 40².

Boðhátt.

Flt. 2. þa elifið er (= ér, þér) þangat costa fotom epter enne blorto monvits goto *Leif.* 16².

Nafnhátt.

Fyrr mvndv, Gvdmvndr! | geitr vm halda | oc bergscorar | brattar elífa *Hund.* 2, 22². húf lét ek klökvan klífa | kólgur *IS.* 1, 72²⁵ (*Orkn.* 116²). ef þv hygsc af þinom crapti mega elífa til himnescra hluta *Leif.* 9¹. upp skaltú á kjöl klífa *Sturl.* 1, 379²². því er kenligra (= kœnligra) at klífa scemra en veggirnen visar *Al.* 145¹².

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. kynni kleckr verða, | kleif i rá hveria *Am.* 624. kleif þat vpp a vípvna bepi conor oc annat folc *M.* 5825. þa elæif sunr hans upp í tre *GNH.* 15720. þa klæif sonr hans upp j tred þat sem hann hek vid *Fb.* 2, 3892. ok kleif einn (3: vargrinn) í höku mér ok tanngarðinn *Dropl.* 2221. konungr kleif upp í bakka einn brattan *Ks.* 3318. (= *Fms.* 8, 7515). hann klæif æigi siðr með höndvm enn fótvm vm æinstigið *Stj.* 45220. hann kleif hvert bjarg *Grett.* 17122. hann kleif aptr ok fram um bjargit 1726.

Hluttaksorð.

hann fell því héra. sem hann hafðe lengra vpp klivet *Al.* 13114. hann hialp hirðmanni sínum, þeim er áðr hafði klifit bjargit *Hkr.* 19522.

Nýislenska.

klíf, klífi; klífum, klífum; kleif, klifi; klifum, klifum; klífið.

Nútið.

Nafnháttir.

Hátt nam ek klífa | í hamar brattan *OK.* 10, 491.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Sá ek af bröttu | bergi sjónar, | er ek áðan kleif, | yfir eyju þessa *OK.* 10, 952. Kleif ég frá'r um kletta' og hlið *JÓ.* 4210. — Et. 2. Nú sýndir þú hvatleik þinn, er þú kleifst siglu-tréð í storminum *MJ. HM.* 3421. — Flt. 3. Fuglar létt á kvistum klífu *ST.* 12912.

Fyrir klífa er nú venjulega haft sagnorðið klífra (a).

Klípa.

Nýislenska.

klíp, klípi; klípum, klípum; kleip, klipi; klipum, klipum; klip-inn.

Þetta sagnorð, sem nú er algengt í tali, finst í orðbók Guðmundar Andrússonar, Kmh. 1683, bls. 147: Eg kljpp, klejpp, at kljppa. Nútíð, frsh., et. 1. eg klíp og nafnh. at klípa finst í orðbók Bjarnar Halldórssonar, og nafnh. klípa í orðbók Konráðs Gíslasonar undir afknappe, afknibe, knibe. Þátíð, frsh., et. 3. kleip: kleip einn (o: vargurinn) í höku mier og í tann-gardenn Fld. 118^{ss}. Þorbjörn kleip því strákinn í endann Íð. 1, 20^{ss}. Hluttaksorð fortíðar: og knúði svo drenginn til ... að klappa kettinum, sem hann hafði klípið Íð. 1, 4^r.

Í staðinn fyrir klípa hefir forn málið klýpa (1).

Kljúfa.

Forníslenska.

klýf, kljúfa; kljúfom, kljúfem; klauf, klyfa; klufom, klyfem; klofenn.

Nútíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. eða ek keyri öxina í höfuð þjer ok klýf þik í herðar niðr Nj. 120^{ss}. ef ek klýf or þessum níu sex greinir ens fjórða tigar SE. 2, 16^{ss} (IGL. 4^r). — Et. 3. (hann) klyfr hann í herþar niðr Jv. 60^{ss}. hann klyfr hann j herðar niðr Fld. 1, 282^{ss}. 553^{ss}. (hann) klyfr j sundr skioldinn 2, 162^{ss}. klýfr síðan sér hvárt, hárham ok holdrosu Fas. 1, 353^{ss}. hoggr síðan með meki einvm goðvm ok klýfr skiold hans Fs. Suð. 100^{ss}. oc klyfr havuð hans oc bvc Þ. 103^{ss}. oc klyfr hialm hans 155^{ss}. — Flt. 3. hann gengr þar at sem klufaz biorgen Finnþ. 21^{ss}.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Era sem kolvið kljúfi karl sá er vegr at jarli Ks. 50^{ss}. Fms. 8, 116^{ss}.

Nafnhátt.

ma hann elíufa tre í sundr með hornum sínum GNH. 105^{ss}. ða let Helena elíufa crossen í miðiu 139^{ss}. villdo þau (o: hiorto gyþinga) eige kljúfase til iþronar StH. 58^{ss}.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Ek tók skjöld þinn ok spjótskepti ok klauf ek undir ketil várn *Fbr.* 51¹⁹. *Fb.* 2, 162²². — Et. 2. Oddr! klaufstu eigi | at orrostu | (hrökk hjálmat líð) | Hamdis skyrtur *Fas.* 2, 547²¹⁷. *Örv.* 159¹⁵. — Et. 3. Því næst klauf Sigurðr stöðja Regins ofan í stokkinn með sverðinu *SE.* 1, 356²⁷ (*Fas.* 1, 322¹¹). klauf ofan í jaxlana *Nj.* 92¹¹². (Þorgeirr) klauf hann í herðar niðr *Fbr.* 27¹. hann klauf skioldinn *Finnb.* 48²². — *Óregluleg mynd* klof: (Flovent) klof skiold hans ok þvk brynjaðan *Fs.* *Suð.* 145⁵¹. ok elof allan búk 145⁵². — Flt. 3. síþan klvfv þeir svorþ *M.* 221¹. raund klufu roðnir brandar *ÓH.* 40a¹¹. bensildir klufu skildi *Krm.* 4¹⁰. (*Fas.* 1, 301¹⁶).

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. þo at þeir klyfzst j herdar niðr þa stodu þeir upp sem adr *Fb.* 1, 281²⁷.

Hluttaksorð.

Klofinn spyr ek hjálm fyrir hilmis | hjarar egg *SE.* 1, 608²². (*Ht.* 8.) scildir ro klofnir *Vsp. R.* 44². þar til er skilldir þeirra erv klofnir af þeim *Fs.* *Suð.* 118⁴². set hævi ec fyrr hialma klofna *P.* 221²². Enn at skioldvm þeirra klofnvm slitna brynivr þeirra af storvm höggvm *Fs.* *Suð.* 118⁵⁰. hlivar klofnar af storum hoggom *Al.* 34¹¹.

Nýislenska.

klýf, kljúfi; kljúfum, kljúfum; klauf, klyfi; klufum, klyfum; klofinn.

Nútið.

Framsöguháttir

Et. 1. klýf jeg samt strauminn kræfur | og kemst án grands að landi *BT.* 219². — Et. 3. Með þriforkinum klýfur hann hamrana *Stoll.* 96¹⁹. — Flt. 3. aðrir kljúfa straum sem bjarg *JÓ.* 149²².

Boðháttir.

Flt. 1. kljúfum sem kolvið | konungs þræla! *JT.* 30s —
 Flt. 2. kljúfið sem kolvið | konungs þræla 29s.

Nafnháttir.

hann fór að kljúfa brennsluvið *PP. Sm.* 86²⁴. ef haldið verður áfram að kljúfa þá niðr hér eftir sem hingað til *Íð.* 2, 71¹⁴. Til þess að kljúfa þann kostnað, er 5, 298s. reyndi hún til þess að kljúfa fram úr vandræðunum 6, 212s.

Hluttaksorð.

En strauminn hann kljúfandi lagði fram leið | sem lífsstraum í mótlæti *BT.* 102s.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. ok klett kvernharðan | klauf í sundr *OK.* 4, 232s. Krafla með kynja afli | klauf fjall og rauf hjalla *JH.* 126¹⁴. sem að foldar-brjóst rauf, | sem að fjallbungur klauf *JÓ.* 154s. — Flt. 1. Hjuggum hjörvi | ok hjálma klufum *OK.* 3, 52s. Klufum haföldur | húfum köldum 10, 41s.

Hluttaksorð.

Þá hefði haus hann | hvers vors klofít *OK.* 9, 245s. að Hefestos hafi klofið höfuð hans með eiröxi *Stoll.* 42s. og þrátt fyrir hina mestu starfsemi hefði hún varla getað klofið það *Íð.* 6, 204^{1s}.

Klökkva.

Forníslenska.

Klökk, klökkva; klökkom, klökkvem; klökk, klykka; klukk-om, klykkem; (klokket).

Nútfð.

Framsöguháttir.

Et. 3. þa klœcer hann af harmi hugar *SpR.* 61^{1s}. — Flt. 3. aller synþger menn þeir es sýta oc klœcva þat es þeir misgerþo *StH.* 126^{1s}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. costit sva ceppa, | at kleyckvi Gvörvn *Am.* 58s.

Nafnháttir.

Costir 'ro betri | heldr en at klæcva se | hveim er fúss er fara *Skm.* 13s. klecva hann sízt hvgoi *Akv.* 24s. En Maurus var huggodr ok felldi tár, er hann sa þau klauckva *Hms.* 1, 660s.

Hluttaksorð.

oc fór klecqvandi unz hann com til hus ens andaþa *Leif.* 104¹⁷. Bondinn svaradi þa med klockvanda hiarta *Hms.* 2, 74s. Síðan mintust þeir viðr Karl klökkvandi *Km.* 2⁹⁹. (páfinn) riðr brott síðan klökkvandi 180¹⁰. ok reið síðan í brott klökkvandi 288⁸⁸. Sjá einn hlutr var svá, at Njáli fjell svá nær, at hann mátti aldri úklökkvandi um tala *Nj.* 111⁴¹.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. Sæm Daid høyrði þæsse tíðænnde þa klocc hann *SpR.* 189¹⁸ þa þagnaðe Daid noccora rið oc klocc mioc 197¹⁰. Af sunarlegre ast þa klokk nv Iosaphat miok *B.* 187s. þa klok konongreunn sialfr 211s. þa klaukk Z. sem kona *Hms.* 1, 500⁸⁷. hann kloce sem kona 506⁸⁰. — Flt. 3. klveco þeir karlar | er kynno gorst heýra *Am.* 66s. sumir klukk en sumir greto *B.* 190²¹.

Nýislenska.

Í hinu núveranda máli er þetta sagnorð fágætt. Eg hefi fundið þessar myndir: Nútið, hluttaksorð: Þegar hann hafði heyrt, hver og hvaðan hann væri, mælti hann klökkvandi Þús. 2, 203s. Þátíð, frsh., et. 3.: klökk hún mjök | ok kveinaði sáran OK. 2, 161s. En dimmraddað hafði þá knúðist að klett, | það klökk ei né stundi ST. 217s.

Koma.

Forníslenska.

kem, kem, *vth.* koma; komom, komem; kom, kœma; kvómom, kómom (kvámom), kœmem (kvæmem); komenn.

Núttíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. ef ec ceme a fynd petrs postola *Mpb.* 48¹. Örvilnaþr kemec til almátęgs *StH.* 50²⁴. þar til er ec kęm aptr *Jv.* 43⁶. Ef ec kęm í Noreg 96¹¹. ec kęm sciott *GNH.* 212²⁴. þa er ek komumz við *Eg.* 180¹. — *Myndirnar* kęm, kęmr *eru viðhafðar í hinum eldri skinnbókum*; kęm, kęmr *í hinum yngri*. — **Et. 2.** þa er þu keomr í rike þitt *StH.* 68²⁵. 174²⁵. es þu keomr í riki þitt 68²⁵. — **Et. 3.** at þa vęre vel við buinn er hann kęmr *StH.* 155²⁴. þa keomr oc rike gęps til vár 197¹⁸. hann keomr viko fyr burþardag Mario *Rimb.* 9⁴. hon kęmr til sįafar inn í Svartahaf *Frþ.* 3¹⁷. kęmr í mot honom Matheus *Al.* 84²⁵. — **Flt. 1.** En þa er vér komom fyrer dómstol a dómsdege. laþe hann oss blįplega sín born heim í himinrikis dyrþ *StH.* 66¹⁹. vér seókiom þangat guþs miskunn þa es ver komom í heim 99²⁵. þa es vér komom til kirkio oc seókiom tíþer. þa hæfom vér óst oc friþ hverr várr víþ annan 103². badir víþ comvme *Skm.* 10⁶. ek vil Egil af lifi taka, ef vér komumz í fęri *Eg.* 193²¹. þegar er ver eumum í hæim *GNH.* 132². — **Flt. 2.** en þa es þat. es ér comeþ til altera dróttens *StH.* 193²⁵. er þer comit þar til þeirrar veizlo er ver hæfvm yþr bvít *Jv.* 89⁷. — **Flt. 3.** (þeir) coma til vár *StH.* 92⁶. oc koma helger englar meþ męnnom 99¹⁸. ok er þeir koma þar er leiðir skildi *Eg.* 273².

Viðtengingarháttir.

Et. 1. a) koma: Villdv eiga við mic cavn ... at ec coma því a leiþ at konvgr eigi ecki víþ þik þat er þer mislici *M.* 34²¹. en egi ovęnt at ec coma egi allbralliga aptr *Jv.* 43⁶. aþr en ek koma heim aptr 96¹⁴. Vera kann, at ecki spilliz við, þó at ek koma til *Eg.* 267¹. — b) kome: þoat ec kome a hans fund *ÓHm.* 41²⁰. — **Et. 2.** at þu komer alldrigin í Noreg *ÓHm.* 17⁴⁰. Vera ma þat konvgr ... at þv comir því a leiþ *M.* 47¹⁸. attv comir j fvlla ræn *Jv.* 80²⁹. aðr en þv komir heim *Þ.* 183²⁴. — **Et. 3.** sa mun fęgnatr þui rike verþa es mest langar til at þat come *StH.* 197¹⁸. at oss come til gagns 199¹⁷. sva er sem hveriom comi dómadagr þegar er hann andasc 155²⁵. — **Flt. 1.** Etke stopar at vér komem fatþrúþer *StH.* 102²¹. Vér eigom ok eige þess at biþia at vér comem í enga freistne 199¹¹. at

ver comim til þeirrar es eigi er iamlengþar hotið heldr on enda *Leif.* 20¹⁹. þa er sem vér cumem til grafar drotens *GNH.* 116⁸⁰. oc freista at ver comimk i sett (= sætt) við hann *ÓH.* 85⁹. Nv er lítil von at ver komeme ivir þenna steinboga *P.* 101². — Flt. 2. þa es sem ér comeþ meþ slitnom klæþom eþa sárgom *StH.* 193⁸¹. at þit komeð Valgarðe a varn fund *ÓHm.* 40¹⁷. hvat scal ec til vinna við þig ... eþa menn þina at er komit mer nú at líþe *Jv.* 25⁸⁷. mun þá betr hvárratveggju hand- ar at þér komit eigi optarr mik at hitta *SE.* 1, 164¹⁸. oc send- ir nu yðr orð með sonnvm iartegnum. at þer komit honvm lið at veita *P.* 159⁸⁸. — Flt. 3. ef þeir scola vita liotar synþer orar þer es ver scommomsc þot allar kome i hug at eins *Eluc.* 56¹¹. scal gera þeim lagastefnu at þeir kome þar *Ngl.* 1, 32⁸.

Boðháttr.

Et. 2. en com til mín at vetri *Jv.* 48¹⁰. kom aldregi i avg- syn mer síðan *P.* 85¹¹. — Flt. 1. komum keisara i opna skiölddu *Fs. Suð.* 20⁸⁴. — Flt. 2. komeþer þviat er erop blet- zaþer *Eluc.* 40¹⁰. comeþ ér bletsaper til fæþor míns *StH.* 194¹⁰. comeþ ér nu ener bletsopo menn 218¹⁸. comet snemma til kirkio 218⁸⁰. comit til mín at morne ardegis *Mpb.* 46¹⁸. komeð her i morgon með æyki yðra *ÓHm.* 56¹⁸.

Nafnháttr.

unz hann skal koma i níþrlage þessar veraldar *StH.* 105¹⁰. þv comt aldriþi fyrr i iamstora mannrafn sem her scaltv coma *P.* 183⁸⁸. En þat er venia þess (o: dýrsins), at cuma til ár þæirrar er hæitir Eufatén *GNH.* 105⁸⁸. nú má eige þanneg þangat komase *StH.* 59⁸⁸. þa scal sa fe hava er fyrr atte. oc komase með tveggia manna vitni at *Ngl.* 1, 104⁸.

Hluttaksorð.

monop ér siá son manz sitianda til heógre handar guþs. oc comanda ýr scyiom himins *StH.* 172⁸. en spamannenum Namán til hans komande (= komanda) ... ræinsaðe hann sek meþr sannre iðran *T.* 70⁸. viðrkomande er haft i sömu merkingu sem ókomenn (*futurus*): at kunnigir skyllido vera viðrkomand-

om oc ælgi glæymazt okunnom *Str.* 23²⁷. Ollum livandum oc viðrkomandum (*omnibus praesentibus et futuris*) *DN.* 1, 6²⁴ 1²/₃ 1224. lærðom ok lendom allom verandum ok viðrkomand-om 1, 7¹³, 2⁹/₃ 1225. verandum oc viðcomandum 38²².

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. ec come af himnom ofan *Mbb.* 454. Necquipr com ec í heim *StH.* 97¹³. til þess com ec í heim 172²⁶. en ec eomome einn undan at segia þer 97³. Ec einn eómome a braut 97¹³. Sva var víst segir Lýtingr at ek komvmz navðvgliga í brot *Nj.O.* 155¹⁹. en ec komz laupi undan *El.* 94⁵. — **Et. 2.** þv komt ongv sinne er ec bæþ þer til mín *Jv.* 9²⁴. þv komt at mali við mik *Fs. Suð.* 47⁷. En nv komt þv í motti oss 108¹⁷. nær comtu eða hversu fors þer at minna erenda *P.* 77¹³. þv comt þessari ferð aleiðis 84³. þv comt aldri i meiri mannravn 120²⁰. hui komt þu hingat með þema bunaðe *B.* 36²⁷. — **Et. 3.** illvirkia þann es a dauða stundo íþræsc allrar illzko sinnar oc kom til lífs *StH.* 77². til synþa lausnar kom hann 87². epter þat kom diofoll at freista hans 105¹⁵. oc com hann þo fyrri a land *P.* 105²⁵. þa er iarlinn Hornbogi com a land 106¹. oc komse hann þápan *StH.* 63²². Melias konongr komzt vt um laundyr *P.* 43²¹. — **Flt. 1.** evómom oc með iofnom rétte í þenna heim *StH.* 217²². ærkoþom at æþno | unz ver æstrqvom-om *Am.* 98². matt þu her nalega taka dæme af oss. er með engom verðleikum komom til þessa rikiss *B.* 112¹³. firir þat komu ver hingat ok hofum langa leið til sott oc þolat morg vandræðe aðr en ver komum framm varri ferð *P.* 196²²⁻²⁴. — **Flt. 2.** Eigi qvomop er i hus cononnar *Leif.* 146²¹. síðan þer komvð higat yfir Jordan *Stj.* 374²⁰. farit, sem þer komvt *Fs. Suð.* 92²². En nu vil ec yðr spyria. hvaðan þer comvð *P.* 138²⁷. longu aðr en þer komut 158¹². þer komut rygð oc ræring upp a landet *T.* 217¹⁹. — **Flt. 3.** En es þeir kvomo i kastala *StH.* 73². Caldear quómo með lípi miklo 97⁷. þa evómo þv í erfeþe oc vesold þessa heims 209⁴. oc quomo a halfs manapar fresti aftr tíþindin til carþangs *Ag.* 75²². En þeir Móði ok Magni, synir Öku-Pórs, kvomu at krefja landa Ala eða Viðar *SE.* 1, 228¹². buar þeir es næst sóto. oc eómo til þess at avita hann

StH. 98¹⁴. oorpna hluti þa er síðan cōmo fram 158²². þa cōmo tveir screocvátar 171³⁵. cōmo þeir epter upriso hans i helga borg 175²⁰. Marger viner hans kōmo at hugga hann 206²². Tus systken af þeim kōmo hálfof manape fyrer páska 207¹². Velent sagði at þeir cōmo þar *P.* 88¹⁶. (þeir) cōmo at qveldi þar er Hēr heitir 106⁵. þar til er þeir kōmv til joms borgar *Jv.* 75¹⁷. oc comosc necqerer a kiol *Mpb.* 32².

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þa bra þui við sem ec keōma i iorsala borg *StH.* 202²⁷. Síðan [virði Magnvs konvng] sva at ec kema honom vndan *M.* 177¹⁶. ef ec kēmag i noreg *Jv.* 127⁶. ef ec kēma eigi skiotlega *B.* 102². at ec kēma fyrr a fvnd Þiðrics konongs svnar *P.* 137¹⁵. ef ek qvēmome a vald konvngsens *ÓHm.* 92¹⁷. ef ec kōmvme yfir sundit *Hárð.* 13¹⁶. — **Et. 2.** vt þv ne qvōmír | fra asa sonom *Lok.* 27⁴. mer þetti því betr er þv kēmír þar síðr er fiolment veri (= væri) *M.* 36²². oc kēmír þv alldri síðan mer i ægsyn *Jv.* 47²². aðr en þv kēmer þa for ec miok vttan bravtar *B.* 99¹⁰. Ef nockuro sinni kynni sva at beraze at þu kēmír i þann stað, er þu megir min minnaz *Str.* 46²². at hvn skyldi ocr røgia firir þer. er þv kēmír aptr *P.* 162²⁷. munda ec vilja, at þú kēmír þaðan eigi heill i brott *Eg.* 186¹⁸. — **Et. 3.** er hann forsc fyrr. en hann qvēme fram sva mikille fíolcyngi *Mpb.* 87⁷ (= *Ps.* 209²²). ok hætta eigi fyrr blæstrinum en hann kvæmi aptr *SE.* 1, 342². þvrfu marga menn til áþr i líþenn qvēmese *Mpb.* 17¹⁶. svá at hann hefði þess beþit es til eilífrar hiálpar kómi *StH.* 96¹⁴. hon vas sōndōþ áþr kyrtellenn kōme aftr 206¹⁸. oc þar með dottor sina. er kēmi steininom til hans *P.* 83¹⁰. at skiott mvndi hann binda hvern varn er cōmi til vigs við hann 183¹⁷. — **Flt. 1.** eptir því sem þu vartt vanr aðr en ver kēmem hingat *B.* 66²⁴. — **Flt. 2.** því at sva var auisat | sem vndir vëri | bani yccarr beggia | ef þ bralla kvēmip *Am.* 12². ef sva vel yrði at þit quemit (= kvæmit) þar a ovart *M.* 68⁴. mæira styrk þyrfti þer aðr en þer cōmit mer a flotta *El.* 63². mætta ek þat allvel sjá, at þér kēmit hart niðr *Ísl.* 2, 65¹. — **Flt. 3.** af bragdi bōþ sendi | at qvēmi brat mágar *Am.* 2². sendi hann þrel sinnu a tiþ nottorþar at segia bōþsmonnom at þeir quemi (= kvæmi) *Leif.* 47²⁰. Hit fyrsta kveld er menn kvæmi til erfis, þá skyldi skenkja upp full mörg *Fsk.*

44¹⁴. áþr þæ keóme til salomons musteres *StH.* 130¹⁸. þaup hann síþan at aller keome til hotþar þeirar 133¹⁸. Þa hafpi Haralldr konvngr heitit honom Mario dottor sína er þeir kómi aptr *M.* 115¹⁴. ef synir hans enir ellri kómi egi til *Jv.* 92²². oc hafðo brotið af brvna aðr en hinir eómi til farandi *P.* 105¹⁴. sva mynde huerr hofþinge sinum byskupe segia, sem þeim kóme slíker luter til efniss *T.* 139¹¹.

Nafnhátt.

En til lands þess, er lindar | láðstafr vegit hafði, | hraustr þá er herr fór vestan, | hygg ek kómu son Tryggva *Hkr.* 170²⁸. *Frð.* 132¹⁰. Heims hygg ek hingat kvámu | höfuðs-menn í stað þenna (snarr tyggi bergr seggjum | sólar) erkistóli *Geisli* 65¹.

Eluttaksorð.

Joan... leit at sa var komenn. er hann þurpte at huivetna *StH.* 137. dominus spurði hváþan hann være þa komenn 97²⁸. Gengr or scala | scatna drottinn | oc heilsar vel | hilmi comnom *Skv.* 1, 54. oc ero nu comner heilsodagar *StH.* 111²⁸. er enn ero eige comner til fullz unaps oc friþar 126²⁸. hann sagði þa comna vera *Leif.* 142²⁸. Nu es comen típ su es þægeleg es guþe *StH.* 111²¹. (hon var) komen fra enom vegsamasta dauid conunge 127¹⁴. Nv erv komnar | til konvngs hvsa *Grott.* 11. at svá komnu öllu *Sturl.* 2, 69¹⁸. Kolbeinn fellr þá til jarðar með viðkomnu hjarta *Bs.* 1, 561¹. þat er fram komet qváp hann er ioél spámaþr sagþe fyrer *StH.* 23²⁶

Nýíslenska.

kem, komi; komum, komum; kom, kæmi; komum, kæmum; kominn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. senn kem eg, sumarið sendur ykkur að boða *JH.* 44. Þú kallar og í kyrran lund | eg kem til þín *ST.* 62⁸. En, svanir, kemst eg þá til yðar, | ef ómurinn vísar mér leið? 21¹⁸. jeg kemst farsællega heim aptur *Tang.* 17¹⁷. — Et. 2. hvar

þu klemur j huerium stad *Vb.* 79^a. þú, elskaða, kemur með andlitið hlýtt *ST.* 90^a. — Et. 3. en sumarið blítt | kemur fagurt og frítt *JH.* 69¹². — Flt. 1. og komum með biertum | Bloma | j blessað lid Himna Fridar *Vb.* 57¹⁷. Vjer komum aldrei til annara en þeirra, sem að fyrra bragði koma til vor *Íð.* 5, 293⁷. — Flt. 2. Þið kvödduð og komið ei framar *ST.* 211¹. — Flt. 3. Tevtónar biðu þann ósigur, að þeir koma eigi við sögur síðan *PM. Ág.* 80¹².

Viðtengingarhátt.

Et. 1. komist jeg það með kröptum slökum *JH.* 5^a. ljá mer hesta þína, svo að eg komist til Ólymps *Il.* 1, 116¹⁰. jafnvel þótt jeg komist nú hjá mannahegningu *Tang.* 80^a. — Et. 2. von er mér engi, | at til vegs þú komir, | því er í hyggju | hefir þinni *OK.* 2, 124^a. Jeg er hræddur um þú komir aldrei, ef jeg gef þjer frest *Þús.* 1, 25^a. at fljótt þú komist | þrúðrar til | Pýlus borgar *OK.* 2, 136^a. svo þu komist að raun um, hve miklu eg em þér völdugri *Il.* 1, 9¹¹. — Et. 3. kome til mijn þijn Næden sterk *Vb.* 58²⁴. — Flt. 1. 'Við skulum ganga ögn hraðara', segir Indriði, 'svo við komustum (= komumst) fram hjá þessum stúlkum' *JT. ÞoS.* 92⁷. — Flt. 3. svo að hann vari þá við, að ekki komi þeir líka í þennan kvalastað *Tang.* 115²².

Bodhátt.

Et. 2. Kom þú þegar kólgur | á köldu ganga hausti *BT.* 69¹⁷. Jesús mælti: Kom þú *Tang.* 107¹². Komdu nær, maður minn! *PP. Sms.* 132²⁰. Kondu, bezta María mín *Blk.* 108²². Enn kondu nú, góði Kristinn *FP.* 20⁷. Kondu inn 21¹⁰. — Flt. 1. Stúlkur snjallar | konur og kallar | komum þá *JT.* 238¹⁴. — Flt. 2. Farið nú í burt og komið aptur eptir þrjá daga *Tang.* 61²². Komið með alikálf og slátrið 114²².

Nafnhátt.

So sem Elding af Austre senn | allt til Vesturs mun koma *Vb.* 67¹². nema þjer takið sinnaskipti og verðið eins og börn, munuð þjer ekki koma í himnaríki *Tang.* 116¹⁴.

Hluttaksorð.

munuð þjer sjá mannsins son sitjandi til hægri handar hins alvalda Guðs og komandi í skjýjum himins *Tang.* 130^{ss}.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Eg kom við þinn kafrijóðan vangann *ST.* 78^e. áðr enn eg komst að því *FP.* 63¹¹. Eg komst þó inn *Ið.* 4, 39¹¹. — **Et. 2.** Vinur kuð hann þui komstu hier *Vb.* 61^{ss}. Karlinna þui kiennest þu | at komstu af Beinum mijn 99^{1s}. að þu komst a Akuren hans 124^{ss}. hvað kom til að þu komst hingað svo seint? *Blk.* 108^e. er þú komst til ríkis *Ið.* 4, 374^{s1}. — **Et. 3.** Skriptena oss hann skyrde frij, | so Skilnings Líos kom Hugen j *Vb.* 31e. riettrar Truar so Raun komst að 62^{1s}. — **Flt. 1.** Við klífruðumst þak af þaki þangaðtil við komum að húsi einu *Þús.* 2, 165¹⁷. Það var dimmt í gestastofunni, þegar við komum þar inn *Ið.* 5, 362¹⁰. við fundum á einum stað klettaskoru, og komumst þar upp *JH.* 255^s. — **Flt. 2.** Þér komuð og gistuð vort fannkrýnda frón *ST.* 298¹⁰. Hvernig komuzt þið á veginn? *FP.* 113^{1s}. — **Flt. 3.** Því næst komu ýmsir ónýtir keisarar og illir *PM. Ág.* 102^{ss}. þeir komu sjer saman um að ganga á vald Rómverja *Ið.* 4, 116^a. Aðrir komust út til Miklagarðs *PM. Ág.* 122^{ss}. (Gyðingar) komust þangað á undan Rómverjum *Ið.* 4, 107^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. hún þóktist vita, hvaðan eg kæmi *Þús.* 2, 174¹⁷. var það ásetningr minn, að gjöra allt til þess, að geta beðið yður að gipta mjer Önnu, þegar jeg kæmi aptur *PP. Sm.* 228^e. *Forn mynd:* Hafða'k þat hugat, | er ek heim kæma, | at fólk allt | mundi fegit verða *OK.* 11, 215^a. — **Et. 2.** so ef þu klæmer strax | Blessun villdir oss biosa *Vb.* 80^s. og lítil vörn hygg eg Trójumönnum verði að því, þó þú kæmir frá Lýkiu *Il.* 1, 127¹⁷. — **Et. 3.** svo niðjum hraustra í huga kæmi, | að örfa hug og efla starf *ST.* 152^e. þegar röðin kæmi að þeim *Ið.* 4, 44^{ss}. vonin um það, að vörnin kæmi að nokkru haldi 111^{ss}. henni þótti vansjeð hún kæmist heim *JH.* 268^{ss}. — **Flt. 1.** Lættu oss nu vm litla Hrijd | letlaast ei þo klæmum síjd | skyllidug Verk að

vinnna *Vb.* 17¹⁷. að vjer fengjum ekki að sjá auglit sitt, nema við kæmum með bróður vorn *Tang.* 24²⁵. — *Flt.* 2. Þjer gerðuð mjer mikla gleði, ef þjer kæmuð mjer í kunningskap við þenna unga mann *Bús.* 2, 132¹². hann hefur tekið það fram, að fylgja yður undir eins til sín, hve nær sem þjer kæmuð *PP. Sm.* 111¹⁰. því hefi eg opt óskað þess, að þið kæmust í kunningskap við hann *PP. NS.* 79²⁰. — *Flt.* 3. a) kæmu: þa mundi hann hafa fullt í fangi, ef að þeir M. T. og hinir piltarnir kæmust að honum, að verjast því, að þeir kæmu honum ekki af fótunum *FP.* 124²⁷. svo að þeir kæmust hjá að verða hungur-morða *Ið.* 4, 115²¹. að Þýzkaland skyldi ábyrgjast, að Rússar kæmust ekki lengra *Sktr.* 87, 105²⁰. — b) kæmi: þó að þau (þ: spakmælin) kæmi ekki ætíð við því, sem upp var lesið úr ritningunni *LLH.* 31²². að tréhestur þessi væri helgaður Áþenu, og mundi hún vernda þá, ef þeir kæmi honum inn í borgina *PM. Ág.* 174. þar sem afburðamenn frá hverri sveit kæmi saman *IGÞS.* 2, 26²⁰. ekki gat hjá því farið, að þau (þ: náttúru-visindin) kæmi læknisfræðinni að haldi *Ið.* 6, 110². að þeir ekki kæmist í samgaungur við útlendar þjóðir *LLH.* 22¹⁰.

Hiuttaksorð.

Af hverju kominn eg er hjer, | eðlaust mun vera kunnugt þjer *GT.* 105¹⁰. Eg kominn er á Hermunds-hól *ST.* 228¹⁰. Ef kominn ertu hýr með hlýrum rjóðum, | hér er glatt á mínum sumarslóðum 245¹¹. Á æskuárum hafði hann komið til Róma-borgar *Ið.* 4, 111²⁵. En með hreysti sinni og hamingju gat hann ... komizt óskaddur til sinna manna 121²⁷.

Krjúpa.

Forníslenska.

krýp, kriúpa; kriúpom, kriúpem; kraup, krypa; krupom, kryp-em; kropenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Krýp ek eigi svá, sveigir | sára linns, í ári | báum últinn Áta | andur, þér til handa *Hkr.* 254b¹² (*ÓH.* 41b²). Krýp

ek til kross, en glæpa | knosut bænd af því losna *Lb.* 301. heldr er svá ek krýp at keldu *GhM.* 1, 4187. — Et. 3. Þar kemr herr, | er heilagur er | konungr sjálfr, | krýpr at gangi *Hkr.* 509b₂₀(*ÓH.* 231a₄). — Flt. 1. Krípvum ver fyr vapna | valteigs brocon eigi | svaðavð hilldr at hialldri | halldorp i bvg scialldar *M.* 118a₆. þa er vér kriúpum til hans með iðran *SE.* 2, 244(*Gr. Afh.* 1491₈). — Flt. 3. at guð leti ser sóma at þiggja þa alla með sinni giætzku er til hans kriupa *Ps.* 531₄. þeim hugskotum ... sem til hans kristni koma ok kriupa *Stj.* 28a. er bæði er milld ok miskunnsöm við alla þá, er til hennar kriupa með réttri trú *Mar.* 132₂₁. krepptir, móðir krjúpa ok skriða | kveinandi at líkama hreinum *Nik.* 627.

Nafnhátt.

mátte hon ægi aðr erlupa þangat *GNH.* 154₂₀(= *ÓHm.* 791₆). þar voro dyrr suo lagar at nærr uard at kriupa inn *Fib.* 2, 3671₂.

Hluttaksorð.

hafa þann son eiginligan getinn, er ... kriupandi lytr oll himnesk, iardnesk ok heluitzk skepna *Mar.* 336₉. tak þumilldliga við oss kriupandum til þinnar virdingar 337₂₂.

Dátfð.

Framsöguhátt.

Et. 8. bæðe kraup hann a hanndum oc a fotom *B.* 104₉. lík þeirri, er [i] húsi Simonis kraup at fótum várs drottins *Bs.* 2, 16₂₂. — Flt. 3. hann var miclo milldare en aðrir hofðingiar aullom þeim er til hans krupu *Al.* 1351₈. þeir einir munkar oc reinlivismenn er krupu i hella *B.* 121₈. en líknaði hvervetna þeim er til hans miskunnar krupu með algerri yfirbót *Bs.* 1, 751₉.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. þo at ec crypa i næzto (= neðsto) smogor hælwitis fylsna *SpR.* 1601₀.

Hluttaksorð.

Þeir höfðu Örm látit undan gánga, en **kropit** þar um hris at nokkurum silfrpenníngum *Fms.* 8, 143⁷. fek hann allnaud-ugliga **kropit** til at hoggua uirgilinn j sundr *Flb.* 2, 389¹¹.

Nýislenska.

krýp, **krjúpi**; **krjúpum**, **krjúpum**; **kraup**, **krypi**; **krupum**, **krypum**; **kropinn**.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. af þui **kryp** eg aumur Þræll | vnder Blessan þjña *Vb.* 89²². **krýp** jeg við þinn kalda barm *KJ.* 89¹⁴. — **Et. 3.** vel skal strjúka vota lokka | vinur þinn, sem hjá þér **krýpur** *JH.* 95⁵. lofgjörðar færir ljúfan brag | lífið og **krýpur** Guðs að fótum *ST.* 3⁵. — **Flt. 3.** Stendur hver með feitu falli, | fram að stólnum **krjúpa** allir *JT.* 313⁵. Og guði kempur **krjúpa** með klökkri hjartans trú *Svh.* 16²⁴.

Boðháttir.

Et. 2. **krjúptu** að fótum friðarboðans *JH.* 102¹⁸. **Krjúptu**, maðkur, á mold *JÓ.* 154¹⁰. við þessa tjaldskör **krjúptu** á knje *GT.* 112²¹.

Nafnháttir.

Hnerra réð þá hafsins mey og hart fram **krjúpa** *JT.* 299¹. að fyrir þér til foldar eg nam **krjúpa** *ST.* 127⁵.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Sem eg þér **kraup**, svo lauzt þú ljóma þeim *ST.* 127¹⁶. — **Et. 3.** Hér **kraup** inn undir | Odysseifr *OK.* 5, 230¹. María **kraup** við kné hans *Blk.* 31¹⁴. María **kraup** titrandi fyrir framan rúmið 81⁵. þar **kraup** Karlamagnús keisari fyrir 1086 árum *Ið.* 4, 414²⁵. — **Flt. 3.** Loks **krupu** þeir í skýli nokkurt *FP.* 106²⁵.

Hluttaksorð.

Vesælingskonan var kropín niður *PP. NS.* 53s. á sömu hell-unni hafa allir rómverskir keisarar kropið eftir hann. *Íð.* 4,414ss.

Kveða.

Forníslenska.

kveþ, kveþa; kveþom, kveþem; kvaþ, kvæþa; kváþom, kóþom, kvóþom, kópom, *vth.* kvæþem; kveþenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Kveðkat ek dul | nema Dyggva hrér | Glitnis gná | at gamni hefir *Hkr.* 15as. Loca ec qveþca | lastastarfom *Lok.* 18s. þic qveþ ec allra qvenna | vergiarnasta vera 17s. hornspano qveþ ec hanom | hlyþa betr en pryþi *M.* 95b. Ætterni mitt | qveþ ec þer ocvnict vera *Fm.* 4s. ec queð þik .xij. *Æquipar Grg.* i. 1, 51s. — Et. 2. Hvi qveþr þv mic svá hermiliga *Mpb.* 54s. — Et. 3. þa kveðr inn forni flandi ser hlioðs *Al.* 155s. Konvngrenn qveðr þingsens *ÓHm.* 95s. Vlfr qveze etla (= ætla) *M.* 66s. en fara kvezt hann mundu með Bölverki *SE.* 1, 220s. — Flt. 1. þui signum vér oss þa er ver qveþom þesse orþ *StH.* 125s. J þui es vér qveþom sva at 196s. — Flt. 2. hátt qveði þer segir hon *Nj.O.* 83s. hátt kveðið jer *Nj.* 54s. — Flt. 3. Himinbiorg ero en atto | enn þar Heimdall | qveþa valda veom *Grm.* 13s. Hafa kveðask lög, nema ljúgi | landherr, búendr verri *Hkr.* 557as. Nu kveðask þeir villia firir hvætvitna *ÓHm.* 65s.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. eþa lengr en sva | lioð eitt qveþac *Grott.* 7s. at ek kveða iafnmíok at qllv *IGL.* 14s. þat vill hann þá segir Hrótr at ek kveða upp fyrri venzla sakir *Nj.* 51s. þikkir svo öllum, þótt ek kveða upp *Gisl.* 10s. — Et. 2. at þv Loca qveþira | lastastarfom *Lok.* 16s. at þv þer Frey qveðir | oleið-astan lifa *Skm.* 19s. nu vill ek at þu kveðer *ÓHm.* 46s. war-azt þu þat at þu qvæðer hværki hu. ne ha *SpR.* 97s. — Flt. 1. þót ver qveþem sva at *StH.* 115s. — Flt. 3. Vera

ma oc sa mali a landi at þeir kveði a sealfir huersu dyrt vera skal *Jb.* 255s.

Boðháttr.

Et. 2. hvars þv bæl kant | qveþþu þer bælvi at *Hm.* 127s. qveþ þv þetta þar i mot *M.* 28s. qveþ nv þat sem þv hefir liopat vm Giffarð 149s. ok kveð þú um nakkvat *Nj.* 44ss. kvettu nú, Þjóðólfr! um deild þeirra *Fms.* 6, 361ss.

Nafnháttr.

Goði scal queða a þingmörc hver ero *Grg.* i. 1, 97s. þa tok herrinn at kveda *Al.* 168ss.

Hluttaksorð.

Þeir riðu um bygðina kveðandi um daginn *Fms.* 11, 376ss.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Kvað ek fyr asom, | qvaþ ek fyr asa sonom *Lok.* 64ss. þa metr þo guþ sem ec quaþ þat til ástar hallds víþ sic *StH.* 119s. hvað þa skal að hafa kvað ek *IGL.* 15s. — **Et. 2.** slices dōmi qvaðattv | siþan mundo | meyo verþa | nema mer einni *Og.* 12s. þv qvatt hann vera nēr allra manna uenstan *Fs. Suð.* 51s. nú kvattu þat upp, at ek er ráðinn til at ganga héðan aldri *Grett.* 168ss. — **Et. 3.** oc qvaþ hann þurfa mioc til fylgþar þeira manna er riddarar voro goþir *M.* 147ss. i drapo þærri er hann kvað um Knut konong *ÓHm.* 59ss. qvatse hon hafa litellētes sins at þui mest notet *StH.* 7ss. qvatse eige komenn til þess i helm þenna 9ss. hann qvatse hafa farit of allan heim 957. Elldiarun qvaze loginn þvi *M.* 1497. oc qvaz vera kyniapr af Vallandi 147ss. — **Flt. 1.** Ecki er sia visa vel gor er apr qvopom ver *M.* 118s. — **Flt. 2.** en á tíma qvaður (= kváðuð) þer æigi *SpR.* 60s. — **Flt. 3.** a) kváþo: at sikling | með Svivm kváðo | iotzka menn | inni brenna *Frb.* 22bss. felagar hans eváðo honum þat fyri ecci coma *GNH.* 160ss. — b) kvóþo, kvóþo: Gyþingar kvóþo hann gera slict af diofols krapti *StH.* 169ss. qvápōse sētla þa scyllði hann eórit hafa gollit 151ss. oc qvóþo hann þá myndo scilla

mega *ÓHm.* 95¹². Savngs (*les.*: Sogns) quopv gram gengin (*les.*: gegnan) *M.* 79²². ok kvóðu vera nökkvoru traustara en líkindi þætti á *SE.* 1, 110¹². ok kvóðu hann verðan ills dauða 136². en allir kvóðust vilja 220². kvóðust hafa með sér vist ærna 352¹². — c) kóþo: Enn þic síða kóþo | Sámseylo í *Lok.* 24¹. þeir kóþoz koma myndv *Jv.* 93². þeir kóðuz þess búnir *Örv.* 51¹². kóðuz vilja honum til handa ganga 55¹².

Viðtengingarháttir.

Et. 8. oc er sagt at þa qveþi (= kvæþe) hann viso þessa *M.* 51²². at illa myndi hlypa þeim er vpp qveþi dominn þann er honom lícaði eigi 183². Hafði sér við særi, | slíks var ván at hánun, | auðs en upp um kvæði | Eiríkr í hug meira *Hkr.* 170²². naliga sæm hann qvæði swa at orði *SpR.* 126²⁷. — **Flt. 8.** er luprar qveþi við *ÓH.* 215¹². Þá er sagt, at þær kvæði ljóð þau, er kallat er Gróttasaungr *SE.* 1, 376¹².

Hluttaksorð.

ef hann (o: stafrinn) verðr í nef kveðinn *IGL.* 4²¹. góð laun kveðins óðar *Fms.* 4, 13²². Hróðr vann hringastríðis | harm framkveðinn ramman 13²². setc pvnct fyr ofan þa er í nef eru kveðner *IGL.* 5¹. ok eru þeir (o: flokkarnir) þó enn margir úkveðnir *Fms.* 6, 391²². því at osviþr maþr | lettr opt qveþin | verri orþ, enn viti *Sd.* 24². Nv ero Hava mál qveðin *Hm.* 164¹. mikít er at Kjartani kveðlt ok kyni hans *Ld.*² 162¹². þenna lyt cann ec þo sizt at scynia er kveþit er *M.* 149². *Hluttaksorðið ákveðinn er haft sem lýsingarorð.* a) = tiltekinn: at ákveðinni stefnu *Ld.*² 82¹². Ef Eiríkr hefði gefit Önundi tréfót með ákveðnum orðum rekann *Grett.* 18²⁰. — b) = meidandi: ok lát eigi ákveðin orð í vera *BH.* 57². nu skulum vit snua þeim visum sem mest eru akuedin ord í kuædinu *Fwb.* 3, 241²⁷.

Nýislenska.

kveð, kveði; kveðum, kveðum; kvað, kvæði; kváðum, kvæðum; kveðinn.

Náttíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. kveð eg yðr, unga | austmenn samhuga *JH.* 145^{1s}.
 Kossi föstum kveð eg þig 217^s. En jeg kveð sæla Sjálands
 strönd *ST.* 307. Sofnar margur sætt á grund, | sem eg kveð
 í blund 106^s. — Et. 2. Mjök eptir efnum | um þú kveðr | þau
 er Akkverjar | örlög drýgðu *OK.* 8, 231^s. Kveður þú ljóð um
 hali horfna *KJ.* 301^s. er strengja kveður þú með rómi *ST.*
 305^s. — Et. 3. (hún) kveður mig veita Trójumönnum lið í
 orustunni *II.* 1, 231. Kveður nú ógndimma | undurstrauma |
 horfinna daga | hjarta deyjandi *KJ.* 107^{1s}. og í runnum fugla-
 fjöld | fögrum kveður hljóðm. *ST.* 77^s. — Flt. 2. og sem við
 fjörur fósturjarðar | felgðir boðandi kveðlð ljóð *BT.* 116^{1s}. —
 Flt. 3. og kveða vissan | veittan honum | æfi fegurstan | aptan-
 roða *BT.* 127^s. Heim kveða aptr | með heilu kominn | fræg-
 an Peantsson *OK.* 3, 88^s. Tveir kveða svanir við rósfagra
 rönd | raddhljóðum snjölum og löngum *ST.* 218^{1s}.

Viðtengingarhátttr.

Et. 2. vil eg þu Aman kueder þar a *Vb.* 158^{1s}. Hér að
 kveðir kvæðin þín | kalla' eg heimsku tóma *JT.* 219^s.

Boðhátttr.

Et. 2. og kveð þar fyrir gumum í gróandi dal | við gull-
 skæra hörpunnar strengi *ST.* 165^s. og með þinni engilröddu |
 æskuvini kveddu ljóð *JT.* 210^{1s}. — Flt. 1. verum röskvir í
 dag | kveðum víkingalag *JH.* 70^s.

Nafnhátttr.

hörpu nam hreifa | hátt nam kveða *OK.* 8, 236^s.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. Þegar jeg þannig kvað | þrengra mjer varð um háls
BT. 66^{1s}. Þú blessaði dalur, á bjargi jeg kvað, | guðs blif-
 geislar yfir þig streymi *ST.* 97^{1s}. — Et. 2. margopt þú á morgni
 fögrum | mansöng kvaðst í fyrri tíð *JT.* 210^{1s}. Opt kvaðstu

áður | óskarómi | helmfýsnarljóðin | hugum þekku *JH.* 120a.
f aftrbeygilegri merkingu (dixisti te): þú kvaðst alein hafa
 komið Kronussyni úr óhaglegu vandræði *IL.* 1, 17^{ss}. Kvaðst
 þú ei trúa, að kalda | jeg kyssa þig vildi *BT.* 687. — *Et.* 3.
 Nei kuad hann þuert uid þui *Vb.* 3^{ss}. kvað hann menn eigi
 skyldu kaupa frelsi Rómaborgar með gulli *PM. Ag.* 61s. Elias
 ei kuadst villia | eda Spæmann sa annar *Vb.* 417.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. þeir vildu sjá og kynna sér samstjórnarlögin áður
 en þeir ákvæðu stätt og stöðugt breytingu grundvallarlag-
 anna *Sktr.* 55, 121s.

Hiuttaksorð.

æðri sýsla og háleitari er Aresi ætluð í hinum hómerska
 lofsöng, er til hans er kveðinn *Stoll.* 68¹¹. Eíns og rímur (á
 Íslandi) eru kveðnar og hafa verið kveðnar allt að þessu *JH.*
 308^{15.16}.

Kvíða.

*Þetta sagnorð er veikt í forníslensku (kviði, kvidda, kviðit).
 í nýíslensku er það veikt í nútíð, en sterkt í þáttíð.*

Nýíslenska.

kviði, kviði; kviðum, kviðum; kveið, kviði; kviðum, kviðum;
 kviðið.

Nútíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Eg kvíði hinu sama þín vegna, sem þú kvíðir mín
 vegna *Þús.* 2, 240¹⁷. Með æskunnar hita fyrst elskarðu mig, |
 eg aldri ei kvíði nje dauða *ÓS.* 48s. — *Et.* 2. þú kvíðir
Þús. 2, 240¹⁸. Þú kemur! því velkomið vertu mjer, ár; | því,
 von mín, þú kvíðir ei hörmum *ÓS.* 19¹⁷.

Viðtengingarháttir

Et. 3. þó að linur limsku-fleinn | læðist að þjer, enginn kvíði
GT. 97¹⁸.

Boðháttr.

Et. 2. Kvíð ei að deyja frá dauða | og dag sjá kvöld-
lausan *BT.* 62¹⁰. Kvíð-attu, fóstura, förum þelma *OK.* 2, 166s.
Kvíddu því ekki, móðir *Pús.* 1, 934. Kvíð þú nú engu 106¹⁸.
—Flt. 1. Áfram bræður, engu kvíðum, | ótrauðir til sigurs
stríðum *Íð.* 6, 23²².

Nafnháttr.

Elskan mín, þú ekkert sinn | af því þarft að kvíða *BT.*
213¹⁷. Þeir sem hann rjetti hjálparhönd | hugsjúkir þurftu ekki
kvíða *GT.* 1014. Þá mundirðu ekki vera að kvíða svona ófyr-
irsynju *Pús.* 1, 937.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. eg hverki qveid fyrir neinu, nema sóttum, né *HF.*
Kv. 1, 53s. — Et. 3. Hreppstjóri kveið miður fyrir staupinu
Fjöl. 4, 3, 55²². Að sönnu þótti Vilhjálmi vænt um þetta, en
hann kveið þó fyrir *PP. Sm.* 237¹⁰. Hann kveið skelfing
fyrir göngunni *GP. ÞS.* 53¹⁵. — Flt. 3. menn kvíðu henni
(o: bólunni) meira *Íð.* 6, 108²².

Viðtengingarháttr.

Flt. 1. Ef vjer kvíðum ekki dauða, | endir hver sjer gjörði
nauða, | fyr en enti skipað skelð *BT.* 66s.

Hluttaksorð.

hafi hann kvíðið fyrir því, að sjá soldán *Pús.* 1, 24²¹. Ég
hefi aldrei kvíðið fyrir því *Íð.* 1, 140²⁶.

Láta.

Forníslenska.

læt, láta; lötom, látem; lét, léta; létom, létem; látenn.

Nútið.

Framsöguháttr.

Et. 1. a) *hin frumlega mynd með persónumerkinu m, lötom:*

Látum langra nóta | lögsóta verfótum | at spáþernum sporna
| sporðfjöðruðum norðan *Hkr.* 123a₂₅. latom *Frb.* 95a₂₅. —
b) *hin persónumerkislausu hljóðorpna mynd*: Lækka (= lætka)
ek Lundar ekkjur | læbaugs at því hlæja, | skjótum elk fyrir
útan | ey, né danskar meyjar *Hkr.* 428a₂₅. *ÓH.* 171a₂₅. ycr
læt ec þat gyll | um gefit verða *Völ.* 22s. Læt ek á hringa
hreyti, | hörgerör! tekit verða *Grett.* 241s. oss en ec lèt þessa |
opryði mer hlyða *M.* 188a₁₁. ærnar ero sakir til við Egil,
huat sem ek læt gera við hann *Eg.* 224s. *Afturbeygileg merk-*
ing lótomk = lótom mik (*dico me*): ef ec lótomme hann eige
kunna. þa em ec lygenn *St.H.* 86s₇. látome því valda, | er líþr
þína efi *Am.* 91s. — Et. 2. Nu lætr þu domine fara þræl
þinn i friði *St.H.* 831s. þu lætr enge mono deya eilíflega 86s₂. hvern
lætr þu þic vera nu 86s₄. ef þu lætr hann kenna qvala nacqvát
97s₂. — Et. 3. (hann) lætr oss vita víþ hveriom verkom ver
scolom sia *St.H.* 76s₁₀. þess es sól sína lætr skína íafnt á rang-
láta sem á réttláta 118s. engom má i hug coma at áetla
slíca sélo sem guþ lætr þa menn hafa er hans boþorþ fylla
142s₇. er hann lætzk vera i þingi með *Grg.* i. 1, 421s. ef hann
lætzk eða kemr aptr et sama sumar 131s. — Flt. 1. ef vér
lótom skína trú líos i hiortom órom *St.H.* 26s₂. Dómadags ógn
lótom ver oss alldrege ór hug ganga 85s₂. ver lótom oss eige
sóma fyr ofstopa órom at þola rettan laga dóm af sþrom 67s₂.
ef ver lótom henne (þ: fostonne) fylgia miscunnseme víþ þurfa-
menn 1061s. ef vér lótom hearta óro enge fægnorþ at epter-
meleno vera 119s₂. ver hirðum eigi at hverium tima er ver latom
vart líf *B.* 12s. — Flt. 2. fröcnliga latíþ | fát hygg ec yþr
siazc *HHv.* 12s. þér latíð honum huetuetna hlýða *Eg.* 501s. ef
þit latíð þessa i brot komaz *El.* 42s. oc alt þat annat er þer
latíð smíða *Þ.* 731s. ækki late þer yðvart mal firir oss 42s₂.
— Flt. 3. Undr láta þat ýtar | elgi smátt er máttit | skæ-
njörðungum skorðu | skýlauss röðull hlýja *Hkr.* 491a₂₀. *ÓH.*
218a₇. láta sem guþ virði þeir en þó meta þeir sinn villia
framast *St.H.* 58s₂. of þa er eige láta at þui leiþasc er hann
teýger 1661s.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. oc láta ec eige racna trú ne óst við hann *St.H.*
98s₂. Verðe þat eige segir hann at ec lata drepa þa menn er
mer hafa gorz handgengnir *Al.* 27s₂. en vm hitt em ec ræddr.

at ec lata þec *P.* 130⁴. af minu sverði skalltu þola morg hogg oc stor. aðr en ec lata þat 201⁵. Hvat villtu til vinna at ec late þic liva *ÓHm.* 17²². — Et. 2. vil ec attv latir þer þat vel lika *Jv.* 69¹⁹. vil ek, at þú láter mik með fara, sem mér likar *Eg.* 304¹⁷. þess bið ek, at þú látir eigi gipta konu frá mér *Gl.* 14⁴⁸. Kann vera ef þv vill nv eigi lata hestinn at þv latir þo síðarr meirr *P.* 123²¹. at hans ferð latir þu bua annars vegar en oðrum monnum er tit 249². — Et. 3. hvárt hann láti racna nacqvát eða réna tru eða víufengi víþ mic *StH.* 95²⁰. þót guþ láti þá í næcqverri freistni verða 96²⁴. ver bið-íom þess at domíus láte várar radder samtengíasc víþ þeirra radder 124²⁹. gvð lati þer nv vel faraz *P.* 108⁴. biðia nv at Víðga lati vera kyrt 156²¹. kann oc þat vera at hann lati oss þess allz við níóta 185¹⁵. — Flt. 1. nema vér latem fæstonne fylgia góþverc ænnor *StH.* 106¹⁰. Vér þurfom at vér látém í meín oss 114²⁰. Vil ek helldr, at vit látím þetta mál niðr falla *Eg.* 249¹⁸. en látím eigi þá Tungu-Ödd ok Einar etja saman sonum ockrum sem kapalhestum 304¹¹. Nv er þat mitt rað at ver latím standa kastala þenna *P.* 104²⁰. Aðr en ver latím vart líf. þa skalltu oss dyrt kaupa 251²¹. — Flt. 2. fir íesvm christvm er a þríþia dege reis vp af dæþa. at ér látít læsan þegar nv simonem *Mþb.* 86²². biðr ek yðr þæss, bræðr miner, at þit latið hann æige fa fyríkomet yckro sonnu siðlæte T. 225². — Flt. 3. oc þeir fyrilæte scurþguþ *StH.* 71¹⁰. at menn firiláti scvrþgöþ *Mþb.* 125¹⁷. ok vitum huarir þar lati vndan oðrum *Finnb.* 87²⁵. biðr nv at þeir lati Vilcinamenn sia hvat hans kappar mego *P.* 148².

Boðháttr.

Et. 2. lát mic sva buasc víþ andlæte míno *StH.* 194²⁰. lát oss nólgaśc ríke þitt 200¹⁴. lát oc lícama várn eige hverfa til illífes 200¹⁶. Láttu eige verða algörva reiþe þína 192⁵. — Flt. 1. lótom þo enn í hótóm fleira en ver megem *StH.* 87²². Lótom fylgia skriptargongonne góþ verc 107¹⁹. lótom eige víþsmíor synþogs manz várt hófoþ smýria 119²². Látum þá skeika at skopuðu *Eg.* 63¹². látum þá vita, hvat títt er 143²⁵. Látum þá hafa annat heðan í frá til févaxtar sér 304¹¹. látum geisa gammínn *Nj.* 88¹⁹⁵. — Flt. 2. Lateþ ér eige yþr leítt at biþia *StH.* 53²². lateþ yþr myclo þyckia varða 53²².

látelþ er þessa út ganga es mér fylgia 170^{ss}. látið þér eigi stórliga yfir yör *SE.* 1, 150⁷.

Nafnhátt.

Þa muno þeir láta sér sóma at vera arnendr órer a dómsdege við guð *StH.* 45⁷⁷. ver scolom heldr láta líf vart fyr guðs sacar en hafna honom 85¹⁹. at hann scyllði þrc gæra oc híálpa sva við þui ællo er guð villði lífa láta 156²⁴. þa á bondenn cost at láta virða alla leigona saman *Grg.* i 1, 135⁷.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. En ec lét þá eige ná enn at sýna þér reiþe sína *Mpb.* 92²⁷. letk sem ec monda havggva hann *M.* 191¹¹. ec lét hann leggja í steinþró mína *StH.* 201¹⁶. Ek liet yör leiðaz af Egiptalandi *Stj.* 389⁸⁰. Rata munn | letome rýms vm fá *Hm.* 106². letome er hér annaðhvort = létom mik (mik = mér), eg lét *Rata munn fá mér rýms, eða* = létom ek = létk, ek lét, eg lét *Rata munn fá rýms, útvega rúm.* — **Et. 2.** a) lézt, létz, léz: þv lezt leysa menn or flotrom *M.* 45¹⁹. Vig letz Vinða mygir | virþom kvnn of vnnin 102²²⁶. sem þu máter sciotast lezt þu læust sannende *GNH.* 191¹¹. Engan léz tu eptir þec 192^{ss}. þu lezt mer enn mære | mærkr franaluns vaner *ÓHm.* 44²⁴. Eigi þicki mer þu safna liði, sem þu lezt *Fs.* *Suð.* 27¹⁹. þu lezt broþur minn firirlata guð *Ps.* 764¹⁶. þo at hann se nu daudr, sem þu lezt verða mann *Mar.* 979⁴. *Aftrbeygileg merking:* ef þv lezc vera guð *Mpb.* 83²⁰. — b) létt: hvi léttn at eggíast *Fas.* 3, 160²². *Norr. Skr.* 120¹¹. er þú létt mik ráða, er miklu var úvænligar stefnt *Grett.* 206⁹. — **Et. 3.** Lét hann oc fórner fyr sér *StH.* 55⁸. a þessom dege lét várr dróttenn iohan baptista skíra sik í iordon 60²⁵. drottenn várr lét ser sóma at sitia rangan dóm ovinom sínom 67²⁶. Hacon Noregs konungr leet snara þa bok upp i norönu *Stj.* 2⁶. i þeim liet hann lífa nockora ett 373²². Hacon konungr staðfeste sua oc leit i bok setla *Js.* 14¹². (skal hann) niota vatta sinna, at hann leit at logom laust 119¹². Jngialldr konvngur let þva veizlu mikla *Frð.* 25¹². *Þolmynd:* hann létse þat etla *StH.* 104¹⁷. hann létze eigi

mega svá langa leið ganga *ÓHm.* 95^a. (hann) lezt ægi villia senda sína dottur í okunnigt land *Þ.* 158^a. (hann) lez mundu gera allt þat er hann villdi 249¹⁰. — Flt. 1. at þa er eisa letom | undan sceiðr at sundi *ÓH.* 55a². Sniallz letom scip scolla | scioldungs við ey tioldut 55b². Þa lietvm ver oc nytt vin í nyia berla *Stj.* 367¹⁸. — Flt. 2. Lengi scolop niota | landa oc þegna | at þer frœcnan gram | falla letop *Br. af Skv.* 10^a. Eigi letvþ iofra bagi | yþro nafni mannkyn hafna *M.* 32¹. í fyrra orðe letur þer þat fylgia *SpR.* 56¹⁹ — Flt. 3. þeir kuro ser illvirkia oc léto þann undan ganga *StH.* 70^a. þa feótslo er biscopar léto henne feóra epter síþnom 131¹⁹. J þessi snerrv lietu Gyðingar engan mann *Stj.* 365²¹. oc með óllv ecki lietv þeir eptir af Jsraels folki 389²². en þesser letose comner or iervsaleem *Mþb.* 89²⁰. þeir menn. es comner letose vera or iervsaleem. 89²⁵.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. at hvarki lez | hæfnom deila | gvlr ne iarþir, | nema ec gefaz letac *Skv.* 3, 36^a. þat villda ek at þu letir Aðaluarð fara til mín, oc leta ek quelia hann *Fs. Suð.* 20ª heldr en ek leta yðra tign sua miok lægeazt *B.* 102^a. þat mun vist sagt. ef ec fell firir risanum af þessi soc. at vist leta ec mitt lif snaplega *Þ.* 97¹⁸. — Et. 2. villdu vér þess biðja, konungr, at þú mintiz þess, er frændr þínir hafa vel til þín gort, en létir hann eigi gjallda þess, er faðer hans gerði *Eg.* 115⁷. væri þat nú mitt ráð, vinr, at þú létir af ferðum *Ld.*³ 216^a. at þu letir Aðaluarð fara *Fs. Suð.* 20^a. — Et. 3. Sa er fêrer vín óblandet er sem eige trve þui at dominus léte pinasc fyr þær sakar at hann villde monnom hiálpa *StH.* 124²². ef hann léte ser sóma at heyra heit þeira 128¹⁰. at hann léti sér soma at hialpa monnom *Mþb.* 82¹². at fra osavrgapre meyio léte berasc Gvp 128^a. aðr en guð lete berasc í þenna hæim *GNH.* 61¹⁵. aðr en drotten vár lete berasc í þenna hæim 61¹⁵. — Flt. 2. fir heilso yþra sendi Gvp mic hingat. at ér firletit villo scvrbgoþa *Mþb.* 112^a. þess villda ek biðia yðr. herra. at þer letið Ragnhilldi frændkonu yðra her hia yðr vera *Finnb.* 38¹⁷. En ek vilda konungr. at þer letit gera mer smiðiohvs *Þ.* 75¹⁸. at þer letir æghi leiðazt yðr þo at yðr þœtti spurning min bærnslæg værða *SpR.* 133²⁰. — Flt. 3. nema þeir leti

hann fara navögan með sér *Nj.O.* 114s. sem mylnvhiolen leti
sva. slag slag oc drep drep *P.* 131¹¹.

Hluttaksorð.

(hann) hitti þar Þórólf bróður sinn látinn *Eg.* 174s. for hann
þa með konunge. oc var vel látinn af hverium manni *Str.* 44²⁶.
ef hann es fyrlátenn af gope í freistnenne *St.H.* 199¹⁰. Sia
hin sama cristne es sa saúpr es gópr hirper leitape a iorpo at
epterlótnom nio tegom oc nio saupom engla lips a himne 183³⁸.
Þa voro læsir latnir með honom margir herleid(d)ir menn
Leif. 121³⁶. Stýra menn hestom þangat es villia með beislom
þeim es í munn þeim ero láten *St.H.* 210²⁴. þar hafpe hann kirkio
gera látet 176¹⁶. druknun Þorsteins surts ok þeirra manna er
þar höfdu látist *Ld.* 587. (látizk *Ld.*^s 50²⁴).

Nýfíslenska.

læt, láti; látum, látum; lét, léti; létum, létum; látinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. þó læt eg það allt óátalið *FP.* 49²². jeg læt vatns-
fíð koma yfir jörðina *Tang.* 7³¹. Þig sigurs kvaddan ljóði
læt eg *ST.* 273⁶. læzt eg í því eg sigri hrósa *JH.* 240¹⁷.
— **Et. 2.** ef þú lætur fimm hundruð eydda staði fylgja brúð-
inni í heimanmund *Þús.* 1, 86¹¹. alltaf læturðu ástina ráða
85¹⁴. Hljómsæta róminn þá heyra þú lætur, | hjarta mitt
glæðnar og lyptist á flug *ST.* 35¹⁰. — **Et. 3.** áður hann læt-
ur lífið fyrir ofstopa sinn *Il.* 1, 10⁶. hjá vatnsstraumum leyn-
ist og lætur | langaða fætur *ST.* 109¹⁰. — **Flt. 1.** ef við
látum hinn skaðlega Ares hamast *Il.* 1, 130¹⁴. Hest látum
hvatan rasta | hælum sparka ófælinn *JT.* 93⁶. — **Flt. 3.** Iesu
fylgja fuser | Fiske bat epter læta *Vb.* 48¹³.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. En verið ekki þau börn, að halda, að jeg láti spilla
milli okkar *Þús.* 1, 52¹. þú getur ekki sætlast til, að jeg láti
meira eptir þjer 76³⁸. — **Et. 2.** Látir þú mig lífi ná og lim-
um halda. | það mun gæfu þinni valda *JT.* 293¹⁸. — **Flt. 1.**

ein er Boot að vier lætum | alldrei Truna stalldra *Vb.* 22s. þú
 bid eg af Hiarta hreinu | Hirda og Brædur minna | i Nafni
 Drottins nu, | að uerðum aller a einu | og alldrei lætum duijna
 | að kalla af klarre Tru 86ss. þörfín því öll er á, | vegina fjalla
 vjer að ryðja lætum *BT.* 141is. vjer verðum vel að gæta vor,
 að vjer eigi á svo hátíðlegri stundu, sem þessi er, lætum hugi
 vora stjórnast af mannlegum vitnisburðum einum *Id.* 4, 34is.
 — *Flt.* 3. en láti guðirnir það alt að engu verða *Il.* 1, 94is.
 þó þeir láti, sem þeir sje við saurlífs hneyxlin miður brugð-
 nir enn aðrar þjóðir *Skr.* 87, 51ss.

Boðháttr.

Et. 2. Ger þú guðnum það til sæmdar, að þú lát lausa
 meyna *Il.* 1, 6ss. Nú ef þú vilt, að eg gangi aptur í
 orustu og berjist, þá lát aðra Trójumenn og alla Akkea setjast
 64s. láttu í skaut þeirra farsældir falla | fleiri, en biðjandi
 nefna eg kann *JT.* 120is. Láttu á mig augun þín ástriku
 skína *ST.* 35s. Þú, nytsemd! láttu fegurð í frið 54io. —
Flt. 1. Lætum því, vinir, vinið andann hressa *JH.* 43i. lát-
 um okkur einnig sýna af okkur hamslausa hreysti *Il.* 1, 96ss.
 Lætum okkur nú hörfa aptur 111ss. lætum okkur einnig leggja
 fram ofuraf okkar 130is. — *Flt.* 2. En látið mér lausa dótt-
 ur mína *Il.* 1, 2s. látið okkur Menelás ... ganga fram 64s.
 Látið af, vinir! | látið einan mik | harmslög harðri | háðan
 vera *OK.* 2, 33i.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Hana grunar eitthvað, hugsaði jeg með sjálfum mjer,
 en ljét samt ekki á mjer bera *JH.* 260ss. líkam stírdan lét eg
 falla | lauka móður græna á *JT.* 137is. ljét jeg hilding | til
 heljar stíga *KJ.* 108is. — *Et.* 2. Hest það allt Son þinn ljíða |
 sem liggja atte a mjer *Vb.* 29io. þú hlest mig Elsku besta |
 Sonarins samt og þinna | sennelega vel kienna 39ss. Rlettar
 Dyr hlestu leida | lifande Iesu mig 40s. ljósið jörð enn á | orðs-
 ins ljeztu kveykja *BT.* 32is. léztu þig ei af launum ginna |
 ljúfa aðstoð að veita mér *JT.* 175is. — *Et.* 3. því skipið kom
 og ljét í land *GT.* 120io. Hver hefur hærri hjeraðsbrest |

heyrdan, en þegar Skúll ljezt? 133¹⁵. Bramante tókst, áður en hann ljezt 1514, að ljúka við allar fjórar súlurnar *Ið.* 4, 409¹⁵. — Flt. 1. Við bræður vissum ekki, hvað við áttum að hugsa um sögu prestsins, en ljetum samt að orðum hans *JH.* 279⁵. en hljóp á skip | helmíngur annarr, | ok í haf létum *OK.* 3, 72⁵. ljetum við í haf *Þús.* 1, 36²⁴. — Flt. 2. Dýpsta þjer slóguð sár í sárið, | þá sjera Gísli Brynjúlfsson | hreppa þjer ljetuð heljar fárið *BT.* 117¹. þjer ljetuð flytja hingað svo marga fjemæta hluti *Þús.* 2, 159⁵⁵. — Flt. 3. svo kunnu Gyðingar illa myrkrinu, at þeir létu sér það mestu skipta, að flæma það á burt *LLH.* 52¹⁰. létu svo skínandi skeið | skunda til settjardar heim *JT.* 16⁷. Gullhörpu hljómar, engla yndis-hljóð | að eyrum streymdu' og hjörtum vaggjað létu *ST.* 127²¹. ef lofðar lifði, | þeir er létust þá *OK.* 4, 41⁵. Létust þar allir | liðar þeirra 5, 50⁵. Létust allir þar | liðar mínir 7, 121¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Ef eg nú ljeti eptir ákafri ósk föður míns *Þús.* 2, 181⁵⁵. ef eg hlýddi á ykkur, þá ljeti eg mjer líklega loksins segjast af þvaðri ykkar 3, 69⁵⁵. svo að eigi mælti jeg hræsnismál eða ljeti upp skoðun, sem *Ið.* 5, 349⁵⁵. Ó, að jeg ljeti með þjer líf *KJ.* 125⁴. — Et. 2. Það væri betur þú ljetir þjer segjast af því, sem jeg nýlega sagði þjer *Þús.* 1, 85¹⁵. — Et. 3. Og svo er mjer frá skýrt, að lýður þess lands | það ljeti, sem til var, á pyttluna hans *JH.* 85¹⁵. og fá svo ekkert í ómakslaun, nema, þegar bezt ljeti, afgamla öxi eða ryðgað sverð 274⁵. heldur (mundi lýðurinn) beita valdi við hann, ef hann létli ekki undan *Ið.* 4, 115⁵. — Flt. 1. mætti þá svo fara, að vér létum Priami og Trójumönnum eptir óskina sína *Il.* 1, 87⁴. Mundi ekki bezt, að við létum Trójumenn og Akkea berjast eina sér 103¹¹. Hvað sýnist ykkur nú um það, að við létum það nú eftir þeim að lofa þeim að ná saman *Ið.* 1, 139¹. — Flt. 2. og vildi jeg þið ljetuð nú að orðum mínum *JH.* 278⁵⁵. þjer gerðuð vel, ef þjer ljetuð mig fara *Þús.* 2, 86⁵⁰. — Flt. 3. a) *hin nýja mynd* létu: urðu þeir kóngssonur og gimsteinakaupmaður mjög hræddir, þó þeir ekki ljetu á bera *Þús.* 2, 163⁵⁵. enginn vegur var til að nálgast þetta hvorttveggja, nema þeir létu umskerast *FP.* 98¹⁷. — b) *hin*

forna mynd léti: það væri orðið sannreynt, að ... menn léti konu og börn svelta helma *Ið.* 3. 83^{so}.

Hluttaksorð.

Og slíkum reyni lík mér leizt | hins látna vinar æfi *ST.* 281^s. Gefist þér gæfa | göfgra feta | fótspor látinna feðra þinna *JT.* 213⁷. heldur því kusu þeir hel en hjara að látinni sæmd 15^{ss}. og voru fósturnar látnar tyggja hann (þ: matinn) í þau framan af *Ið.* 4, 383^{so}. þau voru látin alast upp á almenningss kostnað 384^{ss}. Nú liggja hér hans látin bein *ST.* 296^s.

Leika.

Forníslenska.

leik, leika; leikom, leikem; lék, léka; lékom, lékem; leikenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. a) *Hin forna tvíkvæða mynd með persónumerkinu m: leikom sárt við bleikan* *Eg.* v. 39^s(237^{so}). *Áðr hefir þessi orðmynd verið skilin sem 1. persóna fleirtölu í boðhætti: ludamus acerbe cum Pallido, Egils saga, Havnæs 1809, bls. 491. En Finnur Jónsson sýnist skoða hana sem eintölu, þvtað hann hefir eintölu í þýðingu sinni: Jeg vil behandle den blege mand, så at han kan føle det* *Eg.* 393^s. — b) *persónumerkislaus mynd: leik ek við hal bleikan* *Eg.* v. 38^s(237^s). — *Et.* 2. svá at eins leikr þú við flesta vára vini, at mér er engi fýst á at finna þik *Fms.* 2, 181^s. er þú leikr þér nú at glæpum þínum *Sturl.* 1, 68^{ss}. — *Et.* 3. leikr hár hiti | við himin sjálfan *Vsp.* 57⁷. Hár leikr eldr yfir (of?) órum | (er bál mikit) skála *Gisl.* 89^s. Læypr hann a braut oc læikr ser *ÓHm.* 51^s. Oc sva sem hann slo harpvna. þa leifer hans biorn oc hoppar þar eptir *P.* 151¹. *Flt.* 3. Leika Míms synir, | en mjötuðr kyndisk *Vsp.* 46¹. Sua leika þeir med allar borgir *Gyð.* 20^s. nu taka þeir hann hondum ok beysta ok læika allz konar illa *Flb.* 2, 384^{ss}. ef þeir leikaz lengr víðr *ÍÆ.* 1, 22^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. eiga þín æll, | er her inni er, | lelei yfir logi *Lok.* 65s. ræki ek lítt þó at leiki | litvöndr Heðins fitjar | (oss var áðr of markaðr | aldr) við rauða skjaldu *Ísl.* 1, 162¹⁹. hinn er annarr kostur, segir hann, at leggja á allan hug, at þér komizt utan með lausafé yðvart, en þá leikist um lönd sem auðit er *Eb.* 34²⁸. — Flt. 1. þa er sa costur at vit læikim vapnom oc bærimk *ÓHm.* 34⁸⁴. þá má vera at vér leikim þá en(n) nockut í mót *Ld.* 346¹⁶. *Ld.*² 232²². ok er þat næst, at vit sjálfir leikumst (= leikimst) við *Grett.* 99¹⁰. — Flt. 3. oc víþ þat íþ þríþia, | at þíofar ne leiki *Hm.* 131¹⁰.

Boðháttir.

Flt. 2. misgorit helldr ok leikit með þeim huat er ydr líkar *Stj.* 121¹⁷.

Nafnháttir.

ef ec se tvnriþor | leica lopti at *Hm.* 155s. enn þar ællscolo | geirom leica goð *Fm.* 15s. Vit skulum nú leika fyrst *Hkr.* 695s. ok þótti nú opt á leikast í viðskiptum þeirra *Grettis* *Grett.* 177s. at þat mætti þá vel leikast at vinda segl á orminum *Fms.* 2, 326²⁸. brjótumst vér svá burt úr húsinu, ef þat má leikast *Fas.* 1, 88²².

Hluttaksorð.

eigi fór hann leikandi *Hms.* 1, 71s. sa hann einn smasvein leikanda við sínar hendr *Mar.* 809s. þeir steypþo golli leifanda nýtekno ór affi í munn honom *St.H.* 151²².

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. a) forn mynd tvíkvæð með persónumerkinu m.: þvíat lausikjar lékum | lýngs er vorum ýngri | álnar gims á ymsum | andnesjum því landi *Ísl.* 2, 245¹¹. Myndin lékum hefir hér áðr verið tekin sem fleirtala. — b) hin persónumerkislaus mynd: tveim skjöldum lék ek (á líklega að vera lékk) aldri *Hkr.* 112ba. læc ec víþ ena línhvito *Hárð.* 30s. lek ek suo vit

þann at ek braut hond hans *Fb.* 1, 399^{1s}. — Et. 3. léc mér en vel fyr konunge *StH.* 13²⁷. maðr var enn kvrteisasti oc lec marga leica *M.* 45^{ss}. graðvgr logi lek oc brendi borgina alla *Stj.* 385¹⁰. lékst mjög á mönnum Agða jarls *Fms.* 3, 187^{2s}. — Flt. 1. Alin við vp vorvm | i eino hvsi, | lecom leic margan *Am.* 72^s. — Flt. 3. síþan riso þeir up oc léco *Leif.* 42^{1s}. scíp Haconar leco lavs i tengslom *M.* 79^s. (þau) leko sua sem þeim likaðe *Str.* 28^{ss}. en drepa þa niðenga er sva neisvlega lecv við hann *Al.* 108^{ss}. (þeir) léku hann sárlega á marga vega *Mar.* 136¹⁰. er þeir lekvz við *Frb.* 24^{1s}. þeir lecuse við *Eg.* 327^{1s}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. var þa vingan þeira goð þo at þat leci nocqvap a ymso *M.* 98^s. þeir kvaðu hann verðan vera at hafa. ef hann leki þat *Finnb.* 8^{1s}. ok svidda ek oll, sem elldr leki a mer *Hms.* 1, 490^{1s}.

Hluttaksorð.

sárt ert þú leikinn, sámr föstri *Nj.* 77^s. emca ec litt leicinn *Am.* 90⁷. maðr var leikinn af flagðe einu *Bs.* 1, 464^{1s}. rindr honom sva lelenom dauðom til iarðar *Al.* 37^{ss}. varðmenn segja jarlinum hversu harðlega þeir vóro leiknir *Sturl.* 2, 115^s. svívirðliga eru vér útleiknir á marga vega *Km.* 193¹⁰. sagði þeim aungvan frama at drepa fá menn ok þó áðr illa leikna *Fms.* 9, 47^{2s}. Sem hann hafði leingi leikit á miðiv hallar golfi *Stj.* 419¹. höfðu þeir leikizt við barnleikum allir þrir *Fms.* 6, 343e.

Nýislenska.

leik, leiki; leikum, leikum; lék, léki; lékum, lékjum; leikinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. þjer sjáid, að eg leik enn *Fús.* 2, 218^s. Fyrst eg leik fiskimanninn svo vel, þá get eg líklega leikið matsveininn 319^s. Et. 2. Svo þú, mín kæra, ljúf í lund | ei leikur mér

við hjarta *ST.* 58e. — Et. 3. Leikur hann að lokkum | ljós-
rar meyjar *JH.* 220¹³. Lækur gott í lautu á, | leikur undir
sólarbrekkum 244^a. Leikur ljósálfa fans *ST.* 249¹. og leikur
sagan þá á tvennu *Stoll.* 27³⁰. — Flt. 3. leika sjer þar lömbin
smá *JH.* 156^s. Sólseturs geislar leika á lygnum bárum *ST.*
31^a. leika' um teiginn trippi kát 72¹³. tungls við loga í hvít-
um hjúp | hafsins meyjar leika 83e. Nú frið leika systkin
hjá föður síns knjám 98¹⁰. Laxar leika' í hyljum 99¹³. Æfi-
knör um æginn ber, | þar örlaga bylgjur leikast 182¹¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Til dæmis upp á það, hversu illa ég leiki fólk, gefr
hann þá upplýsingu, að *Fk.* 88, 24b¹. — Et. 3. spjótfima menn,
er meina mér að leggja í eyði hina fjölbygðu Ilionsborg, þó
mér leiki hugr á því *Íl.* 1, 32¹³. — Flt. 3. Ekki er gott sé
ekkja | eygló mærrí Freyja | ásta-dis Óð að seiðum, amen, leiki
þau saman *JT.* 146¹³. Mælt er sólna sólrnar | segultaums á
eyki | ótal kringum eina þar | aðalsunnu leiki *BG. Nj.* 46^a.

Boðháttir.

Et. 2. lyptu þjer, leiktu þjer | langt út um sveit *JH.* 242³⁰.

Nafnháttir.

nú vér kætumst að sleppa | út úr þvingandi þröng | og und
ljóshimni leika *ST.* 259^a.

Hluttaksorð.

Ferr leikandi | lofsæl gyðja | at skjótum hjartkollum | og
skæðum göltum *OK.* 6, 48¹. Hóf þá saungmaðr, | hörpu leik-
andi | fagran saung | firða kindum 8, 125^s. Kossi svo leik-
andi léttum | minn ljúfling eg kyssi *ST.* 88¹⁴.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. laufvindar bljesu ljúfir, | ljek jeg mjer þá að strá-
um *JH.* 146¹⁷. ljek eg að yður marga stund 197^s. lék eg mér,
léttfær eins og drengur, | lék eg mér *JT.* 105¹³. Eg lék við

þinn gull-lokkinn bjarta *ST.* 78^a. þar sem jeg l^jek barnleikum með systur minni *ÓS.* 59¹⁹. — Et. 2. opt i leynd með liotre Synd þær lekstu a *Vb.* 121³⁵. Eilífur ertu | og í Edens-garði | l^jekst í laufskugga | lífsins eikar *KJ.* 166¹⁵. þú stóðst með kjarki elli fram á ár, | en opt, því miður, l^jekstu fram úr máta *GT.* 118⁵. — Et. 3. l^jek að ljósgeislum | á legi sunna *JH.* 241⁵. upp frá þeim degi l^jek það orð á, að enginn mundi komast klakklaust af, sem 273²². andi norðanvindsins, er l^ék um hann *II.* 1, 129²¹. l^ék þá líf mitt | í Lofnar hendi *KJ.* 110⁹. — Flt. 1. Sátum við tveir | við sjó löngum | og sáttir á | sundi l^jekum *JH.* 33⁴. Við aðra fiska aldrei lékum *JT.* 295¹⁷. við l^jekum þá svo illa út, að einn þeirra var nær dauða en lífi *PP. Sms.* 135⁵. Nú ljúfa þökk fyrir alt og eitt, sem áður lékum í bernsku-haga *Íð.* 1, 110¹⁵. — Flt. 3. Svo léku ljón sér | ljúft í kringum | atkomumenn *OK.* 10, 106¹. sungu þær fögur kvæði og l^jeku um leið á hljóðfæri *Þús.* 2, 103¹⁵. þær, sem á hljóðfæri léku 3, 51⁷. (þeir) l^jeku fyrir þeim ýmsar töfralistir *Íð.* 2, 11⁵.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Loggeisla þinna lokka friðu | með ljósum skreytti'g stjörnuher | síðan í Vingólfs sölum blíðu | í sælu l^jeki, víf, með þjer *KJ.* 125²⁵. | Et. 3. þeir báru sólar | senditíva | yfir láð og lög, | sem léki vindr *OK.* 5, 21⁵. Skólameistari þessi hafði kennt þeim þá íþrótt, að komast yfir alla þá hluti, sem þeim léki hugr á *FP.* 94⁵. mátti það segja, að lánið léki við hann *PP. Sms.* 204⁴. — Flt. 3. að allir hinir frönsku blaðaritstjórar væru Boulanger háðir, l^jekju hljóðfæri sín eptir tónasprota hans og nótum *Skír.* 87, 62²⁴.

Leka.

Forníslenska.

lek, leka; lekom, lekem; lak, læka; lókom, lækem; lekenn.

Af þessari sögn finnast að eins fáar myndir í fornum bókum: *Nútið, framsöguh., et. 3.*: lýðir hitta læk at stundu, | er lekr úr þeirri jarðar undu *Krók. r.* 6, 28⁵. *Nafnh.*: leka mvndi (=mønde) hvst ef æigi mvndi (= mønde) smíðrinn *IGL.* 61⁷.

Þáttíð, frsh., et. 3.: Tökr hon nú húfuna, ok fyllir af vatninu, en hon **lak** ekki heldr enn it þéttasta kerald *Bs.* 1, 596s. *Hlut-taksord*: af þeim legi, | er leciþ hafði | or hæsi Heiddræpniss *Sd.* 13s.

Nýislenska.

lek, leki; lekum, lekum; lak, læki; lækum, lækjum; lekið.

Eg hefi að eins fundið þessar myndir: Nátíð, frsh., et. 3.: brytjar nú á báðar hendur, | blóðið **lekur** af örmum niður *Núm.* 7,29. *Þáttíð, frsh., et. 3.*: Enn nu er mior Skömm að skyra fra, | mjin Skiola **lak** við Brunna *Vb.* 180s.

Les.

Forníslenska.

les, lesa; lesom, lesem; las, læsa; lósom, læsem; lesenn.

Þáttíð.

Framsögnhátt.

Et. 1. þó at æigi se aller stafer retræðer i því er ek les *IGL.* 31s. — **Et. 2.** Nu læss þu af þæssum lutum slíca luti er þu matt til scilningar *SpR.* 1461s. — **Et. 3.** a) less: Sa es guþspíall less snýsc í norþr *StH.* 123s. Sa er sæl, er less guðlegar ritningar *GNH.* 8s. meðan Philippus less yvir brevit *Al.* 254 Konungr less a bok sína *Fb.* 2, 261s. þa er hann less þat af, sem hann vækr ser góðfyse meðr *T.* 341s. er hinn sæle Thomas ærkibyskup less þa (o: vanana) i curia 721s. — b) les: þa er diacn les guþspíall *StH.* 123s. oc þat les hann sealf *Þ.* 391s. — **Flt. 1.** þa mēlom ver við guþ þa er ver lesom *StH.* 63s. sialfer mēlom vér við guð, þa er vér lesom *GNH.* 71s. Vm þetta lesum vér oc syngium 1281s. þa lesum nær bokina Genesim *Stj.* 511s. — **Flt. 3.** en ór elde lesa englar guþs oc hefia i loft upp guþs vine alla *StH.* 44s. þa gængr hann til þeirra skola, sēm kirkiunnar logh læsaz i *T.* 5s.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. enda er þa æigi orvænt at þæygi lesa ek vel *IGL.* 31s(=SE. 2, 16s). — **Et. 2.** eigi er þat ruuanna kost þó at

þv lesar vel *IGL.* 320(= *SE.* 2, 16s). — *Et.* 3. þa lese hann þetta kapitulum vandlega *IGL.* 161(= *SE.* 2, 421s). En hverr er þetta kallar lygelega sagt, þa lese fyrr en fele librum Machabeorum *Al* 221. Nu sa sem þetta vill lygilt kalla. þa lesi hann fyrri historiam scolasticam *Stj.* 40s1. — *Flt.* 3. þot þeir um hann fár lesi *Hm.* 24s.

Boðháttr.

Flt 1. Lesom ver nofn þeira es yver borgar hliþom ero ritin *StH.* 191s. Lesom helldr þa vilreitne góþer menn es bæþe es heilog oc fallslæws 1151s.

Nafnháttr.

opt scal hann biðia fyrir sér oc opt lesa *GNH.* 71s. ungr maþr vitraþisc mer oc svndi rit oc baþ mic lesa *Leif.* 1361s. ek ma fullvel lesa danska tvngv *IGL.* 31s.

Hluttaksorð.

Glor vltum vér bergiendr an bæcr lesendr (*libros legentes*), hvert þetta lambs blóð er *GNH.* 118s. gangi þa allt folkit ut lesandi (= lesanda) ser oc samnandi dagliga sua mikit. at huerium sem einum uinniz dag fra degi *Stj.* 2911s. vikr brott sa broðirinn, sem sterkri var, at eik neckvrrí miek harri, lesandi sik vpp i treit *Mar.* 2501s. Öllum góðum mönnum ok rétttrúðndum þenna bækling heyrðndum ok yfir lesðndum sendir Bróðir Arne Laurentii eilífa heilsukveðu í Dróttni vórum Jesú Christo *IS.* 2, 385s.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Nu las ec ei lengra i volscu male af þeima strengleic *Str.* 68s1. — *Et.* 2. þu last i allan dag *Hms.* 2, 558s. — *Et.* 3. Elldrinn las skjótt tróðviðinn *Eg.* 1441s. Egill las þær (o: rúnarnar) 267s. Hann toc breft oc las *P.* 225s. — *Flt.* 1. Vær lásu, hversu sira Guðmundr þjónaði heilagri kirkju *Bs.* 2, 16s1. — *Flt.* 3. konongar láso i bocum sinum þat, at *GNH.* 94s1. Þessor pavans bræf meðr þilikum boðskap fengu

nockorer af byskupunum ok yfer láso *T.* 200⁴. en þeir lasu up síþan fyr æþrom *Hms.* 2, 14¹⁵.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. og taladi (hann) allt hendingum suo skiott sem hann læsi af bok *Mar.* 680²⁰. — **Flt. 3.** enn þann tíma voru fair þeir, er þær tídir læsi *Mar.* 756⁹.

Hluttaksorð.

Er æ þúi betr, sem þessi kapituli er optarr lesinn *Js.* 56¹⁴. Sem þessir vanar ero fyri byskupunum upplesner *T.* 71¹⁵. Þessir smair articuli sem her eru samanlesnir *Fvb.* 3, 237². nockurum lutum þar med af odrum bokum . . . eptir sialfs hans forsaugn saman lesnum *Stj.* 2⁸⁰. Sa er guþs licame er cristnen er af mærgom monnom saman lesen *StH.* 124²⁶. su lectio, sem iver sialfs hans borðe var lesen *T.* 39²⁰. þa er þær bœkr ero fram lagðar oc vpp lesnar *B.* 32²⁶. en þa er þer heyrið lesnar bœcr minar, þa heyri þer orð min sialfs *GNH.* 65⁹. af þúi at vér leiðom at huga þat er leset er *StH.* 123¹¹. þúi standa þa aller menn er guþspiall er leset at vér veitom virþing guþs orþe 123²⁷. þat heui ec a boc leset *Str.* 65³⁰. þat hofum ver leset i fornum bocum *Al.* 160⁸. sva sem leset er i psalme *GNH.* 56¹².

Nýislenska.

les, lesi; lesum, lesum; las, læsi; lásu, læsu; lesinn.

Nútið.

Framsöguháttur.

Et. 2. a) les: Huernen les þu þat Herran tier *Vb.* 54⁸. Þú, sem sögu þessa les *GT.* 34¹². — **b)** lest: ihugaðu það sem þú lest *Blk.* 84³¹. Hvernig lest þú? *Tang.* 110¹⁷. — **Et. 3.** þa Sikling les og sier hvar Briefed vmræder *Vb.* 115¹⁵. sem Ellður i sinu vt sig les 131¹². hans auga sér alt, og les alt djúp sálar pinnar *Blk.* 71²³. þegar maður les hans bók *Ið.* 4, 71¹⁸. — **Flt. 1.** Vmskurn Iuda barna | Iesus tok sem vier lesum *Vb.* 10²⁴. En á hverju kveldi lesum við *Ið.* 1, 24¹⁵. — **Flt. 3.**

Danir þeir og Norðmenn, sem lesa bókina *Ið.* 4, 89¹². þegar svo börnin lesa kverið upp eða í annað sinn, væri rjett að taka ritningargreinarnar með *BM. UM.* 57¹².

Viðtengingarhátt.

Et. 2. Eg vona, Elíza, að þú sért kirkjurækin eins og þú varst, og lesir daglega í bífiunni. *PP. NS.* 76s. — **Et. 3.** Hefji höfuð sín | hingað farinn | lýður og lesi | letur á steini *JH.* 63¹². — **Flt. 3.** lesi það allar heimsins þjóðir *JÓ.* 183s. og enda málið á henni er í vegi fyrir því, að þau (3: börnin) lesi í henni valda kafla *BM. UM.* 57¹². vantar mikið á, að börn lesi eins vel og æskilegt væri *TUM.* 1, 9²².

Boðhátt.

Et. 2. Komdu nær kongsson og lestu letrið *Þús.* 1, 110s. Fýsi þig að fregna margs úr flæðarlónum, | lestu bezta blað frá sjónum! *JT.* 294¹⁰. En þegar þagnar hver fugl | og þakin und fönnum og klaka | náttúran liggur sem lík, | lestu' hann (3: höfundinn) við tólf stiga frost *ST.* 202¹².

Nafnhátt.

Lesu má á skildi | í loga rúnum: Guði gef ek sál mína, | en grami fjör mitt *BT.* 82¹¹. því ráðið ráð þau eigi, | er ritar nauðug hún, | en mörg sem lesa megí | í mætri gullinrún *JT.* 9¹². Það er nýlunda að lesa eins góða bók um Ísland og hver Feddersens *Ið.* 4, 90¹¹.

Hluttaksorð.

För stórvezírin þá undireins til kóngssonar og kom að honum lesandi í bók *Þús.* 2, 191²².

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. eg las mörg graflétur á mörgum steinum *Blk.* 105⁷. í bernsku las jeg blóm á Signár engi *KJ.* 52²⁴. Grafmörk las ég einatt á *JÓ.* 183s. áður en jeg las bókina *Ið.* 4, 82²⁴. jeg las skritilega tilraun til að skýra frásögu konungs um sárið, sem 5, 355s. — **Et. 2.** þegar þú last hræsnisbæinirnar *Þús.* 2,

96^{ss}. — Et. 3. (hann) las margar bænir *Pús.* 2, 109^{ss}. María las jafnan fyrir föður sínum *Blk.* 82^{ss}. Lúther las hana (o: ritninguna) og undraðist stórum *PM. Ág.* 171^{ss}. — Flt. 1. Þar Moyses byður lögmæl Lyd, sem læsum vær *Vb.* 75^{ss}. Þetta var hið helzta, sem við systkinin lásam í blöðunum *Fk.* A. 90, 10b^{ss}. — Flt. 2. Iesus spyr ef þier læsud | allt Huad Davíjd mællte *Vb.* 27^{ss}. — Flt. 3. Þeir lásu nokkur aldin *Pús.* 1, 117^{ss}. Síðan lásu þau honum sögur um lofleg verk *FP.* 45^{ss}. Marg-ir af þeim, er seinna komu, lásu orð þessi 112^{ss}.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. en áður en hann læsi til enda, varð hann svo reiður, að *Pús.* 2, 233^{ss}. (hann) ljét sem hann læsi það *Ið.* 2, 40^{ss}. það leið ekki sá dagur, að hann læsi ekki í henni (o: bókinni) 6, 182^{ss}. manni, . . . sem læsi fræðakver hjálpræðishersins 7, 43^{ss}. — Flt. 2. Eg vildi þér læsuð ritgerð eina *JB. ÍABU.* 28^{ss}. — Flt. 3. Þá hafði Guttormur sagt, að það væri beztt, að þau færu heim og læsu dálítið í nýju bókunum *Ið.* 1, 112^{ss}. vildi hún að þau læsu og syngju 114^{ss}. Þegar Múhamedstrúarmenn heyrðu og læsu þessar hermannlegu tölur fyrirliðanna 7, 22^{ss}.

Hluttaksorð.

blessunar helgur lesinn lestur *JT.* 241^{ss}. Seinustu daga lífs síns vildi hann alt af heyra lesna síðustu bæn Frelsara síns *Blk.* 82^{ss}. Þar voru sagðar sögur, lesin upp kvæði *Pús.* 2, 107^{ss}. og Bernharðs-klausturs munkar fjöld | sitt þráfalt lesna þuldi spjall *Ið.* 1, 61^{ss}. Þegar hún hafði lesið, mælti hann *Blk.* 82^{ss}.

Líða.

Forníslenska.

líþ, líþa; líþom, líþem; leiþ, líþa; líþom, líþem; líþenn.

Nútið.

Framsöguháttur.

Et. 1. Ef ec líþ yfir þenna vetrinn. segir hann. þa em ec XVIII. vetra gamall at alldri *Jv.* 125^{ss}. Morg ero annor

hans verk fræg, þau er hann vann, mæðan hann var Hæinreks konungs canceler, er verolden vælt, en ek at sinne hær vm lið *T.* 11s. — Et. 3. su er alger fasta er lifr til himins með olmoso gópe oc bénom *StH.* 63s. Sumom fær mikils es þeir heyra guðs orð. en þó ero þeir ener sámo es þat lifr 871s. a þessa leið liðr vt annat misserit *P.* 751s. — Flt. 1. marger ero þér betre helger menn a eýþemorc oc lifom vér umb þa *StH.* 202s. — þa lifa enn .xi. vetr *Rimb.* 27s. þa lifa .LXXIX. ára 29s. Af þui lifa oc sva umb aprar hotiþer *StH.* 74s.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. En at æk um lifða hans klæðnað ok onnur katel *T.* 71s. — Et. 2. segðu hraðliga | áðr heðan lifðir, | hvar eru Hjörvarði | hangar kendir *Fas.* 1, 519s. — Et. 3. En þó hóver at en hesta hotiþ domini lifði elge af enom eózta manape *StH.* 74s.

Nafnháttir.

Fyr þat oþlabesc hann at lifa of hafet ráþa þurru fotom *StH.* 637. þv scallt oc yfir lifa vetrinn *Jv.* 125s.

Hluttaksorð.

Com þar af veiði | vepreygr scyti, | Völundur lifandi | vm langan veg *Völ.* 87. æf þú gærir nacqvát gott gær þu æigi fyrir framliðanda veg *Leif.* 180s. seint qvað at telia | af Trænocyri | langhafðvþ scip | vnd lifþondom *Hund.* 1, 24s. umliðande lute (*acc.pl.*) *T.* 38s. Konungr heldr fram lestri sínum alt þar til sem lifandi psalmabókinni segir hann þenna versa *Km.* 544s. huersu hann fordæmdiz meðr daudleik þessa lidanda lifs eptir syndina *Stj.* 21s. þetta hitt fatæka lif sciott lifðannde (= lifanda) *B.* 241s.

Skyldarorð (*gerundivum*).

Eigi er ok með gleyming yfirliðanda (*praetereundum*) þat dyrliga takn, er veittiz einum blindum manni *Hms.* 1, 550s.

Þáttíð.

Framsöguháttir.

Et. 2. Leið þú (*les*: leittu) í lopt upp dróttinn *Harms*. 291. — Et. 3. þegar es þann flokk leið *StH*. 166³⁷. er leið at hausti *M*. 121¹⁴. er á leið qvellidip *Jv*. 72²⁴. — Flt. 3. Liþo síþan tungor þær at þeim *StH*. 23¹⁴. þeim fórsö vel vnz þeir liþo vmb sikiley *Mþb*. 36¹². En er .xxx. daga liþo þáþan 107²². liþo nv sva fram stundir *Jv*. 72¹¹. eigi liþv langar stvndir *M*. 42¹⁰. En er þaðan liðu stundir ælr drottning sveinbarn *P*. 171¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þyckir litip fyrir morgv(m) þat at tala er ella væræ egi ærvæna at vndan liþe *Jv*. 93²⁰. at vita huat þeim liði hinum lendum monnum *Ffb*. 2, 475³⁷. — Flt. 3. þá er langar stundir liði *SE*. 1, 206⁵.

Hluttaksorð.

Liþenn er óstiltir hlátr oc leier *StH*. 49¹⁴. myndiga ec lostic | at liþinn fylci | iofvr okvnnan | armi veria *HHv*. 42⁶. tion umliðens tima *T*. 32⁵. at liþnom landsciáltanom *StH*. 175²². Litlum tima liðnum fra þeima funde *T*. 213¹². Lifna mvnda ec nv kiosa, | er liþnir ero *Hund*. 2, 29⁵. En es liþner voro .xx. vetr *StH*. 128¹. sva sem framliþner menn leýsasc ór pin-ingom fyr dauþa criz 126¹⁸. hon (o: sþlo messa) er fyr þeim eínkom sungen framliþnom er enn ero eige comner til fullz unaðs 126³⁸. minneng liþenna hluta *Eluc*. 20¹⁴. þann es heldr hofþingsscap liþinna hluta nylegra oc ðorþenna *StH*. 47²³. — Eftir þat sem stund var liðin þa stoð hann upp *Str*. 5⁹. er þessi stund er liðin *P*. 78⁸. langre þogn liðenne *T*. 189¹⁸. glæðiaz æpter liðna sorg vætrlegrar nauðar *SpR*. 18¹². æpter liðna swæfnstunnd 163²⁶. synþer órar liþnar *StH*. 60¹⁰. þa er liðnar ero þriar vicvr *P*. 79¹⁸. sem non var liðit *Str*. 6⁹. hann hafði .CCC. aara eptir flodit umliðit *Stj*. 64²⁰. at liþno iafundeógre *StH*. 74¹⁶. þær (o: aprar hótíþer) merkia at eins vmlíþen tþcn i hallde sino 74⁴. dvenar fyst at lita til lið-inna meina *Hms*. 1, 471¹⁷.

Nýislenska.

líð, líði; líðum, líðum; leið, liði; líðum, líðum; líðinn.

Nútið.

Fræðuguhátt.

Et. 1. Þá líkami' ei lengur þyngir, | líð jeg yfir ský *BT.* 185s. Bíða vil eg glaður, | unz brotnar fjötur | líkams, og laus | líð eg eptir þjer *JH.* 21s. Þú sér. mig þá ekki, en samt er það jeg, | sem að þá líð yfir hjarðanna veg *ST.* 891s. það líð eg aldrei *Þús.* 2, 2401s. — Et. 2. á banastund frá brjósti þú líður *KJ.* 261s. — Et. 3. Lækur hægum líður straumi *ST.* 16s. Upp á bakka lækur líður 18s. ei líðst að hin veikari friðsama stjett | af voldugum velkist í tjóni *Svh.* 101s. — Flt. 1. Litla stund Sorg vier líðum *Vb.* 34s. Vier líðum Líkamans Dauda 1881s. Praut, sem líðum, meiri' ei mun | en móti kunnum berjast *BG. Nj.* 211s. — Flt. 3. þar sem um grænar grundir líða | elfur ísbláar að ægi fram *JH.* 581s. englar alskærir og ástum bundnir | líða þar yfir 631s. svalar öldur líða hjá *ST.* 16s. og dansandi stundirnar líða 901s.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. Í ljettu rúmi liggur þjer, | þótt líðir sálar tjón *JH.* 81s. — Et. 3. Hvern læk, þó líði kyr, | mun langa' að ægi blám *ST.* 4s. — Flt. 1. þó líðum hier, | höfum hía þjer | Heimvon sem Eingla sneiter *Vb.* 37s. — Flt. 3. líði þeir kringum hvílu hljótt | á hvítum vængjum um miðja nótt *ST.* 29s.

Boðhátt.

Et. 2. Líð sæll til ljóssins staða, | ljúfasti bróðir kær! *JT.* 163s.

Nafnhátt.

allt, sem heimur | gjörvallur geymir, | gjörir að fúna' og líða *BT.* 551s. mun und lok þá líða | loksins sálin fríða, | þó hold sje mold eða hey? 561s.

Þátfö.

Framsöguháttir.

Et. 2. Þú leizt sem snöggvást ljóma sólar fríðan | og leiðst svo braut *KJ.* 94²⁰. Örskoti fjótara leiðstú, óesku-vor 185²⁰. Mitt kæra ár, þú kvaddir mig | sem kossamildur sjafni. Svo leiðstu burt og lagðir þig | hjá liðnu daga safni *ÓS.* 50¹⁷. — **Et. 3.** ský skinfagurt | skærum loga | leið yfir lopt *JH.* 30¹⁷. leið hún (o: áin) fram í bugðum og kvíslum 253¹⁹. Og morgunsins þoka frá láði þá leið *ST.* 97⁸. — **Flt. 1.** þvíloptið, sem við liðum í gegnum, | mig læsti kulda eiturmegnum *GT.* 66²⁵. — **Flt. 3.** þannig liðu | langir dagar *JH.* 32⁸. Svanirnir liðu frá ljósanna geim *ST.* 218¹⁵. sem lengra liðu fram tímar *PM.* *Ág.* 105⁴.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. og liðir þú með silfurfetum smáum | samferða mér um heiðan nætur veg *ST.* 15⁵. — **Et. 3.** Hann hafði sjálfan dreymt, að hann liði um loptið *PM.* *Ág.* 92¹¹. Liði svo dagur, að hann gerði eigi einhverjum gott 101⁸⁰.

Hluttaksorð.

harmi því hjer enginn | höfðingja liðinn *JH.* 112²⁴. liðni bróðir *JT.* 148⁷. þeir Þemistókles og Aristídes voru liðnir undir lok *PM.* *Ág.* 35²⁵. liðnir eru dagar, | þá er hún lofða sonum | ágætust þótti | öðlinga-dætra *KJ.* 108⁸. óspart því nafni legstað lýða | liðinna skreytir guma fjöld *JT.* 155¹¹. Gróa grös við geisla þína | liðinna leiðum á *JH.* 20¹⁰. liða fram svipir liðinna tíma *KJ.* 184². Ligg jeg þar hjá liðnum náum 193¹¹. — Ei sturlun oss gefur þá stund, sem er mist, | en störfum fyrst liðin er gríma *ST.* 166¹⁰. Lof sje þjer guð, fyrir liðna æfi *BT.* 180¹⁸. Opt hinar liðnu aldir sán, | að opt þú verkar stórt með smáu 181¹⁸. um liðnar aldir *Tang.* 150¹⁸. Hvað mjer í huga færist | Hliðar af stöðvum fríðum | liðinna alda áður | allt minnir mig svinnra *BT.* 5¹⁵. því næsta öld greiðir gjöld | gáfum liðnum *GT.* 102²⁴. — hjá liðnu daga safni *ÓS.* 50¹⁸. aldir hafa liðið fram *Íð.* 4, 406². þegir nú Oddur, | en augun liðnu | eptir öndu | í eilífð stara *BT.* 207⁸.

Liggja.**Forníslenska.**

ligg, liggja; liggjom, liggem; lá, læga; lógom, lægem; leg-
enn.

Nútið.**Framsöguhátt.**

Et. 1. tak mik upp hæðan sem ek ligg *P.* 42^{so}. i huerium
lost er ek ligg mest eða lengst *T.* 21ⁱ. ek ligg einn í húsi
Grett. 119ⁱ. ec lig hier iarnum bundin *GNH.* 160⁷. þegar
sem þess þarf við þa lig ec sialfr a bere iorðu *B.* 120ⁱ. —
Et. 2. Ligg þu oc söfr *ÓHm.* 37^{si}. — Et. 3. þa ligg nu
allra mest secp við *StH.* 78^{ss}. sa þykcer elldr enn heitastr es
a siólfom ligg 97^{ss}. þin ligg gipt a græno | gvps rap er þat
lapi *M.* 199^{ss}. þes mæz... er ligr í hofuðsyndum *GNH.*
105^s. þess hins framfarna þurpt. er i iorðu ligr *B.* 60ⁱⁱ. Nv
ligr treet við ana sialfa *P.* 70^{is}. sia þeir nv hvar Viðga ligr
148^{io}. þingat ligr vegr þeirra 184^{ss}. sia var hinn þriði er a
scogenum ligr 185^{ss}. hann ser firir sic fram hvar ligr einn
maðr 186ⁱ. ganga þeir þangat i scoginn. sem ligr einn mikill
steinn 187^{is}. — Flt. 1. bravt comvme ver þot veitim | valtafn
frecvm hrafni | vize eigi þat vaga | viggvör eða þar liggjom
ÓH. 208^{ss}. ef vér liggjum of lengi i licams munuð varre
GNH. 105¹⁷ ef ver liggjum her med uflyianda her *Fb.* 1,
477^s. — Flt. 2. liggjó er nu a hæliar þræmi *ÓHm.* 71^{ss}.
óvarliga liggít þer *Nj. O.* 105ⁱ. — Flt. 3. sva liggja þeir
um rið sem eigi se lif með þeim *Al.* 37^{ss}. en iðren liggja sum-
om ute 41^{ss}. hann hafpe velde ifer herþom þeim es liggja
við Anthekio *Mpb.* 40^{is}.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. þykkir yðr of mikit frelsi mitt, þó at ec liggja hér
í kuldalum; *Grett.* 184^{io}. — Et. 3. lat sem lif þit liggi við
M. 96^s. engi er þat frami, þóttu takir hross i brott, en Þor-
leikr liggí i rekkju sinni ok sofi *Ld^s.* 129^{is}. Mer syniz sva
segir konongr. sem þer liggí mikit við *P.* 78ⁱⁱ. — Flt. 1.

usemt er, at vér liggjlem lágt í iarðlegum lutum *GNH.* 118_o. — Flt. 2. hitt ma vera at mer komi at gagni at þer liggít j sama stad sem þer haft j dag verit *Flb.* 1, 490_{so}. — Flt. 3. ander þeira lifa í fagnaþar stöðom þo at líkamer þeira liggje í iorþo *StH.* 41_{sa}. at sum (o: lönð) se heitare en sum oc liggí þau nærr meirr bruna wæginum *SpR.* 53_{sa}.

Boðháttir.

Et. 2. enn þv, Fafnir! ligg | í florbrotom, | þar er þic Hel hafi *Fm.* 21_a. Ligg þv þar Mimvngv *E.* 80₁₇. lgg þar í ascv 128_{so}. Ef þu villt halda lívi þínu. þa ligg þu kyrr 197₁₈.

Nafnháttir.

a þvi landi, | er ec liggja veit | fōsta (= fæsta) feicnstafl *Grm.* 12_s. þeir sia hold funat en bein liggja í grofom *Leif.* 21_s.

Hluttaksorð.

sialdan liggjandi vlfr | lęv vm gętr *Hm.* 58_a. hafðe hann þo hitt sama akall til guðs liggjande eða sitiannde *B.* 53₇. Ok sem Káám kom at fedr sinum sua liggjanda *Stj.* 63₁₈. þar manum vér finna drotten eigi liggjanda í eto *GNH.* 71₁₁. Þeir eru mest í þeirri ey liggjandi ut uid Pul sem Dyomedía heitir *StH.* 90_{so}. er skapaðe oc gerði heiminn... at engo fyrir-liggjannde (= fyrirbyggjanda, *dat. sg. neutr.*) efni *B.* 112_{ss}.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Eltri ec fnesta, | er ec a arfi la | miclom mins fædvv *Fm.* 18_a. la ek þa j uöggv *Flb.* 1, 358_s. þá lá ek hjá guðrónu dóttur þinni *Nj.* 87_{10a}. meðan ec vm meniom lág (= lá ek) *Fm.* 16_s. — Et. 2. a) lát: Þv vart, hala! | fyr hildings scíp-om | oc lát í fjarþar mynni fyr. *HHv.* 18_s. meðan þu lát á nastrám *GNH.* 192_{so}. — b) látt: afli mino atta ec | við orms megin, | meðan þv ílyngvi látt *Fm.* 28_s. þu latt uit Samsey nockurar nætr *Flb.* 2, 76_{sa}. hann steig niðr þangat, er þv latt *Hms.* 1, 462_{so}. Ok ertu stjúpson Siggeirs konúngs, ok látt á mörkum úti með vörgum *Fas.* 1, 139_{so}. en þú heima

látt | í höll konungs *Fas.* 2, 276⁷=2, 549^{b15}. — Et. 3. lá licamr hans þar dag oc nótt *StH.* 201°. oc lá hann í hvilo *Mpb.* 16¹⁹. her lá hann í gærkvæld *Jv.* 106^{2o}. — Flt. 1. Lóg-om ver oc erom upreister *StH.* 52^{2o}. — Flt. 3. vatnker séx stóþo þar þau es í lógo málskiólor tuennar eþa þrennar *StH.* 187²⁴. Steínker sex stóþo þar tóm þæ es í lógo tuennar eþa þrennar málskiólor 189^{2o}. þeir er í moldo lógo *GNH.* 115². baðer fetr lógo biugir við lendar uppi 154²⁴. þau lógo í rækkio *Str.* 38¹². (sinurnar) þær er í ristom framan lógo *Þ.* 86¹⁴. Vm þa borg lagv þeir .ii. manaðr 155¹². í þeim þorpum sem lagu uidr Jordan *Stj.* 107°. .iii. aðrar (o: borgir) er þangat lagv vndir 367^{2o}.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. þót ec læga allr við iorþo rakeþr fyr honom *StH.* 12^{2o}. Lega (= læga) ec siþan, | ne ec sofa uildac, | þrágiarn í kár *Gkv.* 2, 44¹. þeir hafa usanna sagu sagða er þat sagðu at ec læga um lif þitt *SpR.* 190^{2o}. — Et. 3. við þat sem til læge *StH.* 113¹². ef noccor læcning læge henni til bota *GNH.* 162². hon villdi æigi at folket læge undir þæirra alagom *ÓHm.* 4²⁷. tíþendi . . . þæ er honom lægi sva stort við ap þeir fyndiz *Jv.* 88¹². þo at saul lægi um lif hans *SpR.* 191²⁷. — Flt. 1. þat grunar mik, at þú brygðir þér minnr við, þó at vér lægim eptir á vigvellinum *Ld².* 192¹⁷. — Flt. 2. ef þer yrðit drukner ok lægit sofandi *Eg.* 35¹². — Flt. 3. Þetta var sagt Olafi konungi at Íslendingar lægi vt undir Nidarholmi nockurum skipum *Fb.* 1, 426¹². ef klæði mín være fra mer tækin oc vissi nokkor huar er þau lægi *Str.* 31^{2o}. dæþir mondo up risa en fagna þeir er í grofom legi *Hms.* 2, 11¹².

Hluttaksorð.

Erfingi skal rétt taka á konu hverri ef hon er legin *Jb.* 224²². Nu er dottir legin í föður garði 230¹¹. þa taki su er í föður garði var legin 230¹². og verða þær legnar 224¹⁷. þeir es í moldo hofþo leget *StH.* 69^{2o}. hann þrifr vpp tre eitt mikit er leget hafðe á vellinum *Al.* 139⁴. hafþe hann þar legit í viking *Jv.* 12¹².

Nýislenska.

ligg, liggi; liggjum, liggjum; lá, lægi; lágum, lægjum; leginn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. þangað til eg ligg í grófinni *Þús.* 2, 169^{ss}. **Ligg** jeg þar hjá Hónum náum *KJ.* 193¹¹. — **Et. 2.** þar er þú liggur fallinn *IL.* 1, 87^z. — **Et. 3.** Um trausta strengi liggur fyrir landi | borðfögur skeið *JH.* 53^{ss}. Veiztu, að lifð mitt ljúfa | þjer liggur á vörum? 127¹⁹. Leiðin er lengri' eða skemmri, | liggur að stígi þó sama *BT.* 63¹⁷ — **Flt. 1.** Eigum við ekki að taka saman, fyrst að við á annað borð liggjum hjer í sama stokknum? *JH.* 299^{ss}. — **Flt. 3.** Hvar lífs á sandi liggja | þín léttu fótaspor? *ST.* 38¹. Við mætumst aldrei fram- ar, því sundur liggja stíg 131¹⁴. margir félagar hans liggja á grúfu í kring um hann *IL.* 1, 43^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. Sól um grundir skærleiks skín, | skelfing burtu stygg- ir, | og hún ratar inn til þín, | uppi þó að liggir *GT.* 89^{ss}. — **Et. 3.** at fjölskrúðugr svo | fólknárúngr | líkblæjulaus | liggí með öllu *OK.* 2, 47^s. Og þó mjer liggí á, ætla jeg samt að standa við *IL.* 4, 395^s. — **Flt. 1.** Far þú og seg Spartverjum, að vér liggjum hjer, hlýðnir við lög þeirra *IL.* 4, 382^s. — **Flt. 3.** en nú er talað um, að þær (o: eyjarnar) liggí beint á þeirri siglingaleið ..., sem *Skír.* 87, 65¹⁹.

Boðháttir.

Et. 2. Ligg þú grafkyr *PP. NS.* 23^{ss}. — **Flt. 2.** liggíð nú rólega í rúminu *PP. NS.* 22¹². Liggít-a leingr | á legu- bekkjum *OK.* 10, 261¹.

Nafnháttir.

Þegar Kristinn sá þá liggja þannig, fór hann til þeirra *FP.* 31¹. það var þeim frelsi og fullsæla, að fá að liggja lík undir rústum þess (o: musterialins) *IL.* 4, 127^{ss}.

Hluttaksorð.

fundu barnið liggjandi í jötunni *Tang.* 88^a. frá landi liggjanda | langt braut héðan *OK.* 7, 13^s.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Hann gekk að rúminu, þar sem jeg lá *JH.* 277^{ss}. Og hóglega' í draumnum með höfuð jeg lá | í hnjam hinnar friðustu vinnu *ST.* 75^s. Brjóst, er barn við lá eg, | blessa sonar orð 102^s. — **Et. 2.** a) *forn mynd látt:* Láttu karlæg | í kröm lángrí? *OK.* 11, 88^s. — b) *lágst:* meðan þú lágst í vöggu *Þús.* 2, 264^s. þú lágst í fjötrum *Blk.* 75^{is}. Í dag vjer viljum allir kveðja Ástu, | því áður en þú heimsins birtu sást | og þá í móður ljúfrar skauti lágstu, var líf þitt eins og nafnið, sífeld ást *GT.* 127^s. er lágstu mild á mærrí grund | við móður brjóst *Svh.* 24^s. *Með því að orðin Ástu og lágstu eru hér rímuð saman, hefir skáldið að öllum líkindum viðhaft hina réttu orðmynd lástu. Með því að g er hvorki í fyrstu né þriðju persónu, á það eigi heldr að vera í unnari.* — **Et. 3.** Fyrir norðan Zíonshæð lá niðurbærinn *Ið.* 4, 120^{ss}. annar múr lá að norðanverðu við nýja bæinn 120^{ss}. lá lítið hús og þokkalegt á bröttum lækjarbakka 394^{is}. — **Flt. 1.** við lágum í ástríkum faðmlögum *Þús.* 2, 122^s. við lágum í dýflissu *Blk.* 75^{is}. Lágum við Lesbey *OK.* 3, 79^s. lágum lúnir | af leiðu volki 9, 37^s. — **Flt. 2.** þjer láguð í leðjunni *Ið.* 6, 128^{ss}. — **Flt. 3.** a) *hin rétta mynd lágu,:* sá hún, hvar lágu | á landi og sandi | fallin með öllu | forvirkin styrku *JH.* 92^s. grösín lágu laus 256^v. Tveir hestar lágu eptir dauðir *Ið.* 4, 47^{ss}. Hóparnir lágu í fimm sólarhringa úti fyrir hallarhliðunum 99^{ss}. — b) *láu eftir framburði:* láu þau (o: grösín) í stóreflisflekki *JH.* 256^s. en láu (o: héruðin) nú undir Rómverja *LLH.* 9^{ss}. en feikna stóru ríki, sem láu umhverfis það (o: landið) 15^{ss}. þessar borgir láu í syðri hluta Galíleu 136^{is}.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. Gjarna vildi eg það til vinna, ... að eg lægi bundinn ótal fjötrum *HO.* 8, 52^{is}. — **Et. 2.** ef þú eins sterkum | blý-

böndum | of bundinn lægir *OK.* 8, 156¹². — *Et.* 3. a) lægi: ástrík móðir stundi af kvíða, að sama lægi fyrir dóttur sinni *Fús.* 1, 12²¹. það var svo að sjá sem manninum lægi fjarska mikið á *Ið.* 4, 20²². að jörðin hans lægi inn í dalbotninum 29⁴. — b) læi *eftir framburði*: hún vildi forðast umfram alt . . ., að láta hann sjá, að illa læi á sér *Blk.* 69¹². Þó að nú Nata-nael læi ekki betur orð til Nazarets enn svo, að *LLH.* 135²⁴. — *Flt.* 1. lægjum niðr' í jörðunni, þvæum höfuðin úr kjeitu *Fjöl.* 4, 1, 25²⁵. *Forn mynd*: Vilda eg, Helgi bóndi, at vér tækim aptr upp síð allra dugandi manna og lægim úti á her-skipum *MJ. HM.* 56²⁴. — *Flt.* 3. að prestar lægju út firir allt þessháttar *Fjöl.* 4, 1, 13¹². sögðu þeir, að fram að þrí-tugsaldri lægju ótal slysfarir fyrir syni hans *Fús.* 1, 105⁷. Þjóðin gæti eigi lengur risið undir þeim álögum og sköttum, sem lægju á henni eins og farg *Skir.* 90, 77⁴. *Forn mynd*: (menn) léti konu og börn svelta heima, meðan þeir lægi fyrir hunda og manna fótum *Ið.* 3, 83²¹.

Líta.

Forníslenska.

lít, líta; lítom, lítem; leit, líta; litom, lítem; lítenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. þa es ec lít a petar postola *StH.* 76²². rvna siðvr lít ec ravþar *M.* 96²⁵. lít ek um öxl til Kritar *IS.* 1, 175¹⁰ (= *Orkn.* 310²). — *Et.* 2. æigi lítr þu scaða þin *GNH.* 35¹². þu er lítr læynilegar lægðer *SpR.* 160⁷. þu lítst mer vera skynsamr maðr *B.* 17¹⁰. — *Et.* 3. ef hann fyrrlítr ena vælþo fyr þat es þeir ero fáer *StH.* 112¹². sa gæfgar ena mærgo oc fyrrlítr ena fó 112¹⁴. en hann lítr eige á hvat hann misgeorer víþ gup siálfr 179¹². Lítze þer eigi nocqvor sva diorfvng í at krefia Halldori annars mala en taca lendra manna synir *M.* 48²⁰. mer lítze þat eigi at fyllo konvngliet 52²⁴. Þat lítze mer beþi vera mono segir hann til frama oc styrþar gyps cristni 159²². — *Flt.* 1. En nu lítom ver a þat hvert velde gup gaf postolom sinom *StH.* 16². hvat stopar oss at

scýra lartainer crossens í orþom. ef þó fyrllitóm vér þær í verkom 38₁₀. — Flt. 2. En er (ér) lítit valaþa menn gera nacquara ranga hluti. reðit er þa eigi ne fvrllitið *Leif.* 43₁₀. étliþ þa vini gvþs innan es er lítiþ herfliga utan 47₁₇. — Flt. 3. En þá légesc fiall eþa hóll. es metnaþarmenn fyrllita guþs kenning *StH.* 112₀₀. En ef hann sendir þrelinn necquerra erinda þa fvrllita menn eigi þrelinn *Leif.* 49₀₀. oll verk þin lita til gvðs *Hms.* 1, 467₁₇. þar skulu menn telia bufe í haga er skynsomum monnum litaz þær nætr fleiri er fe gengr í annars land *Jb.* 252₂₇.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. Era þat svic ein, | er þv sia þiccliz, | ne aldar rof, | þottv oss lítir *Hund.* 2, 41₀. mer synizst sem þu lítir nu vin-ar augum til hans *Fvb.* 1, 320₁₀. — Et. 3. Ef neqverr hever vilzc fra tru. líte hann a petaz postola *StH.* 76₀₀. líte hann a illvirkia þann es a dauþa stundo íþræsc allrar illzko sinnar 76₀₀. líte hann á Zakeum 77₀. líte hverr hugscot sitt oc atferþ 93₁₀. — Flt. 1. at vér lítom vannlega a nauþsyn óra *StH.* 143₀. at ver gratem fvr orar synþir en fvrllitum apra *Leif.* 80₀₁. — Flt. 2. Þat er mitt erendi med bænarordum hingat til ydvar, dugandis menn, at þer lítid godmannliga fyr guds skylld yfir hungr ok vesold þessa folks *Hms.* 2, 108₀. — Flt. 3. Veit(t)v þann hreinlifes craft í hug þeira. es ifer stige of diofol oc allar vélar hans. svat þér flrlíti licamliga hlvti *Mpb.* 122₁₁. ettvigi ma hann eigi | allti þeir nita | frendr scyli breþi bindaz | bornir mal en fornv *ÓH.* 184₀₀₀.

Boðháttir.

Et. 2. Lit hengat Sigurðr *ÓHm.* 43₀. lit hingat *Str.* 40₀₁. lit a hioip mina *B.* 100₁₀. Lit nú á *Fms.* 10, 247₀₀. litþu til vesals *StH.* 50₀₀. Lítv a lívfan *Gkv.* 1, 13₀. — Flt. 1. lítom a crapt þessa ens hesta smiþs *Leif.* 34₀₀. lítom ver a fioll þav es birtasc af liosi hans 36₀. Litom ver sva sem af hliþo til allz þess er í hemi er 55₀. Litum nv eptir hverir er trua *B.* 131₀. — Flt. 2. lítit a síþo enna fvrri feþra *Leif.* 79₀. litið nu aller í austr *ÓHm.* 27₀₀. líti þér á þat, at *Eg.* 219₁₀.

Nafnháttir.

Sva má oc líta hemnesct líf i atferþ mario *StH.* 6ss. (guþs óviner) eigo þapan til dróttens at síá oc at líta 44ss. Vér scolom líta . . . a dýrþ upriso drottens vars 751s. vér scolom umblítasc á alla vega 182ss.

Hluttaksorð.

en várum drotne sinum miskunnaraugum til hans lítande (= lítanda, *dat. sg.*) *T.* 69ss.

Skyldarorð (*gerundivum*).

En þat es oss lítanda með micilli ahvggio hversu grimr mvrera hofpingi cœmr a degi andlats vars *Leif.* 74ss. á þessa sætt væri lítanda, ef ek ryfa eigi eið minn við konung *Sturl.* 2, 132s. þa er eige ulikt at i nockorum stað oðrum se eige siðr a lítande (= lítanda) *T.* 18811.

Þátfö.

Framsöguháttir.

Et. 1. alt var mer þat leitt er ec leitte *HHv.* 28s. Alla leift ek á ulli | eggveðrs hugargleggum | (setti gaurr, ok glotti,) | guðfjón (við mér sjónir) *Fbr.* 957. þa er ec leift þessa alla luti með athygli *B.* 13017. — Et. 3. guþ leift miscunar augom a hana *StH.* 11ss. Nu er kennemaþr enn leift hann ioakim . . . þa fyrleift hann ioakim 128ss. hann leift litillæti ambáttar sinnar 1407. leiðe honom maðrinn með miclo ifirbragði *M.* 204ss. Þa leitz konvngur vm 190ss7. — Flt. 1. Þa er vip i hæll | hvnsclar þioþar | eld a iofri | ormbæps litom *Gkv.* 1, 26s. — Flt. 3. þeir líto einfældom augom til allra hluta *StH.* 16ss. þeir líto upp til 2311. píslar váttar guþs þeir es fyrllito þessa heims líf 417. sannænndi oc rettwisi litu iðran dauids *SpB.* 183s. Sem þær litu ovan til siovarins *Str.* 611. þau lítose guði rétlót *StH.* 128s.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. hue mikít vndir þotti frendom hans. at hann líti a malit *M.* 229ss. lítisc sa vera sér fastnandi meyna *StH.* 133ss7.

— Flt. 3. Scylþo þeir görva nýmæli þau öll í lögom, es þeim lítise þau betri en en forno lög *Ísl.* 1, 17¹².

Hluttaksorð.

alz þu ert sva fyrilitinn af guði *StH.* 128²⁰. svat hann varþ hvergi litenn i borgenne þapan fra *Mþb.* 56¹². Senn var a hesti | hverr drengr litinn *Gkv.* 2, 35². ec hefi ongan virþiligra litinn *Fs. Suð.* 51¹⁰. þo at þeirra leyndarlimir see litnir eða senir *Stj.* 34²⁶. hefir mér opt vel litiz á konúnginn fyrr *Fms.* 10, 296¹¹.

Nýfislenska.

lít, líti; lítum, lítum; leit, liti; litum, litum; litinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Líf mitt jeg yfir lít á þessu kvöldi *KJ.* 52²⁰. þig ljúfasta lít eg í dauða *TS.* 32²¹. þá döggulóð létta liggja | eg lít um græna jörð 36¹¹. — Et. 2. Ef þú líka lítur á, | að litinn sýndi draumur | á Stormi mínum *BT.* 214². en í því sama hátt þú báðar hendur | hefur á lopt og lítur yfir brúna *GT.* 36¹². — Et. 3. en miskunarrík | sól móti sveininum lítur *JH.* 51¹². á sína hjer hún ástvini lítur *BT.* 59¹². einungis lítur hugar-sjónin snör | eiðbrigði, vinslit, ásta rof og tryggða *KJ.* 53²⁵. Ger þú, sem þér lízt *IL* 1, 81¹². Því (þ: nautinu) lízt ekki' á lóuna smáu, | því lízt ekki' á himneska för *ST.* 80^{6.7}. — Flt. 1. Grátur geð þó bitur, | þá ganga vini lítum | myrkvar dauða dyr *BT.* 57². þegar svo ljóslega lítum | líf koma betra af dauða | skyldi ei geigvæn að ganga | gatan hin myrkva til ljóssins 63¹². optar né lítumst | í Ægisheimi *JT.* 167¹². — Flt. 2. þá lítið græna leiðið svarðar, | sem líks er Ísleifs hinsta vörn, | yfir því vinn-ið eiðinn þann, | að elska föðurláð sem hann *BT.* 180². — Flt. 3. hjartaglader það líjta líos, | Lotning þeim Sveini veita *Vb.* 11²⁰. Bogmenn komu af Borgar lyd | og bunden líjta 134²⁵. menn-irnir líta á augun, en Drottinn lítur á hjartað *Tang.* 49²⁰.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. lífa vil eg, svo ofar | enn eg líti sól renna *JH.* 180¹².

Lítlí eg um loptin blá, skýin, sem sigla fram silfurglitaðan boga 208¹¹. — Et. 2. Elskan mín, þú ekkert sinn | af því þarft að kviða, | þó lítlí í blundi Bjarna þinn | bleikum hesti ríða *BT.* 213¹⁸. — Et. 3. Hefji höfuð sín | hingað farinn | lýður og lítlí | lotningu með *JH.* 62^s. Lítlí landsins hvíta | lýður einnig síðar | enn af íturmennis | andliti geisla standa *ST.* 164^s. að íslenzka kvennfólkið lítlí eins laglega og blómlega út og það geri *Íð.* 4, 73¹⁰. — Flt. 3. þér stendur alveg á sama, þó allir fyrirlítlí mig og hæðist að mér *GP. ÞS.* 51^{ss}.

Boðháttr.

Líttú undrandi önd | drottins almættis-hönd *JÓ.* 154¹⁸. Líf mín tár 173^s. Líf hve um ljóra | ljómar sunna *ST.* 171¹⁸. Líttu ekki á hans skapnað eða vöxt *Tang.* 49¹⁹. — Flt. 1. Lítum heldur til hennar | heimkynnis rjetta *BT.* 169¹⁸.

Nafnháttr.

Við skulum sól | sömu báðir | hinsta sinni | við haf líta *JH.* 26^s. þaðan má líta sælan sveitar blóma 53^s. Þú land, þar sól vér litum fyrst | og líta viljum hinst *ST.* 145^{ss}. Hingað til það horfði' eg á, | heitir vort sólkerfi, | ljóss hjá geimi lífast má | líkt ok þúktur hverfi *BG. Nj.* 33.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Sólbjartar meyjar, | er eg síðan lelt, | allar á þig minna *JH.* 99¹¹. Eg lék við þinn gull-lokkinn bjarta | og lelt inn í augun þín blá *ST.* 78^s. Hjarðmey lelt eg 86^s. — Et. 2. Allan lelst þu minn Vngdoms Brest *Vb.* 192²¹. og þú sér hann | í sama líki, | sem þú lelst hann í, | er hann lagðist fyrst *OK.* 4, 192⁷. segðu mjer þá, hvers vegna þú lelst svo dremblega á mig? *Þús.* 1, 66^{ss}. Þú lelst sem snöggvast ljóma sólar fríðan *KJ.* 94¹⁹. — Et. 3. enginn lelt þá maður moldu, | móðu steins er undir býr *JH.* 104^s. hinn aldraði maður lelt dóttur sína innanum al-útsprúngnar liljur og rósir *Blk.* 15¹⁸. lelst Rómverjum ráðleggra að taka sjer vetursetu norður í landi *Íð.* 4, 109^{ss}. að senda menn til heljar, hvar sem honum lelst 370^{ss}. Hann setti kaþólska menn til valda, þar sem honum

lelst *PM. Ág.* 190₂₁. — *Flt.* 1. eins og vér áður gerðum, þá vér litum hann *Il.* 1, 70₁₀. Við drengirnir litum þá upp til þessa fræga listamanns *Ið.* 6, 149₂₀. þú land, þar sói vér litum fyrst *ST.* 145₂₁. — *Flt.* 2. og lituð niður í kjallarana? *Ið.* 2, 46₂₄. þjer lituð svo skrytlega á mig *ÓS.* 63₇. — *Flt.* 3. með því þeir í annan stað litu á hann litlum augum *LLH.* 69₂₀. þá litu Grikkir á allar greinir heimslífsins með augum imyndunarinnar *Stoll.* 2₂₅. Líkt og hann segði: „Nær litu menn þó | slíkt linuskip áður á veraldar sjó?“ *ST.* 201₄. kvök einstök ýtum hans litust annara fegri söngum *BT.* 111₂.

Viðtangingarháttr.

Et. 1. Ef ek til húss kæmist | ok heimkomu minnar | líti ljósan dag *OK.* 3, 109₇. — *Et.* 2. ef í meylla mengi | mik þú lítir 7, 146₂. — *Et.* 3. var sem önd leitaði ljóra | og líti til veðurs *BT.* 113₂₀. þá var soldán áhyggjufyllri um hagi sína enn svo, að hann líti eptir því, sem kringum hann var *Pús.* 1, 64₂. hún hafði búizt við, að hann líti yfir um þangað *Ið.* 1, 126₁₂. hvernig jeg skyldi fara að breyta konu minni í þá mynd, sem mjer lítist *Pús.* 1. 39₂₂. — *Flt.* 3. Xerxes hugði, að þessir fáu menn mundu þegar flýja, er þeir litu sig og allan sinn her *PM. Ág.* 31₂. Það þurfti ekki annað en að Gyðingar litu hinn rómverska landshöfðingja, til þess að þeir minntust hinna útlendu drotnara *Ið.* 4, 98₁₁. þar sem klerkar og aðrir trúadír menn tækju málstað, litu þeir aldri á annað, enn *Sktr.* 87, 76₂₇. — *Forn mynd:* Ef þann mann | þessir líti | aptr heim kominn | íþöku til *OK.* 1, 60₂. Á mararnar vængjum þó erlendis flygju | og ungmeyja fegurstu líti þar sveit *BT.* 167₂.

Hluttaksorð.

Þar eiga tignir tveir að flytjast á | bræður af fögrum fósturjarðar ströndum | og langa stund ei lítið aptur fá *JH.* 54₂. hefur né eina | augum lítið | lífmynd ljúfa, | er þú leiddir fram 57₂₂. jeg var hræddur um, að þjer hefði ekki lítizt á mig *Pús.* 1, 66₂₀. Ef eg hefði ekki þekkt hann betr enn þú, þá hefði líklega okkur báðum lítist eitt um manninn *FP.* 71₂₂.

Ljósta.

Forníslenska.

lýst, líosta; líostom, líostem; laust, lysta; lustom, lystem; lostenn.

Nútið.

Fransöguháttir.

Et. 2. En ef ec mæltu vel. hvar lýstr þú mic þa *StH.* 171¹¹.
— **Et. 3.** guð lýstr anticrist með eldingu 155¹⁸. eldinom lýstr í fipri foglanna *M.* 8², hann lýstr undir neþan annarri henndi 47²⁵. — **Flt. 3.** þa líosta Serkir vpp herope miclo *Al.* 35². Grikkir líosta þegar vpp ope miclo 37¹⁵. Grikkir líosta vpp herope miclo 66²². Ef þrælar manna líóstaz *Grg.* ii. 396²⁴. En ef sa atburður verður at menn seraz eða líostaz *Js.* 40².

Viðtengingarháttir.

Et. 3. En þóat maður líósti mann a meðal herða eða a nasir *Grg.* ii. 298¹⁷. Rækið aftr hundana alla oc gætið at engi líósti ne mæin gere *Str.* 33².

Boðháttir.

Et. 2. Líóst vende mar Tóste *Korm.* v. 9². Vendi ljóst, þú voldugr andi *Arngr. Gd.* 31 (*Bs.* 2, 188¹), ljóstu eigi á hendr þessar *Bs.* 1, 152²².

Nafnháttir.

Þá gaf hann Þór hamarinn og sagði, at hann mundi mega ljósta svá stórt sem hann vildi *SE.* 1, 344². biðr Sigvrð nu til leosta *B.* 166²². Næfrar skal hann eigi líosta til solu. *NjL.* 1, 39¹⁰.

Hluttaksorð.

stirðna menn í hugh, en sturlaz í hiarta, berlande a sín briost, hondum fast saman slaandi ok víðr kniom líostande *T.* 269¹⁵.

Þátið.

Fransöguháttir.

Et. 1. laust ec í dag í væðemorkenne æina huita kollu með or minni *Str.* 7². ec amællte ollom konom þa er ec laust þæim udæmom upp 16²². þa er ec lærst hann kylfo hæggit *Jv.* 121¹². laust ek í auga | einu flagði *Fas.* 2, 185²². — **Et. 2.** því næst laust þú mik með hamrinum *SE.* 1, 162¹⁷. þá skal ek nú segir hon mvna þer kinnhestinn. þann er þú lavst mik *Nj. O.* 116². — **Et. 3.** þa fór hann oc lærst hann með líþró enni

leiðlegsto *StH.* 98. þá fór hann og laust íb lífro leiðligri 153²⁴. verc miclom lest i hend manne *Mpb.* 16. — Flt. 3. (þeir) lusto a háls honom *StH.* 172. hlógo Gyþingar at honom og lusto a kíbr honom 173¹². Og lvtv vpp allir vapnataki *M.* 207. fim hogg lvtv þeir hann 227²⁴.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. En þá sprac i sundr glerkerit. sva sem hann lvti steini a þat *Leif.* 109¹². ok segja menn at hann lysti af honum höfuðit við grunninum *SE.* 1, 170¹². at þeir skyldu koma i opna skjöldu, er saman lysti liðinn *Ks.* 17¹¹. — Flt. 3. hann brást aldri við, er þeir píndu hann, heldr en þeir lysti á stökk eðr stein *Fms.* 7, 227¹².

Hluttaksorð.

þá varþ prestur nacqvárr lostinn af díofols ilsko *Leif.* 143²¹. grepi lostins gelma vals *M.* 32. þá urþo brępr lostnir fianda aur *Ps.* 460²². vas tecinn Tiburtius prestur og lagþr a ballit og lostiþ eldi i síþan *Leif.* 140¹². su hin friða fru hævir lostit hann hugkømelegre ast *Str.* 7²². (þeir) sea huersu langt stongin hævir gengit i iorðena er risinn hafðe lostit *P.* 188²².

Nýislenska.

lýst, ljósti; ljóstum, ljóstum; laust, lysti; lustum, lystum; lostinn.

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 3. Og lýstur upp gullrauðum loga *BT.* 90¹⁷. Eg veit eitt hljóð svo heljar þungt, | sem hugans orku lamar, | með helstaf lýstur hjartað ungt, | og hrædd það tungan stamar *ST.* 104. þegar hann i reiði sinni lýstur jörðina *Il.* 1, 57¹². þá lýstur Sevs hann með glóanda reiðarslagi *Stoll* 25²². — Flt. 3. En djarfir dólgmegir | dörrum ljósta | brúði bölsjúkri | bak ok herðar *OK.* 8, 249².

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Segir Hómer, að hann liggi neðanjarðar undir Aríma-landi og ljósti Sevs jörðina kringum hann með reiðarsögum einum *Stoll* 94.

Nafnháttir.

Kvað hann máttkan | miðgarðs skelfi | fyrir Feðkum | fley eitt mundu | á dimmblám | drafnar vegum | ljósta á leið heim | úr leiðsögu *OK.* 8, 268². Opt verður hann að ljósta það (o: naut-

10) *Íð.* 4, 55¹¹. Ófriðnum mundi þegar ljósta á, ef Ráðsland gengi í sambandið *Fk.* 88, 89¹².

Dátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. reiddist konungur og laust í andlit hemni með glófa sínum *PM. Ág.* 150¹⁴. Þá laust upp ófriðnum 177¹⁵. í sama bili laust upp óstöðvandi fagnaðarópum *Íð.* 4, 409¹⁶. egypzkur maður laust hehreskan man *Tang.* 30¹⁷. — **Flt. 1.** sátum vér þar hverr hjá öðrum og lustum árum hinn gráa sæ *HO.* 4, 74¹⁸. — **Flt. 3.** settust sjálfir | svo við róðr | og unnir blár | árumustu *OK.* 12, 86¹⁹. (þeir) lustu þrisvar upp ópi *Bób.* 101²⁰.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. sem burt dáið líði ljós | og lysti húmi yfir *Nám.* 20, 57. að hafa hendur til taks, þegar ófriðarstorminum lysti yfir Evrópu *Sktr.* 88, 8²¹.

Hluttaksorð.

Fyrst var hann strýktr svipum, þá lestinn hnefum *FP.* 90²². og lifði þér unz lestinn hel | hann legst að þínum fótum *ST.* 279²³. hvað má andann harmi lestinn kæta? 157²⁴. í hjarta mjer þá greru | himinrósir | engu hagljeli | enn þá kostmar *KJ.* 185²⁵. þjer hermið mjer um horfnar fyrri tíðir, | er hjarta mitt var engum lostið sárum *JT.* 12²⁶. Líttu nú, guð, á hljúr valla | og lestin af ofsahreti strá 114²⁷.

Ljúga.

Forníslenska.

lýg, líuga; líugom, líugem; lang, lyga; lugom, lygem; legenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. a) lýg: eige (*i skinnbókinni n.*) lýgee at þér *Mpb.* 82²⁸. — b) lýgr: Sua se mer guð hollr sem ek satt segir. gramer en (= gramr ef) ek lygr *NgL.* 2, 30²⁹. 31³⁰. Sva se mer Guð hollr sem ek satt segir. gramr ef ek lygr *Jb.* 201³¹. 202³². — **Et. 2.** Fyrir agirni fear sægir þu lygivitni, lygr þu *GNH.* 36³³. veit ek eigi hvart þu lygr eða segir satt *Finnb.* 80³⁴. Hvi villtu sva svikia mik at þv lygr æ at mer *Stj.* 416³⁵. — **Et. 3.** eige lýgr sa es þetta mælti *StH.* 93³⁶. Oc eige at

eins lýgr þat (o: þetta líf) at vinom sínom heldr dregr þat þa til allra synþa 143¹⁸. Petrvs lýgr *Mpb.* 83¹⁸. ef maðr lýgz sáre á (= lýgr sári á sik) *Grg.* ii. 304^s. — Flt. 1. Vér reipomsc þót ver sém avitaper of sannar sakar. oc hugom lýtom a annan a móte *StH.* 67²⁰. Ef ver segiomc synþa læser. þa hugom ver og tølom oss sialfa *Leif.* 33²¹. at hvergi líúgvn . . . til penninga *Nj.O.* 37²⁴. — Flt. 2. Fvr hvi lívgit er *Leif.* 146²¹. At visv mægi þit þat vita ef þit levgit æinu orði a hana. at þat er yckar bani *P.* 162²¹. — Flt. 3. ellegar líúga pactar *Rimb.* 14²⁴. þa líúga pactar 15⁷. þa líúga þeir 16⁴.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. Haf enga grunsemd a mer at ec lívga at þér *Str.* 40²⁰. — Et. 2. hyggec, at þv lívgir *Harb.* 49⁴ (*CR.* 26¹²). — Et. 3. svasem maþr hróse víþ guþ betra hugscote an hann hafe. oc líúge sva at honom *StH.* 114². minner þat (o: þetta líf) screcmann at hann líúge 143¹⁷. At hann lívgi eigi at ypr *M.* 96²¹. þat er sagt at hann líúgi alldri *Nj.O.* 119^s. fær þat varla svo glogt [markat edur] sagt at þat hugist eigi *SpR.* 20¹⁸. — Flt. 3. oc er kallat at þa líugi pactar *Rimb.* 14^s.

Boðhátttr.

Et. 2. Ljúg vætr at mér *Eb.* 47¹⁹. Hygg þu at þwi æf ræða þarf mal þitt at þu líugh ækki *SpR.* 130⁴. — Flt. 2. sægit satt nu oc levgit æigi *P.* 163¹⁸.

Nafnhátttr.

En þat má hann eige segia nema hann vile líúga *StH.* 179^s. mvsteri solar gops es apollo heiter. oc alldregi mvn líúga *Mpb.* 35^s. Engi er til þess ferr konvngr at ginna þic eþa lívga at þer *M.* 38²⁰. ei mun yðr eptirförin ljúgast *Ísl.* 2, 347¹⁴.

Eluttaksorð.

Æigi skalltu bæriaz mæð hugannde hoggum *SpR.* 101⁴. hann taldi á sik ljúganda lof *Rs.* 105^s.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. oc ec læug *GNH.* 194^s. er ec laug at þer þa trúðir þv mer *B.* 40^s. ek laug *Hms.* 1, 500²⁵. — Et. 2. þu drottinn, er alldregi láugt *El.* 16^s. — Et. 3. a) laug: hann mun eigi ljúga nú it fyrsta sinn er alldri laug fyrr *SE.* 1, 140²⁴. Dvergr-enn sortnaðe allr oc svaraðe harparanom. at hann laug *Str.*

59¹⁴. — b) ló: sa er betur þat er hann ló *Leif.* 24. lo hel svmom frelsi *M.* 18²². ok er hón fekk þat eigi þá ló hón á hann *Syn.* 74²⁰. er alldrigi ló fyrri *SE.* 2, 280²⁰. hann lósek ællom gupðoms crapti á (= ló ællom gupðoms crapti á sik) *StH.* 155²². — Flt. 3. en talpe þat eige satt es þeir lugu *StH.* 87²¹. æigi lugu at þeim augu huilíkr dyrdarmadr þessi Olafr varð *Flb.* 2, 10¹¹. þeir lugu á okkr *Bs.* 1, 7²⁴.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þv mannt aldregi segia i sinn síðan at ek lyga at þer *P.* 110²². — Et. 3. eigi hann iotnar, | ef hann at ypr lygi *Am.* 33⁴ (*CR.* 83²). ottaðezt ef hann lygi at honom at hann myndi eitthuert sinni hefna honom *B.* 13¹². þa lygi æigi sa a hann *SpR.* 144²². — Flt. 3. þat var lítil þolraun, þóat þeir lygi þat, at þú ættir börn *Bs.* 1, 45²¹.

Hluttaksorð.

Þat mun tveimr skipta, at sá kvittir mun loginn, er fyrir mik er kominn, eða *Ld⁸.* 31¹¹. svá at þat sé öllum góðum mönn-um ljóst, at vér félagar séim þessu máli lognir *Fms.* 4, 310²². Mer hefir Sigurþr | selda eipa, | eipa selda | alla logna *Br. Skv.* 2⁴ (*CB.* 65²). var hann dreplinn at vitanda konunge fyr logna soc *Al.* 26²⁵. A þessom dægum sculum vér guði þiona ... i ulogenne æst *GNH.* 106¹². Þicciz konvngr sia at Þor-cell mon regþr hafa verit fire lognar sakar *M.* 23²². gyþingr drambapi af logno retleði *Leif.* 80²². dominus svarape engo þa es loget var a hann *StH.* 67²¹. Elgi ma ec þat vita at neitt sinn hafi iafnumiok logitz i vm fylgdina mina sem i (vm?) malagiofna konvngs *M.* 48²². hefir yðr þat sjaldan logizt, er ek sagði, þá er várir fundir hafa atborit *Fms.* 8, 134²⁰.

Nýislenska.

lýg, ljúgi; ljúgum, ljúgum; laug, lygi; lugum, lygjum; loginn.

Nútið.

Framsöguháttir

Et. 1. hvort sem jeg lýg eða segi satt *Þús.* 1, 78²². fari jeg bölfaður, ef jeg lýg *lð.* 4, 29²². Fari jeg þá norður og niður, ef jeg lýg því 6, 138². — Et. 2. þú lýgur þorparinn þinn *Þús.* 2, 190²². Þú lýgur, svertínginn þinn, 3, 52¹². þú lýgr því, Melanía *lð.* 6, 138⁴. — Et. 3. og svo lýgr hann þar á ofan svona niðangalega að mér *lð.* 4, 23²⁰. — Flt. 3. eg skal láta

höggva af ykkur hendur ok fæstur, ef þið ljúgið að mjer *Pús.* 2, 113^{is}. — Flt. 3. þeir er ljúga og svikja, eins og Ananías og kona hans Sáfira *FP.* 115^{ss}.

Víðtengingarháttir.

Et. 3. láí jeg sízt þótt ljúgi | ljósi' í brjósti dróear | villu, sá er flóar velling | víðkunns hjörð, skráða-Njörður *GT.* 135^a.

Boðháttir.

Et. 2. ljúgðu ekki að mjer *Pús.* 2, 190^{ss}. — Flt. 2. Talið nú hreinskilnislega og ljúgið ekki *Pús.* 3, 69^{is}.

Nafnháttir.

eg ætla ekki að ljúga mig undan maklegri hegningu *Pús.* 1, 79^{ss}. því svona mun hann ljúga af ílmennsku sinni 2, 290^a.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Flt. 3. þeir lugu út hús ekknanna *FP.* 98^{ss}.

Víðtengingarháttir.

Et. 3. Hann sór og sárt við lagði, að karlinn lygi *Pús.* 2, 87^a.

Eluttaksorð.

því hljóta að borga enn | skapþungir skilamenn | skuldina lognu á svikatöflu þinni *JH.* 9^a. við skulum vita, hvort við getum logið upp í opið geðið á honum *Pús.* 1, 78^a.

Lúka.

Forníslenska.

lýk, lúka; lúkom, lúkem; lauk, lyka; lukom, lykem; lokenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Nv lýk ek her vmræðv raddarstafanna *IGL.* 8^{is}. lyc ec viso nv *ÓH.* 80^{is}. því orði lýk ek á, at ek hefi engan mann sét jafnvaskligan at öllu *Ld.* 233^a. ok lyk ek þar Finnþoga sögu *Finnb.* 92^{ss}. — Et. 3. lateg þyr miclo þyckia varþa. hversu lýer sýslo yþvarre *St.H.* 53^{ss}. síþan er hann lýer þeire beón 109^{is}. hverge es upp rís. oc lýer mer upp hurþena 215^{ss}. þa er uplýese himnesc hēþ 57^{ss}. oc lýese sa dagr alldrege 71^{ss}. oc lýes þat (æ: tunglit) .ii. nottom fyrr en nouember kome *Rtmb.* 13^{is}. æigi lycz up staðr í vestre ne í austre *GNH.* 26^{is}. — Flt. 1. er ver lucom up illesco þeiri fvr scriptar gonge er aþr levdisc i oss *Leif.* 38^a. Ok lúkum vér þar sögu

frá Þorleiki *Ld*³. 138°. — Flt. 8. þeira es luka upp fyrir oss iunguongo himinríkis *StH*. 16^{aa}. oc lvea menn vp kistor sínar *M*. 106^{ia}. þeir ganga til dyranna ok luka upp *Flb*. 2, 99^{aa}. sva oc ifrást lukase þér (= þær 3: himinríkis dyrr) upp af gopgerningom *StH*. 93^{ia}. J þeire þionosto lukase upp himnar 99^{ia}. þa es þessa heims hluter lúcase aller 210⁷. ek skal ráða, hversu málin lúkaz *Nj*. 36^{av}.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þa er þat rett at ec luki up noccot þæssarri röðu firi þer *SpR*. 134⁷. — Et. 3. Sa lúke up augom hiarta ypvars. er sér lét sóma at berasc i dag fyrir oss *StH*. 50^{aa}. at dróttenn guþ lúke upp darom millde sinnar fyrir mannkýne 201^a. kveðr þat mynu verða aðr en lvi *B*. 156^{aa}. at hiarta hæll ór... byrgisc fyrir diofli en lúkisc upp fyrir cristi *StH*. 93^{ia}. at þæssarrar konu eynd yfirlúkist á einhvern hátt *Bs*. 2, 173^{aa}. — Flt. 1. at vér lúkem upp hiorto ór góþom hlutom *StH*. 101^{aa}. at vér lukem upp hiorto ór góþom hlutom *Leif*. 163^{aa}. þo at ver lukim fátt upp af mörgum *Hms*. 1, 544^{aa}. — Flt. 2. wil ec biðla yðr at þer lukit upp noccorri grein þæirri firi mer at þat mægi skilia *SpR*. 175^a. — Flt. 3. scal sa er sócn hefir reifþa. queþa a hvar þeir scolo at finnaz at þeir vm luki hellzt domi sinom *Grg. i*. 1, 74^{aa}. Biþo nv dominus at vp lvkese ago þessa mannz *Mpb*. 63^{ia}.

Boðháttir.

Et. 2. Lve vp þv dvrvm *Mpb*. 110^{aa}. Lue up þu mun min *GNH*. 134^{av}. lúk vpp hurðunni *Eg*. 285^{ia}. Lúeþu upp scyndelega grøf þeire es i liggia licamer órer *StH*. 176^{aa}. luktu vpp hurðu *Finnb*. 52⁷. — Flt. 1. lvkvm nv dyrliga varv lifi sem gopir drengir *Fs. Suð*. 166^{aa}. lúku vit þá málinu *Nj*. 99^{aa}. lúku við málinv *Nj.O*. 156^a. — Flt. 1. Scvndit er oc luct up hlíþi *Leif*. 75^{aa}. Lueiþ up er mer hlíþ retlétis 124^{aa}. Lukip up hurþom *Hms*. 2, 111⁷.

Nafnháttir.

leitom at lúca upp himinríkiss dyrr *StH*. 93^{ia}. (scal) luka henne (3: tíþenne) sva at maþr huile a knebeþ 110^{aa}. sva mon oc upp lúcase dyrr lífs ón ifa með góþom verkom 193^{ia}. Ef varþing verðr sva af glapat at eigi mego mál lúkaz þar fyrir þeim söcom *Grg. i*. 1, 100^{av}.

Hluttaksorð.

þeir rífa frá lasenn meðr ollum skunnda, lukande sua upp dyrunum *T.* 255¹⁴.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 2. þu tokt peninga af mér, enn lavkt þa ecki at nefndum degi *Mar.* 1066²³. at æ nefndum degi lauktu honum allt þat fe 1067². þu laukt munn upp *Hms.* 1, 293¹⁸. Drottinn Jesus Kristur, er upplaukt augu þess, er blindur var borinn 424¹⁶. — *Et.* 3. at ver megem . . , komasc til þeirra fagnapa es dominus lauc upp fyr oss i skirn sinne *St.H.* 81³⁶. salomón lár beón sinne 99⁹. éve hans lársc með góþo *Mpb.* 58¹⁸. lársc upp muðr Zacharie *GNH.* 144². oc lavksc með því sem fregt (= frægt) er orþit *M.* 145¹. síðan laukz aptr haugrinn *Nj.* 78⁴⁹. — *Flt.* 3. (þeir) luo aftur steinþróm þeira *St.H.* 204²⁷. Oc es þeir luo þen *Leif.* 97²³. I þessarre rœysti oc drengskap luku þesser hinir sælo guðs vinir sínv lívi *B.* 109⁹. luku þau þar bæðe sinu svikafullu lívi *Str.* 29⁹. þa lvcosc þegar vp ægo sisinivs *Mpb.* 63¹⁸. Dyrren lvcosc vp síolf 79¹. ok þegar i stad lukuz upp augu þeirra beggia *Stj.* 35³⁰. límar lukuz saman fyrir ofan höfuð þeim *Fs. Suð.* 19⁴⁸.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. en sva lyke með þeim at enn hvíti fingi bana *Jv.* 13²². ef hann lyki upp domum fyrr en skalirnar væri íamnvægar *SpR.* 171². var þo mavrg avnnvr amíuning milli þeirra apr en a þessa lvd lyelz *M.* 60³⁴. — *Flt.* 3. til þess er þeir Olafur Suiakonungur lyki æinnhuernn veg malum sínum *Fvb.* 2, 53²². Oc aðr þeir lyel sinni rœðv. festi Niðvngur konungur Sigmundi konungi dottur sína *P.* 159².

Hluttaksorð.

Sa es var i solum staþom senn allr lokenn qvíþe meylar *St.H.* 220¹². Varsíðan aptr lokinn haugrinn *Eg.* 284¹². Veit ek Eysteins | enda fölginn | lokins lífs *Hkr.* 29²⁵. sa var borenn at locnom quíþe hennar *St.H.* 220⁴. at eige verþem vér út recner i myrcr. oc sýnemsc úti locner *St.H.* 194⁷. — At lokenne flœðenne þa bauð guð Noa vt at ganga or orkkenne *B.* 24³⁰. hann scal giallda sculdir sínar ef vanlocnar voro er hann for heþan *Grg.* i. 1, 92¹. en aðr se loknar allar loglegar skuldir *Js.* 49⁹. — at ganga of aptr loket hlíp inn oc út

St.H. 220^a. at loeno væralldar starwi *Sp.R.* 163^a. þa ero manne upluken himinrikis dyrr es hann es skírþr *St.H.* 80^{1a}. at loenom dvrom *St.H.* 27¹⁰. *Mþb.* 102²¹. þeir sia íamt loenom augom sem opnom *Eluc.* 53⁷. at loenom ællom heims meínom *St.H.* 27²². þau hofþo loket ællom eyrendom sinom 131⁴.

Nýislenska.

lýk, ljúki; ljúkum, ljúkum; lauk, lyki; lukum, lykjum; lokinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Og lýk jeg nú að segja af mjer og hindinni *Þús.* 1, 33¹⁷. það, sem það með gráti | þakka sízt eg mun, | lýk eg þér í láti | ljúft með andvörpun *ST.* 137¹⁰. — **Et. 3.** lýkur hann upp hliðum himinsins *Ið. SG.* 5^a. — **Flt. 2.** því (= hví) ljúkið þjer því (þ: húsinu) þá ekki upp? *Þús.* 2, 244¹⁸. — **Flt. 3.** Eins og þegar ár á morni, | upp er ljúkast rósablöð, | blómin ung, af værdum vakin, | vermir, lífgar sunna glöð *JT.* 208¹⁴.

Boðhátt.

Et. 2. enn fyrir henne (þ: sálunni) vpp þu lluk | Vnadarstadnum klære *Vb.* 106^{ss}. ljúktu við söguna um andann og kaupmanninn *Þús.* 1, 24^{so}. Ljúktu upp 2, 300^a. Ljúktu upp Lína! | lof mjer inn að skreppa! *JT.* 130¹⁰. — **Flt. 2.** í guðs bænum ljúkið þið ekki upp *Ið.* 1, 262^{ss}.

Nafnhátt.

Jeg ætla ekki að ljúka þeim (þ: dyrunum) upp til fulls *JH.* 291¹⁰. þú á vörum, mær hin mjúka! mikinn fjársjóð kossa ber, | af sem taka, en aldrei ljúka | unnt að fullu verður þér *JT.* 143¹⁴. Ljúft er þar að ljúka | lífsins sæld og þraut *ST.* 102¹⁸. enda mundu þeir ekki ljúka af öðrum eins afreksverkum og hann, þó að til kæmi *FP.* 123^{ss}.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Fór jeg þá ofan, lauk upp dyrunum *Þús.* 1, 37²⁴. Lauk eg þá upp augunum hálfsofandi 2, 122^s. — **Et. 2.** laukstu þá upp munni mannanna? *Myn.* 44^{ss}. svo að þú aldrei laukst munni sundur til að tala *Þús.* 2, 335¹¹. þar laukstu fyrst upp ljósri brá *Svh.* 24¹⁸. — **Et. 3.** Lauk hann upp (þ: dyrunum) *Þús.* 2, 93^{ss}. María lauk upp glugganum *Blk.* 85^{ss}. Lauk þar svo æfi | við lítinn sóma | orðhvass báruhjörs |

bekkskreytandi *JT.* 48¹¹. Hinn gullfleygi vestanbær vörum upp lauk *ST.* 47²⁰. — Flt. 3. öll skógar ilmablóm | upp fögum luku góm *BT.* 13². Þá var eg ungur, | er unnir luku | föður augum | fyrir mjer saman *JH.* 45¹⁰. síðan luku þeir eptir sjer koparhurðinni *Þús.* 1, 92⁸. þegar þeir luku verki þessu, lifði aðeins þriðjungur nætur 2, 195¹⁴. þar til Laun með lífsins banne | lukust þessum eldra Manne *Vb.* 178¹⁴.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. en það var sjálfsagt, að bólan tindi upp alla, áður en lyki *IB.* 6, 108²¹.

Hluttakorð.

að lokinni messu gjörði hann bæn sína fyrir altari *PM.* *Ag.* 114¹⁰. En ek leið lagða, at loknu tali, | flæðar fáka til, | er í fjöru stöðu *OK.* 4, 195⁴. En er þeir höfðu lokið því starfi, matreiddu þeir *IL.* 1, 20²⁷. á fjórða ríkisári hans var byrjað á musterisgjörðinni, en sjö árum síðar var henni lokið *Tang.* 59²¹. En er... gólfð hafði lokist saman aptur, fleygði hann sjer fram fyrir fætur Maimúnes *Þús.* 2, 187²¹.

Lúta.

Fornisælenska.

lýt, lúta; lútom, lútem; laut, lyta; lutom, lytem; lotenn.

Nútið.

Framsögunháttur.

Et. 1. þér lýt ec lausnare allz mankyns *StH.* 194¹⁰. Þeir hafa þengils Möera, | því es sýst | frama lýstan | (helgum lýt ek) es hétu | höfuðskáld (fira jöfri) *Geisl.* 12⁷. ek lýt opt at litlu *Grett.* 185¹⁰. — Et. 2. þetta alt mvn ec gefa þér. ef þv lýtr mér *Mpb.* 105⁴. þu lytr treguðum Maghun *EL.* 115². — Et. 3. þa er prestur lýtr ofan fyr altera *StH.* 125²². lýtr hann nípr *Jv.* 53²⁵. Sigvalldi lýtr at honom nípr 88¹⁴. — Flt. 3. a berki scal þer rista | oc a badmi viðar þeim (þess?) er lvtu æstr limar *Sd.* 11² (*CR.* 68²¹). oc lúta henne aller englar *StH.* 8¹². yfir öðrum þeim londum sem þagat lúta til *Fb.* 1, 571²⁰.

Viðtengingarháttur.

Et. 2. ok er þat rað mitt, at þv lvtir goðvum þeirra *Fs.* *Suð.* 180². — Et. 3. at es se granne vár er æigi lúte undir es *GNH.* 192¹². lúti landsfólk ítram | him salkonungs himna *Geisl.* 66². Synis ydr þat rett ath vær lutim líkneskium díofla

Hms. 1, 427^a. — *Flt.* 3. oc vjl at allir lendir menn í míno ríki lvti til var *M.* 136^{sa}. ma vera, at ek hafa til nokkurs undan rekit ok lúti enn fyrri í gras nokkurir frændr Þorgríms *Fbr.* 90^{sa}. Hynir skulu enn lata marga menn aðr Niflungar luti allir *P.* 328^a.

Beðháttr.

Et. 2. Lvttr ný at mer littap herra *Jv.* 88¹⁷. lut goðum vórum almatkum *Hms.* 1, 8^{sa}. — *Flt.* 1. Lútom ver at fótom tætrogra með helgo litelléte *StH.* 65¹¹.

Nafnháttr.

þa es kennemaþr kemr til altera. oc scal lúta *StH.* 122^a. allr heimr vill til hans lúta *Al.* 158¹⁷. Johannes postole vildi lúta engle *GNH.* 70^a. hvart þeirra ærendi er annat en gialða skatt eða lúta oss *P.* 191^a.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 2. lavttr mer nú segir Skarphedinn *Nj.O.* 70^{1a}. — *Et.* 3. hon læt níþr miðc *Mbb.* 30^{1a}. Síþan læt sá in vnge maþr barnabe 41^{sa}. lavt hrafu i þen Gavta *M.* 209^{1a}. — *Flt.* 3. oc luto (*adoraverunt*) aller guþe *StH.* 99^{1a}. sumer fello a kné fyr feótr honom oc luto honom 173^{1a}. menn luto englom *GNH.* 70^a. oc lutu aller guði 131^{1a}. lutu oc til þaðo *B.* 25^{1a}. hus lutu opt fyrir eisum *SE.* 1, 524^{1a}.

Viðtengingarháttr.

Et. 3. hon spurði . . . , hvart hann kynni nokcora skyn a hvar hann villði at þetta rað lyti *ÓHm.* 5^a. Jökull kvað fyrr mundu hann tröll taka en hann lyti honum svá *Fs.* 53^{1a}. — *Flt.* 3. at menn lyti þeim (o: skurðgodunum) er hia gengu *Gyð.* 5^a.

Hluttaksorð.

a þar domvm at vægia um þæss mannz mal er swa er at lotinn *SpR.* 176^a. lagit com i yfirhafniua við herðar honum er hann hafði lotið undan *ÓH.* 73¹⁷.

Nýislenska.

lýt, lúti; lútum, lútum; laut, lyti; lutum, lytum; lotinn (*haft sem lýsingarorð*).

Nútið.

Framsöguháttr.

Et. 2. lotning meður lýt eg karli *JT.* 289^{1a}. lýt ek þér,

laðði *ÓK.* 6, 67s. eg lýt í dupðið fyrir þínu kyrra ljósi *Íð.* 2, 183s. — Et. 3. firrist þroska | sá, er fljóðum lýtur | ungur sveinn, | verður aldrei nýtur *Þús.* 2, 179₁₀. þinn engilfótur veik-
an vef ei slítur, | né værum dár | sofanda fugl', er höfðu höfði
lýtur, | þú hrindir úr *ST.* 51₁₅. í hvert skipti sem hann lýtur
niður *Stoll* 17₈₁. — Flt. 2. þjer lútið einskis manns yfirdrott-
nun *AK.* 64₂₈. — Flt. 3. því at hinnig lúta | yfirráð öll | inn-
an hallar *OK.* 1, 139s. en aðrar horfa | að upprás sólar | og
dýrrar lúta | dagsbrúnar átt 9, 137. Enn öll þessi náttúrugeð
lúta Olymposgeðum *Stoll* 14₂₀.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. heldr vill hann . . . koma öllum hinum yfirrunnu
þjóðum í eina ríkisheild, eitt sterkt og stórt heimsveldi, þar
sem allir lúti einum og sömu yfirráðum *PM. Ág.* 91₁₅.

Boðhátt.

Flt. 1. Ó, lútum guðdóms geisla valdi *ST.* 253₁₁. — Flt. 2.
Lútið honum! *Tang.* 237.

Nafnhátt.

Lærið af mjer að lúta þessari nauðsyn með hugprýði *Þús.* 1.
26₁₀. flest verður að lúta hennar (þ: kirkjunnar) boði og banni
PM. Ág. 165₂₈. enn þegar hann fór að berjast við þjóðirnar,
þá varð hann að lúta 240₁₀.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. eg laut niður og grét sáran *PP. NS.* 25₁₈. — Et. 2.
Sem eg þér kraup, svo lautz þú ljóma þeim | og lagðist klökk
með hendur tengdar niður *ST.* 127₁₀. — Et. 3. allt, er laut
að uppeldi barna *PM. Ág.* 18₁₁. hljóp hann þegar á móti þeim
og laut þeim *Tang.* 11₁₀. (Róbert) laut niður að konu sinni
PP. NS. 537. — Flt. 3. Allir andar lutu hinum mikla Sál-
dömon *Þús.* 1, 44₁₀. Konungar lutu honum (þ: páfanum) *PM. Ág.*
120₂₈. undir hann lutu öll norðurlönd lengi síðan 141s.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. þann sama dag var hátíðlega lýst yfir í Suður-Afríku,
að Zúlú-land lyti Victoríu drottningu *Skír.* 88, 301. — Flt.
3. að hin danska stjórn hefði eins mikinn áhuga á þeim mál-
um, sem ekki lytu að landsréttindum Íslands, eins og það
væri landfast við Sjáland *Skír.* 88, 88s. *Forn mynd:* Aptur

dreyndi hann, að sól, tungl og ellefu stjörnur lyti honum *Tang* 1917.

Hluttaksorð.

Þeir fáu af Júða niðjum, sem ei höfðu lotið Bal *LLH.* 122²⁰. enda lágu nú flest lönd undir ríki Karls, er forðum höfðu lotið hinu vestlæga Rómaveldi *PM. Ág.* 114¹⁶. Og þegar hún þagnaði, gat hann ekkert nema lotið niður að henni *GP. ÞS.* 115²⁸. — Lotinn er nú haft að lýsingarorði: Hann sat lotinn á bekknum *Ið.* 5, 362¹⁵. Leiðir þar fður sinn litfögur mæ | lotinn og hruman af elli *JT.* 111²⁰. Aldrei verða þeir lotnir *Ið. SG.* 491. hélt hann höfðinu hálflothu *Ið.* 5, 363²⁰.

Mala.

Forníslenska.

mel, mala; mqlom, malem; mól, mæla; mólom, mœlem; malenn.

Boðhátt.

Flt. 1. Avð molum Froða, | molvm alsælan *Grott.* 51-2. Molvm enn framarr 221.

Nafnhátt.

Fróði konvgr let leiða ambáttirnar til kvernarinnar oc bað þær mala gvl *Sæm. E.* 324²⁸ (= *SE.* 1, 376¹¹). Helgi tók klepi ambóttar oc gecc at mala 191²⁶.

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. Mol mins favþvr | mæ ramliga *Grott.* 211. en mól stýri *Hkr.* 140b²⁶. þar sat kona við kvern, ok kvað forkunnar fagrt við, er hon mól *Fms.* 7, 233¹⁸. þat molz á kverninni, sem sa mælti firir er mol *Sæm. E.* 324²⁸.²⁸ (= *SE.* 1, 376⁸). — **Flt. 3.** molv meýjar *Grott.* 231. Frá ek at Fróða meýjar | fullgólga mólu | lætr stillir grið gulli | grafvitnis beð slitna *SE.* 1, 390²⁶.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. ne moli (= mœli) sva | mæ bergrisa *Grott.* 10⁶.

Hluttaksorð.

Lyngs bar fiskr til feinglar | flugstyggs sonar Tryggva | glolnar gvlli molno (= mqlno) | gvð (*les* goð) villdi sva roðnar *ÓH.* 159²⁸. .xx. klyfiar af molnv gvlli *Fs. Sud.* 126²⁶. man ec gefa þer .c. sinnvm vág mina af molno gvlli 146²⁷. þa er vel

malit *Grott.* 5a. malit hofvm, *Froþi!* 24a. ok sem hon hefir þat
(o: grasit) stöytt ok sundr malet, gefr hon honum þar af at
drekka *Mar.* 1115a.

Nýíalenska.

Þetta sagnorð er nú veikbeygt og hneigist eftir a-beygingunni
(mala, malaði, malaður), þó finnast í bókum einstakar sterkar
myndir: mólu konur þær | á kvern sumar | gulli litkaðan | gróða
jarðar *O.K.* 7, 50s. Slaungdu þar tólf | snúðga steini | konur
skjótliga, | ok korn mólu 20, 49a. Á þeim kvernum mólu 12
konur byggkorn og hveitikorn til mannfæðis *Ho.* 20, 65ss.
Veik mynd: höfðu hinar konurnar þá malað sitt hveiti 65ss.

Meta.

Forníslenska.

met, meta; metom, metem; mat, mæta; mótom, mætem; metenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. alls met ek auþar þello | Íslands *Korm.* v. 81. sól-
gunne met'k svinna | sunds ok íra grundar v. 87. met ek sva
sem þer hafit stefnt mér til háðungar *Nj.O.* 80ss. met ec oc
sva at ec se maclegr at hafa slíka riddara vndir mér *Al.* 159a.
— *Et. 2.* hvi metr þu þic þes at syna að þit við lamustyrct
vætr sem ec em *GNH.* 195a. sem eigi sé sýnt, huersu mikils
þú metr goðorð Þorsteins *Eg.* 2981. — *Et. 3.* svát hann metr
son hennar til alra goðgerna sinna *St.H.* 8ss. þa metr þo
gub... þat til ástar hallds víþ síc 1197. ef maðr metz dyrra
en nu var talet aðr *Grg. i.* 1, 1301s. oc metz þa til ohælgí
151s. — *Flt. 1.* er engva umbhyggio nennom at veíta þeim er
ver metom lítls *St.H.* 64ss. — *Flt. 2.* þó at ek sjál, at þér
metið mik lítls í þessu máli *Grett.* 591s. — *Flt. 3.* en þó
meta þeir sinn villia framast *St.H.* 58ss. meta þeir konungr
eigi muninn *M.* 1077. ef goðarnir metazk þat við *Grg. i.* 1,
501s. ef þeir metaz eiða við 215s.

Viðtemgingarháttir.

Et. 1. þat ætla ek mér at taka því at eins við trú í Noregi, at
ek meta lítls Þór enn næsta vetr *Ld.* 1491s. *Et. 2.* En þér
Arinbjörn er þat at segja, at þú suá megar vera hér í landi, at
þú metir eigi meira vtlenda menn en mik eða mín orð *Eg.* 250ss.

— Et. 3. en konungr mete nauðsynlar með skynsamra manna raðe *Js.* 16s. konungr meti nauðsynjar *Jb.* 200¹⁰. — Flt. 3. meti lögmaðr og lógréttumenn þessar nauðsynlar *Jb.* 189s. en bætr mete vitni þeirra *Js.* 41s. .vj. skynsamir menn meti hvart sa er leigði hefir til foðr eða smior *NýL.* 4, 342²². meti skynsamir menn hvat leigufall er 348s.

Boðháttr.

Et. 2. met sannliga var orþ er beggia vinir erom *M.* 140²². met þú við mík rekkjubúnaðinn *Eb.* 93²¹. met hann (o: þrælinn) þa *Fb.* 1, 509¹⁷. Met ok uarning þinn allan í gott uerð *SpR.* 7²⁵. — Flt. 1. metumk helldr at val felldan *Fms.* 8, 254⁴.

Nafnháttr.

Prestar eiga at selia tíðir sínar. oc meta eigi dyrra en at .xij. morkvm alþinga a milli *Grg. i.* 1, 21s. Sva scal meta sem af se borian quíðr. ef 123¹⁰. scolo byar meta hvart 134²². meira mun í þui mali metasc góþvile várr *StH.* 3²². þat er oss ugsamlect at þó mege verc ór vónd metasc til neitingar. þót eige mælem ver sva 21⁴. enda scal slíct þa metaz quíðr þeirra sem *Grg. i.* 1, 65⁴.

Hluttaksorð.

metandi er haft sem nafnorð: mordals metendr *M.* 202²¹. bógsvels metendr *Harms.* 47s.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Ek vissi þat segir mælstariinn at þer mundit æigi kaupa hann svo dyrt sem ek mat *Fb.* 1, 509²². — Et. 2. síðan þu mæzt son þín sva lítills *GNH.* 195¹⁴. — Et. 3. hann mat ecki kveðior við mec *Al.* 16s. En þó at guð vættit henni þessa luti þa mat hon síc æigi mykils *GNH.* 169¹⁵. En konungr mat þá mikils *Eq.* 52s. hann matz vel þar sem hann kom *M.* 73²⁰. matz hann sva í þeirri syslu . . . , at *Hms.* 1. 29²². — Flt. 1. matam ver hæna (o: jorðina) firir fim merkr forngildar haert manaðarmataboll *DN.* 1, 150¹², ²⁰/₁₀₀ 1324. mathom mer 4, 263²², ⁹/₄ 1348. — Flt. 3. oc móto allir víþ konvngenn *ÓHm.* 95s. En allir matv víþ fiolne *Jv.* 54¹⁰. Js-lendingar matu uid Klartan at suara slíku sem hann uillde *Fb.* 1, 313²⁷. oc matoz þeir þat við *M.* 60¹⁷.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. ok þikkja (o: honum) þeir fyrr gert hafa sakar við sik, þó at hann mæti lítills frændsemi þeirra *Fas.* 1, 117¹⁵. — Flt. 3. Engi hefir sá maðr komit í Noreg, er allir menn mæti jafnmikils *Hkr.* 745¹⁴ = *Fms.* 7, 240²⁵.

Hluttaksorð.

Montv þar mest metinn sem menn ero rikastir *M.* 140²². Bolli var ok enn vaskasti maðr ok metinn vel af göðum monnum *Ld.* 152¹⁴. metins auðar *Ídr.* 11⁸. þeir bræðr vildu þá vera þar mestir menn ok mest metnir *Ld.* 49⁷. ef i necqveriom hlut hafa meira metnir verit en aprir *Leif.* 116¹⁸. En er iorð er meten *NgL.* 1, 90²⁷. sva vil ec kaupa sem nu er meten 95²⁰. (Guðrún) galt fjandskap Þorvaldi, ef hann keypti eigi (o: gersimar) hversu dýrar sem metnar váru *Ld.* 116¹⁸. meira voro meten orþ hans en annarra manna *St.H.* 13¹⁷. mein of metin *Sd.* 20⁶ (*CR.* 64¹⁸). mon metit til hvatvisi *M.* 3²⁴.

Nýislenska.

met, meti; metum, metum; mat, mæti; mátum, mætum; metinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. eg met fáa menn eins mikils og yður *PP.* *NS.* 36²⁴. eg met yður óvenjulega mikils 60¹⁷. Presta og valdsmenn minst eg met *JT.* 259⁹. Þann mann met jeg mikils, sem veit, hvað hann ætlar sjer *Auðv.* 61³⁰. — Et. 2. En þú metur þetta að engu *Il.* 1, 8⁹. en ef tár hans einkis metur, | ei færð vægð, er dóm hann setur *JT.* 119⁷. Ef þú því metur mikils menntun sálarinnar *Auðv.* 98²⁷. — Et. 3. (hún) metur sjálfa sig of mikils *Íð.* 4, 77¹⁹. Ef hann metur drambið meira en þig *PP.* *NS.* 26². Hann metr járníð sem strá *FP.* 124²⁹. — Flt. 1. Svo mikils sem vjer metum mátt hans og megin, þá *Auðv.* 12¹⁸. — Flt. 3. en blindir menn | meta það aldrei eins og ber, | unna því lítt, sem fagurt er *JH.* 198¹. að Íslendingar meta konur sínar engu minna en aðrar þjóðir *Íð.* 4, 87⁵. þeir meta hann (o: auðinn) sjaldan mikils, fyr en þeir eru búnir að sóa honum *Auðv.* 92²⁰.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. þó að mig Hjálmar mikinn mann | meti ei týrar spánga, | vítaminna eg víst þó kann vísu saman að banga *JT.* 260¹².

Boðháttr.

Et. 2. Þjóðerni mettu þitt mest *JT.* 21s. — **Flt. 2.** þá mældi beggja móðir, sól: Metist ei, börn, um frægð og hól *ST.* 54s.

Nafnháttr.

Valdsmenn og presta meta má *JT.* 258s. Eg framtíð mannkyns fullvel kann að meta *ST.* 206s. Sá, sem þekti hann og meta kunni, | gráta mundi hann úr helju fús 290s. Eða mun guð ekki dygð | aðra vilja meta, | en hérna gjörða helms í bygð? *BG. Nj.* 246s. Hann var samt órór í huga, að hugsa til þess, að menn í slíkri hættu skyldu svo lítills meta góðgirni hans *FP.* 31s.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. meir mat jeg kærleik þinn, en konuást *Tang* 53s. — **Et. 2.** *Veik mynd:* (þú) mattir hans ósvífna kall meir en heilaga vígslu *Þs.* 1, 32s. — **Et. 3.** Sinna lima mat hann mest | magann *JT.* 267s. Því þína fremd hann framast mat | frá fyrstu lífsins árum *ST.* 281s. var einn, sem hann mat umfram aðra *Þús.* 2, 131s. var enginn, er mat gimsteina hans að neinu *FP.* 121s. — *Veik mynd:* En hún matti það mest af öllu, að bera blítt og strítt með manni sínum *PP. Sms.* 61s. — **Flt. 3.** (Þau) mátu menntun svo mikils, að þau létu son sinn ganga í skóla á barns aldri *FP.* viis. Elgi mátu ærnar það mikils, er þær struku frá þér til fjalls *MJ. HM.* 41s. þeir mátu hrossakjöt fram yfir alla aðra fæðu *Íf.* 89, 82a4s. *Veik m.:* Eptirlæte Helms þessa, er þeir mettu framar enn Drottens Kross *Vid.* 1, 21s. Sina helgu feður möttu þeir mikils *LLH.* 20s.

Viðtengingarháttr.

Eg hefi fundið að eins veikar myndir í viðth. þátíðar. **Flt. 1.** Eg hefi að eins óskað, að það kæmi í ljós, hvort vér Íslendingar mettum eigi frelsið meira en *danska þegnskapinn* *Íf.* 89, 130a7. — **Flt. 3.** a) mettu: að Íslendingar mettu mikils frelsisgjöf þá, sem Vjer af konunglegu fullveldi voru höfðum gefið þeim *StA.* 75, 22s. skilyrðin fyrir þeirri tilveru, sem þeir mettu svo mikils *JJ. EML.* 3s. — b) metti: þótt Nehemías og hans líkar metti mikils fornmal feðra sinna *LLH.* 181.

Hluttaksorð.

sá þeirra, sem var elztr og mest metinn *PP. Sms.* 139s. hann var miður metinn hjá lýðnum *LLH.* 29s. Hann var

mikils metinn af lýðnum *Tang* 48₁₈. Rabbínar af landsbyggðinni voru minna metnir en þeir í höfuðborginni *LLH.* 25₂. Mikils eru metnir þeir af mararstjórum *JT.* 300₂₁. Penningamenn eru metnir sem ungir, enda þó þeir hafi æskuna langt að baki sér *Íð.* 2, 186₁₀. metin gjöf *JG.* *Hv.* 64₁₀. en að öðru leyti sýna fornsögur vorar, að þær (þ: konurnar) voru mikils metnar *BB. RK.* 11₂₀. Svona er það á Íslandi, sem þykir þó svo fátæklegt og er svo lítils metið *Íð.* 4, 93₂₀. Meðan að ráðvæðni lof einhver ljer, | og lýða gagn nokkurs er metið *BT.* 254₁₅. þar verða metin milt þín verk á jörðu *GT.* 118₁₅. — *Óregluleg mynd matinn*: virðist sem hreinlæti líkamans á Krists dögum hafi meira verið matið enn það hreinlætið, er eigi mátti augum sjá *LLH.* 22₂₂. Eg hef matið blóð hans svo sem vanhelgan hlut *FP.* 27₁₁.

Míga.

Forníslenska.

míg, míga; mígom, mígem; meig og mé, míga; mígom, mígem; mígegn.

Af þessari sögn finnast að eins fáar myndir. Nútíð, frsh., et. 3.: Ef maðr mígr a mann oc varðar þat florbaggs garð *Grg. ii.* 382₇. *Nútíð, nafnh.* þiki mér konúgr Svíanna heldr heitu míga *Fas.* 3, 99₂₀. — *Flt. 3.* Þeir taka nú auðkerit ok míga í *Fs.* 147₄. *Þátíð, frsh., et. 3.*: svá er sagt, at hann meig, er hann sá Þór *SE.* 1. 274₁₁. Sva er sagt at hann méé þa er hann sa Þor 2, 298₂₂. *Þátíð, frsh., flt. 3.* Hymismeyjar hærðo | þic at hlantrógi | oc þer i mvnn migo *Lok.* 34₂ (*CR.* 31₁₄). þar vígðe hann brunn, þann er þeir migu í síðan til háðs við hann *Bs.* 1, 457₂₄.

Nýíslenska.

míg, mígi; mígum, mígum; meig og mé, mígi; mígum, mígjum; míginn.

Þetta sagnorð finst í BH. 2, 77 og í *KG.* 367 undir pisse. Orðið þykir heldr klúrt og mun því eigi finnast víða í bókum.

Nema.

Forníslenska.

nem, nema; nemem, nemem; nam, næma; nómom, næmem; numenn.

Náttla.

Fransögubáttir.

Et. 1. ec nem yör or domi *Grg. i. 1, 82a.* — **Et. 2.** nióta mvndo ef þv nemr *Hm. 112a. 113a. 115a. 116a. 117a.* ek veit, at þú nemr af honum alla þá hluti, er þú beðar ess af guðs þins hálfu *Bs. 1, 38ss.* — **Et. 3.** Hann skal nefna vatta síþan at því at hann nemr hann or quðnom *Grg. i. 1, 62ss.* (hann) nemr stað síþan a heð nacqvarri *M. 371a.* (Darius) nemr eigi stað fyrr en í Babilone *Al. 43ss.* hverr bonde er memz þessa ferð *Js. 15ss.* — **Flt. 1.** ver kennom þat oðrum fram, er ver memom af þeirra fortalum *B. 78 v.l. 1.* — **Flt. 3.** oc nema þeir at þlona felmtenom *Al. 441.* Eptir þetta nemask af heldr aptrgöngur Hrapps *Ld^s. 481a.* Nu er hirðstiorar... firirnemazt þessa ferð *NgL. 2, 2810.*

Viðtengingarháttir.

Et. 2. Raðome þer, Loddfavnir! | en þv ráð nemir *Hm. 113a. 115a. 116a. 117a.* eþa mey nemir | frá mildingi *Hund. 1, 19s.* (*CR. 40ss.*). Røþ ec þer nv, Sigvrþr! | enn þv rap nemir *Fm. 20s.* (*CR. 60ss.*). nema þú...nemir mic á brott *Fas. 1, 13717.* at aldri gange sa dagr yfer þec at æigi næmer þu noccorn lut þann er þer se gagn i *SpR. 1110.* — **Et. 3.** ganga er betra | enn gista se, | þott þic nött vm nemi *Sd. 26s.* (*CR. 64ss.*). nemi bjóðr hve ec fer flæðar | fjarðbals (fagrþáls?) of þat máli *SE. 1, 5041s.* háttu nemi hann rétt | hrøðrs míns *520a.* — **Flt. 3.** menn nemi mal sem ec inni | min *OH. 171ss.* þa nemi þeir stað oc standi þar *Stj. 3541.* hann væit sino valde ok vigslo til heyra... at þlikar vvanior... næmez, (= nemez) meðr allu af *T. 511s.*

Boðháttir.

Et. 2. Nemðu staðar segir meistare Galterus til solarennar *Al. 1611s.* nem stað undir loftskemmunnni minne *Fib. 2, 771s.* nem æi staðar *El. 251s.* nemðu allar mallyzkur *SpR. 8s. 2s.* mín nem þú mál oc greinir *Nj. 72ss.* — **Flt. 1.** Nemom déme af órom drótni *StH. 87ss.* Nemom vér oc þa af déme stephans at elsca vine óra i goþe *178a.* Nemom vér lítillæte *GNH. 15s.* Nemom ver oc þa déme Stephani *75s.* — **Flt. 2.** Nemeþér at mér *StH. 85ss.* Nemiþ er breþr at fvrlita iarþliga hluti *Leif. 471s.* Neme þér at mér *GNH. 1510.* Neme þer at mér *571s. 97ss.* riðit af læðinní oc nemit staðar *El. 121s.*

Nafnháttir.

Ísótom aðra ná at nema at ess *StH.* 24^{ss}. Þat kann ec ip átta, | er allom er | nytsamliet at nema *Hm.* 153^a. (konvng) spyrr ef hann mætti nema orð hans *Jv.* 88^{ia}. lattv, inn itri, þat, | æþlingr! nemaz *Skv.* 1, 23^a (*CB.* 54^{ss}). þo vil ec sægi fyrir minn dauða at nemask hans orðsæendingar *ÓHm.* 29¹⁷.

Hluttaksorð.

hann var með nokkurum ágætum meistara, nemandi (*discens*) þar ókunniga fræði *Bs.* 1, 228¹.

Skyldarorð (*gerundivum*).

En sia kynning guðdóms oc hyggisendi sannlæis er nemandi (*discenda est*) fyrir almennilega tru *GNH.* 4^a.

Þátíð.

Fræðuguháttir.

Et. 1. oc name huert sumar af savgvnni navckuap *M.* 73^{ia}. nam ec vp rýnar *Hm.* 139^a. (*CB.* 12^{ss}). ek nam konu þessa *Nj.* 87^{1ss}. þar nam ec Þorkel fjörvi *Fbr.* 107⁷. Nu skal ek segia þa hlute er ek nam af frodum monnum *Ffb.* 1, 502^{ss}. — **Et. 2.** niottv, ef þv namt *Sd.* 19^s (*CB.* 64^{1s}). namtv siðan | Sviðioðar nes hriðða *ÓH.* 17b¹. Rönd léztu ræsir Þröenda! | reldör þorðir þú meiða, | hús namtu hvert ok eisu | hyrfeld gefa eldi *Hkr.* 540bs. njóttu nú sem þú namt *SE.* 1, 204^{1s}. Vigstorma namt Vermum | valdr fláræði gjalda *Fms.* 9, 356^{1s} (= *Frb.* 448^{1s}). — **Et. 3.** (Maria) nam at honom alla speke *StH.* 5^{1s}. efter þat nam guþ hann fra aðrom monnom i fognop paradisar 105^s. oc nam þegar af hriþna *Leif.* 56^{1s}. friþr namz ar hit þriðla *M.* 88^{ss} (= *Fms.* 6, 34^{1s}). — **Flt. 1.** ver kennom þat aðrom fram, er ver namom af þeirra fortalum *B.* 78⁷. Ver namum af sjalfum Theone *Hms.* 2, 383^s. Námu við skiott allar hans iprottir *Ps.* 63^s. — **Flt. 3.** Ár valtívar | veiþar námo *Hym.* 1^s (*CR.* 26^{ss}). En þeir nómo sýn eða gengo fra monnom *Mpb.* 108^{1s}. Margir aðrir námo þó mikit af *Frb.* 7^a. namo naddar af sverpsconom i hofpi honom *M.* 41^{1s}. en námu nesnám, þar sem þeir kómu við *Eg.* 57^s. námu bæði (v: spjótin) i jorðu staðar 243^{1s}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. (Flosi) qvað þó eigi víst, hvart her nemi staðar *Nj.O.* 265^{1s}. ef Alexandr næmi konu af Girklandi *Trm.* 38⁷. — **Flt. 3.** Þa bayþ konungr Halla með ser at vera oc nemi (= næmi)

menn qveþit *M.* 100²⁷. ok næmi menn kvæðit *Fms.* 6, 375°. at annar sæger eða kennir þeim þá luti er þeim væri mikit gagn í æf þeir næmi *SpR.* 11¹².

Fluttaksorð.

a) numenn: enóch es vp var numenn til himins *StH.* 40¹⁹. helias var numenn upp í paradísar unap 105²². sua mendo oc þa feþr vesa up numner til betre vista *Eluc.* 26¹⁰. þeir voro up numner til veprhimins *Leif.* 26⁴. Hniga fyrri brezkum | bragninga kon | siklingar sjau | sigri numnir *Merl.* 2, 33⁴. at hon hafe upp veret numen *StH.* 8¹⁵. Ef menn feria þa menn af lande heðan er kono hafa numna *Grg.* ii. 188². á þeim tíðum er nu ero fra numnar 168². En er þeir hofþo nvmeþ allar iþrotter hans *Mþb.* 37². misti hann þess retletis oc þeira manndyrða er hann hafðe numet af meistara sinom *Al.* 87¹². víða var hart við honom numeð 135².

— b) nomenn: la þar lame oc allu mægni nomenn *ÓHm.* 80². Rikir menn verða þa ræðum nomner *GNH.* 138²¹. verþom við meþ scyiom annat sinn upnomnir *Hms.* 2, 13²². Hann hafðe nomet allskyns klerkdom oc bokfræðe *B.* 12²². (ec hevi) skilning nomet hans læyndra luta 76²⁷. með skynsamlegre trv þeirri er fyrr hevir þu nomet 193¹². sua sem ec hevi sannazt nomet 212². þat sem þeir haua nomet at hanum *P.* 212². ælgi fær hann þa nomit. ef hann nam ælgi fyrr 212². allt þat er elgi hever greyping nomet *NgL.* 1, 38²².

Nýfislenska.

nem, nemi; nemum, nemum; nam, næmi; námum, næmum; numinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Jeg síðar til Jerúsalem kem | á sólbjörtnu gleðllandi; | í musteri dýrðar drottins nem | hans dásemdir óteljandi *Sb.* 95, 5². — Et. 2. Fjallgirð fösturjörð, | frá mjer þú nemur | þriðjung þess er gafstu *BT.* 23²⁰. — Et. 3. sem halfu fremur | Hiarta nemur þa Hrygdar Mynd *Vb.* 75²². hinn skyrðe Skilning nemur 78²¹. geislinn gullni kemur | og glaðan hann burt nemur *KJ.* 80²⁰. Sem ör flýr af álmi, sem elding við skein, | fyr enn augað og hugurinn nemur, | í hyldýpi ráðar sem hent væri stein, | þú hvarfst mér og aptur ei kemur *ST.* 179¹¹. — Flt. 1. þangað til við brúnir báðar | bjarga háu nemum staða

Nám. 7, 72. Af skoða vér nemanna hín nýttastu ráð *ST.* 166^{aa}.
— Flt. 3. gumar, sem hans gabb nema *JH.* 107^a.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. steldu ekki svo að stórum nemi *JH.* 7^a. — Flt. 1. Sálin mýkist eigi fyrir það, þó að vjer nemum burtu beizkjuna úr henni *HD. MíH.* 38¹.

Boðhátt.

Flt. 1. Nenum þau dyrleg dæme, | sem Drottens ord hier votta *Vb.* 14^{1a}. — Flt. 2. nemed þann Krapt eg kende *Vb.* 16^{1a}.

Nafnhátt.

Má eg alda | ókominna | ord um nema *JH.* 34¹⁷. og hjá þeim ná að nema, | það numdu þeir síðar *BT.* 61^{aa}. var sú (þ: aðferð í kennslunni) fölgín í einstökum athöfnum, er táknuðu lærdóminn, er nema skyldi *LLH.* 33^{aa}. eg neyddist því til að nema þar staðar *FP.* 19^{aa}.

Dátið.

Fræmsögnhátt.

Et. 1. Eitt var það undra, | er eg þar eyrum nam *JH.* 11^a. Þessi bygging himins há, | er hér til nam eg skoða, | fyrirætlan mikla má | meistarans æðsta boða *BG. Nj.* 58^a. þá nam ek lauga | lýða þeingi, | þá nam eksmyrja | smjörvi víðar *OK.* 4, 113¹. s. Harðhendilega | nam ek höfða reka | græðis galta til, 9, 50^a. — Et. 2. (þú) namst í burtu fríða konu *IL.* 1, 63^{1a}. — *Óregluleg mynd, eins og nafnhátturinn væri nymja:* Náttúrunnar numdir mál, | numdir tungur fjalla *GTh.* 24^a. — Et. 3. ungur skyldi, | þau er hinn eldri nam, | fræðin fegurstu | framar styðja *JH.* 66^a. Eins nam líf þitt líða *KJ.* 80^{aa}. (hann) nam staðar fyrir framan kerru sína og hesta *IL.* 106^a. Hópurinn nam staðar fram undan stúku konungs *IL.* 4, 44^a. — *Óregluleg mynd:* og (hann) numdi mörg lífsins heilræði *TB.* 9, 217^a. — Flt. 1. Við nánum staðar fyrir framan langa og lága hliðarbyggingu *PP. NS.* 6^{aa}. — Flt. 3. a) námu (*hín rétta mynd*): þegar talað var um þeninga sem litlu verði námu *LLH.* 58^{1a}. Reismennirnir námu staðar tveir saman *IL.* 4, 43^a. Þeir námu staðar, hver skammt frá öðrum 46^{aa}. — b) numu: Kallararnir numu staðar *IL.* 15^a. Þeir numu staðar 45^{aa}. þegar þeir numu þar lönd *Stoll.* 46¹⁷. — c) numdu: það numdu þeir síðar *BT.* 61^{aa}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Sjaldan fór svo nokkur fram hjá garðinum, að hann ekki næmi staðar til að dæðst að fegurð blómanna *Blk.* 13s. Það tænaðist áður langt um leið, þótt litlu næmi framan af *Íð.* 2, 16ss. Það vildi eg, að vagninn næmi staðar *PP. NS.* 85s. — **Flt. 3.** a) næmu: alla víxla upp á Amsterdam, þá er næmu 600 gyllinum *Av.* 13, 25₁₀. — b) næmi: svo að þeir næmi þar mentir er síðar skyldu verða alþýðukennendur *LLH.* 35₁₀.

Hluttaksorð.

Kalífinn sjálfur varð frá sér numinn af þessari dýrðlegu sjón *Fús.* 2, 110ss. lá hann andalauss, | orku numinn *OK.* 5, 217s. Óska vilda'k, | at ek eins mætta'k | í Nifhel þik | niðr senda, | aldri sviptan, | öndu ræntan, | lífi firðan, | fjörvi numinn 9, 257s. — *Nefnifall í flt. er nú numdir (fyrir numnir):* felmtri fangnir, | frá sér numdir *OK.* 3, 172s. verða margir frá sér numdir að horfa á kunnáttu þeirra *Íð. SG.* 112ss. þeir hafa orðið öldungis frá sér numdir *Íð.* 6, 246ss. — þrælavinnan var úr lögum numin um öll Bandaríkin *PM. Ág.* 264ss. varð hún frá sér numin af undrun *Tang* 60ss. Hana hafði Herakles numið frá Effýru *Il.* 52ss. Eg hefði og numið burt frá augum þér hula þá, er áður var yfir þeim 107s. Látið hér nú staðar numið 141s.

Njóta.

Forníslenska.

nýt, nióta; niótom, niótem; naut, nyta; nutom, nytem; notenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Litt nyt ec gofogra frenda *M.* 228ss. ljítt nyt ek þess sagde hon at ek em konungs dottir *Fwb.* 1, 293ss. ef ek nýt eigi þín við *Fas.* 2, 284ss. yðar nyt ek at því 546s. nýt ek at litliletiss yðuars *Fs. Sud.* 23ss. — **Et. 2.** Eige nýtr þú þeirra (o: góþgeringa þinna) mioc *StH.* 98ss. litt nytr þv þa þes er (þu) fant Suein konung *M.* 64₁₇. ef þú nytr mín við *Band.* 17s. ef þv nytr enskis at nema þín ein(s) *Þ.* 106ss. — **Et. 3.** eige nýtr þess es næþegr þoler *StH.* 114ss. þeyge nýtr þót villanda vinne nema með dót vinnas 117ss. þa nýtr þó sa

es fyr honom bap 120¹¹. Ramlega nýtr es sva nýtr at 120¹¹. — Flt. 1. þa niótom ver þess Geisla *St.H.* 24²². Eftir því mvno þa verþa hallqve(m)lig lavn qveþisins sem ver niótom þess *M.* 100³⁰. verþi þat með soma. þa niótom ver 230². er mloc úvist hversv ver niótum várrar sigrsele ef vár getom (= gætom) eigi vandlega til *Al.* 119². — Flt. 3. mono þeir menn mvna er þess nióta at Eysteinn konvngv hefir verit i Noregi *M.* 187³⁰. ef þeir (o: samhlióðendrur) nióta ælgi raddar stafa *IGL.* 8²². meðr njóta þess margir aðrir *Arngr. Gd.* 10⁷ (*Bs.* 2, 189¹⁷).

Viótengingarháttv.

Et. 1. svá njóta ek trú minnar, at allmikill höfðingi er Óðinn *SE.* 1, 130¹¹. em ek ekki traustv til hölmgöngu, nema ek njóta yðvarrar gæfu við *Gl.* 4¹¹. flóði synða minna firirdöma mec nema ec nióta við iwiraflegs flóða miskunnar þinnar *Sp.R.* 160³⁰. suo nióti ec, kuað hann, þessa haufuðs *El.* 94². — Et. 2. eigi er rapit at þv niótir min lengi heþan fra *M.* 45²². er maclíkt at þv niótir hans *Fs. Suð.* 148¹². — Et. 3. þa scal gera honom stefnu til þings annars. oc niote hann þar skirlala sinna *NgL.* 1, 60¹². Gange hann efter gröennum sinum oc syni þeim at vigi. oc niote vitnis þeirra a orvar þingi 63¹². nióti sa er nam *Hm.* 164⁷ (*CR.* 14²). — Flt. 1. þa vacnar minning or. oc fvsi til eilifra fagnaþa. at ver niótum saþrar gleþi *Leif.* 20¹². oc megom ecki at hafaz nema við niótum vina ockarra *M.* 216²². eða við niótum báðir íafnt þess er her er *Nj.O.* 130²². — Flt. 2. nú vil ek at þer njótið þess *Bs.* 1, 12². er þess von at þit niótit hennar *Fb.* 1, 299². venter mik þess at margir verþi þar góðvm orðvm á mik ok niótið þer min en gíalldit hvergi *Nj.O.* 179². — Flt. 3. oc niote (o: þeir) einkis vitnis síðan *NgL.* 2, 56¹².

Boðháttv.

Et. 2. njót þú nú sem þú hefir aflat *Nj.* 24²². njót þú heill handa 39²². niot manna bezst *Fb.* 1, 406¹². niottu heill handa 2, 97⁷. en niot sialfr elligar *M.* 42²². oc njóttu nú sem þú namt *SE.* 1, 204¹². — Flt. 1. Nytum oc niótom þeirra lans oc giava með allre skemtan *B.* 121². — Flt. 2. Niótið heilir handa *Nj.O.* 71².

Nafnháttv.

mendom ver þa nióta mega nafnsens *St.H.* 56²². þá megom

vér betr niota góþgerninga varra alra 107^a. er hann seylidi elgi þiotta iafnemni broþor síns. oc þurfa hans at niota *M.* 167^{1a}. en þo hofvm við þeði breytui til þess á alla vega at við mættim niótaz *Nj.O.* 13^{aa}. Þorveig seiddi til at þau skyldi elgi njótaz mega *Korm.* 13^{1a}.

Hiuttaksorð.

at þau mætti því heldr njótandi verða hellagrar samvistu annars heims *Grett.* 208^a.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. kyks né dauðs | nautka ek karlssonar *SE.* 1, 180^{1a}. — *Et.* 2. Navtz þú nú þess er ek var elgi viðbúinn *Nj.O.* 58^{1a}. Egils nauztu at því *Ísl.* 2, 215^a. — *Et.* 3. oc navt þar mloc fra morgom monnom broþor síns *M.* 167^{1a}. (hann) navt vel síns rikiss *Fs. Suð.* 84⁴¹. — *Flt.* 1. nátt voro erin, | nvtom af storvm *Am.* 94^a (*CR.* 86³²). — *Flt.* 2. því at þer nvtvð min við *ÓH.* 136^{1a}. — *Flt.* 3. þæirrar lausnar nutu aller *GNH.* 85^a. frenndr oc kunningia er margfallega nvtu hans *B.* 73²⁷. Nutu menn lítt tals hans *Ld³.* 167^{1a}.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. Ef ec Gvnnlaðar ne nytac | ennar goðo kono *Hm.* 108^a. — *Et.* 2. ef ei nytir þu þeira *M.* 86^{1a}. ecki hefdir þu mig sigrat ef þu nytir eingis at nema sealfs þins *Ffb.* 1, 382³⁰. firir longu uerir þu af riki rekinn ef selgi nytir þu uor uid 2, 130^{1a}. ef elgi nytir þú föður míns *Ísl.* 2, 414^a. vilda ek, at þú nytir þess *Gisl.* 137^{1a}. — *Flt.* 3. ok þottli fysiilikt at þau nytiz *ÓT.* 32³⁰.

Hiuttaksorð.

.vi. alnir vaðmáls gilldz nytt oc onotit scolo vera i eyre *Grg. i.* 2, 192^{1a}. Hafnar vaðmál ny oc onoten 194²¹. quatsc hon hafa litellætes síns at þui mest notet *St.H.* 7^{3a}. letzst selgi mundu hafa undan styrt ef hann hefði selgi notit hans rada vit *Ffb.* 2, 80^{1a}.

Nýsilenska.

nýt, njóti; njótum, njótum; naut, nyti; nutum, nytum; notinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. því geng eg svo ein um náhljóða nótt | og nýt ekki

hvíldar sem blundandi drótt *ÓS.* 36¹⁰. — Et. 3. Undir hvíta hjúpi dagsins | hvíldar nýtur Róma þjóðin *Núm.* 7, 54. sá er nú nýtur | náveru þinnar *JH.* 205¹. — Flt. 1. vier niotum Næða þinna *Vb.* 17¹⁸. nu vier Níðiar þeirra | niotum Christs 43²⁴. njótum vér þar ómaklegir forfeðra vorra *Fjö.* 4, 3, 51¹⁸. — Flt. 3. leinge þess þa Níðiar niota, | ef Nædena ecke af sier briota *Vb.* 178²⁸. þar gamna sér | guðir sælir | ok yndis njóta | alla daga *OK.* 6, 23². tárur gleyma', í helgum helmi | hjartkær njóta | hjón þeirra funda, sem hvergi þrjóta *GT.* 54¹¹.

Viðtengingarháttur.

Et. 1. nær sem eg bryt þa niote eg hanns, | naduge Gud mijns Hialparmans *Vb.* 47¹². drag þu ei Herra Hialp j hlle, | Heilla niote eg þinna 48⁷. niote eg nyrri sagna 98²². ef hæged so til eg Bæna niote 156¹⁴. — Et. 3. Darius konungr njóti langra lífdaga *Tang* 76⁷. Njóti snót hin snotra | Snót-ar ljóða *JT.* 145¹⁹. — Flt. 1. myrkur og villu og lyga lið | láttu nú ekki standa við, | sumarsins góða svo að vjer | sannlega njótum rjett sem ber *JH.* 123¹⁷. — Flt. 3. og láta þá (þ: Akka) drepast þar niður, svo þeir allir njóti konungs síns *IL.* 1, 18¹⁸. það er eins og þeir þrífst ekki eða njóti sín ekki til fulls *Auðv.* 46²². með því skilyrði, að skólar þessir njóti einnig annarar tillögu *BM. UM.* 70²².

Boðháttur.

Et. 2. nióttu vitna þinna *HF. Kv.* 1, 151¹¹. Njóttu krapt-anna heill *ST.* 160¹¹. frjáls án trega vors þins njót 169⁷. — Flt. 1. gaungum til hvílu, | gamans njótum *OK.* 8, 137⁴. En af því lífsins aldrei straumur biður, | þess yndis njótum, meðan kostur er. | Já njótum glaðir lífsins, sem að liður, | því leið ófarna enginn fyrir sjer *KJ.* 325^{12. 14}. — Flt. 2. Og þessa yndis, þessa frelsis njótið *JT.* 236¹. Neytið verðar, | njótið heilir! *OK.* 4, 23². verðar neytið | ok veizlu njótið! 105⁴.

Nafnháttur.

gaf oss guð drottinn bezt | gleði sumarsins mönnum njóta *JT.* 84². Gef þér guð, | sá gjörst of ræður | landi og lýð | og lífi þínu, | yndis að njóta, | elli biða 214¹. þú skalt njóta alls þess, er land vort gefr af sér *FP.* 49².

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Fjölstirndi himinn, bláa braut, | barn eg fegurðar þinn-
ar naut *ST.* 115¹⁸. og þess naut jeg hjá honum *ÓS.* 58^a. Alls
þess yndis naut eg, | er aðnjóta má *GB.* 108^a. — Et. 2. Þú
nautst hins góða í lífinu *FP.* 24¹⁷ (= *Tang* 115¹⁰). — Et. 3.
nauðugur naut, | og naut að eins | helmings eins *JH.* 28¹⁸. í
heimi lítills heiðurs naut *GT.* 43¹⁰. og vorið skilar lýði' og landi |
lífi, er svefnisins hvíldar naut 47¹¹. — Flt. 1. þáða samt guði
þökkum, er við þín nutum, unaðstíð *JT.* 161^a. — Flt. 3. nutu
næðis sér | nýbæringar *OK.* 9, 105^a. góðverk hans gjörð voru
elgi | á gángstigum hrænsis, | gladdist hans geð, er þau urðu | til
góðs þeim er nutu *JT.* 171¹⁰. Enn Dissenters nutu þessa um
leið *FP.* xx¹¹. (nýlendumenn) nutu skynsamlegs frelsis *PM.*
Ag. 215¹⁰.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. Ef jeg verndar elgi nyti | ár og stíð minn guð hjá
þjer *Sb.* 38, 41. — Et. 3. (var það) enn sjaldnar að hún nyti
nokkurrar værðar *Blk.* 69¹¹. — Flt. 2. þá munda'k þess, | er
þér nytíð, | einhverju sinni | iðgjöld finna *OK.* 2, 34^a. — Flt. 3.
og svo þóttust þeir ekki færir um að elga í ófriði við Rússa,
nema þeir nytu liðs við *Sktr.* 55, 27¹². með því skilyrði, að
Englendingar nytu sömu kosta í löndum hinna útlandu manna
37¹⁰.

Hluttaksorð.

síðan eg hef | sælla stunda | allmargra notið, | ama horfinn
JH. 33¹⁷.

Ráða.

Forníslenska.

ræþ, rápa; rópom, ráþem; réþ, répa; réþom, réþem; ráþenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. a.) með persónúmerkinu m.: Raðome (= ráðom ek)
þér (*suadeo tibi*) *Hm.* 112. 113. 115. 116. 117. yppa
raþome yðro kappi | Jota gramr i qveþi flíto *M.* 31¹². — b.)
persónúmerkíslaus og hljóðorpin mynd: reþ (= ræþ) ec sclott
gorfo qveþi *M.* 96¹⁷. ec því reþ, | er þv rípa serat | síþan
Baldr at sælom *Lok.* 28^a (*CR.* 31^a). Reþ ec þer nv, Sigvrþr!

Fm. 20₁ (*CR.* 60_{2a}). Þat reþ ec þer íþ fyrsta *Sd.* 22₁ (*CR.* 64_{2a}). Þat reþ ec þer annat 23₁ (*CR.* 64_{2a}). Þat reþ ec þer þriþja 24₁ (*CR.* 64_{2a}). Nu ræð ek þer heildir at þu latir tru þina oc guð *El.* 44₁₇. Írir því ræð ek þer þetta *B.* 30_{1a}. ræð ek ekki síðr hjón eunn hann *Nj.* 36₁₀₇. ef ek reð *Fs. Sud.* 33_{2a}. — *Et.* 2. reþr þv . . . Norogi oflom *M.* 19_{2b}. Þv reþr því 24₁. Huárt ræðr þá þui *Eg.* 303_{1a}. — *Et.* 3. þa es buandenn reþr fyr cono sinne *StH.* 117₁. þa ræþrandenn fyrer 117₁. austmaðrinn . . . ræðz í flokk með þeim *Nj.* 61₁₁. — *Flt.* 1. ef vér rópom hveriom heilt *StH.* 24₁₇. en þo uil ek finna konung adr en uit radum þessu til stadar *Fb.* 1, 339_{2a}. stórt raðu vér, *Fus.* 2, 87_{1a}. þa er ver rópome fra synþom í íþranar tþrom *StH.* 27₁. þa mæn yör favr yövr þikkla betz, ef þer ráðit þessv *Nj.O.* 90_{1a}. — *Flt.* 3. man ek segia þer hverir fyrir ráða *Nj.O.* 43_{2a}. Ráða þeir þat af, at Egill skiparakátn *Eg.* 185_{2a}. Ráða þeir til ferðar 259_{2a}.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. engi hefndi mono a öðro verþa en ec ráða fyrir *M.* 34_{2a}. viltu herra qvað hann at ec ræþomse í mot honum *Ag.* 14_{2a}. — *Et.* 2. get ec oc at þv verþir var ellztr broþir. oc rapir lengst þesso ríki *M.* 170₂₁. þó vllivm ver nú lúka mál-inv þótt þú ráðir einn skildaganvm *Nj.O.* 81_a. — *Et.* 3. en sá þeirra ráði ríki á Englandi, er sigr fær í orrostu *Eg.* 160₁₇. — *Flt.* 1. vil ec nú at ver ráðim at honum í qvellid *Nj.O.* 152_{2a}. v.l. — *Flt.* 2. Ec vil at þer ráðeð hærra annars kostar *OHm.* 38_{1a}. vera munu yckr þikja sakir til, þó at þit ráðit Þórólf af lífi *Eg.* 60₁₁. — *Flt.* 3. nema þeir ráþe sialver til *StH.* 32_{1a}.

Boðháttir.

Et. 2. Ráþþu fyrer ess alzcostar *StH.* 200_{1a}. Ráþtv til at heildir *Jv.* 98_{2a}. ráð þú mer heilræði nacqvr *Nj.O.* 85_{1a}. ráð sialfr feskulldinni *Finnb.* 87_{1a}. — *Flt.* 2. En ef þer beriz á þingi þá ráðit er því at eins á þá at þer seð allir sem avrvggastir *Nj.O.* 228₁.

Nafnháttir.

ef maþr lætr þat sinne atferþ ráþa *StH.* 117₁. Raþ mæn ec þer nv rapa *Hárð.* 53₁. Þat ma ráða at líkendum *Al.* 143₁.

Hluttaksorð.

Hluttaksorðið ráðandi hefi eg að eins fundið í nafnorðo-

merkingu: rýnendr ne raþendr | ne þeir er ríkir voro *Akv.* 9^a (*CR.* 78^{aa}). Ramsyndan lauk röndum | ráðandi manndáða | nýtr fyrir Nízi útan | naðr *Hkr.* 594b. Þá varð ek þessa | þorps ráðandi *Fas.* 2, 27^a.

Skyldarorð (*gerundium*).

oc er eigi til hans raþanda því sinni *M.* 71^{aa}.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. a) með persónumerkinu *m*: Réðum krappt í kvæði | kross þíns fyrir þjóð inna (lýð tína?) *Lb.* 47^a. Hvarf ek frá úngri | Ingibjörgu, | skjótt réðum þat | á skapa dægri *Fas.* 2, 218^{aa}. — b) persónumerkislaus mynd: Aup hefi ec minn þannz monnom | margteitom réþ ec veita | (hvf let ec klocqvan klifa | kolgor) illa folginn *M.* 152^{aa}. red ek þar þegar a er sat Bauduar biarke *Ffb.* 2, 136^{aa}. þar sem ek reð mestom luta lannz þessa *ÓHm.* 17^{aa}. Ec reð þer þat hitt fyrsta rað, at *B.* 39^{aa}. Þat reð ec þer annat rað, at 40^a. Sua reð ec þer oc, at 40^a. — **Et. 2.** Þv því rétt, er ec ripa scyldac heilog fioll hinig *Fm.* 26^a (*CR.* 61^a). (þú) rétt einn öllum Spán *Trm.* 32as. ok rettv þó honom bana *Nj.O.* 52^a. rettv bragna konr gagni *ÓH.* 21b^{aa}. — **Et. 3.** En sþan réþ ioan episcopus rúnar *StH.* 204^{aa}. hann réþ hláþróþ heimenom 219as. oc reze hann til fylgio vlp petr postola *Mpb.* 47^a. Hvn rezk þa i sveit með konom þeim helgom er voro i ferenaði petrs postola 49^a. Þa reþse Faustinianus til favroneýtis með petro postola 52^{av}. ok réðz þat af *Eg.* 130^a. réz Egill til ferðar þeirrar 181^{io}. — **Flt. 1.** Réðum skunda | til skipa ofan *Fas.* 2, 304^{aa} (*Ævd.* 13^a). Í vár réðu vér til ok hlupum á brott *Eg.* 142as. — **Flt. 2.** Segia mva ec þer, Gvnnarr! | sialfr veiztv gorla, | hvé er yþr snemma | til saka reþot *Skv.* 3, 34^a (*CR.* 69^{aa}). — **Flt. 3.** þeir réþo eige lífe sino *StH.* 208^{aa}. (symer) reþo vmb hann fiþróþom *Mpb.* 76as. Þeir réðu þar til vppgöngv *Eg.* 140^a. ialla þeirra er firir lande redn *Ffb.* 2, 41as. reþose til þessar ferðar *M.* 156^{aa}. Réðuz þeir til ferðar bæði Þórólfr ok Egill 147^{io}.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. ok ófarin mundi þessi (o: for), ef ek réða *Ld.* 299^a. — **Et. 2.** bezt þætti mér, at þú... réðir firri herliði mínu *Eg.* 228^a. þat vilda ek at þú reðiz avstr i fiórðv. *Nj.O.* 57^a. — **Et. 3.** at guþ réþe af hondom þeim hiúnom skemp þa er vera

þótti í fari þeira *StH.* 128¹⁵. Oc spyr þá þá þann hvern fyrir lípi þvi reþe *Jv.* 68¹¹. æf hann réðe sua, sæm hann villde *T.* 227¹⁴. Hann villdi giarna sættaz við Osantrix konong ef hann reði *P.* 146⁸¹. — Flt. 1. þa villda ec at vit ferim í hernat segir Gvnnarr ok reðim menn til með okkr *Nj.O.* 41¹⁹. — Flt. 2. oc villdim ver giarna heyra at þer reþit (o: þenna dravm) *M.* 195¹¹. — Flt. 3. ef þeir réðe Olaf konong or landeno *ÓHm.* 52¹¹. oc segia sumir sva at eigi mundi at roit ef þeir reði *Jb.* 322¹⁴. at þeir reðiz til lips með þeim jomsvikingvm *Jv.* 67¹¹. hvarigvm þótti ráð ráðit nema við aðra reðiz vm *Nj.O.* 167¹⁰.

Hiuttaksorð.

Vel er ráðinn dravmrinn *M.* 170⁸¹. at hann leýste oss . . . fra flánda aminningo oc manz fýst. oc røþnom vilia *StH.* 85⁷. = 149¹⁸. Rvnar mvnt þv finna | oc ráðna stafi *Hm.* 142². (*CR.* 12⁸¹). sumir leystusc fra ráðenne ræði guðs *GNH.* 107². er maþrinn hafpi ráðit sic til alzvesaldar af misgerþinni *StH.* 169²⁰. En sá kaifás hafþe ráþet gyþingom at einn maþr scyllde deýia fyr sollom lýþ 171⁸¹.

Nýislenska.

ræð, ráði; ráðum, ráðum; réð, réði; réðum, réðum; ráðinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Svo em ek sízt | með sæld at kominn | auðræðum þeim, | er ek nu yfir ræð'k *OK.* 4, 39⁴. þú mátt kjósa um, hvernig jeg ræð þig af dögum *Þús.* 1, 44¹⁰. Þetta ræð jeg af ýmsum atvikum *JH.* 274¹⁰. — Et. 3. Klærleikurinn Christs þui ræður *Vb.* 84²¹. Lysting ræður j þennan punt 111⁷. nú ræðst enginn á engi | (í ástar báli fyr sálast), | stytubands storð að hitta | stýrir priks yfir mýri *JH.* 86¹⁸. heldur stöðvast (o: nautið) um augnablik og ræðst svo á nautabanann sjálfan *Ið.* 4, 57²⁸. — Flt. 1. og ráðum vér þar af, að hér eru góðar manna bygðir *LLH.* 52¹⁹. — Flt. 3. Rússar ráða fyrir Síbiríu allri *PM.* Ág. 262²⁸. Englendingar ráða yfir svo miklu og auðugu ríki á Indlandi, að 263²⁸. Stundum ráðast nautin ekki á mennina *Ið.* 4, 54²⁸.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. Jeg hefi frjett af þjer, að þú ráðir hvern þann draum, |

sem þú heyrir *Tang* 22. — Et. 3. nema strax nu í Tjima |
Næden Guds við oss ræðe *Vb.* 68^{ss}.

Bodhátt.

Et. 2. ráð þú yfir Myrmidónum *Il.* 1, 9^a. — Flt. 2. því
ráðið ráð þau eigi, | sem ritar nauðug hún (3: *Saga*) *JT.* 9¹⁷.

Nafnhátt.

æðstu prestarnir, hinir skriptlærðu og höfðingjar lýðsins leit-
uðust við að ráða hann af dögum *Tang* 123^{ss}. það (3: nautið)
æddi um, hentlist á girðinguna og vildi hefna sín, drepa og
eyða, en enginn þorði að ráðast á það *Id.* 4, 48^{ss}. í hefndar-
skyni leyfði Flórus heiðingjunum í Sesareu að ráðast á Gyð-
inga að óvörum 108^{ss}.

Dátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. eg réð honum að sitja að veizlu í höllinni með spekt
og kyrð *Il.* 1, 133^{ss}. Bróttir þú á beði | og í blundi stundir |
rekinn ramlega; | réð eg þér að vakna *ST.* 171¹⁷. *Veik mynd*
og breghuleg: Af góðrar aldrei gleði | gráta' eg meyrar réði |
fyrri fara' en þá *BT.* 57^{ss}. hrópaði eg undir eins og faðmaði
hann upp að mér með slíkri geðshræringu, að jeg valla réði
mjer *Pús.* 1, 33^{ss}. og af vináttu til hans rjeðist eg í að spyrja
yör, hvort *Pús.* 2, 152^{ss}. — Et. 2. Eða varst þú það, ragmenn
þitt, sem réðst til þín örugga fylgdarmenn? *Il.* 1, 63^{ss}. *Með*
aftirhneigðri merkingu (af að ráðast): þú með Rómbyggjum |
rjeðst í víking *KJ.* 167^{ss}. — *Veik mynd, breghuleg*: Heill sje
þjer Mímir Magnússon, | rúnir sem Rögnahropts rjeðir með
vizku opt *BT.* 212^{ss}. Þá ætla jeg að fara öldungis eins að, og
þú rjeðir mjer til *Pús.* 1, 16^{ss}. Þegar þú rjeðir mjer til að
giptast landkonungi 2, 341^{ss}. — Et. 3. Auðmaður sá, er um
jeg kveð, | aftökustað þann hljóta rjeð *GT.* 105^{ss}. sem engan
grættí ástvininn, | nema' eitt það sinn, | er hjer rjeð bein sín
bera 128^{ss}. hann sætið tók og frelsisdag rjeð boða 139^{ss}.
Metternich rjeð því og, að *Id.* 3, 297^{ss}. Hinrik rjeð sjer eigi
fyrir fögnuði 4, 402^{ss}. — Slíkur móður var í hinum sterka
Díómedes, þá hann réðst á Trójumenn *Il.* 1, 107^{ss}. — *Hin*
breghulega mynd virðist vera miklu tíðari: há-beljandi glumdi
við gleði, | golufylltur naumast sjer rjeði *JH.* 159^{ss}. rjeði eldri
bróðir minn, annar hundrinn þarna, það af, að *Pús.* 1, 84^{ss}.

Rjeði hann nú bæði af þessa og blýnnsiglinu, að eitthvað mundi vera fjemsætt í flöskunni 42^{ss}. Rjeði því soldán það af, að 65^{ss}. sem var vezír Mahmúðs soldáns og rjeði miklu 85^{ss}. rjeði hann sjer þá valla fyrir fögnuði 101^{ss}. rjeði hann það af að taka honum 120^{ss}. Rjeði hann af lotningu þeirri, sem víxlarinn sýndi brjefinu, að 134^{ss}. (hann) rjeði henni til að hressast og huggast 3, 17^{ss}. (hann) rjeði allar gátur hennar *Tang* 60^{ss}. Heródes Antípas, sem rjeði yfir Galíleu 103^{ss}. lagðist hann í launsátur við fjall eitt og rjeðist þar á konunginn óviðbúinn *Þús.* 1, 82^{ss}. rjeðist á þá víkingur frá Norðurálfu 105^{ss}. rjeðist á þá fjölmennur ræningjahópur 2, 170^{ss}. rjeðist þá risinn svarti á okkur 3, 17^{ss}. — Flt. 3. þá er oss þó meiri fýsn á að gefa gaum að stórmennunum út-lendu, er réðu fyrir Gyðingalandi *LLH.* 59^{ss}. Frá þeim tíma réðu þeir (3: Rómverjar) allri Ítalíu sunnan frá sjó og allt norður að smá-ánum Macra og Rúbíco *PM. Ág.* 65^{ss}. ýmsir ráðnir og reyndir menn rjeðu þannig til gætni og varfærni *Íð.* 4, 105^{ss}. rjeðu Gyðingar á þá og drápu alla 108^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Ef eg nú . . . rjeði það af að kvongast, hverja konu ætli hann þá gæfi mjer? *Þús.* 2, 181^{ss}. — Et. 3. að hann réði yfir mörgum eyum og yfir öllu Argverjalandi *II.* 1, 31^{ss}. og þurfti ekki að óttast, að neinn réði af því, að hann væri í þingum við 8. *Þús.* 2, 165^{ss}. ýmislegt bendir á að Norðurlandabúar hafi trúað, að til væri einn ósýnilegur guð, er öllu rjeði *HB.* 4^{ss}. (þeir) bjuggust við, að nautið rjeðist nú á sig *Íð.* 4, 46^{ss}. — Flt. 3. menn höfðu þá trú, að sérstakir guðir eða gyðjur réðu fyrir hverri elfi *Stoll* 14^{ss}. því Demis hafði sagt fyrir, að afburður sigursins mundi verða þeim megin, sem hyggindi réðu mestu 24^{ss}. R. svaraði, að ef þeir réðust á Ítali, þá yrðu þeir náttúrlega gerðir apturreka *Skír.* 88, 45^{ss}.

Reka.

Forníslenska.

rek, reka; rekom, rekem; rak, ræka; rýkom, rækem; rekenn.

Nátið.

Framsöguháttir.

Et. 2. Ef þu reor oss hepan a bravt. þa sentu oss i svina

floc *Leif*. 101s. þu rekr mik sva lengi *El*. 341s. þv rekr hans ærendi með mikilli list oc kurtelsi *B*. 192s. oc elgi montv milli sfa hvart þu reese vndan eða eigi *M*. 5s. — *Et*. 3. (hann) rekr fra sér rangar fýster *StH*. 141s. (gub) rekr vanda menn a brátt alla fra sér 1651s. Sa rekr fyrir sér kyr *Jv*. 10611. — *Flt*. 1. ella rekom uer þic af ríki *Ag*. 1111. ef ver rekum bræut þys liotra hugrenninga fra byrgi hugar vdrs *GNH*. 188s. — *Flt*. 2. ef þer rekt elgi þessa rettar *Nj.O*. 681s. sva mon konvngv yör ngr leggja elligar. at elgi rektiz er vndan *M*. 1081s. — *Flt*. 3. (Nerðmenna) reca nv flottann a haf vt *M*. 801s. Svmir reka ofan hieð til strandhoggs *Frb*. 2111. þeir reka flottann *OHm*. 391s. þeir reka brottv kvikfe *Stj*. 365s.

Viðtangingarhátt.

Et. 2. at mig hendi öngua þa hluti at þu segir mig þer afhendan ne rekir mig fra þer *Frb*. 1, 3261s. þess er von at þu reker ælgi minnar vsæmdar er þer ferr fjarre at þu rekir sealtis þins suinirdingar 471s. ss. oc bið ec þik at þv reker mitt ærendi til hans *B*. 18s. — *Et*. 3. munu þat sumir mæla, at yör reki nauðsyn til *Nj*. 401s. 'til skulum vit svá stefna' segir helgi 'ef vit komumz i færi, at elgi reki undan' 991s. þa er þat vænt at alla ydra frændr reki hæn ör landi *Frb*. 2, 126s. — *Flt*. 1. (svá at vér) rekem ólund eða hatr yr hiortom ör-om *StH*. 2181s. at ver rekem a brátt alla þiona diofvis *Mþ*. 1051s. — *Flt*. 2. þa bið ek at þer rekeð brott ifra yör þina tva hina mæsto ovini *B*. 4s. — *Flt*. 3. gripe þeir yör þegar ok drepe eða ella i bond reke *T*. 2161s. at þeir take ærkfysk-upenn ok reke i bond 2171s.

Boðhátt.

Et. 3. Ef ovinnir þinir flya. þa recðu oc fyrstr flottann *Al*. 511. Ná gjör þú svá mannliga, at þú rek þá brottu *Bs*. 1, 40s. — *Flt*. 1. rekum vanmenni þessi af hendi *Frb*. 1, 4131s. — *Fma*. 3, 149s. — *Flt*. 2. Recit brát er fra vör dæplig leiþindi *Leif*. 49s. Rekeð aftr hundana alla *Str*. 33s.

Nafnhátt.

at berlasc a mót lqstonom oc reca sva fyrer fláandr þa es færa villia oss fra fóstriorþo várri *StH*. 1591s. J namni mino mono þeir a brát reca dioffa *Leif*. 221s. Þetta kyn dioffa ma ælgi a bráut rekasc nema fyrir þen oc faustur *GNH*. 28s. 1071s.

Hluttaksorð.

En hann gengr i kirkio dyrren oc stændr a þreskelldinum um stund, rekandi brott fra kirkiunni alla leikmænn *T.* 256¹⁴.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Enn ek rak á braut sonu mína fra mér *Fs. Sud.* 14³⁴. — **Et. 2.** Þveit rakt, þrár ert heitinn, | þeim stillis konr illan, *Fms.* 11, 188⁴. danskr herr skaut þá dörrum, | drótt er þú rakt flóttá 194²⁵. ef hann kemr sua aptr a hans fund. at þu ract æigi hans ærendi *P.* 249¹⁹. — **Et. 3.** Þa rac guþ hann a bravt ór sælþar stapnom *StH.* 169¹⁷. oc rac (hann) þa bravt fra sér með reiþe 205²⁶. oc rac a bravt þápan selendr oc cæp-
endr *Leif.* 69⁹. 72²¹. — **Flt. 2.** (þer) racoð þa fra durum yör-
um *GNH.* 63². Fra ek (Frák?) at flotta rakot *M.* 149¹². þer erot þeir savmo er mik rakvð brott af hysi föðvr mins *Stj.* 405¹². þar á ofan gerðut þér hann vtlaga oc rákut hann af landi *Eg.* 220⁴. — **Flt. 3.** (þeir) ráko fyrer guþs andscota oc sína *StH.* 159⁷. oc róco sva fyrer osýnelega fláendr með and-
legom vopnom 159¹⁶. þeir róco synilega andscota af hændom með synilegom vopnom 159¹⁹. en gerþo svma hertecna oc raco i bond *M.* 44²⁵. oc rako ofan fire ser marga menn 45¹⁴. Bar-
ach oc hans menn rakv flottann *Stj.* 388¹. oc er faðir þeirra var allr þa rakv hinir skilgetnv Jepte fra ser 405⁴.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. Veizt ef sök | sverðe rækak *Sonatorr.* 8² (*Eg.* 364²¹⁰). — **Et. 3.** en selrinn gékk þá niðr við sem hann ræki hæl *Eb.* 99²². þar blótaði Hallsteinn syni sínum til þess, að þar ræki tré sextug *Gisl.* 140²². oc at þeir væri margir með jarli er hann eggjuðu ófriðar móti konungi ok at hann rækisk eigi lengr af eignum sínum og óðölum *IS.* 2, 164¹⁷. — **Flt. 1.** oc laþapi oss til himnesca crasa ef ver reðim fra oss leiþvnda hungur varn *Leif.* 49². — **Flt. 2.** en þér vilduð æigi æit orð þola, er mælt var við yör, sva at þér rækeð æigi *GNH.* 63¹¹. — **Flt. 3.** Giarna villða ec at Danir reki lengi minni til var-
ar qvamo *M.* 55²¹. þo at þau sæti eigi siðr heima þar en rækiz annarsstaðar *Finnb.* 58²⁶.

Hluttaksorð.

oc vas hann af því rekenn ór paradiso. *Eluc.* 33². Sa es reþer helga stape verþr a braut rekenn ór helgom stopom

334. oc urþo þeir þápan reener i þetta dauða herað *St.H.* 143¹¹. iller menn mono... reener vera i helvítis þíningar 246²⁰. at helger menn meondo oft verða brávt reener ýr sinom staðom 184¹¹. þa menn es þeir sia brávt reena fra scapara sinom *Leif.* 43¹¹. es áþr vas bráút reken saurgon allra díofla 39¹⁷. en nú þykki mér rekin ván, at þú munir gaum at gefa váru máli *Lds.* 219¹⁴. Snorri gaf Auðgisli exi rekna 246¹⁷. ero nv reennar hendr þeirra á bak aptr *Jv.* 123¹. her a ofan hæuir þu a brot reeit or sinu ríki þinn frænda Þiðrec konung *P.* 255²⁰.

Nýislenska.

rek, reki; rekum, rekum; rak, ræki; rákum, rækjum; rekinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. (eg) rek henni rokna löðrung *Þús.* 2, 93². eða eg rek þig ígegn 3, 40¹². Nær sem Radsmensku rekst eg fra *Vb.* 50²⁴. jeg geng inn í örmjótt stræti og rekst fram á konu háaldrada *Íð.* 1, 220¹⁷. — **Et. 3.** Harður býr að hafna vörum | hína rekur jóinn lána *JH.* 15¹⁰. höggur nú og leggur, | hreknur allt og rekur 90²⁴. þar sem að skruggan skæð skekur dunandi hamar, | rekur fjalli högg á hlið 208¹⁷. maður þekkir hana (þ: unnustuna) ekki aptur, þegar maður rekst á hana í sorpinu 304¹². — **Flt. 1.** Í þessu landi er það og, að vjer rekum oss á hinn fyrsta vísi til læknismenntar og heilsufræði *Íð.* 6, 84²⁰. í hvaða verkahring sem vjer erum, þá rekum vjer oss á tálmanir *Auðv.* 69²⁵. — **Flt. 2.** þier skammest ydar ecke að þier so vmkrijng reked mig *Job.* 19² (*Guðbr.*). Eða rekizt ér | of refsistigu? *OK.* 3, 35¹. eða rekizt ér | ráðlauslega 9, 122⁷. — **Flt. 3.** Nautin rífa stundum undan þeim (þ: hestunum) einn fótinn og reka hornin víða gegnum hálsinn á sumum *Íð.* 4, 56²⁰. Þá reka galgoparnir upp skellihlátr 59².

Viðtengingarháttir.

Et. 1. það kemur varla fyrir, að jeg fletti svo upp bók eða lesi svo blað, að jeg reki mig þar ekki á einhverja y- eða i-villu *TUM.* 2, 16²². — **Et. 3.** at mik lá hremmi, | ok á hamraberg | hátt upp reki *OK.* 5, 197². at mik ótt jel | æðivinda | aptur reki | út á reginhaf 199². — **Flt. 1.** Heldr villtu, | at vér héðan rekimst | aptur frá ey *OK.* 12, 136².

Boðháttr.

Et. 2. Þolmynd: Rekstu nú þannig | við raunir margar |
ok hörð harmkvæli | um haf innan *OK* 5, 180_L. — **Flt. 1.**
Ráðumst til, rekkar, | rekum brautu | þá er á Elíus | ulla þegta
OK 12, 166_a.

Nafnháttr.

(hann) fekk sveinum sínum hestana, að reka þá til skip-
anna *II* 1, 108_{1a}. þonum treystu þeir einum til að reka slík
vandráði af höndum sér *PM. Ág.* 79_a.

Dátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. jeg ræk upp óskur gegnum þessið *PP. Sm.* 182_{1a}. Um
leið ræk jeg loks augun í eitt (þ: bréf), sem tók af allan efa
II 2, 61_{1a}. — **Et. 2.** Jeg, Drottinn, hefi tekið þig úr hag-
lendinu þaðan, sem þú rækst hjarðir *Tang* 54_{1a} — **Et. 3.** Ræk
það annað hinna geysistóru horna í kvíð hestinum *II* 4, 47_a.
manngrúna ræk upp fagnaðaróp 52_a. Flórus landstjóri, sem
ræk lestina, var þeirra þó allra verstur 105_{1a}. Kesja riddar-
ans rækst í bóg þess (þ: nautsins) 47_a. — **Flt. 1.** Skjótt vér
skunduðum | ok til skips rákum | sauði feittlagna, | fótum hraða
OK 9, 227_a. — **Flt. 3.** þeir ráku hann í útlegð *PM. Ág.* 41_a.
(þeir) ráku Breta burtu úr landinu 106_{1a}. (menn) ráku Tyrki
á flótta 123_{1a}.

Viðtengingarháttr.

Et. 1. Þolmynd: og þó máske þetta tækist, | þá í sturhna
samt jeg rækist *BT* 42_{1a}. — **Et. 3.** Fyrir Belsebub þann allra
sara | yferhefðingen klendur er, | sögðu þeir sinn Drotten dara |
að dýfulen vt hann ræke hler *Vb* 22_{1a}. Svo ei ræki ein sig
á | aðra plánetuna, | hann misviða hafði þá | hringa, sem þær
bruna *BG. Nj.* 23_a. Mig dreymdi, að byggbrauðskaka ... ræk-
ist á eitt tjaldið *Tang* 44_{1a}. — **Flt. 1.** Forn mynd: skjótlega
þat (þ: kiðlinga ok lömb) | til skipa rækim *OK* 9, 108_a. *Nýja*
myndin er rækjum — **Flt. 3.** Best rækju þennan atvinnu-
veg fimtugar jungfrúr og gamlar ekkjur *Fk.* 88, 130_{1a}.

Hluttaksorð.

ef hann hikaði við eitt augnablik, er hann óðara rekinn í
gegn *II* 4, 48_{1a}. eru þeir (þ: Gyðingar) setið hafðir út undan,
en aldrei reknir burt *II. SG.* 49_{1a}. Hjá hinum helga arni var
gríðastaður þeirra, sem voru reknir í útlegð *Stól* 69_{1a}. og

böðu ná í annað skipti rekið af höndum sér óvini sína *Íð.* 4, 110. Deley, sem allt til þessa hafði rekið um haf innan *Stoll* 47.

Renna.

Forníslenska.

renn, renna; rennom, rennem; rann, rynn; runnom, rynnem; runnenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. rennee sérþr til lecnessens *StH.* 50²⁴. rænn ec um garða oc torg oc stræti *SpR.* 167¹⁸. ec renn epter sem þu *NgL.* 1, 72²⁰. — **Et. 2.** rennr þú nú Þorsteinn hvíti *Eg.* 312¹⁰. — **Et. 3.** a) renn: a þeim meiði, | er mangi veit, | hvers hann af rótom renn *Hm.* 138⁹ (*CR.* 12²⁰). Hvat er þat físla, | er renn floði *Rm.* 1² (*CR.* 57¹²). oc er nv þar comit at honom renn i scap *M.* 41²⁵. sver ek þess fire solena er vpp renn i varo ríki *Al.* 30¹⁰. Íkorni sá, er heitir Batatöskr, renn upp ok niðr eptir askinum *SE.* 1, 74⁸. Hon á þann hest, er renn lopt ok lög 116²¹. ok íafnvel renn hann Þórkell Geitisson *Nj.O.* 247²⁰. ok vt ok inn renn bloðet um hans mvnn *T.* 117⁸. þat (o: vanréttet) þroaz nu oc daglega allt saman upp renn meðr folkeno 171⁸. — b) rennr: hvorvetna rennr guðs læcning a mot oss *StH.* 76²¹. Sva sem lillum rennr upp a mipli þyrna 166²⁰. þa er hann (o: lýðrinn) rennr of ymsar villo gotor *Leif.* 17. af litlo corni saðs renr up et mesta tre 21¹². Rænnr hann nu i braut *ÓHm.* 22⁸. — c) rinnr: Nv rinnr hestrinn hvarr fra aðrom *P.* 10^P17. — **Flt. 2.** 'rennið jer nú brennumenn' segir hann *Nj.* 150²⁰. — **Flt. 3.** himinn oc sol oc tungl oc stjornor oc votn es nu renna ávalt sva sem þau scynde til ennar betre stopo *Eluc.* 44⁸. blómarner renna upp a mipli þyrnanna *StH.* 165²². þar scola aúgon gráta þau er her renna til rangra fýsta 168²². nú rennaz á hestarnir *Nj.* 59²². rennast síðan | snart at moti | fróns fásýnir | fræknir baugar *Merl.* 2, 15⁸. æf snarpir samljóðændr rennaz i moti *Gr. Afh.* 71¹². = *SE.* 2, 108²².

Viðtengingarhátt.

Et. 1. vera kann at nokkvrar skóðar tóngvr taki sva til orða at ek renna frá þer fyrir hvgleysi *Nj.O.* 264¹². — **Et. 2.**

þu ull ek sægi at þu rennir oftar a mig trollit þitt *Fb.* 1, 382a. — Et. 3. renni sa marr, | er vnd þer renni *Hund.* 2, 32a. (*CR.* 50^{aa}). renni vnd visa | Vigblor þinig 367 (*CR.* 51a). heldr renne hann aftr til ipronar sem brápast *StH.* 216a. Ennþ renni sa er vill fra dæpa *Mbb.* 114^{aa}. — Flt. 3. Eigi varþar at hestar renni eptir lavsir *Grg.* i. 1, 24^{aa}. Aar allar oc bekkir þornna þo eigi at iafnan renne *B.* 78^{aa}. at þeir sinum felaghum fyre renne *T.* 219^{aa}.

Boðháttr.

Et. 2. Rennþu oc seg sveini þessom at ierusalem mon evþasc *StH.* 92a. Renn þu aftr *Leif.* 1657. Rendo oc seg sveini þessom at ierusalem mon evþasc 651. — Flt. 1. Rennom ver a mót cristi *StH.* 86a. Rennum vér a mot Cristi *GNH.* 102a. rennum sægi undan *Fb.* 1, 305^{aa}.

Nafnháttr.

a) renna: Ypr vggvndom nafn domini mon uprenna sól retlættes *StH.* 47^{aa}. þar es engell þar annan renna 92a. nu scalltu renna a mót honom 129^{aa}. — b) rinna: Vpp man rinna biort stíarna or kyni Jacóbs *GNH.* 94^{aa}. sva miucr og letr var hænum þegar fotren bæðe at riða oc rinna 168a. móþan of miklar heiþar | minn hest und þer rinna *Korm.* v. 94. þviat upp skolo allar, | qlstafns áþr þer hafnak | lýsegrund! í lande | 'linnz' þjóþar rinna v. 19a.

Hluttaksorð.

huerium er (*quibus*) hann moti rennandi ok til jardar frammfallandi dyrkadi þo einn af þeim *Stj.* 117^{aa}. sva sem þeir foru rennandi ok reikandi i bardaganum 85a. at vprennandi solo *Hárb.* 58a. himnescar kenningar þeirra flota um alla verold sem rennande ar *GNH.* 78^{aa}. vígði hann rennandi vötn eða vöð *Bs.* 2, 18^{aa}.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Ekki rann ek *Fbr.* 21^{aa}. Vara fýst, er ek rann rastir | reiðr um skóg til Eilða, | (maðr of veit at ek mætta | meinum) tólf ok eina *Hkr.* 307^{aa}. *ÓH.* 80^{aa}. rann ec um heiðar oc wallu oc sletta dala *SpR.* 166^{aa}. — Et. 2. Ef þu sátt þíof rantu með honom *StH.* 214^{aa}. Rant at Oði, | ey þreylandi *Hymál.* 471. — Flt. 3. þa runno sýstr hans gratandi til bvscoþs *Leif.* 192^{aa}. En prestar oc kennimenn runno a mot þeim

Mpb. 123^a. æýxn .iij. hvítir gingv vpp ór sáenom oc rynnno a land vpp *Jv.* 4²⁷. (þeir) rynnno sem þeir matto *M.* 154⁸⁰. þa er menn rynnno 155²⁹. þa runnu byscuparnir mot moysi *SpR.* 148²⁷. oc rynnv til steinsins *Frb.* 9⁸⁵. Aþils konvngv oc hans menn rynnv vpp til konvngs þeiar 21¹⁰. vastaðu at þars eggjar | á skelpunnar runnosk *Eg.* v. 13^s (148^s). þa er hestarnir runnuz a vixl *Fs.* *Suð.* 36²⁰.

Viðtengingarháttv.

Et. 2. vilja munda ec þat, at þú rynnir eigi skemra áor sól settiz í kveld *Gl.* 16⁸⁸. — **Et. 3.** oc svát ollom rynne sem mest astar hvgr til heilagrar misericordie *Mpb.* 61^a. Allz engi maþr scyldi sa þar vera er rynne fyrir iafnvigligvm manni ser iafnbvnom *Jv.* 63¹⁷. aa þann sama dagh sem gud górdi himin ok lórd ok allan aksins blomstr ... fyrr enn þat rynni upp yfir iordina *Stj.* 29¹⁸. at hon vildi eigi bera í höfuð sér þat vatn, er rynni or hári Guðrúnu *SE.* 1, 362¹⁵. — **Flt. 1.** Hvat skallt runnr þótt rynnim | raudlinnz (of savk minni | hagl dreif skarpt á skoglar | skýivm) oss at frýia *Nj.O.* 249¹. — **Flt. 2.** Ok syndiz mer, sem þer rynnít fra mer *Fs.* *Suð.* 86⁵⁰. — **Flt. 3.** sem fyr vífi | oþar rynni | geitr af fialli | geiska fullar *Hund.* 2, 37⁶ (*CR.* 51⁴). hefir umreda uerit manna í milli. huart þau rynni þa þegar upp sem ónnur kuikendi *Stj.* 24¹⁹. sem fyrir úlfi geitr | argar rynni *Fas.* 2, 291¹⁷. at lxxx varga rynni þar at bænum *Ísl.* 2, 90²¹. þá er á rynniz hestarnir *Nj.* 59⁸².

Hluttaksorð.

þa bærr kwistrinn sialfr witni um af huærium rotum hann er upp runninn *SpR.* 143²⁷. víða runnin | vargaætt *Fms.* 6, 68⁷. sa hon dæglings scár | dreyra rynnna *Gkv.* 14⁴ (*CR.* 67⁵). at upprunninni solo *GNH.* 116²⁴. fetrunnar hlaupár *SE.* 1, 292²⁰. kveldrunninna kvenna *SE.* 1, 258¹. brjóst runnit raðum steini 326¹². nú hefir þú runnit *Gl.* 16⁸⁸. at retta með folkeno allt þat, er hann finnr ranglega upp runnet *T.* 83¹⁹.

Nýislenska.

renn, renni; rennum, rennum; rann, rynni; runnum, rynn-um; runnin.

Nútið.

Framsögnháttv.

Et. 1. Enn eg til þess larnhlids renn, | sem Iesus ver með

Pryða Vb. 90²⁰. — Et. 3. a) rennur: Jökullfjót rennur á sandinum svart BT. 100¹⁵. rennur sumar- | sól hin fyrsta JH. 31¹⁵. þar sem enn þá Öxará rennur | ofan í Almannagjá 39^a. en báran rennur þýða, | glampandi' að strömi og vata vill hinn fríða | fannhvíta meyar fótinn köldum úða ST. 31⁷. — b) renn: í Veröldu hvar su Ræða renn, | Ristell mun sa frægstur enn Vb. 142¹⁴. — Flt. 1. vér rennum frálega á fæti HO. 8, 49^a. En fyrst vjer rennum skeiðið svona skjótt, | hví skal vor gleði' á miðri leið þá deyja? ID. 1, 311¹⁵. — Flt. 2. Hví nú þér svo | Þrændir rennið? JT. 37¹⁵. — Flt. 3. Andans kraptar ellifir | eins og gangverk renna BG. Nj. 348^a. fagur er dalar og fyllist skógi | og frjálsir menn, þegar aldfr renna JH. 117¹⁵. hún (v: Eos) stendur skrautbáin á kerru síni og renna fyrir vængjaðir hestar Stoll 90²².

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Atl' það sje undur, | þó á þá renni blundur! JH 74¹⁵. Reisum trje, svo renni að ósi | ranga jór 167^a. Samvizkan oss ljósið ljær, | lífs til öld svo renni BG. Nj. 99^a.

Boðháttir.

Et. 2. Renn þú raupí með | Ránar fram að djúpum beð ST. 107^a.

Nafnháttir.

En skjóttir eru vér | skeið at renna OK. 8, 116^a. Og plánetu Úran til, | yztu sem menn kenna, | um fimm hundruð ára bil | ætti kúlan renna BG. Nj. 31^a. Eins sálir vorar saman skulu renna | í sæludraumi þegar kossar brenna ST. 67.

Eluttaksorð.

Laugast láta | lofðung báðu | fagurrennanda | í fljótsstraumi OK. 6, 99^a. Með þriforkinum klýfur hann hamrana og höggur upp rennandi vatnslindir úr djúpi jarðarinnar Stoll 96²⁰.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. Rann þá dagur, | reis af austurstraumum | röðulskin JH. 2^a. Nú er vetur úr bæ, | rann í sefgrænan sæ 69^a. Nú skyggir fold, | er röðull rann við skóga ST. 91¹⁰. — Flt. 3. Grasið þróast grænt í næði, | glóðir þar sem runnu fyr JH. 105¹⁵. Í hamra- kleifum hádags undan sunnu | hvíldi jeg þar nebra lækir runnu ST. 244¹⁵. menn gjörðu harða atögu hverja af anuari, og runnu á fylkingar PM. Ág. 117¹¹. Beggja vegna við hann

riðu dökk og trölleleg hamragljúfur fram með gljunum, sem runnu ofan í dalinn *Íð.* 5, 371s.

Viðtengingarháttur.

Et. 1. En þá var eins og þeim rynni blóðið til skyldunnar *Þús.* 1, 125³⁰. Og var það eins og honum þá rynni kalt vatn milli skinns og hörunds *PP. Sms.* 168¹⁵. Þar skein himininn í gegn, eins og breið elfr rynni þar yfir í undarlegum bugðum *Íð.* 1, 34¹⁹. — **Flt. 8.** a) rynnu: Þar kynni þó að koma, að þýzkir verkmennt í líði sósíalista rynnu undir merki fjandmanna Þýzka-lands *Skír.* 87, 20¹. — b) *forn mynd* rynni: Galílei studdi á því skoðanir sínar um það, að jarðstjörnur rynni á hringbrautum kring um sólna *Íð.* 3, 304¹⁴.

Hluttaksorð.

fagur var hans lífsdagur, | en fegri er upp runninn *JH.* 113s. vísir er runninn | vögu sína alla 217¹⁸. Lækjarlind sú | lífandi merkir Guðs heilögu trú, | eilífa uppsprettubrunninn | af alvísu runninn *ST.* 109¹⁸. Hélt ek svo aptr | til Egíptafljóts | himinrunnins | haðrs dreyra *OK.* 4, 270s. fyrir manna sjón-um geta opt ávextirnir verið eins, en verið þó runnir af mjög ólíkum rótum *JG. Hv.* 49²⁵. En er sól var runnin og rökkur á komið, lögðu þeir sig til svefns *IL.* 1, 21⁷. Svo er um æfi | öldungmanna | sem um sumar- | sól fram runna *JH.* 112s. Íð-
ran laung sú aldrei grær, | er aflaði tíð burt runna *BG. Nj.* 249s. Liggja engjar | lög um runnar | ok mjúklendar með fram | marar bökkum *OK.* 9, 64s. sínar stjörnur hún (þ: önd hans) mun hinnig líta | hærri og fegri nýupprunnar þar *ST.* 289s. með-
an sjónir mæla skeiðið runnið, | merkistein vár hvílum víð um stund *ST.* 155⁷. En er blóð dökkt | var úr benjum runnit, | *OK.* 3, 211s. að hans jörð hefði hrapað eða runnið ofan á eign hins *Íð.* 4, 32²⁹. hrukkur og rákir, sem liggja í sömu átt og jökullinn hefir runnið 164¹⁸.

Ríða.

Forníslenska.

ríp, rípa; ríþom, ríþem; reip, rípa; ríþom, ríþem; ríþenn.

Nútfð.

Framsöguháttur.

Et. 1. Ríðk-at ek roekimeidum | randar hots á móti *Grett.*

147¹¹. hvar ek ríð um bæ breiðan 148°. ef ek ríð hvatliga *Nj.O.* 192^{ss}. ek ríð hesti | helvgarða 195^s. ok nv ríð. ek i hans nafni i þetta hlið *Fs. Suð.* 64^{ss}. — Et. 2. en nú treðr þú mik vndir fótvm. ok ríðr á mik *Nj.O.* 82^{ss}. er þú ríðr til þings 218^{ss}. Hví ríðr þú hér á Helveg? *SE.* 1, 178¹¹. hví ríðr þv sva einn saman i okvno landi *P.* 99^{ss}. — Et. 3. Oc nu ríðr hann i borgena með miclum prís *Al.* 158^{ss}. hleypr a hest sinn ok ríðr at Aðaluarði *Fs. Suð.* 35^{ss}. Hann ríðr nv með ollv liði sinn a þingit 80^{ss}. — Flt. 2. en þá er þer ríðit til þings. ríðit allir saman ok dreift ekki flokki yðrv *Nj.O.* 215^{ss}. — Flt. 3. Ríða þá sendimenn allir saman *Eg.* 164°. Ríða þar menn af bæjum til mós við hann 281^{ss}. þa mun hon (o: brúin) brotna, þá er Muspella megir fara ok ríða hana *SE.* 1, 60^{ss}. en er þeir ríða Bifröst, þá brotnar hon 188^{ss}.

Viðtengingarháttur.

Et 1. qrindi mín | vil ec sll vita | aðr ec ríða heim hepan *Skm.* 38^s (*CR.* 23^{ss}). Ekki mun hestinn skaða þótt ek ríða heim til húss *Fbr.* 26¹¹. Þat er líkast, at ek ríða vestan fimtadaginn *Ld^s.* 183^{ss}. Ægi skaltu biðia þess. at ægi ríða ec at hefna (= efna) mina heitstrenging *P.* 234^{ss}. — Flt. 2. Ek vil þessu ráða, at þú ríðir eigi leingra at sinni *Fbr.* 26^{ss}. fúsari er ek at fara með hestana, en þú ríðir i Víðines *Gl.* 19^{ss}. vil ek biðia þer at þú ríðir eigi vestr *Nj.O.* 169^{ss}. hversv má þat saman fara attú ríðir drottinsdag heiman en komir annan dag vikunnar á Þríhyrnings hálsa 192^{ss}. hinn er annarr at þú stigir á hest: þinn ok ríðir vndan sem þú mátt mest 264¹¹. þo at þv ríðir vm alla veröld . . . þa man engi þinn iamningi kallaz *P.* 111^{ss}. — Et. 3. ríðe hverr sem hann ma mest af taka *Al.* 108^{ss}. segit þat Kára at hann ríði hingat til mín *Nj.O.* 207^{ss}. ec (scal) gera þer iamgott skip af hans kostnaði, fyrr en þessi herr ríði fra borg hans *Æl.* 94¹¹. — Flt. 1. ok er þat mitt ráð at ver ríðim allir i bravt sem skíótazt *Nj.O.* 205^{ss}. er þat nú mitt ráð at ver ríðim á Þríhyrningshálsa 206^{ss}. mvnv þeir þá ætla at ver ríðim norðr á fjall 206^{ss}. Nú er þat ráð mitt konungr, at vit bræðr ríðim þegar i nótt firi með okru liði *Eg.* 165^{ss}. — Flt. 2. mvn Gvnnar villia at þer ríðit til þings með honvm *Nj.O.* 63^{ss}. mvn hann her brátt koma ok drepa yðr nema þer ríðit vndan 105^{ss}. þat synizst mer at þer ridit ofan i áróf *Flb.* 2, 172^{ss}. þo at þer ríðet mioc hart *SpR.* 97^{ss}. —

Flt. 3. riði þeir sem hvatast *M.* 115ss. ok riði allir avstr með mér *Nj.O.* 208s. biðr hann að þeir riði leið sína *Gl.* 22ss.

Boðháttr.

Et. 2. Rið þú þá til þings Rvniðfr *Nj.O.* 175ss. rið heim vestr til Breidafjarðar *Flb.* 2, 97ss. En þv rið hann af baki *Fs. Suð.* 80ss. Rið fram þv 130ss. — Flt. 1. riðvm vndan *Fs. Suð.* 125ss. riðum at hialpa þeim hinom dyrliga dreng *El.* 39ss. — Flt. 2. riðit alfir saman *Nj.O.* 215ss. riðit her framm gautu stiginn *Fs. Suð.* 13ss.

Nafnháttr.

við skvilm riða til heimboðs í Túngv *Nj.O.* 93ss. Ásgrímar . . . bævð at riða með þeim avstr 93ss. ek myn ok heim riða 192ss. þá myn ek láta sýngia mér messv ok riða síðan vestr yfir Lómagnúpsand 192ss.

Dátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. ek reið þessa götu með feðr minum *Fs. Suð.* 19ss. ok reið ek þér á skeið á Brávelli *Fas.* 1, 139ss. oc reið ec at honum sem harðazt *Þ.* 195ss. Vist reið ec nu sneypilega 244ss. — Et. 2. a) reitt: En þat er þv reitt knvtinn. þa syniz mer at matt hefpi sva verpa at *M.* 187ss. þú Sigurðr vátt orminn ok reitt eldinn *Fas.* 1, 195s. — b) reiðt: hvi reiðt þú hingat? *Nj.O.* 28ss. Sem þv reiðt fram um skoginn *Mar.* 240ss. = 575ss. — Et. 3. þa reiþ hann æsno til iorsala borgar *St.H.* 26ss. þa es hann reiþ æsno til iorsalaborgar 27ss. Varþ konvgrinn varr við gripvnginn ok reið til *Frð.* 19ss. Aðils konvgr reiþ hesti vm disarsalinn 22s. — Flt. 1. þar hlípverpir | harar borgar | grind vpp lvco, | apr i garþ riþom *Gkv.* 2, 36s (*CR.* 75ss.). Ver riðvm yt i myrgin *Fs. Suð.* 131ss. þa er við riðom tveir til hinna .v. alravstra hermannna *Þ.* 124ss. — Flt. 2. apr þer Givkvngar | riþot at garði *Skv.* 3, 35s (*CR.* 69ss.). sátt þu þann, kuað hann, | hinn micla skiðgarð hia engionum, þar sem þer um riðut *El.* 23ss. — Flt. 3. þeir brøðr riðu tveir fra oðrom monnom *Frð.* 14ss. Hægni konvgr ok Hilðir son hans riðu oppt vpp i Sviavelli 27ss. es þiøpgata vas þeira manna es riþo oc gengo *Mpb.* 23s. Epter vm sumarit, þá er menn riðu til þings *Eg.* 28ss. Síðan riðu þeir Þorsteinn vt ifer mýrina 312ss. þeir riðuz at keisari ok Markvarðr *Fs. Suð.* 26s.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þa syniz mer at matt hefði sva verða at ec riða þer þann knvt er þv verir (= værir) alldregi síðan konvgr at Noregi *M.* 187^{ss}. ok áðr ek riða til þings, stefnda ek hánun til óhelgi *Gl.* 9^{ss}. — **Et. 2.** en þv, gramr! riðir | glæms andváni | flotri fatlaþr | i flanda liþ *Br. af Skv.* 16^s (*CR.* 65^{ss}). áðr enn þú riðir til þings *Nj.* 120^{ss}. en villda ek at þv riðir til þings með mer *Nj.O.* 213^{ss}. Villda ec, at þv riðir a myrgin vt af borginni *Fs. Suð.* 61^a. Nv vilði konvgr en biðja þik attv syndir en þin fimleik ok riðir vtt a myrgin 65^{ss}. — **Et. 3.** aþr Vilhialmr riði heiman *M.* 123^{ss}. ok ráða atfavr við Gvnnar þá er hann riði ofan i eyiar *Nj.O.* 107^{ss}. ef hann riði .iii. svmvr til þings 174^{ss}. ætla þú at Gunnar riði vaforlogann? *SE.* 1, 362^{ss}. — **Flt. 3.** nema þeir riðe sciott a vit sín *Al.* 10^a. Gvnnarr bayð at þeir gisti þar er þeir riði af þingi *Nj.O.* 74^{ss}. Konvgr verðr þessu mjök reiðr ok kvazk þat ætla, at margir Íslendingar mundu kenna á sínum hlut, nema þeir riði sjálfir a vit sín *Ld.* 154^{ss}. En áðr þeir riði frá Vellankötlu komu þeir Hjalti þar *Bs.* 1, 21^s.

Hluttaksorð.

konvgr var riðinn a veiðar *Frb.* 19^{ss}. Ok er hann var langa hriþ riðinn 35^{ss}. þa er menn uoru riðnir ór herade til þings *Frb.* 2, 151^{ss}. En þo hevir hann set hesta riðna *P.* 127^s. en hon man riðin heim til favðvr síns *Nj.O.* 20^{ss}. konungs dottir var i brautu riðin *P.* 218^{ss}. hár fann ec heiþingia | riþit i hring ræþom *Akv.* 8^s (*CR.* 78^{ss}). Her var drengilega riðit af .i. (= einum) bærnscvm manni *P.* 193^{ss}. oc riða (þeir) alla leið þa er áðr hafði riðit Herburt 218^{ss}.

Nýislenska.

rið, riði; riðum, riðum; reið, riði; riðum, riðum; riðinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Rið eg háan Skjaldbreið skoða *JH.* 103^{ss}. Rið eg þá úr Reykjavík *JT.* 286^{ss}. — **Et. 3.** Nú er á brautu borinn vigur skær | frá Hlíðarenda hám, því Gunnar riður | atgeirnum beitta búinn *JH.* 54^{ss}. aldrei riður hann optar | upp á fjallhagann sinn 138^{ss}. riður hún (þ: öxin) því betur að, sem maðurinn beitir sér betur *Il.* 1, 64^a. — **Flt. 1.** Riðum við fram um flæði *JH.*

131s. — Flt. 3. ríða menn þeim (o: ösnum) almennt í stórum borgum *Ið. SG.* 65¹⁰.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Þó ríjðe a Domur og Daude *Vb.* 69¹. að dauðinn ríði segg þeim sízt, | er sjálfur ríður dauða *BT.* 214⁷.

Nafnhátt.

Fordast þú að ríða þann feigðar um sand *BT.* 102¹⁰. Hvat mun þat undra, | er eg úti sje — | þrúðgan þrætudraug | um þveran dal | skyndilega | skýi ríða *JH.* 14⁷. Um fjöll og dali fríða | á fjörugri sumartíð | er ljúft sem lengst að ríða *ST.* 238⁴.

Hluttaksorð.

Í austri sést jóreykur, gjörist þá gnýr, | guma sveit ríðandi' að móðunni snýr *BT.* 100²¹.

Þátíð.

Framsögnhátt.

Et. 1. Reið eg yfir bárubreið | bruna-sund *JH.* 75¹². — Et. 2. Þú reiðst um fagran fjalladal | á fáki vökrum, götu slétta *JH.* 67¹. Af því að þú reiðst henni of hart, og lofaðir henni ekki að bíta *TPH. Bs.* 15⁴. — Et. 3. Nú fór vor Sólveig til sólar | um sæluhlíð anda, | og reið um grindurnar gullnu | til Gimla kongs hallar *BT.* 168¹⁸. (drengurinn) reið honum (o: leggnum) um pallinn *JH.* 300¹⁸. Þeir reyndu að bregða reipum um endann á hjálkanum, er hann reið að *Ið.* 4, 122²². — Flt. 1. Komum við langt inn í skóg einn mikinn og ríðum síðan lengi *Þús.* 3, 41¹¹. Við Þórarinn ríðum hægt yfir heiðina *Ið.* 5, 360²⁰. síðan ríðum við þaðan upp með hlíðum *Av.* 16, 48²². — Flt. 3. þá ríðu hetjur um hjerð *JH.* 39¹⁸. Ríðu þeir án afláts hinn næsta dag *Þús.* 2, 170²⁷. Einn góðan veðurdag skömmu síðar ríðu þau hjón í námunda við höfðingjasetur þeirra Burleigh-greifa *Ið.* 4, 402²⁰.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. nú vildi' eg hann Rauðkjóll ríði hjá | og reyndist mjer bezt þegar liggur á *GT.* 73¹⁵. ef nokkuð væri að gert, sem ríði í bága við hagsmuni þess (o: Austurríkis) *Skir.* 90, 39¹¹. — Flt. 3. Svo meðan herja hópar stríðir | um hallar gullna ríðu grind, | hjá þjer jeg sæti, svanninn fríði, | og sjónum leiddi þína mynd *KJ.* 125².

Hluttaksorð.

Hann er riðinn frá | heimum Miðnáttar *BT.* 142¹⁰ þær köst-
uðu sínum þreknu lendum | í kænlega riðinn körfustól *GT.*
122¹⁰. vann hlapp hóglega | höndum samit, | ok geymdi gá-
lega | á grindum riðnum *OK.* 9, 119⁸.

Rífa.

Forníslenska.

ríf, rífa; rífoṁ, rífem; reif, rífa; rífoṁ, rífem; rífenn.

Nútið.

Fransöguhátt.

Et. 2. þú at þú rífr þa oc ræner *B.* 107¹¹. — *Et.* 3. ef
maðr fellir mann eða rífr klæði mannz *NgL.* 2, 67⁹. *Jb.* 220²⁴.
klorar hann þa sua oc rífr aull hans innýfi. at þar af deyr
hann *Stj.* 77²². — *Flt.* 3. rífa (3: yrmlingarnir) sua ok slíta
skeinandi hennar sidur *Stj.* 97¹⁰. Ean na hefi ek þat fyrir
ferð mína . . ., at hundarnir rífa mik i samdr *Fs. Sud.*
21⁴⁵. ok rífa (3: þeir) fra lasenn maðr ollum skunda *T.* 255¹².
(veiðimenn) ríva or tannum þeim (3: hundunum) þat sem þeir
ætluðu ser til fenngiar *B.* 107²².

Viðtengingarhátt.

Et. 2. býð ek þer hundr, at eigi bitir þú heild Simons,
helldr rífr þú klæði hans *Ps.* 87²⁴.

Nafnhátt.

hyatvitna vill hann ríva oc slíta *P.* 151⁷. þer skulut rífa
mat af diskum *Bs.* 2, 143⁴.

Hluttaksorð.

oc eigi vndir vald flvgande fugla eða rívannda (= rífande)
dyra *B.* 19¹⁹.

Þátið.

Fransöguhátt.

Et. 2. fyrir hvi ræift þv klæði þin *Stj.* 616²². oc þv ræift
klæði þin með svf oc sorg 649²². — *Et.* 3. (hon) reif clépi af
sér *Mpb.* 78²⁴. þa reidesk konvgr. oc reif af sér clépi 107¹⁷.
rífaði hann saman varrnar, ok reif or æsunum *SE.* 1, 346².
Hann upp ræistize oc ræif af hænni klæði sin *Str.* 84²⁴. —
Flt. 3. Róa namo ríki (ríkir?), | rífe klol halfan *Am.* 37².

(*CR.* 83e). Rifv þer þá ofan vefum *Nj.O.* 279e. en þeir aðrir forunautar rifu af ræfrit af selinu *Ld.* 289¹²

Viðtengingarháttir.

Et. 3. En i hefnd þessar vanvirðingar batt Simon olman hand æ veg fyrir Petrum, at hann rífi hann i sundr *Ps.* 87²¹. ok syndiz mer sem . . . leo rífi mik i svndr kvikan *Fs. Suð.* 86²¹. en i annan stad' ulkda ek ægi at sol rifui j sundr nýia timbrueggi *Fib.* 1, 290e. — Flt. 3. En þeir voro es þat segþo. at vargar rífe hré hans *Mpb.* 90¹². ok suo er sagt at suma gleyfti hon (þ: kettan) en suma rífue hon til dauds með klom ok tönnum *Fib.* 1, 527¹².

Fluttaksorð.

var þar hverr fiskr or roði ríflinn *Eb.* 101¹². casta þeir enom brezka manni yfir hofv þer oc hofv nær j svnndr ríflinn *Jv.* 61². Hvgða ec her i tvni' | teína fallna, | þa er ec vildigac | vaxna lata; | rífnir með rótom *Gkv.* 2, 40^e (*CR.* 75¹²). bæðe af dyrum grimum rífnir oc i elldi brenndir *B.* 49²¹. var þá svá at heyra nætr sem daga, at skreiðin væri rífln *Eb.* 101². Purpurenn oc onnvr en dyrstu kleðe varo riven i sundr *Al.* 93¹². Þóroddr vildi elgi annat, en aptr væri ríflit sárit *Eb.* 88¹².

Nýfislenska.

ríf, rífi; rífum, rífum; reif, rífi; rífum, rífum; ríflinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. *Folmynd*: Rífst jeg ei upp, | þótt reiður ægir | lemj minar | litlu rætur *ÓS.* 26¹⁰. — Et. 2. rífur (þú) sundur klæði þín *Fús.* 3, 75²¹. — Et. 3. Leo stífur verka var | vígað gífurlegu æði, brynju rífur Rómular, | svo ræsir svífur á kné sín bæði *Núm.* 6, 66. hann rífur sig i fótin, staf i hendi *GT.* 78e. — Flt. 3. Nautin rífa stundum undan þeim (þ: hestunum) einn fótinn *Ið.* 4, 56²².

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Hvers vænti'g? Brátt mína' að borg | bróðir Pygmalion rífi *KJ.* 147⁷. — Flt. 2. svo að þjer ekki, nær þjer upprætið illgresið, rífið hveitið upp með *Tang* 105²².

Boðháttir.

Flt. 1. rífum þau (þ: bréfin) i sundur *JJ. Rand.* 78²². — Flt. 2. Rífið þjer það (þ: brjefið) upp, major *Ið.* 6, 255¹².

Nafnhátt.

að þeir skyldu rífa öll hús borgarinnar niður til grunna *PM. Ág.* 76₁. Einnig sáu menn, hvernig strauminum varð meir og meir ágengt í að rífa burt stólpana undan boganum *PP. Sms.* 49₁₄. okkr þótti ekki annað sýnt . . . enn að þau mundu á svipstundu rífa okkr í sundr *FP.* 35₁. láttu þá skilja, að þú munir innan viku rífa þá í sundr 110₁₁.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Eg reif sundur klæði mín *Þús.* 3, 38₁. reif eg þá (o: pílagrímana) í sundr þarna *FP.* 110₁₈. Jeg reif mig á nagla *Ið.* 1, 171₁. — *Et.* 3. (hann) reif sundur klæði sín *Þús.* 2, 93₁₉. (fljótið) reif burt brú *PP. Sms.* 49₁₆. (æðsti presturinn) reif í sundur klæði sín *Ið.* 4, 107₁₈. — *Flt.* 3. Skriðu þeir (o: höggormarnir) að hinn hræðilegu ókind, sem eg hafði banað, og rifu hana sundur í stykki *Þús.* 3, 38₁₇. heldur rifu (o: þeir) í sig kornið ómalað *Ið.* 4, 124₁₉. Þá rifu bræðurnir klæði sín *Tang* 25₁₄. rifu klæði sín 39₁₈.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. *Forn mynd:* Hvernig skyldi eg fá hjá komizt að þau (o: þessi dýr) rífi mig í sundr? *FP.* 37₁. og svo til þess að vargar rífi ekki upp líkin *Ið. SG.* 156₁.

Hluttaksorð.

Skömmu síðar fann jeg, að jeg var rifinn út úr kistunni *PP. Sms.* 42₁₇. Jeg víða um lífsins hef vegleysu reikað | svo vinlaus sem rifin frá stofninum grein *ÓS.* 54₁. En svo sjer hann skel . . . kolmórauða og skörðotta, og gott ef ekki rifna *JH.* 303₁₈. Þegar þeir finna skikkju yðar rifna *Þús.* 2, 205₁. neglurnar sé rifnar *Fk.* 88, 138b₂₇. Þá er Skylla | úr skipi voru | hafði hremmt fyrr | ok á hol rifit *OK.* 12, 149₁.

Rísa.

Fornislenska.

rís, rísa; rísom, rísem; reis, rísa; rísom, rísem; rísenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. En ef ec rís vp á þriðja dege *Mpb.* 84₁₈. Með sælv syniz mer fall mitt, þar sem ek ríss sælli vpp *Hms.* 1,463₁. —

Et. 3. a) ríss: Iþron mono þeir gera ef necqverr ríss af dæþa oc cœmr til þeira *Leif.* 37^{1s}. Konvngr ríss vpp *M.* 31^a. ríss (o: fuglinn Fenix) sua upp annan tíma af sealfs síns eiginligum anskum *Stj.* 74^{2o}. Sem gestr ríss vpp arla 384^{2o}. Hvar sem hon (o: náttúran) ferr. þa ríss oll scepnan vpp i mote henne *Al.* 152^{1s}. — b) rís: oc berc a hurþ hverge es upp rís *StH.* 215^{2s}. ef maðr rís upp or dome *NgL.* 1, 23^{1a}. Vm morgininn arla rís Asbiorn upp *Fb.* 1, 527^a. um nottina er menn voru sofnadir rís Þorgeirr upp 2, 163^a. rís af hanum gott orð *P.* 41^{2s}. — *Flt.* 1. þa er vér rísom up af andar dæþa *StH.* 27^{2o}. ef vér rísom upp af andar dæþa 182°. (vér) rísom kykver upp 149ⁱ. ymist gerandi, saarlíga föllum edr blugir vpp rísom *Mar.* 338^a. — *Flt.* 3. vprisodagr sa es valþer menn Guþs rísa up til ellifrar dýrþar *StH.* 28^{1a}. omilder rísa ege up i dome *Eluc.* 39^{1s}. es dæþer menn rísa vp *Mpb.* 97^a. stórar ár rísa víð þeim víða *Al.* 54^{1s}.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þótt ek rísa varla ór rekkju *Grett.* 174^{2v}. — **Et. 2.** þat synizst mer rad at þu leggizst niðr en rísir upp ofan-verða nott *Fb.* 2, 97¹¹. — **Et. 3.** Sa es illr es lágesc hann með paulo i illo. at hann ríse upp með honom i goþo *StH.* 178^{1s}. Af því es rett at trúa at hverr ríse up með þeim aldre oc vexte sem hann fór ór helme *Eluc.* 45^{1s}. þa ríse up sveinn sia af dæþa *P.* 818^v. þa rísi kona sia heil vp *Mpb.* 77^{2a}. þikki mer vera mega at nockvrr rísi sá vpp i sveit at honom se viðsjávert *Nj.O.* 156^a. þeir . . . mano eigi trúa þótt necquerr rísi up af dæþa *Leif.* 45^a. — *Flt.* 1. öllum er oss nú sjá kostr auðsær, at vér rísim allir upp i móti Haraldi konungi *Hkr.* 55^{1s}. — *Flt.* 3. ríse þeir vpp i mote þer er aðr hafa gengit undir þek *Al.* 133^a.

Boðháttir.

Et. 2. Nv ef þv fellr, rís vpp *Hms.* 1, 467^{2s}. Rístu upp *StH.* 183^a. Af því rístu upp oc far 202^{2s}. nótt þv rísat, nema á nioen ser *Hm.* 112^a (*CR.* 11^{1s}). — *Flt.* 1. Rísom ver up af andar dæþa til lífs *StH.* 28^{2v}. Rísom vér upp fra synþa dæþa til góþra verka 182^{2s}. rísom up víð oc forom til benar *Leif.* 97^{2s}. — *Flt.* 2. Rísit upp ok hirðit eigi at ottaz *P.* 7^{2o}. Rísit vpp skíott *Stj.* 393^{2a}.

Nafnháttir.

eigom vér þá oc aller upp at rísa *StH.* 44. matti hann eigi or hvílo rísa marga daga síðan *Leif.* 102^{ss}. þora þó at rísa við *Al.* 146. vera drepinn ok rísa af dauða á þriðja degi *Ps.* 61°.

Hiuttaksorð.

þat (o: hófuþ) hóf hann yver alla engla uprísande *StH.* 75^{ss}. þann hinn sama, sem fyrr harmaðir þu fyrir astarinnar hita á krossi deyianda, satt þu á þriðja degi af dauða vpprísanda *Mar.* 337^{ss}.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. A miðre nótt reisek upp *StH.* 62^{ss}. oc reis ec vp á enom þriðja dege *Mpb.* 85. Up reis ec 96^{ss}. ræis ec upp af dauða *GNH.* 63^{ss}. — **Et. 2.** Fyr því reistu sva snimma vp? *Leif.* 102^{ss}. þv reist vpp af dauða á þriðja degi *Fs. Suð.* 140^{ss}. þu reist af dauða á fyrsta paskadegi *Hms.* 1, 412^{ss}. — **Et. 3.** þa reis iób upp *StH.* 97^{ss}. hann fell niðr illr oc reis upp góðr 178^{ss}. þa reis ioseph upp 183. Næst eftir Abimelech reis vpp hertogi Israel er het Thola *Stj.* 403^{ss}. — **Flt. 3.** sia þeir ovine sina í qvolom þa es forþom ríse í gegn þeim *Eluc.* 53^{ss}. ríse upp líkamer dauðra manna *StH.* 69^{ss}. Síðan ríse þeir upp sýndelega 73. þa ríse upp þrétomenn í gegn honum 175^{ss}. þa risv þeir vp heller *Mpb.* 105^{ss}. heraðs menn risv vpp ariá *Stj.* 391^{ss}. vm morgininn, er menn rísu vpp *Eg.* 319^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. (Lucianus) sende orþ sölom beolar monnom at þeir ríse upp snemma *StH.* 203^{ss}. þa svndisc fostro þeirra sem þer rísi up or grofom sínom *Leif.* 116^{ss}. syndizt sva sem harin á höfði honum rísi í gegn eldinum *Hms.* 1, 598^{ss}.

Hiuttaksorð.

þa vas iesus cristr risinn up af dæða *StH.* 72^{ss}. (þeir) fundu .xj. postola þa es reoddo of þat. at drottinn var uprísenn 73. setluðu Judei Jesum vera einnhvern af fornum spámonnum af dauða risinn *Ps.* 5^{ss}. voro menn eigi upp risnir *Gl.* 22^{ss}. ræmm ero róg of risin *Sd.* 37. iol vár ero risin af bvrþ drottens vars *Ag.* 1^{ss}. gyþinga þeirra er eige trúþo iesum criz upp hafa riset *StH.* 177^{ss}. at mæren palladia hafþe

níðr fallet oc . . . riset upp hefl 207^{ss}. þeir trýðu elgi þeim er þeir sá hann up hafa riset *Leif*. 22^a.

Nýislenska.

rís, rísi; rísun, rísun; reis, risi; rísun, rísun; rísin.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. En jafnskjótt sem þú kemur heim með þetta, rís eg upp af líkfjölnum *Bús.* 3, 76^a. Uppi glaður nú rís eg af gröngum blett | og geng meðan endist mér dagur *ST.* 79¹⁴. — Et. 3. þangað sem Garðars | gamla ey | há úr hafi rís *JH.* 37⁷. Hamragirðing há við austur | Hrafna rís úr breiðri gjá 106^a. Hvítur fram á röstum rís | reyðar blástur hár *ST.* 93¹. studdur mentum þjóðar hagar rís 156¹². þeim rís hugur við þeirri svívirðingu og smán *IL.* 1, 71¹. — Flt. 3. dökkt er á djúpi | dimmar öldur rísa *JH.* 36¹². Við norður rísa Heklu tindar háu 52^{ss}. þar rísa upp afbragðsmenn að vitl og hreysti *PM. Ág.* 141^{ss}. þá rísa þau (o: goðin) öll í einu úr sætum sínum *Stoll* 29^{ss}.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. Jeg býð þér, þú ungi maður, að þú rísir upp *Tang* 102¹². — Et. 3. ekki eldgálkn | eða, upp þó rísi, | hundraðhentur þuss *JH.* 203¹⁷. — Flt. 1. Hvað ma Hug vorn gledia | hler nu meir enn Trua, | að vier epter Danda vpprijsunum að vijsu *Vb.* 57¹⁷.

Boðhátt.

Et. 2. Hnig þú hóglega | í hafskautið mjúka, | röðull rósagur! og rís að morgni *JH.* 78^a. Rís því upp *KJ.* 144¹². rís til verka, nú er árdags stund *ST.* 154^a. Ó, manna þig, Ísland, og rís með árum 221^a. Rís upp, et og vertu með góðu geði *Tang* 65¹¹. Stálka, jeg skipa þjer, rís þú uppi! 101^{ss}. — Flt. 1. höfum hljótt heldr, | bratt upp rísun *OK.* 4, 363^a. — Flt. 2. rísið upp og forðið yör í skyndi *Bús.* 2, 170¹². Rísið upp stormar *Myn.* 53¹¹. Rísið upp þér dónu *FP.* 28¹⁴.

Nafnhátt.

Sá eg í ungum | æsku blóma | stjörnur úr himin- | straumum rísa *JH.* 229^{ss}. Það eru farnar að rísa upp raddir móti þessum ósoma 309^a. svo aptur mætti' úr deydí ok dauða | dafnandi

rísa lándið snauða *ST.* 152¹². Það var upphaflega eigi áform Láthers, að rísa algjörlega á móti páfaveidinu *PM. Ág.* 173².

Dátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. reis jeg úr rekkju *KJ.* 145². Reis eg þá á fœtr *Íð.* 1, 144²². — **Et. 3.** Rann þá dagur, reis af austurstraumum | röðulskin *JH.* 2². En sólín reis hin sæla, | sveipaði skýjum frá 186¹⁰. Einn morgun snemma Gísli reis úr rekkju *GT.* 78². Þá reis upp hinn fjólráði Oðysseifur *IL.* 1, 72². — **Flt. 3.** risu þá upp allir guðir í einu úr sætum sínum *IL.* 1, 23¹². Þess vegna risu menn upp á móti Sókrates *PM. Ág.* 42¹². En á meðan hann var þar nyrðra, risu Grikkir upp af nýju 49¹². en Jótar risu öndverðir í móti 143²².

Víðtengingarháttir.

Et. 3. það mátti segja, að einn flokkur risi upp móti honum, þegar annar var niður bældur *PM. Ág.* 157¹. — **Flt. 3.** *Forn mynd:* um upprisu dauðra og hversu sumir risi fyrr upp enn sumir síðar *LLH.* 27².

Hluttaksorð.

Rísinn Björn úr rústum er *JT.* 307¹². Spámaður mikill er upprísinn meðal vor *Tang* 102¹². Jóhannes skírari er rísinn upp frá dauðum 104¹². Þá eru jötnar óðar en líður rísnið upp aptur *HB.* 43¹. Sæludalur, sveitin bezt! | sólín á þig geislum helli, | snemma rísín seint er sezt *JH.* 154². Bíður hún hrein, | unz hitta fær | bústaðinn forna | betri og fegri, | frá unnum blám | endurrisín *BT.* 41¹². Rísín drós úr djúpi ljósu — | dropar líða af hári niður — | breiðir snjófga blæu á stráum *ST.* 17¹². og hefði öllum rísið hugur við, er Þór seiddist svo hátt *HB.* 38¹².

Rísta.

Fornislenska.

rist, rísta; ristom, rístem; reist, rísta; ristom, rístem; ristenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. a). *eldri mynd* rístem: Rístem rún á horne *Eg.* v. 9¹ (134¹²). — **b)** *ýngri mynd* ríst: Þvers ríst ec þer *Skm.*

36₁ (*CR.* 23₁₇). sva ec þat af ríst | sem ec þat áreist 36₁ (*CR.* 23₁₈). sva ec ríst | oc i rýnom fác *Hm.* 157₄. þenna ríst ek með þunnu | (þýtr jarðarmen) barði | einum út frá Spáni | öfund-krók i dag hróki *IS.* 1, 169₇. — Et. 2. lætr þú þar breiða niðr uxahúð blóðga ok sezt þar yfir ofan slálfr ok rístr umhverfis á iörðunni hiá þér með blóðrefli sverðs þíns níu reita *Mar.* 148₁. — Et. 3. Hóla baro rístr hlyrom | hreystisprvnd at svndi *M.* 228₂₁₉. (Otkell) rekr sporann við eyra Gunnari, ok rístr hann mikla ristu *Nj.* 53₁₀. .ix. ræita rístr Þrandr alla uega vt fra grindunum *Ffb.* 1, 556₂₃. Olafr konungr rístr kross j lofa ser 2, 140₁₃. — Flt. 1. En er aptr fara runnar | unn-viggs of haf sunnan, | rístum heim at hausti | hval-frón til Nerbónar *IS.* 1, 161₁₀. — Flt. 3. rísta menn þar af stær-ar alar *SpR.* 49₁₅. reip þau er fyrr røddum wer um er menn rísta af fiskum þeim er rostungr er callaðr 50₂₃. Eptir þat tekr hann at yrkja kvæði, en þeir rísta eptir á speldi *Fas.* 2, 558₂₄.

Boðháttr.

Et. 2. tak ál kvikan ok ríst hann *Sýn.* 471₃.

Nafnháttr.

a horni scal þer rísta *Sð.* 7₄ (*CR.* 63₂₃). a lofo(m) scal þer rísta 9₄ (*CR.* 63₂₀). a stafni scal rísta 10₄ (*CR.* 63₁₈). a berki scal þer rísta | ok a badmi viðar 11₄ (*CR.* 63₂₀). Veiztv hve rísta scal? *Hm.* 144₁ (*CR.* 13₃). Skalat maðr rúnar rísta, | nema ráða vel kunni *Eg.* v. 48₁ (267₁₀). en ek mun rísta á kefli 286₁₂. Svá var skipat monnum með fé þessu, at þatskyldi engan krók rísta *Ld.* 85₀.

Þátíð.

Framsögnháttr.

Et. 1. Sva ec þat af ríst | sem ec þat á reist *Skm.* 36₁ (*CR.* 23₁₈). þá er ek reist, | þá er ek renna gat | kaldan straum kili *SE.* 1, 716₁ (*Ht.* 101₄). enn ek reist þér rúnar a skilldi hans, at *Fs. Suð.* 38₂₄. — Et. 2. gjálfrstóðum reistu græði | glæstum *Hkr.* 570₂₁₅ (= *M.* 51₂₃₂. *Fms.* 6, 252₁₅. *SE.* 1, 498₀). — Et. 3. oc reist með fingri sinom crossmarc *Mpb.* 105₂₃. hann tók við horninu ok reist á rúnar *Eg.* 134₁₇. en hann reist rúnar á staunginni 208₂₀. Egill reist rúnar 267₁₃. oc reist nafn sitt a stavenom *Str.* 66₁₅. — Flt. 3. þa ristu þeir Þor-

odr í sunndr í streingi felldi sína *ÓH.* 152^{1a}. klífr ristn haf
Lista *Hkr.* 274a^{2a} (= *ÓH.* 55^{2a}).

Hluttaksorð.

Nv er bloþvgr orn | bitrom hlorvi | bana Sigmvndar | a baci
ristinn *Skv.* 2, 26^a (*CB.* 59^{1a}). Barðristinn nemr brjósti |
borðheim drasill skorðu *SE.* 1, 498^{1a}. voro í horni | hverskyns
stafr | ristnir oc roþnir *Gkv.* 2, 22^a (*CB.* 74^{1a}). sák á telgðo
talkne | tío launstafe ristna *Eg.* v. 48^a (267^{1a}). brast ríkula
ristin | rít *Hkr.* 560a¹⁰ (= *M.* 18¹). ristin scalf í ravstom |
ravng *M.* 102b^{2a}. at ganga skyldi undir jarðarmen þat er torfa
var ristin ór velli *Ld.* 51^a. ristnar hafa verit rúnar *Eg.*
266^{2a}. með rúnakefli því, er vísur þessar váru forkunnliga vel
á ristnar *Grett.* 154^a. er hans kyn kvalið | ok konur ristnar
Merl. 2, 32^a. flaustum var þá flóð um ristit *Hkr.* 532b^{2a}. Nu
var ristið a stavenom. at Tistram hafðe þar lengi beðit henn-
ar *Str.* 66^{1a}. oc upp las þat er a var ristit 66^{2a}. maðr sá, er
Helgu hafði rúnar ristið *Eg.* 277^{1a}. ok hafði hann þat ristið
henni 278¹.

Nýislenska.

Í nýislensku er þetta sagnorð venjulega veikt: að rista, eg risti;
þátið: eg risti; *hl.* ristur. — *Nútið, frsh. flt. 3.:* að hin munn-
fríða | mey um líti | bleyðlorð það. | er í blóði rista | buðlúnga
sveinar | á baki yðru *JT.* 37^a. Hvorki fjárflokkar | fold þá
yrja | né arðrjárn | eybarm rista *OK.* 9, 60^a. Þá fara rúnir að
tíðkast, er menn rista í málma, á steina eða tré *PM. Ág.*
140^a. — *Vth. flt. 3.:* Aptur segja sumir menn, að konur . . .
risti ekki eins djúpt og sjeu ekki jafnþolgóðar að grafast til
botns í neinni vísindagrein *BB. RK.* 30^{2a}. — *Nafnh.:* verð jeg að
draga hann (o: plóginn) liðlangan daginn og rista jarðvegin
Fús. 1, 14^a. — *Þátið, frsh. et. 1.:* ok ramt regindjúp | rista'k
gegnum *OK.* 7, 131^a. — *Et. 3.:* Nær það rós þá risti | rún, af
vindi skokin, | nauðung á sjávarsandi, | sjer að fyrirgefa? *BT.*
71^a. — *Hluttaksorð.:* ok at einn hefik | til enda þenna | græð-
is heim | gegnum ristan *OK.* 5, 194^a, ristan stein fá þú |
rúna letri *JT.* 214^a. gætið að guðlegri rún, | sem gyðjunnar
rist er á spjaldi 19^a. Leturgjörð þekktu þeir menn eigi, en rist
hafa þeir á hamra og hellubjörg ýmsa merkilega viðburði *PM.*
Ág. 139^a.

Sterkar myndir.

Fátíð, frsh., et. 1.: reist jeg og fáðl *BT. 224. Et. 3.*: Reist smíð þessa | í Róm suður | Albert Thorvaldsen | fyrir árum tólf *JH. 63₁₁*. *Hluttaksorð fortíðar*: Helzt munu rúnar hafa verið ristnar á kefli *TPH. Elding 702₁₀*.

Ríta.

Fornislenska.

rit, rita; ritom, ritem; reit, rita; ritom, ritem; ritenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. nema þars ek rít samhliðanda hverngi er ek rit með vexti höfuðstafsins *IGL. 10₁*. ek rít *11₀*. rit ek *11₁₁*. ok ritk a þessa lund *12₁*. *Veik mynd rita*: því rita ek tilþin vm ríki konungs æ Indialandi *Al. 164₀*. — *Et. 2.* ræki ek æigi hvart þv rítr e þitt eða a *IGL. 3₁₀*. þv rítr *12₀*. þv rítr *14₁₀*. *Veik mynd ritar*: þar er orð at þv ritar þar e. er flester menn rita í *7₁₀*. — *Et. 3.* *Veik mynd ritar*: heldr ritar sínum stofum hver þíð sína tvngv *IGL. 1₁₀*. en þo ritar hon til konungs *Al. 91₁₀*. Hann ritar meðr þeim *T. 77₁₀*. — *Flt. 3.* sem æigi rita grikkir latinv stofvm girzkvna *IGL. 1₇*. Enn þo rita ensker menn enskvna latinv stofvm qllym þeim er retræðer verða i enskvnni *1₁₀*. sem grikkir rita i þöru líkneski langan staf enn i þöru skamman *5₁₇*. Sva rita þeir e skaman *5₁₈*. Másc þeir af lífs boc oc ritase eigi með retlátom *GNH. 68₁₀*. *Eigi verðr séð, hvort hér skal lesa rita eða rita og þess vegna eigi heldr, hvort myndirnar rita og ritase eru sterkar eða veikar.*

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þo at ek rita (= rita?) æigi fleiri raddarstafi enn raddernar fyndvz i vorv mali *IGL. 5₁₀*. sel þv mer teki þv at ek mega rita *Hms. 1, 25₁₀*. — *Flt. 1.* þo at vér ritím (= ritím) hana (o: þá iartegn) ofre en aðrar *GNH. 156₁₀*.

Nafnháttir.

Hér verðr eigi séð, hvort lesa skal rita eða rita, af því að skinnbækurnar gera eigi glöggvan mun á i og í: Hverega tvngv er maðr skal rita annarrar tvngu stofvm *IGL. 1₁₁*. at rita ok. lesa *2₀*. þa er þo gott at rita þat að er grein enn æ

raddarstofum 514. oc bæþo hann rífa hvé hann skyldi heita *StH* 1130.

Dátið.

Framsöguháttir.

Et 1. sem alla hefi ek samhliðendur samða i þat mark nv sem ek reit snemma i þeira vmræðv *IGL.* 1322. En ec reit þetta. qvad pilatvs *Mpb.* 824. *Veik mynd:* at hann mæler a mot sva morgvm monnvm skynsömvvm sem bæði letuz sialfer kveða þetta orð aðr ek ritaða þat ok sva hæyra aðra menn kveða sem nv er ritað *IGL.* 812. I fyrstu bok ritada ek þer um lios'tungls *Al.* 1652. — Et. 2. *Veik mynd:* þv ritað-er earn þar sem ek munda iarn rita *IGL.* 711. — Et. 3. en pilátus reit rit *StH.* 17422. hann reit i goðspialle síno þau verc dróttens flest es hann georþe i mustere 18114. Lucianus prestr reit sago þessa 20422. En es þat rit vas ritþ þa mælti hann við þann er rét *Leif.* 9414. — *Veik mynd:* sem sa er þilika luti mæðr honum visse oc sialfr ritaðe *T.* 3012. — Flt. 3. Rumveriar ritaðu fyrir stundu til min *Al.* 1602.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. er þu batt mik mioc kostgæflega at ec ritaðe með scommu male noccora huggan þins fiolscyldis *GNH.* 14.

Hluttaksorð.

a) *sterkar myndir:* hann er samsettr af deleth ebreskvvm staf er helter sade sva ritnvm *IGL.* 1220. En er þeir fyllo alla hluti, þa er ritner varo um Jesum, þa toco þeir hann ofan af crosse *Ps.* 21822. þar hefi ek við giorfa þessa stafi flora er her erv ritner nv *IGL.* 32. Bók réðu þá blíðir | byrskiðs við-ir síðan | (verðr sá, er venst á dýrðir | vitr) gullstöfum ritna *Lv.* 72. at þeir skilþe ritningar spamanna þér es of hann váro ritnar *StH.* 19022. er ioan sa nofn þeira postola riten yver hliþom ennar himnesco ierusalem 172. Fyr hui váro næfn postola riten yfer hliþom himnesclar borgar 172. sem þessa kostar væri rítin nofn þeira *IGL.* 912. nofn fyr ofan rítin 1012. Epa hverso meondo fyllasc þa ritningar spamanna es ritet er of mic 1712. en þat var ritet latíno stofom. oc grixcom oc eibreisk-om 17422. En es þat rit vas ritþ *Leif.* 9412. sem ritþ es 9422 sva es ritit of helgan anda 11420. Enn es þar sva ritþ 12922. þvi at sva es ritit at 14921. þviat sva er ritþ *Mpb.* 1052. —

Veikar myndir: voru þeir vanar ritaðer *T.* 791. Ritaðum þeim síðsæmdum 4411. sú kenning, er áðr var rituð *SE.* 1, 452a. þá vitraðesc sa i licam. er ritat hevir tal allra valldra manna sinna á lifs boc *GNH.* 6817. sva sem ritat er í guðspjalle 8010. er sva er um ritat í salme 177a. at engi gæstr ritat ne rann-sakað *Str.* 1110. hvart þat er ritat um þænna scirum eða ann-an *SpR.* 11711. Elgi dyl ec at ec hava því nér rítað til hans *Al.* 1297. oc ver megem allan alldr lifa í loflegri frásögn þeira. er var stórvirki villa ritat hava 160a.

Nýislenska.

Í núveranda máli er þetta sagnorð venjulega veikbeygt og gengr eftir a-beygingunni. Þó finnast einstakar sterkbeygðar myndir. Þáttá, frsh. et. 3.: reit hann þá brjef og iðkaði vísindi Fjöl. 4, 2, 2711. Hann beiddi um spjalð og reit þar á Tang 8511. Hluttakavæð fortíðar: þessi frásögn... er mjög mikila virði, þar sem hún er ríðin af sjónarvotti Jð. 4, 36311.

Rj6ða.

Forníslenska.

rýp, ríöpa; ríöpom, ríöþem; raup, ryþa; ruþom, ryþem; roþenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Eldri myndin: rj6ðom spjöll í dreyra *Eg.* v. 91 (13410). rj6ðom sverð í blóði v. 391 (23711). — *Et. 3.* vitt ryþr iarnn a ytom | Olafs mogr en fogro *M.* 143b1. Öx rýðsk, eisar vaxa, | allmörg, loga hallir, | hús brenna, gim gelsar, | góðmennit fellr, blóði *SE.* 1, 50611. — *Flt. 2.* ríöðvm ver af reiði | ravnd ÓH. 209111 (= ÓHm. 67111. Fms. 6, 1297). ver ríöðvm spior blóði *Nj.O.* 8417.

Boðháttir.

Flt. 1. Ríöðum gylðis góma, | gjörum ríks konungs sóma *IS.* 1, 17811.

Nafnháttir.

þer er sómra | sverp at ríöpa, enn fríp gefa | flandom þin-om *HHv.* 347 (*CB.* 4611). mæno synir Givca | af síflvgom mer | eggjar ríöpa? *Skv.* 1, 507 (*CB.* 5611). Treystvæc egg fyrir avstan | (ypþ tloþi gvð) ríöpa | (nascari flo nyra) | Nervæsvnd

(til vunda) *M.* 161a₁₇. (at þeir skyldi) ríða stalla með blóði hans *Frð.* 11a₇.

HLUTTAKSORÐ.

Skáldin hafa hluttaksorð nútíðar af rjóða sem nafnorð og höfuðorð í kenningu: Rjóðandi mun ráða | randabliks ór landi | oss, nema Einnarr kyssi | óxar munn hinn þunna *Hkr.* 578a₂₂. Nú hykk rjóðanda reiðu | rógörs því at veit görva | þegi seim-brotar segja | seggjum hneitis eggja 515a₇. dreyrgra darra ríðendr *Jv. dr.* 10a. ríðendr randorma 17a. Þing bauð út hinn ungi | eggrjóðandi þjóðum *Hkr.* 514a₁₄ (= *Fms.* 6. 22₁₂).

ÞÁTIÐ.

Framsöguháttir.

Et. 1. Flarri þv gect, | meþan ec a Fafni ráðe | minn hinn hvassa hior *Fm.* 28s (*CR.* 61₁₂). ok rauðk at þar odd ok egg *Gl.* 25a₂. hitt var fyrr er flarri | fostrelandi ravþ ec branda *M.* 101b₂₂. þá er ræfrvita Reifnis | rauð ek fyrir Svöld til auðar *SE.* 1, 400₁₂. — **Et. 2.** er þv a Fafni ræt | þinn inn frána meki *Fm.* 1a (*CR.* 59₂₀). Höss arnar rauttu hvassar | hroðigr konungr! blóði, | imr gat krás hvars kómut, | klær áðr hingat færir *Hkr.* 555b₇ (ravðtv *Frð.* 199b₂₂. rauð þú *Fms.* 6, 159₂₂). hiz er rautt fyr Nizi | tiggi Tyrðings eggjar *M.* 79a₂₀. þv rætt sköglar skyia | skoð *Gr. Afh.* 75₁₄. þv ravðt 17₂₀ (= *SE.* 2, 114₁₁). — **Et. 3.** Snarr ravþ Sygna harri | sverþ a uthlavps ferþom *M.* 142a₂₁. vlfr rauþ a her dæþom | teþr 222b₁₂. Ravþ síclingr sverþ 226a₁₂. ravþse ylgjar tonn 226b₂. — **Flt. 1.** ver rvþom vapn i dreyra *M.* 148a₁₀. þar skorþv vlt | skærpvm geirvm | blóð or benivm | oc brand rvþvm *Grott.* 15s (*Sæm. Ed. Bugge's útg.* 327). þá er á Serkjum | sverð vár ruðum *Fas.* 2, 548a₁₁. — **Flt. 3.** favgr sverþ rvðo fyrþar *M.* 124b₂₂. borþ rvþv fregir fyrþar 219b₂. Hitt var fyrr | er folld rvðv | sverþberendr | sinom dróttni *Frð.* 11a₂₀. sverð ruðu snjallir fyrðar | snörp *IS.* 1, 173s. Erlingr gékk, þar er okkur | ógnsterkr ruðust merki | (frægr með (réð?) fremd ok sigri | fleinlundr) at drómundi 172a₂.

Viðtangingarháttir.

Et. 3. ongr var fremri | sa er fold ryði, hilmis arfi *Rm.* 26s (*CR.* 59₁₇). (at hann) ryði þar at odd ok egg, er Þorvaldr krókr féll á Hrísatelgi *Gl.* 25a₁.

Hluttaksorð.

er völlr roðinn, | en víg boðin *Merl.* 2, 69s. Guþs englar
bera þar cross enn helga fram . . . sva dreyrgan oc sva blóþe
roþenn sem hann var í písl crist *St.H.* 45i. Ræsir lét af roð-
num hausi | Rínarsól á marfjöll (máfold?) skína *SE.* 1, 518₁₁.
rifnir með rótom | roþnir í bloði *Gkv.* 2, 40s (*CR.* 75_{1s}). en
roðnir aller stallar í blóðinu *Fwb.* 2, 184_{1s}. Scioldo knegoð
þar velia | oc scafna asca, | hialma gullroþna | oc Hvna mengi
Akv. 4s (*CR.* 78₁₁). Sett hefir sína dróttar | sigrstoð konúngr
roðna | blikmeiðundum blóði | baugaláðs fyrir augu *Lb.* 42s.
Mal er mer at rípa | roþnar brættir *Hund.* 2, 49s (*CR.* 52s.).
þæc váro þinar | enar bláhvito | roþnar i vers dreyra *Ghv.*
4s. (*CR.* 87_{1s}). vocþo drengir | með dorr roþin | bloð Bein-
teini | apr bana fengi *M.* 213b_{1s}. rekkar stýrðu rétt til jarðar |
roðnu bardí *SE.* 1, 678s (*Ht.* 63s). skerðir gekk í skúrum
Hlakkar | Sköglar serks fyrir roðnum merkjum 678_{1s}. (*Ht.*
64s). hefui ec nu nocent tónn a þeim roðit *Fwb.* 2, 36s.

Nýislenska.

rýð, rjóði; rjóðum, rjóðum; rauð, ryði; ruðum, ryðum; roðinn.

Nafnhátt.

Heimtar til síjn Hertugan þann | Holofernem sterka, | sem fleina
ríoda fulluel kann *Vb.* 130_{1s}. su mentan þotte meira verd |
mildum Gude enn ríoda Suerd 148_{1s}. áðr í ynglings | undum
næði | reginspannar | at rjóða hyrnu *JT.* 68_{1s}.

Boðhátt.

Flt. 1. Ríodum Brand með hardre Hand *Vb.* 140_{1s}. rjóð-
um randhæng | rekka blóði *JT.* 44s.

Hluttaksorð.

sonur mjer að fótum | dauðasærður lá | og dreyra roðinn
JH. 225_{1s}. Sjerattu Snæfells | snjófga tind, | sólu roðinn, | sveipt-
an þoku 24_{1s}. Eg sá þig síðla á kveldi, | sveif í vindi fley, |
rennandi röðuls eldi roðinn *ST.* 95_{1s}. at úr hlýrroðnum | hesti
streingja | sinn hal hverjum | hausi grípr *OK.* 12, 48s. það eru
skrautskildir | Skjöldunga, fáðir, | ljónum merktir heiðblám, | og
hjálmar roðnir *BT.* 125_{1s}. Á mörgu landi | hefir hann mæki
roðit *OK.* 9, 128s. eg hef óviljandi roðið fingurgóma mína
Pús. 2, 202_{1s}.

Rjúfa.**Forníslenska.**

rýf, riúfa; riúfom, riúfem; rauf, ryfa; rufom, ryfem; rofean.

Nútið.**Fræmsöguháttir.**

Et. 1. traudr rýf ek trygðer síðan *Nj.O.* 67^{ss}. En ef ek ryf orð mín, þa ma ec því brizli seint af mer koma *Fs. Suð.* 162^{is}. — **Et. 2.** en ef þv ferr eigi vtan ok rýfr sett þína. þa mantv drepinn vera her á landi *Nj.O.* 111^{is}. — **Et. 3.** Þorgeirr hleypr upp a husit ok ryfr *Fb.* 2, 156^{is}. ef maðr ryfr þann dom *Js.* 7^s. sa er ryfr dom logsamðan 8^{is}. sa er rýfr dóm *Jb.* 192^{is}. þa sekiz sa mörk við sakar abera er þann dóm rýfr 192^{ss}. — **Flt. 3.** þar sem þeir riufa bunka sinn til uppskipanar *Jb.* 322^{is}. hvat verþr Oðni | at aldragi, | þa er rívfaz regin *Vm.* 52^s (*CR.* 16^{ss}). enn i Þrvðheimi | scal Þórr vera | vnz vm rívfaz regin *Grm.* 4^s (*CR.* 18^{is}).

Viðtengingaráttir.

Et. 2. Gerðv eigi þann óvina fagnað segir Kolskeggr at þv rívfir sett þína *Nj.O.* 112^{is}. — **Et. 3.** þa kann vera at rívfiz glöfin *M.* 122^{is}. — **Flt. 2.** en þó þicki mer mikit vndir. at þer riúft eigi þessa sett *Nj.O.* 85^{ss}.

Boðháttir.

Et. 2. riúf alldri sett þá er góðir menn gera meðal þín ok annara *Nj.O.* 85^{ss}.

Nafnháttir.

þeir er verr villdo vm reþa tolþo at Magnvs konvngr villdi rívfia settina *M.* 22^{ss}. eigi mvnv þeir riúfa þá sátt er ek geri *Nj.O.* 65^r. mvn hann riúfa settina 103ⁱ. þat a huergi at riúfa *Jb.* 321^{ss}. þicki mer þat opt rívfaz (*les* rívfaz) er skemra er at fretta en slíkt *Nj.O.* 259^{ss}. varð þá at rjúfast sú líllingaseta *Bs.* 1, 142^{ss}.

Þátið.**Fræmsöguháttir.**

Et. 3. ravf styriar garþ *M.* 226^{ss}. þar sem Gvnnar ravf sett við þá nafna *Nj.O.* 106^s. ravfsc resis líð *M.* 218^{ss}. eptir þat raufst fylking Burizlafs konungs *Fb.* 2, 123^{is}. raufsk Hildar ský | við Hvítaby *SE.* 1, 524^{ss}. — **Flt. 2.** hitt er verr

er þer rufut dom allzheriar *Fb.* 2, 171^{ss}. — Flt. 3. Norðmenn einir rvfu eigi leipangrinn *M.* 128¹¹. Þeir rvfv ok segir Morðr sett á Lytingi *Nj.O.* 168^{1a}. hlupu þeir upp á skálann ok rufu *Grett.* 185^a. þá rufu þeir safnaðinn *Eg.* 69^a. þeir rufu samnadinn *Fb.* 2, 457^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 8. þeri þat þá sva við at hann ryfi sett þá er ger veri *Nj.O.* 102¹⁷. Þorgeirr nefndi ser vatta. at Gvnnarr ryfi sett á þeim 103^{1a}. (Sveinn konúgr) kvað hann at heimilu skyldu skiljast við sín mál, ef hann ryfi sættina *Fms.* 11, 356^{ss}. þar til, er annað hvart væri, at þat ryfiz, eða *Fs. Suð.* 55^{4a}.

Hluttaksorð.

Var þa enn rofinn valrinn *ÓH.* 225⁷. at sættargerð su uar rofin er *Fb.* 1, 372^a. usait ek at konungr mun þui ualda at sættin er rofin 2, 111^{1a}. hann hafði rofit oc uppsagt astarþocca hennar *Str.* 71^{1a}. honom þotti allosannlicet at dema Sigurp sekian þess malsins er . . . engir hefpi rofit þar til *M.* 183^a. illa hefir vorðit segir Njáll er Húsfreyia mín skal hafa rofit grið *Nj.O.* 56^{ss}. hefir yðr þat sjaldan rofist, þá er ek hefi þat sagt yðr *Ks.* 58¹⁷.

Nýislenska.

rýf, rjúfi; rjúfum, rjúfum; ræuf, ryfi; rufum, ryfum; rofinn.

Nátið.

Framsögnháttir.

Flt. 3. sólargrams ei rjúfast heit *JT.* 208^{1a}.

Viðtengingarháttir.

Et. 8. en meiri von er hins, að hann rjúfi (o: grið og sátt) *MJ. HM.* 65^a. — Flt. 3. bið þá hina ungu menn, að þeir láti kyrrt um sinn, en rjúfi þá hauginn, er þeir hafa fundið mig áður *JH.* 278¹¹.

Nafnháttir.

Að svo mæltu þagnaði drottning, svo að konungssonur kæmist að, til að rjúfa þögnina *Þús.* 1, 56^{ss}. því er oss bezt að forðast raup og reiði | og rjúfa hvergi tryggð nje vinarkoss *JH.* 44^a. hvernig á eg að rjúfa slík særi, án þess að verða hengdr fyrir drottínssvik? *FP.* 49^{ss}.

Boðháttr.

Et. 2. Svartþoku hrygðar raka rjúf | rósingruð díð *ST*. 61¹⁰.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. eg rauf so opt minn Eíð *Vb*. 83^a. — Et. 3. sannkölluð hnje þar hetja í valinn, þá hýðíð sjúka öndin rauf *BT*. 178⁷. Krafía með kynja afli | klauf fjall og rauf hjalla *JH*. 126¹⁴. sem að foldar-brjóst rauf, | sem að fjallbungur klauf *JÓ*. 154¹. Litlu síðar rauf Karl Gustaf þann frið *PM*. *Ág*. 271¹¹. — Flt. 1. háðum við stríð við hrausta drengi | og rufum glæstan Róða-serk *KJ*. 13^a. Vér rufum fyrst þögnina með eldtungum virkis vors *Íð*. 1, 183¹¹. — Flt. 3. því Trójumenn skutu þig og rufu hið eiðfesta sáttmál *Íl*. 1, 86¹¹. rufu þeir leiðangurinn og héldu heim *PM*. *Ág*. 143¹⁰. þá rufust ský — úr gullnum ljóssins geim | skein geisladyrð *ST* 127¹⁴.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. Gæti eg gert það svo að eg ekki ryfi eíð þann, er eg vann föður mínum sæla *Þús*. 2, 298¹¹. — Flt. 3. *Forn mynd*: En F. sagði svo frá, að gull sitt fengi þeir á Bjarmalandi og ryfi hang til *MJ*. *HM*. 87^a.

Hluttaksorð.

rennur rautt blóð | úr rofnum vanga *JH*. 211¹⁰. Ó, hve opt lega | ástir rofnar | og gremi goða | hann gráta skal 204¹¹. Þá risu Rómverjar upp og sögðu, að Kartagóborgarmenn hefði rofið friðinn *PM*. *Ág*. 75¹¹. (var hann) dæmdur til dauða fyrir það, að hann hefði rofið eiða sína við þjóðina 199¹. Ágúst konungr hefir rofið heit sín og eiða *Íð*. 4, 18¹¹. En með hreysti sinni og hamingju gat hann rofið hringinn 121¹⁷.

Rjúka.

Forníslenska.

rýk, riúka; riúkom, riúkem; rauk, ryka; rukom, rykem; rokenn.

Nútið.

Framsöguhátttr.

Et. 3. Herra hvat rycr a diskinom firir þer *M*. 193¹¹ (= *Fms*. 7, 160¹). slær niðr við steininum sua at rykr heilinn vm *Finnb*. 52¹¹. Nv er sva til at sia er eldr rycr or vapnom

þeirra sem eldingar se *P.* 116_{1a}. — *Flt.* 3. Héðan sé ek reykt er rjúka | rönn yfir fiskimönnum *Fms.* 5, 177₁₇ = *Flb.* 3, 241_{1a10}.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. En nú varðar elgi þótt sá seyðir rjúki, er þeir hafa hreyft *Fms.* 6, 105₂₁. von er, at rjúki | vax af söxum *Fas.* 2, 43₂₁.

Nafnháttir.

þa sa hon hvs lítip þat ríva *Mpb.* 38₁₅. En þeir menn er elgi villdv vndir ganga þa leitu (= létu) bvkjarlar egi mioc ríva á þeim .xii. manöðum enom næstom *Jv.* 317. rjúka mun um hauka vora nú *Fas.* 2, 43₁₀.

Hluttaksorð.

syndiz þá þilikt sem riukandi ofns elldr *Stj.* 112₁₇.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. varp konvngur af ser cleponom meðilliga er hann la i lyptingo oc rave af honom *M.* 46₁₂. rave vm Ji þar er loco | allvallz menn a brennor 144₂₂. brennosteins loge réc ór nqsom hans *Mpb.* 1067. miollin nar laus ok rauk hon *Flb.* 1, 579₂. — *Flt.* 3. forn tímbr fello, | fjarghvs rvco *Alv.* 42₂ (*CR.* 81₂). þá ruku þeir báðir ofan fyrir bjargit *Grett.* 52₁₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. en sva syndiz sem dvst ryel ór hreinbalfanom *ÓH.* 218₂₁. þann seyði raufar þú þar, at betr væri, at elgi ryki *Ld.* 178₁₂.

Hluttaksorð.

Bifroknum trað bekkjar | bláröst konungur árum *Hkr.* 87₂₂₂. Sjáröknum réð sækir | sveims (fráka ek [frágom?]) þat heima | opt vann auðar skiptir | erring) í haf knerri *Fbr.* 29₂₀. Stökk í reyr en roknu | rauðr eldr *IS.* 1, 35₁₂ (= *Orkn.* 42₂). arg-hyrno lát árna | aptr með rokno skapte *Eg.* v. 6₂ (120₁₄). þar var mjök heitt, því at eldr hafði verit um kveldit, ok var lítt rokin stofan *Grett.* 170₂.

Nýislenska.

ryk, rjúki; rjúkum, rjúkum; rauk, ryki; rukum, rykjum; rokinn.

Nútið.

Fræmsöguháttir.

Rt. 2. þoka er það, sem ryður, þið á mari viðum *JH.* 142¹⁰. syngur enn á engi | eggjuð spík og ryður | grasið grænt á mosa 157¹⁷. og ríða á röku landi, | þar ryður döggin skær *ST.* 238¹⁶. en það ryður út í veður og vind rjett eptir prófin *BM. UM.* 12²⁰.

Viðtengingarháttir.

Rt. 3. fallandi tímann foss þó að rjúki, | hann flytur það aldrei í gleyskunnar haf *KJ.* 66. Og ekki skil jeg nú í því, að það rjúki upp í höfuðið að tarna *Íð.* 1, 163²².

Nafnháttir.

Þegar hann hafði svo mælt, sá Kristinn hann draga sverð úr slíðrum . . . og rjúka upp að dyrunum á ena vopnuðu menn *FP.* 25²⁴.

Þátið.

Fræmsöguháttir.

Rt. 3. Við fætur hans rauk upp úr fjórum litlum reykselskerum *Þús.* 2, 110²². Únga bóndakonan rauk út að vagndyr-unum *Blk.* 125. en fjörðurinn hann rauk sem í vindi þyrlist mjöl *JÓ.* 122. Sólvermd þoka þynnist | þykk, sem áður rauk *ST.* 101. — Flt. 3. Gleymdar eru rústir, | er rúku fyr *JH.* 23¹⁸.

Viðtengingarháttir.

Rt. 3. Eins og ryki mý eða mugga, | margur gneisti um loptið fló *JH.* 104. Á sama hátt skyldi fœðra innan reykhaftana, og setti þeir að vera svo háir, að reykkrinn kólnaði að fullu, áðr enn hann ryki út *Íð.* 2, 69²².

Hluttaksorð.

En er öll gufan var rokin út úr flókunni, dró hún sig saman og þjettist *Þús.* 1, 43. Keisari hafði rokið upp á Bismarck *Sktr.* 88, 16¹⁰.

Rekkva.

Forníslenska.

Af þessu ópersónulega sagnorði finnast nú þessar myndir: nafnh. rekkva; nútið, frsh. et. 3. rekkir; hluttaksorð fortíðar í hvorugkyni rekkvit, rekkit: En sumum staðum rannar þa dagr upp og lýser er sumum staðum tæcr at rœcqvva *SpR.*

59²⁰. Nu tekur at nýlu at rokkua at elinu *Fib.* 1, 192²². hann þorði hvergi at fara, þegar er rökkva tók *Grett.* 158¹¹. Banker at regni mico | randar garþz enz harþa *ÓH.* 207²⁶ (= *Hkr.* 476²²). Oc nv ræckr at jellno annat sinne *Jv.* 117¹². Elgi verðr þat allt at regni, er röckkr i lopti *Ísl.* 2, 292²². Reip a vargi, | er rekviþ var, | fliop eitt, er hann | fylgio beiddi *HHv.* 32² (*CR.* 46²⁰). þá var röckvið, er þeir gengu ór kirkju *Sturl.* 1, 379². nú fóro þeir ok kvamo ofan i Gnúpsdal föstokveldit; var röckkvit nokkut *Sturl.* III. 154¹⁴. var röckvit nokkut *Sturl.* 2, 134². eitt kveild þa er halfreockvið var orðet *Al.* 54².

Nýislenska.

Í hinu nýja máli hneigist þetta sagnorð eftir a-beygingunni (röckvar, röckvaði, röckvað): Fyrir trúfestina röckvar ekkert kvöld og fyrir hana dimmir engin nótt *Saw.* 28¹⁴. Ríðum og ríðum, | það röckvar i hlíðum *Ps.* 1, 33².

Serða.

Forníslenska.

serþ, serþa; serþom, serþem; sarþ, syrþa; surþom, syrþem; sorþenn.

Af þessu sagnorði finnast myndirnar serþa, sarþ, sorþenn. a) nútíð, nafnh.: ek setla, at þú þreyir at karlmanni nöckkurum, ok villtu serða hann *Fas.* 2, 337². villtu lata serðaztt til auxarennar *Fib.* 3, 427²². — b) þátíð, frsh., et. 3.: sarð hann yðr þá elgi Agði? *Fms.* 6, 360²². — c) hluttaksorð fortíðar: Ef maðr kallar man ragan eða stroðinn. eða sorðinn *Grg.* ii. 392¹¹. þat er annat. ef maðr kveðr hann væra sannsorðenn *NgL.* 1, 70². Ek skal . . . finna þat til foráttu, at þú hafir ekki sorðit hana *Nj.O.* 15²².

Síða.

Forníslenska.

síþ, síþa; síþom, síþem; seiþ, síþa; síþom, síþem; síþenn.

Nútíð.

Framsögnháttur.

Et. 3. er Rognvalldr síþr | rettlíbeini *Frb.* 58²².

Viðtengingarhátttr.

Flt. 1. þat er vá lítil | at ver síþim | karla born | ok kerlinga *Frð.* 58^{ass.}

Nafnhátttr.

Drifa keypti at Hvlp at hon skyldi síða Vanlanda til Finnlandz *Frð.* 10as. þeir leto síða i hynndinn þriv mannavit 70as.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 3. seið hon hvars hon kunni *Vsp.* 22^{s.} Seið yggr til Rindar *SE.* 1, 236as.

Hluttaksorð.

Þa var enn fengit at seið ok síðit til þess at þeir skyldi mega drepa fædvr sinn *Frð.* 11^{r.}

Síga.

Forníslenska.

sig, síga; sígom, sígem; sé og selg, *vth.* síga; sígom, sígem; sígenn.

Nútið.

Framsöguhátttr.

Et. 3. Sol ter sortna | sígr fold i mar *Vsp.* 57^{s.} (*CR.* 4as.) nú sígr at þeim drykkkrinn *Fas.* 2, 278as. — Flt. 3. Nú síga saman fylkingar *Fs. Suð.* 41as. eina stund renna þau (o: himintunglin) vpp. aðrum tíma síga þau niðr *B.* 132^{s.}

Nafnhátttr.

(hon) letr Norþbriçt síga niþr vndir loptin *M.* 12^{s.} Þeir iarlarnir leto síga fylkingar sínar við ollom mvginom með anni ofan 113as. (hann) lét sígast fast á stólinn *SE.* 1, 288^{s.} þar til er Álfgeirr lét vndan sígaz *Eg.* 167as. Herra biskup er seinn at láta sígast með forflótta *Bs.* 2, 66as.

Hluttaksorð.

um allt þat, er miklu varðar, er betri sígandi arðr en snúandi *Bs.* 1, 139as. Get ek, at héðan af fari þeim heldr síganda *Grett.* 176as.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 3. a) sé: Litlu síðarr se sorti mikill fyrir avgv þeim *Nj.O.* 21^{s.} þa er hann blezadi allteris forn þa vítradiz elldligr bóllr yfir höfði honum ok se upp ok niðr *Hms.* 1, 621as. þa er orrostan se saman uar skotinn merkismadr Sigurdar jalls til

hana *Fb.* 1, 227¹². ok sé á hann úmáttir *Km.* 523^a. — b) selg: Séig hon svá i qsko *Ág.* 77 (= *Fms.* 10, 380^a). Selg hon svá i ösku *Hkr.* 67¹¹. en er skipit selg fram hjá flotanum 254¹. þat var síðarla dags, er orrosta selg saman 595¹¹. þá sælg a hann suefn *Fb.* 2, 322^a. Meintit selg at henni *Bs.* 1, 188¹⁷. — Flt. 1. ver sigvum savrgir i, ok komvum vpp relnir *Hms.* 1, 466¹². — Flt. 3. þa er i reipvm | ramdyr þrama | sigv fyrir hellis | hlípyrr með líp *M.* 162¹². Enn a .vii. degi sigv saman fylkingar *Stj.* 598¹². eige sigu þau (o: augun) ne sucku *T.* 272¹⁰.

Viðtengingarháttir.

Et. 8. fann konungr ath Einar hugleiddi nær ecke þat er hann sagdi og sem suefnhofgi nockur sigi æ hann *Fb.* 3, 349¹². Konúngr fann at svá var, sem Einar hugleiddi þat ekki, ok elgi síðr sem sigi (*útgáfan hefir sigi*) á hann svefn *Fms.* 6, 280^a.

Eluttaksorð.

en hann er miok a aldr siginn *Str.* 7¹⁰. þar var fiol ein sigin ofan *Frb.* 426^a. var þá sigit blóð fyrir augu þeim *Hrafnk.* 21¹².

Nýislenska.

síg, sigi; sigum, sígum; sé og selg, vth. sigi; sigum, sigjum; siginn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. síg eg æ niður og seinast dett i | sjólinn hinn kalda mig hryllir við því *JT.* 124¹⁴. — Et. 8. man eg þig, er máni | að mararskauti | sígur silfurblár *JH.* 98^a. meðan sólin sígur | sæl i djúpar unnir 191¹². Eins mun ungleg, | þá í sægi sígur, | sól i dag | og þá Sigrún fæddist *BT.* 52¹². Rökkrið yfir sígur senn, | svarta lengir hlíðar skugga *ST.* 74^a. — Flt. 8. Sé eg hvít á seglin, | þau síga i kaf *JT.* 141¹⁴ þegar þær (o: Sæfara-stjörnur) síga í æginn, þá koma stormar og rigningar *Stoll* 82^a. Þá i einu fjöllum frá | firna steinar síga *Núm.* 8, 40.

Viðtengingarháttir.

Et. 8. Er, þegar öflugir, | ungir falla, | sem sigi i sægi | sól á dagmálum *BT.* 100^a. sofnar ei og sofnar ei, | þótt sigi til viðar, | sælust dagstjarna — | sjest hún enn að morgni *JH.* 112^a.

Boðháttr.

Et. 2. Hóglega, hæglega, | á hafssæng þýða, | sólin sæla! |
síg þú til víðar *JH.* 76¹⁰.

Nafnháttr.

Betra' er ei á beð að síga | og bíða sóttu kvalinn hel, | en
í val með hraustum hníga | harmalaust við kúlna jel *BT.* 15^a.
sárþreytta vængi | síga láttu niður *JH.* 232¹⁰. harmi þrungnar
síga láttu brár *ST.* 113¹⁰. Þá skipaði Vilhjálmurmönnum síu-
um að láta undan síga *PM. Ág.* 117¹⁰. er farið er að síga á
seinni hlutann *Auðv.* 92¹⁰.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 3. a) sé: sé þá sorti fyrir augu hans *IL.* 1, 98¹⁰. og sé
sorti fyrir augu hans 129¹⁰. Hjarta hans sé örmagna saman í
honum *FP.* xvi¹⁰. — b) selg: svört nótt selg fyrir augu hans
IL. 1, 114¹⁰. þá selg sæl | sól til víðar *OK.* 6, 149¹⁰. Nú er sæl
sól | selg í ægi 8, 197¹⁰ = 10, 230¹⁰. unz sæl sól | selg til víð-
ar 9, 78¹⁰, 10, 229¹⁰. 12, 15¹⁰. þangað selg Árni Thoroddsen á
Látrum *Av.* 13, 110¹⁰. Miðhluti landsins selg mest 221¹⁰. — Flt. 3.
úr limi á fögrum meið | silfurlitir sígu þá hnappar *BT.* 12¹⁰.
þegar flokkarnir sígu saman aptur *IL.* 1, 122¹⁰. fleiri og fleiri
landapildur sígu hægt og hægt í sjó *Av.* 13, 215¹⁰. tveir menn
sígu ofanaf borgarmúrnum *Þús.* 1, 133¹⁰.

Viðtengingarháttr.

Et. 3. minni voru efni í | Agli sígi brún *JT.* 73¹⁰.

Hluttaksorð.

var blundur siginn á hann *lð.* 6, 186¹⁰. Sje jeg að sól er |
sigin í ægin *BT.* 215¹⁰. blíðu sól brúnum af | í blákalt er
sigin haf *JT.* 143¹⁰. kom eg rjett sem fylkingar voru signar
saman *Þús.* 3, 25¹⁰. Sól getur sigið í ægin | og síðan upp-
runnið *BT.* 245¹⁰.

Síttja.

Fornislenska.

sit, sitla; sitiom, sitem; sat, sæta; sötom, sætem; setenn.

Núttíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. syn er at ec site at Ranar *M.* 101¹⁰. því sit ec
bleicr i brvcl 101b¹⁰. oc site i samkyndo 127¹⁰. oc ec site

eigi vm navþsynja malom 168²⁴. Sitca ec sva sæl | at Sevaðollom | ar ne vm netr, | at ec vna lifi *Hund.* 2, 36¹ (*CR.* 50²²). þar sem optazt sit ec *Str.* 28⁷. enn sit ec a hesti oc i soðli minum *El.* 29². — Et. 2. hvi þv einn sitr | enlanga sali *Skm.* 3⁴ (*CR.* 21¹⁸). þu drottinn sitr ývir stoli *Leif.* 62¹⁴. Hvat sitr þv herra ifr qvepi þesso *M.* 31²². þu er sitr iwir hinni hæsto hæð himins *SpR.* 160^a. gef ek þér þat at sauk er þu sitr á iorðu utekinni eptir eign eða umboði *Jb.* 271¹⁰. — Et. 3. Gop sitr yver kerubín *StH.* 92¹². Stólar callasc þau fylke es dróttenn sitr yver þelm 92²². oc sitr til hégre handar guþs foppor almátegs 149¹⁰. hann sitr eptir á fl sinem eina milli sinna fiandmanna *Al.* 143¹². Sitr Gunnarr nú heima nokkvra rið *Nj.O.* 106²⁵. — Flt. 1. þa sitiom ver i limom yver wetnom sem dúfor ef ver minnomic oft píslar domini *StH.* 81⁷. oc er þessi borg ein avþgvst er nv sitiom ver vm *M.* 153²⁰. en ef uer sitium kyrrir þa skal minka uornn hlát *Ffb.* 2, 121²⁰. outrlega sitium ver 132²⁰. Nú scal fara þegar er þepe þesso er lokit. er nv sitiv ver att *Jv.* 99¹. — Flt. 2. Hvi sitit *Ghv.* 2¹ (*CR.* 87²²). en þér sitid i allakyns sællifi *Bret. AnO.* 1848, 126^a. — Flt. 3. nv er þeir sitia i drycio *M.* 42²². oc þo enn i flotri með þessem mænnom er her sitia pindir *GNH.* 160^a. Oc sitia þeir nv við dryckio *Jv.* 59¹⁰. enn fyrsta aptan er menn sitia at brvllapi 91¹⁷. ef bvar sitia heima *Grg. i.* 1, 60¹⁵.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. at þu skiptir bústøðum við mik, svá at ek sitja eigi samtýnis við þá Hjarðhylltinga *Ld^s.* 211^a. — Et. 2. Verc piccia þin | verri miclo, | kiola valdi! | enn þv kyrr sitir *Hym.* 19² (*CR.* 27²⁰). edr vili þer herra at ver uerim æinir landit en þu sitir kyrr hea vorum vidskiptum *Ffb.* 2, 127^a. þó at sveinar hlæi at því, at þu sitir mjótt *Band.* 38¹². þickiomz ec þicceigi annan veg giorr sia en þu sitir gegnt mer *Fs. Sud.* 52²². — Et. 3. oc ma þó engi sæll verþa nema gop site i hugscote hans *StH.* 92²⁴. ma oc því trua at hann site a domstole i lofste tecnom sem domande *Eluc.* 37¹. Ef hann fær eigi þann biargquid at hann sití fyrir þeim navðsyniom heima er til ero mæltar *Grg. i.* 1, 61¹⁴. nu uil ec æigi suo við hann skilia at hann sití eigi j fride eftir *Ffb.* 2, 127^a. — Flt. 1. Þat mun oss brøðrum afia mikils amæliass, ef Magus er drepinn, enn ver

síttim heima sua sélir *Fs. Suð.* 204°. — Flt. 2. er mér lítt um at hætta til lengr, at þit sitizk svá nær *Ld^s.* 137^a. — Flt. 3. sva sem vattar síti heima þeir er quaddir ero stefno'vettis *Grg. i.* 1, 60^{1a}. eigi má ek vita, at þessir menn síti um kyrt allir *Ld^s.* 220^{1a}. þviat eigi samir mér at þeir síti hjá knöpum *Fas. 2,* 552^{1a}. Oc síti her eptir til gæzlo kastalans þessir .ii. ocrer felagar *P.* 104^{1a}. þa ero þeir orseckir þo at þeir síti heima *NgL.* 1, 99^a.

Boðháttr.

Et. 2. gude uelkominn frende ok sit her hia mer *Flb.* 1, 406^{2a}. Sit þar, sem métið hirð min ok gestir *Fs. Suð.* 27^{2a}. enn sittv (sit?) kyrr hia henni *M.* 181b^{1a}. Sittv til hegre handar mer *Mpb.* 96^{2a}. sittu heill, Glúmr *Gl.* 26^{4a}. — Flt 2. Þa mælti Vigardr. sitit heiler herra *Flb.* 1, 579^a. sitit allra konunga hælazster 2, 81^{2a}. Sítit heilir oc allir yðrir menn *P.* 40^{1a}.

Nafnháttr.

þeir svnasc oc sitia á domstolom ór lofste tecnom *Eluc.* 37^a. þeir mono sita á tolf domstolom 37^a. þar es almenneleg trua ór íáter hann sitia til heogre handar gops | fæpor *StH.* 177^{2a}. Hvi gegner þat er Marcus sagði hann sitia *Leif.* 26^{2a}. Af því sagði Marcus hann sitia efster uppstigning 26^{2a}. Þeir scolo sva nær sitiaz at huarirtveggio nemi orð annara *Grg. i.* 1, 75^{2a}.

Hluttaksorð.

sitlände maþr scal deoma *StH.* 149^{2a}. slo hann sitlandi | svlor i gognom *Hym.* 29^a (*CR.* 28^{1a}). hann disputaðe meðr diupum huga vm hælagar ritningar, ella a ráðe sitlände *T.* 42^a. þa hafðe hann þo hitt sama akall til guðs liggjande eða sitlannðe *B.* 53⁷. monop ér síá son manz sitlанда til heogre handar guþs *StH.* 172^a. nú mun eigi sitjanda hlut mega íeiga *Nj.* 74¹. sitlанда hlvt *Nj.O.* 110^{2a}. opt sitlанда | sægvr vm fallaz *Prk.* 10^a (*CR.* 33^{2a}). oreipom ægom | litip ocr þinig | oc gefip sitlondom sigr *Sd.* 3^a (*CR.* 63⁷). svasem pallar veita hógynde sitlondom *StH.* 100^{1a}. sva sem pallar væita høgiende sitlandum *GNH.* 132^{2a}. miscunnar verc þau es veita huggon þurfondom sem pallar huilð sitlondom *StH.* 101^{2a}. þæssum þrættan uppsitlandum yfer borð, læggr hinn sæle Thomas ærkibyskup sin yfirklaðe af ser *T.* 28^{1a}.

Skyldarorð (*gerundium*).

mun ek segja Þorvaldi hróp þitt ok er slíkt engum manni
sitjanda *Korm.* 36¹⁷.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et 1. a) sötom: Sätom lyngs til lengi | ljósheims of þor
þeims | meir varðak fé forðom | fjarðolna hlut skarðom *Eg.* v.
30¹ (205¹⁰). Hét ek þá er hvern vetr sätom | hrafns verðgjafa
jafnan | lið drakk gramr á góðar | gagnvert skipasagnir *Fms.*
6, 439¹¹. — b) sat: Átta netr sat ec | milli elda her *Grm.*
2¹ (*CR.* 17¹⁰). er ec sarla sate | yfir Sigvrþi *Gkv.* 2, 12¹ (*CR.*
73¹⁰). Sat ec með Þóro | slar misseri 14¹ (*CR.* 73¹¹). síðan sat
ek þar er mer líkade *Fb.* 2, 137⁴. — Et. 2. Saztv oc hlydd-
ir | meðan ec sagþac þer | morg ill vm scarp | mín oc þeira
Og. 34¹ (*CR.* 78¹). svalt þa Sigvrþr, | saztv yfir darpom *Hamð.*
7¹ (*CR.* 89¹). en þú sazt heima meðan *Hkr.* 682¹ = *Fms.* 7,
121¹¹. slgr hafða ek | saztu kyrr meðan *Fus.* 2, 550¹¹. en þv
sazt a hesti þinvm *B.* 124¹¹. er þú saz undir höfði honum
Þorgrimi *Fbr.* 90¹¹. — Et. 3. sat hon hia fótom (= fótom)
hans *StH.* 76¹¹. (hann) sat fiandanom freistne 145¹¹. þa sat
hann a dömsóle 173¹¹. kviclatr hestr er Matþeus sat á berr
hann undan hoggvino *Al.* 38¹¹. — Flt. 1. þa er ver sötom i
einom staþ *Mþb.* 109¹¹. = *Ps.* 814¹¹. sáto víþ Válvindr | sam-
an i holmi *Völ.* 41¹ (*CR.* 38¹). ok sátu vér þá i meira trausti
við konung *Eg.* 249¹. — Flt. 2. satvþ íþ Vólindr | saman i
holmi? *Völ.* 40¹ (*CR.* 38¹). Eigi satvð itrvn | Jvarr megin-
fiarri *M.* 76¹¹. þa er þer satuð i yðarre scömð *T.* 152¹¹ —
Flt. 3. þeir soto i þesso húse aller saman með síno líþe *StH.*
23¹¹. Oc es þeir soto of matþorpe 73¹. sener hans oc détr soto
at bope sonar hans þess es ellztr var 96¹¹. þar es sener hans
oc détr soto at bope 97¹¹. buar þeir es næst soto 98¹¹. þa es
þeir soto hrædder 208¹. þeir einvalldzhofðinnngiar er at Vppsælom
sáto *Frb.* 25¹. var þat síðvenia konvnga þeirra er (at) lond-
om sáto 26¹¹. þeir er við dryckjuna sátu *Eg.* 144¹¹. Sátu þeir
þar til kuelldz 147¹¹. en þeir sátu epter Þorfiðr ok Þorvaldr
152¹¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. setir þv i sæþlom | solheilþa daga *Akv.* 16¹ (*CR.* 79¹¹).

hlytr (hlytir?) þv ef heima setir | heilagt fall til vallar *M.* 112²²⁹. — Et. 3. þa vildo menn enn oc at hann sæte fyr vand-
endom þeim er a urpo *StH.* 13¹⁸. sem hann sæti í fúla stöð
98¹⁸. hann kendi hestinn ok hugði at Julien sæti á honum
EL. 112⁸. þa retti Guðríðr husfeyla hönd sína til hennar at
hon sæti hia henni *Fb.* 1, 545²². — Flt. 1. mer þotte sem
ver bróðr .iii. setim (= sætim) allir a einom stöli *M.* 170⁴.
sætim *Fms.* 7, 107¹⁸. var sem við heingim heilðr en sætim
Hms. 1, 440²². — Flt. 3. være bettra, at þeir sæte kyrrir
hæima *GNH.* 65²². Enda scolo þa verða lof öll iafnföst þar
sem goðar sæti sialfir *Grg.* i. 1, 213¹⁴. þo ath þeir sæti ælgi
at löndum *Fb.* 2, 14²². þottiz hæn vita at þeir mundu sam-
krækia. ef þeir sætiz sua nærr *Finnb.* 47¹⁰.

Fluttaksorð.

en þó varð hann lengi um setinn ok kreppt miklum sult
Syn. 361²². en öngan veg megum vér nú svá um setnir sýna
meiri ást við þik en vilja ælgi ganga til handa várum tínum
363¹². oc sva þeir er þeim haufðo a baki setet *Al.* 143². þars
hann hyggr at sa maðr hafi settit *Grg.* i. 1, 46¹². hvart hann
hæfe at navðsyniom þeim helma settit er til ero mæltar í log-
om 61¹.

Nýislenska.

sít, sitji; sitjum, sitjum; sat, sæti; sátum, sætum; setinn.

Nútið.

Framsöguháttir

Et. 1. Einn á báti úti hafi | eg sít hjer við norðurpól *BT.*
218¹². það er eins satt og jeg sít hjer *JH.* 137⁴. Ein sít eg
inni | og annast hlýt | kaflaðna hvolpa 185¹⁴. Sít eg undir eik-
um háum | hjá ægi blám *ST.* 33². — Et. 2. mundar-nær mari þú
situr *JH.* 235¹⁷. Svo fjær mér á vori nú situr þú, sveinn!
ST. 89². í laufbrekku grænni þig löngum eg finn | hjá læk-
num þú situr með hönd undir kinn 89². Mjer er nú sem jeg
sjái þig, | hvar siturðu á kveldum út við gluggann *GT.* 14¹⁴.
— Et. 3. Ein situr úti | yfir öldugeimi | fösturford | feðra þinna
JH. 60¹². þá fram minn svífur svipur angurbliður | og eftur
hjer um þögla næturstund *KJ.* 55¹². sem gullhærð Sif á goða-
láði | ginnmáttugs situr Þórs við hlið 157²². Situr við æginn

svanni í hvítum skróða *ST.* 31s. — *Flt.* 1. En faðir þinn lifir nú miklu sælla lífi, en nokkur okkar, sem hjer sitjum að góðri veizlu *Blk.* 121s. Sitjum sútfullir | í sölum vorum *OK.* 4, 42s. Sitjum fjalls á breiðri brún *ST.* 72s. — *Flt.* 2. at þér allir svo | einu hljóði | þegjandi sitjið *OK.* 2, 110s. innst í grárri fornöld, er sjálfir nú sitjið *BT.* 89s. þegar þið eruð að eins ein | og innileg á hverja grein | sitjið og talið saman bæði *KJ.* 237s. — *Flt.* 3. Konur vorar og ungbörn sitja helma *IL.* 1, 32s. en nú sitja þeir þegjandi 66s. Þegar sessmegir | sitja kátir | hverr við annars hlið | í hallar sölum *OK.* 9, 4s. Veiztu að þynnar sitja rósum á? *ST.* 19s.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. annars er það ósæmlegt, að eg sitji svona hjá karlmanni fyrir utan dyr *Bús.* 2, 244s. — *Et.* 3. a) forn mynd sití: Eg trúi hún sití við sama *JT.* 178s. — b) sitji: Íslands skál! í ungra rann | enginn sitji hljóður *ST.* 143s. Eptir sitji engi 250s. — *Flt.* 3. a) sití: en þeir sití | ok þöglir hljóði *OK.* 1, 131s. Sití nú seggir | í sal kátir 4, 105s. og því vilja fæstir trúá, að þeir (o: Frakkar) sití á sjer *Sktr.* 87, 63s. — b) sitji: en flestir ætla, að Ítalir sitji ekki hjá leik *Sktr.* 87, 80s. að þeir sitji glaðir að gildi hjá hinum andhvassa *Vestra Stoll* 90s. sagt er, að þeir síðan báðir sitji í því *GT.* 126s.

Boðháttir.

Et. 2. Far þú til hans og sit hjá honum *IL.* 1, 77s. Og elskir þú, þá sit við silfurfossinn, | sumarblær þar fjólum gefur kossinn *ST.* 245s. Hell sit þú, hetjan góð! 161s. Sittu hjá mjer *Blk.* 103s. sittu þig ekki úr góðu færi *Audv.* 9s. settu þig í sessinn minn | og sittu þar dáltið lengi *GT.* 48s. — *Flt.* 2. Sitjið heill að hvítu felli | hár í sæti nesja gætir! *JT.* 21s.

Nafnháttir.

En ek ætla þó, | at í íþöku | sýna stund | hann sitja verði *OK.* 2, 116s. Inn leiddi hún seggi | ok þá sitja það | hvílbeðjum á | ok hávum stólum 10, 113s. því næsta öld greiðir gjöld | gáfum liðnum; | sætt mun þá sjá þau á | og sitja' í fríðnum *GT.* 103s.

Hluttaksorð.

fundu þau hann í musterinu, sitjandi mitt á meðal læri-

feðranna *Tang* 90¹¹. Optir þetta munu þér sjá mannsins son sitjandi til hægri handar hins alvalda Guðs 130²².

Dátíð.

Fransóguháttir.

Et. 1. Í sælu þar eg sat og mesta gengi *JT.* 105². sæll þegar sat eg við | Svanfríður! þína hlið 142². Og tíðum lagði eg leið um skóginn víða | og löngum sat við tjörn und hjarkasal *ST.* 44¹². Við hafð eg sat fram á sævarbergsstall 216². — **Et. 2.** Fyrrum, fagur svanni! föður sæl í ranni | saztu úng og engum gipt *JT.* 107¹². Þá saztu úti undir húsagarði *JH.* 173². Þá saztu' und helgum Mímis mæld *ST.* 274². Þú sazt þar uppi hjá henni sjálfr áðan *Íð.* 1, 112¹². — **Et. 3.** Úti sæt und hvítum | alda faldi | fjallkonan snjalla | fögur ofan lög *JH.* 87². En hina fáthvati Akkílls, Peleífs seifborði sonur, sat hjá hinum örskreldu skipum *Íð.* 1, 21¹². Um þessar mundir sat Neró keisari að völdum *Íð.* 4, 112²². — **Flt. 1.** Við sátum þegjandi *JH.* 264²². Við sátum þar hjá silfurakærum þunnum *JT.* 103²². skylda'g iana | orð og gjörðir | hinnst er sátum saman 166²². Opt vér sátum í sal 216². Það var eitthvert kvöld, að við sátum fyrir utan hífylli okkar *Rób.* 88²². — **Flt. 3.** sátu menn í gjörningabrálu *JH.* 160². sátu þar hinir rómversku landsstjórar *Íð.* 4, 99²². ákafamegnirpir ... sátu fyrir flóttamönnum 117²². því að ræningjarnir í borginni sátu tíðum fyrir þeim 125².

Viðtengingarháttir.

Et. 1. hjá þér eg sæti, svanninn fríði | og sjónum leiddi þína mynd *KJ.* 125². og sæti jeg í sal, er laufin rökkva | og snerta mætti fríðrar klæðahjúp *ST.* 43². Mig dreymdi' að í sólskini sæti eg þá | hjá smámey við kotbæinn græna 75². — **Et. 2.** Eg vildi óska, að þú sætir ógrátinn og vansalaus hjá skipum þínum *Íð.* 1, 18²². — **Et. 3.** þá ljósu tjörn þess láns jeg það að njóta, | að lengi meyján fagra sæti þar *ST.* 42¹². Setjum að heidvirðr prestur sæti á mjög litlu og rýru braundi *FF.* 96¹². Sigurður rjød því, að hann sæti kyr *Íð.* 5, 369¹². — **Flt. 3.** sagði hann, að öldungaráðið í Róm væri líkast því, sem í því sætu konungar einir *PM. Ag.* 64²². og hallmæltu þeim sem við stýrið sætu *Skfr.* 87, 57¹².

Hluttaksvörð.

Í daglegu máli er oft viðhöfð myndin setlunn í orðtækninum vel setin jörð, vel setnar jarðir, nú er setlunn bekkurinn. Því ratað hefir ek | í raunir margar, ok horft á hús þat | hrjáð ok eydt, | er framliga var | fyrrum setið OK. 4, 40a. og nú var setið og soðið JH. 137a.

Sjá, eldri mynd sea.

Forníslenska.

sé, vth. sea, síá; seom, síóm, síám, vth. seem, sém; sá, vth. sæa, sæ; saom, sóm, sám, vth. sæem; seenn, sénn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. þar er mer vífs von | er ec eyro sec *Fm.* 35a (*CR.* 61aa). sec a síþo leika | sverþ tvghleifa scerþi *M.* 94ba7. Nú seec at þu vill þui hlýða er ec bópk þer *StH.* 15710. sékat ek gánga *Fas.* 1, 427a. Séec broþer at þv ert dapr harþla *Mþb.* 391a. Vist sé ec 40a. þo séðr ek *Stj.* 23a. þat ser ek, at *T.* 104a. Ek ser nu, segir hann, *England* 21810. *Þolmynd:* þo síáme meiz vm mvininn *Grm.* 20a (*CR.* 18aa). þo síáme fylcir | frónða reiþi *Hund.* 2, 16a (*CR.* 49a). — **Et. 2.** Ec emc angelus domini sa er nu sér þu *StH.* 13211. Sér þu eige hverso miket hallære es of allan heim 202a7. — **Et. 3.** þa of sér sitt mál sa er meingerþernar væiter *StH.* 881a. nu þegar es gup sér þa hugrenning 94aa. ef gup sér astúp í hug órvn 105aa. — **Flt. 1.** a) síóm: ver síóm eige sialldan þau en sōmo dōme sem *StH.* 77aa. er vér erom áþr óvarer oc síóm eige við feotonom. þeim er þapan geresc freistnen af 1081a. þa er ver síóm þurfamannenn 108aa. — b) síám: æigi síam vit efni til þess at sua bunu *Ffb.* 1, 300a. þa síam uer vinir ydrir æingi rad til 2, 171aa. — c) síá: sía uer þa morg skip sigla nordan *Ffb.* 1, 353aa. — **Flt. 2.** er þer truið því er þer seef eigi *B.* 33aa. Marger rétlater oc spamenn vildo þat sía es ér séþ *StH.* 831a. þa es ér séþ sundrþykia 218aa. nu seþér (= séþ ér) huilic iþron en scal vera 501a. Takið aller þat til raðs er þer seð mik gera *ÓHm.* 13a. sem slalfer þer séét *T.* 9611. þer séét nu, at 9810. En ér scolot eige hreþasc. es ér sét hann *Mþb.*

105^{ss}. þessa luti alla er nu se þit *SpR.* 128^{is}. þann tíma sem þer slátt kennimenn fram bera sattmálsörk drottins *Stj.* 353^a. þa hafiz þer slikt at sem þer slátt mik gera 394^a. Gerið slikt sem þer slátt mik gera 401^{ss}. ok þui slái þer ælgi konunginn *Flb.* 1, 468^{ss}. ef þer slátt frændr ydra suinirða mlog 2, 119^{ss}. *Polmynd*: ef þit sláiz ij. (= tveir) á *Eg.* 298¹. — *Flt.* 3. *Eldri myndin* er sea, *hin yngri* slá. a) sea: (þeir) sea huersu langt stongin hævir gengit i iorðena *Þ.* 188^{ss}. Nu koma þeir or skoginum oc sea æitt feall 189^{is}. en er varðmenn sea reið Herburtz 218^{is}. (þeir) sea at hundum eru beittir 230^{ss}. (þeir) sea hann hafa vitrlegga framfærð *T.* 410. þeir sea hann vera nokot sua hegoma blandenn 17^{is}. Fleira sea flogur augun en tvau 21^a. Nu sea þeir ok kuodu sker vera *Flb.* 1, 540^{ss}. (þeir) sea þar hudkeipa .iij. 541^{ss}. — b) slá: oc ero þui heitare i elsko guþs sem þeir slá hann georn an aprer *StH.* 90^a. es þeir slá slálfa guþs spoke 92^{ss}. slá menn til þess at 155^{is}. þa es þeir slá qvalar ranglatra 210^{is}. *Polmyndin* á að vera seask, slásk: við slálfa sik | sjást ekki at *Merl.* 1, 53^a. þeir ganga sidan aftr a höfdann ok slazst þar vm *Flb.* 1, 542^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Elstu myndir viðtengingarháttar i nútíð eru sea, seer, see, seem, seep, see. *Et.* 1. a) sea: Ek trui, at guð veiti mer, at ek sea þik son minn sannkristinn *Hms.* 1, 128^{is}. bið þu, at ek sea ovininn 477^a. — b) slá: ekki er til þess at ætla, segir hann, at ek mona skipast við orð einsaman, nema þat fylgi, at ek sjá jartegnir nokkorar *Fms.* 11, 38^a (slá *Jv.* 32^a). Finnur þv þat noccot at ec ræðomc. þo at ec slá þessa menn *Þ.* 130^a. — c) sé: skliott man mer snuazc til harms mæira, nema ec se skiota huggan *Str.* 8^{ss}. — d) slái: eda at ek slái sidr en adrir menn hans usenlæk ok atgerui *Flb.* 1, 419^{ss}. eðr ek sjái síðr enn adrir menn, at *Fms.* 2, 193⁷. eigi þykkjumst ek upp gefunn, þó at ek sjái smávofur *Grett.* 79^{is}. — *Et.* 2. seer, sér: gárapv manna | nema þu mey ser *Skv.* 1, 29^a (*CR.* 55^{is}). þottv fagnar ser | brvðir bekiom a *Sd.* 28^a (*CR.* 64^{ss}). Hvat undrasc þu þat, Petr, þott þu ser eigi ondina *Hms.* 1, 237^{ss}. — b) seaer, slaer, slair: þu undraz þat þo at þu slaer menn *Finnb.* 57^a. en ek uil at þu slair rad firir Þoru dottur minne *Flb.* 1, 383^{ss}. bidea uil ek husfreyia at þu seair sæitthuert gott rad firir mer 507^{ss}. mun hord hrid su er

þeir senda aftr skæytin þó at þu slair ælgi við þui 2, 43¹⁷. nema þu slair ængi fðng a ðdru 90²². vil ek nu giarna at þu slair raad fyrir oss 450²⁰. — Et. 3. a) see, sé: Hverr sei jðfra ægi | jarl fjðlvitrum betra *SE.* 1, 668¹³ (*Ht.* 55). Mann veit ec engi | fyr mold ofan | þann er fleira se | fram en þv Gripir *Skv.* 1, 22⁶ (*CR.* 54²⁰). þót hann sé allan dag i gegn sólo *StH.* 181²⁶. oc girnesc eige til gólegrar cono þót hann se 184²¹. En þat þarf at sa se við svñþom er svñþir gretr (= grætr) *Leif.* 66¹⁶. at hugr vær se ælgi aptr til hæimsens *GNH.* 130¹⁹. hon ma ei fara sva um veginn at hann se hana ei *Str.* 66¹². þó at hann se i ryggu skapi aðr en hann se þætta hafuð *SpR.* 45²¹. sœm maðr se mikinn loga langa leið 55⁷. — b) seae, slae, slai: at hann seae sva fire kirkjunne *T.* 70¹⁵. enda er gopinn skyldr. at nefna annan i dómenn þegar. sva at ryþlandinn slai *Grg.* i. 1, 49¹². þa slai hann flugandi suimandi fiska i sionum *Stj.* 81¹⁷. faarr er sua vitr at allt slai sem er *Ffb.* 2, 468²⁵. — Flt. 1. a) seem, sém: at ver sém at meir við þeim meínom er aldrege endasc *StH.* 65²⁰. þot vér sém við synþom 81¹⁰. at ver sém tálgrafar þær er ðvinrenn grefr til þess at véla oss i 151⁴. — b) seom: þó at ver seom við syndum *GNH.* 92⁷. — c) seaem, siaem, slaim: Vera kann, at vit sjálm báðir nökkut fram *Grett.* 82¹¹. veittu Kristr! at sjálm vér settan (*tilgáta fyrir sætan*) slíkan mann i vígðu ranni *Bs.* 2, 178²⁶. ek hygg at ver slaim hual nysprunginn *Finnb.* 16⁴. at ver slaim nockura afraun þína 40¹⁶. — Flt. 2. a) seeþ, séþ, sé: at ér seþ hversó beiset verþa mon i eilífom eld. þat er éret blitt þycker nú *StH.* 50²⁴. fvrliðið þa elgi. þott er seð necquer verc þeira aletilig *Leif.* 45²². Haldit avallt hretslo Gvþs þott er séð oss overþa at reka erendi hans 49²⁰. Hin friða min sagðe hon mattu syna mer fingrgullit. Ja fru min kvað hon væl likar mer at þer seð *Str.* 22²⁷. — b) seact, seait, slait: Ek bidr ydr brædr minir. at þer uariz ok uidr seait *Stj.* 121¹⁶. þess vil ek biðja at þer slait á með Hogna syni mínum *Nj.O.* 113²². — Flt. 3. a) see, sé: Lýse liós yþvart fyr monnom. at þeir se verc yþor gop *StH.* 17²². 82²¹. at þeir se biartlefc þann es þu gaft mér 170¹². þott þeir se þislir þer er vandir menn hafa *Leif.* 44¹⁹. at elgi se þeir ena verri hluti 122¹⁷. Gops miscunnes þat es necqveriar audir na aptr at hverfa til licams at þer se helvitis þislir. oc hreþisc

señá qvol 126^{ss}. beri en hýja spjöll | við spásögu | sé síðan þat
| hve saman falli *Merl.* 2, 101°. ec vil ekki at dagv þín se
þat er hiartha þitt rygvizt af *B.* 14°. — *Polmynd:* nýti
sér | njótar stála | slíka sögn | ok sez fyrri *Merl.* 1, 63°. *Ath.* 6.
— b) seae, slae, slai: þa seae tolf logleger menn ifir malit
T. 135^{ss}. (þeir) sem minnr eru til becrinnar uldir. uariz ok
vidr seai *Stj.* 5°. þo at þeir seai hann fyrri 98^{ss}. at vár ægo
seai fagnaðarljos *Mar.* 272^{ss}. fyrir þi heyra þeir fyrri enn
þeit slai *Stj.* 98. v. l. s. suo mun litazst flæirum monnum
þo at slai *Frb.* 1, 348^{ss}. uil ec at Jslendinga konur slai at
453^{ss}. — *Polmynd:* er þat iafnara at konvngar slaise á *M.*
180^{ss}.

Boðhattr.

Et. 2. a) se, sé: se hvesso gratt er oc skinit *ÓHm.* 51^{ss}.
firir þui se sua við. at elgi verðir þu i þeirri talu *B.* 121^{ss}.
se her nu andlit Þiðrex konungs af Bern *B.* 217^{ss}. Varaz, broðer,
ok vidr se, seger hann, at *T.* 184^{ss}. kona sé her þu son þinu
StH. 175^{ss}. Sé upp þinum augum *Stj.* 107^{ss}. sé þu hefir meðir
manni buit 113^{ss}. *Polmynd:* sez um hvat aðrer góðer kaup-
menn háfaz at *SpR.* 71. — b) slá: Sjúðu. hvárt sár þín blæða
Grett. 7^{ss}. — Flt. 1. a) slom, slóm: slom orð þat er dróten
syndi os *GNH.* 71^{ss}. slom við houðsyndum 105^{ss}. Slóm ver
vip at spilla hotípar hallde orð *StH.* 78^{ss}. Slóm ver vandlega
nu vip hortómé sollom 108^{ss}. Slóm vēr nú hvárt hellas meone
coma at frelsa hann eða eige 175^{ss}. Comé hingat hvsfreyia
þín. oc slóm vēr. hvat síþan gereðc af *Mpb.* 48^{ss}. — b) seam
siam, siám: Seam her grein serhuerra hluta *Ps.* 858^{ss}. ok
seam fyst huersu vid lætr *Frb.* 1, 300^{ss}. Hugleidum nv fyrst
vm sialvar hafuðskepnunnar oc siam oc skiliu at engi þeirra
er guð *B.* 131^{ss}. riðom oc siam hverso þeir skiptaz við *B.* 103^{ss}.
siam þa enn síþan hvat jgeriz *Jv.* 28^{ss}. siam hvat i gerezt
ÓHm. 53^{ss}. siam hvær voxtr er a 56^{ss}. — c) slaum: komit
allir, er Krist elskit, ok slaum, at hann girnizt elgi dauda
syndugs manz *Mar.* 1102^{ss}. sökjum at hánun, piltar, ok sjáum,
hvatt hann má *Grett.* 135^{ss}. — Flt. 2. a) seeþ, séþ: Hæyri þer
aller ok seeð! *Ps.* 790^{ss}. Seeð þav hin fagru blom er iorðþin
ber *B.* 44^{ss}. Bergið er oc séþér (= séþ er) at drottinn er
sétr *Leif.* 48^{ss}. litið nu aller i austr oc seð *ÓHm.* 27^{ss}. Seð
oc sva firir hærta at 34^{ss}. — b) seet, sét: Séét, hærta kon-

ungr, hversu samlegghan mann . . . er þær girniz at gæra formann *T.* 13^{is}. skyndit hingat oc set huat undr her er til *Str.* 33^a. oc sët at glikendom. hvart æynsamligra er. at *Mpb.* 75^{ss}. Comþ er til horgar. oc sët Guþ 116^a. set, herrar . . . hörmuligan oc obærilligan scaða *El.* 297. — c) seait, slait: seait nu ok uidr uariz, at eigi berri sua til. at *Stj.* 39^{so}. seait hedan af ok at geymjt 294ⁱ. Nv þa slaið við slikvm dömvvm 427^{ss}.

Nafnháttir.

a) sea (*i tveimr samstöfum*): hann matti alldrigi af heani sea *P.* 34^{is}. varla mattv ver af heuni sea 36^a. helldr en ec muna villia sea hans her 36^a. oc sea ef konungr vill neckot æptir þui hyggia 37^{is}. (hann) vill sea hversu 44^{is}. firir því þikkizt hann sea at 46^{is}. svá at menn þædo at sea *T.* 27^{is}. ek uillda viðr sliko sea 139^{is}. eige uill hann herra pauans audlit sea 146^{ss}. vill herra pavenn væl fyrri sea Cantuariensis kirklo vegsemð 163^s. hann létr eige erren á sea epter *St.H.* 216^{is}. — *Pölmýnd*: mattu seaz ofanuerðar flallahædir *Stj.* 59^{so}. — b) slá (*i tveimr samstöfum*). Þannig finst ritað i fornum skáldskap, þar sem braggmálið (*metrum*) krefr, að lesið sé i tveimr samstöfum slá: Þorþvrt þrönsclfr virþar | (þotti hersa drottinn | eglligr) i avgrv | ormfran slá hanvm *Ó.H.* 217^{ss}. slá knatti | þar er (*les þars*) salir fello | landrþ konvngs | vm liði Þorjs *M.* 133b^{is}. hvs brann vpp ep elsor | ofatt slá knatti 200b^{is}. Inn var i sem brynni | iðglicet slá (*M. hefir sio*) miðian | elldr þar er (*þars?*) yðrom helldoð | orms mynn scipom synnan 19^{ss}. *Orðaröðin* er: Var iðglicet at slá inn i miðian orms munn sem eldr brynni, þars heldoð yðrom skipom sunnan. Bládyrum hélt háru | brands svá nær landi | Ullr at enska völlu | ættstórr slá knatti *Fms.* 11, 196^s. Til þess að samstöfurnar verði nógu margar verðr hér að lesa nær i tveimr samstöfum þa-er og þannig á að lesa þetta orð á fleirum stöðum i fornum skáldskap. Jon heyrðir þu orða | eillfa foður deili | holir við oss ok allan | almátt slá knattir *Ps.* 510^a. Í lesnáli finst og nafnháttir þessi við ritaðr slá og á sú mynd að öllum líkindum að lesast i tveimr samstöfum; Her ma nu blæzaðan byskup slá *T.* 28^{is}. hann villde við þi slá 43^{is}. at aller menn mege þat skilla ok slá 103^{is}. oss samer eige at slá vpp á þá lute 104^s. hann sagðe sek eige slá villia Alexandr páva 147^{so} — c) slá (*i einni samstöfu*): sa es þeir hotþo margar alder langat til at slá

St.H. 73^{ss}. far at slá líket 155^{ss}. *Polmynd*: þat at slásc umb a alla vega 78^s.

Fluttaksorð.

Rakel þýðesc sáþr eða slánde guþ *St.H.* 183^{ss}. slánde a sínar hælgar bœkr *T.* 30^{ss}. hann sté til himna upp at aug-slíðndom postolom sínom *St.H.* 146^{ss}. IHC (= Iesus) hofsc up at slíðndom postolom *Leif.* 26^{ss}. Steig Heilagr Andi í venju-legri líking... snjohvítrar dúfu niðr yfir erchibiskupinn mönnum ásjaundum *IS.* 2, 398^{ss}. at aslandi modur hans ok bræðrum *Gyð.* 6^{ss}. — *Sem nafnorð er haft sláandi, flt. sláendr: sláendr* eða segiendr *Grg. ii.* 349^{ss}. nefna til logsíanda af sinni hendi 214^{ss}. ef lögsílaendr ero osáttir 215^s.

Skyldarorð (*gerundivum*).

Nu er oss þat slánda hve mikit góps í kayptesc þa er fast-an var fæstoph *St.H.* 105^{ss}.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Sá ec hia dómstóle guþs flogor cyqvende *St.H.* 180^{ss}. sá ec þar grióthang 203^{ss}. ec sá dróttin 72^{ss}. sa ec þic 171^{ss}. — **Et. 2.** a) sá: þann kallar þu guð er þu saat skammy aðr *B.* 166^s. þar er þv bleio sá *Am.* 16^s (*CR.* 82^s). — b) sátt: Ef þu sátt þíof rantu með honom *St.H.* 214^{ss}. ef þu satt nokkura konu standa í fylkingu *Hms.* 1, 592^{ss}. hvat satt þv *Stj.* 492^{ss}. Osyniu satt þu þessa fylgð *El.* 34^{ss}. Þu satt þenna himneska anda *Mar.* 720^{ss}. — c) með viðtengðu fornafni sáttu: sáttu næcquern betr verþa við freistnina *St.H.* 97^{ss}. þar er einn kast-ali sa er aldrigin sáttv íamfagran þínm avgvm *P.* 132^{ss}. sáttaðu hrafn í hauste | of hræsolle gjalla *Eg. v.* 13^s (148^s). — **Et. 3.** Abraham fæþer ypvarr langape til at hann see dag minn. oc varþ fegenn er hann sá *St.H.* 86^{ss}. En es iesus sá móþor sína 175^s. sá gud at þetta uar allt saman god skepna *Stj.* 15^s. (hann) litadiz þa um ok sáá. at 60^s. *Polmynd*: sásc blomi a vendi hans *St.H.* 133^{ss}. þá sáz konungr vm *Eg.* 32^s — **Flt. 1.** a) saom: er vér saom þic sva halden *GNH.* 212^{ss}. ver saom opet bref *DN.* 1, 141^s. varom ver hia oc saom a handatöke þeira 156^s. ver saom oc yuirlasom opett bref 2, 44^s. Saom ver oc at 49^s. — b) sóm, sóm: Sóm vér stiorno hans í austre

StH. 57₁. Vér som hann ege hafa fegrþ ne alit *Eluc.* 35₇. En síþan sté hann til himna. svát vér som *Mpb.* 111₁₇. — c) saam, sám: saam ver ok ifir lasom skipan virdulegs herra *DN.* 2, 39₁. Ver saam ok j þeirri samre bok at 39₁₀. en ver saam hann *B.* 104₁₀. ver, er engi takn sam *Ps.* 90₁₁. sa sem ver sam skómmu standa i milli yckar 122₁₀. ver sam æikina *Jv.* 10₁. ver sám boþana rísaz j mote 10₁₀. þa er ver sám meylarnar *Str.* 73₁. — d) saum: eigi sáum vér annat, en *Eg.* 277₁. *Broddrinn yfir a i saum stafar líklega frá útgefandanum.* — e) sá (fyrir framan fornafn): Sá vér þann hellzt várn kost *Eg.* 50₇. — *Flt.* 2. a) saop. — b) sáþ, sáð: (þér) sæð takn spamannanna *Ps.* 90₁. þer sæð ok skylligan stolpa fara fyrir yðr um daga 90₇. Þer sæð upp æ at ek gerði þetta 650₁₀. her með sæð þer, at 650₁₀. þer sáð mik óðrum framarr þurfanda 849₁₀. — c) sát: þer einer sát hit sanna *T.* 190₁₁. þer ælner sát hit sanna 190₁. — d) saut: hvat sáut þér *Bs.* 2, 230₁₀. — e) sá: nu sa þer hværiar vetter er þess hava næytt *ÓHm.* 27₁₀. — *Flt.* 3. a) sao: þeir sao þenna fagnað fjarre ser *B.* 29₁₁. sao þeir þar iarðhus mykyt 74₁. þeir sem með honom varo sao þenna atburð 74₇. þa er þeir sao at 139₁₀. bra ollum miok við, er hann sáo *Hms.* 1, 420₁. sem hælðinglar sao þa *El.* 35₁. *Polmynd* saosk, saoz: gengo ýt oc inn | oc vm saoz *Völ.* 4₁ (*CR.* 35₁₇). Í *CR.* er ritað saz, enn af bragmállegum (metriskum) ástæðum verðr hér að lesa orðið i tveimr samstöfum, til þess að visuorðið verði fjórar samstöfur. Færri samstöfur mega nefnilega eigi vera i visuorði með fornyrðislagi. Eyðendr sao yðrar *Hkr.* 740₁₁. Handritin hafa sá, enn þá verða samstöfurnar of fáar. Ef lesið er sao, þá verðr bragmálið fullkomlega rétt. — b) só, só: þau só sic necqveþ *Eluc.* 27₁. Se þau hann i necqveriom licneskiom 27₁₀. sva er aller postolar sá *StH.* 20₁. (þeir) sþ oft guþ siálfan 42₁. þeir só sem eldr vøre inn komenn i huset 23₁₀. þangat es þeir só fiolmenz vera 23₁₀. þeir só ænd hans til himens fara *Hms.* 1, 239₁₁. eige kendo menn hvárn þeira so *Mpb.* 54₁₀. — c) sá: þeir saa hann eigi *Stj.* 63₁₁. (þeir) sa á þeim heflliga hoggstaði *Stj.* 365₁₇. borgarmenn sa æigi sinn afla i mot þessvm öllvm her 368₁₀. — *Polmynd*: sáse til síþan | apr i svndr hyrfi *Am.* 37₁ (*CR.* 83₇). Sem þeir saaz *Ps.* 89₁₀. — d) sau: þeir er þat sau *Mar.*

991⁹⁰. af myskunsemi við þessa menn, er þeir sau illa stadda 1067²⁴.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. a) sæ: Nu í nött drevmþi míc at ec sę ogorliga dom-
endr *Leif*. 87⁷. aðr en ec sæ þlk *B*. 41²². — b) sæi: eigi var
ek sua helmskr. at ek sæi eigi at *Finnb*. 91¹². helldr en ek
sæi eigi huar komit var 91¹². þo at ek sęi a at smasueinar
leki *Flb*. 1, 460²⁰ (= *Fms*. 2, 267²⁷). — c) sæa: Makara væri
at ek sæa leonem dauðan *Ps*. 69¹². nema ek sæa hann í þeim
líkama, er hann var pindr *Hms*. 1, 587¹⁴. *Eg hefi sett síð-
ast þá myndina, sem endast á a, af því að eg ætla hana yngsta.
Endingin a í 1. persónu viðtengingarháttar í þátið mun varla
vera upphafleg. Fornar þýskar mályðskur sjna, að þessi per-
sóna á að enda á 1, en ekki á a.* — Et. 2. sęir brþr þínom |
bloþvct sár *Sk*. 3, 32⁵ (*CR*. 69²⁷). at víþ menn męltir | oc míc
sęir *Gkv*. 3, 1² (*CR*. 75²⁰). þer munde uel litazst a Þór ef þu
sęir hann *Flb*. 1, 320⁹. — Et. 3. a) sæ: sva sem konungr
sę siukan liggja í saure *Eluc*. 61². þo at hann sæ á guðdóms
sol drottens *GNH*. 79²⁰. fyrr en hann sæ Crist droten 100¹⁷. hann
kvaz sægi rað í sia at vinna ef konungr sæ sægi *ÓHm*. 7²⁰.
sva var at sia um allar strander a landet upp sem í scog sæ
12²⁴. þo at Hakon sæ skipen 16²¹. ef hans sunr sæ í sol eða
eilld *B*. 153⁴. ef hann sæ at ec gætta vel hins lílla *P*. 72¹⁷.
er hann sæ *SpR*. 45⁹. nema hann sæ sialfr at Ewa æti fíri
hanum 137²¹. æf hann sæ sægi þar braðan dauða ser buinn
væra 179¹⁴. oc sæ guð íðran hans 182¹⁴. — b) sæe, sæi: fyrr
en hann sęe crist *StH*. 83². at hann sęe dag minn 86²⁰. þót
hann sęe a guðdóms sól dróttens 181²². þa matti hann þat
eigi sia nema hann sęi í Gvps llosi. en hvat es þat undarlic
þott hann sęi allan heim *Leif*. 120¹⁹. 20. ef þeir geta þann quíð.
at eigi sæi sól (= sól) *Grg*. i. 1, 26²². ef hann sęi (= sæi)
noqvor efni í at coma Svþrmonnom í brot *M*. 101². ef hann
sæi nokkut manna vti *Flb*. 1, 330¹². ef hann sæi nockura ny-
lundu 2, 27². — Flt. 1. Vér mættem oss eige of nyta þa ens
helgo þíónosto fyr óstyrkþar sakar. ef vér sęem hana sem hon
er *StH*. 127⁷. — Flt. 3. a) sæ: sæ þeir oc gærna lælkmęnn-
enner at han misti insiglit *DN*. 9, 121²². — b) sæe, sæi: sem
þau sęé (= sæe) þat ege fyrr *Eluc*. 27². grefr at síþan vand-
virclega hue nęr þeir sęe stlornona *StH*. 57¹⁰. algorr metti

verða fagnar retlatra. þott þeir sei eigi þeir ræninga *Leif.* 44^{ss}. til þess at þeir sei eigi hans leyndarlim *Stj.* 63^{ss}. — *Pólmýnd*: Matti þat val uera. at hinar hæstu fiallahædir uæri eigi þegar meðr ollu þarrar. þo at þær sælz meðr neckuru móti 59^{ss}.

Hiuttaksorð.

ef herr væri seenn fara fra Hialltlandi *Fb.* 2, 450^{ss}. þegar seenn var vitinn 456^{ss}. hann mätte eige í guðdóme af monnom sénn vera *St.H.* 219^{ss}. sem solltenn leo mote senom yxnaflocke *Al.* 37^{ss}. ok at senum Petro settiz hun upp *Ps.* 41^a. Nv kaupir maðr grip useenn at manne *NgL.* 1, 25^{ss}. Nv kauper maðr grip usenan at manne *Js.* 123^a. Ek hefi Bógunvalld alldri seenan *Fb.* 2, 454^{ss}. hann hafði eigi berliga eingil guds fyrr senan *Hms.* 1, 393^a. Oft vöro séner mæla víþ hana englar guðs *St.H.* 131^{ss}. oc vrþo aldregi sener síþan *Mpb.* 111^{ss}. eptir sena þessa alla luti *Ps.* 90^a. þeir menn, sem engi hafði þar sena 110^{ss}. þa mun seen verða faur þeirra *Fb.* 2, 456^{ss}. er vera ma at oss miskunne, varre væsolld sænne *T.* 188^{ss}. at þer hreþisc sena qvol *Leif.* 126^{ss}. hverso andir hafa senar verit 132^{ss}. skip var seet fara sunnan af Petlandzfirði *Fb.* 2, 464^{ss}. sva hækito ok hælago marke uppsetto ok séno *T.* 101^{ss}. þeim varo seen onnur orlog *Str.* 88^{ss}. þa er seglin voru seen *Fb.* 2, 458^{ss}. sém voro ogorlig undr *Leif.* 123^a. i goðum fræsogum seenna athæfa hænnar *Str.* 19^a. at þij. herskipum semum eða fleðrum *NgL.* 2, 37^a.

Nýsalsenska.

Núttíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Hvað mun það undra, | er eg úti sje *JH.* 14^a. Lambsfót sje eg liggja | og legg úr sauði 184⁷. himna guð! eg sje þinn mátt 208^{ss}. — **Et. 2.** a) sér: þu sler þo Augn i Auga hins *Vb.* 46⁷. ef að þu ecke sialfur sler 56^{ss}. Gras það j Dag þu sler 56^a. þu sler þa fyrer þijn Afdrifen liot 119^{ss}. (þú) sjer ei nje skilar þá hörmunga stærð, | sem *JH.* 50^{ss}. — b) sérð: Það er nú Keilirinn, sem þú sjerð þarna *JT. PoS.* 92^{ss}. að alblómgaða enn ei sérð | ætlan guðs *BG. Nj.* 81^a. Þú sérð, að *FP.* 21^{ss}. 23^{ss}. Heimrinn, sem þú sérð, er látinn liggja bak við hann 21^{ss}. þenna sprangaða kufi, er þú nú sérð 41^a.

eins og þú sérð *GP. ÞS.* 103¹⁰. — c) með viðtengdu fornafni: þar sjerðu rekur, þarna sjerðu pál *GT.* 63⁴. Sjerattu Snæfells | snjófga tind? *JH.* 24¹⁰. — Et. 3. sjest hún enn að morgni *JH.* 114⁴. — Flt. 1. vier slaum og fyrstu þannen þratt, | þa seinasta glórda *Vb.* 17¹¹. vier slaum það glógt 85²¹. Hvelpa slaum þo Herrum hia | henda sier Mola af Borde 21²⁰. — Flt. 2. þier slaed mig samt og finned *Vb.* 34¹¹. Snjerist hún samstundis í sömu sköpun, sem þið sjáið *Þús.* 1, 39²⁰. það sjáið þér allir *Il.* 1, 61². — Flt. 3. Jesum þar einan sla, | enn enguan annan *Vb.* 69²⁰. móðir, systur, síðan | sjá ei bróður góðan *JH.* 142². eins og allir vita, sjást stjörnur ekki um daga *BJ. St.* 3²⁵.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. mjer er sera jeg sjái hann Gísla *JH.* 134¹⁰. Hamingjan gefi, að jeg sjái þig aptur *Ið.* 4, 386²⁴. — Et. 2. þú lætursem þú sjáir ekki *Il.* 1, 8⁰. svo að þú sjáir, hve góðir Trós-hestar eru 110²². Með viðtengdu fornafni: Sjáirðu þá að nokkrir af mönnunum renna á hljóðið *Rób.* 102⁰. — Et. 3. svo hann sjái, hvort *Il.* 1, 36²². Er ekki sem maður sjái þessa ófreskju fyrir sjer? *Ið.* 4, 377¹. þar af leiðir ekki, að stjarnan sjáist á himninum án afláts *BJ. St.* 3²⁴. — Flt. 1. Gamler eiga at gíefa af sier | god Dæmenn so slaum vier *Vb.* 167²⁰. Mundi ekki bezst, að við létum Trójumenn og Akkea berjast sér, svo við sjáum, hvorum þeirra faðir Seifur veltir sigur *Il.* 1, 103¹². — Flt. 2. Nema Teikn slaed trued ei *Vb.* 62¹¹. — Flt. 3. en adrer þo slaeg og heyre hier *Vb.* 19²¹. En gættu þess vel, að þeir sjái þig ekki *Rób.* 102¹². að minnsta kosti svo aðrir sjái *Ið.* 4, 401². að marglitar hjásólr sjáist opt á vetrum *Ið.* 4, 72²⁰.

Boðhátttr.

Et. 2. sjáðu annara sálar-morð *GT.* 95¹. — Flt. 1. Sjám nú ráð til *OK.* 2, 80¹. Förum til, félagar, | og fljótt sjáum, | hvat hér í djúpi | dyljast kunni 10, 22². — Flt. 2. Sjáið ánni í | allra manna | lausnara ljúfan *JH.* 62¹⁴. Sjáið og skiljið 225¹². Sjáið, herra A. *PP. NS.* 79².

Nafnhátttr.

En Odysseifur, sem lángrar eptir að sjá þó ekki væri nema reykt uppstíga af föðurlandi sínu, óskar sér, að hann væri

daudur *HO.* 1, 619. gleðjast við að sjá von sína rætast *JH.* 25521.

Hluttaksorð.

En yör ásjándum | ek eigi munk | laugast láta *OK.* 6, 1011.

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Sá jeg ei fyr svo fagran jarduargróða *JH.* 5419. sá eg blóð blæða 22517. undireins og hún stje á land, sá eg að það var S. *Þús.* 2, 16521. — *Forn mynd:* Sjálfr né sák-a *OK.* 4, 861. — **Et. 2.** þú sást mig ekki með hringinn *Blk.* 419. þú sást, konungur, í draumi, að *Tang.* 7224. Þú sást, að *FP.* 2227. — *Forn mynd:* sáttu snjallra nokkurn | sveitunga þinna? *OK.* 11, 1882. — **Et. 3.** og sá hvar skútan í sandi lá *GT.* 12321. — *Folmynd:* andi þinn sást þar allt með sitt *JH.* 11412. þá sást úr landi sævarhind *GT.* 1202. — **Flt. 1.** Huonar samum þig Herra *Vb.* 682. um miðnætti sáum við sama bátinn koma *Þús.* 2, 16520. — *Folmynd:* gleði-sunna, er sáumst við, | brún okkar andlits á | ilgeislum fögrum brá *JT.* 14212. — *Óregluleg mynd, viðhöfð í tali:* Forlögin skildu okkur um stund og sáustum við ekki fyrr aptur *JT. PoS.* 12724. — **Flt. 2.** a) sáúð: verndarletrið, sem þið sáúð á hliðinu *Þús.* 1, 11420. — b) sáú: Sáú þið hana systur mína | sitja lömb og spinna ull? *JH.* 4017. — **Flt. 3.** er þeir sáú Hefestus þjóna sem frammistöðumann í höllinni *Il.* 1, 262. Akkear urðu forviða, er þeir sáú hana 832. — *Folmynd:* sáust á ströndu | setpallar níu *OK.* 3, 31. þá sáust kaffi-sekkir fljúga *GT.* 12222.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. a) sæi: okkar fundum bar aldrei saman, svo að eg sæi hann *Il.* 1, 952. Ef að minn ástvinur kæmi | og aptur eg sæi | þann, er eg fegin leit forðum, | eg fegin hann kysti *JT.* 13417. mig dreymdi að eg sæi töturbúinn mann standa á svæði einu *FP.* 17. — b) sæji: þótt eg engan sæji *Þús.* 3, 3821. hvort eg sæji hvergi hlið á múrunum 4121. — **Et. 2.** Jeg hefði verið þess maklegri, að þú sæir aumur á mjer *Þús.* 1, 5710. eg var líka hræddur um, að þú mundir reiðast við, ef þú sæir *Od.* 7, 3912. — *Með viðt. fornafni:* sannlega hvyrfi þjer sorgin, ef sæirðu' hann, móðir! *Gr. Kv.* 402. — **Et. 3.** a) sæi: sæi *Odyssseifur* einhvern alþýðumann *Il.* 1, 352. Og

sæl hann nokkurn af riddurum Danáa fýta sér til bardagana, þá nam hann staðar hjá þeim 89¹⁷. — *Polmynd*: og það þó . . . hvergi sælst skýhnoðri *Íð.* 4, 22^{ss}. — b) sæji: að hann einsog í anda sæji heimilisföðurinn sitja andspænis móti sjer *Pús.* 3, 92^{ss}. — *Flt.* 1. a) sæum: að við sæum okkur fært að komast aptur þaðan alla leið til Evrópu *Rób.* 89^{ss}. — b) sæjum: Hvað ætli við sæjum annað en dalinn sjálfan *FP.* 53^{ss}. Vjer sæjum þá einnig, að *BJ. St.* 5^{ss}. — *Flt.* 2. a) sæuð: en nú sæuð þið gjarna, þó tíu sveitir Akkea berðust fyrir framan ykkur með hörðum eirvopnum *Il.* 1, 93^{ss}. þó þér sæuð þetta vel *HF. Kv.* 1, 84^{ss}. — b) sæjuð: undir eins og þjer sæjuð þennan óvin *PP. Sma.* 75¹¹. — *Flt.* 3. a) sæu: og enda þó þeir sæu hvur annan *Fjöl.* 2, 2, 10¹⁷. það þorði hann ekki svo aðrir sæu *Pús.* 2, 165^{ss}. — b) sæju: til að standa appi á brúnni, svo að þeir sæju betur *Íð.* 4, 370¹¹. En því fór fjærri, að þær sæju ofsjónum yfir því, er 386¹¹. en hitt var engin furða, þó Grikkir sæju þær (o: mótsagnirnar) ekki fyr en eptir langan tíma *Stoll* 5^{ss}. — *Polm.*: svo að iligjarnir nágranna konungar sæjust fyrir að ráða á ríki hans *Pús.* 2, 349^{ss}. hve litlir ávextir sæjust af prjedikun guðsordis *PP. Sma.* 106¹⁸. — c) *Forn mynd*: svo hvorki sæl þeir til hægri eður vinstri *LLH.* 41¹¹. Varla bar það við, að heitmaður og heitkona sælst fyrr en brúðkaup þeirra var haldið 43^{ss}.

HLUTTAKSORÐ.

Í núveranda máli er þetta hluttaksorð venjulega veikt: séður, séð: sjeður er aldrei kappi þessum jafn *JH.* 195¹⁰. þessann vart fær séðan *JT.* 315¹⁰. Allskamt héðan (úngur spjallar) | eg hefi séða dali þröngva *Núm.* 7, 70. — *Sterkbeygðar myndir*: margur í manns líki | moldvörpu andi | sig eina sjenan fær *BT.* 77¹⁸. þars hennar dygðin bezt er sjen 147^{ss}. og góður sonur getur ei sjena | göfga móður með köldu blóði | viðjum reyrdá' og meiðslum marða *JH.* 118¹⁰. Svo hún yrði sém við ljós | sendast raunin átti *BG. Nj.* 182¹. Af þessu verður þörf mín sjen *GT.* 55¹⁸. — *Eigi verður séð, hvort hvorugkynjaða myndin er sterkbeygð eða veikbeygð í nefnifalli og þolfalli eintölu*: Sjeð hef jeg þar setið vera | Sigmundar á votum steini *JH.* 139⁴. ef fengju eitthvað fágætt sjeð *GT.* 121¹⁸.

Sj6ða.

Forníslenska.

sýþ, slóþa; slóþom, slóþem; saup, syþa; supom, syþem; sopenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. I vatne syðr lambs hold sa er með mennzcre skynsemi vil graua um tácn mandóms Crist *GNH.* 120s. — Flt. 1. þat slóðum vér, er vér velkium lengi í hugscote váro *GNH.* 119ss. — Flt. 2. þer melltit slíkt ok slóðilt fyrir yðr *Nj.O.* 154s.

Viðtengingarhátt.

Flt. 3. þat er allmæli, at menn slóðe þau rað, er þeir hafa lengi í hug sér *GNH.* 119ss.

Boðhátt.

Et. 2. tak malurt ok stappa vel ok egg ok sjóð hart *Syn.* 472s.

Nafnhátt.

þap senn iotvnn | slóþa ganga *Hym.* 14s (*CR.* 27₂₁). En ver sculum æigi rât lamb eta oc i vatne slóða *GNH.* 120₁. at verma oc slóða manna nauðzyniar *B.* 133s. Enn hann sealfr for þagat sem naut hans uárm tok þadan einn hinn bezta kalfr miok ungan. ok feck i hendr sueini sinum ok þad hann slóða þegar i stad *Stj.* 118s.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. hann savð i katli miklvm *Nj.O.* 247ss. (Gedeon) tok æit kið slatraði oc savð *Stj.* 390ss. — Flt. 1. suðu ver þær (æ nautsidurnar) *Flb.* 1, 376so. — Flt. 3. ókvikir tveir, | anda-lansir, | sáralauk suðu *Fas.* 1, 468s.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. sua at huerr madr . . . vinni þa syði ok matbiðggi alla þa luti sem þeir þyrftu aa laugardaginn at hafa *Stj.* 293ss. — Flt. 3. hann sagði at vér syðim furðu ílt slátr *Fms.* 2, 139ss (= *Flb.* 1, 376₁₀).

Hluttaksorð.

Andhrímnir lætr i eldhrímne seþrímni soðinn *Grm.* 18s (*CR.* 18ss). var kalfr soðinn | kræsa beztr *Rþ.* 4s. hann er soðinn

unni í þig skelt *B&H.* 111s. — *V&L.*, et. 3. hún lagði þuð á hann, að hann yrði að steini þar sem flestir fuglar á hann skiti *Þs.* 1, 211ss.

Skjálf.

Forníslenska.

skelf, skjálfa; skjólfom; skjálfom; skalf, skylfa; skulfom, skylfom; skolfenn.

Núttö.

Framsöguhátt.

Et. 1. *Ec skialfr* (= skelf) allr oc þo uslukr *Str.* 25s. — **Et. 3.** a) skelfr: borgen seelfr *AL.* 155v. svá skelfr jörð öll ok björg, at viðir losna or jörðu upp *SE.* 1, 188s. Þá skelfr askr Yggdrasils 190₁₀. — b) skialfr: Af hans ræzlo oc ogn skialfr oll himnesk dyrd *B.* 31ss. — **Flt. 3.** Fioll æll scialfa *Lok.* 55i (*CR.* 32w). þa skjálfa englar gups *StH.* 45s. aller byskuparner skakaz f hugh en skialfa i hiarta *T.* 64₁₄.

Nafnhátt.

honom þótti skjálfa beðf iord ok himinn *Nj.O.* 194ss. tok iordin at skialfa *Þs.* 27i.

Hiuttaksorð.

skjalfanndi ok hræddr navn ek þat gera *Frb.* 436₁₀. syndiz oss skjalfandum ok ræzlofullum, sem iorþen open vere buen at gleypa oss lifande *T.* 269v. svá at fold fyrir | för skjálf-andi *Grott.* 12i (*SE.* 1, 384s). Sól ek sá | á sjónum skjálf-andi *Söl.* 43s. hann stóð nú með skjálvandum beinum *Fms.* 10, 314i.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. Jorþen skalf oc sprungo steinar *StH.* 69ss. oc sealf eige sem hann vas vanr 207₁₈. þa sealf lic sveinsins *Leif.* 117ss. sva skolf (= skalf) allt husit sem af laufs blaðum være gort *B.* 53ss. — **Flt. 3.** a) skulfo: þeygi henne hendr sevlfo *Am.* 51i (*CR.* 84i). oc sevlfo licamir þeirra *Leif.* 46ss. Het a oss þa er uti | Vlfr hakesior sevlfo *M.* 78₁₁. — b) skulfu: sevlfv sceyti | i Scota blopi *M.* 202₂₁. sevlfv sceyti | scot megnopoz 212ba. lauf viðarens er seulfu *B.* 161₁₄. þa skulfu himnar allir *SpR.* 135ss.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Ekki var þat (3: hjarta hans) blóðfullt, svá at þat skylfi af hræzlu *Fbr.* 817 (*Ffb.* 2, 94²⁷). henni þótti, sem allr grundvollr helmsins skylfi *Hms.* 1, 348².

Nýislenszka.

skelf, skjálfi; skjálfum, skjálfum; skalf, skylfi; skulfum, skylfum; skolfið.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. skelf eg sem í skógi | skakið lauf á kvisti *JT.* 130¹⁴. eg glaður skelf fyrir þér *ST.* 37¹⁰. — **Et. 2.** Þú skelfur og titrar öll saman *Íð.* 1, 175². Jeg sje þú skelfur ákaft, sálar-tetur! *GT.* 68¹¹. Nú skelfurðu vetrar af hreggbyljum hrist *ST.* 32¹⁷. — **Et. 3.** Hvað ber til, að þessi maður skelfr svo? *FP.* 28². Hver ertu, mynd! sem mæki þungan skekur, | svo möndull skelfur himinrjáfur við? *Gr. Kv.* 41¹². Skelfur við skógurinn þykkur *ST.* 133¹⁰. öll á þræði skelfur grund *JÓ.* 128². — **Flt. 3.** Jerð og hæðir himna skjálfa *Núm.* 7, 40. skjálfa bjarkir og strá *ST.* 63¹⁷.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. grunar mig að seint muni | Úlfur karl, þótt aur skjálfi, | ámur fylla úr þeim nám *JH.* 75¹². — **Flt. 3.** A þeim efsta Dome | Alfur Heims tru eg að skjalfe *Vb.* 68²⁷.

Nafnháttir.

Nú tók hinn góði Kristinn að skjálfa *FP.* 118¹¹. svo að húsið virðist skjálfa við *Íð.* 4, 41²⁰.

Hluttaksorð.

þrellinn sagði skjálfandi, að sjer væri ómögulegt að verða við ósk hans *Þús.* 2, 191¹¹.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. jeg mundi svo vel eptir þessu, að jeg allur skalf og titraði *PP. Sms.* 28²². Jeg skalf á þeinunum *Rób.* 111¹⁰. — **Et. 3.** Enn meðan hann var að fara í fötin skalf hann og titraði *FF.* 28². skalf hann og skarst hann *JH.* 210². fjallið skalf og titraði 265¹⁷. — **Flt. 3.** Allir er við voru skulfu *Blk.* 113¹². kvað svo rammt að, að þeir einnig skulfu af hræðslu

PP. Sm. 168¹⁷. varirnar á henni skulfu enn af ekkannum *GP.*
ÞS. 52¹⁶.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. að hún titraði öll og skylfi af því að heyra til mín
FP. x¹⁸.

Skjalla.

Forníslenska.

skell, skialla; skiðllo, skiallem; skall, skylla; skullom, skyll-
 em; skollenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. ef skellr i skalom *NgL.* 1, 67²⁸. Skellr á skilldi
 172²². enda skellr þar nú láss fyrir búrin Reykdæla *Sturl.* 1,
 241²⁶.

Nafnhátt.

þá var búið at hann mundi þegar láta hamarinn skjalla
 honum *SE.* 1, 168⁸. skella 168 v.l. Fullöfugr lét fellir |
 fjallgauts hnefa skjalla 258¹⁰. (Þorkell) lætr skjalla honum
 höggit *Fms.* 11, 149²⁵. *Jv.C.* 76⁵.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Haddan scall en Halli | hlaut offylli grautar *M.* 95²¹⁹.
 scall ný bardagi á þeim *Jv.* 19¹⁵. En áln skall þegar uppi á
 brjósti hánum *Grett.* 150⁷. — Flt. 3. en a heðom | hringar
 sevilla *Hym.* 34⁸ (*CR.* 28²⁰). báðir hnefar Þórs skullu út á
 borðinu *SE.* 1, 170⁶. Ullmágs hnefar skullu 254²⁵.

Nýislenska.

skell, skelli; skellum, skellum; skall, skylli; skullum, skyll-
 um; skollinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. köld er undiralda, | árum skellur bára *JH.* 163¹².
 Straumur þungt á steinum skellur *JÓ.* 149¹. — Flt. 3. bylg-
 jurnar skella svo ótt, svo ótt *JH.* 228⁶.

Nafnhátt.

lét þá á skipum | skella vorum | völdugr Seifr | vindbýsna

guð | hræsvelg harðan *OK.* 9, 33a. merki um þann dóm, er á þeim skuli skella, er *FP.* 102as.

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Skall ek mjök niðr | í miðjan svelg *OK.* 12, 213i.
— *Flt.* 3. hnefar Þórs skullu út að borði *HB.* 39. hinir búnguðu skildir skullust á *IL.* 1, 98s.

Skjóta.

Forníslenska.

skýt, skíóta; skíótom, skíótem; skaut, skyta; skutom, skytem; skotenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. a) skíótom: sciotvm elk fyr vtan | ey *ÓH.* 171a10.
— b) skýt: seyt ek oc rög sva at nytir *M.* 15bsa. því skyt ek til gvðs *Stj.* 396so. því skyt ec til guðs *Js.* 161s. skýt ek því til guðs ok góðra manna *Nj.* 116sa. ekki mun hánun hlíf verða at skildinum þar er ek skýt til *Dropl.* 231s. — c) skýtr: því skýtr ek til guðs *NgL.* 2, 301a. — *Þolmynd:* þa skíotvmz ek yfer *IGL.* 7a. — *Et.* 2. hvi skýtr þú ekki at Baldri? *SE.* 1, 174s. En þv skytr þangat þinni ast, er þv ęttir flandskap *Fs. Sud.* 152s1. — *Et.* 3. sva sem flall ępa hóll seýtr af sér dæggenne *StH.* 112s7. slíct er guþ seýtr hveríom í hug at gera 1581s. upp skýtr jörðunni þá or sænum *SE.* 1, 200sa. es hann sevtr því í hug truðpom monnom *Leif.* 731s. — *Þolmynd:* þa skyze hann vndan *Þ.* 186sa. Nu skytzt maðr undan tale *NgL.* 1, 971s. skytz aux annars a annan 4, 2141a. — *Flt.* 1. því skíotum ver til guðs *Js.* 17s7. því sciotvm ver til gvðs *NgL.* 5, 197. — *Flt.* 2. æf þit skíotez hanum *T.* 225s. — *Flt.* 3. þeiza sęgo skíóta af ser elldlegom órom *StH.* 150sa. (þeir) scíota yfir sig scíolldvm *Jv.* 1191s. scíotaz þeir stundum at þeim *AL.* 14s. Sem þeir skíotaz slíko a *T.* 991a.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. þo at ek skíota eftir *Fth.* 1, 463sa. — *Et.* 2. væl þu þer twau spíot þau er þu skíoter sęgi fra þer *SpR.* 101s. — *Et.* 3. ne sva sflugr | at þic neþan scíóti *Vðl.* 37s (*CR.*

37^{ss}). monnum syniz swa sœm þar skioti af storum gneistum *SpR.* 55^{ss}. þó at fé hans scioþez fyrir garðz enda *Grg.* ii. 451^{ss}.

Boðhátt.

Et. 2. Sciot allra manna armastr *M.* 90^{ss}. skjót at honum vendi þessum *SE.* 1, 174⁷. skiot hann Velent *P.* 95^s. — **Flt. 2.** sciotit niþr i iorð spiozholonom *M.* 116^s. skiotit þangat nu fyr herra sem meiri (er) þorfin *Ffb.* 1, 480^{ss}.

Neðahátt.

at hann scylde því scióta i hvg honom *Mpb.* 40^{ss}. syndisc hænom sa hinn hælgi konongr sciota undir fetr sér flol æinni *GNH.* 157^{ss}. Nu ma maðr skiota sel af skipi *Jb.* 299^s.

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Nu scaut ec af því dómisogo þessi i þetta mál *StH.* 154^{ss}. er ec scaut þeim vndan *M.* 45^{ss}. þa er ek skaut yfir þig skikkjuskauti minu *Ffb.* 1, 498^{ss}. aptr skaut ek spjótinu *Nj.* 131^{ss}. — **Et. 2.** scæzto vnd farm eun frizta | [frami veitiz þer] beiti *M.* 16^{ss}. — **Et. 3.** sa er scaut or Nip nytla norpan herscips borþi *M.* 120^{ss}. bragningr scaut af magni 145^{ss}. hafa menn noccot deillze at hvarri konvgr scaut 145^{ss}. Þopkennir scaut | þopom hondom 146^{ss}. Blar egir scaut | bvnom svira 147^{ss}. — **Flt. 3.** þeir sevto þeim enom staprama Grps cappa vtan borz *Mpb.* 72^{ss}. þa sevto blótmenn saman fé 125^{ss}. sevto þeir baper senn *M.* 145^s. þeir sevto iafnsnemma bapir 145^{ss}. (þeir) sentu saman fearlutum *GNH.* 163^{ss}. (þeir) skutu bate *Ffb.* 1, 539^{ss}. þa er menn hiuggosc til eþa scutose *Hms.* 1, 569^{ss}. (þeir) scutose hingat oc þingat undan geislom hans 2, 11^{ss}. þeir skutuz á *Gl.* 27^{ss}. skutuzst þar fleiri | vnd fyrirskyrtu *Hyndl.* 47^s.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. þat være verðuct at ec skyta fœti minvm firir briost þer *Str.* 59^{ss}. — **Et. 2.** Uel ma suo quad konungr at þu seyti-ir ælgi bæint i fyrstu *Ffb.* 1, 461^{ss}. Vera má svá, segir konungr, at þú skytir eigi bæint i fyrstu *Fms.* 2, 268^{ss}. — **Et. 3.** þa er sagt at hana seyti því orþi víp i fyrsto *M.* 51^s. sem kolfi seyti 213^{ss}. sumir mean sœgia at hann . . . skyti hana síðan *OHm.* 12^s. sem kolvi seyti *P.* 105^{ss}. þó at þér skyti

því í hug at leita þess (?: fjárins) *Band.* 37^a. — *Flt.* 8. meðan þeir skyti splotom oc arum *ÓHm.* 19^{ss}. at kirkjuna skyldi þar reisa, sem þeir skyti bryggjum á land *Bs.* 1, 20^{is}. at menn hans skytist ekki frá honum *Fms.* 7, 49¹¹.

Fluttaksorð.

Hvigi því var scotinn avro *M.* 145^a. hann hafi scotin verit j bardaganom *Jv.* 54^{is}. Sumir ero scotnir í gegnom barkann *Al.* 41^{so}. sem forðum gerðe hann við þa .iii.^{ia} ungu menn, er í ofn vbro scotner *GNH.* 156^{ss}. þau mál öll er þangat eru skotin *Jb.* 190¹¹. Var þui máli skotit til stýrimanna *Eg.* 145¹⁷. Lauk þar suá, er skotið var til konungs órskurðar 229¹. hafði þá Ýmir út skotið nökkvanum *SE.* 1, 168^{is}.

Nýislenska.

skýt, skjóti; skjótum, skjótum; skaut, skyti; skutum, skytum; skotin.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Spjóti skýt eg leingra *HO.* 8, 48^{is}. — *Et.* 3. eða sem foldu | þá Föbus kveður, | eða undan hafi | einstökum skýtur | glóandi hendi | gullinvöndum *BT.* 240^{is}. Hleypir 'Merrimac' fram með hliðinni á 'Congress' og skýtr í senn á það úr öllum fallbyssunum öðrum megin á skipinu *Ið.* 1, 184^{so}. skýzt í skafrenningi | skjót í krapsturinn *JH.* 150^{so}. — *Flt.* 8. Hann og sinnar hans skjóta þaðan örvum á þá *FP.* 18¹⁴.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Eða hann setlar | Effýru til | frjólands fara, | ok færa þaðan | urtir banvænar, | eifri blandnar, | at hann þeim skjóti | í skaptkers lög *OK.* 2, 146⁷.

Boðháttir.

Et. 2. Skjót ör að manni þeim, sem þar er *IL.* 1, 108^{ss}. Skjóttu á þá *Röb.* 92^s. — *Flt.* 2. skjótið ekki, sveinar Akkeal *IL.* 1, 64^{ss}.

Nafnháttir.

Artemis hafði kent honum sjálf að skjóta alls konar villidýr *IL.* 104^s. *M.* kvaðst því skjóta delli þessari undir úrskurð gjörðarmanns *Pús.* 2, 187^{ss}. Þeir reyndu að þreyta og ónáða óvinina með því að skjótast að þeim óvörum hjer og þar *Ið.* 4, 122^{ss}.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. skaut ek skötnum | undir skips þóptur *OK.* 9, 50s. í reidi minni skaut eg upp frá mararbotni *Fús.* 2, 337¹¹. Á meðan skaut jeg að brjefa-uglunni *Íð.* 2, 627. — **Et. 2.** *Með þolmerkingu:* Þú, sem fyrir skemmstu skaut úr hýði *BT.* 212¹⁷. — **Et. 3.** hokinn bak.við stein | skaut og hátt við hrein | gæfumaðurinn gildi *JH.* 140¹⁹. augunum ótta-bljúgum | á mig skaut dýrið gráa 148¹⁰. Sólin skaut kvöldroðnum geislum sínum skáhallt yfir þau *Íð.* 4, 395²². Hún skaut skyndilega upp af enum gráa:sæ *IL.* 1, 16¹⁴. að hann í sennu skjalda skjótt | skaut að baki Kára. *BT.* 24s. Skaut skipalaukr | at skut aptr *OK.* 12, 199¹. — **Flt. 1.** þá er vér týframir | í Tróju-landi | ýtar akkneskir | örum skutum *OK.* 8, 103s. og skutum við báðir í einu *Rób.* 91s. — **Flt. 3.** Trójumenn skutu þig *IL.* 1, 86¹⁸. komu varðmenn ríðandi með miklum grý, rjett í því ræningjarnir skutu bátum aptr frá landi *Fús.* 2, 163s. Þessi orð skutu oss heldr skelk í bringu *Íð.* 1, 182²².

Viðtengingarháttir.

Et. 1. og fyrstur mundi eg mann hæfa, ef eg skyti eru í flokk óvina minna *HO.* 8, 481. — **Et. 3.** þvínæst flýðu þeir burt í einum svip einsog kólfi skyti *Fús.* 3, 38¹⁰. að sjer metti enn takast að vinna það fyrir sjálfsforræðismál Írlands, sem skyti því áleiðis *Sktr.* 87, 43s.

Hluttaksorð.

nú er skotinn hinn hraustasti maður Akkea *IL.* 1, 106s. Var-at hann skotinn | skörpum geiri *OK.* 11, 265¹. var skotinn einn af ráðgjöfum fylkisins *Sktr.* 91, 41s. skotna kúlu tek eg til, er tímann ferðar þylji *BG. Nj.* 24s.

Skreppa.

Forníslenska.

skrepp, skreppa; skreppom, skreppem; skropp, skryppa; skruppom, skryppem; skroppenn.

Af þessu sagnorði hefi eg að eins fundið þessar myndir: *Núttíð, frsh. et. 1.* þa er mín er vanligast (= vandhigast) gætt, þa skrep ec í brott *El.* 64¹⁴. — *Þátíð, frsh. et. 3.* skropp ör höndum | Haraldr Dönum *Fms.* 6, 297¹⁷. — *Flt. 3.* Þógrími

skruppu fætrir *Nj.* 77¹⁴. skruppu honum þá fætrir *Fms.* 8, 75¹⁷. 393¹⁷. skruppu (menn) inn í garða sína ok hús *Fsk.* 165 v. 1¹⁵. blámanninum urðu lausar hendrnar ok skruppu af fangastakkinum *Ísl.* 2, 447¹⁵.

Nýislenska.

skrepp, skreppi; skreppum, skreppum; skrepp, skryppi; skruppum, skryppum; skroppinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Alexander skreppur opt til Danmerkur með konu sinni *Sktr.* 88, 14^{ss}. Um leið og fæðan fer aptur af tungurótunum, skreppur hún fram hjá lina gömnum og úfnum *JJ. EML.* 74¹⁴.

Viðtengingarátt.

Et. 3. einum má gæta vel spjaldsins, að það skreppi elgi fyrir *N.Hf.* 25¹¹. — **Et. 3.** en víðurinn og moldin mun varna því, að yður skreppi elgi fætur *AK.* 78¹⁶.

Nafnhátt.

Ljúktú upp, Lína! | lof mér inn að skreppa *JT.* 130¹¹. Áslákr bað um leyfi til að skreppa á bæ *Íð.* 1, 8^{so}. Þjóðverjar bjuggust við að Alexander mundi skreppa yfir um Eystrasalt *Sktr.* 88, 15⁷.

Hluttaksorð.

frelsismissirinn er hverjum þeim manni óbærilegur, sem ekki er svo skyni skroppinn, að *Pús.* 2, 335¹⁴. Hví þér, hilmir, gat | til hugar komit, | í heim Hadesar | hverfa niðr, | þars skyni skroppnir | skuggar búa *OK.* 11, 237⁶. játar þar með, að hann sé skálkur, sem legin nái ei til, einasta af því hann gæti skroppið inn í holu undan þeim *HF. Kv.* 1, 15¹⁴.

Skriða.

Forníslenska.

skriþ, skriþa; skriþom, skriþem; skreiþ, skriþa; skriþom, skriþem; skriþenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. hann (o: höggormrinn) skriþr a mipli tría *St.H.* 156¹⁰.

scip seríðr *Grg.* i. 1, 206¹⁵ (*Grett.* 165¹⁵). flór seríðr 206¹⁵. þetta er laugmal . . . huerrar lífandi andar. su er hrærizt i uatni ok skríðr aa iordu *Stj.* 317²⁴. — Flt. 3. sækjast sér um líkir, saman skríða niðingar *Fms.* 9. 389²⁵. *Frb.* 463²⁴. *Ks.* 319¹².

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Seríðiat þat scip | er vnd þer seríði *Hund.* 2, 321. (CR. 50²². 22).

Boðhátt.

Et. 2. Skríð brott sem skiotast *Str.* 4¹². — Flt. 2. En ef engi er meiri mattir yör given. þa skríðit a brott sem fyrst *B.* 54¹⁴.

Nafnhátt.

Uíð eld scal æl drecca | en a ísi seríða *Hm.* 83² (CR. 9²⁵). skríða kann ek á skíðum *Fms.* 6, 170¹⁷. Erlingr bað þá (o: þrælana) brott skríða 7, 298²⁰. skríða a brott með skom oc svivirðing *B.* 33⁷. Yfir sealfs þins briost skalltu skríða *Stj.* 37¹⁴. yfir þitt eiginligt briost skalltu skríða 37²².

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 2. Ok skreitt þú þar undir um nóttina *Nj.* 119²⁰. skreið þú *Nj.O.* 181¹⁶. — Et. 3. brvun screið vel til vanar | vengis hlótr vnd drengiom *M.* 15¹⁰. en scafdreci skinnu | screið of leista heidi 94²¹. (Bölverkr) skreið í nafars rauðina *SE.* 1, 222⁷. (aumingi æinn) skræið þar at sem vatneno var niðr slæget *ÓHm.* 76¹¹. — Flt. 3. Scip Sigmvndar | skriþo fra landi *Gkv.* 2, 16² (CR. 73²⁵). en sa grimmastr | er þeir gynnari | fránir ormar | til fiors scriþo *Ghv.* 17² (CR. 88¹⁸). naþrs borþ scriþv nordan *M.* 79²². flatir skriðust menn at *Bs.* 1, 650²².

Hluttaksorð.

Lífanda gram | lagði i garþ | þann er scriþinn var | scatna mengi | innan ormom *Akv.* 31² (CR. 80¹⁵). Erum á leið frá láði | lönir Finnum-skríðnu *SE.* 1, 496¹⁰. Helzti leingi hefur konúgr þessi skriðit hér um lýng *Fms.* 7, 251¹. Sigmundur gat skriðit upp vm sidir *Frb.* 1. 554²¹.

Nýislenska.

skrið, skriði; skriðum, skriðum; skreið, skriði; skriðum, skriðum; skriðinn.

Nútið.

framsöguháttir.

Et. 3. allt frá þeim Ormi, sem undir duptinu skríður *JH.* 209¹⁸. Vor skríður undir, | Vetrar er yfir | bringa breið, | um blálopt gnæfandi *BT.* 144¹⁷. (smalamaður) skríður inn í smalahúsin *IL.* 1, 107¹⁸. — **Flt. 3.** Þegar veturinn er hardur, skrída þær allar (býflugurnar) svo nærri hverr annari, sem mögulegt er *HF. Kv.* 1, 74²⁴.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Þegar guði þóknast ei | að þraungva vondum lýði, | sér hann betra, að fimbulfley | fram, sem horfir, skríði *BG.* *Nj.* 160⁴.

Boðháttir.

Et. 2. Ger þig sem minsta, skríddu' í skjóðu *ST.* 203⁴.

Nafnháttir.

Fáit mér skútu | þá er skrída kunni *OK.* 2, 99⁸. ertu þess verður að skrída á jörðinni eftir svo skelfilegan glæp? *Þús.* 2, 238²⁰. Já, látum þá skrída *GT.* 74²¹.

Hluttaksorð.

meðan höndum hélt | um hjálmunvöl | skips skrífanda | skatna vinr *OK.* 3, 129⁷. skjótt skrífandi | skipum að róa, | fram um fleybrautir | firna langar 7, 52⁸.

Þátið.

framsöguháttir.

Et. 3. flaug örn yfir, | ormur skreið í mosa *JH.* 124¹⁷. skuggi skautz ur lautu, | skreið und gráa steina *JT.* 10¹⁸. skreið hún niðr af bekknum *IL.* 1, 21⁷. (hann) skreið í myrk-rinu inn í skorsteininn *PP. Sms.* 141²⁰. — **Flt. 3.** Húðir skriðu | ok um hauðr liðu *OK.* 12, 191¹. þegar að fleyin sköruð skjöld-um | skriðu að þínum ströndum köldum *ST.* 151¹⁸. Skipstjór-inn og Frjádagur skriðu á fjórum fótum innan um runnana *Rbb.* 103⁷.

Hluttaksorð.

En þar slíkt kamers yrði ofþraungt handa tveimur eða þremur ungum, sem skriðnir væru úr eggjunum, þá *HF. Kv.* 1, 70¹¹. Er und skör jarðar | skriðljós himins | niðr skriðit | í nætrdimmu *OK.* 3, 156⁸.

SLÁ.

Fornislenaka.

slæ, slá; slóm, slaem; sló, sløga; slógom, sløgem; sløgenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Ek slæ elldi | of ividiu *Hyndl.* 481. eða hér slæ ec þek með þessi mykikvísl *Fms.* 10, 222^{ss}. — Et. 2. Hvar fyrir slær þu þenna hinn unga mann? *Ps.* 113^{is}. — Et. 3. slær þar i orrosto *M.* 8s. hinn er slær fíðlu 227^{ass}. hann slæc a it mesta amele víp þór *Mbb.* 68^{is}. þa sléz þorleifr i for með þeim *Jv.* 111^{io}. — Flt. 2. 'Þú skalt' segir Bersi 'láta þik á skilja við Þórdís um mjólkkrketil ok halda á þar til er þit sláit niðr' *Korm.* 35^{io}. — Flt. 3. þeir sla gard um Nichanorem *AL.* 79^{ss}. þa sla þeir i vikingsakap *Stj.* 400^{is}. þeir sla síðan i elldi 402^s. Þeir sla ring vm borgína *Gyð.* 561. —

Viðtengingarhátt.

Et. 3. þo at hofga slái va hann eða geispa þa lattv hann eigi na at sofna *M.* 33c. kipp sva or sarena at æigi slæ harundenne saman *ÓHm.* 73^{ia}. at engín sláiz a bak eptir á árbackanum *Gyð.* 20^{sa}. — Flt. 1. áðr vit sláim kaupi þessu *Ld^s.* 28^{is}.

Boðhátt.

Et. 2. þa sla þu þat hogg með ruddunni sem þu mat mest *ÓHm.* 27^{ia}. slá af mer höfvðit *Stj.* 402^{is}. sla nu lausum þinum hundum *P.* 235^{ss}. hallð eigi skattinvm oc slæz eigi i ovina floke *Gyð.* 109^s. — Flt. 2. Slæð við nu allu segle varo *ÓHm.* 53^{is}.

Nafnhátt.

eða taca vit fra monnom oc slá órum á *StH.* 153^{is}. eða slá menn sóttom 153^{ia}. at slá hann it þriðja högg *SE.* 1, 148^{is}. þa skal sitt sumar huert sla *Js.* 1057. baud hann mer at slá nidr eitrínu *Gyð.* 82^{ss}.

Hluttaksorð.

stirðna menn i hug en sturlaz i hiarta, berlande a sin briost, hondum fast saman slaande *T.* 269^{is}.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Enn or tonnom | tveggja þeira | slo ec briostkringlor

Völ. 36s (*CR.* 37²⁹). slo ek þær bádar til bana *Flb.* 1, 397²¹. þa slogumz ek j læikinn með þeim leynlīga 399¹². — *Et.* 2. er þv slótt niðr i halm silfrino *M.* 48²². er þu slótt órvæntan a inn unga mann *Hms.* 2, 637²⁶. Slóttu við meyjar | málþing; *Sjölf.* *Fas.* 2, 273¹⁷. — *Et.* 3. a) sló: Sló síðan ope a barnet *Mpb.* 13s. Sveinninn . . . sló af honvm höfvdit. *Stj.* 402¹⁹. — b) slóg: ok slóg með hendine á hurðina *Osv.* 60²¹. ok slóg þá en í bardaga 64²⁷. — c) slero: oc þegar er hon var hrærp þa slæri á oþefiani oc yldu. *Ág.* 6²⁴. þa sléri liosi fyrir 40s. — *Polmynd.* þa slose bravtingi nacqvarr i för með honom *Hms.* 1, 210²⁷. hann slóz á tal við guðrúnu *Nj.* 87²⁴. — *Flt.* 1. Slógum tjöldum *Fas.* 2, 306s (*Ævid.* 18¹). — *Flt.* 3. a) slógo: alla spanu baru þeir at skalanum slogu síðan elldi j *Flb.* 1, 290²¹. (þeir) slogu hring vm bæinn j Gótu 366²². slogoz þa flestallir menn Magnvs konvngs a flotta *M.* 199s. Heiðingiar . . . sloguz með flandskáp æ Petrum *Ps.* 86²¹. slóguz höfðingiar kennimanna með ófund æ hann 93²⁷. — b) slero: þa sléro þeir þo mall í þa sæt (= sætt) at *Ág.* 57¹⁴.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. hann giætti at engin vfríðr slægiz a bak þelm; *Gyð.* 21¹⁵. ef stórmenni slægizk i móti með Osvífræssenum *Ld?* 194¹⁴.

Hiuttaksorð.

allr er visi | valdaggg sleginn *Hund.* 2, 44s (*CR.* 51²⁴). þa er þessor meðr flotu sverþe slegenn *T.* 261¹⁴, sa (o: skór) var sleginn af rauðu gvlli *P.* 44¹⁷. en mer afslegnum man. engenn; sa vera er yðr striðe þápan ifra *T.* 187²². Þa tæcr höfðinginn sco sleginn af brendu silfri *P.* 44¹². Aðgeirr hævir at vapni i. atgeir sleginn af iarni 34s. þeir uerda slegnir *Stj.* 98²⁰. var þa slegin mlog taðan *Finnb.* 81⁷. Grams rúni lætr glymja | gunnríkr hinn er hvöt líkar | Högna hamri slegnar | heiptbráðr of sik váðir *SE.* 1, 460s. (hann) let firir. hestinn nyslegit graa *Str.* 45¹². með slegnu hári *Finnb.* 26¹⁷. slegin tún *Nj.* 75²². þau (o: engin) ero oll slegin *Js.* 105s. var þa slegit upp landtialldi *Flb.* 1, 401²². var hon borin á bálit ok slegit i eldi *SE.* 1, 176¹⁵.

Nýfalenska.

slæ, slái; sláum, sláum; sló, slógt; slógum, slögjum; sleginn;

Náttíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. Heldur grænan her og slæ *ST.* 2s. Enn ég slæ því föstu, að *Fk.* 88, 22b¹⁷. — **Et. 2.** Slær þú svona slöku við embætti því, er þjer var trúað fyrir? *Pús.* 3, 7ss. Hvi slær þú náunga þinn? *Tang* 30¹¹. Slærðu mig? *Íð.* 1, 86^{ss}. — **Et. 3.** hjartað slær og berst af mæði *JH.* 97s. Þúfu, sem slær hann, undir er | sú ein, sem kæran haft þig hefur 172s. — **Flt. 2.** þjer sláízt líklega í för M. S. í Bræðratungu *TÞH. Dr.* 1, 2, 97¹⁷. — **Flt. 3.** Brot með angri' ef brjóstið slá *BG. Nj.* 114i. seinna seggir slá *JH.* 155s. Sem bláar báurur tvær, | er blærinn austri frá | og vestangolan vær | á vogi saman slá *ST.* 6s. þei, frá himni þúsund ára, | þöndum yfir snæfjöll há, | Íslands dísar heyrast hljómar, | hörpur gullnar nú þær slá 271¹².

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. af því hann vonar, að hann slái frá sjer ólundinni í návist yðar *Pús.* 1, 54^{ss}. Það getur líka borið til, að það (o: nautið) nái honum, slái hann með hausnum *Íð.* 4, 58i Slái nokkur þig á aðra kinn þína, þá bjóð þú honum hina 6, 183^{ss}. — **Flt. 2.** Það er nú albúið, að . . . þjer, leiddir af fortölum Anytosar, sláið í mig *Íð.* 6, 281s. — **Flt. 3.** glymjandi gígju | ginntrylðir slái | fallandi fossar | fjalldölum í *KJ.* 57s. virðar sláist inni kreptir *Núm.* 7, 78.

Boðhátttr.

Et. 2. Farðu til seljandans, og slá þú kaupi við hann *Pús.* 2, 300^{ss}. — **Flt. 2.** Sláit nú danzleik | dreingir Feaka *OK.* 8, 118i. Sláið ekki slíku á yður herra *Pús.* 1, 61¹¹. Sláið hann ekki *PP. Sms.* 29¹².

Nafnhátttr.

kölluðu þeir hlakkandi til skipstjórnarmanns, að nú skyldi hann láta slá bumburnar *Pús.* 2, 257¹⁶. þangað til bóndinn fer að slá *JH.* 270i. og hjarta mitt af löngun tók að slá *ST.* 48s. að þetta væri að slást upp á aðkomumann *Íð.* 1, 87¹².

Þáttíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. jeg hafði svo litla stillingu, að jeg sló konuna *Pús.* 1, 135¹². í hugsunarleysi sló jeg upp á hestinn *PP. Sms.* 177¹⁶. — **Et. 2.** þá hló jeg fyrst, er þú slóst hund(inn) þinn *Ps.* 1,

193^{av}. þegar þú slóst Knút, þá skildi ég þig fyrst *Íð.* 1, 83^{so}. — Et. 3. a) sló (*rétt mynd*): Saga söng við hærpu | og hærpu sló *BT.* 84^{aa}. Man eg morgunsunna | mærust þegar hló, | lönd og leiðir unna | logageislum sló *ST.* 100^{ia}. Varð í lopti rauna rökkur, | reykt og mistri niður sló 130^a. hann slóst upp á Hollendinga *PM.* Ág. 272^{ia}. mikill mannfjöldi slóst í flokk með Absalon *Tang.* 56^{aa}. — b) slóg: eldinum slóg upp um þakið *Íð.* 4, 128^{aa}. — Flt. 1. slóumst vjer í förneyti yðar *Þús.* 2, 114^{ia}. — Flt. 2. sett minni tvö þjer slóguð sár *BT.* 116^a. Dýpsta þjer slóguð sár í sárið 216^{so}. — Flt. 3. a) slógu (*rétt mynd*): frumvaxta sveinar . . . slógu hring um hann *HO.* 8, 49^{ia}. (þeir) slógu í andlit honum *Tang* 131^a. innan lítillar stundar var sleginn hringur um veitingahúsið af dátum og fjölda bæjarbúa, sem slógust í fer með þeim *PP.* *Sms.* 169^{io}. Því lengra sem kem, því fleiri slógust í förina *Íð.* 2, 106^{aa}. — b) slóu: Amana grimma Synena ljika sex og flóra | slou j Hel með Hædung stóra *Vb.* 161^{aa}. stóðu við dyrnar sex fögur líkneski af yndislegum konum, sem slóu bjöllumbumbur *Þús.* 1, 90^a. tvö hundruð menn, sem slóu bjöllumbumbur 97^{aa}. Elskendarnir tókust í hendur og slóu hring utanum einn ungling 107^{aa}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. a) slægi: þeir reyndu að bregða reipum um endann á hjálkanum . . . , svo að honum slægi flötum á mærian *Íð.* 4, 122^{aa}. að í hardaga slægi með þeim *Tang* 164^{ia}. að í líffærum þeim, er tæringin slægi sér á, fyndist sjerstök sóttkveikju-ögn *Íð.* 6, 174^{aa}. — b) slæi: svaraði mannsmiðinu því, að kaupmaðurinn slæi aldrei af *Þús.* 2, 284^{ia}. — Flt. 3. a) slægju: meðan aðrir slægju eld í hús á 50 stöðum *Sktr.* 85, 16^{aa}. að verja því, að aðrir kvilla slægju sér að *Íð.* 6, 176^a. — b) slæi: að þau (o: önnur ríki) slæi elgn sinni á eyjar í eyjaálfunni *Sktr.* 91, 25^a.

Hluttaksorð.

var sleginn hringur um veitingahúsið *PP.* *Sms.* 169^a. þá munum vér víða sjá góðan slægjublett ósleginn *Br.* 2, 49^{ia}. þeir urðu slegnir með kýlum *Tang* 46^a. hve aptanstjarnan stóð yfir jökulskalla | og starði á haustblóm visin slegura (= sleginna) valla *GB.* 356^{ia}. Lokkum slegnum, höfði grátinu hnelgðu | hans að fótum, öll sem græðir mein *ST.* 113^{ia}. svo

eg ekki horfi á það með engum mínum, að þú . . . verðir slegin *IL* 1, 25^{ss}. Þá eru tvær flugar slegnar í einu höggi *IGFS* 2, 27^a. Svo eg sagða, | en seggja urðu | hjörtu harðlega | hræðslu slegin *OK* 10, 97^a. Komdu hjerna, svo eg geti slegið þig *ID* 4, 392^a. eg heyrði, að hann hefði slegið í för með þér *FP* 59¹⁷. hann hafði slegið í förina *ID* 2, 107^a.

Sleppa.

Forníslenska.

slepp, sleppa; sleppom, sleppem; slapp, slyppa; sluppom, slyppem; sloppenn.

Nútfö.

Framsöguhátt.

Et. 3. hann (o: állinn) sleppr manninum æ þi skiotara sem hann gripr hann fastara *Stj*. 69^{ss}. Ef yör sleppr því meirr at festa hendr á Birni *BH* 52^{1a}.

Nafnhátt.

Gyðingar letu þa sleppa hendr af þeim *Ps*. 26^{1a}. (hann) segir þeir taki upp et minna, en láti sleppa hjá sér et meira *Fas*. 1, 92^{ss} ef Þórólfr skal sleppa *Ld*². 296^a.

Þátfö.

Framsöguhátt.

Et. 3. slap ænnor þeira í hverinn *Mpb*. 14^a. þá slap sleggian ór hende honom 19^{ss}. þa slap steinninn or hondom þeim es minzt of varþi *Leif*. 96^{ss}. — Flt. 3. í þui bili slappu honum fætr *Fb*. 2, 680^{1a}.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. þó líkara, at vera mundi fleiri sáternar á skóginum, ef hin fyrsta slyppi *Eg*. 268⁷.

Hluttaksorð.

hinir hafa refsingarlausir undan sloppi er til refsinga hafa gört *NgL*. 1, 123^{ss}.

Nýíslenska.

slepp, sleppi; sleppum, sleppum; slapp, slyppi; sluppum, slyppum; sloppinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. þeir, sem hraustir eru, sleppa með fulltingi guðanna, jafnvel úr mestu hættum *AK*. 64_{1a}.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. þú skalt samt ekki hugsa að þú sleppir hjá hefnd minni *Pús.* 1, 78_{1a}. — Flt. 1. Í dauðans böndum drottinn lá, | frá dauða svo vjer sleppum *Sb.* 172, 1a. — Flt. 3. Ítum næg-
ir ei með því, | að hjá synd þeir sleppi, | ef helmskan situr
hjörtum í *BG.* Nj. 180a.

Nafnháttir.

ok þó þér, tiggi! sjálfum | auðnist ógæfu | undan sleppa *OK*.
11, 58a. Varð þeim auðit, lífs | undan sleppa | úr Týs leik
skæðum | Trójumanna 193a. að sleppa úr slíkum háaska *Pús.*
2, 192_{1a}. hverra ráða hann hefði neytt til að sleppa frá hon-
um 193_{1a}.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Eg slapp við fenið *FP.* 60_{1a}. hvort eg slapp undan
henni að öllu leyti 60_{2a}. — Et. 2. Þakkaðu Guði, að þú
slappst *FP.* 60_{2a}. — Et. 3. þá slapp hann inni fylgsni þetta
með bát sinn *Pús.* 2, 110a. Konstantín var setlaður dauði, en
hann slapp undan *PM.* Ág. 251_{1a}. Kristinn slapp í þetta
skipti *FP.* 90_{2a}. — Flt. 1. En vér aðrir | undan sluppum |
aldrtila | ok örlögdómi *OK.* 9, 30a. Þó vér úr þrautum | þelma
sluppum 12, 103a. sluppum við með naumindum ofan á strönd-
ina *Pús.* 3, 167. — Flt. 3. ef þeir sluppu ekki óhegndir *FP.*
14_{2a}.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. hver veit nema jeg gæti hvíslað einhverju að þjer,
svo að þú slyppir úr klípunni *Íð.* 6, 287_{2a}. — Et. 3. ef Ares
. . . slyppi úr fjetrinum *HO.* 8, 53a. — Flt. 3. kusu þeir samt
heldur að beita slægð, svo að þeir slyppu hjá hegningu *Pús.*
3, 7_{2a}.

Hluttaksorð.

Hykka þó Eingin | enn þá sloppinn | undan óförum | ok ör-
lögdómi *OK.* 9, 221a. Þegar hann var sloppinn, söng hann
FP. 90_{2a}. þegar hann var sloppinn úr kreppunni *Íð.* 4, 161.
en er vér hömrum | vorum hjá sloppnir *OK.* 12, 124a. blakup

og klerkar hans voru elgi sloppnir *JJ. Rand.* 79a. hvernig hún hefði sloppið með báðum hásam ambáttunum *Bús.* 2, 165a. svo að við getum sloppið á burt 204a.

Slíta.

Fornislenzka.

slít, slíta; slítom, slítem; sleit, slíta; slítom, slítem; slítenn.

Náttíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. tver af þeim þrim systur er orlogom styra fa nv varla sva títt spunnet orlagsprað. sem eia slítr *Al.* 141a. Oc nv eptir þetta slítr tali þeirra *Jv.* 96a. Nv slítr boþeno 100a. — **Flt. 1.** þat mon verþa satt es ver slítom i sundr lögen. at ver monom slíta oc friþeann *Ísl.* 1, 374a. ef vér slítum lögin þá slítn vér friðinn *Bs.* 1, 251. — **Flt. 3.** Ok sem þeir slíta þvílíkar reður, gengr signaðr Thomas til kirkiv *Mar.* 199a. ok slíta (þeir) það ör að *Syn.* 321a. Slíta þau nú þessu tali *Ld.* 225a.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. a) slíta: þótt ec slíta i sundr svá mjótt band *SE.* 1, 110a. **2,** 273a. Ek hreñ vond klæðl, ok þykki mér ekki mikit fyrir, þótt ek slíta þeim ekki *Gisl.* 136a. — **b)** slíti: þó at ek slíte þeim ekki gjörr *Gisl.* 50a. — **Et. 2.** seg mer sannhæic af með hverio þik ma blinda attv slítir æigi *Stj.* 416a. — **Et. 3.** munu því allir þegnir verða vorir menn, at slíti þessa þrásetu *Fms.* 8, 441a. — **Flt. 3.** þess attv gvörvn. | grøti at fleiri | at hjárta mitt | hrafnar slíti *Gkv.* 2, 10a (*CR.* 73a). at elgi slíti dýr eða fuglar lære þeira *Eg.* 205a.

Boðháttir.

Flt. 1. Slítom ver elgi ec þa þenna kyrtíl heidr hlvtu ver hann *Leif.* 1a.

Nafaháttir.

þó kvóðu þeir úlfinn slíta mundu *SE.* 1, 110a. at hann mundi skjótt sundr slíta mjótt elikiband 110a. þa es maþr vill slítasc ór hændom handanom *StH.* 94a. sva qvaþo nifvnga | meþan mialår lifþo, | scapa soen sverþona | slítaz af brynur *Am.* 52a (*CR.* 84a).

Skýldarorð.

þó at ek sé af minum flandmonnum í sma stycke sundr slítande *T.* 216re.

Dátið.

Framsögnhátt.

Et. 1. sleit ek þá sattir | er voro saccar minni *Am.* 71^s (*CR.* 85^r). — **Et. 2.** Sleitz þú bænd ór drottenn *StH.* 55re. — **Et. 3.** (almáttegr) gub) sleit bænd eilífs dárþa *StH.* 46¹¹. þá sleit hæfþinge kennemanna klæpe af sér 172^a. þá sleize hann (= sleit hann sik) af gaddunvm *Str.* 78^a. Þórólfr sleitz or þessi þröngu brot *Fms.* 8, 249re. Þórólfr sleitz or þrönginni *Ks.* 108^a. — **Flt. 3.** barðu hann oc bæystu oc alla-vega illa leko oc slitv *B.* 64^a. sundr slitv 54^a. þeir slitu þing-enu *FVb.* 1, 315^{is}. Eftir þat slitu þeir konungr tali sínu 2, 302re.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. at gunnarr myndi ekki eyða flokkinum fyrr enn ór sliti með þeim *Nj.* 70^a. — **Flt. 1.** vilda ek, at þat hæfðisk mjök á, at lið þat kæmi, ek vér slitim talinu *Ld^s.* 277^{is}. — **Flt. 3.** Ok áðr þau slita talinu, er til heimtr Egill ok Hóskuldr *Ld^s.* 82^a.

Hluttaksorð.

at þeir sé ofvalkt slitner af hoggormom *StH.* 150re. hann hafði slitna skó *Ísl.* 2, 80^{is}. secki savrga oc slitna leggja þeir a asna sína *Stj.* 366re. æigi með sanndr slitnum fingrum *SpR.* 46re. mærg brynja slitin *B.* 251^a. brynja hans var slitin til ónýts *Fms.* 1, 173^a. Sár hefi ek sextán, | slitna brynju *Fas.* 1, 427^a. 2, 216re. með sunndrslitnum wakum *SpR.* 48^a. með slitnom cláþom *StH.* 193re. 31. at slitit veri fripi milli Norp-manna oc Dana *M.* 124^a. þegar veizlonne er slitip *Jv.* 99^{is}. ef þú fær eigi þetta band slitið *SE.* 1, 110re.

Nýislenska.

slit, sliti; slitum, slitum; sleit, sliti; slitum, slitum; slitinn.

Nútið.

Framsögnhátt.

Et. 1. ef holdsins girnda hlekki þungu slít eg *Sb.* 149, 7^a. — **Et. 3.** fyrr en nótt kemur og slítur áhlaup manna *Il.* 1, 42re. varna-meiri veggur traustur | vestrið slítur bergi frá *JH.* 106^a.

Þinn englifótur veikan vef el slítur *ST.* 51¹². — Flt. 3. þangað til bóndinn fer að slá, eða börnin slíta af þjer höfuð-ið *JH.* 270⁸. hvast þeir dönsku hundar | hærur mínar slíta *MJ. Lm.* 80¹⁸.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. Era sá vættur, | er mig af þjer slíti *JH.* 203¹⁴. — Flt. 3. vítis slíti viðjar fætur! *JT.* 119¹⁸.

Boðhátttr.

Et. 2. Ó, slít þig þaðan, þú hinn ódauðlegi *ST.* 125⁸. Les, en slít el letrín há *MJ. Lm.* 81⁷. en heimi' og syndum slít þig frá *Sb.* 182, 1⁸. dróma þrældóms, sál mín, slíttu! *JT.* 119⁴.

Nafnhátttr.

leiðinda langverk | á ljósgjafi: | heimskan hnött | úr húmi að slíta *JH.* 239¹¹. gammar munu slíta hræ þeirra *Il.* 1, 89²². Meiri þorri Norðmanna vildi eigi slíta félag við Dani *PM. Ág.* 285²².

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. er eg rökkri sleit *JH.* 190¹⁹. Fór ek frá líttað, | ok úr fold upp sleit | valda kvistu | ok víðitágar *OK.* 10, 81². Hér sleit eg fyrstu æfi minnar árum *JT.* 12⁷. — Et. 3. ekki þó loforða sleit hann sín bönd *BT.* 167¹⁹. At því mæltu | hann móti sleit *OK.* 2, 117². Að svo mæltu sleit hann sig af þeim *Þús.* 1, 26¹⁸. — Flt. 3. þeir slitu hana úr faðmi hins aldraða manns *Blk.* 32²². á landið það, sem allir okkar muna, | sem ekki slitu náttúrunnar band *JÓ.* 193¹⁸.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. Vinur hné vinar að hlið | fyr en vináttu slíti hann heitið *JT.* 15¹².

Hluttaksorð.

Nú er eg úr höggorms | hjarta slitin | þess, er aðra | ástum glepur *JH.* 220⁸. á jeg að trúa því að þú verðir slitin úr óskafaðmi mínum? *Þús.* 1, 100¹⁷. ef hún er slitin úr faðmi foreldra sinna 2, 335²². en þegar eikin hrynur há, | hún er rótinni slitin frá *GT.* 47¹². (sveinarnir) kvöddust í hinnsta sinni svo innilega, að þeir langa stund gátu ekki slitið sig hver úr annars faðmi *Þús.* 2, 235¹⁴.

Slyngva.

Forníslenska.

slyng, slyngva; slyngom, slyngvem; slong, slynga; slungom, slyngem; slungenn.

Nútið, frsh., et. 3. slyngr lægardag longo | liðballdr af ser tialldi *Frð.* 226a₁₀. *Hkr.* 592a₈. því næst slýngr Surtr eldi yfir jörðina *SE.* 1, 192₁₁. — *Þátið, frsh., et. 3.* Sinfiotli qvap | slæng vp við ra | ráþom scildi *Hund.* 1, 33₂ (*CR.* 41₁₇). Eic slong vnd þer yngvi | ognbliþr i haf síþan *M.* 17a₁₂. *Hkr.* 559a₃₀. nýtri (*les* nýri) slong naddfræyr | nisting of miðar hrist *SE.* 2, 435₂₂. slaung 1, 410₂₁. slong Einriði ungi | . . . i brag röðu *Geisl.* 45₂. — *Flt. 3.* Svngv ok slvngv | snvðga steini *Grott.* 4₁. ok slungu þar landtjöldum sínum *Fms.* 11, 371 v.l.s.

Hluttaksorð.

dyrcalfr dæggo slvnginn *Hund.* 2, 38₂ (*CR.* 51₂). i þeim voro gvillhringar, en i svmvu stoðvu voro (þeir) slvngnir fagrt af env biartazta silfri *Fs. Sud.* 78₄₈. jarl brýtr sundr i smátt | slúngit gull við þátt *SE.* 1, 706₁₂ (*Ht.* 89₂). slöngvir slúngins gulls 102₂₀. snáka vangs of slöngvi | slungins *Geisl.* 38₂. frœðin slungin mjúkt *Lil.* 4₂. i vannkvæði er slúngit *Fms.* 6, 114₂₀. hornnatog hafranna uar slungit af silfri *Flb.* 1, 320₂. var þessu kaupi slungit *Ld.* 84₂.

Nýíslenska.

I núveranda máli kemr þetta sterka sagnorð sjaldan fyrir: *Nútið, frsh., et. 3.* hann slyngur hinum glóandi eldingum *Stoll.* 30₂₄. — *Hlt. fort.* Á vara blóði at bergja, | barm við hvítan, armi | ungom svanna slunginn, | sæld ek tel ómælda *GB.* 326₁₂. Aldrei varstu ambátt neins | eyjan tignarhá | slungin ógn og eldi | úti' i köldum sjá *MJ. Lm.* 94₂₀. þeim voru brögðum | bönd um slúngin, | at mátti þau eingi | augum berum | gumi greina *OK.* 8, 132₂.

Smella.

Nýíslenska.

smell, smelli; smellum, smellum; small, smylli; smullum, smyllum; smollinn.

Þessar myndir hefi eg fundið: *Nútið, nafnh.* Af vistum og öli ótæpt gladdir | „innboðnir“ létu „smella raddir“ *JT.* 261₁₄.

— *Dáttir, frsh., et. 3.* (hann) klappaði saman lófunum, svo að small í *Lð. 1, 77ss.* — *Þetta sterka sagnorð hefir enn eigi fundist í fornu máli, en er til í nýrnorsku.*

Smjúga.

Fornislenaka.

smýg, smíuga; smíugom, smíugem; smó, smaug, smyga; smugom, smygem; smogenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. þá smýgr hann ukör í jörðina ór höndum honum *Ld³. 136ss.* Atli smýgr þá undir klæðis hjá henni *Hlv. 42ss.*

Viðtengingarháttir.

Et. 2. Þat ræð ek, at þú smjúgir undir þar hjá stekkinum í nótt *Gisl. 100s.* — Et. 3. heiðarfax til hjarta | hringleyginn mér smjúgi *Fas. 1, 240s.*

Nafnháttir.

(skvilo vera) rimar í at eigi megi fenaðr smfuga *Jb. 275ss.* er hann ætlaði at smjúga út um glagginn *Fms. 11, 277s.*

Dátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. a) smó: gvillebrynio smó *Skv. 3, 47s (CB. 70ss).* hvand-monnom smó beniar | bloðvgr oddr *Frð. 229s.* hún (o: örín) kom aptan á bak dýrinu, ok smó fram í hjartat *Fas. 2, 246s.* broðdrinn hann í gegnum smó *Krók.r. 2, 8s.* — b) smaug: rækýndill smaug rauðar | rítr at hjálma mótti *Krm. 7s.* — Flt. 3. oc goðbornir | smvgo i gvðvéfi *Hamð. 16s (CB. 89ss).* þá smuga þeir milli spalanna *SE. 1, 150ss.*

Nýislenska.

smýg, smjúgi; smjúgum, smjúgum; smaug, smygi; smugum, smygjum; smoginn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. og eins og hrafn á hringi | hoppa Saturni, | smýg hans beltin út og inn *BT. 185ss.* — Et. 3. heildur a hnan Veg smygur *Vb. 39ss.* Ávalt er hjarta þitt sem ósljóf ðxi, sú er smýgur í gegnum tréð *Il. 1, 63ss.* deyjandi vinar dauða-kveða | gegnum smýgur hjarta heitt *KJ. 82ss.*

Nafnhátt.

Væri' eg bara orðinn áll | og með kroppinn mjóa, | smjúga
skyldi heldur háll | hvern um leðju flóa *BT.* 157a. þars mý
nær ei fljúga, | nje maur kanna skeið, | mun ástin smjúga |
og finna sjer leið 252a. Þá sáust kaffi-sökkir fljúga | og svo
sem drekar loptið smjúga *GT.* 122v.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. a) smó: En lífkaldur | lofðungs brúði | harmr hvítri |
um hjarta smó *OK.* 4, 334a. Þetta augnaráð smó eins og sverð
í gegnum hana *Íð.* 1, 92²⁰. — b) smaug: Eins og svángur
úlfur sleginn, | einn er sauda haga smaug um *Núm.* 7, 52.
inn um gluggann gesta guðs í nafni smaug *JH.* 151²⁴. Georg
smaug optast nær út um gluggann *Íð.* 1, 47²¹. — **Flt. 8.**
Kúlurnar smugu inn í vegginn *Íð.* 1, 263¹². smugu þeir svo
inn á milli spalanna *HB.* 36a.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. var sem iðrunar-sverð smygi sálu hans *Dægst.* 52¹⁰.

Hluttaksorð.

(ferðamaðurinn) stökk ofan í garðinn út um gluggann, sem
hinn ungi maður . . . hafði smogið inn um *PP. Sm.* 169a.

Snerta.

Forníslenska.

snert, snerta; snertom, snertem; snart, snyrta; snurtom
snyrtem; snortenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. hvar sem hann snertir við *Al.* 136¹¹. Af nordri snertir
hon Mediam *Stj.* 73¹⁵. hvar fyrir heilags anda miskvinn snertir
þegar þat stírða brlóst *Mar.* 288²⁷. Snertir hann ok þær kon-
ur, er í voru verkinu *Ps.* 702²⁵. Þetta sama snertir marga of
mjök *Sýn.* 427a. snertumk (= snertir mik) harmr í hjarta |
hrót *Ísl.* 1, 152⁷. snertomk hófop (*les* hófog) víp hiarta | hel-
naup *Korm.* 55²² (v.83a). — **Flt. 1.** ef wer snertum æigi þetta
lyti *NgL.* 3, 232²² (*DL.* 2, 179¹⁵). — **Flt. 8.** kennimenn snerta
með tungu sinni svnpa sor (= sór, sár) or *Leif.* 38²⁰. vit vil-

jum fá þér í hendr sókn ok vörn mála þeira, er okkr snerta
Ljósv. 22^{so}.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. þetta snart varrar þínar *St.H. 91st.* þegar er hann snart klædi þat er breitt var yfir helga domana *Hms. 1, 33e.* en hon snart við clepi Martini *572^a.* þegar sem likami hins andaða . . . snart bæin hins helga mannz *Stj. 634^{ss}.* (hann) snart við klæði þau er breidd vóru yfir kistuna *Bs. 1, 311^e.* — Flt. 3. Læc hann mic scioldom | i scata lundi | ræðom oc hvítom | randir snvrto (*mun eiga að vera* snurtoz = snurtu hver aðra) *Helr. 94 (CR. 7214).* er þeir snurto við trefr af cleðom hans *Hms. 1, 562^a.* marger menn feingu þar heilsu, er snurtu við trefr klæða hins helga Marteins *584^{ss}.*

Viðtengingarháttir.

Et. 3. sneiflandi einu saxi sem fyrst uar uon at snyrti *Mar. 528^{ss}.* — Flt. 3. þot þeir snyrti víp klæpi hennar at eins *St.H. 131^{ss}.*

Hluttaksorð.

þótt hann sé nokkuð snortinn jafnan fyrir elsku sakir *Bs. 2, 881^a.* af vtelgðvm steinv. þeim sem ecki iarn hafði snortið *Stj. 366^a.* engis kyns reykiar þeifr eða elldzbrvna litr hafði helldr snortið sagðan dvk enn sealfa likneskivna *Mar. 26011.* hann kendi (hinn) himneska rettara með sinni signuðu hendi hafa snortið hiarta hins stundlega Noregs réttara *Bs. 1, 769st.*

Nýislenska.

snert, snerti; snertum, snertum; snart, snyrti; snurtum, snyrtum; snortinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Þetta sagnorð er nú venjulega veikt í nútið. Í vísnaðókinni 1612 finnast sterkar myndir. Et. 1. Nu snerti jeg nærri því aldrei á hljóðfæri *Ið. 6, 150e.* — Et. 3. a) *sterk mynd:* huad snertur þig það annars er *Vð. 8^a.* þu gode Hofmann gæt að Ræde þínu | og geym vel þess þig snertur i Kvæde mínu *2041^a.* — b) *veik mynd:* snertir sálu sál *BT. 72^e.* svo mig guðdóms geisli snertir *JT. 20817.* En hvað A. bróður yðar snertir, þá *Þús. 2, 2521.* Hvað góðvilja yðar mjer til handa

snertir, þá 3, 72^{so}. — Flt. 3. (en þeir) snerta ekki við reglu-
num, sem þeir eru vanir að fara eptir *Ið.* 2, 537.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Hlörtun snerte Himna Sæd *Vb.* 104^s.

Boðháttir.

Et. 2. og hendi hvítri og mjúkri | mig hóglega snertu *BT.*
70^s. Snertu hjórtu vor, sól *ST.* 260^s. og ef til dauðans þig
hrellir hrygð, | þá hörpuna snertu *Ið.* 1, 224^{ss}. — Flt. 2. Etlíð
ekki af honum (o: ávextinum) og snertilíð hann ekki *Tang* 5^s.

Nafnháttir.

Ó, sæti jeg í sal, er laufin rökkva, | og snerta mætti fríðrar
klæðahjúp *ST.* 43^{io}. Samson bað sveininn . . . að lofa sjer að
snerta stólpána *Tang* 45^{is}. til þess að hann skyldi snerta
þau (o: börnin) 117^{is}. Góðgjörðasemi er hið eina verk, sem
stúlkur af háum stígum mega snerta á *Ið.* 5, 300^{ss}.

Þátlíð.

Framsögunháttir.

Et. 3. a) *sterk mynd*: Þá snart Hera hestana snögt með
svipunni *Il.* 1, 131^{is}. Þar fann hún sinnar dygðar dætur, |
dauðinn er holdið veika snart *JT.* 156^{is}. þá dauðans engill
blés á lárvið hjartan | og brjóst þíns föður skyndilega snart
237^s. Og engill leidd frá sælu-sal | um sólar-hvolfdi bjart | niður
að jarðar dimum dal | og dýra hjartað snart *KJ.* 99^{ss}. — b)
veik mynd: Þá skrifaði spekingurinn bæn, snertí með henni
lásinn *Þús.* 1, 89^{is}. hver merkismaður drap hendinni í blóðið
og snertí síðan silfurbroddinn á merkisstönginni *Ið.* *SG.* 79^{ss}.
Þar segir sagan, að allt, sem Midas konungr snertí við, haf
orðið að gulli *Ið.* 2, 7^{is}. vald þeirra snertí einungis æflengd
manna *Stoll.* 71^{ss}. — Flt. 3. a) *sterk mynd*: þeir, sem næstir
honum voru, snertu knje hans hinni hægri hendi *Fjöl.* 4, 2,
237. — b) *veik mynd*: (hann) talaði við þá um þá hluti, sem
snertu Guðs ríki *Tang* 142^{is}. Þeir geislar, sem sálir þeirra
sendust á, þeir snertu meira en yfirborðið *Saw.* 10^{is}.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. Garðyrkjumaður sagði, að blótmenn hjeldu mikla há-
tlíð þann dag og snertu ekki á vinnu *Þús.* 2, 218^{ss}.

Hluttaksorð.

Sá eg hinn fegursta blikna sem blað | á blómstilk, sem frosta

er snortinn af nað *JT.* 204^{ss}. Sá maður, sem snortinn hefur verið af guðs anda fagnaðarsælu verkunum *JG. Hv.* 34^s. Fyrst og fremst eru allir snortnir og hræðir í hjarta *TB.* 12, 118^{ss}. Bifðist Báleygs kván | brjóst um snortin *JT.* 32^{ss}. og laukst upp hvorttveggja, hurðin og stállásinn, þegar þau voru snortin með hinni annari bæn *Þús.* 1, 94^{ss}. Hreifðist land af helgum snortlög fótum *JH.* 1^{ss}. Hefka svo Hneiti | frá hjaldri borið, | hörund né hölda | að hafi snortlög *JT.* 45^{ss}. Þeir hafa snortlög hjórtu manna einmitt með blíðu sinni og nákvæmni *Auðv.* 68^{ss}. — *Veik mynd*: hann ljét forvitnina ginna sig til að skoða belti hennar, er hann aldrei skyldi hafa snert *Þús.* 2, 225^{ss}. hefur verið leift mörgum rjettum, sem ekki er snert á 241⁷. áðurenn snert var á aldinunum 3, 46^{ss}. lög heilaga blóð má elgi snert verða nema af þeim einum, sem eru af guði dæmdir hreinir og saklausir *JJ. Rand.* 106^{ss}.

Sníða.

Forníslenska.

sníþ, snípa; sníþom, sníþem; sneiþ, snípa; sníþom, sníþem; sníþenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. (hann) sníþr onýt verc af sníþom orom *StH.* 187^{ss}. oc sníðr Þiðrekr konungr æ neckot af skilldi Sigurðar *Þ.* 206^{ss}. (Gunnarr) sníðr hann í sundr í miðju *Nj.* 63^{ss}. — Flt. 3. þat eru bjórar, þeir er menn sníða or skóm sínum fyrir tám eða hæl *SE.* 1, 192^s. þeir sníða af honum höfuð *Örv.* 116⁷.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Enn es ipre berging su es naúpsyn es at hverr sníþe af hiarta síno *StH.* 185^{ss}. en er en löri berging su er nauðsyn er at hvær sníði af hiarta síno *GNH.* 87^s. — Flt. 3. at vér sníðem af os losto líkams oc andar *GNH.* 86¹¹.

Boðháttir.

Et. 2. sníð skyrta Þorkeli bónda mínom *Gtsl.* 97^{ss}. — Flt. 1. Sníþo ver losto af vercom orom *Leif.* 55⁷. — Flt. 2. Sníþeþ ér hiorto yþor hellðr an lícame yþra *StH.* 185¹. Sníði þer

hirtoo yður *GNH.* 86¹⁵. sníþit er hann | sína magni *Vð.* 17⁷ (*CB.* 36²⁰).

Nafnhátt.

þarf hann . . . af at sníða þarfleysona *StH.* 56². Þeir verða mart af at sníða 56¹⁸. Ver scolum oc af sníða með sverðum varum allt þat er scēðia mette ríki varv *AL.* 120². aull umskiptilig spellan og skadsemd man . . . af snidaz aullum nauldum monnum *Stj.* 117²⁰.

Fluttaksorð.

hann suelpar til suerðino sníðande mikinn þora krununnar af honum *T.* 262².

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. sneiþ ec af hæfvp | hýna þinna *Vð.* 34² (*CB.* 37²⁵). — **Et. 8.** Sneiþ fyr Sikiley víða | svþ *M.* 15²¹⁷. *SE.* 1, 444¹. svá at sundr sneið í miðju manninn 364². Konongr tegr einn knif . . . oc sneið með einn simillies leif *P.* 73². — **Flt. 3.** Svmir vlf svípo | svmir orm sniþo *Br. Skv.* 4² (*CR.* 65²). — *Veik mynd:* Brynjur sníddum | ok brutum hjálma *Fas.* 3, 21²⁷.

Viðtengingarhátt.

Et. 8. Síþan er fylderro átta dagar qvap hann at umb-sniþesc sveinn enn þa var hann kallapr iesus *StH.* 54².

Fluttaksorð.

lggr skör sniðin hjörvi *SE.* 1, 614²⁵ (*Ht.* 10²). Jesus tok þa afsniðit eyra þrælsins *P.* 13²¹. þess karlmannz sem hans hold edr skinn . . . hefir eigi uerit um snidit *Stj.* 115¹².

Nýislenska.

snið, sniði; sníðum, sníðum; sneið, sniði; sníðum, sníðum; sniðinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 8. það má skaði þykja hér, | þig ef naður sníður *Núm.* 8, 58. er móðirin sníður fót handa börnunum *BM. UM.* 18²².

Boðhátt.

Et. 2. sníjdtu þier af Hiarta hans | lijten Part og legg a glod *Vð.* 170²².

Nafnhátt.

og það af skal snijda | allt huad þig ma skada *Vb.* 58^a.
Skólinn á eins og að sníða til eða laga nemendurna *BM. UM.*
910. heldur verður að sníða um latínuskólann 674.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. þegar jeg sneið það af (o: lafið), hefði jeg þá ekki
getað drepit þig? *Tang* 52^a. — *Et.* 3. (Atreiffsson) sneið hár-
lokka af höfðum lambanna *Il.* 1, 72^a. (hann) sneið af honum
hina sterku hönd 1057. bylti við ströngum og léreptin sneið
JT. 253^a. — *Flt.* 3. Forfeðurnir gáfu lög fyrir tímann þá,
fyrir sinn eigin tíma, og sníðu þau eptir honum *BM. UM.*
1219.

Hluttaksorð.

af því að latínuskóli vor er sniðinn eptir latínuskólum þeirra
BM. UM. 6^{ss}. Spænska stjórnin stofnaði í höfuðborg landsins
skóla sniðinn eptir frumreglum Pestalozzi *Ið.* 6, 232^{ss}. yrði
að hafa 3 kennslubækur sniðnar eptir þessu *BM. UM.* 681^s.
það var eins og sveitin hefði sniðið sjer stakk eptir veðrinu
JH. 252^a.

Sníva eða snýja.

Forníslenska.

Af þessu sagnorði finst nú að eins *et.* 3. snýr og hluttaks-
orðið snivinn: snýr á Svölnis Váru *Hkr.* 123^a11. Tiggji snýr
á ógnar áru, | undgagl veit þat, sóknar hagli *SE.* 1, 676^a (*Ht.*
621). á heiðar hagl snýr *Sturl.* 1, 254^{ss}. var ec snivin sniofi |
ok slægin rægni *Bdr.* 5^s.

Sofa.

Forníslenska.

sef, sofa; sofom, sofem; svaf, svæfa; svófum, svæfem; sof-
enn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Eigi sef ek iafnan *P.* 1861^s. — *Et.* 2. þu sefr *Hms.*
1, 570^{ss}. Liggir þu oc sefr *ÓHm.* 37^s1. svefn þv ne sefr *Skv.*

1, 29s (*CR.* 55₁₁). — Et. 3. sa hefir varla endaloc góð er a-
valt séfr unz at hann kennir bana vísan *GNH.* 191_{ss}. oc
sefr sveinninn vm hrið *M.* 33s. fatt veit sa er sefr 36_{ss}. þat
er unnasta þín er þar sefr *Str.* 46_{ss}. kastar hann ser niðr ok
sefr þegar *Finnb.* 85₁₁. Skrýmir hrytr ok sefr fast *SE.* 1,
148₁₀. — Flt. 2. Hvi sitit | hvi sofit lífi *Ghv.* 2s (*CR.* 87_{ss}).
en slíka svívirðing ok skömm, sem Kjartan hefir yðr gert, þá
sofi þér eigi at minna *Ld.* 186₁₈. — Flt. 3. hvart er þeir
sofa eða vaca *GNH.* 104₁. Svá gera þeir — sofa nú af nótt-
ina *Fbr.* 21₁₈. Sofa þeir nú af um nóttina *Fas.* 2, 205s.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. aðr en ec sova einn sömn her i reckiv minni *E.*
184s. — Et. 3. oc myne sva villia fela reðlo sína at lata sem
hann sove *Al.* 72_{so}. en Þorleikr liggi i rekkju sinni ok sofi
Ld. 129₁₈. sofi hann a dvni *Grott.* 5s. at Þorgeirr sofi fram
hjá oss, i skála *Fbr.* 21₁₀. — Flt. 3. en Butraldi ok hansföru-
nautar sofi hér i stofunni *Fbr.* 21₁₁.

Boðhátt.

Et. 2. sof, segir gunnarr, *Nj.* 54₁₈. — Flt. 2. sofit ok hvil-
iz *Ps.* 13₁₈.

Nafnhátt.

at hann fere i svinabell at sofa *Frð.* 36_{ss}. at þeir munu þá
sofa gánga *SE.* 1, 148₇. ekki var þá óttalaust at sofa 148s.
aller menn voro sofa farnar *Eg.* 203₁₈.

Hluttaksorð.

Ec hefi synþer gert bépe sofande oc vakande *StH.* 147_{ss}.
(kona vas scopð) ór riue souanda mandz *Eluc.* 24₁₁. at þeir
skyldu gánga of nótt at honum sofanda *SE.* 1, 368₁₈. hann
lagði Sígurð sverði i gögnum sofanda 364s. vér höfum mis-
gort a alla vega. vakendr oc sofendr *StH.* 213_{ss}. ef þér yrðit
drukner ok lægit sofandi *Eg.* 35₁₈. opt misgerom ver vacande
oc sofande *GNH.* 65_{ss}. þeir como þar of nött at sofondom
bróþrom *Leif.* 113₁₄. at aullom auðrom sofandom *Al.* 15_{so}. at
eige finne hann ypr sofendr *StH.* 62_{ss}. oc sa þa alla sovannde
er inni voru *B.* 53₁. Lionsins kuendyr fæðir ok sofandi edr
dauda sína hvelpa *Stj.* 71_{so}.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. Lengi ec svafr *Sd.* 21 (*CR.* 63s). Svafr ec mioc síaldan |

síðans þeir fello *Am.* 81₁ (*CR.* 85₁₀). Einn laugardag at kveldi svaf ec í hvílo minni *GNH.* 190₁. svaf ec fatt í havsti *ÓH.* 82b₁ (= *Hkr.* 310b₇). — Et. 2. sva lenge sem þu svaft *Hms.* 2, 653₁₀. er þú seggr í sal svaft undir blæju *Fas.* 2, 274₇ (= 548b₂₂). — Et. 3. þa es hann svaf of nótt *StH.* 205₂₀. þa es hann svaf 207₁₉. Gengr vt síðan þar til er Prandr svaf inne *M.* 35₁. — Flt. 1. Sváfom 'hress' í huse | hornþeyjar vit Freyja *Korm.* 41₁₃ (v. 60). Svafo víð oc vñðom | í seing einni *Helr.* 12₁ (*CR.* 72₁₉). svófu víð ok undum *Fas.* 1, 337₉. Suofu víð ok undum *Fvb.* 1, 356b₁₇. — Flt. 3. Tokv dyrr allar a skala þeim er hvskarlar svafo í *Fvb.* 35₂₄. er aðrer svafo *Al.* 15₁₇. þær sem í svæfnlofteno svafo með hænni *Str.* 16₂₅. þat vann ec meþan aprir | ærváðar svaftv *Jv.* 109₂₂. þa es aprir svofo *Leif.* 119₂₄. þa es aprir svofo *Hms.* 1, 219₁. þa svafo varþaldsmenn allir 2, 219₂₁. um nöttina eftir suofu allir menn j ro *Fvb.* 1, 317₂₅. aðrir menn allir suofu 346₁₂. eftir þat suofu menn af um nöttina 348₁₂. þa var gengit at skala þeim er huskallar Rauds suofu j 395₁₂.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. at ec Sigvrþi | svefað a armi *Helr.* 13₁ (*CR.* 72₂₁). at ek Sigurðar | svæfa á armi *Fas.* 1, 337₂₀. at ek Sigurde | suæfa a armi *Fvb.* 1, 356b₂₂. væri ek æll ef ek svæfa . . . | eina nótt hjá henni *Orkn.* 282₁₄. *IS.* 1, 161₂₂. — Et. 3. Hún lét sem hún svæfi *Fas.* 3, 11₁. er þeir sætlóðu at hann suæfui a skipe vt *Fvb.* 1, 466₂. (hon) spurde huort hann uekti eðr suæfui 2, 154₁₂. — Flt. 1. allir sætlóðu, at víð svæfim *Hms.* 1, 444₂₁. — Flt. 2. at þit þiöprecr | vndir þaki svefit *Gkv.* 3, 2₁ (*CR.* 75₂₀).

Hluttaksorð.

lá þa þvkrinn sem sofinn eða dæðr *Fvb.* 6₁₇. huerr la sofinn j sínu rumi *Fvb.* 1, 290₁₇. huerr madr la þar þrukinn ok sofinn er setit hafði 374₁₉. þa var saldrot vm sofin *Hm.* 101₁ (*CR.* 10₂₀). hvi seter þat er þer havet sva lenge sovet *Al.* 72₂₂. kærðe hon at hon hafðe litt sofet *Str.* 8₁₂. Nu spyrr Þiðreocr konungr. huersu þeim havi sovez þa nott *Þ.* 319₂₄.

Nýfalenska.

sef, sofi; sofum, sofum; svað, svæfi; sváfum, svæfum; sofinn.

Núttíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Sef eg þá eða vaki eg? *Pús.* 3, 50^{ss}. eg sef þá ekki 50^{ss}. Eg sef ekki 52^{ss}. — Et. 2. Hér sefur þú í sævar grænu leiði *JT.* 22^{ss}. og sumarnótt | þú sætt og rótt | sefur í værum dúrum 123^{ss}. Hví sefur þú svo vært? *Tang* 66^{ss}. Símon, sefur þú? 129^{ss}. — Et. 3. en lágt undir snjó | fölnuð í frostinu sefur *JH.* 51^{ss}. og þar sefur í djúpinu væra 69^{ss}. Vatn í ljóma sólar sefur *ST.* 72^{ss}. — Flt. 1. Vér sofum afum nóttina *LLH.* 52^{ss}. svo að óvinurinn sái ekki sínu illgresi meðan vjer sofum *JG.* *Hv.* 45^{ss}. — Flt. 3. Þarna í skóginum sofa fjandmenn mínir *Rðb.* 99^{ss}. þar sofa ský, er skuggum slá | á skafi og sig ei hræra *ST.* 226^{ss}. þeir sofa langt frá herbergi húsbónda síns *Ið.* 2, 42^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. mun eg biðja hann leyfis, að þú sofir í hvílusal okkar *Pús.* 1, 20^{ss}. Væran þú sofir, minn sjafni! | í sælasta draumi *ST.* 88^{ss}. — Et. 3. Vært sofi Geir biskup góði *BT.* 109^{ss}. — Flt. 3. og er ekki svo mikið sem börn og foreldrar sofi saman *LLH.* 52^{ss}.

Boðháttir.

Et. 2. Svo sof þá frændi sætt og vært *GT.* 129^{ss}. Sonur minn blíðastil! sofðu nú rótt *JH.* 51^{ss}. Sofðu nú vært og byrgðu þig 197^{ss}. — Flt. 2. Sofit-a sætan | svefn á dúni *OK.* 10, 261^{ss}. Sofið þér nú *Ið.* 7, 109^{ss}.

Nafnháttir.

vitum að eina eigum | ellífa nótt að sofa *BT.* 245^{ss}. sofa vil eg líka þá skelfingarnótt *JH.* 51^{ss}. gull í mund þér gyðja dagsins sýnir, | gull, sem vinst ei, nú ef sofa skal *ST.* 154^{ss}.

Hluttaksorð.

hvort sem jeg er sofandi eða vakandi *PP. Sms.* 110^{ss}. Meistarinn syngur þar úti í lundinum yfir piltinum sofandi *Ið.* 6, 148^{ss}. ok af svefni vegr | sofanda hvern *OK.* 5, 22^{ss}. sofanda fugl *ST.* 51^{ss}. sáu þeir mann sofandi á bakkanum *Pús.* 2, 257^{ss}. Enn þá kauða kenni' eg | í kirkju' á degi' óvirkum, | sárfúla sje og heyri' eg | sofendur guð að lofa *BT.* 182^{ss}. þar sem hún lá sofandi í tjaldi sínu *Pús.* 2, 213^{ss}. varast smástjörnur | vekja sofandi | foldina fögru *JH.* 234^{ss}. D. kom með hana (o: konungsdótturina) sofandi *Pús.* 2, 187^{ss}. Hver

er hin grátna, sem gengur um hjarn | götunnar leitar, og sof-
andi barn | hylur í faðmi *JH.* 50¹². og bládögg beið | á blómi
sofanda 49⁴. þau lágu sofandi *Þús.* 2, 187²².

Dátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Eg svaf vært og vel *Blk.* 122¹⁰. Í nótt, er eg svaf,
dreyndi mig draum *FP.* 28⁷. En ekki svaf jeg væran dár í
viku á eptir *Íð.* 2, 125²². — **Et. 2.** Þú svafst aldrei lengi *BT.*
176²². svafst þú á Evu | svana-brjóstum *KJ.* 166¹⁷. Þú svafst
svo fast *Íð.* 1, 261². — **Et. 3.** Enginn gat kannast við
ungmennid, sem svaf *JH.* 288²². þar sem hún svaf 294²².
Vakir í geislum hver vættur, er svaf *ST.* 218². — **Flt. 1.**
Djúpan sváfum dúrinn vér *BG. Nj.* 194¹. eina nótt þegar við
hjónin sváfum *Þús.* 1, 36²⁰. (við) sváfum þar og hvíldum
hestana *Íð.* 5, 361²². — **Flt. 3.** þar sváfu Danir í gær *JH.*
137². Allir guðir og hermenn sváfu af um nóttina *Íl.* 1, 27².
varðmenn sváfu allir *PM. Ág.* 60²⁷.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. (hún) ljét sem hún svæfl fasta svefni *Þús.* 2, 192²¹.
G. gáði nú að, hvort sonur sinn svæfl 351². Jóhanna sagði
ekkjunni frá að prestirn svæfl *Íð.* 1, 215²². hver gamli mað-
urinn þrekvaðni væri, sem svæfl fram á bordið 5, 364²². —
Flt. 1. það hefur lengi verið svo að orði kveðið um oss Ís-
lendinga, að hver svæfum *Þj.* 88, 201²². — **Flt. 3.** Þeir vakja
menn, sem ella svæfu alla sína lífdaga *TB.* 7, 111²².

Hluttaksorð.

Sofinn var þá fífill | fagur í haga *JH.* 87¹¹. Sofinn er nú
söngriinn ljúfi | í svölum fjalldölum 109². þannig hilmir hér |
hvíldi sofinn *OK.* 6, 1². þars ek sofinn lá 12, 176². þitt skín um
aldur, sofinn, saklaus meyja, | sólarlags skín *ST.* 52². Vakna þú,
sofinn þjóð 243¹². Sofið er ástarangað þitt *JH.* 114¹⁰. Svo get
eg ekki sofið vel 16¹². sofið hafa lengi | dróttir og dvalið |
draumþingum á 84²².

Sperna.

Forníslenska.

spern, sperna; spernom, spernem; sparn, spyrna; spurnom,
spyrnem; spornenn.

Þátíð.

Fræðuguhátt.

Et. 3. þann hergammr | hregvm fœti | víti (víðs?) þorinn | a
Vendli sparn (*skinnbókin hefir spáro*) *Frb.* 20bss. sparn *Hkr.*
26ass. þá er sparn á mó mörnis | morðkunnr Haraldr sunnan
151ass. er Egill sparn gálgann 6417. álmr sparn af sér odda
Jvdr. 27s. þa sparn hann sinum fæti á honum *Fs. Sud.* 234ss.
ok er hann spann (= sparn) gálgann *Eb.* 34 v.l. hann hleypir
þá at öðrum asnanum ok sparn á fœti sínum *Km.* 535s.

Nafnhátt.

þo at þeir vili spernna yör fra þeim fagnaðe *Barl.* 44s.
skulu þeir spennna (= sperna) hinn hæsta gálga *Fas.* 3, 6391s.

Nýislenska.

Í hinu nýja máli hefi eg að eins fundið myndina sparn.

Þátíð, frsh., et. 3. es eimfákr | eldsglóð þrunginn | fótum flug-
hröðum | foldu sparn *JÓ.* 15517.

Spinna.

Forníslenska.

spinn, spinna; spinnom, spinnem; spann, spynna; spunnom,
spynnem; spunnenn.

Þátíð.

Fræðuguhátt.

Et. 3. þeir sá, at Katla spann garn af rokki *Eb.* 321s. sat
Katla á palli ok spann 331s. Gríma sat á þreskeldi ok spann
garn *Fbr.* 981s. — Flt. 3. droeir svörðunar | dyrt lín spvnnu
Vðl. 1s (*CR.* 35ss). slógu Saxa meyjar, | en Suðreyskar spannu
Fas. 2, 2021s. 531b1s.

Hluttaksorð.

tver af þeim þrim systur er orlogom styra fa nv varla sva
titt spunnet orlagsþrað sem ein slitr *AL.* 141s. ek hefi spunn-
it tólf álra garn *Ld^s.* 192s.

Nýislenska.

spinn, spinni; spinnum, spinnum; spann, spynni; spunnum,
spynnium; spunninn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. spinnr brúnrautt band | bragr kvenna *OK.* 6, 143s. (silkiormurinn) lifir einungis af blöðum morberjaviðar og spinnur silkið úr þráðum þeirra *Ið.* *SG.* 60^{1s}. — Flt. 2. um hvað, sem þjer upp spinnið, | mun ást brautin greið *BT.* 253s. — Flt. 3. Í hvað spinna þeir spunann umgetinn? — netin *JT.* 264¹¹. (Nerevædætur) sýsla með kvennlegar hannyrðir og spinna á gullsnældur *Stoll* 103^{1s}. hvorki vinna þau (þ: akursins liljugrös) nje spinna *Tang* 98s.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. skáldið kemst svo að orði um Aisu, að hún spinni lífsþráð manna við fæðingu þeirra *Stoll* 72¹⁷. — Flt. 3. sem dísirnar glaðar og góðar í lund | úr gulli minn æfiþráð spinni *ST.* 90¹⁷.

Nafnháttir.

Sáu þið hana systur mína | sitja lömb og spinna ull? *JH.* 40^{1s}. og ull réð önnur spinna, | en önnur hörpu sló *JT.* 104²⁰. þó sá þig enginn spinna 123¹. að spinna og vefa *Stoll* 44^{1s}. þá reyni jeg að vinna mjer það inn með því að spinna á næturnar *Ið.* 1, 174^{1s}.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. spann hárautt band | hilmis brúðr *OK.* 6, 267. Iðni spann, urðu silfurþvengir, | er hún spann *JT.* 104²². 22. þannig spann hún þráðinn orða 304⁴. (hann) spann út úr þeim (þ: sönglöggunum) ótal kvíslar og kerfi *Ið.* 6, 146¹⁷. út úr því spannst í skáldaykjum, að *Stoll* 119²⁴. spanst af því ýmislegr orðrómr *Ið.* 1, 33^{1s}. — Flt. 3. höfðu vef uppi, | vófu dúka, | brúðir aðrar, | ok band spunnu *OK.* 7, 514. gamlir og ungir spunnu ull og hör *Ið.* *SG.* 714. glöð í lund | gull og silki spunnu *MJ. Lm.* 25²⁰. Milli kennara hans mynduðust smásaman gagnstæðar skoðanir, og út af þeim spunnust drellur *Ið.* 6, 233¹. út af þessum umræðum spunnust brátt rannsóknir 260s.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. (hugsuðu menn sér), að þær bæði spynnu og klipptu sundur lífsþráð hvers manns *Stoll* 71²⁰.

Hluttaksorð.

þar sem víðarull er **spunnin** *Ið. SG.* 47^{ss.} eins ljett og draga hvítt á völlu | smámeyjar **fagurspunnið** lín *JH.* 114^{17.} **uppspunnið** lof og orðaprjál | áleit hún jafnan skaðvænt tál *JT.* 164^{ss.} mun það eitthvað vera **spunnið** af hans toga *Þús.* 1, 80^{ss.} Hefrðu **spunnið** þráðinn sjálf? *Ið.* 1, 155^{7.} þá hefir út úr því **spunnizt**, að *Stoll* 89^{ss.}

Spretta.

Forníslenska.

sprett, spretta; sprettom, sprettem; spratt, sprytta; spruttom, spryttem; sprottenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. oc spretr þar vp kalt vatn *Leif.* 106^{ss.} fire þa soc spretr hon vpp af sete sino *AL.* 71^{ss.} þa er minst varir spretr hann Halli vp *M.* 100^{1s.} Oc þegar spretr hann vp afr *P.* 131^{s.} Sprætr nu upp *ÓHm.* 39^{ss.} Olafr sprætr upp 5^{ss.} Sprettr vpp síþan *M.* 173^{ss.} sprettr upp ok tekr hest sinn *Gl.* 7^{ss.} hann sprettr vpp skiott *Finnb.* 45^{17.} sprettr nu vpp 81^{ss.} sprettr (hann) upp af sænginni *Mar.* 1045^{ss.} — **Flt. 3.** nv spretta vpp allir menn í hollinni *Jv.* 60^{ss.} spretta þeir upp *Ld^{s.}* 308^{s.} þeir spretta upp skjótt *Nj.* 59^{ss.} þeir spretta þá upp allir 98^{ss.}

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Sua segiz ok at í nöckurum stodum spretti vatn or stelnum *Stj.* 85^{ss.}

Nafnháttir.

hrútr vildi upp spretta *Nj.* 3^{ss.} þeir so þesa ó renna oc vp spreta *Mþb.* 71^{s.}

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. J ríki avgustus spratt upp víþsmiors brupr *StH.* 47^{s.} þat (o: hafet) spratt eige vndan fótom hans þa er hann geck yver þat 58^{7.} hon sprat vp þegar *Mþb.* 10^{1s.} þar sprat þegar micil ó vp 70^{ss.} — **Flt. 3.** Sprvttu a tál | tregnar iðir *Hamð.*

1. (*CR.* 88^{ss}). þeir sprutta upp með illyrðum *Nj.* 87^{ss}. þeir Sigmundur sprutta upp j mote *FW.* 1, 366^{ss}.

Hattaksorð.

enn svmir (o: lokkar) ekki meirr. enn sprotnair vpp or hæsi sem knyflar *Frð.* 36^{ss}. svá ungr at elgi mun grön sprottinn *Sturl.* 2, 110^{ss}. þeim var sprottit hár or kolli *Fms.* 3, 125^{ss}.

Nýsileenska.

sprett, spretti; sprettum, sprettum; spratt, sprytti; spruttum, spryttum; sprottinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Því (= hvi) sprettur akurinn ei? *JT.* 273^{ss}. (hann) sprettur upp *Íð.* 2, 49^{ss}. Einkum ef upp sprettur innra með yður einhver skoðun um guð eða tilveruna *TB.* 7, 139^{ss}. — **Flt. 3.** og liljur um skinandi velli | spretta þar ár eptir ár *JT.* 13^{ss}. Hitt veit eg, að þeir ekki spretta | eins og á lýngi krækiber 175^{ss}. því orðin spretta ört sem blómstrin dala *ST.* 6^{ss}. hin merkustu atriði lífs vors spretta oft og tíðum út af þeim atvikum, er mönnum virðast alveg ómerk *BL.* 20^{ss}.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Því (= hvi) skyldum vjer mennirnir þá örvænta um vöxt og viðgang hveitisins, þó illgresið spretti á meðal þess *JG. Hv.* 47^{ss}.

Nafnhátt.

En hermenn akkneskir | hlífum bænir | upp með geysi gúy | gerðu spretta *OK.* 3, 69^{ss}. hún lét hina fyrstu olíuviðarhríslu upp spretta á háborgarklettinum *Stoll* 97^{ss}. af þeisku hið sæta má spretta *ST.* 166^{ss}.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Þá spratt upp hinn sætmáli Nestor *IL.* 1, 11^{ss}. Þá hann hafði þetta mælt, spratt hann upp 25^{ss}. Kalífinn spratt upp *Þús.* 2, 111^{ss}. — **Flt. 3.** Þá spruttu þar upp víkingar *JH.* 293^{ss}. Vóru blóm þau, | er í brjóstum spruttu, | úrug af engils | ástar-tárum *KJ.* 163^{ss}. Þá spruttu bændur á fætur *PM.* *Ág.* 181^{ss}. alls konar aldini spruttu þar af sjálfðáðum 168^{ss}.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. Ó, að við sérhyrn arinstein | ígildi sprytti síkra rósa *JT.* 154¹¹. Hann sagði, að hún vissi ekki, hvað sannur mannkærleiki væri, því hún hefði ekki það, er hann sprytti af *Bk.* 132²⁵. að úr kjöltu Mandane móður sinnar sprytti víndur *PM. Ág.* 24¹¹. — **Flt. 3.** að hvar sem hann stappaði fæti á jörð á Ítalíu, þá sprytti þar upp herskarar 88²⁷.

Hluttaksorð.

Sá ek í Deley | . . . svo prýðilegan | pálmvíðartrés | úngan afspring | úr jörð of sprottinn *OK.* 6, 73². að þokki þessi væri sprottinn af hinni miklu elsku, er þær báru hver til annarar *Pús.* 2, 232¹⁷. Flestir ókostir þeirra eru að líkindum sprottinir af því, hvernig nágrannar þeirra . . . hafa farið með þá *Íð. SG.* 36¹². Dýradýrkun forn-Egipta hefir að líkindum verið sprottin af stjörnudýrkun þeirra 126¹². Frásögnin um ástir þeirra Afrodite og Adónisar hins fagra er upp sprottin í Austarlöndum *Stoll* 63⁴. tíminn er eitt með hugsun sprottinni af tilfinningu *Sv. VÆ.* 39⁴. Í frásögninni um Devkalíon og Pyrru kemur einnig fyrir sú hugmynd, að mannkynið sé úr jörðu sprottlið *Stoll* 27²⁴. En elzt var sú trú meðal Grikkja, að hinir fyrstu menn hefðu sprottlið upp úr jörðu 27¹⁹. er allt sprottlið af hrekkvisi einnar konu *Pús.* 1, 138²⁰.

Springa.

Forníslenska.

spring, springa; springom, springem; sprakk, sprynga; sprungom, spryngem; sprungenn.

Nútið.

Frásöguháttur.

Et. 3. líþras mannz hold þat er springr af þrutnondom söróm *Leif.* 76²⁰. hjálmr springr opt fyrir ólmri | egghríð *SE.* 1, 474². (hann) springr upp *IS.* 2, 406¹². í þeim tíma springr vpp vándr évande af höfþingjum *T.* 50¹⁷. — **Flt. 3.** springa honum a mote marger i sænn harðer motstöðumænn *T.* 45²¹. harðer þrættomænn springa upp 47¹⁷. aðrer springa af sialfra sinna eigenne illzsko upp mote honum 218². þar springa baðer hestarnir *Gisl.* 19²².

Viðtengingarháttir.

Et. 2. annat mun þér verða en þú springir af torfkasti *Sturl.* 2, 196⁸⁷. — **Et. 3.** Springi þat hiarta er þic einn hreð-iz! *Fs. Suð.* 99⁸⁸.

Nafnháttir.

sva var hon moðvg | myndi hon springa *Glv.* 1, 2⁸ (*CR.* 661⁷). varþ hertoga | hlíf at springa | caps vel scipuð | fyr kon-vngs darri *M.* 145⁸⁸. Nv greiptv a því kyliuo er ec hvþa at fyr longo myndi springa 187⁸. Hon gerðe ser mikinn harm sva at nalega mynde hon springa *Str.* 60⁸⁷.

Hluttaksorð.

af þi at þu meðr uheyrilego forze uppspringande mote hans uegsamlegre hæð hefer slíka lute dirfz at gera *T.* 243¹⁸.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. þa sprakk hon af harmi *SE.* 1, 176¹⁴. Hornit sprakk í sundr *Eg.* 135⁸. en ecki dalaði né sprakk 321⁸. þa scaut Olafr spíote í mote hæne oc misti æigi oc laust hana sva at su hin illa vetr sprace þar *ÓHm.* 12⁸. en þa sprac í sundr glerkerit *Leif.* 109¹¹. neset sprac í sundr *ÓHm.* 13¹⁴. ut sprac augat *E.* 222¹⁸. — **Flt. 3.** þeir (o: steinarnar) sprungo a tíþ daúþa hans *StH.* 58¹⁰. oc sprungo steinar 69^{18. 28}. oc sprungu stæinar *GNH.* 114⁸⁸. sprungu ut bæðe augu hans *ÓHm.* 63¹⁸. varrir hennar sprungu *El.* 106⁸. því er um Þorgils æfi | þung ván, at bein sprungu *Grett.* 140⁸.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. hefþir eigi mat | nema a hrövm spryngir *Hund.* 2, 33¹⁸ (*CR.* 50⁸⁷). — **Et. 3.** sagði þá vera svá fjölkunnga, at jörðin spryngi í sundr undir hesti hans *Nj.* 104⁸. Bárðardalsmenn segja, at hana dagaði uppi, þá er þau glímdu, ok spryngi, þá er hann hjó af henni höndina *Grett.* 152¹⁰.

Hluttaksorð.

la hann þar þa svabuit sprunginn *Str.* 56⁸⁸. Grímr var sprunginn af róðrinum *Fas.* 2, 355⁸⁸. vóru þá (yxnuir) sprungnir báðir *Eð.* 62⁸⁸. öllum þótti undr, at þeir voru eigi sprungnir fyrir laungu af mæði *Fas.* 3, 468⁸. sprungnir af harðri sókn ok mæði *Fas.* 3, 358⁸⁸. er þat sögn manna, at hon hafi sprungit af stríði *Ld.* 196¹⁸.

Nýíslenska.

spring, springi; springum, springum; sprakk, spryngi; sprungum, spryngjum; sprunginn.

Nútið.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Eg held eg springi af harmi *Bk.* 112¹⁵. — **Et. 3.** og af sítum svo | svelli hjarta, | að brjósti frá | brynjan springi *BT.* 94⁴. — **Flt. 3.** fyr má nú vera, faðir minn! enn flugurnar springi af hita *JH.* 129²¹.

Nafnháttir.

Þegar nú knappar hinna nýju tegunda fóru að springa út *Bk.* 12¹². (hann) andvarpaði eins og hann ætlaði að springa *FP.* 26¹⁶.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. á útgönguversinu sprakk hann *JH.* 161¹⁴. hann sprakk af harmi *Pús.* 1, 112¹⁰. og Óðinn gamla' er drjúgum drakk | hinn dýra mjöð, svo næstum sprakk *GT.* 124¹¹. — **Flt. 3.** þegar herskip hans sprungu í loft upp *lð.* *SG.* 72¹⁶. Því elsku vor var eins í sálu minni, | þar allir knappar sprungu fram í blóm *ST.* 43⁶.

Viðtengingarháttir.

hún gat valla beðið eftir því að blómið sprýngi út til fulls *Bk.* 12¹⁷. kerin urðu glóandi rauð án þess að nokkurt þeirra sprýngi *Rób.* 66¹².

Hluttaksorð.

einnig hans hestr er nú sprunginn *Ald.* 1, 49⁶. áður þrúngin | æð er sprúngin *JT.* 239². Brutu af björk | blöð nýsprúngin | höldar horskir *OK.* 12, 172⁶. þetta úr, sem fjöðrin hafði sprungið í *PP.* *NS.* 59².

Spýja.

Forníslenska.

spý, spýla; spýlom, spýem; spíó, —; spíóm, —; spuenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. oc er licr hundi þælm, er spyr oc etr síðan spýu

sína æigna *GNH.* 199¹⁹. spýr hann af öllu afi *Eg.* 263²². í bardagvum hefir hann eitri í mvnni ok spýr á vniui sína *Fs. Suð.* 108⁴². (hann) spýr ór sér allt til morguns ótölulig gæðlastanar orð *IS.* 2, 405¹⁹. — Flt. 3. (þeir) troða secke sína þar til er þeir spyia or sér gulleno *Al.* 44²⁰. Sumir spyia or sér sande 50²².

Nafnhátt.

er haun villði spýja *Eg.* 263²¹. up at spyia swalum ræghnelum *SpB.* 166²⁴.

Hluttaksorð.

eitrsþýjandi snákar fýja *Arngr. Gdr.* 49⁴ (*Bs.* 2, 198²⁴).

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. En hann spíó síþan of nottena *Mpb.* 6⁴. (hon) spíó þá bloþe 29¹². hann spíó up morgom meimælom á Martinum *Hms.* 1, 574²¹. (hann) spíó upp morgum brixlum æ Martein 600²⁰. dreki, sa er spíó elldi *Mar.* 649¹⁰. Hann spíó upp svo miklum reyk með hñai mestu fylu, at 905²². — Flt. 3. Sum-er spjó þar inni í stufunni *Eg.* 133¹⁷.

Nýislenska.

Í núveranda máli mun þetta sagnorð oftast vera veikbeygt. spúi, spý, *vth.* apúi; spúum, spúum; spjó eða spúði, spýði; spúðum, spýðum; spúinn.

Nútíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. a) spýr: Hín ólgandi Karýbdis upp spýr úr sjá | þeim öldum, sem niður hún sogaði í kok *Stk.* 3¹¹. Hún haf-
lökkurs strokunum hverandi spýr 3¹⁷. Meðan vetur veðrum
spýr, | vel er setið helma *SB. Svöld.* 5, 1. — b) spúir: þá er
spúir blífi blá | brúður óprúð úr munni grá *BT.* 17¹². —
Flt. 3. nöðrur og höggormar, sem spúa því eitri á hin ungu
blómin, er ÓÓ. *Hl.* 6²².

Nafnhátt.

að eldfjöllin hjerna væru að spúa annað veiðð á fristjórnar-
öldunum *Fýðl.* 5, 1, 13⁰. þröngði hann honum til að spúa upp
aptur börnunum *Stoll* 9²⁴. Dröttinn ljet fiskinn spúa honum
upp á þurrt land *Tang* 67¹⁴.

Þátíð.

Fransöguháttir.

Et. 8. Hakla spjó eldi þrisvarsinnaum *Fýl.* 5, 1, 13_{1a}. dun-
aði gjá og loga spjó *JH.* 104_{1a}. spjó rennireið | rauðum log-
um *JÓ.* 155_a. fyrst spjó Kronos upp steininum *Stoll* 10₁. —
Flt. 3. (drekar) glenntu upp ginið og spúðu eldi *Pús.* 1, 89_{av}.
og spúðu þeir (þ: drekarnir) án afláts kristalleskæru vatni 2,
19_{aa}. reptillie-blöðin spúðu eitri og ólyfjan gegn hirðinni *Sktr.*
91, 7₁.

Standa.

Forníslenska.

stend, standa; stöndom, standem; stóþ, stæpa; stóþom, stæp-
em; stæpenn.

Nútið.

Fransöguháttir.

Et. 1. a) stöndom: Stöndum upp, þó at undir | all-tíðum
skip riði *Grett.* 35_a. — b) stend: Ek em Gabriel er stentk
fyr gupe *StH.* 11_{1a}. ec stend fyr durom 215_{aa}. — c) stendr:
er ek stendr her nu *Gyð.* 62₇. — d) *Polmynd.*: en ef ek
stöndumk þína atreíð. þa ma ek freista at riða at með mitt
spíotskapt *P.* 193₁₇. — Et. 2. hvi stendr þv her *Jv.* 121_a.
Gac nv i brot þaðan sem nv stendr þv *P.* 109₁₇. (man ek)
eigi renna frá þér, meðan þú stendr uppi *Grett.* 158_{aa}. —
Et. 3. Tveim háttom stendr saman crafr saþrat ráþvænde
StH. 103_{1a}. meðan heimr enn stendr 166_{1a}. sa es eige leiddr
i freistne es vel stenzc 31_{1a}. virþa horvetna gvps vília
meira an sinn. ef at móti stenzc 142_{1a}. stöndomk = stendr
mér: stöndome til hiarta hlörr *Fm.* 1_a (*CR.* 59_{aa}). — Flt. 1.
þa er vér stöndom at sáttar funde gups oc manna *StH.* 108_a.
Vel hofom vip vegit | stöndom a val gotna *Hamð.* 80₁ (*OR.*
90_{1a}). er vér stöndum i kirkju með logandum kertum *GNH.* 99_{1a}.
wit twau æin stanndum mædr ekamnoctum limum *SpR.* 129_{aa}.
er hér brann raunit, er nú stöndu vér á *Bs.* 1, 22_{1a} (*Hauksb.* 142_{1a}).
afþui at vér of stöndome eige þat at guþ dóme sva iafnt of
oss sem vert es *StH.* 118₇. — Flt. 2. þa es ér standeþ i kirk-
ionne *StH.* 218_{1a}. Þa er þer standeð a benom yðrum *GNH.*
198_{1a}. Seget nv goðer drengir er her standet ihia ef ec hefi

fé boðit nockorum yðrom til slícs *Al.* 128^{ss}. í þlíkum vaða oc vanda sem þer standet *T.* 147¹⁴. — *Flt.* 3. þa standa þau (3: vötnen) kyrr oc fost *Eluc.* 44⁷. þeir standa fyr goþe es aldrege fara fra honom til hinna ytre sendinga *StH.* 91^{ss}. En síþan standa under marger 122^{ss}. þau standasc enn a mot *Rb.* 35^{ss}. Þæir ero sumir, er þolenmoðlega standasc oscil um stund *GNH.* 14^s.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Viltu, at ek standi hjá? *Grett.* 69^s. — *Et.* 2. sá er annarr, at þú standir at baki mjer *Nj.* 151^{ss}. ek vil at þu standir upp *Fb.* 1, 547¹⁹. — *Et.* 3. fyrr en hann upp stande fra borðum *El.* 77¹². þa standi hann nu upp oc vapni sic *P.* 196^{ss}. oc standesc hann vel freistne *StH.* 199¹². — *Flt.* 1. ok þo at ver þolim elgi með honum sverð vikingsins, standim ver þo undir sverði guðs orðz *Ps.* 126^s. svát vér þlónem hans retlétu oc standemsc freistne *StH.* 32^{ss}. Þess þarf enn í þessom heime at biþia at ver standemsc freistne 34^{ss}. — *Flt.* 2. nema þit standit ænn staðfastlega mote varum ovin *T.* 225^{ss}. — *Flt.* 3. En þat vére þo hugsanda at en hesto tre þott þau stande á sterkum stofne verða iafnan felld á litille stundo *Al.* 132¹⁰. at aller avæxter iarðar stannde með hinum bæzta bloma *SpR.* 84^{ss}. her er von at fair standi í mot *M.* 179^{ss}. engir ero syneleger hluter þeir es standesc *StH.* 209^{ss}. at þeir standisc eige meingerþirnar 166¹⁰.

Boðháttir.

Et. 2. Dotter sagðe hann statt upp *Str.* 18¹¹. statt upp *Fb.* 2, 181^s. statt vpp þú *Nj.O.* 121⁷. Stat upp sciot *GNH.* 160^s. stat ipse (= siálfr) við glvggenn *Mpb.* 110^{ss}. Statþú vpp *Eg.* 317^s. Statv við glvgg 110^{ss}. Statu upp ór gröf, Grettir! *Grett.* 34^{ss}. — *Flt.* 1. stondom fast *M.* 116¹⁰. stöndom vpp oc forom 173^s. stöndum upp þa sueinar *Fb.* 2, 99¹¹. Stöndum upp *Fs. Suð.* 25^{ss}. stavndvm ver her *Nj.O.* 154^{ss}. — *Flt.* 2. Standiþ vp allir *Jv.* 60¹⁰. standiþ vel við *Hms.* 2, 11^s. Standit vpp með mer *M.* 205^{ss}. standit upp suæinar *Fb.* 2, 99^{ss}.

Nafnháttir.

þa lötom ver þat fyrer standa *StH.* 52^{ss}. at heimrenn ette eige lengr at standa 66¹⁴. æll su dýrþ es menn móttu stand-

ase at sia eþa heýra 81s. at hann forþe  ss v f allre fre stne þeire es  styreþ  r ma eige standase 357.

Hluttaksor .

standande baþ hann fyrir s r *StH.* 178s. (hann) kemr niþr standandi *Jv.* 114s. þa fyrleit hann ioak m standanda h a ser *StH.* 128s. (gunnarr) kom standandi ni r *Nj.* 54s7. H f hann ser af her om | hver standanda *Hym.* 36s. (*CR.* 28s). skal mik ni r setja standanda þar i dyrunum *Ld .* 47s. þeir Titus ok Lukas standandi   b en sinni *Ps.* 122s. allir at-standandi menn *IS.* 2, 402s. sv  talandi v   umstandandi menn 402s. þislom  gir hann standondom ef þeir falla *Leif.* 66s. Let hon mar fara | moldueg slettan | unz at h ri com | h  ll standandi *Og.* 3s (*CR.* 76s). hann  tti skip uppi standanda i Hr tafir i *Ld .* 295s.

D t  .

Frams guh tt.

Et. 1. Sto  ec a Mont oc minntumc | m rg hvar sundr flavg targa * H.* 236s. — **Et. 2.** er þ  st tt upp *Band.* 36s. st tt þ  mjer þ  fjarri *Nj.* 11s (st  tv *Nj.O.* 19s). er þ  st tt fyrir kirkiudyrum *Mar.* 720s. þ  st tt þar er bar b ra | brandahj rt at sundi *Fas.* 1, 297s. st tt þ  h a kvol drott ns *Ps.* 512s. (þ ) st dt elgi i sannleikinum *Mar.* 878s. — **Et. 3.** (dominus) st   a me al þeira *StH.* 73s. þa st   Salomon   beon 99s. uir ulegr ma r . . . sto  fri honum *T.* 20s. enn helge i b . . . es mesta mannr n oc freistnon st  se *StH.* 96s. st  z þat   endum *Nj.* 74s. ste ja i hann yfir upp ok st  z þ  92s.  igi sto  hann  itt lag *E.* 182s. — **Flt. 1.** þ s dynf sir d sar | dreyra svells   eyri | — br    x borginm  a | bl  s — skjalda ir st  um *Gl.* 27s (*SE.* 1, 490s). — **Flt. 2.** þ r sto ut um ri  me  konungenum *T.* 105s. — **Flt. 3.**  prer menn st   a be nom *StH.* 10s. þa sto  aller cristner menn a s var strondo *M b.* 72s. þ  st  u   honum b  i s er  og spj t *Eg.* 65s. eige  f st  se men ener ellegar biartleic hans *StH.* 14s. verþa marger sva yferstignar þeir er hitt st  se 166s. — st  ome = st  o mer: yfir oc vndir | sto ome iotna vegir *Hm.* 106s (*CR.* 11s).

Vi tengingarh tt.

Et. 1. vilDIR þv at ec sto a vpp *M.* 38s. — **Et. 2.** Ef þ  sto er fyr Go e *Eluc.* 31s. — **Et. 3.** sem str mr st  i *M b.*

74^{aa}. ef elgi stöðl sv soc a hendi honom *Grg.* i. 1, 111^{io}. aðr en konongrenn stöðe upp *ÓHm.* 27^{ia}. at hann stöðese freistne diofolsens *StH.* 32^a. — Flt. 3. Þott Danir stöpl i moti at ec vera (= væra) konvgr iðr þeim *M.* 56^{ia}. ek villða sva margar kyr æiga at stöðe sem þiukast allum mægin um vatnet Miors *ÓHm.* 22ⁱ. Þat ætla ek at mer munde þa þikia skapliga margar at þær stöðe vmbhuerfis uattnit Uęni *Fb.* 2, 69ⁱ.

Nafnhátt.

Hykk i hundraz flocki | Haraldz broðvrson stöðv *Fvb.* 183^{aa}.

Hluttaksstöð.

som þa wærd þu staðenn *SpR.* 10^{ia}. aðr en hann se upp staðenn 96^{aa}. er hann var vpp staðinn *M.* 88^{ia}. ef ek verð her staðinn *Fs. Sud.* 125^{aa}. Danir vāru þā illa staðnir *Fms.* 6, 252^{aa}. hinom er þyð var i havndum staðin *Grg.* ii. 384^{aa}. hof þat er lengi hafpi staðet i rómaborg *StH* 151^{ia}. inn iðri maþr er ofvalt kenner ser at moti verþa staðit *Leif.* 6^{ia}. þeir vando þręlar. er yvir hafa staðet þinom haufuðsvorðom *Al.* 116^{ia}.

Nýislenska.

stend, standi; stöndum, stöndum; stöð, stöð; stöðum, stöðum; staðinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Hælislaus á höli | hrisla stend jeg sendnum *BT.* 59^{ia}. eins og eg stend *Il.* 1, 112^a. Að vísu stend eg við hlíð þér 133^{aa}. Stend eg á tignum tindi *ST.* 214^a. — Et. 2. a) stendur: En þú stendur *Il.* 1, 121^{io}. Hvers vegna stendur þú þarna í skotinu? *PP. Sms.* 152^{aa}. — b) stár: af tímans áfram fluttur flóði | við hið níunda (9: ár) nú þú stár *GT.* 56^a. ennisfögur enn þú stár | eptir dreyra-þvottinn | fóstur-jörðin fríð *GT.* 84^{io}. — Et. 3. a) stendur: meðan hann stendur þreyttur við verk sitt *TB.* 7, 142^{io}. Hjarta mitt stælist við stríð | þó stenzt á hvað vinst og hvað tapast *ST.* 173^a. — b) stár: Husbonden er Hirderenn flar | sem Helgedomenom fyrer að star *Vb.* 76^a. stóll þrifættur þannig stár *BT.* 108^{io}. En hann, sem yfir stjörnum stár *GT.* 139^{aa}. boginn regns í skýum stár *ST.* 218^a. — Flt. 1. er vér stöndum hér við hafð rauða *LLH.*

14¹². hryggir á brá og brún við eptir stöndum *GT.* 30¹¹. svo stöndumst við hafrótið nauða *ÓS.* 48⁷. — Flt. 2. Hví standið þjer hjer allan daginn kjulausir? *Tang* 117⁸². hví standið þjer hjer og horfið til himins? 143¹¹. Hugsjó eftir, hvar þið standið, | helgum feðra moldum hjá *JÓ.* 129¹⁵. — Flt. 3. En hinumegin föstum standa fótum | blásvörtum feldi búin Tinda-fjöll *JH.* 52¹⁴. hel-örvar harðar | á hjarta mínu standa 224⁴. Standa steins í líki | stírnauð tröllin köld *ST.* 94¹¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. að þú elgi lengur standir á móti viðleitni heilags anda *HGTh.* 42⁸². — Et. 3. stattu vel steinbrú | og standi vel | gæfa þíns góða herra! *JH.* 24⁷. og grafkyr | í grundar skauti | vagga þín standi 212⁸. — Flt. 3. Gæðs sem af ásján unaðs geislar standi | yfir þjer skín þar himinn siljómandi *ST.* 125¹⁰.

Boðháttir.

Et. 2. kom og státt upp, hin indæla *BT.* 261⁴. Státt upp *Tang* 89²⁵. 90². Státtu steinhús *JH.* 24⁸. státtu upp og farðu heim *PP. Sms.* 241². — Flt. 2. Standið upp sveinar! *JT.* 53⁸. standið þið við *KJ.* 153¹⁴. Standið fastir eins og einn *GT.* 97⁸.

Nafnháttir.

a) standa: hjörtun hefst, | er hetju sjá | standa eina í stríði *JH.* 22⁸. En minning hans skal máttug standa | á milli tveggja fösturstranda *ST.* 267²⁰. En hvernig var farið að standast hinn gifurlega byggingarkostnað? *Lð.* 4, 417²¹. — b) stá: þar til hun (þ: stjarnan) glórdi kyrr að sta | yfer hvar barned var june *Vð.* 11¹⁰. og hvar þú vilt stá | fífi þig leti *BT.* 150⁸.

Hluttaksorð.

jeg datt af bakl, en kom þó standandi niður *PP. Sms.* 177²².

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. stóð eg þá í gelmi | stjörnulausum *JH.* 230¹¹. Sona stóð jeg úti' á hlaði 250²⁰. hlustandi eg stóð *ST.* 86⁷. Jeg stóðst sem jeg gat, og þó felldirðu mig *ÓS.* 44¹⁶. — Et. 2. Þá stóðst á tindri Heklu hám *JH.* 66¹⁴. Þannig stóðst þú á velli víðum *GT.* 47¹⁴. Enn þú stóðst og þú vóðst | iðuköstin 102¹¹. — Et. 3. þá stóð upp hinn fóthvati Akkiles *IL.* 1, 8²¹.

hann stóð í sambandi við hina rómverku Gyðinga *Íð.* 4, 112^{1a}. — Flt. 1. þegar við stóðum við *JH.* 252^{2a}. Stóðum báðir, stóðum hryggvir *OK.* 11, 232^a. stóðum vér hópum saman við fallbyssur vorar *Íð.* 1, 183^a. — Flt. 2. Frakkar! Frakkar! fyrr sem stóðum fremstir opt um blóðgan völl *GB.* 60¹. — Flt. 3. allir höfðingjar stóðu með honum *FM. Ág.* 156^{2a}. þar sem að vorar vöggur stóðu *JH.* 43^{1a}. eyrðvakinn tár í augum glóðu, en af þeim bjartir geislar stóðu *KJ.* 48^{1a}.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Míg dreymdi að jeg stæði á Nílarbökkum *Tung* 22^{1a}. ef jeg stæði upp í dag *Sktr.* 89, 15²⁷. — Et. 3. en hún (s: sólln) stæði kyr *Íð.* 3, 304^{1a}. af því hann stæði fastara á því, en fótunum 4, 29^{1a}. heldur berjast, meðan nokkur stæði uppi 116^{2a}. — Flt. 1. Við Íslendingar stæðum á sömu takmörkum og aðrar þjóðir fyrir 100 árum *Fk.* 88, 6^{2a}. — Flt. 3. svo böggumælin til að mynda stæðu sjer *JH.* 315^a. að bæði salurinn og garðurinn . . . stæðu á sama gólfstjaldi *Þús.* 2, 134^{2a}. að þeir landkonungar væru til, sem ekki stæðu sækonungum á baki 387^a.

Hluttaksorð.

En er hann var aptur uppstaðinn *Þús.* 2, 248^{2a}. Rétt um sama leyti hafði hann vaknað og var staðinn upp *FP.* 118^{2a}. enginn vissi meira um þetta efni, nje hvernig á því hefði staðið *JH.* 278^{2a}.

Stela.

Forníslenska.

stel, stela; stelom, stelem; stal, stæla; stálom, stælem; stolenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. (þv) steln mic a hveriom misserom elgi minna en .ix. marca *M.* 176^{1a}. — Et. 3. a) steln: hann steln geðigvma *Hm.* 13^a (*CR.* 5²⁷). margan steln viti vín *Sð.* 29^a. — b) stell: En ef sa maðr, er vinno fær ser til fostr, stell til eyres *Js.* 128^{1a}. Nu stell hann enn annat sinn til eyres 129¹. Nu stell hann þriðja sinn til eyres 129^a. en ef sa hinn sami stell optar 129⁷. Ef maðr stell til halfrar merkr 129^a. En ef hann stell optar 129¹¹. ef þiofr stell til merkr 129^{1a}. ef maðr stell hundi manns

Jb. 330¹¹. Nu stelli hann annat sinn 380¹². Nu stelli hann þriðja sinn 380¹³. ef sa hinn sami stelli optar 380¹⁴. ef maðr stelli til merkr 330¹⁵. ef þiofr stelli til .ij. marka 380¹⁶. ef umagi stelli 334¹⁷. ef maðr stelli sel af iorðu mannz 334¹⁸. — c) stel: hverr sem rænir sœða stel ór kirkio *NgL.* 5, 26¹⁹. — *Flt.* 8. stela þeir fe manna *Jb.* 192²⁰. hverir eru þessir þjófarnir, er mér bjóða ofríki ok stela mik eign *Ld.* 301²¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 8. minner þat þiófenn at hann stele *StH.* 143²². þess hendr ero óskirðar þót hann stele elge 186²³.

Nafnháttir.

en alengr scal maðr eige vega mann ne séra oc eige stela *StH.* 142²⁴. Scallat tu stela 191²⁵. En vera kann at guðen fae elgi sigrat hann openberliga með vapnum. oc verði þau með eittrinv at stelaz a hann *Al.* 158²⁶. hér skal ekki stelaz á þessa menn *Örv.* 60²⁷.

Hluttaksorð.

ef maðr miolkar stelandi hendi bú annars mannz *NgL.* 4, 344²⁸.

Þáttð.

Framsetguháttir.

Et. 1. Ek laug, ek stal *Hms.* 1, 500²⁹. ok stalz ek fra þeim *Fv. Sud.* 133³⁰. — *Et.* 2. (þu) stalt auxnum fra Þorkeli Eireks syni *Ölkofr.* 20³¹. þa staltu ku guðfodur þins *Hms.* 1, 340³². Þv stalst a broðor minn Ecce sovanda *P.* 118³³. — *Et.* 3. sa er stal *Js.* 133³⁴. leggr hann laun á sem hinn er stal *Jb.* 330³⁵. þar skal huern þiof dæma sem hann stal 331³⁶. sa er stal 332³⁷. hinn vtiendi herrinn stalz haduliga fra sinum herra Demetrío kongi *Gyð.* 48³⁸. — *Flt.* 8. voro nött i hvið oc stalo hvars qvomo *M.* 138³⁹. stala Greci líkómum þeira *Ps.* 124⁴⁰. þeir stálusk frá *Sturl.* 1, 164⁴¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 8. þott hann stæli edr rænti *Mar.* 950⁴². — *Flt.* 3. villða ek ælgi at þiofar stæli i brott *Fvb.* 2, 78⁴³. en hvárigir stælist á aðra *Fms.* 9, 489⁴⁴.

Hluttaksorð.

Nv er maðr stolenn fe sino *Js.* 132⁴⁵. sa er stolinn var 133⁴⁶. þeir sögðu Kristz líkama stolinn af groðani *Ps.* 29⁴⁷. at tala skynsemð við otrafullan ok vitstolinn 97⁴⁸. Fyrir hvi

gabbar þu elgi at vitstolnum manni 99^{ss}. tynit þeim, er menn-
ina gerir vitstolna 115^{io}. með stollinne hende *Js.* 24^{is}. Nv
stendnr maðr fe sitt þlofstollit i hende oðrom manne 131^a.
Kenner maðr fe sitt þlofstolet i hendi oðrom manne 132¹⁷.
at hann hafe tekit við fe hans þlofstolno 133¹⁷. Vær hofum
stollð fé bónda *Eg.* 143^{ss}.

Nýislenska.

stel, stelli; stelum, stelum; stal, stæli; stálum, stælum; stol-
inn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. hið elskulega blíðuhjal, sem stelur burt víti hygg-
nustu manna *Stoll* 61^{ss}. Lýgur, stelur, sálu selur synd og vel-
ur andarhel *GT.* 44. slík eyðsla stelur sem því svarar af því
fjóri og þrótt, er vjer þurfum á að halda til nytksamlegrar iðju
Auðv. 91^a. — **Flt. 1.** er vjer stelumst upp á fjallið *AK.* 99^{ss}.
— **Flt. 3.** eru þeir engum líkari, enn þjófum, er stela úr vðs-
um manna frammi fyrir dómaranum *FP.* 103^v. þar sem þjóf-
ar grafa til og stela *Tang* 98¹⁷.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Hversu dýrmætara er elgi að ala barnið upp þannig, að
það steli ekki *BM. UM.* 23^{ss}. — **Flt. 2.** En svo að þjer stellið
sem höndulegast, þá *AK.* 99^{ss}.

Boðhátt.

Et. 2. steldu ekki svo, | að stóru nemi *JH.* 7^v.

Nafnhátt.

Fjárdellur hætta, þeir hætta að stela *JT.* 280^v. þá tók hann
af honum særi, að hann skyldi aldrei stela frá sér optar *Stoll*
57^a. að launa gott með illu og stela bikar húsbónda síns *Tang*
25^{is}.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Elga vildi allt en stal | aldrei minnu' en ríkisdal *GT.*
132^a. hitt er meira: | að mæran jöfur | sjálfan sauðum stal *JT.*
315^v. stalst hann burt úr reifunum *Stoll* 56¹⁷. stalst Alad-
dín burt *Þús.* 3, 90^{is}. eftir það stalst hann til Ásláks *Ið.* 1,
7^{ss}. — **Flt. 3.** tveir stálu frá honum vindlum *Ið.* 4, 67^{ss}.
Þess vegna stálu þau beit fyrir hana (o: kúna) á sumrin 6,

283s. Vondir menn gínntu hana frá helmili sínu og stálu henni frá honum *Pús.* 2, 275s. (þeir) stálu sjóði fjelagsins *PP. Sms.* 197₁₈.

Viðtengingarháttir.

Flt. 8. áðr dó hann enn því (o: hjartanu) lestir stælu *GB.* 372s.

Hluttaksorð.

enda liggur hann nú | lífs andvani | stolnum undir steini *BT.* 90₁₀. Stolna muni sje frjálst að grafa *GT.* 122s. að reyndi' eg þig stolnu taka taki *JT.* 187₁₀. Á stolna brjefinu hafði það (o: lakkið) verið lítið og rautt *Ið.* 2, 60₂₂. Staulaðist hann | við stolna hækju *JT.* 315s. að hafa stolið úr húsinu *Ið.* 5, 377₁₁. að barn hefir leikið á þá og stolið ánægjunni frá þeim 6, 138₂₂.

Stíga.

Forníslenska.

stíg, stíga; stígom, stígem; stelg, stíga; stígom, stígem; stígenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. seg þeim at ec stíg up til fæþor míns *StH.* 72₂₅. stíg ek fjall af fjalli *Bergþ.* 126₁₇. — Et. 2. þu recr brant illzeor varar oc stígr ifer synþer varar *Hms.* 2, 7₂₂. — Et. 3. oc þa þegar stígr hann fyrir borþit *Jv.* 118₁₄. her efter stígr mægnus berlegr sunr hans til ríkis *Ág.* 72₂₄. Annan dag eptir stígr konungr a heist sinn *Al.* 25₂₂. Ðat stígse yfir með ræinlifi *GNH.* 50s. þat stígs yfir með fostum 49₁₂. Singirn stíga yfir með ræzlo guðs 51₄. — Flt. 1. A endrhreinsapa iorþ stígom vér *StH.* 26₂₄. — Flt. 2. eige fyre aðra skyllid, nema þegar sem þer stíget fotum a Ængland, gripe þær yör þegar *T.* 216₁₂. iafnskiott sem þer stígit i skirnarbrunninn *Pð.* 120₁₁. — Flt. 3. vnz þeir stíga vp til himenríkis *Mþb.* 110₁₂. Fetr hennar stíga niðr til dæuða *GNH.* 32₁₅. falsleg auðæse þessa hæims stígase yfir fyri son auðæse óorðennar sælo 51₇. þær er auðvællega stígase yfir af hærmomnom Crist 55₁₂.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. ef þv reyna knat | oc stíga ec a land af lege *HHv.*

21s (*CH.* 451s). þó at ek stíga fyrir flóð ofan *Ps.* 51s. — Et. 2. apr þv verpir sævöll af már oc þv stígir fœti framarr *Skm.* 40s (*CR.* 23ss). stíg niðr þu, at upp stígir þu *GNH.* 17s. en þv vpsstíger með þíno ens (= eins) fvltingi *Leif.* 9s. hinn er annarr at þú stígir á hest þinn *Nj.O.* 2641s. þat vil ek, Hjalmtér, at þú stígir (*prentað* stígir) uppá stokkinn *Fas.* 3, 472ss. — Et. 3. Ef hann es conungr Gyþinga. stíge hann niðr af crosse *St.H.* 174ss. Ueltv þann hreinlifes craft i hvg þeira es ifer stíge of diofol *Mpb.* 122s. at hvartveggi occarr stígi af slavn hesti *P.* 130s. — Flt. 1. til þess at vér stígem upp á dóms dege til eilífrar dýrþar *St.H.* 851s. sem vér stígem annan pall upp af søbrom 1231s. Vppste hann til þess at vér of stígem upp 1491s. — Flt. 2. þat er boð mitt, at þér stígit af hestunum *Fms.* 10, 255ss. — Flt. 3. at þér stíge ifer holdlígar girnþer *Mpb.* 121ss.

Boðháttur.

Et. 2. stíg niðr af crosse *St.H.* 174ss. Stíg niðr þu *GNH.* 17s. hælldr stígþu yfir illt í góðo 44s. stíg á hest þinn *P.* 184s. Stíg af baki hæsti þeim, er þu riðr 193s. Stíg af oc kem at sitla *Str.* 47ss. Stíg á hest þinn 481s. Stíg i engan ofsa *Hms.* 1, 4641s. stíg á hest þinn *Fs. Suð.* 80ss. Stíg á hest þann, er 133ss. — Flt. 1. stígum af baki *Finnb.* 18ss. — Flt. 2. Stígit á bak fara skiotum yðrum *Fs. Suð.* 13ss.

Nafnháttur.

at hann mætte yver hann stíga *St.H.* 58ss. en yver at stíga annan i svorom 88ss. þeir ero sumer er diofla mego reka fra óþom monnom oc stíga yver osýnelega fiándr i beóna crafte 90ss. Hirð ælgi þu yfir at stígase af illu *GNH.* 44s.

Hluttaksorð.

Upstígandi leiddi hann aptr þat es hernuma var *Leif.* 271s. at þeir, sem af hans orði væri fra helðnum domi snunir, væri til himins stígandi *Ps.* 431s. ramman ok røkvan | Rig stíganda *Rp.* 1s. þann hinn sama satt þu . . . eptir lítinn tíma til himinríkis hasætis vppstíganda *Mar.* 337ss. Elgi mantu þola, faðir, at ónd min til helvitis niðrstígandi se þar haldin *Ps.* 22ss. Her med sattu ræðiligt myrkr niðr stíganda *Mar.* 3371s.

Dátíð.

Fransöguháttir.

Et. 1. a) sté: því ec land vm stée | at lifa scyldac *Ghv.* 137 (*CR.* 88₁₀). — b) steig: steig ec harðliga ívir hwirwil flalla *SpB.* 166₂₀. steig ec reidr niðr til hinna næðstu dala 1677. — **Et. 2.** a) stét, stett: því stet vpp til himna *Fs.* *Suð.* 194₁₄. þu er stet yfir ovin allz mannkyns *Hms.* 1, 2687. þa er þu stett vpp or Jordan *M.* 193₂₁. þu stett af himni *Hms.* 1, 310₂. v.l.1. þu stett upp til himna 412₁₄. þu stett i saurpytt 2, 231₁₀. En þu . . . er æ þetta tre stett *Ps.* 109₂₀. v.l.12. stettv vm gíalf dafpa *SE.* 2, 310₁₈. — b) steig: þu steight af himni til hialpar vorrar *Hms.* 1, 310₂. þu steigt niðr af himnum *Ps.* 549₂₅. er þú steigt or Jórdan *Hkr.* 690₂₄. *Fms.* 7, 160₁₂. — **Et. 3.** a) sté: oc sté hann þa yver enn forna fiánda *StH.* 75₂₄. es hann ste up yr vatne 80₁₂. Gup sté til himna 85₁₁. oc sté yver hann (v: fiándann) i litellæte 89₁₇. en sond hans meþ gupdoms crafte sté niþr til helvitis 146₂. unz hann sté til himna upp 146₁₅. niþr ste hann til niþrstaþa 149₂. Krístr sté niþr holde hulþr 1777. sté einn þeira a þat ofan *Mþb.* 22₂. oc sté þegar a scipit 31₂₀. dominvs sté vp til himna 96₁₀. þa er hann ste ífer fiándann 105₁₄. oc ste til himna 110₂. síþan sté hann til himna 111₁₇. christvs ste íver vqlar fiándans 114₁₅. konvngv ste vt a batinn *M.* 112₂. drottinn ste niðr sem dagvgg a rælf *Stj.* 3981. Jesus Crístr ste vpp til himna 420₂. þá sté hann af hestinum *SE.* 1, 178₁₀. lifanda brauds, þes er niðr ste af himni *GNH.* 71₁₀. Crístr ste niðr til iarðar 72₂₁. Crístr ste niðr holde huldr, en Stephanus ste upp blode hæg-aðr 73₂₀. 21. Aost Stephanus ste yfir grímlæic gyðinga 75₁₇. þa er greðare hælms ste niðr i vatnet 90₂₁. En er hann ste upp or vatne 90₂₄. Hin forne fiande ste yfir þann er át 107₁₁. — b) steig: En fyrir litillæte guðs stælg upp til himins ostyret mankynet *GNH.* 15₁₄. sa er or himnum stælg 93₁₂. fra skipi þui er hann a stælg *Str.* 10₂₄. (hann) stælg af hæsti sinom 11₂. því nest steig hann a hest sinn 41₂₂. stoð hann upp oc steig a hest sinn 41₂₇. steig hann þa af honum 45₂. þa steig hann af hesti sinum 65₂. oc steig ecki i stigreip *B.* 98₁₄. stælg þegar fram ívir borðet *ÓHm.* 36₂₀. (hann) stælg a skip *B.* 16₂₂. hann stælg af hinni hæstu hæð himins *SpB.* 126₂. oc ígegnum steig | golf niþr i sal *Hym.* 34₂ (*CR.* 28₂₅). konungv steig til ultzco *Ag.*

7s. (*Hkr.* 67²¹). til ríkis efter hocon iarl stélg Olaftr tryggva sonr 29²⁰. stélg sva enn helgi olafr . . . i himinríki 51²¹. Síðan stélg Þórólfr á skip sitt *Eg.* 58¹⁰. Síðan stélg hann fir borð 97¹⁴. Steig þá Skallagrímr á hest sinn 100¹². þá stélg hann á bát 104¹⁶. áðr Egill stélg á bak 210¹². steig hann af hesti sínum 216s. (hann) steig upp *SE.* 1, 178¹⁷. Hermóðr . . . steig af hesti 178²⁰. (Þórr) steig svá or ánni 288s. — *Flt.* 1. Enn ina þríþio vii. | þvrt land stígom *Gkv.* 2, 35¹⁰ (*CR.* 75⁹). þa er víþ bóði | beð einn stígom *Skv.* 3, 68s (*CR.* 71²⁴). En vit síþan | a Sviðiþv | framvisar tvær | i folk stígv *Grott.* 13s. — *Flt.* 3. þa es meþ dauþa sínom stígo yfer heimenn *StH.* 184s. þeir stígo vuer oll mein *Eluc.* 47s. þa, er með dauða sínum stígo yfir hœimenn *GNH.* 83s. stígo or sæðlom | at salar gafi *Völ.* 71 (*CR.* 35²²). þar stígu þeir af hestum sínum *Fvb.* 1, 330s. meðan þeir liva er i sko stígu við hann *NgL.* 1, 31²⁰. Þeir stígu nu a bak *Fs. Sud.* 18²⁴. ok stígv þar af baki 142²⁷.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. at enn batzte gingi i gisling fyrir hann oc stíge vuer en versta *Eluc.* 361s. oc at þat eple fyrir son guþs stíge vfer fiánda. es véllt vas af fiánda *StH.* 219²⁵. at sa være fra meýlo natvs (= fœddr). es bete (= bœtte) iver verc meýliar sonar. oc stíge fastande iver þann er sigr vá a þeim er át þat er Guþ bannapi *Mpb.* 114¹². farin værir þv, ef hans ræði stígi þegar i fvlla hefnd *Hms.* 1, 4711. Hann Avþun lagdi mestan hluta fiar þess er var fyrir moþur sína aðr hann stígi a scip *M.* 61¹¹. at einn stígi yfir hann dauðan *SE.* 1, 228s. — *Flt.* 3. áðr þeir stígi á bak *Ld².* 2361s.

Hluttaksorð.

Maþr er her vti | stíginn af mars bácl *Skm.* 15s (*CR.* 22¹⁰). þessi sami Jesus er nu yfir himna stíginn *Ps.* 23s. Sem hann var astíginn hæstinn *Str.* 39²². ef þeir verþi i þui yferstígnir *StH.* 1661s. En þær værða brát yfirstígnir fyrir fœstur oc bener *GNH.* 107²⁴. at vuerstígnom ollom lostom *Eluc.* 377. at fraskilþom oc yferstígnom sollom þessa heims hlutom *StH.* 2s. afþui at fiánde hafþe með þeim þrimr hlutom stíget yver adám 105¹⁷. þann er fyrr hafþi stígit iver meýliar sonr *Mpb.* 104s.

Nýislenska.

stíg, stígi; stígum, stígum; sté og stélg, stígi; stígum, stíggjum; stígginn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. annars jeg bakkann upp á stíg *BT.* 233¹⁰. Ó, hversu sæll jeg stíg á grundu *KJ.* 122²⁰. svo fluglétt sem skugginn í spor þín jeg stíg *ST.* 89². jeg stíg ekki fæti mínum út á skip þitt *PP. Sm.* 175²⁵. — Et. 2. að uppheims-sölum | ótt þú stígur | í einu fæti *KJ.* 166¹¹. Muntu hafa formála við, er þú stígur fæti á ónumið land *MJ. HM.* 36². — Et. 3. Í haði sólin hnígur | um himinstjarna göng | og niður í strauminn stígur *Gr. Kv.* 12². Stígur myrkur á grund, | hnígur miðs-vetrar sól *KJ.* 36². því drottins mikla hetjan hnígur | og húmi sveipað fótmað stígur 41¹⁷. Sæll er hver, sem ætjörð á | aptur stígur fæti *ST.* 142²⁰. — Flt. 3. Stíga þá stjörnur, | stórmargur her, | alskærar upp | af austur-straumum *JH.* 111²⁰. Þá snart hlunn gamli gullstreng, svo guðlig titra hljóð, | og stíga hærri og hærri, sem hafsins djúpa flóð *Sh.* 16¹².

Viðtengingarháttir.

Et. 3. til þess að enginn haldi, að hann stígi (*pr.* stígi) upp til guðs af sjálfum sér, heldur af Guði *Sw. VE.* 35¹. upp, upp úr díki vængjaflug þitt stígi (*pr.* stígi) *ST.* 125⁷. sje hann konungur Ísraels, þá stígi hann niður af krossinum *Tang* 136². — Flt. 3. til þess að útgjöldin stígi ekki hærri en tekjurnar leyfa *Br.* 2, 42¹.

Boðháttir.

Et. 2. stíg aldrei fótum frammar á Ólymp *Il.* 1, 77¹². stíg niður af kerrunni 106¹². Stíg heilum fæti' á helgan völlum, | vor hjartaprúði Snælands-sjóli *MJ. Lm.* 14¹².

Nafnháttir.

Stíga mun ek héðan *OK.* 3, 170¹. sóru það síðan | sverðgöfugum | dögling of Ólafi | danðum stíga *JT.* 65². loptsjónir hugðu menn upp stíga úr hafinu *Stoll* 102¹⁰.

Hluttaksorð.

Stara á stíganda | um stræti borgar | garpar guma, | sem væri goða nokkurr *OK.* 8, 82². Drýgðu þar danzleik | dásamlegan, | fimum fótum | fold stígandi 124².

Dátíð.

Framsetguháttir.

Et. 1. a) stó: einmana var eg, og mig leiddir, | ókunnugt þegar stó á láð *JT.* 176^a. — b) steig: Af þingi brátt jeg steig *BT.* 12^a. — **Et. 3.** a) stó: drottningin úr Englandi stje í land *JH.* 285^{aa}. stó hann upp í rekkjuna *IL.* 1, 26^a. stó þá Antenor upp í hinn fagra kerrustól 71^{aa}. stó svo sjálfir upp í 73^{ao}. Angistín stje upp frá hjörtum vorum . . . upp til hins sanna guðs *IL.* 4, 376^{aa}. — b) steig: Þá steig Krýsasdóttir á land *IL.* 1, 19^a. Priamus steig upp í kerruna 71^{aa}. steig þá Antenor upp í hinn fagra kerrustól 73^{aa}. (hann) steig í vagn *Fjöl.* 4, 2, 9^{aa}. steig hann á hest 27^{aa}. þá steig til himins þakkargjörð *GT.* 120^{aa}. En 1503 steig Júlían della Rovere í páfastólinn *IL.* 4, 408^{ao}. — **Flt. 1.** þar á láði | þurt land stigum *OK.* 9, 44^a. stigum sjálfir | streingmörum af 72^a. En er í styrs jó | vér stigum niður 11, 260^a. Stigum við á lítið skip *Þús.* 1, 112^{aa}. — **Flt. 3.** Argverjar stigu á hin örskreiðu skip *IL.* 1, 41^{aa}. og stigu sjálfir af 66^a. stigu þeir upp á hina margbrotnu kerru 111^{aa}. Stigu þeir nú í bátinn *Þús.* 2, 109^a.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. sem stigi Venus vatns upp úr laugu *BT.* 13^{aa}. Var-a þörf þó | at hann á þilju reiðar | stökkvakrair stigi *OK.* 4, 328^a. Var-a nokkur, nema | Nestor ok ek, | er í orðspeki | hann yfir stigi 11, 254^{aa}. að ef refur stigi á múrveggian, mundi hann hrynja *Tang* 78^{aa}. — **Flt. 3.** a) stigju: eða hjá fáksdrottnum fremdir í stigju *BT.* 167^{ao}. áður en þeir stigju í stólinn *Auðv.* 31^{aa}. — b) stigu (*röng mynd*): Ef menn við hefðu þessa aðferð, sem ég hef bent á, þyrftu menn aldrei að óttast hörðu veturna, og þá stigu menn ómælanlega langt skref í þá átt að tryggja efni sín *Br.* 2, 46^a.

Hluttaksorð.

Nú er eg stiginn | á nýja súð *JH.* 241^{ao}. Stiginn í land | lagar álfr | und holan leggst | hamarakúta *OK.* 4, 184^a. en þrátt fyrir það voru Gyðingar enn eigi yfirstignir til fulls *IL.* 4, 123^a. salt-drifin hetja, stigin upp af bárum *JH.* 195^{aa}. hve þau, á beð minn | bæði stigin, | örmum umvefjast | ok una lífi *OK.* 8, 147^a. opt dó áttæður | og aldrei hafði | tvítugs

manns | fyrir tær stigið *JH.* 119^{1a}. Fái Rússinn að eins stig-
ið fæti inn í fordyrið *PM.* 49. 269^a.

Stinga.

Fornislenaka.

sting, stinga; stingom, stingem; stakk, stynga; stungom,
styngem; stungenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. þa stíngur hann hondum við Bergi *Finnb.* 62^{2a}. Gvnu-
arr . . . stíngur niðr atgeirinum *Nj.O.* 83^{1a}. (hann) stíngur (þ:
fingrinum) í munn sér *P.* 168^a. ma tekr konungsson sitt spíotz-
skapt oc stíngur í iorðena 197^{2a}. stíngur hann hornunum undir
bog Bracka 235^{2a}. — **Flt. 3.** þeir stínga or honom beði avgo
M. 14^{1a}. stínga þeir nú saman stáfnvm *Jv.* 112^{2a}.

Boðhátt.

Et. 2. Tac nú grasit segir hann oc vef saman oc stíe í
havnö Elnari *M.* 60^a. stíkk *Fms.* 6, 280^{1a}. Stícc í mer qvab
reka *M.* 174^{2a}. stíkk mer í, kvað reka *Fms.* 7, 115^{1a}. stíkk
stafsbroddi mínum í vatnit *Ísl.* 1, 251^a. stíkk þú því (þ: sverð-
inu) í haugsbrotit *Ísl.* 2, 45^a.

Nafnhátt.

Stolþengils bað stínga | styriold var þa byriold | eyþir avgon
beði | vt helpíngia svtar *M.* 142^{2a}. (dvergriann) vill stínga ranf
á vörrum Loka *SE.* 1, 344^{2a}. at stínga elgi af stokki við þá er
sva nær standa *Nj.O.* 166^a.

Dátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. stakk ek á storðar lykkju | stáli bjartramála *Krm.* 1^a.
— **Et. 3.** yggr stacc þórní *Fm.* 43^a (*CR.* 62^{1a}). Gríþvngriinn
stakk hornvnom a síðo hestínom *Frb.* 19^{2a}. þa stacc hann
sverþino til hans þorleifs *Jv.* 114¹. (barn) stak hendenne í
eildenn *Mpb.* 12²⁷. (riddarenn) stac í piparenn *Str.* 45^{2a}. —
Flt. 3. (Gyþingar) stungo fingrom í eyro sér *StH.* 176^a. (þeir)
stvngo vt avgon *M.* 199¹⁷. oc ut stungu þeir augu hans
bæðe *ÓHm.* 79^{2a}. (þeir) stungu oc stangaðu *B.* 54^a. þeir stungu
nær stafni at *Ld.* 65^a.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. ok var engi sva goðr riddari at eigi styngi skiot nössvm (= nqsvm) niðr *Fs. Sud.* 160^{aa}. eingi var suo uel at sér glór at eigi styngi skliott niðr nausvm 201^{aa}. ok var eigi traust, at hann styngi eigi hest Atla af takinu *Grett.* 69^{aa}.

Hluttaksorð.

ok buðlungr | a beði fornóm | stíflósunnðz | of stvnginn var *Frð.* 32b^{aa}. augo voro stungin vt a sumum *Al.* 94^a. Leyför es, sá es lét ok stýfðrar | lamiðs fótar, gramr, njóta | ungan þegn sem augna | utstunginna tungu *Geisl.* 61^a. þann dyrlega gimstein, er hann hafði yr borðskvtlinvm stvngit *Fs. Sud.* 78^{aa}. hefir þu mlog stungiz til þessa mals *Ölkofr.* 19^{aa}.

Nýislenska.

sting, stingi; stingum, stingum; stakk, styngi; stungum, styngjum; stunginn.

Nútið.

Fransöguháttir.

Et. 1. sting eg uppá því, að annað þeirra sje vakið *Þús.* 2, 188^{aa}. — Et. 2. því (= því) stingurðu uppá slíku tiltæki! *Þús.* 1, 93^{aa}. — Et. 3. þá stingur sveinninn sverðinu í skeiðina *GT.* 80^{aa}. Pestalozzi stingur upp á því við hann, að *Ið.* 6, 224^{aa}. — Flt. 2. Ef þjer leggið mold þessa á járn og stingið því í eldinn *St.N.* 2, 55^{aa}. — Flt. 3. því at margir mitt | morgun hverjan | hjarta og hug | harmar stínga *OK.* 4, 378^a. og í blikandi | báru strauma | nefjum naðbeittum | niður stínga *JT.* 41^a. enn nú stínga þeir mig *FP.* 27^{aa}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. í þeirri veru er sagt, að hann (o: Hermes) stingi mönnum svefnþörn með sprota sínum *Stoll* 58^{aa}. — Flt. 3. og stingi þau Leppa-Lúði þeim (o: börnunum) í stóran poka *Þs.* 1, 218^{aa}. mér finst sem gaddar stingist inn í blóðugt holdið *Fk.* 88, 138b^{aa}.

Boðháttir.

Et. 2. Sting þú með eldskeytum augna | mér augun úr höfði *JT.* 132^{aa}.

Nafnháttir.

jeg ætla að stínga upp á nokkru við hann *Þús.* 1, 126^{aa}. hann var ekki svo forsjáll að stínga upp í eyrun á sér *FP.*

55₈₁. fyrst þú áskildir mér að stinga upp á umtalsefni okkar
73₁₁. Því næst bauð Drottinn honum að stinga hendinni í
barm sjer *Tang* 31₁₂.

Hiuttaksorð.

Margir stingandi þynnar uxu upp á vegi hennar *TEH. Dr.*
1, 2, 114₉. hvergi var stingandi strá allt umhverfis *Þús.* 1,
117₁₈.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. þegar eg stakk uppá því, er þú tókst svo óstínt
upp fyrir mér *Þús.* 2, 298₁₁. stakk jeg bitanum logandi upp
í mig *PP. Sms.* 182₁₁. — Fl. 2. Þú stakkest höfðinu snögg-
vast niðri vatnið *Þús.* 1, 69₉. — Et. 3. Apollon stakk þrisvar
við hinum fagra skildi hans *Il.* 1, 119₁₂. stakk hann upp á
því við konung, að *Þús.* 1, 119₁₀. stakkest aldrei Sals | sverði
slíður *BT.* 36₁₇. — Flt. 3. (þeir) stungu upp á því við mig,
að *Þús.* 1, 35₁₄. (þeir) stungu sjer á kaf 2, 354₉. Stúngust á
stafna | í straumgötum | fyrir snarvindum | snekkjur vorar *OK.*
9, 35₁.

Hiuttaksorð.

þá væri jeg ekki bitinn og stunginn af þessum hugarkvöl-
um *Þús.* 1, 77₁₇. hefði honum ekki verið stunginn svefnþorn
2, 189₁₀. augun (voru) stungin úr honum *Tang* 71₁₂. nálin
hefir stungið hendur mínar *Íð.* 6, 129₂. hvort þeir hefðu ekki
óvart stungið dósunum á sig *PP. Sms.* 44₁₀.

Strjúka.

Forníslenska.

stryk, strjúka; strjúkom, strjúkem; strauk, stryka; strukom,
strykem; strokenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. (hann) strýkr ór ser eítrit *StH.* 158₁₀. (hann) strýcer
ut iambrát *GNH.* 160₂₄. Egill tecr þriar orvar oc strýcer flórit
a *P.* 91₇. Finnþogi duelst eptir ok strýkr rossum sinum *Finnþ.*
45₁₂. — Flt. 1. þá strjúkum vér aldri síðan frjálst höfuð
Fms. 8, 412 v. l. s. — Flt. 3. (þeir) strjúka sva af honvm alla
hvð milli hells ok hnakka *Clar.* 13₂₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Bát hef eg sælað beint í höll | búa skal mjer til
kempan snjóll, | svo hann strjúki vinds um völl *Krök.r.* 2,
53a.

Boðháttir.

Et. 2. strívk fra augum þer mœrkva oc þoko *B.* 1161a.
strjúktu allmikinn Halli *Grett.* 105^{aa}. — **Flt. 2.** steytit hem-
vm framm æ golfit ok strívkít hannu sva, at *Clar.* 13^{aa}.

Nafnháttir.

Suerrir konungr let . . . stríuka klæði sin *Flb.* 2, 611^{av}.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. en ek strauk hest hans *Flb.* 1, 354^{ao}. Þótta ek gildir, |
er ek *Grettli* strauk | nógu fast | niðr af taumum *Grett.* 144^a.
— **Et. 2.** Míldingr! strauktu um mækis | munn er lézt af
gunni *Hkr.* 547^{a1}. *Fró.* 193^{a14}. straukt *Fms.* 6, 131^{aa}. —
Et. 3. oc stráve vmb fotenn *Mpb.* 151^a. Skrýmir settist
upp ok strauk of vágann *SE.* 1, 148^{aa}. Hon strauc mivc-
lega hofuð hennar oc hals *Str.* 63¹¹. því næst strouc hann
hendí sinni um söngu honum *GNH.* 155^{aa}. — **Flt. 3.** ok
struka brottu baðer í myrkrinu *Stj.* 351^{aa}.

Hluttaksorð.

hann var strokinn til blóðs *De.* 2, 149^{aa}. öll þau fór með
kaupeyri, er faðir þinn leyfði þer, ero svá strokin, at elgi
áttu rúm í einu skipi *Fms.* 11, 423^{aa}. Nu hafum ver . . .
fra stroket nokkot sua hina þykka skynlæysis þoko *B.* 180^{aa}.

Nýislenska.

stryk, strjúki; strjúkum, strjúkum; strauk, stryki; strakum,
strykjum; strokinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. Sá maður sœll er, | sem þú strýkur vanga *JT.* 136^a.
— **Et. 3.** Bárán smáa strýkur steini *JH.* 94¹¹. mæran strýk-
ur meyar vanga | mjúkum fingrum golan þýð *JT.* 206^{1a}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Ef þat verðr, | at Ares strjúki | undan bétam | ok á
brott hlaupi *OK.* 8, 167^a.

Boðháttr.

Et. 2. Strjúktú svo fljótt og langt burtu, sem þú gétur
HF. Kv. 1, 154v.

Nafnháttr.

skaltu skipa einhverjum af höfuðsmönnum þínum að . . .
strjúka burt með mig *Pús. 1, 56v.* hún var sannfærð um, að
hann ekki mundi strjúka frá sjer 2, 190v. þá mundum vjer
strjúka fætur þína með voru hvíta skeggi 3, 231v. allt af var
hún að strjúka votum höndunum um kinnar sér *Ið. 16711.*

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Þig strauk eg með á heiðurs degi þínum *Pús. 1, 101v.* jeg var óhlýðinn foreldrum mínum og strauk frá þeim
PP. Sm. 13714. — **Et. 8.** Systir mín . . . strauk hárið frá
enninu á mjer *JH. 24824.* hann strauk með brúðina *Pús. 1, 821v.* skotið straukst við hárið á Fleury *PP. Sm. 612v.* —
Flt. 3. struku margir tignir auðmenn af landi burt *Ið. 4, 110v.* sum börnin struku 6, 211v. fötin strukust við gólfid
1, 258v. hornin strukust að eins við hlið hans 4, 502v.

Viðtengingarháttr.

Et. 3. Ef Ares | undan stryki | bótum ok böndum | ok brött
hiypi *OK. 8, 165v.*

Hluttaksorð.

ástkærr arfi | á unnarakíði | braut er strokin *OK. 4, 380v.*
(hann) var strokin með þetta án þess að lögreglumennirnir
hefðu getað fundið hann *PP. NS. 541v.* sá er áðr hafði staðið
upp við vegg og strokið hár meyjanna *Ið. 1, 86v.* Hún (o:
náttáran) getur strokið hvert skip burt af sjónum *Ið. 5, 374v.*

Stökkva.

Fornislenska.

stökk, stökkva; stökkom, stökkvem; stökk, stykka; stukk-
om, stykkem; stökkenn.

Nútið.

Framsöguháttr.

Et. 3. hvar sem hann ferr þa stökr lanzfolkit undan *Al. 221v.* steinar rifna | steycer lvþr fyrir *Hund. 2, 2v (CR. 472v).*

blóð stokkr undan hverjum nagli *B.* 22¹¹. Ormr stokkr þá innar yfir balkinn *Frb.* 1, 530¹¹. Judas stöekr nu undan *Gyð.* 31¹¹. Hann stöekr nu vndan 31¹⁷. þá stöekkr Oddr fyri borð *Fas.* 2, 224¹⁹.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. at ængi saurr stöeckwi af yðrum hæstum oc a kon-
onginn *SpR.* 97¹⁷.

Boðháttir.

Et. 2. Þat vil ek, Hjalmtér! at þú stígir (*les stígir*) upp á stokkinn ok leggir djarfliga á hann, ok stöekk síðan upp yfir sængina *Fas.* 3, 472¹⁷.

Nafnháttir.

allt verðr fra at stöckva *Al.* 141¹⁰. þa er hann geysiz fram verða Grickir fra at stöckva 143¹¹. at elgi syndiz hann stöckva fyrir illyrðum hans *Ps.* 52¹⁰.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. stöck ek þaðan fyrir þat er ek drap verkstióra hans *Nj.O.* 130¹¹. — Et. 3. Sveinn stöcc or landi *M.* 46¹. Þat stöcc vpp | at Yngvari | Syslu kind | of soat hafði *Frb.* 23a¹¹. en hann vtan stöcc | endlangan sal *Þrk.* 27¹ (*CR.* 34¹⁷). hann stöck i brótt or Chaldea *Stj.* 103¹¹. svát stöc særr af ierþo *Mpb.* 2¹. — Flt. 3. Or elivagom | stveco eitr dropar *Vafþ.* 31¹ (*CR.* 15¹¹). Styrir varþ i ranni | stveco ælscalir *Hamð.* 23¹ (*CR.* 90¹). stveco þeir nv i vigino *M.* 41¹⁰. stveco af almi | þeims iofvrr svelgþi | hvitmylingar | apr Hvgi fellt 146b¹. blóð-dropar stukku nidr a kinn honum *Frb.* 1, 501¹.

Hluttaksorð.

þar sitr sigvrþr | sveita stöccinn *Fm.* 32¹ (*CR.* 61¹¹). hann var því or ríki stöckinn *Bret.* c.11 (*Hauksb.* 251¹¹). þá váru aller menn stöcknir ofan af skafinum *Dropl.* 25¹¹. þar flþr þv belgi | blóði stöccna *Völ.* 34¹ (*CR.* 37¹¹). hvi er brynja þin | blóði stöccin *Hund.* 2, 7¹ (*CR.* 48¹¹). brynior voro þeira blóði stöccnar *Hund.* 1, 15¹ (*CR.* 40¹¹). seglvigg ero | sveita stöccin *Rm.* 16¹ (*CR.* 58¹¹). æll voro sæpvaldyr | sveita stöckin *Gkv.* 2, 4¹ (*CR.* 73¹¹).

Nýislenska.

stöck og stekk, stökkvi; stökkvum, stökkvum; stöck, stykki; stukkum, stykkjum; stöckinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. en upp úr rúminu ótt jeg stekk *Hd.* 3b₁₄. sjáðu, hvernig jeg stekk *JS. St.* 1, 40₁₈. — **Et. 3.** a) stökkur: úr hans brotum eldur stökkur *Núm.* 7, 14. í því hann stökkur upp á haug hins fræga Meneláss *Il.* 1, 87₉. ljónið stökkur geyst út yfir hinn háfa sauðhússgarð 107₁₉. Svo sem ljón stökkur í nautaflokk 108₁₁. Stökkur hann fram *JT.* 67₉. — b) stekkur: Bárður stekkur þá upp hart og títt *JT. PoS.* 39₁₂. Yfir mannbring öflugan stekkur *JT.* 145₈. að vera lofuð manni, sem stekkur burtu, af því að hann kemst ekkert áfram *GP. PS.* 51₁₀. (hann) stekkur niður af pallinum *Ið.* 5, 315₂₉. Auðun stekkr upp *MJ. HM.* 60₁₄. — **Flt. 2.** Því (= hví) stökkvið þjer upp á nef yður? *Þús.* 2, 59₂₆. — **Flt. 3.** Því mann þeir stökkva engan á, | sem ei þeim horfir mót *BT.* 189₂₂. þær stökkva upp á nef sjer *Þús.* 1, 59₁₈. stökkva ær hól af hól *JT.* 78₂₂. sumir stökkva særðir með lörin úti *Ið.* 4, 57₄.

Nafnháttir.

ok fram á flugstig | fremsta komnir, | annaðhvort óðum | út at stökkva *OK.* 4, 127₆. Var Amfíalus | allra fremstr | leikmanna annarra | langt at stökkva 8, 62₄. en mun mig svo um að stökkva á hesta Eneasar *Il.* 1, 112₁₆. að stökkva flýandi í fáng konum sínum 141₈.

Hluttaksorð.

í sama bili kom ofurlítill hundur stökkvandi til kerlingarinnar *Fjöl.* 1, 152₁₉.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Eg stöck upp af gólfinu *HF. Kv.* 1, 57₂₄. Jeg stöck undir eins ofan úr rúminu *PP. Sms.* 187₁₈. Jeg stöckk upp úr rúminu *Rób.* 105₇. Jeg stöckk upp í vagninn *Ið.* 2, 125₈. — **Et. 3.** (hann) stöckk upp á bæjarkampinn *JH.* 282₁. (drekin) stöckk upp í hlyninn *Il.* 1, 39₂₀. Nú stöckk nautið á hann *Ið.* 4, 51₁₈. hann stöckk niður í tóman brunn 115₁₈. — **Flt. 1.** Allir æpandi | upp þá stukkum *OK.* 4, 209₂. en vér hræddir urðum | ok allir senn | undan stukkum 9, 191₈. Nú stukkum við allir fram *Rób.* 103₁₈. — **Flt. 3.** Stukku fimm eða sex niður í bát *Þús.* 3, 16₁₈. þegar hin framliðnu hjón stukku á

fætur 88^{ss}. margir göfgir menn stukku af landi burtu *PM.*
Ag. 148^a. og stukku af landi burt 226^r.

Viðtengingarháttur.

Et. 1. Fötum stykki og fjótum | yfir fallandi straum *ST.*
 141¹. — *Et.* 3. var ekki laust við að honum stykki bros *Ið.*
 1, 123¹⁰. — *Flt.* 1. þó vér gæðum sæðtum að | á augabragði
 stykkjum, | ei nóg dýrmætt yrði það *BG. Nj.* 193^a.

Hiattakorð.

ljón, er stokkið hefir inn yfir sauðhúsegard *IL* 1, 107¹².
 Frægðin með fjörinu dó, | er frelsið var stokkið úr landi *JT.*
 17^a. og þá hafði Aþena stokkið út úr höfði hana alvopnuð *Stoll*
 42¹⁴.

Sága.

Forníslenska.

sýg, sága; ságom, ságem; só og saug, syga; sugom, sygom;
 soggenn.

Nútið.

Framsögnháttur.

Et. 1. sýg ek or söltum ægi | sylg *Hkr.* 543as. *Frð.* 190^{as1}.
 — *Et.* 3. blórninn hefir drepit sauð vander sik ok sygr ór blóð-
 it *Finnb.* 241⁴. (Ormriinn) sygr sua kyrnar at þar af deyja þær
Stj. 90^a. — *Flt.* 3. þeir hafa þar eina litla boru sem adrir
 menn hafa munninn. með huerri er þeir draga ok suga sua
 sem um nockurn feadrstaf at ser fæduna *Stj.* 79¹⁰. þær (o:
 flugurnar) hafa efna uesla pípu i munninum meðr huerri er
 þær suga þar til er líkaminn dreyrir þar undir 276¹⁴.

Nafnháttur.

fyrir hvi skammaðiz þu eigi at sniða þat hollð af konu, er
 mæpir þin let þik suga i barnæsku *Hms.* 1, 9^r. þa bregðr hon
 (o: móðir) einhverju beisku undir bríostin a ser, at barnit
 kenne fyrr beiskleikans en bríostsins, er þat kemr at suga 2,
 640¹⁵.

Hiattakorð.

hversu hann var mitt bríost sugandi *Mar.* 1010¹⁶. leiðr er
 mér sjófar sorti | ok ságandi bára *Vgl.* 64¹⁶.

Þátið.

Framsögnháttur.

Et. 2. Sáell es sa qvípr es þic þar. oc þat bríost er þu sótt

StH. 9²⁷. se þau briost er þv saugt *Mar.* 797²¹. — Et. 3. var björninn at ok só ór þeim blóðit *Ísl.* 1, 235 v. L¹⁴. sveinninn só hana dauða *Fs.* 176¹⁸. barnit saug mik meðan *Fs. Suð.* 89²⁴. — Flt. 3. þeir átu safa ok sugu birkjuvið *Fms.* 8, 33¹⁹. nema átu þellisafa ok sugu birkju við *Ks.* 15⁶.

Hluttaksorð.

Opt sár sógin | með svælom mynni *Hund.* 1, 36⁹ (*CR.* 41⁹⁵). þar sem þu hefir sialfr soglt briost modur þinnar *Hms.* 1, 41.

Nýislenska.

sýg, sjúgi; sjúgum, sjúgum; saug, sygi; sugum, sygjum; soginn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. annars jeg bakkann upp á stíð | og í mig þá til botns þig sýg *BT.* 233¹¹. — Et. 3. sýgur (o: jurttin) ljómann sólar glæð | og sætan lindar kjarna *Núm.* 12, 72. — Flt. 1. Su Vijneyk að þinn Sonuren er | vier slugum af Giæsku alla *Vb.* 17¹⁶. Blóðgar eru rúnir | á brjóstum þeim, | sem vjer dag hvern sjúgum *BólH.* 102⁸. — Flt. 3. sem blóm, er sólu mót | sjúga tvö eina rót *JT.* 142¹⁷.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. Velzt þú nú líf mitt, hín ljúfa, | þjer lggur á vörum; | leyfðu' að það sofandi sjúgi' eg | úr sólfagra beðnum *BT.* 188¹¹.

Boðhátt.

Et. 2. sjúgðu mig ekki, blessuð mín! *JH.* 269⁷.

Nafnhátt.

Sæla er að sjúga | sætar varir blóma *ST.* 71⁸. Margar hef eg meylar séð | manna að brjósti fljúga | og þeim ástar unan með | yndi af vörum sjúga *GB.* 391¹¹. af því að þeir (o: hinir vondu) stuðla einnig til að sjúga upp illskuna *Sv. VE.* 182²⁴.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. eg mína leiguliða saug *GT.* 106¹⁰. — Et. 2. Kærar þakkir, fluga mín góð! fyrir það þú vægðir mjer og saugst mig ekki svo ungan *JH.* 270⁸. — Et. 3. (Flugan) saug blómin í óða-kappi *JH.* 268¹⁷. saug hann út blóðið *Il.* 1, 88²⁸. (Þorvarður) saug upp í nefið *GP. ÞS.* 47²¹. — Flt. 3. Blóðug sugu brjóstin þín | börnin gráti metti *MJ. Lm.* 94¹⁸.

Hluttaksorð.

fölir í andliti og kinnfiskasognir *PP. Sm.* 151¹. hún var orðin fölleit og kinnfiskasogin *Ið.* 6, 120⁷.

Súpa.

Forníslenska.

sýp, súpa; súpom, súpem; saup, sypa; supom, sypem; sop-enn.

Af þessu sagnorði finnast að eins fáar myndir. Nútíð, nafnh.: hvat höfum vér at gleðjaz viðr, síðan hvárki er at bíta né súpa *Sýn.* 410¹⁵. lát son þinn súpa á handlaug konungsins *Fms.* 6, 199¹⁴. feitt flesk féll þér í ketil, ef þú kant at súpa 11, 348¹⁰. hon ligr harmþrungin sem fyrr, fæundi huorki ath eta ne supa vtan þat, sem honvm fellr vm hendr *Clar.* 19⁵⁰. — *Þáttíð, frsh., et. 3.*: en hann sárp a. oc svalg eige niþr *StH.* 174³⁰. hann saup á ih. sopa *Bs.* 1, 108¹⁴. 394¹¹. — *Flt. 3.* þeir Auluer voro þyrster mjog ok supu skyrir *Eg.* 132¹⁵. — *Hluttaksorð.*: ek er nu suo fullr sem ek hafui nysopit skyr ut a Jslandi *Flb.* 2, 365¹⁰. eigi er sopit, þó at í ansuna sé komit *Grett.* 130⁶. Eigi er enn sopit kálit, þó í ansuna sé komit *Þórð.* 51¹².

Nýíslenska.

sýp, súpl; súpum, súpum; saup, sypl; supum, sypum; sop-inn.

Nútíð, frsh., et. 3.: finnur hann eins og fyrri horn í vasa hans, sýpur á því *Sagan af Vigkæni* (Rv. 1886) 9¹⁴. — *Flt. 1.* Af þessu súpum vjer seiðið enn í skólanum *BM. UM.* 27¹⁴. — *Nafnhátt.*: gátum við aðeins fengið hana til að súpa á víni öðru hverju *Þús.* 2, 166⁷. Gefðu honum að súpa á *Rób.* 93³⁰. — *Þáttíð, frsh.*: annar kvað og annar saup *JH.* 179⁴. Villi-maðurinn saup sér teyg af romminu *Rób.* 94². (Sæmundr) saup endr og sinnum á vatni *Ið.* 1. 14²⁰. og um leið saup þ. gamli á pyttlunni sinni *GP. ÞS.* 47¹⁹. — *Flt. 3.*: Varðgæzlumennirnir supu á flösku einni hvað eptir annað *Rób.* 98¹⁹. — *Vth., flt. 3.*: Vinið, sem menn sypu þá, | svara munti ótal krónum *Dægst.* 47¹².

Svelga.

Fornfislenska.

svelg, svelga; svelgom, svelgem; svalg, sylga; sulgom, sylgem; solgenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. oc svelgr hann allan sigfæðvr *Lok.* 58° (*CR.* 32²⁷). svelgr hann ó oc undrasc þat eigi *Leif.* 19²¹. (hann) svelgr allstórum *SE.* 1, 156°. Leygs svelgr en etr eigi | ingtanni lið manna 2, 194¹³. Eigi mun hann huilazt fyrr enn hann svelgr herfang *Stj.* 337². — **Flt. 1.** Þetta allt svelgium vér *GNH.* 120¹⁵.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Agirni kan æigi hát, oc æigi kan hon sæðiasc, þo at hon svælgí alla luti *GNH.* 36¹⁸. — **Flt. 3.** Fare fram hvndar micler. oc svelgi Petrum *Mpb.* 83²⁴. *Ps.* 207¹⁴.

Boðháttir.

Et. 2. svelg síþan hrákann niðr *Syn.* 475¹⁴. — **Flt. 2.** oc ef guð hevir lovat yðr oc valld gevit yuðr mer. þa svelgit mer sem fyrst *B.* 54¹².

Nafnháttir.

a) svelga: mon eldr svelga þa *Eluc.* 41⁷. anskota þann es svelga vill allt mannkyn i dauða *StH.* 75²⁸. Svelga mon hann ó *Leif.* 19¹⁸. var honom beði meint niðr at svelga. oc svá at dreka *Mpb.* 21²⁴. *Bs.* 1, 347²³. seinna mynde þa margr svelga sinn foðurarf *Al.* 114¹⁹. — b) svelgia: Hofoð þes oc fetr oc instere sculu þér svælgia *GNH.* 120¹². En logen biðða oss at svælgia hæfoð oc fetr oc instere paschalamb's vars 120²¹. birnir oc leones . . . vilia svelgia honum *Ps.* 699⁵. helvitis divp. er iafnan fysizt at svelgia oc gløypa þeim monnum er *B.* 57¹⁷. vndir valldde . . . trolla oc dyra er iafnan varo buin at svelgia oc slita 99¹¹. (at þeir) opne iorðena vndir þer at svælgea þik 111³². hann man swælgia iorð *SpR.* 168⁵. at dyr mundu rifa hann i sundr oc svelgia honum síðan *Stj.* 43⁸.

Hluttaksorð.

svælglande ældr *GNH.* 62²³. Eigi mun þá ormr hinn bjúgi | agn-svelgjandi á króki fagna *Lil.* 60⁸. (*Wisén, Carm. Norræn.* 1, 95).

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. hann svalg elgi níðr *St.H.* 174^{so}. hrø Olafs | hólgyldir svalg *Frð.* 29^{ass}. svalg áttbogi ylgjar. . . grandauknum ná *SE.* 1, 478^a. Mikit undr hefir þu gort æ minum broður, þeim er Rufus het ok þik svalg *Hms.* 1, 477^{ss}. Svalg hvert hús | heitum munni | víðar hundr | Verma byggðar *Fms.* 9, 356^a. *Frð.* 448^{ba}. ok er hann kom at dyrinu, þa svalg þat hann sem einn litin fisk *Bret. C.* 17 (*Hauksb.* 258^r). hon (o: iörðin) tok ok sualg þitt broðurblod *Stj.* 42^{ss}. iörðin svalg hestinn með ollvm reiðingi *Nj.O.* 158¹⁷. Hann tók við ok sualg stórum *Eg.* 286^a. — Flt. 3. Þeir váru mjök móðir ok sulgu stórum *Grett.* 43¹⁵.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. sagði þá vera sva flokvunniga at iörðin spryngi í svndr vndir hesti hans ok sylgi hestinn *Nj.O.* 163¹⁵. syndizst Æireki danska sem drekin sylge þa bada *Frð.* 1, 33^{ss}.

Hluttaksorð.

Eljuðnir vann solginn Baldr *Málsh.* 9^a. Þyrmðit Baldrs of barmi | bergsólgaum þar dölgi *SE.* 1, 280 v.l.s. brimsolgin fællr kólga 2, 451¹⁷. 534^{ss}. opt solgit fær ylgr, | jöfurr góðr vill svá, blóð 1, 664^a. get ec at hon muni solgit hava yrmling navcvern litinn *M.* 70^{sa}. J mvnni ser hevir hann (o: flugdrekinn) einn mann oc hevir solgit fotvnm *P.* 121¹¹.

Nýislenska.

svelg, svelgi; svelgjum, svelgjum; svalg, sylgi; sulgum, sylgjum; sólgin.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. *Veik mynd:* Þú svelgir í þig eigur þjóðarinnar *II.* 1, 11^r. — Et. 3. *Veik mynd:* þetta skelfilega vatnsflóð . . . uppsvelgir mig *Þús.* 1, 62¹. Storma leingi svala svelgir | svánga voðin *Núm.* 13, 56.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þo ad hann svelge | Sioen og Lend sem Skooga *Vb.* 203^{ss}.

Nafnháttir.

a) svelga: Ásynd hans er ogorlig | hann sætlar sler ad Suelga mig *Vb.* 170¹⁴. — b) svelgja: þo svelgia ville Sæl

og Ljíf Vb. 79²¹. sú réð svelgja | salt vatn niðr OK. 12, 114⁹.

Dátíð.

Framsögnháttir.

Et. 1. Ljúfan svalg eg lokka mar GB. 27²¹. — Et. 3. þar svalg siklíngur | saltan ægi OK. 4, 234⁵. En er svalg hún | salt vatn niðr 12, 116⁹. sú salt vatn | á samri stundu | í sik óðum svalg | ála brautar 207¹¹. (hann) svalg nú þor og þrek við þessa sjón lð. 1, 131¹⁸. á þeirri jörð, sem svalg blóð bróður þíns Tang 6²⁹. — Flt. 3. Veik mynd: hin visnu óx svelgdu í sig hin sjö fögru Tang 22¹⁷.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. vildi eg að hin víða jörð brýsti undir mér og sylgi mig l. 1, 87¹⁷.

Fluttaksorð.

þeirra er urmur | ótallegan | brimsólginn elr | Blóðughadda OK. 12, 46¹¹. er hún sveita sylg | solgit hafði 11, 77⁴. er hann sveita sylg | of solgit hafði 196⁴.

Svella.

Forníslenska.

svell, svella; svelloin, svellem; svall, sylla; sullom, syllem; sollenn.

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 3. en harðsnúinn | hugr í brjósti | um sakar slíkar | svellr Hervöru Fas. 1, 519⁸. Havet er iðulega þrutnar oc suellr af storum bylgjum B. 78¹⁴. hugþrútið konungs hjarta svellr SE. 1, 488²¹. — Flt. 3. omvñ þverr | vndir svella Skv. 3, 71⁶ (CR. 71²⁹).

Nafnháttir

horfði þat til hinna mestu skaða, at sauðrinn mundi svella Bs. 1, 118². þöll nam sveigs at svella 2, 174¹⁶. tók þá (sárit) at svella ok þrvtna Frb. 410¹⁶. Fms. 9, 276⁸. Mjök tekr sjór at svella Fas. 2, 73¹².

Dátíð.

Framsögnháttir.

Et. 3. móðr svall Meila bróður SE. 1, 278¹⁶. svall móðr Bs. 2, 83²⁴. þá svall heipt í Högna SE. 1, 436²¹. svall allr

qvíþrenn a hestínom *Mþb.* 18²⁷. en hann (s: hestrinn) svall svá ákafliga, at allan blés kviðinn *Bs.* 1, 319²². Af slíkum hlutum ok mörgum öðrum svall mjök með þeim biskupi ok Ásgrími 730²⁷. — *Flt.* 3. sullu sútir mér *Söl.* 38^a. þann tíma er sárin sullu *Mar.* 633^a. Jdrin sullu innan *Gyð.* 83²².

Fluttaksorð.

hallr ok hrími sollinn | hléborðs visundr *Hkr.* 529²²². *Frb.* 179²¹⁰. allr var ægir sollinn *Krm.* 2^a. Fengr varþ þrænda þengils | þeir letto scip fleiri | allr a eli sollno | Jotlandz hafi flota *M.* 59²². *Frb.* 214²²². *Hkr.* 574²¹². spurðe hann eptir vandliga hver sœc til vere sva sollinnar reiði *Al.* 3²². sarit var sollit *ÓH.* 223¹². *Frb.* 2, 365²². lék sollit haf golli *SE.* 1, 500¹². scip konungs voro sett mioc oc sollin *ÓH.* 182¹². *Frb.* 2, 308²². hlorto hvgða ec þeira | uþ hvnang tvggjin | sorg-mops sefa | sollin blopi *Gkv.* 2, 41² (*CR.* 75¹²).

Nýislenska.

svell, svelli; svellum, svellum; svall, sylli; sullum, syllum; sollinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 2. En neðra sólblíð sumargræn | þú svellur öll af lífi *ST.* 228¹⁰. — *Et.* 3. loks úr mæddri mundu fellur | mækir þjer; en und mjer svellur *JH.* 240¹². er svanir syngja ljóð | og svellur Heklu glóð *KJ.* 64¹². svellur hjarta sorgin ströng 90²². hve dýr þau stökkva, baula, gnýa og gneggja, | af því að brennheitt blóðið í þeim svellur *Íð.* 6, 314². — *Flt.* 3. Hví svo, hugar-steinn! hulins kviða | svella sútir þjer? *JH.* 18¹². Velt jeg sár, er svella | og sviða dag og nótt *KJ.* 179². Undir svella og sviða *GB.* 105²². þegar tárin svella þér hið innra *Sak.* 31²².

Viðtengingarhátt.

Et. 3. og af sútum svo | svelli hjarta, | að brjosti frá | brynjan springi *BT.* 94². Og þó að þér um andlit svelli | andviðri helms og rauna él *JT.* 116². þó „þjóðvininum“ *Déroulèdes* svelli hið sama í huga *Skir.* 87, 63²². — *Flt.* 3. og gjalda ást aptur, | þó undir svelli | af hinu ljúfasta | lækis járn *BT.* 104¹⁰.

Nafnhátt.

æ mundi vansa svella sárið, | sem oss dagnaðarleysið bjó

BT. 178¹². Mörg munu vína svella sár, | því sorgarfregnin vítt mun hljóma *GT.* 101¹².

Gluttaksorð.

Þér kveðju nú berð um svellandi sæ *ST.* 299¹². og með blíðu og feimni þig faldir svo vel | mér í faðmi, er eg knúði hinn svellandi barm *GB.* 399¹⁰.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. svall af megnum móð | mærlings hjarta *OK.* 4, 306^s. svall þá móðr meirr | miðgarðs skelfi 5, 136^s. því að móður svall | örvu, ógnrökku | Ólafs hjarta *JT.* 44¹⁴. Hraust svall hjarta' í brjósti | hlynum Mímis vinar *KJ.* 84¹¹. því himneska valdinu við stendst hann ei, og vóðirfska svall honum þá *Sh.* 7^{ss}. þar brimaldan stríða við ströndina svall *ST.* 216^a. þá lifð svall alfrjálst með æskunnar blóði | af ástum, drengskap og hetjumóði 220¹⁹. — *Flt.* 3. himirnir allir lamdir sullu *Pgr.* 27^r (*Bs.* 2, 516¹). sárin öll af sviðanum sullu 28^r (*Bs.* 2, 516¹⁷). Lít, hve hans undir sullu' og sár *Sb.* 156, 2¹.

Gluttaksorð.

Þögnull skoðar harma helms | hann í djúpi nætur-geims, | fellir ljóma' á sollinn sjá *KJ.* 87¹. brimsollinn lygna láttu mar *ST.* 135^s. mig saga út í sama mund | sollnir æfi-straumar *KJ.* 180¹². Sviður mörgum sellin und 18¹². þá hrópar bleikur hilmir með heiptar sollna lund *Shv.* 17^s. Holskefurnar hvít-fyrsandi | hverjar aðrar sollnar elta *Id.* 6, 316^{ss}. yfir sjávar-djúp sollit *OK.* 8, 265^s. Við öldum sollit Eyrar-sund | í unnar-faðmi breiðum | in forna liggur Fróða-grund *KJ.* 60¹⁷. Og þó oss skilji sollin sund 60^{ss}. í sollnu brjósti svipi liðna vekja 54^s. sollnu brjósti, sveittum vanga *JT.* 137¹². gyrdir brimsollnu | belti jarðar *OK.* 6, 93^s.

Svelta.

Forníslenska.

svelt, svelta; sveltom, sveltem; svalt, sylta; sultom, syltem; soltenn.

Núttíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. ec svelit her af matlöysi *B.* 46^{ss}. — *Flt.* 3. Illr er

annarr: allir svellta | þeir er af bekkjar | bergia dreckv *Merl.*
1, 7s (*Hauksb.* 272₁₄).

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. at þar scyle sumer of drvcner vera en sumer **svellte**
StH. 217₃₀.

Nafnháttir.

þar es þeir myndo **svellta** ellegar oc farasc *StH.* 166₄. þar
mvn ec sitia | oc sofa lifi | nema þv sigvrþ | svelta látir *Skv.*
3, 11s (*CR.* 68₂₂). apr þeir sigvrþ | svelta leto *Gkv.* 2, 3s
(*CR.* 73₁₉). þat mvn a hælða | hvert land fara | er hon let
sveltaz | at sigvrþi *Og.* 197 (*CR.* 77₁₈).

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 2. oc svaltþv þa hvngri heill *Lok.* 627 (*CR.* 32₂₄). —
Et. 3. svalt sigvrþr | saztv yfir dæpom *Hamð.* 7s (*CR.* 89₆).
sa maþr es svina gætti oc svalt *Leif.* 110₁₈. — Flt. 1. at
vndir oss ollom | jafnrýmt se | þeim er svlto | með sigvrði *Skv.*
3, 65s (*CR.* 71₁₈). *Hér ætti að standa svltom, af því að hér*
á að vera fyrsta persóna, en eigi þriðja, en m virðist hér vera
úr felt, af því að næsta orð byrjar á m.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þat nam at mæla | mal þ efsta | sia moþr (sorgmóþr?)
konvng | adr hann sylti *Og.* 15₄ (*CR.* 77₂). hon hefir þriggia |
þioþkonvnga | banorþ borþ | biort apr sylti *Akv.* 43s (*CR.* 81₈).
(Iallinn) bannadi aullum at fera honum mat ok dryk, at hann
sylvti þar af hungri *Hms.* 2, 312₄.

Hluttaksorð.

solltenn elldr fleygir þegar er hann magnaz i hvsa þoc *Al.* 47₂₈.
Villtu nu sæta bygg oc drecca vatn solltinn *Þ.* 360₂₈. hann
var mjök soltinn *SE.* 1, 162₂₈. solltinn madr *Hms.* 1, 31₈.
soltinn vargr 7₁₇. at hafa þat eitt til feðslo sér. er solltenna
manna matr þótte vera *StH.* 12₂₇. at hann take sótt af síð-
om, en hungur fra soltnom 71₈. þa er sat soltin | vm sigvrþi
Gkv. 2, 11s (*CR.* 73₂₇). þær hinar magru kyr .vii. ok hinar
solltnu *Stj.* 202₂₄. man oss sá þikkja hinn harðasti kosti at
hafa soltit i vetr fyrir þeirra skyld *Fms* 8, 442₂.

Nýislenska.

svølt, svelti; sveltum, sveltum; svalt, sylti; sultum, sylvum; soltinn.

Nútið, frsh. ft. 3.: Svelta og sýta | sanntúaðir *Pús.* 2, 254^{ss}. — *Boðh., ft. 1.:* höfum góðan sveitasið, | sveltum þá á millum *JT.* 272^{is}. — *Nafnh.:* ekki lá annað fyrir henni, en að svelta í hel með veslings strákinn sinn *Ið.* 1, 79^{is}.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. hver skipna svalt og kvaldist *LLH.* 92^{is}. Eyja jarl-inn svalt og sat *JT.* 266^{io}. þar svalt sigurvegarinn frá Platæa til bana *PM. Ág.* 34^{ss}. — *Flt. 3.* eigi sultu þau, meðan það (o: kjötið) entist *Ið.* 6, 283^{ss}.

Hluttaksorð.

þrýstir sárr sultr | soltnum vargi *OK.* 6, 61^e.

Sverfa.

Forníslenska.

sverf, sverfa; sverfom, sverfem; svarf, syrf; surfom, syrf-em; sorfenn.

Nútið, frsh., et. 3.: er í kreppingar kemr ok at sverfr *Fms.* 4, 147^{is}. þulat miskunnar þel í sannri þolinmæði sverfr þessa saal *Mar.* 486^{io}. þetta sverfr hann *Stj.* 158^{is}. — *Mafnh.:* at þeir scylldo leggja at iarlí oc lata þa til stals sverva með þeim *ÓH.* 41^{ss} (*Flb.* 2, 46⁴). edr uilltu . . . lata sverfa til stals með yckr bræðrum *Flb.* 2, 122^e. ok láta nú sverfa til stáls með oss *Sturl.* 2, 627. kvað þá verða at sverfa til stáls með þeim *Fms.* 7, 244^{ss}. — *Þátið, frsh., et. 3.:* svarf hann ok af snarpri ok bitrligri hirtíngar þel alla óháttu *Bs.* 1, 237^{ss}. þat er hann vissi Guði gagnstaðligt í þeirra framferðum svarf hann af *IS.* 2, 394^s. — *Hluttaksorð.:* sem þel þlonar iarni þann tíma sem þat er sorfít *Stj.* 160^s.

Nýislenska.

sverf, sverfi; sverfum, sverfum; svarf, syrfi; surfum, syrfum; sorfinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. en fast að hjarta sorg og harmur sverfur *KJ.* 26^s.

og felmtur að hjartanu sverfur *ST.* 209. þó glaumur stundum gleðji mig, | þá gremja að hjarta sverfr *GB.* 387_{1a}.

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. svarf sultr at *OK.* 4, 166. því loginn ástar mér að hjarta svarf *ST.* 44_{1a}. ræningjar urðu því óhemjulegri, er hungrið svarf meira að *Ið.* 4, 125_{2a}. — **Flt. 3.** að hjartanu harmar sverfa *GB.* 107_{1a}.

Eluttaksorð.

er allr jarðvegr er af sorfinn og urð ein eða glerhörð klöppin eftir *JB. IABU.* 8_{2a}. heldr og (hefir verið) sorfið svo að landkostum þess, að 15_{1a}. Er umgerð þess | utan sveipin | nýju fílsbeini | fagrсорfnu *OK.* 8, 190_a. Á þessari öld hefir stórum sorfið að holdsveikinni *Ið.* 6, 164_a.

Sverja.

Fornislenzka.

sver, sverla; sverlom, sverem; sór, svór, svarþa; sœra, svœra, sverþa; sórom, svórom, svorþom; sœrem, svœrem, sverþem; svarenn, svareþr, svarþr.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. a) sverlom: hér sverjom þess hyrjar | hraunbrjótr *Eg.* 179_a (v. 217). **b)** sver: sver ec þess fire solena *Al.* 30_{1a}. Sver ec við guðen at 137_{3a}. þess sver ek við guðin *Fas.* 1, 178_a. Uruglega suær ec þer *Str.* 26_{3a}. ec suer við haufuð mitt *EL.* 81. þat suer ec þer við hina helgu tru 25₁. — **Et. 2.** svær þu usært *GNH.* 36_a. — **Et. 3.** þar til er T. sverr þess við guðen oll *Al.* 58_{2a}. um þat suerr hann at *P.* 46_{2a}. þa suerr Heimir þat við guð, at 255_{1a}. — **Flt. 1.** ef ver sverlom slikan eið *Frb.* 526₁₇. þess sverlom ver fyrer þic oc crapta þina *Hms.* 2, 4_a. Þess sverio ver 10_a. — **Flt. 3.** at eige vito þeir sannara fire guðe, en þeir sueria *Js.* 58_{1a}. ef þeir sueria þetta *Jb.* 284_{2a}. þa fara hinir efter er renter varo. oc sveria til fiar sins *NgL.* 1, 104_a. Eftir þetta geort sueriazst þeir i fostbræðralag *Ffb.* 1, 279_{1a}.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. þat reþ ec þer annat | at þv eiþ ne sverir | nema þann er saþr se *Sd.* 23_a (*CB.* 64_{2a}). *Ænascis* annars en þu . . .

sværir mer þann æð at *ÓHm.* 17^{ss}. En þat munu ver a læggia at þu sværir at 29^{ss}. — Et. 3. eigi mon ec biþia fvr honom nema hann sverri þess at *Leif.* 121^{ss}. oc sueri (konongs efni) þegnom sinom log *Js.* 15^{ss}. at sa sueri fullan æð fire sek 58^a. — Flt. 2. eingis annars en þer farit i brott ór lande ok gefit upp ríki yðuart ok suerit þess eida at *Flb.* 2, 32^{ss}. ok vil ek, at þér sverid mér þetta *Fas.* 1, 527^r. — Flt. 3. oc þat með at þeir sverí at veria flór hans oc lif *M.* 230^r. sva at þeir svere manne fleire eða il. et fæsta *Grg.* i. 1, 215^r. þo at þeir sverí eigi *Jb.* 199^{ss}. Gangi nú allir til mín ok sverí eða *Nj.O.* 191^{ss}.

Boðháttr.

Et. 2. oc er þu villt hava lif þa svær mer þann æð at *ÓHm.* 54¹⁷. Sver mer nu i stað at hallda þessi fyrirheit *Ps.* 54¹. — Flt. 2. þólveð eige oc svererþ eige *StH.* 53^{1s}. Nu þa suerit mer fyrer dyrd drottins *Stj.* 352^{1s}.

Nafnháttr.

sveria eige rangsóri *StH.* 142^{1s}. nema þeir vile allir sveria *Grg.* i. 1, 215¹⁰. þann æð sculo þeir sveria *Js.* 114. sva skal þann eið sveria *Jb.* 288^{1s}.

Hluttaksorð.

œpa þeir upp aller i sænn riddararner meðr hotvm oc heruilego akalle. sverlande við guðs sonar sáár *T.* 247^a.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. oc hevi ec þa oscert eið minn er ec sor Vlōga *P.* 103^{ss}. — Et. 2. a) sórt: bældr fyrirsórt þu þic opt *GNH.* 191¹⁷. þu sort minum herra konungenum, at *T.* 107^s. — b) svarþer: er þv sigvrþi | svarþir eiþa *Gkv.* 1, 21¹⁰ (*CR.* 67¹⁹). — Et. 3. a) sór: (þorpcallinn) sór þess at *Leif.* 117^{ss}. vígmaþrinn . . . sor þess at 121¹⁷. a þeim degi sagði sva Moyses oc sor *Stj.* 374^{1s}. hann sór trunadaræið *Flb.* 1, 367^{so}. — b) svór: seccr .iij. morcom firir hvern er svór með hanom *NgL.* 1, 17^{ss}. þeim manni er honum suor eið a fyrsta þingi 2, 32^s. Síðan svor Hakon Olave kononge þessa luti alla *ÓHm.* 18^s. oc sva svor hann 30¹. Iarlenn sprætr upp oc svor af ræiði mikilli 41^s. (hon) svor mikinn æið *Str.* 7^s. hann suor við licam hins helga Hylaríj *El.* 3^s. oc suor hann þa við Maghun 68^{1s}. oc fvrsvór landit noreg olafi æilífliga *Ág.* 43^{1s}. — c) svarþe:

þá svarði hann eiða *SE.* 1, 1367. Hakon jall suarde Olaf konungi land *Fwb.* 2, 3925. — *Flt.* 1. aðr þess sorom ver at *ÓHm.* 324. halldit hofu ver vara eiða. þa er ver sorum Villcino konungi *P.* 314. — *Flt.* 2. þer suorut oc hæitstrengdot *El.* 147. — *Flt.* 3. a) sóro: Söru síðan honom allir lendir menn *Frb.* 50822. (þeir) soru þat fyri honum *T.* 17312. Gunnarr ok Högni sórust í bræðralag við Sigurð *SE.* 1, 36019. suo kom at þeir soruzst í fostbræðralag *Fwb.* 1, 52522. — b) svóro: hær eftir suoro þeir fullan eið *DN.* 1, 9112. þa var oc lesen vitnisburð þeira Hakonar oc Petrs er suoro ænn í vaar a þann sama dag at 2, 3812. tolf Menn oc sialfr hann enn þrettandi sváro *Ag.* 862. — c) svorþo: oc svorþo Eysteini konvngi Jamtaland *M.* 16622. oc svorþo honom með scottom Jamtaland 16620. allir er þar varo víþ svorþv Sveini land oc þegna *Jv.* 5612. oc svorðv honom eiða *Nj.O.* 19122. ok svörðu eið at rétt væri *Bs.* 1, 282. svorþoz margir | menn a þingi | hvþlvngs syni | í broþor stað *M.* 207224. ok svórduzst þeir í fostbræðralag *Fwb.* 1, 2784.

Viðtangingarháttr.

Et. 3. Sogðo sva konvngs raðglafar at þeir villdi at iarl sværi konungi eiða *Frb.* 40324. at maðr væri gjörr út í Hólm, sá er þeim sverði (v. l. 17 sværi, særi) *Ísl.* 2, 9412.

Hluttaksorð.

a) svarenn: þa flvtti hann crossenn a lavnvngo norþr til staþarens til ins helga Olafs sem hann uar svarenn *Ag.* 8712. með suornum eiði *NgL.* 2, 281. þyrmpa ec síflom | svornom eiþom *Skv.* 3, 282 (*CR.* 6912). hann var fyr vtan | eiþa svarna vnnar trygðir 202 (*CR.* 692). — b) svareþr, svarþr: með sværðum eiði *Jb.* 19922. með svordum æidum *Fwb.* 2, 1302. í sklotswarðum munnæidum *SpR.* 16022. Sva gangi þer atli | sem þv víþ Gvnnar attir | eiþa opt vm svarþa *Akv.* 302 (*CR.* 8012) — c) eftir óvísri beygingu: ver hovom ollom monnom log suaret *Js.* 5722. ok hefir keisari svarit eið *Fs. Suð.* 12542.

Nýfislenska.

sver, sverji; sverjum, sverjum; sór, særí; sórum, særum; svarinn.

Nútfö.

Framsöguhátttr.

Et. 1. það sver eg við Apollon *Il.* 1, 51. eg sver við þenna

sprota 11¹¹. jeg sver þjer það við vorn mikla spámann *Pús.* 1, 122^e. Eg sver yður 2, 190^{ss}. — Et. 2. Sacramentum sa Eldur er | að þu Drotten oss sialfur suer *Vb.* 82^{ss}. — Et. 3. Sonur Guds suer þær Bæner *Vb.* 36¹⁷. slerhuor Christen hann suer þann Eld 78^{ss}. á því Rómverjinn sver sig í kyn *BT.* 262¹⁷. — Flt. 1. Enn vier suerium j annan stad *Vb.* 83^s.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. með því skilyrði, að þú sverjir mjer að *Pús.* 2, 292^{1s}.

Nafnhátt.

viltu sverja það við nafn hins mikla guðs? *Pús.* 1, 46^{ss}. Þá tók hann að sverja *Tang* 131^{1s}. eida við unnum þá, | ei dýrri sverja má *JT.* 142^s.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. sór jeg að gera þann stórríkan . . . , sem leysti mig *Pús.* 1, 44^{ss}. Á hinn næstu öld sór jeg að 44^{ss}. Sór eg og sárt við lagði 2, 122^{ss}. — Et. 2. Og manstu ekki heldur heit þín og eida, sem þú sórst mér? *Sak.* 38^{ss}. og sórstu honum eigi seinna hollustueiðinn? *HGTh.* 41^{ss}. Sórstu þig enn í Flatnefsættina *MJ. HM.* 34^s. — Et. 3. Mintest þann Eld sem Abraham soor *Vb.* 45^s. Holofernes soor heitur og reidur 134¹⁷. Hann sór þess dýran eið að *Pús.* 1, 12^{1s}. gimsteina-kaupmaðurinn sór þeim, að 2, 162^{1s}. — Flt. 1. Unnum við hvort öðru | eida dýra | og eilífar | ástir sórum *KJ.* 111^{1s}. — Flt. 3. þær tuser Systur sooru *Vb.* 186^{ss}. þeir sóru og sárt við lögðu *Pús.* 2, 162^{ss}. Sóru þeir þá allir eiðinn á ný 349^{1s}. Menn sórust í fóstbræðralag um allt landið *Íð.* 4, 108^{ss}. þeir, sem sórust í fóstbræðralag *TFH. Eld.* 696^{ss}.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. með eiði þeim, er hann gerði að helvíðsmanni, ef hann særi meinsæri *JJ. Rand.* 59^{ss}.

Hluttaksorð.

jeg vil svarinn son þinn dyggur | samur vera' í dag og gær *BðH.* 104^{1s}. Greiðir elgi gjörast ætið golþorskarnir, | þó til dauða séu svarnir *JT.* 291^s. Eiðarnir . . . voru allir svarnir með fullu fjöri og sannfæringu *JJ. Rand.* 61^{ss}.

Sviða.

Í fornamálinu er sviða sterkbeygt, þá er það hefir áhrifsmærkingu, enn veikbeygt, er það hefir áhrifslausa merkingu.

Forníslenska.

sviþ, sviþa; sviþom, sviþem; sveiþ, sviþa; sviþom, sviþem; sviþenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. sviþr biartr logi breiþan | by *M.* 135b¹⁷. sviðr dyggr jöfurr bygdör *SE.* 1, 506s. hann suidr kylfuna vtan *Fv.* 1, 189¹⁵. — Flt. 3. annat (o: brjóstit) sviða þer framan *AL* 121¹⁷.

Boðháttir.

Et. 2. tak rúgbrauð ok svið *Syn.* 475s.

Nafnháttir.

ef sviða þarf sár manns *NgL.* 1, 172²⁴. at vér myndim sviða hér dílkahöfuð *P. Stang.* 51s.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. sveið hann klubbu eina *Fzk.* 49¹². hvs sveiþ Herþa resir *M.* 142a²⁷. — Flt. 3. Svmir vlf sviþo *Br. Skv.* 4s (*CB.* 65s).

Hluttaksorð.

sviðmir fuglar *SöL.* 53s. upp ór blaðanum kom rófa, vaxin sem nauterófa sviðin *Eb.* 101s. eyri firi sviðu hveria er sviðin er *NgL.* 1, 67²⁰. skærilligr geck hvsum hæri | hallar gandr a sviþno landi *Frb.* 550a²¹. at sá er adr hafði fornir fært. ok sæft. ok suidít. dæi i blodugri ósku *Gyð.* 29²¹.

Nýíslenska.

Í núverandi íslensku er þetta sagnorð sterkbeygt hvort sem það er í virkri eða óvirkri merkingu.

svið, sviði; sviðum, sviðum; sveið, sviði; sviðum, sviðum; sviðinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. sviður brjóstið, ef hræra skal *JH.* 16¹⁵. þeim sviður 117s. það sviður 173¹⁵. sviður oss undin *ST.* 297s. svo sviðr á

kinnum *GT.* 100a. mig sveik það, jeg treysti, því sviður djúpt
meið *SO.* 1010. — *Flt.* 3. en mér varir sárt mjög sviða *JT.*
14300. þar sem engin sviða sár *KJ.* 82a. Velt jeg sár, er
svella og sviða dag og nótt 179a. þær (3: tundurörvarnar)
sviða sárlö *Íð.* 4, 5400.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þó að sár þeim sviði und, | samt er heilnæmt þetta
BG. Nj. 275a.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. það sveið mér sárna enn frá megi segja *HF. Kv.* 1,
3210. Kóngr syninum sveið mikid, að 8700. (hann) þreifaði
hendinni þangað er honum sveið *Þús.* 2, 18810. Herakles sveið
fyrir strjúpana með glóandi eikastofnum *PM. Ág.* 1300. Hann
sveið grænku jarðarinnar *Íð.* 1, 5710. — *Flt.* 3. flógu þeir
geltr | í garði úti | og svörð sviðu | svínum öldum *OK.* 2, 1337.
blossar sviðu grænan skóg *ST.* 1300.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þó að þeim sviði að lifa undir valdi og kúgun ann-
ara *Íð.* 4, 10210. — *Flt.* 3. því að frú Guðríður hafði nýlega
sært þá strengi, sem hann hvorki gat gjört sjer grein fyrir,
hví sviði svo sárt, nje gat læknað *TFH. Dr.* 1, 2, 10010.

Svífa.

Forníslenska.

svíf, svífa; svífom, svífem; sveif, svífa; svífom, svífem;
svífenn.

Núttíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. át vel hverr svífr at sinne elgu *Al.* 11700. Svífr eð
hvassa | hagi tvíviðar | (knígr hólða lið,) | hart af strengjum
Merl. 2, 651. þó svífr enn nokkut kynligt yfir þik *Ld.* 2840.
hann svífse encis *M.* 9910. hann svífst eíngis *Fms.* 6, 3720.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. skulu þit festa batinn út bryggiana at skutstafni-
num sua at æigi suífr fra *Flb.* 1, 33610.

Nafnháttir.

Þar sloðmioll | svífa knattí | bæga briots | af boga flollom

Fvö. 534b. suifa leztv or hveriv hrófi | hlaðnar skelðr a vatnið
breiða 554b₁₀.

Hluttaksorð.

bændr komu at svífandi *Fms.* 8, 414s.

Dátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Sveinn sýsliga | sveif til scógar *Hym.* 18s (*CB.* 27₂₇).
rak þa langt ofan optir ánni ok sveif at landi um síðir *Ks.*
15_{1s}. ok sveif honum þar at 217₂₁. þá losnaði línbrók hans ok
sveif henni um strenginn 217_{2s}. ok hélt svá, at hvergi sveif
Grett. 113_{2s}. — *Flt.* 3. Þá svifu þeir út um aptr um akra
fyrir utan bæinn *Ks.* 217s. sumir svifu at nautum ok kötlum
ok eldiviði *Sturl.* 2, 210₂₄.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Lítlú síðarr segir Þórðr, at svífi yfir hann *Sturl.* 2, 250_r.

Hluttaksorð.

Liggr mér und herðum | Hjálmarbani, | allr er hann utan |
eldi svífinn *Fas.* 1, 439_{2s}.

Nýislenska.

svíf, svífi; svífum, svífum; sveif, svífi; svífum, svífum; svíf-
inn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Þungum svíf ég sorga' í straumi *JÓ.* 126s. og svíf
um himins geisla-geim | glaður frá jörð að betra heim *KJ.* 13₂₁.
jeg svíf á brant 39_{2s}. Líf mitt jeg yfir lít á þessu kvöldi | og
langt í geimi minninganna svíf 52₂₁. — *Et.* 2. þú svífur í
sumarvindum *ST.* 36s. þú svífur fjær í geim 39s. Þú, vörgyð-
ja! svífur úr suðrænum geim 165s. — *Et.* 3. er svífur ský |
af skörum bjarga *Gr. Kv.* 50s. svífur ástfleyg önd | til upp-
heims-sala *KJ.* 104_{2s}. maður, sem svífst einskis *Ið.* 2, 40₁. —
Flt. 2. Hvert svífið þér, svanir, af ströndu *ST.* 210s. —
Flt. 3. en tíðum mannsins munardraumar | frá myrkum svífa
slóðum kifs *KJ.* 126_{1s}. Burtu þá svífa við sædjúpín köld |
svanir á bláleidum vinda *ST.* 219s.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. Náttdaggar silfri settum vefjarhringum | þú svífir á
ST. 51_{1s}. — *Et.* 3. fagur á skýi fögru | frægastur andinn

standi | Hannesar, | er þjer unni, | og yfir þjer glaður svífi
BT. 129¹⁸.

Boðháttr.

Et. 2. Elliði, yfir fjörðinn friða | flughraður svíðu mjer í vil
KJ. 122¹⁸. Áfram, bátur! svífi ST. 111¹¹. Svíðu nú sæta,
söngsins englamál! | angríð að bæta, | yfir mína sál 126⁸.

Nafnháttr.

að svífa upp af syndum spilttri jörðu JT. 99⁸. Ó, sæll er hann,
er ungur burt má svífa | frá eynd og harm KJ. 94¹¹.

Fluttaksorð.

Flytja söngfuglar sætast lag | svífandi um lopt á vængjum
skjótum ST. 3⁸. Þegar að svífandi, svípfagur andi! | svart-
hjúpud móðir í faðmi þig ber 85¹⁸. svífandi, skjótvængjuð
flýgur burt tíð 35⁸. Valkyrjur ísa hyggju harðar, | hvítar svíf-
andi' um Ránar slóð BT. 116⁸.

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Þannig, sonr sæll, | sveif ek hingat OK. 3, 85⁸. Sveif
ek um sali | sællar gyðju 10, 260¹. — Et. 2. Sæl ertu því, sem
sveifst á braut KJ. 93¹⁰. *Með þolmerkingu*: greppr hinn grimmi, |
er gesti komna | eta sveifstattu OK. 9, 234⁷. er þú sveifst
ekki að eta þá menn, sem voru til gistingar í híbýlum þín-
um HO. 9, 19⁸⁸. — Et. 3. og sveif yfir hann hræðilegt myrk-
ur IL. 1, 103⁸⁸. þegar hún um miðnættið sveif upp úr brunn-
num Þús. 2, 183⁸⁰. sá maður, sem ekki sveifst að fremja þá
óhæfu, að IL. 1, 118⁸. — Flt. 1. Svífum til salar | og sett-
umst niðr OK. 10, 31¹. — Flt. 3. svífu hetjur í hernaðar önn
JT. 25¹⁸. Álfar ljóss þar yfir svífu ST. 129¹⁰.

Viðtengingarháttr.

Et. 1. svífi eg til þín, svanni, | í sælunnar skaut ST. 12¹⁸.
— Et. 3. svo vængjum þínnar ástar á | andi minn svífi heimi
frá KJ. 247¹⁸. Að andinn Gunnlaugs einatt hér, | á uppheims
gelsla bífi, | með friðrar svíp í fangi sér | um fagran himin
svífi ST. 235⁸. Og sæll jeg lifði sakleysisins ár | sem svífi' um
dalinn fyrsti morgualjómi IL. 1, 311⁸. — Flt. 1. Ex sólín mynd-
um morgunroða | inn myrka skreytti himingeim | þá við að sól-
um svífum goða KJ. 125²¹. — Flt. 3. menn ímynduðu sjer,
að þau (þ: þessi kynjadýr) svífu um í loftinn IL. 6, 110⁸⁰.

Hluttaksord.

þar mun jeg eitt sinn eiga bú | of æfi svininn höf *KJ.* 106a.
 Nú heyrir söngur þrasta þýður | þrúðhelgri valhöll svininn
 frá 126a. sorgum öllum svininn frá 193a. Svinin ert þú frá
 harma-helmi 24a. en sál frá sorgar-myrkva | er svinin ljós á
 væng 79a. fram er svinin nú að nóni | hvíldardagsins heiða
 sól *ST.* 72a. en bundið hold | ei getur farið svo á sveim | og
 svinuð um heim | og geim *JÓ.* 168a.

Svikja.

Forníslenska.

sýk, svík, sýkva, svíkva, svíka, svíkia; sýkom, svíkom, svík-
 lom, sýkvem, svíkvem, svíkem; sveik, svika, svikom, svíkem;
 sykvenn, sykenn, svíkvenn, svíkenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. ef þú svíkr eigi þann, er þú átt beztr at vera *Nj.*
 124a. — **Et. 3.** Illa hefir sá er annan sýkr *Málsh.* 18a. oc
 sýr hann þá. es ovitrer ero *Mpb.* 86a. með huerri er vuirinn
 svíkr sína vini *B.* 57a. *Veik mynd:* oc með því svíevir hann
 flesta menn fra Cristí *GNH.* 64a. — **Flt. 1.** þar fyrir svík-
 ium ver þeira eyru *Pz.* 50a. — **Flt. 3.** Hverir se meiri ovin-
 ir andar en dioflar þeir er hana svqua i svnpom *Leif.* 71a.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. enge hégomleg glepe syqve oss *StH.* 60a. — **Flt. 2.**
 at eigi svíkiz þer af dióflum *Hms.* 2, 370a.

Boðháttir.

Et. 2. svík aldri lánardröttin þinn *Nj.* 87a. svík mik þá
 ei *Ísl.* 2, 269a.

Nafnháttir.

a) sýkva: Síþr má fiánde finna vél at sýqva þann mann es
 í góþre sýslo es stadr *StH.* 212a. þa mondo n. (= eige) mic
 of sýeqva *Mpb.* 80a. — b) svíkva: enda er þa diofullenn um
 at svíeva þann mann, er sva gerer *GNH.* 199a. — c) svíka:
 at þeir scvldo svíca landit undan honum *Ág.* 46a. at hann
 scyllde svíka Alexandrum i dryck *Al.* 24a. at eq hava geng-
 it i samband með þeim er svíka villdo konungen 127a. — d)
 svíkia: at hann hefðe teket fe til af Darío konunge at svíkia
 Alexandrum *Al.* 26a. villtv svíkia mík ný *Jv.* 88a. Egi mon
 ek svíkia yþr 89a.

Þátið.

Framsögnháttir.

Et. 2. Þa sem þu sveikt kallaði Krístr til sín *Ps.* 93a. illa sveiktu mik nú *Isl.* 2, 269¹². er þú sveikt herra þinn *Fas* 1, 525²⁰. Sveiktu mik nú *Dropl.* 25²⁴. — Et. 3. en verste sveik einfaldan mann *Eluc.* 36¹⁴. En síðan sveik kona kar(l)mann *Mpb.* 113²². Með þeirri villu svæle hann hinn fyrsta mann *GNH.* 164¹⁷. — Flt. 2. ok j þui samsæti sulku þer hann slægliga *Ffb.* 1, 323²². þer svikut hann með flærð ok lygi *Mar.* 136²⁰. — Flt. 3. þa er landrekar | Tys attvng | i trygð sviko *Frb.* 89b²⁰. sva sem Achitofel ok Ablason, er sviku David konung *Ps.* 20¹⁶.

Viðtengingarháttir.

Et. 8. Þat er sægn manna at Ingialdr konvngr dröpi .xij. konvnga ok sviki alla i gripom *Frb.* 28a.

Hluttaksorð.

a) sykvonn, sykenn: þesser menn ér þv hever sykeþ *Mpb.* 130¹⁰. — b) svikvonn: hvi var han eigi sárlega svikvin *GNH.* 164²². er hann sér hann sárlegra svievin 165a. Farþv nv til hvesa þeira manna erþv hever sviqvít *Mpb.* 94a. oc bat flandan i hælvið, er Adam hafðe sviqvít *GNH.* 98¹⁶. — c) svikenn: vera svikenn *Al.* 104¹⁷. at likami manzens verðr svikinn af tilfysi stundlegra luta 115a. at hann se svikinn 157²⁰. þeir oc sem elld ælska ero mioc sviknir *B.* 133a. menn hans sialfs . . . hava svikit sinn herra *Al.* 108a. vandr menn hava svikit goðan höfðengia 108¹⁶.

Nýislenska.

svík, svíki; svíkjum, svíkjum; sveik, sviki; svikum, svikjum; svikinn.

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 1. Eg flýg burt með suðrænni sólu, | en svík ekki norðursins slóð *ST.* 24a. Á vatni mínu' eg vin ei svík 106¹¹. — Et. 2. Þú sem daglega liða leið | lífs fram að enda sjer, | náungann svíkur samt *JH.* 8¹¹. svíkur þú mannsins son með kossi? *Tang* 129²⁴. þegar þú svíket um *Pús.* 1, 136¹⁹. — Et. 3. Sælen mæler það suljkur nu | slerhuðrn Mann sem

ræder þu *Vb.* 111^{ss}. — *Flt.* 3. þeir er ljúga og svíkja *FP.* 115^{so}.

Viðtengingarháttir.

Flt. 1. vókum nu so ei suljkunst *Vb.* 183^a. — *Flt.* 3. það verður sagt, að allir svíki mig *GP.* *ÞS.* 51^{ss}.

Boðháttir.

Et. 2. Sver honum hollustu, svík ei þann ástvin í tryggðum *Sb.* 74, 51. — *Flt.* 1. svíkjum aldrei okkar her *Íð.* 6, 23^{ss}.

Nafnháttir.

Sá alvaldur sig þá skáldið svíkja í leiki *BT.* 731. því órvilnan hann segileg | og efi mun í varðhald svíkja *FP.* 112^{ss}.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Illa gjörði jeg, er jeg svelk saklaust blóð *Tang* 134^{ss}. — *Et.* 2. svelkstu mik nú *Fas.* 3, 473^a. — *Et.* 3. slíkt tel jeg hrekk, | að þannig svelk hann sjór *BT.* 131^{ss}. Sveikst mansals miðillinn ekki um að koma til vezírsins á tilteknum tíma *Þús.* 2, 283^{ss}. — *Flt.* 3. 2 af mönnum hans svíkust burt *Sktr.* 89, 72^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. allir viðskiptamenn svíkju kaupmennina *GP.* *ÞS.* 53^{ss}.

Hluttaksorð.

en óbænum árnar þjer | auminginn svíkní sárt og hyski þínu *JH.* 91^{ss}. hann sá að hann var svíkin *Þús.* 2, 241^{ss}. á þeirri nóttu, er hann svíkin var *Tang* 127^{ss}.

Svimma.

Forníslenska.

svimm, svim (sym), svimma, svíma, symja; svamm, svam, symma, svæma; summum, svámum, symmem, svæmem; svímet, summet, sommet.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Svimm'k nú við ský *Ísl. Forn.* 3, 88 (*Svarfd.* 26^{ss}). — *Et.* 3. hvártz hann svímr a síó epa vatne *StH.* 22^{ss}. Minn fostri Fritila svímr þar *Þ.* 251^{ss}. hannda læti oc fota sem

þæss mannz er i sio swimr *SpR.* 44^{ss}. Hann swimr þá þang-at á leið sem honum þótti skemmst *Fbr.* 104^{is}. — Flt. 3. oc svima i moðo marir *Fm.* 15^s (*CR.* 66^{is}). þær varu vanar at taka ukunna karlmenn. þa er svima i því vatni *Al.* 174^{si}. Nu ser Egarð hvar mennennir suima *P.* 251^{is}. svima hestar þeirra yfir stórar ár *SE.* 1, 60^{si}. 2, 259^{so}. þeir symia æigi a grufu sæm aðrer sælar hælldr symia þeir opner *SpR.* 48^{si}.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. Prammar, sva sem svimmi, | sílafullr, til hvílu |
fúskerðandi fjarðar, | fúlmárr á tröð báru *Syn.* 317.

Nafnháttur.

þeim manne verþr harþla þungt at svimma *StH.* 22^s. (hann)
tok nóckvidr at svima yfir ána *Hms.* 1, 536^v. symia 536
v. l. 3.

Hluttaksorð.

A fimta degi prýddi gud loptid meðr flugandum fugl-
um oc uatnit meðr sulmandum fiskum *Stj.* 17^s. þa sial hann
(c: arinn) flugandi sulmandi fiska i sionum 81^{iv}. Havet með
vtalulego fiska kyni symlannde *B.* 22^{so}. svimmande 22 v.
l. 13.

Þátíð.

Framsögnháttur.

Et. 1. ekki svamm ek skemra en þú *Fms.* 7, 119^{ss}. svamm
ek út yfir ána 123^s. for ec í ana þa leið er drottinn for. oc
svam ec ifir *M.* 187^s. — Et. 3. (Sigurþr) svam til lanz *M.*
205^{ss}. Hann hafði sciollid ifir ser er hann svam 220^{is}. kon-
úngr sá hvar maðr svam *Fms.* 1, 212^{is}. konungr sa hvar
suam madr *FW.* 1, 235^{ss}. hann suam j bryniu j kafui 455^{ss}.
— Flt. 3. Skorri ok P. ok S. gengu á kaf ok summu frá
landi *Eg.* 281^{is}. svómu járn i ámu | óðhörð Skota blóði *IS.* 1,
31^{so}. ok svámu sumir yfir ána *Fms.* 8, 380ⁱ. *Ks.* 169^s.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. þo at hann symmi yfir mikinn fiord *El.* 33^v. þat
sogðv Kritar menn at hann svæmi vm hafit *Hauksb.* 197^s.

Hluttaksorð.

at Oláfr konongr . . . hafi sommet síðan til Vinda snekk-
ionnar *ÓT.* (1853) 68^{si}. Enn hann mun hafa svimit i hölm-
inn *Fbr.* 104^s.

Nýislenska.

svim, svimi; svimum, svimum; svam, svæmi; svánum, svæm-
um; sumið.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. hingað svam eg hafs um leiðir *JH.* 95. Hvarf ek þá héðan | ok hóglega svam *OK.* 7, 133. Herða'k huga | ok at hauðri svam 134. — **Et. 3.** (hann) svam af alefli *PP.* *Sms.* 63^{ss}. og gríðarstór hræflskur svam þar í ðs *Svh.* 6. Svam gegn grámr | í geistu flóði | eptir fars flaki *OK.* 5, 153. — **Flt. 3.** Feður lands á sætrjám svámu | sína lengstu tíð *ST.* 241.

*Í staðinn fyrir svima eða svímma er nú venjulega haft sagn-
orðið synda.*

Svípa.

Beygingin ætti að vera: svíp, svípa; svípom, svípem; sveip, svípa; svipom, svípem; svipenn.

*Í staðinn fyrir svípa er haft sveipa og fyrir svíplinn er haft sveiplinn. Þessar myndir finnast: Nútíð, frsh., et. 3.: oc hana Sigvrþr | sveipr i rípti Skv. 3, 8s (CR. 68¹⁰). — Þátíð, frsh., et. 1.: Enn þer scálar er vnd scærom voro | sveip ec vtan silfri Völ. 35s (CR. 37²⁷). — Et. 3.: Enn þer scálar | er vnd scær-
om vóro | sveip hann vtan silfri 24⁷ (CR. 37⁴). Reipr (Hryggr?) varþ gynnarr. | oc hnípnapi | sveip sinom hvg Skv. 3, 13s (CR. 68^{ss}). kona sveip rípti | rauðan ok rioðan Rp. 21s. — Hlt. fort.: Salr er a há | hindar flalli | allr er hann vtan | eldi sveiplinn Fm. 42s (CR. 62¹⁴). allr er hann utan | eldi sveip-
inn Fas. 1, 439 v. l. 8.*

Syngja.

Forníslenska.

syng, syngva; syngom, syngvem; sōng, synga; sungom, syngem; sungenn.

Nútíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. eptir þeim orðum ok hjóðagreinum, sem ek syng fyrir þér *IS.* 2, 387^{ss}. enn ek veit el, með huerium hætti ek

syng suo *Mar.* 770^{ss}. — Et. 3. þú scal prestr a valt hænd-
om halda upp meðan hann syngur hann (o: lágasöngenn) *StH.*
125^{ss}. huersu fagre roddu hann syngur *Str.* 36^{ss}. berandi adr
fram fridan song fyrir konungs hasæti, er síðan syngz allan
tíma *Hms.* 2, 153^{ss}. meðan messan syngz *T.* 34^{so}. 35^s. —
Flt. 1. beonarorþen þau es vér syngom *StH.* 108⁷. þú syng-
om ver kirial 122¹⁷. Af því syngium ver þrysvar Cristeleison,
at *GNH.* 206⁴. þa er ver syngium þrysvar Cristeleison 206⁷.
Flt. 3. þeir syngva þa lof goðe til dýrþar *StH.* 137¹². þar
hreyfster organa söngur. sa er englar syngva lof guðe 144^s.
síðan syngva marger með honum *GNH.* 206¹⁷. lofsöng þann
er ver trúm at þeir söngva navesendr *StH.* 125¹. tíu þusund-
um sinna hundrað þusunda stóðo fyrir honum oc syngia þess-
om orðom *GNH.* 61^s. engir fuglar syngia *Al.* 161⁴.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. þa er maðr vacnar fyrst of morgon enn. syngve hann
credo in deum *StH.* 109⁷. Biti at þer þat sverþ | er þu bregd-
ir | nema slalfom þer syngvi vm hæfði *Hund.* 2, 33⁴ (*CR.*
50^{ss}). syngve hann pater noster *StH.* 110^{ss}. at nockorr prestr
syngi huern dag messo *T.* 33¹². — Et. 3. Syngue aller lof
guðe *StH.* 148^{ss}.

Boðháttur.

Et. 2. syng meðan pater noster *Syn.* 471^s. syng þessa sym-
phoniam *IS.* 2, 387^{ss}. — Flt. 1. Syngom atþú tólf. pater
noster *StH.* 109¹². syngom .v. sinnom pater noster *Mpb.* 33¹².
— Flt. 2. syngveþ enn þa .v. pater noster *StH.* 109^{ss}. Syng-
veþ þa enn .viij. pater noster 110^s. góreþ ér annat tveggia at
ér biþeþ fyr yþr. eþa ér syngveþ goðe lof 218^{ss}. — *Myndin*
syngveþ í hinu síðasta dæmi er hvorki framsöguh. né viðt.h. Sést
það af samanburði við *Nj.* c. 120^{ss}.: ger þú nú annat hvárt,
Þorkell hákr, at þú slíðra saxit ok setz niðr, eða ek keyri
ðxina í höfuð þjer. *Gisl.* 16¹²: Sá (o: kostr) er annar, at þú
tak við mér.

Nafnháttur.

scolom vér syngva þa elge fære pater noster enn .viij. *StH.*
109^{ss}. scal syngva enn .v. pater noster 110^s. ec mon apr
syngia messo *Jv.* 32¹².

Hluttaksorð.

Songmenn foru syngiandi með morgvm lyð *Fs. Suð.* 83¹².
skrydder dýrmætum skruða, syngiande guði fagra lofsongva

T. 222a. öllum mönnum fagnöndum og sætliga lof Guði **syng-**
jöndum *IS. 2, 387^{1a}.* er hann var honum sýnandi sín feðgin
millum engla flokka sætliga Guði lof syngjandi 388a.

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. þá söng Maria sálm *StH 140a.* þá er byscup song
þar ena fyrsto messo *GNH. 176^{1a}.* hann song lafnan mæssor
Str. 5ss. Song salltara | meðan Sigurþ pindo | iofvrs ovinir |
yta drottinn *M. 221b⁷.* — **Flt. 3.** orþ spámannanna þeiza er
með miklum fagnaþe sungu of hingatqvomo drottins í heim
StH. 121^{ss}. oc söngu orþ þesse 122^{ss}. Sva sungu þeir ænglar
drotne vöröm til dyrðar *GNH. 61s.* huærsu ænglar sungu dyr-
lega 61^{ss}.

Víðtengingarhátt.

Et. 3. þat segja menn at hann syngi salltara meðan þeir
pinndo hann *M. 221a.* gengu aptr ok sögðu at sýngi | söng á-
gætan bauga slöngvir *Bs. 2, 100a.* — **Flt. 3.** þá hevrþo þer a
stréti sva sem tvennir flokar svngvi lof Gvði *Leif. 46ss.* var
Thomas erkibyskup af nockurum síðsamum manne aminatr, at
hann syngi eina messo *T. 97a.*

Hluttaksorð.

introitus sœngr sa er fyrst er sungenn *StH. 121⁷.* sa sœngr
er oft fyr þollom sœngenn 123^{1a}. Svngnum aptansaungenum,
hafaz brœðr a bænum uíðr *T. 255^{ss}.* I upphafe messo er anti-
phona sungin *StH. 121^{ss}.* þa es su bôn vas hött sœngem 125^{1a}.
antiphonor, þær er nu ero sungnar í uphafe messo *GNH. 203⁷.*
meðan sungnar voro tíþir *Frb. 502a.* Síþan es sunget
StH. 122a. þess ens sama psalms vers er nu sunget *GNH. 203a.*

Nýislenska.

syng, syngi; syngjum, syngjum; söng, syngi; sungum, syng-
jum; sunginn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. eitt jeg veit og um það syng *KJ. 155^{1a}.* minn söknað
burt eg syng *ST. 225a.* Að sinni' eg syng ei meira *GT. 131^{1a}.*
— **Et. 2.** Þú, suðrænn fugl, er sér þitt blóm, | og syngur við
það fögurum róm *JT. 121^{1a}.* Sæl ertu því hjá sólna-valdis ráði |

svifin frá heim, | og syngur lof á samfundanna láði | siklingi þeim *KJ.* 95a. þú syngur í fugla kilið *ST.* 36a. — Et. 3. Snemma lóan litla í | lopti bláu „dírrindi“ undir sólu syngur *JH.* 411a. þetta syngur þjóðar mannrur *JÓ.* 12911. — Flt. 1. a) syngum: Sönnum Fædur vier syngum lof *Vb.* 80a. — b) syngjum: Lofed og Dyrd a Himnum hatt | honum med Einglum syngjum þratt *Vb.* 10527. Dyrd og Lof fyrir Drottins Stól | vm Dagana syngjum alla 110a. — Flt. 2. Vættir, sem syngið í fœðurlands fossum *BT.* 168a. — Flt. 3. Hefud Einglarnar halda enn | Hatíð og Guds vtualder Menn | syngja Lof af þui aller *Vb.* 831a. Ungir syngja ýtar ný | óðarlög með flugi og köfum *BT.* 2227.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. margskonar písl eg þoldi þar, þar um er vert eg syngi *JT.* 2562a. — Flt. 1. þó syngjum vjer ólgu í anda og blóð, | svo afvöðvar líkamans skjálfa, | er elskunnar flytjum vjer lofsöngs ljóð, | vjer lýsum þó aldrei því hálfá *ÓS.* 55a. — Flt. 3. það syngja öll Hjertun hrein *Vb.* 102a. er þar sagt að þær syngi í veizlum goðanna *Stoll* 76a.

Boðháttir.

Et. 2. Ungur syng þú, mest sem mátt *BT.* 22211. Syng þú sltjandi | hjá svinnum biðlum *OK.* 1, 1311. Syngdu ljóð fyrir mig *Þús.* 2, 2021a. syngdu það með sjálfum þjer *GT.* 91a. — Flt. 1. Hlæjum enn og syngjum *JH.* 242a. Syngjum glaðir, villi vörpum | votan út í sæ *ST.* 24017. — Flt. 2. Syngið og blíkvængjum baðið *ST.* 59a. Syngið aldnir með ungum 260a.

Nafnháttir.

Því þótt sótt hann særði | og syngja mætti' ei lengur, | kvök einstök ýtum hans litust | annara fegri söngum *BT.* 111a. ljetu þeir Þormóð prest syngja messu *Tang* 164a.

Hluttaksorð.

hjeldu þeir svo syngjandi inn í borgina *Lð.* 6, 961a.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 2. þá söngstu blítt, sem sorgarblíðum rómi | silfurskær tár þú vektir fögru blómi *KJ.* 2301. — Et. 3. söng svana-flokkur | sætum rómi *JH.* 271a. Saga söng við hörpu | og hörpu sló *BT.* 841a. — Flt. 3. (Sveinar Akka) sýngu enum fjær-

virka guði lof *IL*. 1, 21s. sungu þær fögur kvæði *Þús.* 2, 1031s. Og fuglarnir sungu: Nú syrg ei meir *ST.* 471s.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. gerði hún það með því skilyrði, að eg syngi á eftir *Þús.* 2, 1211s. — *Et.* 3. Honum var þá sagt, að ef hann syngi sjálfur eða kendi henni fleiri slíkar vísur, þá yrði hann barinn *ID.* 1, 15s. Ef syngi' um daga sjálfur næturgalinn 6, 315s. — *Flt.* 3. a) syngi, (*forn mynd*): að hann skyldi hafa betur í saung, enn þótt sjálfur saunggyðjurnar sýngi *IL*. 1, 50s. — b) syngju: því allir, karlar og konur, . . . dönsuðu og syngju kvæði *Þús.* 1, 1071s. þá er upp var staðið frá borðum, vildi hún að þau læsu og syngju *ID.* 1, 114s.

Hluttaksorð.

Gleðirnar, þar sem víklvakar voru sungnir, voru áður almenningar *LÍ.* 451s. Vísur Íslendinga sungnar í Hjartakershúsum *JH.* 4211. voru þá sungin brúðkaupsljóð *ID.* 4, 385s. Þegar þeir hafa heyrt þessi lög sungin 6, 1481s. Þegar Jesús og postularnir höfðu sungið lofsöng *Tan.* 1281s.

Sökkva.

Forníslenska.

sökkv, sökkva; sökkom, sökkvem; sök, sykka; sukkom, sykkem; sokkenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. þar sem yör (= yðor) borg sökkr eigi með öllum sínum grvndvöllum *Mar.* 163s. sva at þegar sökkr steþia nefit *Jv.* 113s. sökkr þá hamarinn upp at skaptinu *SE.* 1, 148s. þar sökkr allt þat sem eigi er lif meðr *Stj.* 75s.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. at menn troði eigi skipit sua at sauckui *Jv.* C. 69s. at þar floti logandi lampi ok huert þat ker ok kerti sem hosit fylgir. enn sökui þegar sem slokit er *Stj.* 76s. — *Flt.* 3. sva at þeir sökve i helvitis diúp *StH.* 27s.

Nafnháttir.

þa mon hann sökva *Mþb.* 86s. (menn) festa (o: hval) við ísbrun sva at eigi ma sökua *Jb.* 298s.

Þáttíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. lið hans soce niðr mart *ÓHm.* 13¹⁹. Oren soce i bordeno 20²². Ok er litil stund, adr skipit söck i sio *Mar.* 714²⁰. — Flt. 3. sveko sarir reckar *M.* 124b²⁰. vnz þeir svko niðr i sé *Mpb.* 86¹. eige sigu þau (o: augun) ne sucku *T.* 272¹¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Het Galldrahedinn at hann skyllde suo gera med sinni kunnattu at Pangbrandr prestr sykki kuikr j iord niðr *Flb.* 1, 424^a. þá hvarf tröllkonan þegar, sem hon sykke niðr *Bs.* 1, 464²⁷.

Hluttaksorð.

(atgeirrinn) var hlir sokenn *P.* 188²⁴. menn drvcnoþo soce-nir *M.* 113²².

Nýfislenska.

sökk, sökkvi; sökkvum, sökkvum; sökk, sykki; sukkum, sykkjum; sokkinn.

Núttíð.

Framsöguháttir.

Et. 2. á ferjunnar kjaltré, sem kallað er: von, | þú klöng-rast og sökkur og hverfur *ST.* 209^a. — Et. 3. a) sökkur: hafskipið sökkur í kaf *JH.* 132^a. þar er skjót skipa mergð skundar vængjuðum húnum, | sökkur djúpt í sjáfar gröf 209^a. unz þér takið land að Gásam | ok akker sökkur ofan í höfn *JT.* 222^a. Þú horfir í sólina' og sjer því ei veg, | en sökkur í djúpið þinn andi *ÓS.* 43^a. og sökkur Cumberland í sömu svipan *Ið.* 1, 184¹². — b) sekkr: Brautin liggur alveg fóst og stöðug, jafnvel þar sem jarðvegurinn er svo delgur, að hestur sekkrur í upp fyrir hófhvörf *Íf.* ¹⁹/₁₀ 87, 196²²⁰. — Flt. 1. I Synda Diup opt sóekuum vær *Vb.* 135²⁰. — Flt. 3. Embættislausir ekki þeir | uppreisn af skuldum hljóta, | en ættið sökkva í þær meir *JT.* 249¹².

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þjer sýnist bráður bani vís | sem bátur sökkvi þinn *Sb.* 117, 14.

Nafnháttir.

(hann) lagði svo við hlustirnar, að heyra bjargið sökkva *JH.* 298¹⁴. Nú snýr 'Merrimac' atsókninni að skipinu Con-

gress' er hefir séð 'Cumberland' sökkva við góðan orðstír *Íð.* 1, 184²⁴.

Dátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. í undirhvelfing hraunið sökk *JH.* 105¹⁰. Stjóri sökk að sjávargrunnum 165¹². (hann) sleppti því belti hans og sökk *PP. Sms.* 64². — **Flt. 2.** þjer sukkuð dýpra og dýpra *Íð.* 6, 128²². — **Flt. 3.** Sódóma og Gomorra, Adamas og Zebóim sukku *LLH.* 90²⁷. skriðs gekk fram um flæði | furu stafn, en Hafnar | sukku gömul fyrir gamla | grunn Haleyri sunnan *GB.* 334¹⁰.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. að ekki hefði getað hjá því farið, að slík borg sykkí í jörð niður *LLH.* 74⁷. hún hjelt að eitthvað sykkí *Íð.* 6, 129¹⁰.

Hiuttaksorð.

Bróðir minn var svo sokkinn niðri hugarburði þessa, að *Þús.* 2, 93². hann var sokkinn niður í slíkar og aðrar enn þyngri hugleiðingar 246¹². þeir voru sokknir í svo stórar skuldir við kaupmenn *Þj.* ²⁴/₁₀ 90, 193²¹². (þjer) segið, að jeg sje sokkin djúpt *Íð.* 6, 128²⁰. börnin voru sokkin niðr í enar fánýtu unaðsemdir gjálfrar æsku *FP.* 43¹².

Taka.

Forníslenska.

tek, taka; tðkom, takem; tðk, tðka; tðkom, tðkem; tek-enn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Tekkat ek sunds þó at sendi | sannreynir boð tanna- | hverfs við hleypiskarfi | Hagbarðs veafiardar *Bs.* 1, 13¹⁰. *Nj.* 102²⁷. — **Et. 2.** svá fremmi es þu . . . tektr fra honom lánit þat et mikla es þu hefer lét honom *StH.* 95¹². — **Et. 3.** Sá er teer cross sinn *StH.* 38²¹. tektr nú enn in harþasta atlaga með þeim Vagne *Jv.* 114². — **Flt. 1.** nu tðcom ver corpus domini *StH.* 78²². at user tðkum eðr skilium allan tíma þessa lidanda lífs *Stj.* 53²⁷. Ver takum staðfestu truar varrar af þeim lutum er liðnir ero *B.* 33²⁰. — **Flt. 2.** meðan er (= ér) takeþ elge (o: corpus domini) *StH.* 77²¹. Nu hevrit er aller

eina roð kennandans. en er tacið eigi aller með einom hug við cenningo *L.* 31s. — Flt. 3. þeir er sender ero taca af hinom eóprom fylkiom næfn *StH.* 92s. fyr iþron oc iatning fyrgefasc synþer. en takasc eige ór minne Gops ne heilagra *Ehuc.* 57s.

Viðtengingarháttr.

Et. 1. at ec taca hvggon með yþr *Mþb.* 69ss. — Et. 2. at þu taker fra honom þat lán allt er nu hever hann *StH.* 153ss. huat mun varða þo at þu dueliz her vm hrið ok takir til slattar *Finnb.* 8017. at þu takiz micit i fang *M.* 9617. — Et. 3. hann take nu at gefa æmom monnom *StH.* 217ss. arf minn allan vil ek at taki Þórólfr félagi minn ok frændi *Eg.* 261s. — Flt. 1. nema vér takem deome af iarþlegom hlutom *StH.* 6ss. at vit takim mál þetta vnder okkr *Eg.* 304s. — Flt. 2. Nu villdu ver oc yör þess biðia at þer taket þat sama rað *ÓHm.* 25ss. at n. (= eige) takit ér giold fir verc yþor *Mþb.* 977. — Flt. 3. nema þeir take læreng guþs *StH.* 214ss. at þeir taki af hestum sínum utangarz *Fbr.* 267.

Boðháttr.

Et. 2. tæc fra honom annat allt *StH.* 153ss. tæcþu af mér píslar dryc þenna 66ss. tæcþo rit þat. es pilatvs iarl sendi clærdio *Mþb.* 81s. Tæcþv staf minn 93ss. — Flt. 1. tokom við honom með hondóm réttar tru *StH.* 86s. tæcom eige fra oprom 8711. tæco ver hialla *Am.* 61s (*CR.* 84ss). þa takum nv vpp aðra (o: ráðagerð) þa sem betr dugi *B.* 109ss. — Flt. 2. Takeþ ér carl þann *Mþb.* 49ss. Takit nv minir menn oc bregðit æverðom *B.* 85s.

Nafnháttr.

Þv mænt finna | Fafnisþöli | oc vp taka æþ inn fagra *Skv.* 1. 13s (*CR.* 541s).

Hluttaksorð.

Eptir þat fór Friðrekr biskup til Saxlands ok endi þar lif sitt með hálættligum heilagleik, takandi eilífa ömbun af allsvaldanda guði *Bs.* 1, 487. þegar i stað tok sa at ganga er aðr matti eigi standa, takandi upp þat sem hann læ i *P.* 407. sneruz til guðs takandi helga skirn með fullkominni trú 40s. takande sitt hofuð með sialfs sins hende *T.* 113s.

Skyldarorð.

er til sögunnar aptr huerfanda ok þar til takanda sem fra

uar horft *Stj.* 81. Sna bíðia þeir hann hugsa, hvar raðe er takande (= takanda) se (*quid consilii capiendum sit*) *T.* 105¹². hvar til ráðs er takande 119.

Dátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. oc tõe ec þegar vite a mér *Mpb.* 64²². ec tõe hans .vi. ena bæztu riddara *P.* 39¹⁴. — **Et. 2.** minstu at tu toet goða hluti i lífi þino *Leif.* 37¹¹. Hvat hefir þu þat, er þu tœt æigi *GNH.* 46⁷. huersv marga menn tõe þu a æinni nott *P.* 227². — **Et. 3.** þenna orm tók almáttegr guð a qngle *StH.* 75²². Simeon tõe i hendr sér manndoms óstyrch 83¹². — **Flt. 1.** oc tocom vér at mela a allar tvngor *Mpb.* 109²². tocom þa þetta rap *M.* 23²². — **Flt. 2.** oc tókop er mic eige *StH.* 170²². hverso vel oc lítillatliga þer toet rapin *M.* 24¹⁴. er nú allr skattrinn af hondum reiddr, sa er þið tókut við á Finnmark? *Eg.* 49¹². — **Flt. 3.** es þeir tóko víp at reopasc *StH.* 73¹. gleymande sinum goðum verkum, er þeir akaflegha upp tœku *T.* 27². er orþom tokose *M.* 59¹⁴.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. at ec tœca þessa kono til lags víp mic *M.* 35²². við tœka ek *ÓHm.* 47¹. víp tœca ec 93⁷. — **Et. 2.** at ecki tœkir þv einn af hanom einom *P.* 118²¹. Þat vilða ek nv, at þv tœkir at nema bækr froðar *Fs. Suð.* 45²⁷. — **Et. 3.** þót hann tœke manndóm a sic her a iorþo *StH.* 6²². þót hann tœki fra honom lánit 96²¹. at skiott myndi hann binda hvern varn er cœmi til vigs við hann oc tœcl hann handom *P.* 183¹⁷. — **Flt. 1.** þess vœri vert at ver tœkim vpp þœði hey ok mat *Nj.O.* 73²². — **Flt. 2.** villda ec nv til þess mela at eir tœkitt (= ér tœkip) vpp noccora gleþe *Jv.* 94². — **Flt. 3.** at þeir tœke við skirn *ÓHm.* 62²². (hann) beiddiz af þeim viðtœco at þeir tœki hann til hofþingia *M.* 207¹. ef þeir hefpi gengit sva ner oss at vapnin tœkiz til 57¹¹.

Hluttaksorð.

heilðr verþr hann tœkenn af eilífom dauða *StH.* 150²¹. Heldr Kjartan teknum hætti um ferðir sínar *Ld³.* 139²². fyrir þessa hertekinna manna lausn *Stj.* 110². Nu at þessom fra teknvm *NqL.* 5, 25¹. sett es miskvnn i gegn illscu fiándans. sva at þeir falla svmer ýr munne hans, es hann hever tœna *StH.* 76¹². at tekinni heilags anda gipt *Ps.* 34⁷. þann es leýne.

lega hafþe skirn teona *StH.* 205²⁵. viner guþs hafa teona eflifa vist 210²⁵. er þat staðfesting viðrtekinnar trvar *NgL.* 5, 22¹⁵. ok hóf ferð sína með teknu valldi af höfðingjum kennimanna *Ps.* 38¹⁷. (Petrus) kendi honum innvirduliga, hversu hann skyldi stjorna viðteknu valldi 106². sagt er þa til meinanna, en eige a bravt teken *StH.* 50¹². Efter þat er hann hafþe skirn teket af iohanne baptista þa geck hann i eyþemore 105¹⁴.

Nýislenska.

tek, taki; tókum, tókum; tók, tæki; tókum, tækjum; tekinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Jeg tek viljann fyrir verkið *JH.* 270⁴. nú er oss það sjaldnar sýnt, | samt jeg tek því ekki fjærri *BT.* 43⁴. — **Et. 2.** allan tekur þu Arfen minn *Vb.* 73¹⁰. enda tekstu of mikið í fang *JH.* 260¹⁷. — **Et. 3.** leidir tekur síð sijdar | með sler Anda þo verre *Vb.* 23¹¹. — **Flt. 1.** hans öll rökin gild vér tókum *JT.* 201⁸. — **Flt. 2.** hvað fast sem þér takið í *Stoll* 29¹⁴. — **Flt. 3.** Valldsmenn taka nu Visku noga að fanga *Vb.* 86¹⁷.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Nú er ok mál mér | at ek til míns fari | flæða dýrs | ok förnauta, | eðr ok hér | í hallar sölum | náða njóti | ok máttstað taki *OK.* 11, 168⁸. svo jeg taki þetta eitt til dæmis *Id.* 4, 68²².

Boðháttir.

Et. 2. Tak nú skjótt eptir því, sem eg segi þér *Il.* 1, 29²⁰. taktu með þér körfuna *Blk.* 108²¹. taktú móti þessum manni *Il.* 1, 111⁸. — **Flt. 1.** tókum hressir mót sumrinu bræður *JT.* 84⁸. Troðum bál og tyggjum blý | og tókum járn og vindum | vatn úr stáli eldinn í *GT.* 75¹¹. — **Flt. 2.** takið til yðar móð og manndóm *Il.* 1, 123². Takið því fje yðar *Þús.* 2, 94²².

Nafnháttir.

sje jeg siltorfu, | sje jeg þorska | taka síl úr torfu *BT.* 81⁸. þá ljósglöð syngur lóa | sín ljóð í morgunblæ, | er tíð að taka jóa *ST.* 238¹².

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Jeg tók eptir því, að *Id.* 2, 61²². Selinna tók jeg eptir

því, að 5, 309^{ss}. jeg tókst á lopt af hræðslu 4, 30¹⁴. — Et. 2. Vinur kuad hann þú komstu hier | Klæde Brullaups ei tókst med þier? *Vb.* 61^{ss}. að tókstu Manndom a þig 80^{ss}. er þú tókst aptur heilsu *Ið.* 4, 374^{ss}. — Et. 3. Með þessu liði tókst (= tók sér) Sverrir það stórræði í fang að leggja undir sig allan Norveg *PM. Ág.* 156^{ss}. — Flt. 1. Við tókum hina sjöhlíðuðu Þebuborg *Il.* 1, 96^{ss}. (við) tókum þar gistingu *Ið.* 5, 362^{ss}. — Flt. 2. Jeg kann yður í sannleika þakkir fyrir. að þjer tókuð kveðju minni *Ið.* 4, 395^{ss}. — Flt. 3. Ögra tóku svartar díslir þrátt *ST.* 153^{ss}. fjelagar hans tóku því illa *Ið.* 4, 115^{ss}. þegar Rómverjar tóku að beita múrbjótnum 122^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. að það væri ekki að hugsa til, að jeg slátraði þessum kálfi, heldur tæki jeg einhvern annan *Þús.* 1, 31^{ss}. jeg tæki til bráðabyrgða 3000 dali *PP. Sms.* 105^{ss}. — Et. 2. Hvað mun þig dvelja | eða hvað þig glepur | ganganda fram | í gördum freyju, | þar blóm þúshundruð | brosa þjer móti, | að ekkert þú handfestir, | og þó ekkert tækir *BT.* 51^{ss}. — Et. 3. (að hún) tæki mig svo einhvern tíma einan með sjer *JH.* 249^{ss}. og þó það tækist ekki sem bezt, varð okkur það samt báðum nægilegasta hláturs efni 254^{ss}. — Flt. 1. og væri skjilt, vjer tækjum feigins hendi við þessum leiðarvísi til fornfræðinnar *Fjöl.* 4, 3, 52^{ss}. (ef vér) tækjum fyrst alla Trójumenn, þá er heimilli hafa í borginni *Il.* 1, 32^{ss}. — *Forn mynd.*: Sú var bón önnur, | at af bragði tækim | út úr króm bæði | kiðlinga og lömb *OK.* 9, 108^{ss}. Vilda eg . . ., að vér tækim aptr upp síð allra dugandi manna *MJ. HM.* 56^{ss}. — Flt. 2. þið gætuð . . . veitt Tyrkjanum þungar búsiðjar, ef þið tækjuð ykkur til *Ið.* 2, 102^{ss}. þau hafa kannske ímyndað sér, að mér væri kærast, að þið Björg tækjuð hér við öllu eptir mig *GP. ÞS.* 121^{ss}. — Flt. 3. a) tækju: Það væri betur, að prestar . . . tækju sig til og lægu út firir allt þessháttar *Fjöl.* 4, 1, 13^{ss}. en (hann) mæltist til, að þeir tækju að sjer enska menn *Sktr.* 85, 106^{ss}. — b) tæku (*röng mynd*): (seppl) lædist með þeim heim til þeirra, án þess þeir tæku eptir því *Dv.* 87, 33^{ss}. Í verknaði tæku þeir flest eptir Bandaríkjunum *Sktr.* 88, 68^{ss}. — c) tæki (*forn mynd*): til að sýna þeim, að henni þætti vænt um að þau tæki eptir garðinum sínum *Blk.* 13^{ss}. (Gústaf hafði)

komið því orði á líðsmenn sína, að þeir tæki öllum hermönnum fram á þeim tímum að siðprýði *PM. Ág.* 269^{ss}.

Hluttaksorð.

Í Rama heyrðist harma kvein | og hertekinn sorgar vein
Sb. 93, 1^a. Titus sá það fyrir, að hann gæti elgi svo fljótt
tekið borgina *Ið.* 4, 123^{ss}.

Troða.

Fornislenska.

trøþ, trøþ, troþa; troþom, troþem; traþ, træþa; tráþom,
træþem; troþenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 2. nú treðr þú mik vndir fótum *Nj. O.* 82^{ss}. þat dýra
vín, er þú treðr þik með daglega *Km.* 210^{ss} — **Et. 3.** spýter
han honom ut oc treþr hann under fotom *Phys.* xiv. því at
hrísl-vegs | oc hávo grasi | vegr er vętki treyþr *Hm.* 119^{ss}
(*CB.* 11^{ss}). hann fulltíngir | fáráðum her | ok und fótum treðr |
ferðir *Saxa Merl.* 2, 24^r. Ef fe þess manz treðz at heyi *Grg.*
i. 2, 98^{ss}. — **Flt. 3.** (þeir) troða secke sína *Al.* 44^{ss}. flarnir
troða þa undir fotum ser 142^{ss}. troða halir helveg *SE.* 1,
40^{ss}. En ef menn troðaz sva miok at lögretto fyrir öndcost
Grg. i. 1, 212^{ss}.

Viðtengingarhátt.

Et. 2. Vil ek nú, at þú farir til Drangeyjar ok treðir ill-
sakir við Gretti *Grett.* 174^{ss}. — **Et. 3.** en mör þin troþi
staðkarls stig út a Jslandi *M.* 63^{ss}. at Egill troði suá undir
fótum vini mína *Eg.* 191^{ss}. 339^{ss}. — **Flt. 3.** at menn troði
elgi skipit sua at sauðkul *Jv. C.* 69^{ss}. at menn . . . troþiz egi
sua akaft *Jv.* 87^{ss}.

Nafnhátt.

latið elgi fatækian oc utlendan sigrvegara troða iorð oc af-
reksverc feðra varra *Al.* 30^{ss}. þa toc dominus rex glorie at
troþa niþr hoþpingia dauþans *Hms.* 2, 6^{ss}.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Nú trað ek haudr um heði *Eb.* 74^r. — **Et. 3.** Oc
traþ haraldr ix. plágiorn *Ag.* 90^{ss}. þa er hann traþ jarnen

Jv. 32¹⁷. — *Flt.* 3. traþo borþveg breiþan *M.* 121b¹². traþot tvnvoll reyþar | tveir dagvlingar meiri 125b². traþv þeir ser gadd *Frb.* 506⁷. (þeir) tróðu hana undir hesta fótum til bana *SE.* 1, 368¹².

Viðtengingarháttir.

Flt. 2. foro ver af því elno í moti at eigi tröþit er acra vara *M.* 140¹⁰. — *Flt.* 3. sa er þann matt gaf lærisveinum sínum, at þeir trædi undir fótum höggorma *Hms.* 1, 669⁶.

Hluttaksorð.

ef hann yrði varr við, at vegrinn væri troðinn *Eg.* 272¹². ef hann skal þó undir fótum troðinn *Ísl.* 2, 145¹¹. glapstígo lét gnóga | goðrekr á mó troðna 160¹¹. þau óx sem hia uegum úaru fottrodin ok etin *Stj.* 42²². (iordén) þoler vndir þeirra valde at hon er troðen *B.* 132²⁰. var þer sva troþit i kyl sem corni i belg *M.* 139⁶.

Nýislenska.

treð, troði; troðum, troðum; tróð, trað, træði; tróðum, tráðum, træðum; troðinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Einn eg treð með hundi og hesti | hraun *JH.* 106¹². inn í dimt og hrörlegt hús ég treð *MJ. Lm.* 82⁶. Einn eg treð nú harma stíg *GB.* 397¹⁶. — *Et.* 3. Breiður, þakinn bláum skafi | bundinn treður foldar-varg *JH.* 105¹⁶. og treðst það (=: sandataðið) undir fótunum á fjenu *LÍ.* 41¹⁴. — *Flt.* 1. eða hólða annara | hauga troðum *BT.* 51¹⁶. — *Flt.* 3. Vínber í vínþraung | verkmenn troða *OK.* 7, 59⁶.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. að bróðir þinn troði af þér skóna *Dægst.* 52¹⁶.

Boðháttir.

Flt. 1. Troðum bál og tyggjum blý *GT.* 75¹⁰.

Nafnháttir.

Ef þú gefur mjer hnefahögg, mun eg troða þig undir fótum mjer *Pús.* 1, 127²². Veitti læknum erfitt að troðast gegnum manngrúann 3, 20⁶.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Mitt hold varð aumt og iljum blæddi þá, | er urð eg

tróð og brunahraunin svörtu *ST.* 176s. — **Et. 3.** a) **tróð**: Móðir hennar tróð á þeim (þ: blómunum) *Ið.* 1, 100s. Síðan tók hann reykjarpípu sína, tróð í hana tóbaki *PP. Sm.* 210s. (Áslákr) tróðst inn í mannþröngina *Ið.* 1, 75s. Rjett í þessu tróðst hershöfðingi B. gegnum mannþröngina 4, 32s. — b) **trað** (*forn mynd*): Gvendur- Ásbjörn mig undir trað *JT.* 257₁₀. Hann trað sér því sem fljótast hann gat fram að hjólbörnum aftr *Ið.* 6, 18s. — **Flt. 3.** a) **tróðu**: (þeir) tróðu hann fótum *Pús.* 2, 88s. Þeir tróðust inn *Skir.* 88, 33s. — b) **tráðu** (*forn mynd*): þá var kornið troðið úr staungunum og tráðu uxar *LLH.* 97₁₉.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. það líktist suddaþoku, sem læddist inn í hvert herbergi . . ., træði sér milli þills og veggjar *Fk.* 19/11 88, 130as.

Hluttaksorð.

að hann mundi verða rifinn sundur, eða fótum troðinn *FP.* 55s. að hann hvorki líkist hinum troðna nje grýtta eða hinum þyrnum setta jarðvegi *JG. Hv.* 89₁₀. og (voru) þó nokkrir fótum troðnir til bana *Ið.* 4, 100₁₆. voru krær lömbum | ok kiðum troðnar *OK.* 9, 104s. Tuggið járn og troðið skal til aungla hafa *Ps.* 1, 132₂₇. gríð og samvizka voru troðin undir fótum *Ið.* 4, 18₁₁. ef troðið er nóg af bómull utan með hlutnum *Ið.* 2, 44s.

Tyggja.

Forníslenska.

tygg, tyggva, tyggia; tyggom, tyggiom, tyggvem, tyggem; tögg, tygga; tuggom, tyggem; tuggenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Tygg ec saul *Eg.* 285₂₄. — **Et. 2.** Tyggr þu nú nokkut? 285₂₄. — **Flt. 3.** teþr þær es tyggia þa er þær scylldo fasta. eþa sva þær er tekit tyggva allrahellzt es bæþi er oheimillt oc a fosto tíþom etit scolo gnista sárlega *StH.* 168₁₈. 19.

Boðháttir.

Et. 2. Tak pípar ok tygg *Sýn.* 475₁₈.

Nafnháttir.

bornir á becc | beþit (bæþir?) mic at tyggva *Gkv.* 2, 40s

(*CR.* 75^{1a}). Súa segiz at cocodrillus einn af allum kulkendum ræri sinn hinn efra kinnarkialka til at tyggja með *Stj.* 77^{2a}.

Dátíð.

Framsöguháttir.

Et. 2. tægtv típliga | trýpir vel loxlom *Am.* 83^r (*CR.* 85^{2a}).
— *Et.* 3. (elris hundr) tðgg allar jarðir með grimmum kulda-
tönnum *Fbr.* 14^{1a}. *Ffb.* 2, 98^{2a}.

Hluttaksorð.

af þi sem hon (o: fæzlan) uar bítin edr tuggin *Stj.* 118^{2a}.
hiorto hvgða ec þeira | uíp hunang tvggjin *Hkv.* 2, 41^c (*CR.*
75^{1a}). hiorto hrðreyrog | víp hvnang of tvggjin *Akv.* 36^a (*CR.*
80^{2a}).

Nýfislenska.

tygg, tyggi; tyggjum, tyggjum; tugði, tðgg, tygði; tugðum,
tygðum; tugginn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Flt. 1. meðan vjer tyggjum fæðuna *JJ.* *EML.* 74^{1a}.

Boðháttir.

Et. 2. Sálar elgin tyggðu tað | tíu sinnum uppkokkað
Bð.H. 111^a. — *Flt.* 1. Troðum bál og tyggjum blý *GT.* 75^{1a}.

Nafnháttir.

Nú er orðinn slör fyrir austan að tyggja með framtönnunum
JH. 281^a.

Dátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. a) tugði: þa ellter j burt hid olma Dyr | og suma
sundur tugde *Vb.* 33^{2a}. hafði hann þar grætt hann með jurt-
um nokkrum, er hann tuggði og lagði við sárin *Þás.* 3, 25^{2a}.
— b) tðgg (*forn mynd*): egg af skrægg þá arminn tegg *Núm.*
14, 47. sundur annað eyrað tðgg *KJ.* 301^{1a}. — *Flt.* 3. bændur
á peysu, sem tuggðu með jöxlunum. *JH.* 281^{1a}.

Hluttaksorð.

hún (o: fæðan) er tuggin *FkA.* 90, 6^a. að jeta háftugg-
ið *JH.* 281^a.

Vaða.

Forníslenska.

veð, vaða; vøðom, vaðem; óð, vóð, æða, væða; óðom, vóðom, æðem, væðem; vaðenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 2. þat er fár mikit | ef þv fotti drepr | þars þv at vigi
veðr *Rm.* 24s (*CR.* 59₁₁). — Et. 3. Síðan veðr hann vt a
ana *P.* 98₂₄. (hann) veðr síðan lækinn *Gisl.* 28₂₀. — Flt. 3.
ofrgiold fa | gvmna synir | þeir er Vadgelmi vaða *Rm.* 4s.
(*CR.* 57₁₉) en at gjöf vaða | vitar valstaða *SE.* 1, 704₄ (*Ht.*
86s).

Viðtengingarhátt.

Et. 3. en ef berserkrinn hrøðiz þann (o: eld) er ek vígða
en vaði hina báða *Nj.O.* 162₁₈. Sýnist mér svá sem hér vaði allt
saman, kálfar ok úlfar *Fms.* 8, 243s. — Flt. 3. Svá lízt mér,
sem hér vaði saman kálfar ok úlfar *Ks.* 104₂₂.

Nafnhátt.

ef ec se af fári scotinn | flein i folci vaða *Hm.* 150s (*CR.*
13₁₅). árstræmr (þickir) | of micill | Valglæmi at vaða *Grm.*
21s (*CR.* 18₂₁). ok þorir eiði at vaða *Nj.O.* 162₂₀.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. a) óð: Þórr óð til lands *SE.* 1, 170₂₂. þá óð Bryn-
hildr út á ána 362₁₄. hestr óð lauks fyrir Lista 442₇. — b)
vóð: optliga vóð guds madr Mucius yfir hina miklu Níl *Hms.*
2, 419₇. — Flt. 1. þá er óðum mjök móðir | mjöll á Dofra-
fjöllum *Fms.* 5, 180₁₁. óðum dreyra | svá at í ökla tók *Fas.*
2, 276₁₈. — Flt. 3. bragna | bloð vikingar oþo *M.* 114₂₈. þar
er brimslóðir óðu *SE.* 1, 506₁₈. (þeir) óðu ellda *Hauksb.*
127₂₀.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. a) æpe: nalliga sem hann øþi vind *M.* 118₂₂. — b)
væpe: sem hann væði vind *Fms.* 6, 419s. — Flt. 3. a) æpe:
Eptir þat vigdi byskup elldinn adr þeir æði *Hauksb.* 127₂₀.
— b) væpe: þotti þeim sem þeir uæde ræyk *Fth.* 1, 33₂₇.
Fms. 3, 176₂₄.

Hluttaksorð.

vaðin at villia | varc meþan ec lifðac *Skv.* 3, 57s (*CR.* 71s).
 Vær höfum vaðnar leirur | vikur fim mēgingrimmar *Orkn.*
 152s. *IS.* 1, 96s. *Flb.* 2, 441ss. hann hafði vaðit norðan yfir
 Elivága *SE.* 1, 276ss.

Nýislenska.

veð, vaði; vöðum, vöðum; óð, vóð, væði; óðum, vóðum, væð-
 um; vaðinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. á tæpu veð jeg vaði *BT.* 219s. — *Et.* 3. Lofðung veður
 óvin að *Núm.* 6, 61. skjót ör að manni þeim . . . , sem veður
 hér yfir *IL.* 1, 108ss. — *Flt.* 3. mjörkva hullin | ok meginþoku |
 drjúgt í dimmu vaða *OK.* 8, 265s. Að bænum baulur vaða *JT.*
 70s.

Nafnhátt.

Vaða at völegum | vallar dólgi *OK.* 9, 146s. Og þessu lét
 hann nú vaða um margt fleira enn nú er nefnt *FP.* 64ss.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Farnir eru dagar, | er að fólkreði | vóð jeg vædd |
 Vafuðs-skrúði *KJ.* 108s. — *Et.* 2. Enn þú stóðst og þú vóðst
 iðuköstin *GT.* 102ss. — *Et.* 3. a) óð: aurinn hann óð í kvíð
BT. 48s. Sjálfur óð Hörða | hers oddvití | hjálmi faldinn | að
 Högna drífu *JT.* 45s. Þannig óð hann upp á Niðurlendinga
PM. *Ág.* 201s. — b) vóð: girndar áður vald fram vóð *BG.*
Nj. 170s. en völdugt djöfla diki | hinn djarfi Lúther vóð *MJ.*
Lm. 77s. og einn mót öllum vóð hann 77ss. — *Flt.* 1. svo óðum
 við snjóinn þegjandi *ÓS.* 65ss. — *Flt.* 2. í bragna blóði vóð-
 uð | bjartri fram að sigurhöll *GB.* 60s. — *Flt.* 3. a) óðu:
 Óðu fram merki *JT.* 33s. Höfðingjar og stórbokkar óðu uppi
PM. *Ág.* 163ss. Þá óðu Austurríkismenn inn á Ítalíu 256ss.
 — b) vóðu: Það nú Gyðingar vóðu í slíkum trúarvillum
LLH. 23ss. hákarlar vóðu uppi *IL.* 1, 192ss. eins og þeir
 vóðu að honum *FP.* 123s.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Svo væði hann straumiðu stranga *Svh.* 12s. — *Flt.* 3.

ef að þeir væðu eins að þér, eins og þeir vóðu að honum *FP.* 123s.

Hluttaksorð.

þangaðtil hún getur vaðilð blóðilð upp í kálfa *Stfr.* 88, 37ss.

Valda.

Forníslenska.

veld, valda; völdom, valdem; olla, volda, ylla, vylda; ollom, völdom, yllem, vyldem; valdet.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. þú velld ek eigi *Eq.* 303ss. en víginu veld ek *Gl.* 14ss. — *Et.* 2. ok uelldr þu þú *Fb.* 1, 402s. en ef mannhaski gerizst af þa uelldr þu þú miog sealfr *Fb.* 2, 57s. — *Et.* 3. sa es fyrri velldr oskilom víþ nóng sinn *StH.* 179ss. En ef annarr velldr fyrri óskilom 179ss. — *Flt.* 1. ver þvi völdom | er þv velli hellz *Frb.* 84b1s. þessu uolldu uær Nordmenn hinu mykla þrekuirke *Fb.* 2, 129ss. — *Flt.* 3. þa scal sa er þær sacir átte at sækia stefna þeim er vallda vm þings afglöponina *Grg.* 1, 1, 1001s. skildir blika | í bardögum; | en verja þá, er valda *Fas.* 1, 477s.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. hann spyr huat þú uallde *Fb.* 1, 433s7. sa otte er valldde sott hans *B.* 101ss.

Boðháttir.

Et. 2. Vald eigi þú vígi | (vertu ótyrrinn) fyrri *Gisl.* 421s. 127s1. 164s. Valld þu þú en helga maria af verþleicom þín-om *StH.* 1951s.

Nafnháttir.

ef ek má valda *Hkr.* 474bs. munu goðin þessu valda *Nj.* 88ss. hverr mun slíku valda? 88ss.

Hluttaksorð.

Allz valldande himinríkis conungr *StH.* 39ss. Nu sculu vér biðla giarnsamlega várn droten, er allz er valldande *GNH.* 138s.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. þú at slalfr völdu ec þúsa ollu *B.* 1151s. olla v. 1.

8. — Et. 2. einn þv því ollir *Am.* 83s (*CR.* 85ss). ollir þv dauða larsins *P.* 157s. — Et. 3. a) olle: sa mon brátt scammasc es óskilom olle *StH.* 180a. Enn fyrsti maþr. es alra dæpa olle *Mþr.* 128a. Olli ofravn stillis *M.* 116ia. — b) velle, volde (*norskar myndir*): sa man brat scammasc, er oscilom volle *GNH.* 77ss. oc vollde þui uro astar hænnar *Str.* 8ia. Konongrenn spurde huat er vollde sottarfare hans *B.* 102a. ok vissu elgi, hvat völdi *P.* 21ss. þat uolldi mest flotta þeirra *Gyð.* 19ss. — Flt. 2. ollut ér því er stillir | jörð um fékk *Hkr.* 519b17. þer völdut, herra! er ek gat feingit fe mitt *Fs. Suð.* 17a1. — Flt. 3. bönd ollu því *SE.* 1, 280ia. ok voro þeir hinir sæmv er því völdo *Frb.* 412ss. hon bolvaði ollum þeim er svikum laustik völdu *Str.* 3717. en því völdv synðer *Hms.* 1, 473s.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. (Arinbjörn) spurði, huat ég leði hans ylli *Eg.* 181io. Vakti þá Eysteinn konúgr til ok spurði, hvat vyldi úgleði hans *Fms.* 7, 106ss. sögðu menn, at hon ylle því meirr en hann *Bs.* 1, 553ss.

Nafnháttir.

aldrspelli kveð ek ollu | Ingólfessonar (þingat | frjett er víg, sem ek vjetti) | valdr (vald, *acc. sg. af valdr?*) alfdöurs tjalda *Fbr.* 16s1. *Flb.* 2, 100ss.

Hluttaksorð.

þyr sa en her segir hann er ek hygg at valldit hafi *M.* 103ia. konvgr hafði ongo vm valldit *Frb.* 29ss. oc þo hevir þu sialfr valldet *Str.* 43ia.

Nýislenska.

veld, valdi; völdum, völdum, olli, ylli; ollum, yllum; valdið.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. ef þú veldur ekki hvarfi þeirra *Pús.* 1, 99a. þarna ert þú kominn sem veldur því, að eg hef ratað i sæflangt ólán 2, 260ia. þá skal einum þakkir klökkar inna | þér, sem veldur nú að finnumst hér *ST.* 155ia. — Et. 3. Drottins hönd þeim vörnum veldur *JH.* 106i. þetta veldur ákafð allra veiðimanna 255ia. viðkvæmnin samt í víli sár | veldur að brenn-

heft sorgartár | sólbjartan himla hylja *ST.* 123.⁷ — *Flt.* 3.
óþrif valda þegnsins þá | því og hirðuleysi *JT.* 267¹⁸.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. spyr huad valde Hliodum hans *Vb.* 121⁴.

Boðháttir.

Et. 2. æ, vald því eð sjálfur, því fær er flugsins þrot *ST.* 124⁹.

Nafnháttir.

Látir þú mig lífi ná og limum halda, | það mun gæfu þinni
valda *JT.* 293¹⁶. að sveinninn Hermes mundi valda nauta-
stuldinum *Stoll* 56³⁶.

Dátið.

Framsögnháttir.

Et. 3. olli því ýmist, að þeir þorðu eigi annað, ýmist á-
girnd þeirra *LLH.* 56³⁵. en það olli þeim kvíða, að *Eús.* 2,
164³⁶. Íð eina, sem olli Adams gamla nokkurrar áhyggju, var
það, að *Íð.* 1, 199⁷. — *Flt.* 3. Hrakningar þeirra og ýmsar
ófarir . . . ollu mikillar gremju meðal kristinna manna *PM.*
Ag. 121³⁶. Þessar hugsanir ollu mjer þuagrar áhyggju *ÓS.*
67¹⁸.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. að í hlutunum byggj andlegt afl, sem . . . ylli breyt-
ingum þeirra *Stoll* 1³. Hann sýndi fram á, að það, sem svæf-
ingunni ylli, væri ekki afl, sem kæmi að utan *Fk.* 1³/₄ 88,
46³⁶. — *Flt.* 3. að austr bæði og norðr fyr | öld sú var er
vildi æ styðja | verkin stór, þó yllu styr *GB.* 144³⁴.

Hluttaksorð.

Í staðinn fyrir valdið er nú oft höfð myndin ollað: þú
hefir ollat | upprelst þeirri *Pdm.* 2³⁷. að eg megj umflýja það
allt, er ollað hefir sýmd þessa manns *FP.* 27³⁶. að hafa ollað
þessum síðustu áflogum og róstum á markaðinum 84³⁶. þessir
gallar hafa ollað því, að *Íð.* 2, 81³¹.

Vaxa.

Forníslenska.

vex, vaxa; vøxom, vaxem; óx, vóx, cæxa, yxa; óxum, ux-
um, vóxum, cæxem, yxem; vaxenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. veiztu, ef þú vex, | þá vex mér ásmegin *SE.* 1, 286¹⁹. — Et. 3. þa vex vercr í augom hans *StH.* 14²². háere en gron, er væx a hæsta fialle *GNH.* 192⁴. þa megs rettr þeirra at hælmingi *NgL.* 2, 16¹⁵. — Flt. 3. þeir (þ: þornarnir) vaxa upp hia *StH.* 165²⁰. þar vaxa n. (= eige) þvnrar ne illgrese *Mþb.* 112⁸.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. (at þú) vaxir elgi við þott þu verðer efri *AL.* 150²². — Et. 3. en þann drage avoxt. es vaxe víþ nætnena *StH.* 121¹⁶. at fognopþr þeira vaxi *Leif.* 44¹⁶. — Flt. 1. at örugt sé at vér vaxim af *Gl.* 9²⁴.

Boðháttir.

Et. 2. Vaxattu nú Vimur! *SE.* 1, 286¹⁶.

Nafnháttir.

oc (mon) vaxa verþleicr várr víþ guþ *StH.* 10¹⁹. mon hann vaxa at vírþingo 12²².

Hluttaksorð.

vaxanda vági *Hm.* 85⁷ (*CR.* 9²⁰). þa þyrmðv þo lítlum alldri oc enn vaxanda *AL.* 18¹. at krankleikanum vaxanda lagðizt hann í sæng *IS.* 2, 401²². at (hiarta hans) sé er vaxanda með miskunn guðs til margfallegra goðra luta *T.* 19¹⁷.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. a) óx: su en lítila fézla óx svá víþ átet. at *StH.* 121²². óx hon hvern dag fra sþrom 131⁶. — b) vóx, vógs: þa vox list oc athygll *Str.* 2¹². sem honum vox vít oc vask-læikr 3⁹. þa vox sua miok lið hans 14²². Þá vógs orð af orði *Fms.* 7, 269⁹. — Flt. 2. lecom leic margan | oc i lyndi óxom *Am.* 72⁴ (*CR.* 85¹⁰). — Flt. 3. a) óxo, óxu: þar oxo oc vpp synir Simonar *M.* 224²⁵. allra manna gerulligazstr þeirra er upp oxu j Orkneyium *Ffb.* 1, 559¹⁰. — b) uxu: sagða ek þar sælgi mundu skorta regn sem þersi tre uxu *AL.* 173²². okuxu þau .ii. tre ekki síðan *Hms.* 1, 300²¹. — c) vóxu: En er þeir voxu upp þa voro þeir báðer menn miklir *Eg.* 4¹⁹. Voxu uðtnin þa sua miok. at *Stj.* 58¹⁰. þeir uoxu upp með þrandi j Gotu *Ffb.* 1, 550⁴.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. sem þa at höggscogr ðxe i engeno *Grg.* ii. 469¹². þa

virðiz oss sva sem minnkaþiz vár sæmð i því heildir enn yxi *Frb.* 526^{1a}. at hann vill heim fara oc biða eigi þess er vindr yxi *Fas.* 1, 122^a. — *Flt.* 1. at ver oxem en hann þyrri ekci *Leif.* 15^{3a}. — *Flt.* 3. at hann mundi Martæin i þeim einum tengslum binda mega, er eigi yxi iardlig metordh uid þat *Hms.* 1, 577^a.

Hiuttaksorð.

þa sa þeir einn friðan svein vel vaxinn *Str.* 44¹¹. virða þa eina mikils. er raustlega ero vaxnir *Al.* 121²⁷. geislar vaxnir sem tungur *Ps.* 21^{1a}. Brauð er vaxenna manna matr *StH.* 30²⁷. Vel vaxna armleggi *Str.* 40^{2a}. þeir birtu honum þat sem þeim hafðe af sva voxnu male synze 72^a. Her er ek ok hus-freyia mín með börnum ockrum litt vöxnum *Ps.* 54¹⁷. hversu vaxit hefer craptr hrenlifs *Leif.* 26^a.

Nýíslenska.

vex, vaxi; vöxum, vöxum; óx, vóx, yxi; uxum, óxum, yx-um; vaxinn.

Nútið.

Framsögnhátt.

Et. 2. vart þú vex af mér *ST.* 107^a. — *Et.* 3. hann (þ: helluhnoðrinn) vex nógur í fjallinu *JH.* 251^{2a}. Í annan stað vex kirkjunnar vald svo stórkostlega *PM. Ág.* 165^{2a}. — *Flt.* 3. Á vorin vegleg blóm | vaxa í grænni hlíð *JT.* 160^a. sauðir skipa sér um rinda, | sældarkjörin vaxa nú 207^{2a}.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. mattu þo vel þar vinna a Bot | so vaxe hinn beste Grode *Vb.* 18⁷. Vaxi þér vexti með | vizka og hugljúft geð *JT.* 198^a. — *Flt.* 3. nema kraptarnir vagsi *Fjöl.* 2, 3, 48^{1a}. áður en þeir magnist um of og vaxi sér yfir höfuð *PM. Ág.* 25^{2a}.

Boðhátt.

Et. 2. Hans af dýrum dreyrafossi | döggvast lát og vax í trú *Sb.* 209, 3^a.

Nafnhátt.

að hann mætti vaxa í augum Gyðinga *LLH.* 110^{2a}. er ættkvist | svo afbragðsfríðan | líta í túni | teitir vaxa *OK.* 6, 70^a.

Hiuttaksorð.

ok dagr vaxandi | drógst með himni *OK.* 9, 28^a. Og snilli og vísið vaxa | og vaxandi íslenzkan fer *JT.* 178^{2a}. Sjáum

Hástré vort grænt, blómgað, veglegt og vænt | hefja vaxandi
limar und ský *ST.* 160a. Nú bergmálið, fjöll, vorrar vonar
klið | með vaxandi fagnaðargengi 222a.

Dátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. a) óx: optir það hún óx svo mikið yfir mig *JH.* 253a.
svo óx ástin dag frá degi 302aa. — b) vóx: En er Tlepó-
lemus vóx upp í hinni traustsmíðuðu höll *IL.* 1, 53a. umhverf-
is helli | hár skógr vóx *OK.* 5, 30a. — Flt. 1. ungir hve
áðr löngu | uxum tveir | *GB.* 181a. — Flt. 3. a) uxu: uxu
sum (o: aldirtrén) af sjálfum sér *LLH.* 9517. uxu jafnan tvö
(o: höfuðin) aptur, er eitt var af höggvið *PM.* Ág. 13aa. —
b) óxu: (hann) gerði brönnivínið af rótum, er óxu á eyuni *IL.*
1, 195aa. en ærslin óxu því meir *Sktr.* 87, 47a.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þú vildir hann yxi með aldri og tíð *JT.* 2051a. að best
væri að skera það (o: meinið) burt, áður en það yxi nokkuð
að mun *Sktr.* 89, 46aa. — Flt. 3. ok er vegleg dís | vísat
hafði | hilmí, hvar yxi | hæstar eíkr *OK.* 5, 116a. þar sem
grenitrije og björk yxi *IL.* 4, 131a.

Hluttaksorð.

Viður var mjer áður | vaxinn fríður að síðu *BT.* 9911. Lét
í eyrum lóukvak | í lyngi vöxnum mó *ST.* 931a. sólvang rósum
vaxinn mót þér breiðir | Eden þitt, sem enga þyrna ber 2917.
höfðingjar þeir, er höfðu hin æðstu völd, voru eigi þeim vanda
vaxnir *PM.* Ág. 251aa. Voru hríslur tvær | í holti þvísa | upp
um vaxnar | í einu saman *OK.* 5, 227a. Villtu, vísir, | at
svo vöxnu máli | á veg vanda 98a. lækirnir hafa allir vaxið
JH. 248a.

Vefa.

Forníslenska.

vef, vefa; vefom, vefem; vaf, væfa; váfom, vófom, ófom,
væfem; ofenn, vofenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. þér vm vindr | þér vm vefr *Sd.* 12a (*CR.* 63aa).

Nafnháttir.

Gengr hilldr vefa | ok hiorþrimvi *Nj.O.* 276²¹. hon fann eigi sidr þa list at uefa klædi meðr ymisslegum hætti *Stj.* 46°.

Þáttíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. var ec at oc vafk *Jv.* 41¹⁰. var ek at ok vaf ek *Ffb.* 1, 156°. — Et. 3. komtu þar at, | er kongurváfa | vef úr þörnum vaf *Fas.* 1, 469¹². þetta klædi waf min eiginleg hönd *Mar.* 706²⁷. — Flt. 3. váfu valskar drósir *Fas.* 2, 531^{2o}. þriar alfkönur vafu þat klæði *El.* 86°. vófu Valskar brúðir *Fas.* 2, 202¹². Þá er elreifar ófu | Ægis dætr . . . | fjallgarðs rokur harðar *SE.* 1, 324¹².

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þott hann væfi vandlaupa or palmlaui *Hms.* 2, 549^{1o}.

Hluttaksorð.

hann (o: salrinn) er ok ofinn allr ormahryggjum sem vanda-hús *SE.* 1, 200². 2, 292¹². ek vil senda þig inn í hus með ulndur neckurar er hafua skal í uef þann er þar er ofinn *Ffb.* 2, 149²². hon var klædd æinum hiup . . . fuglvoftum oc gullvoftum *El.* 73¹². herstefnir ræð hamri ofna | hilldar serki framarr merkiom *Frb.* 516^{22o}. becr ofnar vælondom *Hamð.* 7² (*CR.* 89²). silkipell gullvoftet *Str.* 4^{2o}. æitt hit dyrasta pell gullvoftet 17¹². oc var litit a ofit *Jv.* 41¹⁰. En ef vefr stenndr uppi, þa a sunr þat sem oviter, en dotter þat sem v ovet er *Js.* 78⁷.

Nýislenska.

vef, vefi; vefum, vefum; vaf, óf, væfi; váfum, ófum, væfum; ofinn, vofinn.

Núttíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. selur vefur sokkabönd, | svíníð vefur klúta *JF. Dpl.* 410^{21o-2o}. — Flt. 3. sumar vefa dúka *HO.* 7, 32²².

Nafnháttir.

hún var þar að vefa mikinn vef *Il.* 1, 66¹². að spinna og vefa *Stoll* 44¹².

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. Var þar at ok vaf | vísis rúna *OK.* 2, 44. Vaf hún svo enn mikla | vef um daga 48. Inni í helli | hellög gyðja | var at ok vaf 5, 29. hún festi upp í herbergi sínu mikinn vef, smágjörfann og ummálsmikinn, og óf *HO.* 2, 23¹¹. Ná óf hún þann mikla vef um daga 23²⁰. Peningamálið ófst líka þar inn í *EH. Von.* 64. — Flt. 3. höfðu vef uppi, | vófu dúka *OK.* 7, 51. var svo voð sú þétt, | er víf ófu 7, 51¹². Konurnar . . . fléttuðu og ófu dúka úr trjátangum *Íð.* 1, 197. vjalar, sem kembðu, spunnu og ófu *KJ. Úf.* 40²⁷.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. Þá kæmi til margar hendr, sem væfu alt í kring- um hann ósýnilegum kongulóarvef *Fk.* ¹⁹/₁₁ 88, 129²².

Hluttaksorð.

þar sem viðarull er spunnin og ofnir dúkar af *Íð. SG.* 47²². þar voru dúkar | dýrir breiddir | vofnir vandlega *OK.* 7, 47¹¹. en á nóttum | við nætrblys | aptur upp rakti, | þat er ofit hafði 2, 48¹⁰. Hver hefir getað ofið þennan vef af ósannindum? *GP.* *ÞS.* 121.

Vega.

Forníslenska.

veg, vega; vegom, vegem; vá, væga; vágom, vægem; veg- enn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. hve þv vegr *Lok.* 42. (*CR.* 31²²). þviat ec veit, at þv vegr 64. (*CR.* 33). — Et. 3. a) vegr: Sa es vig vegr daupa mon hann deyla *Eluc.* 33¹². vegnest verra | vegra hann velli at *Hm.* 11. (*CR.* 5²⁴). — b) vigr: þa er hann trygrove íamvel sem hinn er vigr a veittar trygðar *NgL.* 1, 20. þa rennr sa epter er atte. oc vigr at hanom 58. 61. 62. 63. 64. s. 4. 66. 4. — Flt. 2. fyrr en þer . . . vegit með vapnvm *Nj.O.* 139¹⁰. Vndarlíga er yðr faret er þer vegit víg þav er yðr rekr lítið til 154. — Flt. 3. Nv síþan vega þeir hagi- kornin *Jv.* 119²⁰ Ef þrælar manna vegaz *Grg.* i. 1, 191¹⁷. Nu vígazt menn at *NgL.* 1, 64.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. a) *vege*: minner þat . . . reiðan at hann *vege StH.* 143¹¹. þott þat *vegi* meira enn halfa vett *Grg.* i. 1, 24¹¹. ok þat sverþ | er sialft *vegiz* (= *vegi sér*) *Skm.* 8s (*CR.* 21¹⁷). — b) *vigi*: nema hann *vigi* hann firi borðe konongs *NgL.* 1, 64¹¹. — **Flt. 3.** ok er miklv drengiligra at menn *vegiz* með vapnvm. *Nj.O.* 92¹.

Boðhátttr.

Et. 2. *Veg* þú alldri meirr í enn sama knervnn enn vm sinn *Nj.O.* 85¹¹.

Nafnhátttr.

a) *vega*: scal maþr eige *vega* mann *StH.* 142⁷. ok þat sverþ | er sialft mvn *vegaz* (= *vega sér*) *Skm.* 9s (*CR.* 21¹¹). — b) *viga*: er maðr hittir mann a kono þeirri er hann a *vig* um at *viga NgL.* 1, 62¹¹. þa scal hann *viga* at þeim manne 63¹.

Hluttaksorð.

Vegande er haft að nafnordí: *vegande* scal queðla ser biarg-quiðar *Grg.* i. 1, 158¹. þa a hann .xii. aura af *viganda NgL.* 1, 74¹¹. æll voro sæpvildyr | sveita stockin | oc of vaniþ vásl | of *vegendom Gkv.* 2, 4s (*CR.* 73¹⁴).

Þátíð.

Fransöguhátttr.

Et. 1. at ek vark at þar ok *vák* at þar *Gl.* 25¹¹. Ek va hann *Nj.O.* 28¹¹. tók ek þá sverðit ok va ek með annari hendi 95¹⁷. — **Et. 2.** *vakþir* va micla | er þv *vát* broþr mína *Am.* 80s (*CR.* 85¹¹). er þú *vátt* Hávar föður minn *Fbr.* 9¹¹. þat skal vera skript þin fyrir *víg* þat, er þv *vátt Fs. Suð.* 129¹¹. er þu uott Hauar föður minn *Fb.* 2, 95¹¹. — **Et. 3.** minning sigrs domini (= dróttens). þess es hann *vá* a hofþingia helvítis myrkra *StH.* 74¹¹. hann vo þar æinn forunaut þeirra j florumne *Fb.* 1, 551¹¹. Sá bauð hvórki sátt nje ró | selma lundr, er þegninn *vó Krók.r.* 2, 8¹. listar maðrinn lyddu *vó* 4, 63¹. Þat var svá gott sverð, at siálf *vásk* (= *vá sér*) *SE.* 1, 122¹¹. — **Flt. 1.** *vagom* ór scógi | þannz vildom sycnan *Am.* 99s (*CR.* 86¹¹). broþir occarr inn bæðfrœni | er vliþ a brát *vagom Hamð.* 28¹ (*CR.* 90¹¹). wer *wagum* saman letleic loptz oc hofga iarðar *SpR.* 166⁷. — **Flt. 3.** (hann) *vacnapi* vliþ þat er meñn *vago* at honom *M.* 206¹¹. Hann *végo*

þeir brutvs oc cassivs *Mpb.* 34s. oc vāgu at honum *SE.* 1, 366₁₁. oc vāgv þeir í scalvm *Jv.* 119_{ss}. þat er alsagt at þeir uogu at honum liggjanda *Fb.* 1, 355_v. þeir vōgu at honum liggjanda *Fas.* 1, 332_{ss}. bræðr minir vagvz *Hauksb.* 203_{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. hværr sa er mann væge skilddi haua flir veget lande oc lausum æyri *OHm.* 60_{ss}. Oc er þat fra sagt at eyri vāgi .i. (= eitt) hvert haglkornet *Jv.* 119_{ss}. ath elgi vāgi dlofull sigr a honum *Hms.* 1, 669₁₄.

Fluttaksorð.

hon vissi þat | at veginn mvndi | Sigrlinnar sonr | a Sigarsvöllvm *HHv.* 35s (*CB.* 46_{ss}). ef maðr er i flocke veginn *NgL.* 1, 60_{ss}. ef maðr er veginn i oldrhusi 62₁₁. ef maðr er a skipi veginn 65s. ef maðr er veginn a þingi 66_{ss}. eyri vegenñ silfrs 5s. mann vegenñ 63_{ss}. hann scal tella með veganda. oc með aðilla. oc hinum vegna *Grg.* i. 1, 48s. at þeir se bota verdir er uegnir voru *Fb.* 2, 101_{ss}. .xii. aurum vegnum *NgL.* 1, 105₁₇. .xx. aura vegna 105s. var ec þrimr verom | vegin at hvsí *Gkv.* 10s (*CB.* 88s). more vegna *NgL.* 1, 105s. .xii. merer vegnar 104_{ss}. sa maðr er a til .vj. marca ueginna 2, 42s. þoat vlp væri tekit vlp þelm manni er vegit hafþe broþor ... þess mans er þar var apr fyrir *Jv.* 64s. haya þar þing sem vig er vigit *NgL.* 1, 60₁₁. Nu hever maðr oðz mannz vig vigit 64s.

Nýislenska.

veg, vegi; vegum, vegum; vá, vōg, vog, vo, vægi; vāgum, vōgum, ógum, vægjum; veginn.

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 3. kleggi af skíru gulli, er vegur 72 pd. *Id.* 2, 28_{ss}. — **Flt. 1.** Fliska ekki vegum vær *JT.* 302s. — **Flt. 3.** Bæðir vega og varist fá *Núm.* 8, 62. En eins er betri hlekklaus hönd | og hjarta ens frjálsa manns | enn þúsund þræla fana, | sem ánanð keyrðir fyrir vonzku vega *ST.* 145s.

Boðháttir.

Et. 2. Viljðu leggja gjörðir bróðar þíns á rjotta vog, vegðu þá kosti hans á móti því, sem þú kallar ókosti *JG. Hv.* 99₁₁.

Nafnháttir.

Fylkers Mage að vega j glegn *Vb.* 134^{aa}. Físka ekki vegum vær, né vega nennum *JT.* 302^a.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 3. sá hún þar er vá | að vættum hættum | íturdjarfur arfi | Ólafs und sólu *JH.* 89^a. Antilokkus Nestorsson vó Abderus *IL.* 1, 139^r. Agamemnon vó Elatus 139^a. hann vó með sverði því, er ekki hélt við *MJ. HM.* 74^a. Hersilía hans við síðu | hélt sér nær og vó að seggjum *Núm.* 7, 30. fyrða frægastan | þann er Fáfnir vó *KJ.* 109^{ao}. 113^{ao}. því vóg Abraham silfrið *LLH.* 57¹¹. vóg hann sig þá upp á honum (o: kaðlinum) *Pús.* 2, 83¹⁴. því næst vóg hann diskana 3, 108^{1a}. Hinni mikli obeliski vog 13,000 tíu fjórðunga vættir *IL. SG.* 166^r. — Flt. 3. En hana hófu | hávar báru | ok vágu vindar | at veum þínum *OK.* 5, 51^a. Staunguðu stálbroddum | stórir jötnar | fíra sem físa | ok á fjöll upp vógu 10, 61^a. þar vógu þeir Pýlemenés *IL.* 1, 124^{aa}. Oss voru sýnd saltstykki, er ógu 500 til 600 pd. *Þj.* $\frac{7}{10}$ 87, 184^{aa1}. Börn nokkur . . . ógu salt *TPH. Dr.* 1, 2, 56¹.

Hluttaksorð.

Hann var ræðismaður það ár, er Cæsar var veginn *PM. Ag.* 93¹. að ástæðunum öllum vegnum *JT.* 306^{1a}. allt er mælt og vegið *BG. Nj.* 209^a. var þá venjulega kvartað undan, að rangt væri vegið *GP. ÞS.* 51⁴.

Vella.

Forníslenska.

vell, vella; vellom, vellem; vall, ylla; ullom, yllem; ollenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. þat (o: líket) vellr mopkom *StH.* 155^{aa}. Vm mið-
nættis sceið vellr hann (o: brunnrinn) af hita *AL.* 51^{1a}. vellr
nv or iarnino alt þat er deigt var í *Þ.* 79^r. — Flt. 3. þar
ero þær keldur er æ ok æ vella akafliga *SpR.* 31^{ao}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Se nv seggir | sýcn em ec orþin | heilagliga | hve síá
hverr velli *Gkv.* 3, 9^a (*CR.* 76^r).

Nafnhátt.

en Óskará | (þat er undr mikit) | man mánuðr sjau í máttug
vella *Merl.* 2, 89s. tok vatnit at vella *Hms.* 1, 13s. tók alt
stállt at vella *Km.* 18ss.

Hluttaksorð.

ketillinn vellande slagnape a hana *Mpb.* 261s. vellanda
katli *Hm.* 85s (*CR.* 9ss). hann kann helga | hver vellanda
Gkv. 3, 6s (*CR.* 76s). hon (o: lostasemi) velltiz þar í vellanda
leire *Al.* 153s. ok hellti í hans munn uellanda gulli *Gyð.* 67ss
með uppvellande vatne *Str.* 40r. hefir hann steypt yfir mik
vellanda vatni *Bs.* 1, 40ss.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. hendir hans hofþo hrvfar verit oc fotr oc vall hvar-
tveggja vagi *Leif.* 137ss (= *Hms.* 1, 243ss). (Herodes) vall Hla
síðarr möðkum *Syn.* 90s. líkami, er aðr vall allr vagi milli
hæls oc hvirfils *Stj.* 6171s. (hann) vall modkum *Gyð.* 25s. Töl-
ar verpill . . . vall möðkum *Fms.* 11, 280ss. — Flt. 3. oc
ullu sár ormar *Ag.* 7s (= *Fms.* 10, 3801). villu þar or ormar
Frð. 52ss.

Nýsislenska.

vell, velli; vellum, vellum; vall, ylli; ullum, yllum; ollinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. sem hver vellr | yfir heitum eldi *OK.* 12, 115r. Vell-
ur blóð yfir völlu *JT.* 1861s. Hún vælir og sýður, hún vellur
og gnýr *Shv.* 31s. — Flt. 3. vella þau (o: vötnin) upp úr und-
irdjúpum jarðarinnar *LLH.* 75ss.

Hluttaksorð.

öll hún ólgaði | upp vellandi *OK.* 12, 115s.

Þátíð.

Framsöguhátt.

Et. 3. spól vall í túni *Fjöl.* 4, 3, 55ss. froðan vall um
hönd Þorbirni *Íð.* 1, 721r.

Hluttaksorð.

um sprungur á lögunum hefir hraunleðja öllið upp frá inn-
ýfum jarðarinnar *Av.* 13, 217ss.

Velta.

Forníslenska.

velt, velta; veltom, veltem; valt, ylta, vylta; ultom, vultom, yltem, vyltem; oltenn, voltenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. veltr þangat sem vera vill um flesta hluti *Ísl. 2, 201₁₁*. — **Flt. 3.** þiki mer hardla hræðilig ydr (= yður) vstyrkt sua vngir sem þer erut í trunne at þer uelltít aftr j uilluna *Ffb. 1, 409₁₂*.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þoat hann vellte í micla vesolld *Al. 95₁₂*.

Nafnháttir.

þa er með öngu mote treystanda a hennar (o: farsælunnar) huerfanda hvel þuiat þat kann oft vndan uellta þa er minnzt varir *Ffb. 1, 93₁₁* (= *Fms. 1, 104₉*). þá mun enn velta til vandans *Ljósv. 14₂₂*.

Hluttaksorð.

í veltanda vatni | lysaz valbægar *Akv. 27₉* (*CR. 80₇*).

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. vallt heilinn út or hausinum *Mar. 133₁₇*. allr domr wallt unndir sannænndi *SpR. 133₁₂*. meiri lutr doms wallt unnder friðsemi oc miskunn *148₂₄*. — **Flt. 3.** þeir ulltu ofan firir hauginn *Ffb. 1, 331₁* (= *Syn. 23₁₁*). (þeir) ultu báðir ofan fyrir brekkuna *Fs. 42₂₂*. í sva mikít vitleysi vulltu veslir menn *Pz. 117₂₂*. uultu þo allir domar í hinum fyrrum dæmum til stríðrar ræfsingar. En í þæssom síðarrom dæmum uultu allir til wægdar *SpR. 150₁₂*. 20.

Hluttaksorð.

Undrumzt ek þat, er spakr madr skal vera olltinn í sva mikla helmsku *Hms. 1, 2₂₂*. er þv ert oltenn í sva micla helmsco *Mpb. 128₂₄*. er þu skalt veltinn í svo mikla helmsku *Hms. 1, 8₁₀*. Se nu í hueria eynd oc uesolld þu ert uolltinn *Stj. 36₁₇*. volltnir í sva mikla helmsku *Pz. 118₂*. skipan er veltin, eigi sem hann hugði til *Fms. 11, 436₄*. er meiri lutr doms hæfir wolltið unnder friðsemi *SpR. 148₁₂*. hæfir hinn

mærl luti doms welltit unnder retwisi 152a. þi at hann hafðe or hans vinatto vellið *T.* 63₁₄.

Nýislenska.

velt, velti; veltum, veltum; valt, ylti; ultum, yltum; oltinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. ólgandi Þverá veltur yfir sanda *JH.* 55₁₀. veltr ein lind | at vegum ymsum *OK.* 7, 62a. þá veltur hann ofan á jafnsléttuna aptur *Stoll* 17₂₀. Veröld heyrir voðahljóð, | þar veltur elfar flóð *ST.* 105₁₀. — **Flt. 1.** Á æfiskeiðs þá veltum vág, | varúð kennir þetta *BG. Nj.* 222₁. — **Flt. 3.** og egginn velta öll o'n í grjótið *JH.* 133₂₁. velta öldur | að voðhlaupi 206₁₄. Nu syngi vonljóð vötnin blá, | sem velta í skógarsal *ST.* 144₀.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. vaknir þú og veltir niður, | verður dímra. — Gáðu' að því! *ÓS.* 32₁₂.

Nafnháttir.

En er þá betra | úr björtum söllum | velta niður | í vonlaust myrkur? *ÓS.* 41₀.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. og svo valt hann aptur og settist í bú *JH.* 85₁₇. valt hann þá um náinn *IL.* 1, 99₂₂. hann valt aptur á bak *Þús.* 2, 106₂₂. — **Flt. 3.** ultu þá út öll iðrin *IL.* 1, 101₁. smásteinarnir . . . ultu ofan brekkuna *IL.* 1, 105₂₁. Ljósinn ultu öll um koll 5, 315₂₁.

Viðtengingarháttir.

Flt. 3. Knættit á lopt því | lypta bjargi | tveir ok tuttugu | traustir vagnar, | þótt hart fram hlypi | á hvelum fjórum | ok um vág vylti | vagna bezt *OK.* 9, 116₇.

Hluttaksorð.

ðrendur og oltinn á hnakkann *JH.* 161₁₂. Ein karfan var oltin frá henni *IL.* 1, 220₁₂. það ógnarbjarg er oltið frá *Sð.* 165, 21. Nokkuð af hlassinu, sem á vagninum hafði verið, var oltið af honum *IL.* 1, 71₁₇. Sigrún vissi ekki annað, en að vagninn hefði oltið með Þorbjörn 98₁.

Vera.

Forníslenska.

em, er, *vth.* sea, sia, sjá, sé, vesa, vera; erom, *vth.* seem, sémm, seom; vas, var, væra; várom, værem; veret.

Nútfö.

Fransöguhátt.

Et. 1. en nu er vist at ec eme eige óbyria cona *StH.* 129^a. Ec emk engell Guþs 131st. þat vil ec at þeir sé þar. es ec em 170^{is}. ellre em ec Abrahe 86st. til þess em ec macligri 98st. huat er ek em honum skyldugr *T.* 240^{is}. Sar er ek sagðe hinn *OHm.* 72^{ss}. Ek er íslenzkr maðr *Fbr.* 28^{ss}. er ek hiro-maðr hans *Finnb.* 39st. — **Et. 2.** því mæiri sem þu est, þa læg þu þic i ollu *GNH.* 15^{is}. þu sialfr est glataðr 190st. þu ert drottenn minn *StH.* 13^e. Hui ertu komenn til mín 13^e. **Ertattv** hlorvarþr | heilraþr konvngr *HHv.* 10ⁱ (*CR.* 44st). — **Et. 3.** i hvers manz lífláte es nauþ oc ótte *StH.* 11st. lof skaldi | esat um allvalds risnu | einfalt *Hkr.* 667as. alldrege of vess retláttr nema þolenmóþr se 119^{ss}. alldrege of ves verra an at glíklasc flánda 211st. Ef nokorr þeirra er sva sívcr er i dom þann er nefndr at eigi vm ves utl *Grg.* i. 1, 76st. jarla er | austan ver | skatna skýrstr | Skúli dýrstr *SE.* 1, 700st (*Ht.* 82st). Era þat síþr *M.* 129st. Erat hera at borgnara 173st. — **Flt. 1.** meþan vér erom i heime *StH.* 99^{ss}. Ef fyrirfaranda orð endar á r, má hafa róm eða óm fyrir erom: ef vér róm sölmosogóþer 158^{ss}. Vér óm laþaþer til borþs 217st. allir ero ver hans felagar *P.* 104st. ef við erum baðir saman 188st. — **Flt. 2.** er ér eroþ hrédder of hag ypvarn *StH.* 77^{ss}. eroþ ér *Eluc.* 60^{is}. ef þer eroð raðnir at villa login a malino *M.* 179st. Ef þer erot með fvillo megni 186^{is}. þa ero þer nv undir guðs þlonastu *B.* 79^{ss}. ef þit erut ælgi við *Ffb.* 1, 300st. huat suæinum eru þit *Ffb.* 1, 300^{is}. — **Flt. 3.** þeir ero meþ eino raustar halde *StH.* 1^{ss}. Vnd þessom feþr erose (= ero hvárr qþrom) breóþr drottenn oc þréll 33st. Þá er síðasti stafr fyrirfaranda orðs er r, eru i elstu skinnbókum oft hafðar myndirnar ro, ró, o, ó i staðinn fyrir ero: þeckiarro gupe fæstor meþ góþom vercom *StH.* 63^{ss}. Hver ro þav *M.* 96^{ss}. þat lið er callaþir ro þingamenn 111^{ss}. mislagþar ro þer hendr 173^{ss}. þeir er ostyrkeró *StH.* 65st. heró (= her ero) 142st. at þess-

er hluter ero svasem sagþer ó 144^{ss}. þeir es loýster ó 148^{ss}. en hinar eongar er hæfopsynþer ó 156^{ss}. þeir er hager ró 158^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þott æigi sea ec konungr *Þ.* 218^{ss}. at ec sea verr tilkominn 253^{ss}. at ec sla scrimal *St.H.* 131^{ss}. þott ec slac einn *M.* 134^{ss}. ec slacc 89^{ss}. at ec slá i þeim. en þu i mér *St.H.* 170^{ss}. oc slá ec með þeim 170^{ss}. oc se ec a stol sættir *Ó.Hm.* 1^{ss}. þo at ec se litill *B.* 62^{ss}. at ec se eigi tekinn 94^{ss}. þo at ec se eigi vel at manni orðinn *Þ.* 128^{ss}. þo at ec se æigi hia minum frændum 221^{ss}. kann vera. at ec se sa maðr 359^{ss}. en eptir þat se ec barþr *M.* 361^{ss}. þo at ec see otignari en konungr 74^{ss}. sem ek se rettr aðili *Nj.O.* 217^{ss}. þo at ek se rikr *Finnb.* 38^{ss}. — **Et. 2.** þótt þú sér vel búinn at hreysti *Eg.* 58^{ss}. miscunnar sér þu full *GNH.* 61^{ss}. Hæll se þu 61^{ss}. blæzað se þu 61^{ss}. at þú sért helma *Isl.* 2, 12^{ss}. vil ek at þú sért lítt úti *Fus.* 2, 110^{ss}. ek setla, at þú sért nógu sterkr 112^{ss}. þó þú sért lítillar settar *Fms.* 6, 10^{ss}. þott þu sert ung mæx *Hms.* 1, 374^{ss}. at þú sért allhræddr *Grett.* 17^{ss}. scósmíþr þv verir ne sceptismíþr *Hm.* 126^{ss} (*CR.* 12^{ss}). at þv víþ fröndr þina | vamma-læst verir *Sd.* 22^{ss} (*CR.* 64^{ss}). — **Et. 3.** yðr see (see á *ad lea-ast i tveimr samstöfum*) kunnict at ver varom þar ihia *DN.* 2, 41^{ss}. þeir skulu þann til konungs taka sem þeim syniz fyrir Guði at bezst sée til fallinn *Jb.* 199^{ss}. hvern messo dag annan. þann es helgom monnom sé halldenn *St.H.* 3^{ss}. til þess at hann se þi bvnare iamnlegha gott at gera *T.* 27^{ss}. vere hann hlýþenn boþom oc tócnom dróttens *St.H.* 209^{ss}. veri (hann) eige vellinn 142^{ss}. — **Flt. 1.** þót vér seem aller oskmeger fæþor *St.H.* 148^{ss}. ok seem bunir vit at tæingla *Fth.* 2, 42^{ss}. at uer seem asamt dag ok nott 65^{ss}. sva at vér seem skirer allrar lostaseme *St.H.* 218^{ss}. hvar vér séeðm níótandi ilms *Mar.* 65^{ss}. þo at ver seim miok ostyrkir 910^{ss}. þó at vér sém mioc vanbúner *St.H.* 4^{ss}. þott uer sem nu her .xii. *Þ.* 168^{ss}. bætr en ver seem verðir *GNH.* 65^{ss}. at vér seem verðir at koma til sanrar hotiðar á himni 84^{ss}. — **Flt. 2.** sa ær hinn .vii. (o: ávöxtr) at þer seeð geðfaster i goðum verkum *Ps.* 727^{ss}. sa ær hinn atte at þer seeð gestrisner 727^{ss}. at ér sêþ seoner fæþor yþvars *St.H.* 179^{ss}. at þer seð synir fæður yðars *GNH.* 77^{ss}. heillar seþit (= sêþ it) 72^{ss}. Heilir se þer goðir drengir *Þ.*

191^v. fyrirbyð ek ollum yðr at þer séðt i nockorum dóme þeim heðan af er ek em dæmðr *T.* 98^{ss}. þo segir Velent at þit set born konongs *P.* 87^{ss}. at þer sleð i goðum hugh við Gyðinga *Stj.* 543^{ss}. at þer sleut honum vel takandi *Mar.* 408^{ss}. — *Flt.* 3. J þessarri ey segiz at .ii. uetr ok .ii. sumur séð aa einu aari *Stj.* 69^{ss}. sem saga tenn séð 77^{ss}. Sé þér fedar benum *Mbb.* 122^{ss}. vtan þeir se af monnum bornir *Flb.* 1, 297^{ss}. þeir er elge hafa þess feóre. vese i beineseme qrver *StH.* 108^{ss}.

Boðháttr.

Et. 2. ves þar unz ec sege þér *StH.* 183^{ss}. Vestu eige ofmetnaþarmapr 192^{ss}. Wes þu mér at traúste 195^{ss}. Vestþu eige svefnogr 192^{ss}. Vestv meþ mér *Mbb.* 38^{ss}. sva vestv nú oc sonr Gvps 94^{ss}. vestv þar til domsdags 106^{ss}. Uestu styrc ephigenia 123^{ss}. ver þa her meþ mer *Jv.* 50^v. Vert þu styrk i huginum *Hm.* 1, 418^{ss}. — *Flt.* 1. vesom fripsamer við alla *StH.* 14^{ss}. Vesom nú góper 65^{ss}. heldr verom ver vackerer 67^{ss}. verom varer við hofuðsyndir *GNH.* 64^{ss}. — *Flt.* 2. veseþ rétláter *StH.* 51^{ss}. veseþ ómólgar 53^{ss}. Vesiþ er vitrir 157^{ss}. Uesit er varir *Leif.* 146^{ss}. vereþ hliopar *StH.* 53^{ss}. veriþ ér oc þa byner *Mbb.* 129^{ss}.

Nafnháttr.

hve sör henne mynde vesa sú sýn *StH.* 5^{ss}. Ef dróten sagþe fagnop vesa englom a himne 8^{ss}. Hraustan spurða ek vísa vera | vopnum kunní hann benjar skera *Hátt. Rögnv.* 17^{ss}. oc þótti nér eki at vera *Mbb.* 3^{ss}. etlapi hon. at vera mende hundr 5^{ss}.

Hluttaksorð.

vesande enn same sem áþr *StH.* 219^{ss}. verandi með ellífum feðr sannr guð *Hms.* 1, 11^{ss}. en þat lænar guþ meþ ei vesanda uppangre 112^{ss}. at fraveranda Thoma *Ps.* 19^{ss}. hia-veranda Thoma 19^{ss}. allan hia-veranda lyð 24^{ss}. allir hia-verendr (v. l. hia-verandi menn) undruðuz sva mikla guðs miskunn 120^{ss}. með oætlanligum otta allra hia-verandi manna 123^{ss}. at hann mætti . . . ollum hia-verandum at augnabragði verða 103^{ss}. þeir verþa þar þola nauþger meipingar myrcr oc ei vesande nótt *StH.* 168^{ss}. at vp verandi solo *CR.* 26^{ss}. elgi krafði hæri raustar yfirgnæfandi dauði en hia-veranda líf *Ps.* 17^{ss}. sneriz til retrrar truar mikill fioldi hia-veranda folks 91^{ss}.

Dátíð.

Fransöguháttir.

Et. 1. vask til Rúms í háska *Hkr.* 521b₂₅ (= *Frð.* 173b₁₁).
 ec vase getenn *Ps.* 133₂₅. þa er ec vase a iorpo *Hms.* 2, 5₂₅.
 ec vas hvern dag í mustere *StH.* 170₂₄. vas ec lagþr síþan í
 þa ena sæmo steinþro 201₂₇. þa er ec Miþvipnis vare | ins
 mōra bvrar | ordinn ein bani *Grm.* 50₄ (*CR.* 20₂₇). þa var ek
 sem ernnazstr madr *Flb.* 2, 136₁₅. — Et. 2. þu vast tryggð of
 þessa ena fō hlute *StH.* 218₂₀. þv vast mer at hiolp *Mpb.*
 89₁₀. þv vast sonr diofols 94₁₅. þu uart madr æinsynn *Flb.* 2,
 76₂₂. — Et. 3. es ællo vas direct *StH.* 2₉. es mest læging
 var heimstoponnar 2₅. Vara fýst *Hkr.* 307₂₂ (= *OH.* 80₂₂₀).
 vara costr fara *M.* 199₂₀. *Fms.* 7, 184₂₇. þegn gladdi þegn |
 þar lannz sem var *M.* 214b₁₅. þar landz sem var *Frð.* 330b₂₂.
 þar lands sem var *Hkr.* 730₂₂. [var sýnist hér vera þriðja per-
 sōna. *Eg tek saman*: þegn, sem var þarlands, gladdi þegn.
Í Fms. 7, 216₁₄ stendr: þarlands sem ek var]. því at buð-
 lungr var, | sá er benjar skar | (honum tiddist hildir), | hug-
 þrúðr ok mildr *Hátt. Rögnv.* 24b₅. — Flt. 1. þviat vngir
 saman | varom í árdaga *Skm.* 5₅ (*CR.* 21₂₂), Værom sárer
StH. 52₂₀. es vér vórom guþsborn 32₂₂. es vér orvum aller
 saman *Mpb.* 126₂₀. En þa væro vér þar fyrst *StH.* 203₂₂. —
 Flt. 2. meðan þer varoð at þessari veizlv *P.* 141₅. þa er þer
 waruð mæð konongum *SpR.* 41₅. þer varot þrælar syndaren-
 nar *B.* 79₂₂. þar sæm þit warut mænn ysboeth *SpR.* 180₁₀.
 hann hafði spurt, at þer vorot þangat a ferð *El.* 94₁ þer ok
 ydrer formælendr uorut nu allt framhuassari *Flb.* 1, 322₁₅.
 — Flt. 3. en er guðe váro gratias gorvar *T.* 42₁. Nu sem
 þeir tolf manaðer varo liðnir *Str.* 43₂. þa sem þar uáru naa-
 lægir *Stj.* 108₁₅. at hann leyfste þa er vnder lōgom vóro *StH.* 54₁₂.
 þessom næster váro domendr 40₂₀. oc þrabeóner óro til guþs
 128₁₄. þa er Ælirekr blodóx ok synir hans voru j Orkneyium
Flb. 2, 178₂₇. varoz þeir (= váro þeir hvárr annars) fost-
 breþr *Jv.* 46₂₂. oc voroz gopir vinir jafnan síþan 33₂₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. ec ætlaþac at ec vera óbyria *StH.* 129₂₂. at ec være
 maðr oc æigi guð *GNH.* 125₁₅. Makara at ek väre sva eyðdr
 oc upp neyttir, at *T.* 75₂₂. þa væri ec daligri aullum niðing-
 um *El.* 45₄. — Et. 2. hvar þv verer *Mpb.* 119₁₅. En ef þu

hefper allt þetta oc verer sva vegsamapr af ollom sem ioseph
Eluc. 50^{1a}. bezt þætti mér, at þú verir með mér *Eg.* 228^a.
 líkligr værir þu at skalldligt være kúæde þitt *Fb.* 1, 306^{ae}.
 — Et. 3. hversu sáll sa maþr vére er neþe þeira návisto alra
StH. 21^{1a}. alz etke vas þat til virþingar er af heimenom vere
 23^a. — Flt. 1. várema þa fleyger oc feórer *StH.* 20¹¹. fusir
 værim ner til yduars fylgis *Fb.* 2, 131^{ae}. þa er uær uerim
 j haful *Fb.* 1, 434¹⁹. — Flt. 2. ef þit været bæðe staðfost
Str. 8^{ae}. at þer værit lender menn eða ridderar *El.* 62^{1a}. hitt
 munda ek sætla at þit verit dugandi menn *Fb.* 1, 300^{ae}. —
 Flt. 3. þu sparþer hvar helger dómar órer váre *StH.* 202^a.
 carla þa er óevángaper væri 133^{ae}.

Nafnhátt.

Hvath hyggr þú mér und því váru *Gisl.* 67^{1a}. Leitt (*tilgáta*
fyrir lét it) hyggr Leifa brautar | lognárúngum váru | geirs við
 gumna stjóra | gelgurþing at eiga *Fms.* 2, 315^{ae}.

Hluttaksorð.

su er langa séfe hafpe óbyria veret *StH.* 130^a. þiofr sia hafpe
 lenge syapogr vereþ 69^a. at þui sem títt hafpe verit 124^a.

Nýislenska.

er, sé, veri; erum, séum; var, væri; vórum, vorum, værum;
 verið.

Nútið.

Framsögnhátt.

Et. 1. Hreinfur veiztu víst | verið jeg hefi' og er *BT.*
 67^a. *Forn mynd* em: ek sé emk, | er upp hefi kvadt | þenna
 lýð *OK.* 2, 20^a. — Et. 2. því þú ert vinur vorrar gömlu
 móður *JH.* 43¹¹. Hvít ertu sjálf sem mjöllin *BT.* 69^a. — Et. 3.
 þá und vorhimins baðm | breiðir foldin sinn faðm, | sem að
 faldina er ljósgrænum hjúpi *ST.* 63^a. Er-a dælt, gestr, | at
 dylja þess *OK.* 1, 82^a. Er-a gnógt þat, | göfgir biðlar 2, 139¹.
 Flt. 1. Allir í anda vór | erum á skauti þér *ST.* 148¹¹. Vér
 erum þins sakleysis svanir 210^a. — Flt. 2. þá eruð þið jafa-
 ar í boði mínu *IL.* 1, 93^{ae}. þjer eruð njósarmenn *Tang.* 23^a.
 — Et. 3. Eru enn fleiri, | sem ekki lofa | lastaða lýðum af
 heimiskum *BT.* 79^{ae}. ó, þú blíðasta vor, | öll þín blessunarspor |
 eru blómetigle elskannar hreinu *ST.* 65¹.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. gef þú mjer, drottinn guð, jeg bið | til góðs jeg sje

þítt verkfærið *BT.* 181¹⁰. þótt jeg sje mold og aska *Tang* 12¹⁴. — Et. 2. þú hjartans beztu óskum kvaddur sjert *JH.* 43¹⁰. þú átt helzt að láta engan verða varan við, að þú sjert á heimilinu *Ið.* 4, 393⁵. Vertu nú sæll! þótt sjónum falin | sjertu, eg alla daga minnst þín *JH.* 200¹⁷. — Et. 3. mun und lok þá líða | loksins sálin fríða, | þótt hold sje mold eða hey? *BT.* 56¹⁴. þetta veri vort skilnaðarminni! *JH.* 71¹². — Flt. 1. gjaldið bætur, svo vér séum sæmdir af *Il.* 1, 79²⁰. Hversu getur þú sagt, að við séum afskiptalausir af orustunni? 94¹. — Flt. 2. frelsis þjóðar vorrar vinir, | velkomnir þið séuð hér *JÓ.* 129⁵. svona látið þið einsog þið sjeuð blindir *Þús.* 2, 85²⁰. — Flt. 3. Hann heldur að Koptar séu komnir af gömlu Egiptum *Ið. SG.* 6⁵. *Forn mynd sé:* Og þó orð hans ekki sé á prenti, | eru þau í margra brjóstum geymd *ST.* 288¹⁰.

Boðháttr.

Et. 2. ver þar þangað til jeg segi þjer *Tang* 89²⁰. vert nú bæði sjálfur ráðagóður og ráðþægin *Il.* 1, 41²⁰. Vertu Þorgeir vor sæll! vertu vinur vor sæll *JH.* 71¹⁰. — Flt. 1. verum til reidu *Vb.* 2²⁷. Verum glaðir í dag *JH.* 70⁷. — Flt. 2. Velkomnar verið að sunnan, | þér vænghröðu svölur *ST.* 59¹². Verið hugdjarfir *Tang* 40²².

Nafnháttr.

Drottinn yðar Guð mun vera með yður *Tang* 40²².

Þátið.

Framsöguháttr.

Et. 1. var jeg sveinn ungur *BT.* 88¹⁵. meðan ek enn þá | ungmenni vark *OK.* 2, 139⁵. Varka ek fúss mjök | farar þeirrar 5, 45⁵. — Et. 2. þú sem fyrir svipstundu varst allra anda mestur *Þús.* 1, 47²⁰. þú, biðukolla, sem varst aldrei fífill *ST.* 201¹⁰. Fyrr í þinni fátækt auðug varstu 113⁵. — Et. 3. Var þá sveinninn | settur í skóla *BT.* 65¹⁰. Svo fjær mér var heimur með sorgum og synd *ST.* 79¹⁰. — Flt. 1. Þegar við vorum búnir að dubba okkur upp eptir illviðrið *Ið.* 5, 362⁵. — Flt. 2. nú vil eg víta, hvað þið voruð að þinga um *Þús.* 2, 118¹⁵. en hvað þér voruð mér góð *Blk.* 101²⁷. — Flt. 3. voru það Völsungar | og verir norrænir *BT.* 85⁵. Kóngspræl- ar Íslenzkir aldregi vóru 167⁴.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. og í dimmum þó væri' eg | ráfandi dal, ei dimmu | nje dauða jeg óttast *BT.* 34s. Og sæl jeg væri svo að fylgja þér *ST.* 15s. að eg væri nú líkur því, er eg var *IL.* 1, 92s7. — **Et. 2.** þegar þú værir að veltast í moldinni *IL.* 1, 63s2. Værir þú skynlaus, | grimmur ger, | getinn á villustig *JH.* 91s. — **Et. 3.** Mestu skipti, að þar væri góður fyrirbúnaður *IL.* 4, 111s. svo að borgin væri varnarlaus þá stundina 115s. — **Flt. 1.** Ef vér ímínduðum oss, að vér værum þar nærstaddir *LLH.* 451s. Á leiðinni spurðu þeir, hvað manna við værum *Pús.* 2, 166s2. — **Flt. 2.** eins og þér væruð velddir í feingsælu neti *IL.* 1, 1211s. að þjer væruð vondur maður *PP. Sm.* 1381s. — **Flt. 3.** a) væru: að þeir væru vissir um að geta tekið þar byrði sína *JH.* 2551s. að þeir væru orðnir afhuga því að gera uppreisn *IL.* 4, 107s. — b) væri: Fornmenn sögðu *Æthiobar . . . væri réttvísastir allra manna IL. SG.* 51s. að goðin væri brotin og höggvin niður *LLH.* 5s2. hann varð óguðligri maður enn nokkur forfeðra hans, þó yondir væri 61. þó langt væri þeir frá að gjöra það, er lögmálið bauð 211s.

Hluttaksorð.

Hreinlífur veiztu víst | verið jeg hef' og er *BT.* 67s.

Verða.

Forníslenska.

verb, verpa; verþom, verþem; varþ, yrþa, vyrþa; urþom, vurþom, yrþem, vyrþem; orþenn, vorþenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. þangat verþ ek þa at fara *M.* 36s7. En þó verð ek fyst at fara til Íslandz *Eg.* 228s. í þeim tíma er ec verðr at engo *B.* 16s. — **Et. 2.** Ef þu verþr reiþr *StH.* 192s2. storr verþr þv oss *Jv.* 73s2. ef þv verðr varr cristinna manna truar *B.* 13s4. — **Et. 3.** Verþr at þui at *StH.* 91. Verðr nockot slíkt til raads tekit *T.* 661s. — **Flt. 1.** ef vér verþom þui litillátare of valt *StH.* 41s4. þa uerþum ver huerium manne at fyrillitneng *T.* 228s. þa verðvm við æ noccot við at talaz *P.* 1541s. þar verðo ver at lata hesta vara 100s2. Nv verðv

við æigi seinni í ockrvm raðum 162¹². — Flt. 2. fyr þui verþe þer (= verþeþ ér). qveþr hann. waveiflegom sóttom síúker *StH.* 77¹⁷. þenna skatt verði þer at gjallda *P.* 191¹². sua er nu komit varu raði at þer verðit nu at raða 44¹². uerðit þit þa sua uls sem guð *Stj.* 35¹². — Flt. 3. þau verþa uphof at þui at vera *StH.* 20¹². verða allir rygvir *P.* 152²².

Viðtengingarháttir.

Et. 1. at eige verþa ek vándr *StH.* 38²⁷. þó at ek verða suá at gera *Eg.* 249². at ec verði luttakare skaða þins *B.* 18¹. at ec værði æigi græddr *Str.* 7². at ek verþe skiott út-kastaðr *T.* 93¹¹. — Et. 2. at vndrsionom þv verþir *Skm.* 28¹. (*CR.* 22²²). þess bið ec guð at þu verðir eilifr felage til þess-arrar sœmdar *B.* 98²². at þu værðer. Kantuariensis ærkibyskup *T.* 13¹². — Et. 3. at eige verþe hon (þ: su en helga þion-asta) hveriom manne annattveggja at enne mesto licn eþa at afalz dóme *StH.* 77¹². eþa verþi hann fyr vanheilso naqverri 94²². at hans valld uerðe þæim æcke staðugt *T.* 16¹². at Ecce verði eigi varr við hann *P.* 113². — Flt. 1. at eige verþ-om ver gripner i munne orms þessa *StH.* 76²⁴. at ver verþ-im sva þæirra starfs ok verkkaups luttakare *T.* 181¹². at vér verðim luttakendr dyrðar þæirra *GNH.* 83¹⁷. — Flt. 2. nema ér verþeþ iafn einfallder oc meinlauser *StH.* 184²². nema þer verðið iafneinfallder oc meinlauser sem suæin sia *GNH.* 84¹. — Flt. 3. sva verþe oc menn a iorþo hlýpner góþe (= guþe) *StH.* 197²⁴. at þær verðe ofsotter af honum *T.* 46².

Boðháttir.

Et. 2. Verð alldri firi mér né mínu líði *Eg.* 224²². — Flt. 1. tokum þar rad uort allir samt um atrunadinn . . . ok verdum sidan a æitt sattir *Fib.* 1, 315². Standi vpp allir ridd-arar þeir er fara skolu. oc verðum bvnir *P.* 234²¹. — Flt. 2. Verþeþ ér bernskær at illscu *StH.* 184²⁴.

Nafnháttir.

at hann mætte iafnfegenn verþa braútkvomo sinne þapan sem *StH.* 73²². Fylleng tungla . . . merker fylling heilagrar cristne. þa es verþa skal fyrer ena efsto upriso 75¹².

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. þa varð ec at vinna honum þann æið *P.* 205¹². — Et. 2. var þer þat scapad | at þv at sógi | rícmenne vart

Hund. 2, 28s (*CE.* 49ss). þviat þu vart nockor at vera þott þv vörir utlage gorr or himnarike *Al.* 154ss. varðtu þa sua hræddr, at *Ölkofr.* 207. fyri þau en vondu víg | varttu at kanna þenna stíg *Sköld-H.* 6, 45s (*GhM.* 2, 538). — *Et.* 3. A óngle varþ hann tekenn *StH.* 75ss. Einn af þessum varð pave *T.* 39ss. — *Flt.* 1. þa vrþom vér aller hryggver *Mþb.* 1271. ver urðum utlager fra guði *GNH.* 69ss. vvrðvm ver ogn oc otta slægnir *Stj.* 368ss. — *Flt.* 2. efnir þá þat þá bezt, ar þit urðuð á sáttir, ef þú hittir hann *Ld.* 129ss. — *Flt.* 3. þa urþo discipuli (= læresveinarner) fegner fvnde dróttens *StH.* 73ss. En þa vrðu þeirra likamer síðan i sama stað at fara *B.* 34ss. marger menn hamskiptuzt oc vvrðu vargar *Str.* 30ss. oc vorðu nu at taka við kristni *ÓHm.* 57ss.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. yrþa ec þic qviqvan *Am.* 22s (*CE.* 89ss): at ec yrða noccot froðare um þa lute *SpR.* 14ss. hann villde, at ek virðe cantuariensis erkibyskup *T.* 109s. — *Et.* 2. er þu yrðer bunndinn i konongs þionosto *SpR.* 94ss. — *Et.* 3. lúca upp himnriki. þat er alldrigi yrþi uploket elligar *StH.* 167ss. oc yrði þat (þ: fiállit) at elde *GNH.* 104ss. at eigi vyrðe þeira kraptr yvirkominn af prettum Darij konungs *Al.* 74ss. eigi vilda ec at i varom fyndi vyrði freistat *P.* 102ss. — *Flt.* 1. at fyr þic yrþem ver sýnder *StH.* 202 ss. til þess at vér vrþim... hlvtacendr goddoms hans *Leif.* 15ss. sva at ver yrdim eigi sviknir *Al.* 166s. — *Flt.* 2. ef þér yrðit drukner *Eg.* 35ss. — *Flt.* 3. ef þeir yrþe visir saþrar upriso hans *StH.* 73ss. at eigi vyrði þeir (þ: hlutirnir) optarri fyrirtyndir *Stj.* 6s. at þau uyrði eigi fyrir gud drottins augum 36s.

Nafnháttir.

[qvað manninn vel] víþ vrþo *OB.* 3ss.

Hluttaksorð.

oc vas þa orþenn enn fyrste dagr *StH.* 25ss. sende guþ svn sinn orþenn af kono 54ss. er hann var lavs vorðinn *Stj.* 414ss. þeir er óskygner vþro orþner af illzko sinne 14ss. þat merker crist þann es heldr hofþingsæcap líþinna hluta nylegra oc óorþenna 47ss. Delbora . . . merkir fagrliga fyrirsavgn ovorðinna hlvtu *Stj.* 389s. spámenn þeir es fyrer sægþo óorþna hlute *StH.* 40ss. hóltr oorþennar veralda *StH.* 62ss. til óorþens lífs 145ss. acarp þat es orþet vas a sveit engla guþs 72s. eða

noekorr have . . . verðet arfþrengingr af hans agirne *AL* 105^{ss}.
Konungur . . . spýrr, huat til tíðenda hefði verðit *Eg* 39^{ss}.

Nýislenska.

verð, verði; verðum, verðum; varð, yrði; urðum, yrðum;
orðinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Fegurð varð að falli | farsæld minni; | bölvu verð eg henni | á blóðstöð aftöku *JH* 227¹¹. jeg verð þá að fífta mjer 283⁴. — **Et. 2.** þú verður að sýna mjer eitthvað meira *JH* 248¹¹. og svo verðurðu að hugsa eitthvað fyrir miðdeginu 285⁶. nú verðurðu' að beygja þig djúpt fyrir mjer *ÓS* 44¹⁹. — **Et. 3.** Vljned vr vatne hreinu | verður það er hann glórde *Vb* 13^{ss}. Á himnum verður víst þín pyngja ljett *GT* 63¹⁶. — **Flt. 1.** verðum vér þess varir, að *LLH* 57¹⁴. svo verðum við hjón *JH* 287⁶. — **Flt. 2.** það verðist þjer að segja *JH* 277¹². við það verðist þér aflaminni *IL* 1, 92¹¹. — **Flt. 3.** helgust blóm, sem vaxa í vorum hjörtum, | verða að sveigum handa þinni gróf *ST* 156⁶. Fræin veiku verða tré með greinum 157¹⁶.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Eg skal gera mitt til að eg verði enginn settleri *Þús.* 2, 182^{ss}. svo að eg verði eins og þjer *GT* 89⁶. — **Et. 2.** en jeg skal sjá svo um að þú verðir skaðlaus *Þús.* 1, 37^{ss}. — **Et. 3.** fari svo, sem eg setla, að eitt sinn verði þörf á mér síðar *IL* 1, 15¹⁶. örðug að verði ferðin *BT* 64⁶. — **Flt. 1.** þúi bíð eg af Hiarta hreinu | Hirda og brædur mijna | j Nafne Drottins nu | að verðum aller a einu *Vb* 86^{ss}. — **Flt. 2.** Er hætt við, að þér verðist óvinum yðar að bráð *IL* 1, 121¹⁶.

Nafnháttir.

en lét sjálfa þá verða hundum og alls konar hræfuglum að herfangi *IL* 1, 17. hygg eg, að vér munum nú verða að hverfa heim aptur 3^{ss}.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 1. varð jeg á barkann bitinn | afsömu köttum *BT* 67⁶. jeg varð þá að fara að herma optir sjálfum mjer *JH* 254¹¹.

— **Et. 2.** Jeg þakka það guði, að þú varzt til að líta út um gluggann *Ið. 6, 194₁₀*. — **Et. 3.** Varð yðar vegurinn langur | um víðbláins gelma *ST. 59₁₀*. Og ljósið varð bráðum að nótt 78₁₂. — **Flt. 1.** Við urðum sumstaðar að renna okkur á rönd *JH. 255₄*. fyrir hans benjar urðum vjer hellbrigðir *Tang 70₂₂*. — **Flt. 2.** Þá er þér týmart | í Trójulandi | urðut, Akkverjar, | angr bera *OK. 3, 48₂*. — **Flt. 3.** að því skapi urðu menn óþolinmóðari *Ið. 4, 103₁₂*. afdrif þeirra allra urðu hin sömu 103₂₄.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. Í einum rykk ef yrði jeg | aptur að þvölum gandi *BT. 157₇*. sjálfur yrði' eg að fugli 253₂₁ — **Et. 3.** ryðgað sverð, er varla yrði notað í tálguhníf *JH. 274₂*. Hann var orðinn hræddur um, að sjer yrði skipað að 307₂. — **Flt. 1.** að eitt Sæd yrdum vier *Vb. 82₂₂*. hirmennirnir hugðu mögulegt vera, að við yrðum hjón *Eús. 3, 13₂₂*. — **Flt. 2.** eg vara yður við óhamingjunni og mundi mjer þykja illt, ef þjer yrðu fyrir henni *Eús. 2, 59₁₂*. — **Flt. 3.** það var líkast því sem allir yrðu tilfinningarlausir *Ið. 4, 125₂₂*. til þess að sjer yrðu slegnir gullhamrar 5, 311₂₂. — *Forn mynd:* var þá engin furða þótt Danir yrði undir *PM. Ág. 259₁₀*.

Hluttaksorð.

er ek verjulauss | of vorðinn emk *OK. 10, 165₂*. þeir sem voru orðnir svo gamlir, að þeir höfðu sjeð það *Tang 78₄*. Eru þjer jökla | indælli vorðnir | blíðum Dana | blómsturvöllum? *BT. 9₂₂* Nú er flag | Fljótshlíð orðin 73₁₂. útivist þín er vorðin löng og hörð *JH. 195₁₄*. Gunnar hám | af haugi lítur | slóðir, fagrar fyr, | fölar orðnar *BT. 74₂*. í lyptinguna var látið margt, | sem landinu gat orðið þarft *GT. 123₁₇*. Mundi vista vant | vorðit hafa *OK. 4, 163₂*.

Verpa.

Fornislenska.

verp, verpa; verpom, verpem; varp, yrpa, vyrpa; urpom, vurpom, yrpem, vyrpem; orpenn, vorpenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. vpp ec þer verp *Lok. 59₄ (CR. 32₂₂)*. **Et. 3.** oc

verpr dæni af *Leif*. 76¹¹. hann verpr i ofanverðum tínum *Stj.* 74¹¹. Kuendyrir verpr þaleiddis eggjum sem fuglar aa landi 77¹¹. — Flt. 8. þar verpa þeir havg eptir Ásmund Örv. 76¹¹. þeir verpa haug mikins eptir Ásmund 77¹¹. þar verpa þeir haug eptir haug 94¹¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. apr þv verpir sævli af mår *Stm.* 40¹ (*CR.* 23¹¹). tak fyrr þinslarvætti, enn þa verpir i brott tru þinni *Mar.* 244¹¹. — Et. 3. þa er þilikt sem hann verpe ollum sínum orðum i vind *T.* 179¹¹. — Flt. 3. vętir mik þess at margir verpi þar góðvm orðvm á mik *Nj.O.* 179¹.

Boðháttir.

Et. 2. verpþu fra þer ofvnd *St.H.* 51¹¹. — Flt. 2. verpeþ honom i myrur en ytre *St.H.* 216¹¹.

Nafnháttir.

Nv svá sem vanr es veipemabrenn. at verpa þar nete síno er hann veit mestrar veipþi vón *St.H.* 22¹¹. ef ec scal þegn vngan | verpa vatni á *Hm.* 158¹ (*CR.* 13¹¹).

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. a) með persónúmerkinu m.: urpum (= ek varp) þá skjaldi *Fbr.* 32¹¹. — b) án persónúmerkis: vpp ec varp æg-om | allvalda sonar *Hárþ.* 19¹ (*CR.* 25¹). — Et. 2. oc varptu róþom mínom a bac aftr *St.H.* 214¹¹. — Et. 3. varp konvng af ser kleþonom *M.* 46¹¹. hár varp havsom þeira | þranggarþr a þravm iarþar 124¹¹. — Flt. 1. Fórum heim þaðan | hoskir drengir, | en haug Þórði | háfan urpum *Fas.* 2, 314¹¹ (*Ævidr.* 46¹). — Flt. 3. snorp fra ec a því er vrpo | endr Scialgs vinom lendir | menn [vþ] morþvals brynni | mein vm afl ser stelni *M.* 132¹¹. vrvv Danir þa ínni 75¹¹. með hans boði vurpu þeir notlinni til hægrí handar fra skipi *Ps.* 16¹¹. þeir vrvv yr harðla mikinn havg af grioti *Stj.* 366¹. vrvv a orþom | allir senn relþir *Am.* 42¹ (*CR.* 83¹¹). urpust flestir vel við orðsending Dana konungs *Fms.* 7, 309¹¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Snorp bitv iarn sem ismál yrpi | opa stræms með heitv bloði *Frb.* 516¹¹. *Fms.* 9, 518¹. ok ef hann vyrpi honum (þ: hamrinum) til, þá mundi hann aldri missa *SE.* 1, 344¹¹. —

Flt. 8. hann mælti fatt oc svaraði fam einom mönnum þott orþom yrpi a hann *M.* 221^{ae}.

Hluttaksorð.

oc vas þar orþenn haufgr sa til vitnes *StH.* 203^{ae}. aðr þu værir brott vorþinn or hans augliti *Ps.* 14^{ae}. ek em sva alldri orþin sem þlt megit sia *Stj.* 421^a. mædr brot orþinni fægrð *SpR.* 135^{ae}. bóndadóttir svaraði og kvað hana elgi uppörpna fyrir einum *Fas.* 3, 226^{ae}. sem orþit væri bleyto næcgerri i andlit honom *Mþb.* 54¹¹. (ungarnir) fylgia þeim (o: fugli) sið-an æ. sem þeim hefir uorþit ok fætt i fyrstunni *Stj.* 78^a. aa hueriu tre sem hann hefir hreidraz edr uorþit 81^a.

Þetta sagnorð finst og veikbeygt í fornum bókum og gengr eftir a-flokkinum (varpa, varpaði).

Nýislenska.

verp, verpi; verpum, verpum; varp, yrpi; urpum, vurpum, yrpum; orþinn, vorþinn.

Veikar myndir varpa, varpaði og verpa, verpti koma einnig fyrir.

Nútfö.

Framsöguhátt.

Et. 2. verpurðu honum upp | efst til himins *GB.* 87^{1e}. — **Et. 3.** a) varpar (*jacit*): Marblæju votri varpar sjer af herðum | vandlætishetjan, sterkum búin gerðum *JH.* 194¹¹. öndinni varpar á koldimmri nótt | brjóstið af grát-ekka bifað 228^e. Þúsundasta sumarsól | signir Ingólfs höfuðból | og á víðsýnt varpar haf | vonarbjörtum geislafast *ST.* 224e. — b) verpir (*ova parit*): þar verpir hvítur örn *JH.* 131^{1e}. hann (o: ísfugl-inn) verpir á vorin um það leyti sem sjöstjörnur renna upp *Stoll* 83^a.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. at ek enn óðar | öndu verpi *OK.* 9, 7e. at ek enn óðar | öndu verpa'k 11, 109^a. — *Veik mynd*: veit mér verju nokkra, | at ek varpi of mik 6, 80^a. — **Flt. 3.** að á hverju sumri verpi sólskríkjur og steindeplar í urðinni fyrir ofan hólinn *JH.* 272^a.

Boðhátt.

Et. 2. Vopndjörf sál þín verði, | varpaðu fargi kífs *ST.* 139^{1a}. — **Flt. 1.** Syngjum glaðir, vili vörpum | votan út í sæ *ST.* 240¹⁷.

Nafnháttir.

a) verpa: ok haug verpa | hlími dánunum *OK.* 2, 103₁. einart gráta, | öndu verpa 5, 38₂. hún þarf að verpa nokkrum eggjum *Ið.* 1, 35₂₂. — b) varpa: akkeri varpa | fyrir auðri strönd *JH.* 229₁₂.

Þáttíð.

Fransöguháttir.

Et. 1. haug ek varp *OK.* 4, 271₂. Varp ek af baki mér | byrði þúngri 10, 84₁. — *Et.* 2. himinperlu varpstu í sjávar djúp *ST.* 113₂. — *Et.* 3. a) varp: (hann) varp um herðar sér silfrnegldu sverði *IL.* 1, 28₂₇. Hann varp sér þegar í öllum herbúnaði ofan til jarðar 142₂. — b) varpaði: í sama bili og ljónið varpaði emírnunum til jarðar *Pús.* 2, 237₂. (nautið) varpaði síðan báðum til jarðar *Ið.* 4, 53₂₂. — *Flt.* 1. urpum ör-um | af álmbogum *OK.* 9, 76₇. haug vér urpum | önduðum hal 12, 7₂. — *Flt.* 3. a) urpu: urpu þau (o: augun) eldi | ógurlegum *JT.* 37₂. (kallararnir) urpu ekki orði á hann *IL.* 1, 15₁₀. — b) vurpu: en mér seggir hlýddu | ok ógleðisfeldum | af sér vurpu *OK.* 10, 87₄. — c) vörpuðu: nokkrir af bæjarmönnum . . . tóku te-kistur þær er þar fundust og vörpuðu fyrir borð *PM. Ág.* 216₁₇.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. at haug yrpi | at hal dauðan *OK.* 3, 131₂.

Hluttaksorð.

hvar hann grænni muni | grundu orpinn *OK.* 3, 71₂. lát haug orpinn | á ægis ströndu 11, 39₇. undirdjúpa-álfr | aldri vorpin 4, 156₄. í austri jöklar orpnir mjöll | mér ögra fram til hlíða *ST.* 226₂. Stírönuð snillings hin mjúka mund | er moldu vorpin 272₁₂. yfir ey orpna | aldinskógi *OK.* 10, 150₂. lét þar á karfir | kostulegar, | eldrauðum orpnar | ægisljóma 172₇. þá mundi haug | at hlími dauðan | alþjóð Akkverja | orpit hafa *OK.* 1, 86₄. ok þeim orðum lét | á mik vorpit 11, 47₄. þar varð honum þó náð og varpað í dýflissu *PM. Ág.* 82₂. mörgum (var) varpað í dýflissur æfilangt 203₂₂.

Víkja.

Forníslenska.

výk, vík, výtva, ýkva, víkva, víkia; výtcom, vícom, víkiom, výtkev, víkem; velk, víka; vícom, víkem; víket.

Núttíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. Nu **vykok** male míno til meylla *StH.* 52^{ss}. — **Et. 3.** maprenn vfer efter teýgingo flándáns *Leif.* 167^s. flolner **víkr** at konvnginom *Jv.* 59^{ss} ef Olafir konongr **víkr** æftir *ÓHm.* 34^{ss}. þann hólmurowol er hann neigir oc **wíkr** mæð hlartum storhofdingia *SpR.* 123^s. stundum kann swa til at bæra at mæiri lutr doms **wíkr** unnder friðsæmi oc miskunn 132^{ss}. þa **wíkr** (= víksk = víkr sér) domandenn til hógvéres *StH.* 60^s. — **Flt. 1.** ef ver **wíkom** hvártke af guþs gæto fyr stranga hlute ne hegia *StH.* 24^{ss}. — **Flt. 3.** vfeva þeir Hæorecr ný undir land *OB.* 9^{ss}. velt ec elgi þeira manna vanir at elgi **víkia** eptir varom vinmælom, *M.* 168^s. stundum **víkia** þeir undan *Al.* 142^s.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þér mun ósannligt þykkja, at ek **víkjumk** undan *Ld^s.* 203^{ss}. — **Et. 3.** þat segiz ok at hann **víki** meðr engu moti sinni syn *Stj.* 81^{ss}. — **Flt. 3.** þess get ec vm þa Dani at þeir **yqvi** þangat flotanum til *M.* 58^{ss}.

Boðháttir.

Et. 2. þa vlc þv af þeim vegenvm er til Bernar slalfrar liggir *P.* 137^{ss}. — **Flt. 1.** **Víkium** ver helldr af gotunni *Fs.* *Suð.* 18^{ss}. — **Flt. 2.** **ykvip** er (= víkvip ér) hvelvógnom *Akv.* 28^{ss} (*CR.* 80^{ss}).

Nafnháttir.

a) **ýkva**: Lat **yqva** segir hann *M.* 48^s. þurfti vípa til at **yqva** at taca menn 58^{ss}. — b) **víkva**: þa matti þórir elgi **víkva** scapi sino til mögnus *Ag.* 76^{ss}. *Fms.* 10, 411^{ss}. — c) **víka**: þa skal huart **víka** til sinnar æignar *DN.* 2, 53^{ss}. — d) **víkia**: ma oc þat vera segir hann at se nockorir frendr varir. oc moni villia **víkia** til var með vegð oc vinatto *M.* 115^{ss}. ef menn villði nv til hans **víkiaz** með astvð oc alhvga 25^{ss}. þo at þer villit nu ekki **ulkiast** (= víkja yör) undir mina naudsyn *Fvb.* 1, 234^{ss}.

Hluttaksorð.

til þæss at hann mætti oll sin værk oc villia sem glæglegaz skilia, senga lund af rettre framferð **víklande** *T.* 21^{ss}.

Skyldarorð.

En nú næst er þar til **víkjanda**, er flyzt, at þér hañit ok

yðvarr kennidómr þar jafnan nálægr verit, er orrustur heyjast með berum fólkvápnunum *Be.* 2, 97¹⁰.

Dátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. en því veik ek hingat; at dálkrinn er ór feldi minum *Gl.* 8²¹. Heimsliga ek veik | hendi til *Fas.* 3, 11²⁰. usæik ek fra allzstadar *Fb.* 1, 341²². — **Et. 2.** (hann) veye fra því sciþi er apr la i legino *M.* 171²⁴. þa vefe konungr vt 63²¹. hon vefe vndan at hafa þypleic ne ein við þá *Mpb.* 37²⁵. hun sat ok veikst ei eptir *Hauksb.* 49⁵. Hann veikst við skjótt *Hrafnk.* 18¹². — **Flt. 1.** Þá vikum vér at landi *Fas.* 1, 325¹². þa uiku ver at landi *Fb.* 1, 351²². — **Flt. 3.** þa vico þeir þegar til er fyrstir como at *M.* 58¹². oc viko þangat fra sem eigi voro vapnin firir 113¹². oc vlev enn avstr til Limaflarðar 57²¹. hversu þeir vlevz vndir hann 66². en þeir vlevz til hans miscvnnar 136¹². þa uikuzst aller undir ræðu hans *Fb.* 2, 351¹².

Viðtengingarháttir.

Et. 3. ef hann uiki ser med nokkuru moti þadan sem þa uar hann *Fb.* 1, 465¹². *Fms.* 2, 276¹². — **Flt. 1.** en þat metti at ver vikim þa sciott inn at legino *M.* 231²².

Hluttaksorð.

Þá gátu þeir ykvit (= vikvit) á jarlsskipinu *Fms.* 8, 386 v. l. 3. þó var því vikit til atkvæða Marðar *Nj.O.* 207²². hann sat kyrr suo at huergi gat ek honum vikit *Fb.* 2, 136²². allir Íslendingar höfðu vikizt undir hlýðni við Magnús konúng *Fms.* 10, 157². konungr segir . . . hann uel hafua undir vikizst sina naudsyn *Fb.* 1, 109².

Nýislenska.

vík, víki; víkjum, víkjum; veik og vék, viki; vikum, vikjum; vikinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. Vík ek svo orðum *OK.* 1, 63². jeg vík yður úr embætti yðar *PP. Sms.* 54². — **Et. 3.** Svo gjörvöll vor framtíð er geislum stráð | og gæfan ei víkur oss frá *ST.* 208². Þá víkur höf. máli sínu að landsbúum *Lð.* 4, 72²⁷. — **Flt. 3.** Omillder vænta verra | víkjia þui so af sier *Vb.* 68²⁰.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. ef það er ekki mögulegt, að þessi kaleikur **víki** frá mjer *Tang* 129s. — **Flt. 1.** Mundi ekki bezt, . . . að við bæði **víkjum** burt og forðumst reiði Seifs? *Il.* 1, 103_{1s}. — **Flt. 3.** en hiner j Myrkur **víjke** | sem Gude falla fra *Vb.* 14_{1s}. en valdshöfðingjar | **víki** aðrir | heim til sjónfagra | sala minna *OK.* 8, 20_s.

Boðháttir.

Et. 2. **Vík** hjer að vinur *JH.* 23_{1s}. **Vík** burt *Il.* 1, 115_{2s}. **víktu'** ei til baka þótt örðug sje brekkan *ÓS.* 28_{1s}. — **Flt. 1.** knararstefni vel að vörum | **víkjum** undan sævarriki *JH.* 168_{1s}. — **Flt. 2.** **víkið** ekki úr orustu fyrir Argverjum *Il.* 1, 100_{1s}. **víkið** nú alljafnt á bak aptur fyrir Trójumönnum 126_s.

Nafnháttir.

Verð eg að **víkja** | vöggu þinni frá *JH.* 213_{2s}. Hver sem hér fer um farinn veg | skal forðast út úr leið að **víkja** *FP.* 112_{1s}. með því að **víkja** lipurlega undan *Íð.* 4, 51₁.

Þátíð.

Fransöguháttir.

Et. 1. þá rjettum vegi **veik** eg frá *Sb.* 51, 4₁. — **Et. 3.** a) **veik**: í Mustered **veik** að vanda *Vb.* 26_{2s}. þangad vpp eingen fer | utan sa þadan **veik** sier 41_s. Eingellen **veik** fra henne j stad 46_{2s}. sem **veik** að völdum ordum | j virdulegre Magt 59₂₇. **Veik** þa sijdar a Vidsmiors Fiall | vor Herra Jesus kiære 66_{1s}. vinurinn fagri oss **veik** af sjónum *JH.* 118_s. var hans ein unz **veik** af sjónum | vild að gegna helgri skyldu *ST.* 276_{1s}. en hann undan **veikst** | með orðvélum *OK.* 4, 112₇. — b) **vék**: Að svo mæltu **vjek** hann sjer að vezirnum *Pús.* 1, 98_s. því-næst **vjek** hann sjer aptur að sömu konunni 3, 52_{2s}. **vék** dómariinn máli sínu að bandingjanum *FP.* 88_s. Þorbjörn **vék** þegar að henni *Íð.* 1, 21_{2s}. en **vék** þó ekki hestinum úr vegi heldr 86_{1s}. Svo **vék** hann sér að konu sinni 93_{2s}. **Vék** sól til víðar *OK.* 2, 174₁. — **Flt. 1.** **Vikumst** þó vel | undir vand-ræði þín *OK.* 10, 33₁. — **Flt. 3.** Inn á vog þann | **viku** all-ir *OK.* 10, 46_s. þeir sem **viku** frá hinum almennu (kapólsku) lærdómssetningum voru nefndir villutrúarmenn *PM. Ág.* 104_{1s}.

Viðtengingarháttir.

Et. 2. Vels sje þjer, vinur! | þótt **vikirðu** skjótt | Frónbúum frá | í fegri helma *JH.* 120_s.

Hluttaksorð.

víkin er frá þeim þeirra vörn *Tang* 40s. Var þá svo víkið efni, að Devkalíon var sagður sonur Prómeþeus *Stoll* 281s. æðsta prestinum var víkið frá embætti *Ið.* 4, 117s.

Vinda.

Forníslenska.

vind, vinda; vindom, vindem; vatt, ynda; undom, vundom, yndem; undenn, vundenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. ving (= vindg) ek háls á kjúklingum *Grett.* 2317. — Et. 3. þar er eigi vascevtr villi sa er ymso vindr fram *Leif.* 10s. (hann) vindr nú upp sjóðnum *Band.* 262s. víze eigi þat *ÓH.* 208bs. vízsk *Fms.* 8, 75 v. l. 12. vítz 5, 611s. vinnz v. l. 4. vízt Helgi við fast *Gisl.* 47s. vízt Gíslí við 70s. — Flt. 3. oc þegar vinda svmir vpp segl *M.* 50s. uinda nu segl *Fb.* 1, 431s. þá vinda þeir fyrst klæði sín *Ld.* 411s.

Boðhátt.

Flt. 1. vindvm af reþrit af skálanvm *Nj.O.* 115s. Vindvm, vindvm | vef darraðar 2771. — Flt. 2. Vindit þa vpp acker-in *M.* 1081s.

Nafnhátt.

Baðat valgrinndar vinnda | veðrheylandi Skreyio | gymnom hollr ne gylli | gefnar sinni stefno *Frb.* 82as. settust þeir niðr við eldiun ok tóku at vinda sik *Eb.* 1001s. þíkkir þeim kynliga viðvinda *Fas.* 3, 615s.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. tvnga þín vatt saman vélar *StH.* 2141s. hon vatt vpp skriðlíði *Nj.O.* 153as. En er hann kom til eyjarinnar, vatt hann klæði sín *Eg.* 1371s. (hann) vatt við hart *Fs.* 42s. — Flt. 3. ríperar undo saman coróno ór þyrnom *StH.* 1731s. þer or sandi | síma vndo *Hárb.* 18s. (*CR.* 24s). vundu þeir segl upp *Fms.* 2, 6s. þeir vundu með vindásu *ÓHm.* 17s.

Hluttaksorð.

sa er undinn salr | orma hryggiom *VspR.* 37, (*CR.* 31). björn undinna festa *SE.* 1, 4941s. undens fránbauks látrs

Plác. 507. Lætr undin brot brotna | bragningr fyr sér hringa
SE. 1, 658₂ (*Ht.* 45₁). þægir ljósundinna hinns landa *Eg.*
 101₁₁ (v. 47). fann Gvunnar eigi fyrr enn þeir höfðv vndit allt
 þakit af skálanvm *Nj.O.* 115₂₂. Þat segja menn, at Friðþjófr
 hafi undit eldskiðu í næfrarnar *Fas.* 2, 87₁₄.

Nýislenska.

vind, vindi; vindum, vindum; vatt, yndi; undum, yndum;
 undinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Guð upp tíðar vindur vef | vízku til að glæða *BG.*
Nj. 187₁. eins hlö vonða óhæfið | oss að guði vindur 214₄.

Boðhátt.

Flt. 1. tökum járn og vindum | vatn úr stáli eldinn í *GT.*
 75₁₁.

Nafnhátt.

var það af ráðið með þeim feðgum, að Þesevs skyldi vinda
 upp hvítt segl *PM.* *Ág.* 157. en vor forlaga-blinda | andvarann
 oss elur hjá | upp til segl að vinda *BG.* *Nj.* 383₄.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. Tók ek í bak ofan | bekra loðnum | ok vatt mér vörpu-
 lega | und veðurs kvið *OK.* 9, 2097. — *Et.* 3. Sæmundur
 Magnússonur Hólm | vindanna vængjum á | vatt sjer málunum
 frá *BT.* 47₁₈. Sólfagra mey! eg sje — nú leit minn andi |
 þanns seglið vatt í byrnum undan Skor *JH.* 194₈. hann vatt
 sér því yfir skiðgarðinn *Ið.* 1, 32₈. Hún vatt sjóinn úr
 þilsinu sínu og hárinu 170₁₈. — *Flt.* 3. þá er undu þær |
 örlögþáttu | megi nýfæddum | fyrir móður knjám *OK.* 7, 93₈.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. þess fullviss, að hverju sem fram yndi, þá yrði það
 honum fyrir beztu *Ið.* 6, 269₁₄.

Hluttaksorð.

Hvilda'g í fylkis | faðmi blíðum | algleymis ástar | undinn
 draumi *KJ.* 111₄.

Vinna.

Forníslenska.

vinn, vinna; vinnom, vinnem; vann, ynna, vynna; unnom, vunnom, ynnem, vynnem; unnenn, vunnenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 1. ec sva vīnc | at þeir villir fara *Hm.* 155⁴ (*CR.* 13²⁴). oc vīnc til reiþo ocr bopom *Mpb.* 48¹⁰. þann vinn ec eīþ *StH.* 119⁸. — **Et. 2.** vīþr þv godri | grand aldregi *Skv.* 1, 49⁸ (*CR.* 56¹⁹) ef þu vinnr þess æið *B.* 206⁷. ef þv vīnr þetta aptr *Fs. Suð.* 143²². — **Et. 3.** at hinn gæfgare hīatr mannz ens vīþr lostegr sitt verc *StH.* 116¹¹. þeim er avnangs verc vīþr *Grg.* i. 1, 35²⁴. Ef goðinn vīþr eigi dóm fullan 50²⁰. ef hann vīðr eið at þvi at 62²⁴. Evmenides . . . vinnr mikit illt a Serkiom *AL.* 39¹⁸. þat vinnr honom at fvlv 141⁷. meþan en fyrata tunglöld vinze *Rimb.* 26⁸. Enn er ecke vinnz at *T.* 65⁸. Nu uinzt eigi fe ueganda bæðe til þegn-gilldis oc bota *NgL.* 2, 58¹¹. — **Flt. 1.** ef ver vinnum þetta til *AL.* 120²². þiat litð vinnvm ver með vapnvm *Stj.* 394⁸. — **Flt. 2.** Ef ér vinneþ vel *StH.* 53²⁰. — **Flt. 3.** ef þeir vinna heftan hann at *Grg.* i. 1, 23¹⁴. Nu er vel ef drengmenn vinnasc til *NgL.* 1, 98²¹. Ef avrar vinnaz eigi til *Grg.* i. 1, 114⁸.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. er þat líkiligaz, at ek vinna hlutverk mitt *Fbr.* 81¹. þo at ec vinnumzt eigi at dyrkka þitt nafn *B.* 181²². — **Et. 2.** mvno svmr menn þat mela at þv vinnir þer litit i þesso ollo saman *M.* 31⁸. at þú vinnir eið *NjO.* 80¹⁷. ef sua olicligt verðr at þu vinnir yfir dyrit *Finnb.* 36⁸. — **Et. 3.** þót hann vinne eige sialfr hana (o: synþena) *StH.* 115²². at þeyge nýtr þót villande vinne 117²². at fa qss nú færoneýte þat er qss vinni þorf til hans 20¹². Eigi a hann mefra forverk at reiþa heýs enn vel vinni vm iol *Grg.* i. 1, 29⁸. — **Flt. 1.** þvi at þa er hann i hīartano oc sysler þat at ver of vinnim *Leif.* 7⁷. van er at vinnim Sveini . . . harm *M.* 56¹². — **Flt. 2.** ok man þat mælt, at þér vinnit mikit til eins manns lífs *Grett.* 59⁸. — **Flt. 3.** (at menn) vinne sér til elífrar hvíldar i heimenom *StH.* 55²². þo at þeir vinni þaralíc

værc *SpR.* 67¹⁹. en þó latum ver marga fa harðyndl. þó at lítið vinni til *Finnb.* 33²⁴.

Boðháttr.

Et. 2. vinn þar sjúct allt jllt sem þý mátt *Jv.* 48⁷. far þú vpp í Þórólfsfell ok vinn þar vikv *Nj.O.* 57²⁵. Uinn þu gott meðan þu matt *Leif.* 130¹⁹. — **Flt. 1.** vinnom þenna castala sem drengiligast *M.* 159²⁵. — **Flt. 2.** vinneþ sva fyr þeim sem fyr ypr síðfom monðoper (= monðop ér) *StH.* 53²⁵. vinnit hana (þ: jördina) ok plægit *Stj.* 187⁶.

Nafnháttr.

í ollom stoðom er menn skulo ser til þarfinda vinna *Js.* 49¹⁸. sa er engit a skal þat fyrst lata vinna 105¹. Lét prestrinn firer vinnase of vmbreþona þápan fra *Mþb.* 11²⁶. þess viðar | er vinnaz megi | mal oc missere *Hm.* 60⁵ (*CR.* 8¹⁸).

Hluttaksorð.

at vér höfum misgort a alla vega . . . hyggiendr. oc mælendir. oc vinnendr þa hlute es bannaþer ero *StH.* 213²¹.

Þátfð.

Framsöguháttr.

Et. 1. enn víþ gynnar | grand ecci vane *Sk.* 3, 28⁴ (*CR.* 69¹⁹). vann ek of höfði hennar | hlavmm *M.* 101²⁶. Vann ec .vliij. orrostor 187². — **Et. 2.** Svpr vant sigr enn þriþia *M.* 160²²⁶. swa sæm þu want sigr a kono Adams *SpR.* 138²⁷. swa sæm grœnt tre bar þat alldin er þu want nu sigr mæðr 138²⁵. — **Et. 3.** (hann) vann þat a længom dege er þau qvæpðo hann *StH.* 9¹⁵. roggeisla vann ræsir | ravþan *M.* 143²²¹. meðan eyin vannst *Grett.* 172²⁰. — **Flt. 1.** Fiarri vartv þa Haralldr er ver vnnom land af Knytlingom *M.* 17²⁵. unnum rökvan | ráðmann tekinn *Fas.* 2, 304 (*Ævid.* 10⁷). — **Flt. 2.** lifs bayð enn þa er vnnoð | aftig gamallt vigi *M.* 162²²⁶. Vnnoð avstr fyr Mynni | oddhriþ 208²²⁶. — **Flt. 3.** oc vnno fyr eilífre hvíld *StH.* 28¹⁰. þannig . . . unno þeir himinríki 159¹⁴. Eptir þat vnnv þeir Gazam *Stj.* 380⁷. Jvðar vnnv hana (þ: Hiervsalem) 379¹⁵. Judar wnnu borgirnar 380⁵. Ekki unnusk þau Kotkell mjök fyrir (= Ekki unnu þau Kotkell mjök fyrir sér) *Ld².* 127¹.

Viðtengingarháttr.

Et. 1. þót ec ynna allt et góþa *StH.* 113⁶. — **Et. 2.** yrde þat suo at þu ynnar Brusa *Ffb.* 1, 529²². þat er oss með sonnu

sagt, at þú ynnir á Bolla *Ld.* 226ⁿ. — Et. 3. nema hann ynni þat til at fara hingat *StH.* 167^{ss}. hvat hann ynni til þess at hann neðe rikino *Al.* 115^{is}. fáer voro menn suá stórer ok at afe búner, at Egill ynni þá eigi flesta menn í leikum *Eg.* 124¹⁷. balsamum svá mikít at þat ynniz alla tólfmánaði *Mar.* 137^{so}. — Flt. 1. meira mindi þat vert þiccia ef ver ynnim nv sigr *M.* 77^e. at ver ynnim castala þenna 159^{ss}. — Flt. 3. mikil prypl oc vegr myndi í þiccia ef þeir ynni borgina *M.* 160^{io}. þria daga borðvz þeir við borgarmenn at þeir ynni borgina *Frb.* 477^{ss}. hvárr ser karlmaðr ok kona. sva sem ynniz 26^{is}. þridiungin af ollum landz skyldunum þeim ær vynnist *DN.* 1, 90^r.

Fluttaksorð.

verpe þinn vile unnenn *StH.* 113^{ss}. Ef vetti er sva borit at eigi se eiðr unninn *Grg.* i. 1, 55¹¹. Huar þess er maðr hefir þann eið vnninn er hann hefir fleira undir scilit 66^e. er sa eiðr sem vunninn se *NgL.* 1, 30^{ss}. hann scal þann (3: eið) vunninn hava 18^{is}. eiðar stopo sem unnir uoro *Ag* 91^e. hvern er iðraz lasta unninna *Lb.* 45^e. at eidum vnnum *Gyð.* 29¹¹. Alldrege var þesse borg vunnan fyrri *Al.* 48^{ss}. eiða svarna | vnnar trygdir *Skv.* 3, 17^s (*CR.* 69¹). þo fecc hann ælgi til þessa rað at bryggiur være unnar *ÓHm.* 8¹⁷. hverfa aptr til unninna svnpa *Leif.* 30^s. Vig letz Vinða mygir | virþom kunn of vnninn (*les* vnnin) *M.* 102^{ss}. síðan er hann fek vnnet þat land *Al.* 121e. þau fręðarverc er vér hofum unnit 151¹⁷. þu hever vunnit um þat er ek atte at vinna *Js.* 104e. oc vunnit um 104^{is}. ef hann tekr akvæðis verk a hond ser, oc getr eigi vunnit 126^{ss}.

Nýislenska.

vinn, vinni; vinnum, vinnum; vann, ynni; unnum, ynnum; unhinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 2. þú, sem vinnur og spyr ei um laun *ST.* 160^{is}. þú vinnur of mikið við ljós *PP. Sms.* 152^{so}. — Et. 3. þökk sje þeim, er vel að vinnur! *JH.* 24^s. Ungfrú S., sem . . . vinnur allt af hálfan daginn á skrifstofu góðgjörðafjelagsins *Ið.* 5, 300^{so}. gull í mund þér gyðja dagsins sýnir, | gull, sem vinst

ei, nú ef sofa skal *ST.* 154_s. þá halla fer vegi, þess hraðar hann vinst 179₁₄. — *Flt.* 1. mun su maktlig Þijna | minne enn þratt til vinnum *Vb.* 189₁₂. — *Flt.* 2. þú velt eg það þier vinneð stad *Vb.* 140₁₂. að votta það þier vinneð Stad 140₂₇. hvað ætlið, hvað vinnið, | og hyggið koma á leið *BT.* 253_s. — *Flt.* 3. Girndir vinna ei gagn það eitt, | er gjörðum nú um tala *BG. Nj.* 158₁. er um haf hvarfla, | hætta lífi, | ok mönnum útlendum | mein of vinna *OK.* 9, 122₁₄.

Viðtengingarhátttr.

Et. 1. jeg ætla mjer ekki að láta mjer nokkurn tíma þykja svo vænt um nokkurn mann, að jeg vinni það fyrir að verða veik og aumíngi *Ið.* 1, 159₂₁. — *Et.* 2. mátt fyrir guðs þú megnar alt, | meður trú svo vinnir *BG. Nj.* 381_s. enn svo þú vinnir arð heim í garð *MJ. Lm.* 64₁₁. nú skal úr hlíðum hárna Tinnuffalla, | svo huldumeyjar þægan vinni koss | óbrotinn söngur yfir dalinn líða *JH.* 193_s. at hermdar hugr | himna jöfurs | þér ei síðar meirr | sorgir vinni *OK.* 5, 70_s. — *Flt.* 1. það er því nauðsynlegt, að vér vinnum óafátanlega að því að fá sáð hinu goða þar *Blk.* 66_s. — *Flt.* 3. þó þeir verk vinni | af vélafullri | undirhyggju | ofríkisfull *OK.* 2, 109_s.

Boðhátttr.

Et. 2. vinndu þér ekki til voða *Ið.* 1, 14₁₇. — *Flt.* 2. yfir því (þ: leiðinu) vinnið eiðinn þann, | að elska föðurláð sem hann *BT.* 180₁₁. verið sæl, vinnið þarft og lengi *JT.* 236_s.

Nafnhátttr.

Þar var til mikils að vinna *PM. Ág.* 65₂₁. Þegar hann var búinn að vinna söfnuðinum í Jerúsalem allt það mein, sem hann gat *Tang* 148_s. að vinna Rómverjum og bandamönnum þeirra sem mest mein *Ið.* 4, 109₁.

Þátíð.

Framsöguhátttr.

Et. 1. vann jeg mjer það stundum inn með allskonar gamni og vinalátum *JH.* 247₁₈. jeg vann þess eld *Þús.* 1, 45_s. Jeg vann og svaf í sama herberginu *ÓS.* 58₁₉. — *Et.* 2. þú vannst af vilja sönnnum | verk þinnar köllunar *JT.* 162₁₂. Dygdar deyr elgi fræ, því mun ávaxtast æ | það, sem ísa- þú vanst fyrir -land *ST.* 160₁₀. Væn þau er vanst þú oss | varðveitast munu hnoss 161₁₉. — *Et.* 3. hann vann verðlaunin *IL.*

1, 183⁷. Sorgarhjör mér sviða gerði, | samt ei vann mér alig *ST.* 178^a. en á útlenda herjaði hann, meðan til vannst *PM.* *Ág.* 153^{ss}. — *Flt.* 1. eiða við unnum þá, | ei dýrri sverja má *JT.* 142⁷. við unnum heit að brjóta af oss böndin *GT.* 30^{ss}. brögðum beittum, | bði mart unnum *OK.* 3, 57^a. — *Flt.* 2. konga vnnud Kaska og tijgenborna *Vb.* 113^a. Nógu lengi öðrum unnuð | undir hörðum þrælageir *GB.* 60^{ss}. — *Flt.* 3. þannig unnu þau feðgin saman *Blk.* 66¹⁴. þess vegna unnu Grikkir ekki á *PM.* *Ág.* 16¹⁰. Persar unnu þó ekki á 31¹¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þó að jeg . . . ynni fram í myrkur *Aðv.* 79^{1a}. — *Et.* 3. ef hann ynni fyrir sig málið *Ið.* 4, 28^{ss}. að sonur hans ynni sigur í Ólýmpíu 6, 88¹⁰. Ennfremur ynnist það við þesskonar breytingu, að *BM.* *UM.* 63^{1a}. — *Flt.* 2. hann vonar, ef þið ynnuð ár | að þið fjenu þau veittuð sár, | að engin kind eptir yrði *GT.* 98¹⁰. — *Flt.* 3. a) ynnu: þess vegna höfðu þeir þá trú, að goðin ynnu eiða að undirheimsfjótinu *Styx Stoll* 6^{ss}. Fullkominn jöfnuður mætti elgi heita fenginn, fyr en allir menn ynnu hin sömu störf *Sm.* 48^{ss}. Ef verkmennt legðu fje sitt saman og ynnu með því í samfjelagi 52¹⁰. Ef menn fyrst ynnu upp gæði jarðanna *Br.* 2, 52¹⁰. — b) forn mynd ynni: einnig þótti þeim sem þeir ynni til launa *LLH.* 21¹⁴. að allir kraptar hinnar íslenzku þjóðar ynni í sameiningu *TB.* 9, 49^a. að allir hinir andlegu kraptar þjóðar vorrar . . . ynni að þessu augnamiði 53^a.

Hluttaksorð.

Nú er hlaðinn bátur að bordi, | blessaður unninn nægtaforði *JH.* 166¹⁰. borgin mátti eigi unnin verða *Stoll* 44^a. Verðr-at (þ: Karýbdís) vunnin | í vopna skipti *OK.* 12, 59^a. eða hefði hann | heima látizt | at vunnu stríði | í vana höndum *OK.* 1, 85¹¹. Fyrir unnin andans hnoss | urðu tíðum launin: | eltur, breonna, kyrking, kross *ST.* 196¹⁴. var ekkert að henni (þ: smíðinni) unnit á stjórnaárurum 7 næstu páfa *Ið.* 4, 408¹⁰. eptir 30 ár hafði Karl loksins unnið Saxland *PM.* *Ág.* 113^{ss}. því nú verk stórt | vunnit hafði *OK.* 3, 126¹⁴.

Þiggja.

Forníslenska.

þigg, þiggja; þiggjom, þiggem; þá, þæga; þógom, þægem; þegenn.

Nútlö.

Framsöguhátt.

Et. 1. þig ec af þer i mot ny klæðe *B.* 98^a. Epli .xi. ec þigg aldregi *Skm.* 20^a (*CR.* 22¹⁸). æigi þigg ek at þrælum gisting *Ffb.* 2, 95^{aa}. ef ek þigg borgina *Fs. Suð.* 35^{aa}. Bág ec þicæc | þot brendr se (*les see*) *Skm.* 22^a (*CR.* 22²¹). — **Et. 2.** æf þu þigr af konongi eða æinum hværium aðrum rikismanne sæmð oc mætnað *SpR.* 114^{aa}. þu þiggr allt þats þu vill af seone þínom almótkom *StH.* 195^a. — **Et. 3.** Jlla þigr sa miklar virþingar *StH.* 64^{aa}. Fasta hrein þiggr tócn 62^{aa}. þa þiggr hon þo þat er hon beiddez *Al.* 122¹⁷. konvngriinn . . . þiggr veizlor at vinom sínom *Jv.* 43^{1a}. Bvi þiggr mennina 99²¹. — **Flt. 1.** veiztv ef þiggjom | þann lægvelli *Hym.* 61 (*CR.* 27⁵). — **Flt. 2.** ér þiggít vel ok góðmannliga *GhM.* 1, 404^{1a}. — **Flt. 3.** þat kann oft verþa at þeir þiggja fúslegar heimbóþit at guði *StH.* 165⁷. aller þiggja bœner sínar af honum *Str.* 38^{1a}. heilgir (= helgir) menn . . . þiggja mlok sua þat allt er þeir biðia *B.* 90^{aa}. nema þeir æiner æigi er bæðe þiggja af guðe manwit oc sannsyni *SpR.* 72^{aa}.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. þat er nú líkæzt at ek þiggja hringinn *Nj.O.* 225^a. kann vera at ec þiggja af þeim *P.* 101^{1a}. þo at ec þiggja *B.* 159⁷. — **Et. 2.** biþia nv aller at þv þiggr beina at henne *Mpb.* 79^a. þa vil ec at þv þiggr *M.* 29^{1a}. er þat bæn mín ok boð við þig Brandr. at þu þiggr þann kost sem ek hefir boðit *Finnb.* 89^a. þa vil ek þess biðia at þu þiggr at mer slíka lídsenð sem ek ma þer uæita *Ffb.* 1, 475^{aa}. — **Et. 3.** at biðia þess at hon myke reiðe konungs. oc þigge frið af honom *Al.* 91^a. at guð . . . þiggi varar olmosor *GNH.* 64^a. hann vill giarna at hann þiggi hrossin *M.* 29²¹. J morgin biðr ek at þat þiggiz *Stj.* 270^a. — **Flt. 1.** at vér þiggem eilífa bletsing *StH.* 125^{1a}. at þar firir þiggim uer af þer sigr *Ffb.* 1, 409^{1a}. — **Flt. 2.** Biþek yþr góþ sýstken at ér þiggip vel æminning mína *StH.* 50^a. þess er meiri van at þer þiggít þa

luti er ouirþilligri ero *M.* 73^{ss}. — Flt. 3. hygg ek at heimboð þiggi (o: jóðrangar ægis) | hánga-goðs *SE.* 1, 232^s.

Boðháttr.

Et. 2. þigg af mer alla guþs reiþe *StH.* 195¹⁰. þigg af mer þa hring *M.* 24^s. þigg nv þessi lavnin 45^{1s}. þigg þú at Ásum öl *Hkr.* 109^{2ss}. þigg þú auðkonr eiða *Eg.* 190^{1s}. (v. 257). þigg af mer suerd *Flb.* 1, 326^{ss}. þigg hann (o: hafrinn) af mer 406^{1s}. — Flt. 1. þiggjom þengils mála *Orkn.* 318^s. þiggjum *IS.* 1, 178^{ss}.

Nafnháttr.

a þessom dege mon þiggia þat er biþr sa er iþrasc i hugnom *StH.* 50¹¹. þess scolom ver guþ biþia er honom sé meost dyrb i at veita oss. en vér verþem farsælster af at þiggia 66^{1s}. non (= elgi) þurvom vér friþ af þer at þiggia *Mþb.* 44^{1s}.

Hluttaksorð.

(þar hiú iartefna þá) ena nylo efo. líf þiggjande cristnena siálfa *StH.* 117¹. blindir, daufr beggia handa | bót þiggjandi eða svá fóta *Bs.* 2, 188^{ss}. (*Gðr. Arngr.*).

Þátíð.

Framsöguháttr.

Et. 1. Eld of þák af jöfri | ölna bekks við drykkju *SE.* 1, 338^{ss}. Eitt sinni þa ec segl at yþr Jslendingum *M.* 73^{ss}. þá ek fyrir þat af yðr stórsæmdir *Nj.O.* 134^s. — Et. 2. sá gullbaugr, er . . . þú þátt at línfé *SE.* 1, 362^{ss}. Borg heiðna þátt, bræðir | benja tíkr! af ríki *Fms.* 7, 93^s. þu þátt goda luti i þínu lífi *Stj.* 155^{ss}. ok þáttu þat *Band.* 37¹⁰. — Et. 3. er þat þá hvárr sem til fýstesc *StH.* 105^{ss}. oc þa hann líf *Ág.* 43^{1s}. monde moðer hans elgi þiggia þeim meiri lícn af honom en hon þa nu af uvin sínum Alexandro *Al.* 92^s. þááz hans bæn þegar i ridinni *Stj.* 272¹⁰. — Flt. 1. apr þagum ver ægis | elld *ÓH.* 36^{ss}. þagv ver morg ráð þegillg af Níalli *Nj.O.* 227^{ss}. — Flt. 2. At víngef oc óst heilagre þogot ér helgan anda *Mþb.* 44^s. — Flt. 3. er þeir þago it goda *Leif.* 81^s. þotti honom sinn lvtr elgi siþr vppgefinn i þessi giof þeim til sémþar er þago *M.* 131^s. þago læyui at iarða licet *ÓHm.* 81^{1s}. Bræðr þágu þetta *Fs. Suð.* 42^{ss}. þeir ænir þagv líft er með

flotta komvz í styrkar borgir *Stj.* 370¹⁰. Konungsmenn . . .
þagu illa *Fwb.* 1, 570^{ss}.

Viðtangingarháttr.

Et. 2. ek vilda at þú þægir at mér barnfóstr *Örv.* 4^{ss}. —
Et. 3. svaf hann í millli tveggja riddara bundinn með tveim
flótrum, er sagt er at Eudoxia drottning þægi at Jorsolum af
einum Gyþingi *Ps.* 72^{ss}. Elgi varþ þat avþit at konungr þægi
(= þægi) seglit *M.* 74^{ss}. sagde ser þaukk a at konungr þægi
þar usætzslu *Fwb.* 1, 458^{ss}. — *Flt.* 2. vilda ec herra at þer
þegit (= þægit) at mer þessa hringa *M.* 24^{ss}. her er segl eitt
nidri a scipino er ec villda at þer þegit 73^{ss}. uillda ec herra
at þier þægit þessa hringa *Fwb.* 3, 313^{ss}. — *Flt.* 3. Gerðust
hlímlis Hörða | húskarlar þar jarli | er við Ólafs fjörvi | ofvæg-
ir fé þægi *Hkr.* 431a^{ss}. *ÓH.* 173a^{ss}.

Hluttaksorð.

enda es þa guþs miscunn sva þegen. at þa ma maþr enn
of standasc guþs réttlætess dóm *StH.* 118^{ss}. giæt nv þegin-
nar miskvnnar *Hms.* 1, 469^{ss}. at beoner ycrar ero heyrþar oc
þegnar af guþe *StH.* 132^{ss}. þeim iarteinom es hann hafþi af
Gvþe þegnar *Mpb.* 66^{ss}. þa er þeir ero til sælo dómþer fyrer
velþeget váleþi sitt *StH.* 65^{ss}. þá voru öll héruð í frið þegin
Fms. 6, 341^{ss}. þeim guðs vin, er hann hafðe hælsu oc mis-
cun af þeget *GNH.* 154^{ss}. Hofðv seggir | þa var socn lokit |
helmfor þegit | at hofvz manni *M.* 146a^{ss}.

Nýislenska.

þigg, þiggi; þiggjum, þiggjum; þá, þáðl, þægi, þæði; þágum,
þáðum, þægjum, þæðum; þeginn, þáður.

Nútið.

Framsöguháttr.

Et. 1. En skyldi hún senda mjer skikkju, þá þigg eg hana
ekki *Þús.* 2, 91^{ss}. Það þigg jeg, fær! er fær! *GT.* 77^{ss}. —
Et. 3. Djúpt í guðs og mannsins mynd, | allð sem að ungbarn
þiggur, | ellifur gneisti fölginn liggur *JH.* 100^{ss}. Leikur hann
að lokkum | ljósrar meyjar | kjassmáll og kyssir | og kossa
þiggur 220^{ss}. — *Flt.* 1. Við erum orðnir skáld og þiggjum
gjafir af konungum *Þús.* 2, 118^{ss}. þau ef ekki þiggjum hnoss
BG. Nj. 291^{ss}. — *Flt.* 2. þier og Aman þigged hia mler þeg-
ar að morne | Velslu bod og Vljn af Horne *Vb.* 156^{ss}. — *Flt.* 3.

Inngöngu Kuenden þiggja Vb. 29^{ss}. Á jeg alein að sitja' og sjá, | er sælir guðir fórnir þiggja KJ. 130^{ss}.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þygge (*les* þigge) Jesus þetta Smijð Vb. 89^{ss}. Esther bíður enn að Morne Aman þa | Veislu þigge Vífje hia 157^l. — Flt. 3. þiggje Börnenn þetta kat | þau eru jafnan líjtelat Vb. 135^a. þridiu Ríjmu þagne Llod | þigge og lære Bernen god 138^{ss}.

Boðháttir.

Et. 2. þigg af mér fult lausnargjald *Il.* 1, 139^{ss}. þigg þá þetta *PP. Sms.* 56^{ss}. hvíldu þig svo og þiggðu næði *JH.* 97^a. þiggðu værðir | værar á grund kærri 183^{ss}. — Flt. 2. Hugs-ið því ekki framur um burtferð, heldur þiggjð hana (o: dóttur mína) ásamt kórónu minni *Pús.* 2, 215^a. þiggjð lausnargjald þetta *Il.* 1, 27.

Nafnháttir.

einuatt reyni eg það hjá þjer — | þiggja, taka, endurgjalda *JH.* 216^{ss}. fyrst vjer höfum þegið hið góða af guði, elgum vjer þá ekki einnig að þiggja hið vonða *Tang* 83^{ss}. Flestir af fyrirliðum óvina hans réðu sjálfum sér bana, heldur en að þiggja líf og gríð af Cæsari *PM. Ág.* 90^{ss}.

Þátíð.

Framsöguháttir.

Et. 1. a) þá: þökk sje þjer, guði fyrir þenna blund, | er þá jeg um síðstu vetrarstund *JH.* 123^a. — þág, röng mynd, nema ef g-ið í þág er síðari stafrinn af fornafrinu eg. *Fyrsta og þriðja persóna á að vera þá (fyrir þag):* það var hér í þessu rjóðri | að þág ég eið að kærur sprundi *JÓ.* 12^a. — c) þáði: Þáði eg nú boð hins unga konungs *Pús.* 3, 15^{ss}. Þáði eg boð hans 34^l. Þá skal minnzt, að þáði' eg líf af þorna brjóti *JT.* 293^{ss}. og þáði jeg það *PP. Sms.* 186^a. — Et. 3. a) þá: en þá „milligjöf“ góða, að sagt var *GT.* 163^{ss}. Hann þá boðið *Ið.* 6, 230^{ss}. — b) þág, röng mynd: þág margur lenzmanns nafn *Fjöl.* 4, 2, 21^{ss}. hann þág að sönnu blótið *Il.* 1, 43^{ss}. — c) þáði: þáði munkurinn boðið *Pús.* 1, 132^{ss}. Þáði hann boðið 134^{ss}. þáði kóngssonur feginshendi boð hans 2, 144^{ss}. (hún) þáði aptur gjafir af honum *Tang* 61^a. Bóndinn þáði þetta feginsamlega *PP. Sms.* 81^{ss}. — Flt. 3. a) þágu: þess sem

þægu þeir fleira *Vb.* 87¹⁰. (þær) unnu dyggilega og þágu aldrei neitt fyrir *Ið.* 6, 155¹⁷. Allt það sem þau þágu afgóðu 219¹⁰. (þeir) þágu laun af bófunum 298¹⁵. Hinir rómversku hershöfðingjar þágu mútur af Jógúrthu *PM. Ág.* 78¹¹. — b) þáðu: þáðu gull gumnar *Fas.* 3, 491¹⁰. þeir M. og fylgdarmenn hans þáðu loksins boð hans *Þús.* 3, 27¹¹. heldur þáðu og feginsamlega boð hennar *PP. Sms.* 142⁶. Þrávallt börnin þakkarorð | þáðu áður heima *GT.* 84¹⁰. þáðu þeir (o: kettirnir) hvern bita af minni hendi eins og mestu náðarveitingu *Rób.* 71¹⁷. hreysti' og minning þáðu sama skjól *ST.* 153⁶.

Hluttaksorð.

Hver hefur dýrra | af drottni þegið | annar og unnið | erindi þjer? *JH.* 57¹⁰. er þeir höfðu þegið umdæmi sitt að þeim *LLH.* 63⁶. (Gregorius) setti alla þá biskupa frá völdum, er þegið höfðu embætti sitt af keisaranum *PM. Ág.* 119¹⁰. þáða samt guði þökkum, | er við þín nutum, unaðstið *JT.* 161⁶. Það, sem þáð með gráti | þakka sízt eg mun, | lýk eg þér í láti | ljúft með andvörpun *ST.* 137¹⁷. að þau hefðu þáð þetta boð þeirra *Blk.* 62⁴. Af hver á að reyna, | af sem hefir þáð *ST.* 139¹⁰.

Þjóta.

Forníslenska.

þýt, þjóta; þjótom, þjótem; þaut, þyta; þutom, þytem; þotenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. þytr þvnd *Grm.* 21¹ (*CR.* 18¹⁰). þytr vandar bavi *M.* 135¹¹. þýtr Allföður brim hrosta *SE.* 1, 232⁶. Sjár þýtr 502⁷. — *Flt.* 3. En alla vega brott ifra henne þiota songfære *Al.* 71¹⁸. jötons hals | under þiota *Sonatorr.* 3⁶ (*Eg.* 363¹⁴).

Natnhátt.

ef þv þiota heyrir | vlf vnd asclimom *Skv.* 2, 22⁶ (*CR.* 59⁷). þa heyrir þv . . . | varga þiota | vm veri þinom *Gkv.* 2, 8⁷ (*CR.* 73¹¹). Elgi varþi mic at sciótara monði a þiota *M.* 175¹⁸.

Hluttaksorð.

en þjótandi foss | þegir aldregi *Fas.* 1, 483¹¹. þeir þjótandi

þrjár um ræra, | bánir að berlast, | Bretlands eyjar *Merl.* 1, 151. kú ok kálfi, | kvern þjóttandi *Fas.* 1, 4931a. swenar alr prote þiotannda hafs *SpR.* 6317.

Þátíð.

Framsögnháttir.

Et. 3. apr halr hvgfvllr | i horn vm þátt *Hamð.* 18a (*CR.* 891a). Braut, en breki þaut, | borð *SE.* 1, 5041. sva at þavt at hans eyrom *P.* 93a. sva at þavt at eyrom hans af því hino micla hoggvi 119a. sva þavt at hans þvrvangvm. at mioc sva vissi hann ecki til sin 1471a. — **Flt. 3.** Hreingalcn hlvmþo, | en hælcn þvto *Hym.* 24a (*CR.* 28a). Þá þutu upp allir *Grett.* 1641a. ðxar tvær þutu hátt á ðxa-tré *Sturl.* 1, 1511a.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. A hvgða ec her inn renna | at endilángo hvi | þyti af þlosti *Am.* 26a (*CR.* 821a). — **Flt. 3.** því líkast sem leones rautaði eða úlfar þyti *Km.* 1401a.

Fluttaksorð.

þó hefir hæra, | þá er höfut færði, | Þormóðr þotið *Bs.* 1, 648ba.

Nýislenska.

þýtt, þjóti; þjótum, þjótum; þaut, þyti; þutum, þytum; þotinn.

Nútið.

Framsögnháttir.

Et. 1. þýtt eg af stað að hitta þig *JH.* 1281a. — **Et. 2.** langar eru næstur, | er þú hinn leiðsvali | þýtur í þakstráum *JH.* 221a. — **Et. 3.** í dimmunni þunglega þýtur *JH.* 511a. grundin þýtur undir 1571a. þrumi eg á bergi, þýtur yfir hjalla | þokan, að hylja mig og kaldan foss 1931. fregnin um það þýtur meira en mánuði á undan landshornanna á milli *ID.* 4, 371. — **Flt. 1.** samt áfram þjótum teitir vjer | sveittum á jórum *BT* 2161a. — **Flt. 3.** snjó-skýin þjóta svo ótt og ótt *JH.* 50a. Dunar í trjálundi, dimm þjóta ský 228a. Svo sem flokkar þétttra býflugna þjóta fram úr bergholu *IL* 1, 301a. sem laufblöðin og blómin, sem þjóta upp á vorin 451a.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. Lífið fram streymir ótt, sem ör | upphimins-loptið gegnum

þjóti *KJ.* 51^s. — Flt. 3. svo þeir þjóti upp til handa og fóta *PP.* *Sms.* 168^a. og líkt sem í fjarska þórdunur þjóti, | hún þeytir upp lóðrandi holskefjuróti *Svh.* 31^s.

Nafnhátt.

mun jeg þjóta í hana og gera hana óða *Pús.* 1, 137¹⁴. Glöð skulum bæði við brott síðan halda | brennandi' í faðmlögum loptvegu kalda | á gullreiðum norðljósa þjóta um þá *BT.* 70¹⁵.

Hluttaksorð.

Biðillinn hleypir hart á stað, | hól og grund sem fugl yfir líður, | hýbýlum sinnar unnustu að | elding skjótar þjótandi ríður *BT.* 61^s. Þar kom einn andi | að þjótandi 114^s. Gránar í gelmi, | geysa (*les* geisa) eg um himin | þoku þungaðan | þjótandi fram *JH.* 230²⁴. Sendir þar helms haf, | þat er hverfr um jörð, | frá sér snúðgan blæ, | snjallt þjótanda *OK.* 4, 263^a. heldur sendir útsjárinn sífelt frá sér þjótandi vestangusti *Stoll* 18^{ss}. en sálirnar trúðu menn væri á flækingi á nóttunni . . . og dyldist í villihundum og þjótandi úlfum *Ið.* *SG.* 135¹⁶. Nú hafólган nálgast og þjótandi drynur *Svh.* 4^{ss}. hefði ekki Ingi-þjörg komið þjótandi með unga barnið í fanginu *Ið.* 1, 14¹⁵.

Þátíð.

Framsögunhátt.

Et. 1. þegar eg svona upp úr þurru þaut með hann ofani sjóinn *Pús.* 2, 345²⁴. — Et. 3. gola þaut í laufi *JH.* 124¹⁵. Það þaut í höfuðið á mér eins og elding *Ið.* 1, 169²². (nautið) þaut svo aptur yfir leiksvidið 4, 46²⁵. — Flt. 1. þutum við síðan áfram svo fljótt, sem vindur bljesi *Pús.* 3, 41^s. vér þutum áfram öruggir *Skír.* 90, 28^a. — Flt. 3. þessi gleðilegu tíðindi þutu eins og flugeldur úr einum stað í annan *Ið.* 1, 54¹⁷. Bláleitar reykjargusur þutu upp um þakið 2, 119³⁰. snjó-rokurnar . . . þutu svo áfram drynjandi 5, 373¹⁶.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. að hann þyti undir eins á stað *Ið.* 6, 52^s. Það lá við að Hallr þyti í Gunnar 75¹².

Hluttaksorð.

(að goðin) geti á svipstundu þotið yfir ómælilega viðáttu *Stoll* 5^{ss}.

Þrifa.

Forníslenska.

þrif, þrifa; þrifom, þrifem; þreif, þrifa; þrifom, þrifem; þrifenn.

Nútið.

Fransöguhátt.

Et. 3. (hann) þrifir til hans *M.* 192. hann þrifir vpp tre eitt mikit *Al.* 139. þa þrifir hann (þ: eltrormrinn) ecki til skridsins *Stj.* 98. — Flt. 1. Hvat þrifum við nu til rads? *Hms.* 1, 442. — Flt. 3. þeir Þorgeirr þrifa uopnn sin *Fib.* 2, 164. Nú þrifa þær til hennar konurnar *Örv.* 74. þá þrifa þeir til hans 142.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Skillip ér þessa hlute es gleýmeþ guþe. at eige þrife hann of sípan oc sé eige sa es frelse *StH.* 214.

Boðhátt.

Et. 2. þrifstv alldri fyrir heimboð *Nj.O.* 152.

Nafnhátt.

Þar sem engi vizka ma þrivaz *Al.* 43. at þu skalt alldri þrifaz *Finnb.* 69. af honom hliota aller þrifnoþ þeir es þrifasc (*les þrifasc*) mego *StH.* 83. æigi man hann þrifasc *GNH.* 19. at í hans cýne monde allar þioþer þrivase *Mpb.* 95.

Þátið.

Fransöguhátt.

Et. 3. Iarl þreif eitt snæri *Fs. Suð.* 13. Hann þreif í hialminn tueim höndum 36. En er manboþet þreifse *StH.* 13. ett þreifze Egþa drottins *M.* 121. — Flt. 1. fyrstr oc qfstr | var ec at florigi | þars ver a þiaza þrifom *Lok.* 50. (*CR.* 3210). — Flt. 2. þa er ér a þiaza þrifvð 51. (*CR.* 3211). — Flt. 3. þrifo þeir þioþgóðan *Am.* 65. (*CR.* 84). voknvðv þeir þá allir ok þrifv til vopna sinna *Nj.O.* 253. vor þrifuz mein at meire *Orkn.* 68.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. nér vera monde ár eða váran. sniosamr vetr eða vaxt-samt ár heftt sumar eða þat haust er vín þriviz a *Al.* 42.

Hluttaksorð.

hann verdr æigi fyrr var við en hann er þrifinn a loft

Fb. 1, 527¹⁷. þá finnr byrlarinn eigi tyrr, enn hann er þrífinn höndum *Fas.* 2, 175¹⁸.

Nýislenska.

þrif, þrifi; þrifum, þrifum; þreif, þrifi; þrifum, þrifum; þrifinn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. þrífur hann Vönd og refsar þó með Nædum *Vb.* 85¹⁶. Síðan þrífur hann árarnar *PP. Sms.* 50¹⁵. þar í haganum sauða þrífst fjöldinn *JH.* 71¹⁸. Æra' og dygd | eins vel þrífst í skugga *ST.* 194¹⁸. — **Flt. 3.** margir félagar hans liggja á grúfu í kring um hann í moldinni og þrifa í jörðina með tönnunum *IL.* 1, 43¹⁷.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Sjert þú ótrygg eða sje eg það, þá þrífst aldrei það okkar, sem ótrygd sýnir *Þús.* 2, 208⁶.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 1. þreif eg því upp stóran stein *Þús.* 3, 38¹². Jeg þreif þá klútinn með peningunum *PP. Sms.* 188¹². þreif eg þá hjálmunvöllinn *MJ. HM.* 74¹⁸. — **Et. 3.** Hún þreif þær (o: gersemarnar) upp *FP.* 23¹⁸. (hún) þreif af henni bogann *Stoll* 40¹⁸. Herra A. þreif smábyssu *PP. NS.* 86¹⁰. — **Flt. 3.** sumir þrifu dauðahaldi í skipsflökin *Þús.* 2, 365¹². þá komu völegir | vinda bylir | ok með sér þjóðkonung þrifu snjallan *OK.* 4, 236¹⁸. (þeir) þrifu ljái og heykvíslir *PP. Sms.* 77¹².

Hluttaksorð.

hvar munu þeir þá fá til þrifið *FP.* 99¹⁹. Þótt telja megí víst, að korn geti þrífzt hér nú eins og í fyrri daga *Br.* 2, 58⁷.

Þrjóta.

Af því að þetta sagnorð er ópersónulegt í fornu máli, er það þar einungis haft í eintölu.

Fornislenska.

þrýtr, þrjóte; þraut, þryte; þrotenn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. ef hann þrýtr at veraldar æþéfum *Leif.* 52²⁴. stendr þat a með vinstilli konungs er locit er savgunni oc iolin þrýtr *M.* 73⁷. hvatci er þess þrýtr at því er eigi verðr at lögom ferans domr áttir *Grág.* I. 1, 92¹⁰.

Viðtengingarháttir.

Et. 3. at eige þriote oss at vætta miscunnar af gope *StH.* 101²⁶. at eigi þrióte oss at vætta miscunnar af gope *Leif.* 164¹⁵. mun þer nv illt þiccia at þrioti at iolunom *M.* 72²².

Nafnháttir.

er hon a þat eitt fyr hende es faognopr oc farséla er i es aldrege scal þrióta *StH.* 45²². hvárt hann scal helvitis qvalar hafa þær es alldrege scal þrióta 155²⁷.

Þátið.

Framsöguháttir.

Et. 3. En es vín þraut at samcundo *StH.* 187²⁰. 188²⁴. 189²⁶. þraut hestinn vndir honom *M.* 40²². til þess er þraut sker aull *Eg.* 88²⁰. til þess er fjordinn þraut 92².

Viðtengingarháttir.

Et. 3. þa þryti mik fyrr stunnðin (*ætti að vera stundina*) til frasagnar helldr en emnit til vmræðo *B.* 50⁷.

Hluttaksorð.

þa er líkamr þrotenn at söllo afle oc hita *StH.* 36². Eigi heptir þetta ferþina mina þott hestrinn se þrotinn *M.* 40²². En er allir voru á (*les at*) þrotnir at blöja hann til *Bs.* 1, 128²⁷. ok vóru þá þrotnir yxninir *Eb.* 62²⁴. er þeir sa . . . sialfa sig þrotna vera at vega sigr a Girkiym *Hauksb.* 215². ok er þrotin ván þótti þess, þá tók Steinarr hest sinn *Eg.* 299²⁷. þar kvað þennigill eirar | þrottna váu fra hanom *Frb.* 227²¹⁰. því at alldri hefir hann (o: hestinn) þrotið af akafri reið *Fs. Suð.* 126².

Nýíslenska.

þrýt, þrjóti; þrjótum, þrjótum; þraut, þryti; þrutum, þrytum; þrotinn.

Nútið.

Framsöguháttir.

Et. 3. harmur þrýtur *JT.* 51. mannleg fylgd við takmark

hinzt er þryftur *ST.* 293a. þar með endar þetta brjef, | þryftur gáfan núna *GT.* 138¹⁹. — Flt. 3. lífad hef eg so langa Tíjd | að Lyten alldrei þriota *Vb.* 88a. svo mikil sem auðæfi þessi eru, þá mun samt þar koma að þau þrjóta *Þús.* 2, 294¹⁰. þrjóta með sólhvörfum þúshundruð ár *ST.* 2197. tárur gleyma', í helgum helmi | hjartkær njóta | hjón þeirra funda, sem hvergi þrjóta *GT.* 54¹⁰.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. full rök eru til þess að ætla, að þetta eldsneyti í jörðunni þrjóti fyrr en varir *Ið.* 2, 71²². — Flt. 3. enn víjst mun oss að Virðingarnar þriote *Vb.* 86²².

Nafnháttur.

su Tíjnen frijd | þo mun alldrei þriota *Vb.* 25²². heilnæman Fögnud þann | er þa alldrei ma þriota 34²². eg veit ei ma þriota | arfa þessa Guds Blessan 49²². svo að fyrir var að sjá, að brátt mundi þrjóta vörnin *Ið.* 4, 114²².

Dátíð.

Framsöguháttur.

Et. 3. Lífsins Bloman þraut *Vb.* 99²⁴. Vijs var þeim en vesta Sman enn Virðing þraut 134²⁴. fóru þeir nú allir samt þangað til er fjöllin þraut *FP.* 115²². — Flt. 3. En þessar uppsprettur þrutu líka smám saman *Ið.* 2, 9²⁴.

Viðtengingarháttur.

Et. 3. þó eitthvað þryti á heimabúinu *JH.* 249²⁰. — Flt. 3. ef að lindir þeirra (þ: táranna) þrytu, mundi eg gráta blóði í þeirra stað *Þús.* 2, 208²².

Hluttaksorð.

Eins fer hann og hýðbjörninn (*les* híðbjörninn) | hjartað gégnum skotin, | banamanninn sækir sinn | sigurmegni þrotinn *Núm.* 8, 50. þegar þínir dagar eru þrotnir *Tang* 54¹². nú er þar þrotin þyrping tjalda *JH.* 67¹². nú þegar honum var þrotin öll von *Ið.* 1, 171²⁷. en er það (þ: fjeð) var þrotið, lét hann færa búshluti sína á torgið *Þús.* 2, 297²⁰.

Þryngva.

Forníslenska.

þryng, þryngva; þryngom, þryngvem; þröng, þrynga; þrungom, þryngem; þrungenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Ála þryngr at eli | avrsticlandi miklo *OH.* 207a¹¹.
þryngr *Fms.* 11, 130 v. l. 3. *Í stað myndarinnar þryngr er og*
höfð myndin þröng: Ála þröngr at éli *Hkr.* 476a⁷. Nu semr
hann oc þröngr (= þröngr) saman i annat sinn dreifðar fylk-
ingar *Al.* 33¹⁰. Einn gaufugr frænde Darij er Oxatreus heitir
þröngr saman fylking hans 41¹⁵.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Ýr lætr odda skúrar | opt herðir gjör verða, | hringa
áðr hann of þryngvi (v. l. þröngvi, þryngi) | hörð el und sik
jörðu *SE.* 1, 472a.

Þátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. Grennir þræng at gvnri | gvnrmárs fyrir haf svnn-
an | sa var gramr ok gvmnom | geðvordr vnnð sig iorðo *Frb.*
47a¹⁷. þröng at rym randa *Fms.* 1, 166a. — **Flt. 3.** Dagr
var fríðr sá er fögru | fleygjendr alin-leygjjar | í hángferil hringa |
hlýrtúngli mér þrúngu *SE.* 1, 426a. raustir þrúngu jöfrar
æstum | járnfaldit lið saman hjaldri *Fms.* 9, 514 v. l. 6.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. Engi varð á jörðu | ógnbráðr áðr þér náði, | austr
sá er eyjum vestan | Ýnglíngur und sik þryngi *SE.* 1, 526 v.
l. 13. þryngi *Orkn.* 26a⁷. þryngi *IS.* 1, 28a. þryngvi *SE.* 1,
526a⁴. þryngvi *Hkr.* 334b²⁴. *OH.* 99b⁴⁰. — þryngi er eflaust
hin rétta mynd.

Hluttaksorð.

ver þv sem þistil | sa er var þrvnginn | í ænn ofánverpa
Skm. 31a (*CR.* 23a). þa tok Edda | okvinn leif, | þungan ok
þykkar, | þrúnginn sæðum *Rþ.* 4a. hár er þitt helgi | helo
þrvngit *Hund.* 2, 44a (*CR.* 51a⁴). hvert felt (*les* fell) blöþvgt |
a briost grami | úrsvalt innfialgt | ecka þrvngit 45¹² (*CR.* 51a⁹).
hvi þegit er sva | þrvngin goð *Lok.* 7a (*CR.* 29a⁹). ættlondom
vann | eyia drottinn | folkvorþr vnd sic | florum þrvngit *M.*
145a²².

Í nýtslensku eru hafðar veikar myndir þrængja, þrængdi og
þröngva, þröngdi. Af hinu sterka sagnorði er höfð myndin
þrúnginn sem lýsingarorð: Af himins hvoli | hné þá niðr | svip-
ljótt svartnætti | sortu þrúngit *OK.* 9, 34a. ok víntré vaxa |

Þrúngin vínberjum 55s. áður **Þrúngin** æð er **sprúngin** *JT.* 239¹.

15

Þvá.

Forníslenska.

þvæ, þvá; þóm, þvóm, þvaem; þó, þvó, þvæga; þógom, þvógom, þvægum; þvegenn.

Nútlö.

Framsöguhátt.

Et. 1. ef ec þue eige fêtr þína *StH.* 657. — **Et. 2.** Ho, minn herra, þvær þu fætr a mer? *Ps.* 11s. oc þvær þu æinn hværn þæssarra luta *SpR.* 36ss. — **Et. 3.** sem vatn þvær oss af licams saure *StH.* 190s. þvér fôtr Crists oc þerrir eigi sa es harmar mein nonga fvr varcunn *Leif.* 82¹⁴. hann (ð: gud) þuærr af monnum i skirninne allar syndir *Fb.* 1, 295s. þvæsc oc er eige hreinn sa er grêtr þat er hann misgerþe *StH.* 62s. En sa þvæsc oc er eige hreinn at heldr er seger til lastanna 107¹⁸. Þvæsc oc er æigi ræin sa, er grætr þat er hann gerði oc lætr æigi af *GNH.* 21¹⁵. Þvæsc sá oc er ræin, er grætr liðna luti oc gerer æigi i annat sin gratlega luti 21¹⁴. annarr manzins alldr... þuæz eigi ne fellr iafngiarna meðr nokkurri gleymsku or hans minni *Stj.* 25s¹. — **Flt. 1.** En þa þvóm ver fêtr drottins i tarom. er ver veitom varcunn enom ýstom liþom hans *Leif.* 82s. — **Flt. 3.** Vatn merker helgar ritningar þær es sva þva oss af synþa saure sem vatn þvær oss af licams saure *StH.* 190s. Sêl ero þin tar... þau er auðlaz afl skirnarinnar ok þva af glæp þrennar neitingar *Ps.* 14s.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. þvæ hverr várr meðr litelléte fêtr annars *StH.* 65s. líknarfúss þvól lýti þessi | lifanda vatni hellagr andi *Bs.* 2, 202¹⁷. — **Flt. 1.** þa er sem vér þuaemsk oc sem (= sém) breiner *StH.* 107¹⁸. — **Flt. 2.** Vil ek heldr bera ydr til litit uatn. at þer þuait þar i fætr ydra *Stj.* 118¹.

Boðhátt.

Et. 2. smyr þu hofuð þit viðsmiorfe oc þva andlit þit *GNH.* 110¹⁷. þva mec af allum lostum minum *SpR.* 160¹⁰. — **Flt. 1.** þóm saur af fôtom þeira meðr hondom oss *StH.* 65¹¹. — **Flt. 2.** þvait af ýþr synþa flecca meðr tðrom *Leif.* 85s. þvæze ér oc

vesep hreiner *StH.* 62. þvætse er sagþe hann 107¹². Þváese þér *GNH.* 21¹².

Nafnhátt.

Sva sem konngr sé siukan liggja í saure oc lete þua hann *Eluc.* 61. þa megom ver þva af oss allar synþer *StH.* 34¹². oc tók at þua feótr læresveina sinna 64¹⁰. Víglundr bað hana skera hár sitt ok þvó höfuð sitt *Vigl.* 76¹⁵. en eige megom vér þvase ofstar í vatne skírnarennar *StH.* 60¹⁰.

Hluttaksorð.

Sauga leit hon sík, en þvóndi (v. l. þvoandi, þvandi) rann hun til miðkunnarbrunnzins *Hms.* 1, 516. (hún) biðr sík undir ásjón sira Guðmundar . . . þváandi löstuna í lækjum táranna *Bs.* 2, 16¹².

Dátíð.

Framsöguhátt.

Et. 1. ef ek yðvarr meistari þo fætr yðra *Pz.* 11¹⁰. þo ek læir af honum *Ffb.* 1, 354¹¹. þvó ek leir af honum *Fas.* 1, 331¹¹. — **Et. 2.** (þu) þótt þig j hinn helgu Jordan *Ffb.* 1, 34¹⁰. (þv) þótt synþir allz mannkyns í vatni Iordanar *Fz.* *Suð.* 150⁷. (þu) þótt syndir allz mannkyns j Jordann 194⁹. — **Et. 3.** alz dominus (= dróttenn) þó fétr þræla sinna *StH.* 64¹². þa es hon þó fetr dróttens í tþrom sínom 76¹³. (hann) þo fótr hans *Leif.* 80. vatn þat es þvo helga menn í scírn *Eluc.* 44¹². Jordán þvo Crist *GNH.* 89¹⁴. oc þuo konongrenn ser þar *ÓHm.* 57¹¹. blindr maðr þuo augu sín 74. (sjá kona) þvó áðr höfuð mitt í blóðe *Gisl.* 64¹². þósk konungr við trapízu *Ks.* 5⁷. — **Flt. 3.** enn herscipom hránnir | hefop ogörlig þogo *M.* 19¹². þogv ser konvr í brvðarhvsi *Hms.* 1, 466¹². oc þvógo hīrðmenn hans sialfs alvandlega *GNH.* 150. *ÓHm.* 76. þuógo þær þa lær hans *Str.* 7¹². baro þær licet or valenom um æftanenn oc þuogo *ÓHm.* 74.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. aþr í vatni | þvi er vigþi gvð | Sigurþr af ser | synþir þvegi (= þvégi) *M.* 203¹².

Hluttaksorð.

Kemþr oc þvegin | scal konna hverr *Skv.* 2, 25¹ (*CB.* 59¹²). vær þu þo þwægin oc waskaðr *SpR.* 96¹⁰. Sva gofgem ver hann nu þuegenn í hreinne bóro *StH.* 79¹². Eige erom ver enn þa borner í heimen oc þo þegar þuegner í skírn domini

(= dróttens) 80s. oc varum þegar þvegnir í skirn *GNH.* 90ss. Sa sem þvegin er þarf eigi framarr, en fætrnir se þvegnir *Ps.* 111s. Eptir þvegna fætr postolanna tok Jesus klæði sin 111s. oc fvrllitr hann eigi þa goto er þvegin er i tarom iþronar *Leif.* 85s. (crvmmor) þvegnar helldr latliga *M.* 38ss. at til enskes måtte nýta (o: klæpet) þót þveget være *St.H.* 1041s. En er lici hans var þvegit *Leif.* 561s. oc er þær hofðu þuægit af bloðet *Str.* 7ss.

Nýislenska.

þvæ, þvoi; þvoum, þvoum; þó, þvoði, *vth.* þvægi, þvæði; þóg-um, þvodum, *vth.* þvægjum, þvæðum; þvegin.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 1. og þvæ eg minar hendur *Þús.* 3, 711s. — **Et. 2.** vora tötra þú ef þvær | þér skal gefa smjör og rengi *JT.* 288s. þar ástar-örum vefur, | þú oss og hreina þvær *Sb.* 96, 4s. — **Et. 3.** Faderen Fullur Nædar | Fætur þvær med Liufæte *Vb.* 27ss. þá þvær hún sinn ódauðlegan líkama með ódains-vökva *Stoll* 3911. afið þó í þessum bárum | þvær og eyðir bergið jamt *JÓ.* 149s. — **Flt. 3.** (vinkonur brúðarinnar) lauga hana alla og þvo með ilmvökvum *Ið. SG.* 1141s. fjallatindar þvo í köldum sjá | enni hvít *JT.* 21s. lauga þeir sig og þvo sjer *Ið.* 5, 298ss.

Viðtengingarhátt.

Et. 1. til hvers er það, þó eg þvoi hendur minar í sakleysinu? *HGTh.* 91s. at ek af herðum mér | hélu þvoak *OK.* 6, 100s.

Boðhátt.

Et. 2. Smyr og þvo og syn þig so | med Sæmd og Bloma þjnum *Vb.* 125ss.

Nafnhátt.

Eliseus liet selgia so | sig skule hann j Jordan þvo *Vb.* 115ss. sá hann hvar gamalmenni stóð í sjóarmálinu og var að þvo sjer *Þús.* 1, 121ss. voru þær mæðgur að þvo nokkur mjólkrtrog *Ið.* 1, 32ss. þú ert ekki búin að þvo upp ílátin 1011s. Hann gaf honum ekki vatn til að þvo í fætur sína 6, 185ss.

Þátíð.

Fræmsöguháttir.

Et. 1. hendr mínar | eg hálega þó'g OK. 12, 162a. þa ed eg þuoda mijn Fotspor i Smiere *Guðbr. biblia*, *Jobb.* 29, 6. — Et. 2. Eg er sá, sem þú þvoðir þjer hjá *Þús.* 2, 96²⁵. — Et. 3. a) þó: þar er marr þó | möl við bakka OK. 6, 44⁷. En Odyssseifr | hinn itrsnjalli | líkam sinn þó | úr lagarstraumi 102⁷. þó sjávar seltu | siklíngr gjörva | brott af baki sér | ok breiðum herðum 103¹. eða þó blóðið af höndum sjer *Ið.* 4, 366². — b) þóg: hún þóg sáld og kirnur *Ið.* 1, 98²². — c) þvó: Hógvær var sá herra mætur | hann því skitna kinda fætur | eigin hendi einatt þvó *JT.* 311¹⁸. — d) þvóðl, þvoðl: Skijrdags kuðlld Gudsson gode | gaf læresveinum sijn | sitt helga Holld med Blode | huled j Braud og Vijn | þeirra fætur hann þuode (*les þvóde*) *Vb.* 28¹⁸. þvoðl hann þar hendur sínar og andlit *Þús.* 2, 256²⁰. Þegar konungur var upp staðinn frá borðum, þvoðl hann hendur sínar 332²⁴. Hann þvoðl hendina í vatni *Ið.* 1, 172². — Flt. 3. a) þógu: þógu gyðju þar | þokkadísir OK. 8, 171⁷. hendur sér þógu | halir snjallir 10, 88⁵. Á Englandi veittu hinir nánustu ættingjar hinum látna nábjargir og þógu líkin og smurðu *TÞH. Eld.* 697²¹ — b) þvoðu: (þeir) þvoðu hendur sínar *Þús.* 2, 161²⁵. 319¹⁷. þvoðu þau andlit sín 306¹⁷. Innýflin hreiusuðu þeir og þvoðu í pálmavíni *Ið. SG.* 127²¹.

Viðtengingarháttir.

Et. 1. þo ad eg þuægi mig upp j Sniovatne *Guðbr. b. Jobb.* 9, 30. — Et. 3. so hann afþuæ Synder mijn *Vb.* 18¹⁹. — Flt. 2. lægjum niðr' í jörðunni, þvæum höfuðin úr kjeitu *Fjöl.* 4, 1, 25²⁵. — Flt. 3. þá kom þerna með handlaug í fagurri gullegri vatnskennu á silfurfati og helti á hendur þeim, að þeir þvæði sér *HO.* 4, 57²⁸.

Hluttaksorð.

hann var allur þvegin *JH.* 304¹⁹. þegar einhver Egipti deyr, er líkaminn þvegin nokkrum sinnum *Ið. SG.* 116¹⁸. þessir blettir skulu þvegnir í blóði *PM. Ág.* 64⁶. Þá er mál-tíð var enduð og hendur borðgesta voru þvegnar *TÞH. Eld.* 700¹⁸. Liggir eyland eitt | unnum þvegit | út á brimsollnu | belti jarðar OK. 4, 159². þeir vilja ávallt | ungir firar | hrein

klæði hafa | hála þvegin 6, 324. það getur þjer augu | þvegið
brein *JH.* 188_{1s}.

Þverra.

Forníslenska.

þverr, þverra; þverrom, þverrem; þvarr, þyrra; þurrom,
þyrrem; þorrenn.

Nútið.

Framsöguhátt.

Et. 3. svá þverr líkams af víþ elle sem sólar gangr of
haust *StH.* 367. es hvártke þverr eiginorþet ne nyten 121_{1s}.
kunn wæl marca hvæssó þwærr eða færð ukýrleicr síoar *SpB.*
10s. hwersó þuer eða vex ukýrleicr síoa 10_{1s}. — Flt. 3. i
kne gengr hnefi | ef qvistir þverra *Am.* 734 (*CR.* 85_{1s}). vaxa
oc þverra þeðan manngiöld *NgL.* 1, 74_{1s}.

Viðtengingarhátt.

Et. 3. nema fe hans þuerre æða vaxi tíu tugum þaðan fra
er hann sór til *Grq.* iii. 46s. hverr scal þegn þott þverri |
þengils vína gengi |. . . | sic lengst hafa micklo *OH.* 178_{1s}.
hann má eigi sjá, at þverri hvorki matr né annat *Fas.* 3, 77.
— Flt. 3. sornom ællom slícom mankostom sem nu vas umb
rétt. at síalfer se sva deilsamer at eige þuerre (o: þeir) víþ
margra nótn *StH.* 121_{1s}.

Nafnhátt.

mon hann vaxa at vírþingo en ec mon þuerra *StH.* 131.
hann mon vaxa . . . en ec þverra 14s. lotom eigi . . . ost ora
þverra *Leif.* 82_{so}.

Hluttaksorð.

hringr vaxandi til miðs ok síðan þverrandi til endalykta
Fms. 5, 343_{so}. þat er sagt at hon (o: apynian) ryggiz þann
tíma sem þat (o: tunglit) er fullt eðr þuerranda *Stj.* 95_{ss}.

Dátið.

Framsöguhátt.

Et. 3. vas þa gnott allra göpra hluta su es síþan þvarr
af synþom manna *Eluc.* 3017. þa þvarr líosít smom oc smom
Leif. 46_{so}. orkan þvarr *Ld.* 47_{1s}. Flt. 3. Hyrr sveimapi |
hallir þurro *M.* 133_{1s}. þvrrv hvs fyrir harra *Frb.* 425_{a1s}.
honum þurru lausafé *Ld.* 181_s.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. at þess manns ráð mundi saman ganga ef málvondriun þyrri *Korm.* 41s. a engvm lut eða lim hans líkama matti sea neckurskonar þat mark, at hann þornaði ne þyrri *Mar.* 202s. — Flt. 3. þó at skógs gýgjar skúrir þyrrit *Hkr.* 444as. *Skr.* *Fms.* 5, 131s.

Hluttaksorð.

Svænskr herr sigri þorrinn *Rekst.* 17s (*Script. hist. Isl.* 3, 254. *Fms.* 2, 3161s. *Wísén, Carm. Norr.* 1, 48). hlust es þorren *Eg.* 3161s. (v. 60). lízt honum nú svá, sem minna hafi þorrit en í enu fyrra sinni *SE.* 1, 156s.

Nýislenska.

þver, þverri; þverrum, þverrum; þvarr, þyrri; þurum, þyrrum; þorrinn.

Nútið.

Framsöguhátttr.

Et. 3. huad alldrei þuer *Vb.* 83s. en mátturinn þver *JH.* 501s. þar héraðsbygðin hagsæl þver | við hrjóstur-óbygð gráa *ST.* 226s. — *Veik mynd.* nu er þegn í þessum Reit | þuerrar Listin goda *Vb.* 163s. bruni löngunar minnar þverrar eigi *Fús.* 2, 2081s. Með uppgöngu og undirgöngu sólarinnar þverrar æfin dag frá degi *Íð.* 2, 1891s.

Viðtengingarhátttr.

Et. 3. enn Heldur og hæsta Pryði | Herra Guds alldrei þuerre *Vb.* 185s. að vináttan kólni eða þverri gjörsamlega *Auðv.* 65s. — Flt. 3. Heit þijn halldast læter | Herra Guð so að mein þuerre 36s.

Nafnhátttr.

sagde þui ma þuerra | þesse Tjignen sijst *Vb.* 59s. þína náð þverra | þú lát ei, herra! *JT.* 283s. Híspur skal með þvingun þverra, | þar sem Bakkus ríkir frjáls *ST.* 261s.

Hluttaksorð.

Fóru vinsældir hans þverrandi *PM. Ág.* 2521s.

Þátið.

Framsöguhátttr.

Et. 3. en aldreí þvarr lífrin *Stoll* 23s. Dáð og dugur

þvarr *Br.* 5, 2¹⁷. — Flt. 3. þar voru lystugar | laugardællr |
 ár bakka á, | er aldrei þurru *OK.* 6, 41s. — *Veik mynd:* því
 meir sem líkamans kraptar þverruðu *PP. Sms.* 40s. Kraptar
 líkamans þverruðu óðum *GP. ÞS.* 8²².

Leiðréttingar.

7s þungu <i>les</i> þrúðgu	86 ²⁴ þes <i>les</i> þess
14 ¹ , ausinn <i>les</i> ; ausenn	86 ²⁴ <i>Mpb.</i> 128 ²⁷ . <i>les</i> <i>Mpb.</i> 128 ¹⁷ .
17s Flt. 2. <i>les</i> Flt. 1.	110 ¹⁴ het <i>les</i> hét
17 ²¹ <i>Fyrir ofan</i> Framsöguháttir á að standa Þátíð.	125 ¹⁵ Frumsöguháttir. <i>les</i> Fram- söguháttir.
21s ómólgar <i>les</i> ómólgar	126 ¹¹ flótanda <i>les</i> flitanda
24 ¹² cristen <i>les</i> cristne	128 ²¹ Flúgom <i>les</i> Flíúgom
26s bíður <i>les</i> bíður	133 ²⁷ <i>FK.</i> <i>les</i> <i>Fk.</i>
27 ¹² binda <i>les</i> bynda	134 ²² að <i>les</i> at
32s Blarga <i>les</i> Bjarga	170 ⁴ svani' <i>les</i> svani
36 ²² 14 ¹² . <i>les</i> <i>SpR.</i> 14 ¹² .	174 ²⁴ græfem <i>les</i> græfem
36 ²² buðu <i>les</i> buðu	190 ¹⁷ hrærast <i>les</i> hræraz
37s Þátíð. <i>les</i> Viðtengingar- háttir.	210 ²² (hann <i>les</i> hann
45s a-beigingunni <i>les</i> a-beyg- ingunni	212 ²² heim <i>les</i> í heim
52 ¹⁴ adra <i>les</i> Et. 3. adra	230 ¹ framsöðuh. <i>les</i> framsöguh.
54 ²² <i>Fbb.</i> <i>les</i> <i>Ffb.</i>	248 ²² tælo <i>les</i> tælo
55 ¹² Flt. <i>les</i> Flt. 1.	254 ¹⁰ hæggaaz <i>les</i> hæggevaz
58 ²¹ blöggvz huarertueggjó <i>les</i> blögguz huarirtueggjó	255 ²² 2) <i>les</i> b)
69 ²² 181 ²² . <i>les</i> <i>T.</i> 181 ²² .	256 ¹² Flt. 3. <i>les</i> Flt. 1.
84 ¹² óhreínt <i>les</i> ohreínt	260 ¹⁴ kere <i>les</i> kera
	265 ¹² klósa <i>les</i> klósa
	306s Vantar Flt. 3.

323s	hebreskan les hebreskan	um ætti að standa eftir
324	Bláðsiðutalið er 224 fyrir 324.	13. línu.
330ss	Vantar Flt. 1. fyrir framan syniz	445 ₁ hirtoo les hlorto
353ss	bræut les bræut	448 ₇ huse les huse
361 ₄	Et. 1. les Et. 3.	467 ₁₇ Vantar sté, fyrir framan steig
378 ₁₈	hróðigr les hróðigr	504 ₁₈ Linurnar 18—20 (var Thomas . . . messo) ætti
407 _{ss}	Flt. 3. les Flt. 1.	að standa undir Et. 3.
409 _{ss}	Viðtengingarháttir með tveimr eftirfylgjandi lín-	506 ₂₁ sökku les sökk
		549 ₂₁ virdulegre les virdulegre

Þú ósamkvæmni er í stafsetningu á sýnismyndum nýfislenskunnar, að bókstafrinn æ er viðhafðr við sagnorðin skafa, skaka, slá, standa, sverja. Annars er æ haft, t. d. í orðmyndunum æki, æli.

8237.23

Harvard University, Cambridge. Mass. U.S.A.

I.

~~SKÝRSLA~~

~~UM~~

~~HINN LÆRÐA SKÓLA Í REYKJAVÍK.~~

~~SKÓLAÁRID 1887-88.~~

II.

BEYGING STERKRA SAGNORÐA

Í ÍSLENSKU.

REYKJAVÍK.

PRENTSMIDJA SIGF. EYMUNDSSONAR.

1888.

Harvard University, Cambridge, Mass.

ed. 62. 34. 22

(Prox. 101. 11. 12.)

BEYGING STERKRA SAGNORÐA

I

ÍSLENSKU.

JÓN ÞORKELSSON

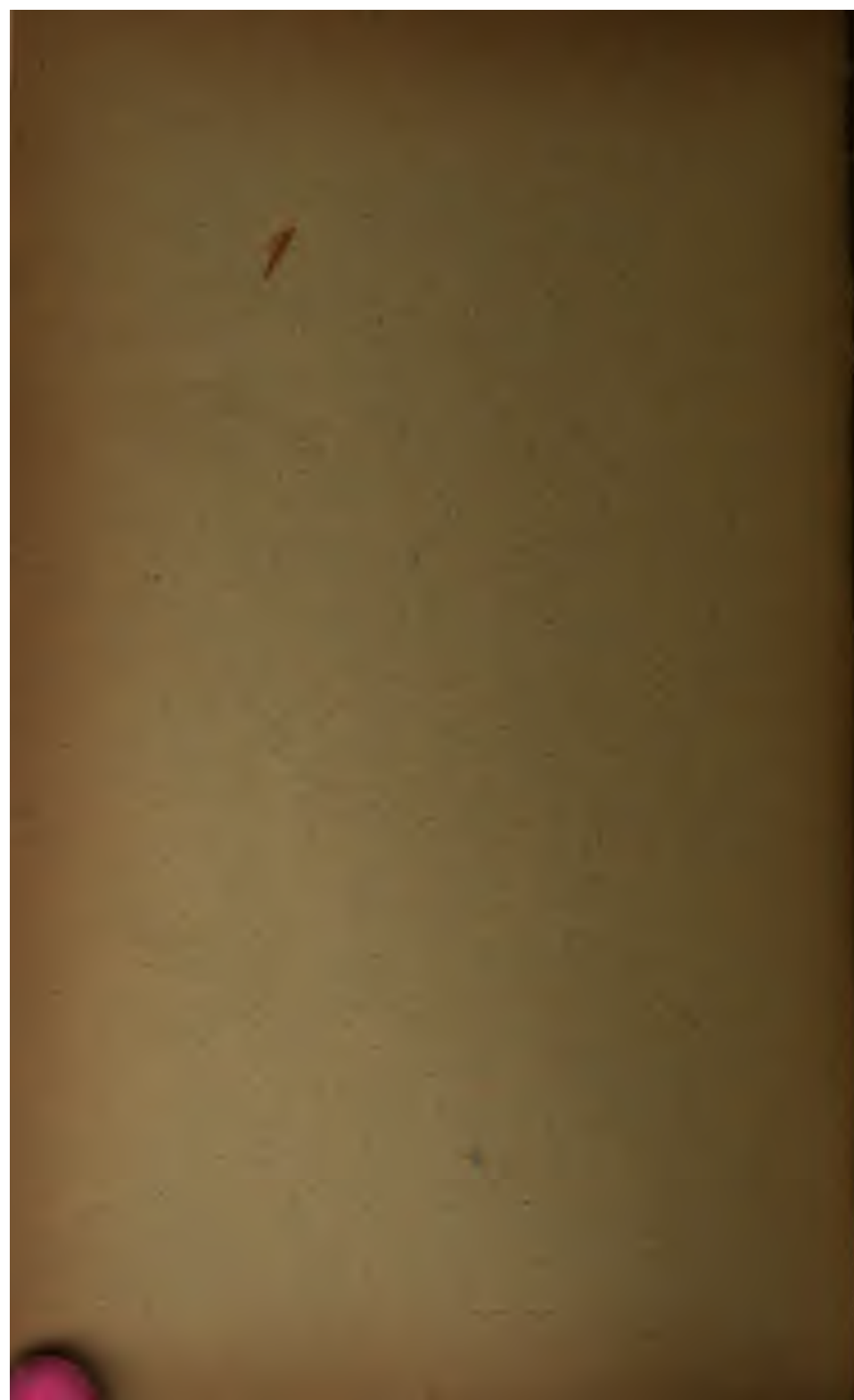
HEFIR SAMID.

SJÓUNDA HEFTI

REYKJAVÍK.

PRENTUÐ Í FÉLAGSPRENTSMIDJUNNI.

1894.

The Harvard University.

BEYGING STERKRA SAGNORÐA

i

ÍSLENSKU.

~~17~~
8237.25
(8242)

JÓN ^{Jh}BORKELSSON

HEFIR SAMIÐ.

ÞRÍÐJA HEFTI.

REYKJAVÍK.

FÉLAGSPRENTSMÍÐJAN. — PRENTARI: SIGM. GUÐMUNDSSON.

1890.

To the Harvard University, Cambridge Mass. U. S. A.

(cont. of 8237.23)

8237.23

BEYGING STERKRA SAGNORÐA

I

cd

ÍSLENSKU.

Harvard

JÓN ÞORKELSSON

HEFIR SAMID.

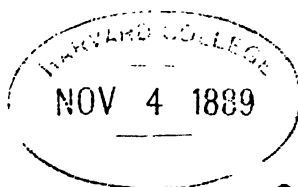
ANNAÐ HEFTI.

^

REYKJAVÍK.

PRENTSMÍÐJA SIGF. EYMUNDSSONAR.

1889.

The Anchor

Heimildarrit.

- AK.*, Austurför Kýrosar. Rv. 1867.
Akv., Atlakviða.
Ar., Andvari. Timarit hins íslenzka Þjóðvinafélags. Ár 1.—15. Kmh. og Rv. 1874—89.
Band., Bandamanna saga. Kbh. 1850.
BG. *Nj.*, Björn Gunnlaugsson, Njóla. Rv. 1884.
BólH., Bólu-Hjálmar, Kvæði og Kviðlingar. Rv. 1888.
Dropl., Sagan af Helga ok Grími Droplaugarsonum. Kbh. 1847.
Eb., Eyrbyggja saga. Leipzig 1864.
Fk., Fjallkonan. Hálfsmánaðarblað. Ár 1.—6. Rv. 1884—89.
GhM., Grönlands historiske Mindesmærker. Bd. 1.—3. Kbh. 1838—45.
Gkv., Guðrúnarkviða.
Hárb., Hárbarðsljóð.
Hb., Nokkur blöð úr Hauksbók. Rv. 1865.
HHv., Helga kviða Hjörvarðssonar.
IGL., Islands grammatiske Litteratur i Middelalderen. Kbh. 1884—86.
ÍGPS., Íslenzkar gátur, þulur og skemtanir. I.—II. Kmh. 1887—88.
IS., Icelandic Sagas edited by Gudbrand Vigfusson. Bd. 1.—2. London 1887.
Ísl.dr., Íslendinga drápa. Haukr Valdísarsun orti. Kiel 1874.
ÍÆ., Íslenzk Æventýri, hrsg. von Hugo Gering. Bd. 1.—2. Halle a. S. 1882—83.
Jb., Jónsbók, út gefin í Norges gamle Love, 4. Bd. 183.—340. bls. Kristiania 1885.

- Ld.*, *Laxdæla saga*. Hafnæ 1826.
- Lv.*, *Leiðarvísan* (í 'Fjórum gömlum kvæðum', Viðey 1844, 57.—70. bls.).
- Nj. O.*, *Sagan af Njáli Þorgeirssyni* (gefin út af Olavins). Kmh 1872.
- Núm.*, *Sigurður Breiðfjörð, Rímur af Núma kóngi Pompilssyni*. Viðey 1835.
- Og.*, *Oddrúnar grátr*.
- PoS.*, Jón Þ. Thóroddsen, Piltur og Stúlka. Kmh. 1850.
- Rimb.*, (*Rím begla*) Cod. 1812 4to, utg. af Ludvig Larsson. Kbh. 1883.
- Rs.*, *Riddarasögur*, hrsg. von E. Kölbing. Strassburg 1872.
- Rþ.*, *Rígsþula* (=Rígsþál).
- Sb.*, *Sálmabók til kirkju- og heima-söngs*. Rv. 1886.
- TB.*, *Tímarit hins íslenska Bókmentafélags*. Bd. 1.—10. Rv. 1880—89.
- TFH. Sms.*, *Torfhildur Þorsteinsdóttir Holm, Smásögur*. Rv. 1886.
- Vb.*, *Vísnaþók*. Hólum 1612.
- Vsp.*, *Völuspá*.
- Vsp. R.*, *Völuspá prentuð eftir Codex regius*.
- Örv.* *Qrvar-Odds saga*, hrsg. von R. C. Boer. Leiden 1888.

Til kvæðanna í Sæmundar Eddu er vitnað eftir Bugge's útgáfu. Kristiania 1867.

